

ДЕЙВИД ГЕМЕЛ, СТЕЛА ГЕМЕЛ ГИБЕЛТА НА ЦАРЕТЕ

Част 3 от „Троя“

Превод от английски: Симеон Цанев, Илиян Илиев, 2008

chitanka.info

„Гибелта на царете“ се посвещава на паметта на Олив и Бил Удфорд, както и на Дон и Едит Греам, без които книгата нямаше да бъде нито започната, нито завършена.

БЛАГОДАРНОСТИ

С благодарност на Джеймс Баркли, Сали и Лорънс Берман, Тони Еванс, Осуалд Хотц де Бар, Стийв Хът, Хауард Морхайм и Селина Уокър.

ПРОЛОГ

В небето над остров Имброс блестеше ярка луна и сребърната ѝ светлина озаряваше каменистия бряг и микенската бойна флотилия, изтеглена на него. Извивката на залива бе изпълнена с кораби — около петдесет галери и повече от сто транспортни съда, струпани толкова плътно един до друг, че между тях нямаше и една ръка разстояние. На плажа микенската армия се бе разположила около десетки готварски огньове — осемстотин войници, някои от които приготвяха оръжията си, точеха мечове или лъскаха щитовете, други играеха на ашици или дремеха до пламъците. Плажът бе толкова претъпкан, че мнозина от моряците бяха останали по корабите си, вместо да се борят за малко камениста земя, на която да опънат одеялата си.

Агамемнон, царят на микенците и военен предводител на западните армии, стоеше извън навеса на шатрата си. Слабоватото му тяло бе обвито в дълго черно наметало, а студените му очи гледаха морето на изток, където небето бе озарено в червено.

Крепостта на Дарданос гореше.

С малко късмет и благословията на бога на войната Арес мисията се бе увенчала с пълен успех. Жената и синът на Хеликаон бяха мъртви в пламтящата крепост, а самият Хеликаон щеше да познае пълния ужас на отчаянието.

По плажа повя студен вятър. Агамемнон придърпа наметалото около ъгловатите си рамене и обърна взор към мъжете, които се мъчеха да построят олтар на известно разстояние от него. През по-голямата част от деня бяха събирали големи камъни.

Изгърбеният жрец Атеос ги напътстваше и тънкият му писклив глас пронизваше въздуха като ядосана чайка.

— Не, не, онзи камък е твърде малък за отвън. Забийте го по към средата!

Агамемнон се загледа в жреца. Мъжът нямаше никакъв талант за предсказания, което устройваше царя. На него можеше да се разчита да каже онова, което владетелят пожелае. Агамемнон знаеше, че

проблемът с повечето гадатели бе в самоизпълняващите се пророчества. Кажи на една армия, че поличбите са мрачни и безнадеждни и мъжете ще бъдат готови да избягат при първия обрат в битката. Кажи им, че победата е сигурна и самият Зевс ги е благословил, и ще се сражават като лъвовете.

Разбира се в някои случаи битката неизбежно завършваше с поражение и тогава трябваше да има някой виновен. Именно в тези ситуации бяха полезни идиоти като Атеос. Въпреки че му липсваха умения и талант, жрецьт имаше тайни. Или поне си мислеше, че има. Обичаше да измъчва и убива деца. Ако някое от „предсказанията“ му се провалеше, Агамемнон щеше да го разкрие пред армията и да го осъди на смърт с обяснението, че боговете са прокляли битката заради злото, извършено от него.

Царят потрепери. Искаше му се всички гадатели да бяха толкова некадърни и податливи на манипулация, колкото този. Царете не трябваше да стават жертва на прищевките на пророчества. Редно бе съдбите им да се коват от собствените им умения. Каква слава можеше да се открие в победа, предопределена от капризните богове? Настроението на Агамемнон се развали, когато си спомни последното си посещение в Пещерата на крилето.

Проклети да са онези жреци и отровните им наркотици! Проклети да са и гатанките им! Един ден щеше да ги избие до крак и да ги замени с хора, на които можеше да има доверие. Глупаци като Атеос. Но още бе рано. Жреците от пещерата бяха високо почитани от благородниците в Микена, както и от народа, така че щеше да е глупаво да рискува с убийството им наред тази велика война. А и му се налагаше да търпи Времето на Предсказанието само веднъж на четири години.

Последният път бе точно преди да отплават за Имброс. Агамемнон и избраните му последователи се събраха пред Пещерата на Крилото, на хълмовете извън Лъвския град. После, според изискванията на двувековната традиция, царят на Микена влезе в осветения от факли тунел. Въздухът бе изпълнен с пушек от наркотичния огън и Агамемнон се стараше да диша плитко. Въпреки това пред очите му заплуваха ярки цветове и главата му се замая.

Умиращият жрец постоянно губеше съзнание и отново се събуждаше, а когато говореше, изреченията му бяха объркани и на

моменти безсмислени. После очите му се отвориха, а кокалестите му пръсти се свиха около китката на Агамемнон.

— Пази се от дървения кон, царю Агамемнон, царю на войната, завоевателю, защото той ще изреве към небесата, ще разпери криле от гръмотевици и ще възвести смъртта на цели народи.

— Чумата да ги тръшне гатанките ти, жрецо! — отвърна царят. — Кажи ми за Троя и за победата.

— Последният цар на Златния град ще бъде микенец. Боговете са го отредили.

И това беше. Изпълнението на мечтите му, обещанието за великата му съдба. Въпреки че жрецът още не се бе предал на бучиниша и се мъчеше да каже и друго, Агамемнон се дръпна от него и избяга от пещерата. Бе чул всичко, което искаше.

Троя щеше да падне под силата му и с нея — богатствата в съкровищницата на Приам. Облекчението му бе колосално. Въпреки че малцина го съзнаваха, микенската империя кървеше смъртоносно. Богатството ѝ бе изсмукано, за да финансира завоевателските ѝ армии. Всяка успешна инвазия само влошаваше проблема, защото колкото повече земи влизаха в териториите, контролирани от Агамемнон, толкова повече злато бе нужно за обучението на нови войници, които да ги пазят. Микенските златни мини, които толкова години служеха за гръбнак на армията, бяха изчерпани. Царят имаше само две възможни алтернативи — да намали броя на войните си, което неизбежно щеше да доведе до въстания и гражданска война, или да разшири микенското влияние до богатите земи на изток.

За да успее в подобно начинание, Троя трябваше да падне. Ако разполагаше с безграничните съкровища на Златния град, микенската власт щеше да бъде гарантирана за поколения напред.

За Агамемнон бе рядкост да изпитва пълно доволство, но в този момент, под ярките звезди над Имброс, усещането го изпълни изцяло. Ограбеното от Тракия злато бе платило за флотилиите му, крепостта на Дарданос бе победена и Троя щеше да я последва.

Дори поражението в Карпеа можеше да се използва като преимущество. Хектор и Троянският кон бяха убили неговия съюзник — идиота Пелей — и сега цар на Тесалия бе младият войн Ахил. Той беше неопитен и се впечатляваше лесно, тъй че нямаше да е проблем да бъде манипулиран.

За момент мислите на Агамемнон бяха помрачени от раздразнение. Ахил беше при Одисей, някъде на югозапад. Дали бе чул за смъртта на баща си? Трябваше да го задържа с мен, помисли Агамемнон. Но все едно. Когато разбере, в сърцето му ще се разгори жаждата за мъст и той ще се върне.

Царят чу, че някой се движи вдясно, и се обърна. Трима войници с черни наметала и нагръдници от полирани бронзови дискове се приближаваха към него. Един влачеше слабовато чернокосо дете на около десетина години. Групата спря пред царя.

— Както нареди, царю Агамемнон — каза първият и хвърли детето на камъните.

— Както наредих ли? — отвърна владетелят на Микена с нисък глас и леден тон.

— Ти... ти каза да доведем девица за жертвоприношението, господарю.

— За да я принесем в дар на Посейдон и той да ни даде попътен вятър и победа — продължи царят. — Да му пратим непорочна млада жена, която да му носи наслада в самотните нощи. Тази малка отрепка би ли донесла наслада в твоите самотни нощи?

Високият широкоплещест мъж почеса гъстата си черна брада.

— Не, господарю, но селяните бяха избягали сред хълмовете. Бяха останали само старици и деца. Тази тук беше най-голямата.

Агамемнон извика жреца. Атеос вдигна дългата си бяла роба и дотича през пясъка. Спря се пред царя, притисна двете си ръце над сърцето и сведе глава.

— Това мизерно създанийце ще ни свърши ли работа? — попита Агамемнон. Знаеше отговора още преди да е попитал. Жрецът се опита да скрие удоволствието си при вида на изплашеното момиче, но царят видя страстта, блеснала в очите му.

— Ще свърши, велики господарю. Със сигурност — Атеос облиза тънките си устни.

— Тогава я вземи и я приготви.

Детето започна да плаче, но жрецът го удари силно през лицето.

Далечното зарево на изток избледняваше, скрито от морската мъгла, която бе полазила по брега. Ярката луна се скри зад покров от

облаци. Голото момиче бе положено върху олтара за жертвоприношения. Агамемнон слезе да гледа церемонията. Ако се извършеше майсторски, гърдите на детето щяха да бъдат отворени и сърцето му — изтръгнато още живо. После жрецът щеше да разчете във вътрешностите поличбите за победа.

Войниците започнаха да се събират наоколо, застанали в тишина, за да чакат кръвта да рухне. Докато двама държаха момичето, Атеос извади дълъг извит нож и започна да припява името на Посейдон. Армията поде напева и хиляди мъже извисиха гласове като тътен на гръмотевици.

Атеос се обърна към олтара с вдигнат нож.

И тогава последва нещо толкова неочаквано и абсурдно, че наоколо избухна смях. Едно глинено гърне прелетя над тълпата, отскочи от главата на един войник и се разби в жреца, обливайки го с някаква зловонна течност. Замръзнал от шок, Атеос остана неподвижен с все така вдигнат нож. После погледна надолу към мокрите си дрехи.

Агамемнон побесня. Бързо огледа тълпата, търсейки извършителя, решен да го одере жив. После второ гърне се разби сред зрителите. Вниманието на царя бе привлечено от движение във въздуха и той видя няколко тъмни предмета, падащи от небесата. Те идваха откъм мъглата, отвъд изтеглените на брега кораби. Един от предметите уцели готварския огън. Резултатът бе ужасяващ.

Глинената топка се взриви, разпръсквайки пламъци сред войниците, които озариха дрехите и кожата на мъжете. Войниците се паникьосаха и започнаха да бягат към високите хълмове. Един, чиято туника гореше, се блъсна в Атеос. Последва силно свистене и робата на жреца се възпламени в синьо и жълто.

Атеос изпусна ножа си и заудря пламъците с ръце, но пръстите му също се запалиха. Той с писъци се затича към брега, търсейки убежището на студеното море. Огънят танкуваше по тялото и косата му.

Агамемнон видя как жрецът се препъна и падна. Робата му вече бе изпепелена, а кожата — почерняла. Пламъците все така го покриваха и поглъщаха плътта му.

Още един готварски огън наблизко се взриви. Агамемнон се затича нагоре, препъвайки се по назъбените скали. После се обърна, за

да погледне към морето. Чак тогава, след като вятърът се надигна и разпръсна мъглата, царят видя колосалния кораб в залива с два реда гребла и огромно бяло платно, върху което имаше черен кон, изправен на задните си крака. Владетелят на Микена се изпълни с безпомощна ярост. Въпреки че никога не бе виждал галерата, знаеше името ѝ. Всички, които плаваха сред Великата зеленина, знаеха името на този кораб. Това бе „Ксантос“, предводителят на флотата на Хеликаон Подпалвача.

Долу на брега моряците се суетяха по палубите на корабите си и се опитваха да ги изтеглят във водата. Задачата не беше лесна, защото бяха твърде натясно. Една галера почти успя, но точно когато екипажът се качваше на борда ѝ, два снаряда я уцелиха. Огнени стрели озариха небето, издигнаха се над „Ксантос“, а после се спуснаха към палубите, вече хлъзгави от нефтар. Галерата пламна. Моряци с подпалени дрехи заскачаха в морето.

Агамемнон гледаше с безпомощен гняв, докато още огнени кълба валяха сред флотата му, а свирепите огньовете се разпростираха по сухите греди и в трюмовете. Източният вятър подсилваше пламъците и те заскачаха от кораб на кораб. Ужасени от огъня, микенците се спуснаха към хълмовете.

„Ксантос“ бавно прекоси залива, а глинените топки с нефтар удряха кораб след кораб, следвани от свистящи във въздуха огнени стрели. Двадесетина микенски кораба и около четиридесет транспорта вече горяха, а пламъците се издигаха високо в небето.

Луната се появи иззад облаците и озари Кораба на смъртта. На носа се покатери воин в бронзова броня, който се загледа към опустошението, което бе причинил. После вдигна ръка. Редиците гребла се спуснаха във водата и „Ксантос“ се завъртя към откритото море.

Една бяла фигурка притича край Агамемнон. Кльощавото момиче бе изпълзяло от олтара и тичаше към хълмовете.

Никой не се опита да я спре.

КНИГА ПЪРВА
ПАДАНЕТО НА МРАКА

I

СБОГУВАНЕ С ЦАРИЦАТА

Хеликаон стоеше на кърмата на „Ксантос“, загледан назад към горящата флота. Не изпита удовлетворение, докато огньовете озаряваха нощното небе.

Свали шлема си и се наведе над парапета, отправил взор на изток. Там, около далечната крепост на Дарданос, също горяха огньовете и „Ксантос“ бавно се връщаше при тях.

Бризът по лицето му бе хладен и той стоеше сам. Никой не се приближаваше към него. Дори морякът на руля държеше погледа си вперен право на изток. Осемдесетте гребла на огромната галера се плъзгаха ритмично в тъмната вода и звукът бе като туптене на сърце.

Халисия бе мъртва. Царицата на Дардания бе мъртва. Жена му бе мъртва.

И сърцето му беше разбито.

Двамата с Гершом се бяха изкачили по стръмната скала до мястото, където бе паднала. Малкият Декс стоеше сгъшен до нея, а черният жребец чакаше наблизко. Хеликаон дотича до жена си, коленичи и я вдигна на ръце. На хълбока ѝ имаше жестока рана и земята наоколо бе напоена с кръв. Главата ѝ увисна назад, а златната ѝ коса се спусна свободно.

Декс извика:

— Тате!

Той прегърна тригодишното дете.

— Трябва да сме много тихи — прошепна момченцето. — Слънчевата жена спи. — Гершом го вдигна. — Сkochихме ей оттам — каза Декс възбудено, сочейки към бездната и изгорения мост. — Избягахме от лошите хора.

Хеликаон прегърна Халисия. Тогава тя отвори очи и му се усмихна.

— Знаех, че ще... дойдеш — прошепна царицата.

— Тук съм. Бъди спокойна. Ще те отведем в двореца и ще зашием раните ти.

Лицето ѝ бе пребледняло.

— Толкова съм изморена — каза му тя и очите му се замъглиха от сълзи.

— Обичам те — прошепна той.

Халисия въздъхна.

— Толкова... сладка лъжа.

Тя не каза нищо повече, повече никога нямаше да проговори, и той остана коленичил и обвил ръце около нея.

От другата страна на бездната звуците на битката станаха по-силни. Хеликаон не вдигна поглед. Хектор и Троянският кон бяха отблъснали микенците по дефилето към Безумието на Парнио и там врагът даваше последен отпор.

Ала на него не му пукаше. Прокара пръсти през златната коса на Халисия и се вгледа в мъртвите ѝ очи. По скалата се качиха други мъже. Те останаха в тишина на почетно разстояние от него. Накрая Хеликаон затвори очите на царицата. Даде заповед да отнесат тялото ѝ обратно в крепостта, а после бавно се изправи, за да посрещне Хектор.

— На североизток все още водят сражения — каза му принцът. — Вражеският генерал се опита да си пробие път с битка до брега. Държим ги в капан.

Хеликаон кимна.

— Взехме няколко пленници — добави Хектор. — Един ни каза, че Агамемнон и неговата бойна флотилия са на Имброс. Не мисля, че можем да ги удържим, ако дойдат тук. Морската порта е разбита, а хората ми са изтощени.

— Аз ще се разправа с тях — каза Хеликаон студено. — Ти довърши съпротивата тук.

После той свика хората си, върна се на „Ксантос“ и отплава в нощта. Бе очаквал да се изправи срещу стена от бойни кораби, защитаващи главната флота. Ала микенците с типичната за победители надменност смятаха, че са в безопасност и бяха изтеглили всичките си галери на брега за през нощта.

Грешка, за която Агамемнон сега щеше да съжалява горчиво.

„Ксантос“ спокойно плаваше по пътя си, а горящата флотилия озаряваше нощта зад огромния кораб. Письците на умиращите бяха като грачене на далечни чайки. Тежестта на вината притискаше Хеликаон в самотата му и той си спомни последния си разговор с

Халисия предната пролет. Тъкмо се готвеше за нападения по микенското крайбрежие и тя слезе с него до плажа.

— Върни се у дома при мен невредим — каза царицата, докато стояха в сянката на „Ксантос“.

— Ще се върна.

— И докато пътуваш, знай, че те обичам — добави тя.

Думите го изненадаха, защото никога не ги бе казвала преди. Той стоеше под утринната светлина като пълен глупак, без да знае какво да отговори. Брактът им, като повечето царски сватби, бе съюз, продиктуван от необходимост. Тя се засмя на объркването му.

— Нима Златния е останал без думи? — попита шеговито.

— Да — призна Хеликаон. После целуна ръката ѝ. — За мен е чест да бъда обичан от теб, Халисия. Вярвам го с цялото си сърце.

Тя кимна.

— Зная, че не избираме кого да обичаме — каза царицата. — И зная, както съм знаела винаги, че ти копнееш за друга. Съжалявам за това. Съжалявам и за теб. Но се опитах и ще продължавам да се опитвам да ти донеса щастие. Дори да е само малка част от това, което ми донесе ти, значи ще ти бъде достатъчно. Сигурна съм в това.

— Аз вече съм щастлив. Никой мъж не може да желае по-добра жена.

И с тези думи той я целуна и се качи на бойния си кораб.

Толкова... сладка лъжа.

Спомените се забиваха в него като огнени нокти.

Вадя чернобрадия Гершом да върви по главната палуба. Едрият египтянин се качи по стълбите до кърмата.

— Тя беше великолепна жена. Красива и смела. Онзи скок над бездната е бил невероятен. Спасила е сина си.

Двамата мъже постояха в тишина, всеки изгубен в собствените си спомени. Хеликаон гледаше напред, към пламъците в небето над крепостта. Някой бе запалил складовете и много от дървените сгради от другата страна на двореца. Бяха избили жени и деца, както и мнозина защитници. Скръбен покров се бе спуснал над града тази нощ и нямаше да се вдигне скоро.

Наближаваше полунощ, когато „Ксантос“ най-накрая бе изтеглен отново на каменистия бряг точно пред разрушената Морска порта. Хеликаон и Гершом се изкачиха бавно по стръмната пътека. На

портата ги посрещнаха войници от Троянския кон, които им казаха, че Хектор е заловил микенския водач и неколцина от офицерите му. Държаха ги вътре в града.

— Смъртта им трябва да е продължителна, а писъците — силни — каза Гершом.

Бяха оцелели по-малко от двадесетина микенци, но сред тях бе и адмирал Менадос. Той бе доведен пред Хектор на открито пред голямата Земна порта. Малцината заловени войни стояха приведени наблизо със завързани ръце.

Троянският принц свали бронзовия си шлем и прокара пръсти през напоената си с пот руса коса. Бе изморен до мозъка на костите си, очите му дращеха, гърлото му беше пресъхнало. Той подаде шлема си на своя щитоносец Местарес, разкопча нагръдника си и го остави да падне на земята. Микенският адмирал пристъпи напред и докосна юмрук до собствената си броня за поздрав.

— Ха! — каза той с мрачна усмивка. — Самият Принц на войната. — Сви рамене и се почеса по посребрената брада. — Е, както и да е. Няма позор в загубата от теб, Хектор. Можем ли да обсъдим условията на откупа ми?

— Ти не си мой пленник, Менадос — каза Хектор изморено. — Нападна крепостта на Хеликаон. Уби неговата жена. Когато се върне, той ще реши съдбата ти. Съмнявам се откупът да е сред алтернативите, които има наум.

Менадос изруга тихо, а после разпери ръце и изгледа твърдо Хектор.

— Казват, че не обичаш мъченията. Истина ли е това?

— Да.

— Тогава по-добре да се махнеш, троянецо, защото когато Хеликаон се върне, той ще иска повече от смъртта ни. Без съмнение ще ни изгори живи.

— И ще си го заслужавате — отвърна Хектор. После пристъпи по-наблизо и сниши глас: — Чувал съм за теб и многобройните ти смели дела. Кажи ми, Менадос, как така един герой се оказа изпратен на мисия да убие жена и дете?

Адмиралът го изгледа неразбиращо, а после поклати глава.

— Колко мъртви жени и деца си виждал през младия си живот, Хектор? Десетки? Стотици? Е, аз съм виждал хиляди. Проснали се

изкривени от смъртта по улиците на всеки завладян град или село. И да, в началото това обръща стомаха ти. В началото размишлявах над това похабяване на живота, над дивачеството и жестокостта. — Той сви рамене. — След като мине време и планините от трупове растат, просто спираш да мислиш за тях. Как така един герой се оказва на такава мисия? Знаеш отговора по-добре от мен. Първото задължение на войника е лоялността. Когато царят нареди, ние се подчиняваме.

— Ще платиш висока цена за тази лоялност — отвърна Хектор.

— Повечето войници накрая плащат висока цена — отвърна Менадос. — Защо не ни убиеш сега? Безболезнено. Моля те като един воин — друг. Не искам да даря онова зло копеле с удоволствието да слуша писъците ми.

Преди принцът да успее да отговори, той видя, че Хеликаон върви към тях покрай пленниците, следван от едрият египтянин Гершом. Зад тях се приближаваха двадесетина ядосани дарданци, стиснали ножове и сопи в ръце. Менадос се изпъна до пълната си височина и скръсти ръце зад гърба си. Изражението на суровото му лице не издаваше нищо. Хеликаон спря пред него.

— Ти дойде в земите ми с огън и ужас — каза той, а гласът му бе студен като зимата. — Уби жена ми и жените и децата на народа ми. Нима убийството е единственото умение, което вие, микенците, някога ще успеете да овладеете?

— Ах — възкликна адмиралът. — Значи ще водим спор за убийствата? Ако аз бях спечелил тук, щях да бъда обявен за микенски герой, надвил един зъл цар. Ала изгубих. Не ми изнасяй лекции, Подпалвачо. Колцина безпомощни жертви си убил? Колко жени и деца умряха при набезите ти над микенските села?

Зад тях тълпата дарданци се приближаваше към завързаните микенски пленници.

— Назад! — извика Хеликаон и се обърна към тях. — В града ни горят сгради и мнозина се нуждаят от помощ. Вървете! А тези хора оставете на мен.

Той постоя смълчан известно време, после погледна към Хектор.

— Какво ще кажеш, приятелю? — попита след малко. — Ти ги плени.

Троянският принц погледна бойния си другар и видя в очите му гнева и жаждата за отмъщение.

— Пътят на войника е по-тесен от острието на меч — отвърна той. — Стъпка встрани и той отслабва, става по-слаб боец. Още една стъпка — и се превръща в чудовище. Тази нощ Менадос се отклони от пътя и е навеки прокълнат заради това. Трагедията му е, че служи на Агамемнон — безжалостен мъж, лишен от всякаква човечност. Във всяка друга армия адмиралът би останал верен на сърцето си и щяха да го запомнят като герой. Преди обаче да решиш как да умре, ще ти разкажа една история, ако може.

— Нека е кратка.

— Когато бях момче, чух разказ за една микенска галера, изтеглена на остров Китера, близо до рибарско селце — продължи Хектор. — Появила се пиратска флотилия, готова да нападне селото, да избие мъжете и децата и да пороби жените. Капитанът на галерата обаче, въпреки че нямал роднинска връзка с никой от селото, нито никакви приятели там, повел четиридесетте си моряка в битка срещу многократно превъзхождащия ги враг. Двадесет и двама от мъжете му умрели, а той бил сериозно ранен, но селото било спасено. Хората там все още празнуват деня на избавлението си.

— И това си бил ти, Менадос? — попита Хеликаон.

— Тогава бях по-млад и няхах акъл за пет медника — отвърна адмиралът.

— През лятото видях един войник да плаче, защото в хаоса на битката без да иска бе убил дете — каза Хеликаон тихо. — Аз поведох този войник в битка. Отведох го до онова село и го превърнах в убиец. Прав си, Менадос. Нямам право да назидавам нито теб, нито когото и да било за покварата на войната.

Той замълча и се обърна с гръб към адмирала. Хектор го гледаше, но изражението му не издаваше нищо. Накрая царят на Дардания се обърна отново към Менадос.

— Заради онова дете и селяните на Китера ще ти подаря живота. — После погледна Хектор. — Нека твоите хора отведат пленниците до брега. Там има една повредена микенска галера. Едва плава, но да я вземат и се опитат да достигнат Имброс с нея.

Менадос пристъпи напред, сякаш за да заговори, ала Хеликаон вдигна ръка и гласът му отново бе студен.

— Не ме разбирай погрешно, микенецо. Ако някога отново те видя, ще извадя сърцето ти и ще го дам на враните.

Мъжете от Троянския кон поеха на югозапад от Дарданос и яздиха, докато Троя не се появи на хоризонта. Чак тогава Хектор нареди да спрат в една гора точно извън града. Разположиха се там, в студената нощ, а свирепият вятър изсмукваше горещината на огньовете им и носеше мрак в мислите им. Семействата им ги чакаха съвсем наблизо — обичните им хора, които не бяха виждали от повече от две години.

Застанал на хребета на гористия хълм, Хектор почувства дълбока тъга. Утре щеше да има парад за оцелелите, а влизането им в града щеше да бъде посрещнато с радостни възгласи. Ала онези, които бяха дали най-много в тази отвратителна война, нямаше да яздят през покритите с цветя улици, нито да получат венци от възхитените млади жени. Кръвта на тези герои вече бе попила в почвата на далечната Тракия, а прахта им бе разпръсната от ветровете на чужди земи. Или се бяха удавили в Хелеспонт, или бяха паднали пред стените на Дарданос.

Дори сред оцелелите имаше такива, които нямаше да се насладят на признанието, което заслужаваха. Според цар Приам един победен парад не бе място за сакати.

— В името на боговете, момче, никой не иска да вижда истината за войната. Хората искат да виждат високи, силни и красиви герои.

Коментарът бе разгневил Хектор не защото бе суров и неблагодарен, а защото бе чистата истина. Така че той нареди ранените и осакатените да бъдат отведени до лечебниците след мръкване и пренесени в града тайно, сякаш бяха покрити със срам.

Погледна към каруците, които тъкмо бяха пристигнали през деня. Едната носеше храна за мъжете му. Другите две бяха пълни с две хиляди нови бели наметала, така че тълпата да не вижда изморени войници, изтощени от години на битки, пристигнали у дома мръсни и изцапани с кръв. Вместо това щяха да гледат блестящите герои с възторг.

Брат му Диос се качи на хълма и застана до него.

— Студена нощ — отбеляза той и придърпа наметалото си поплътно около себе си.

— Не я усещам — отвърна Хектор, който бе облечен в проста туника до коленете в избелял жълт цвят.

— Това е, защото си Хектор — каза помирително Диос.

— Не, това е защото прекарах две дълги години в Тракия, газейки през сняг и лед в планините. Не е нужно да оставаш с нас, братко. Върни се в топлия си дом.

— Тази нощ си мрачен. Не се ли радваш, че си у дома?

Хектор се загледа към Троя и си помисли за жена си и сина си, за фермата и конете си в северната ранина. Въздъхна.

— Още не съм си у дома — каза след малко. — Как е Андромаха?

— Добре е. Само че е ядосана. Развика се на татко, че е задържал армията тук за през нощта. Каза му, че заслужават повече от това.

— И двамата са прави — отвърна Хектор. — Мъжете заслужават повече, но пък утре ще се къпят във възхищението на народа. Парадът е важен и ще помогне да прикрие провала ни.

— Как можеш да говориш за провал? — попита Диос изненадан. — Не си изгубил и една битка и дори успя да убиеш един вражески цар. Аз на това му казвам победа. Както и народът. И ти би трябвало да го наричаш така.

Тогава Хектор изпита непривичен гняв, но го удържа и не допусна да се прояви в гласа му.

— Прекосихме проливите, за да защитим земята на траките и нашия съюзник цар Резос. Резос е мъртъв. Тракия е изгубена. Враговете ни се събират от другата страна на Хелеспонт, готови за нахлуване. Всичките северни търговски маршрути са изгубени. Това звучи ли ти като победа?

— Разбирам те, братко — отвърна Диос меко. — Но не си съвсем прав. Ти и хората ти отидохте в Тракия, за да помогнете на защитата. Поражението бе на Резос, не на войните от Троя. Твоята легенда е неопетнена.

— Чумата да ги тръшне легендите — извика Хектор. — А също и извратената политика, която позволява пораженията да бъдат претопени и от тях да се изковават златни победи. Истината е, че врагът владее Севера. Сега Агамемнон ще настъпи срещу нас в собствените ни земи. И ще дойде с огромна армия.

— А ти ще го унищожаш — отвърна Диос. — Ти си Повелителя на битките. Всеки мъж във Великата зеленина го знае. Ти никога не губиш.

Хектор обърна поглед към младия си брат и видя възхищението в очите му. Изпита страх, който стегна стомаха му. По време на битката в Карпеа той бе на не повече от един удар с меч разстояние от смъртта. Добре насочена стрела или точно хвърлено копие можеше да пронизе гърлото му. Камък от прашка можеше да разбие черепа му. Всъщност, ако Банокъл не бе повел почти самоубийствена атака към задните редици на врага, сега духът му щеше да броди по Тъмния път. Принцът понечи да разкаже на брат си за страховете, за треперещите ръце и безсънните нощи. И по-лошо — за нарастващата болка в лявото рамо и в дясното коляно. Искаше му се да каже: „Аз съм човек като теб, Диос. И като всички онези хора около лагерните огньовете. Натъртвам се, кървя, остарявам. И ако продължа да водя битка след битка, един ден късметът ми ще ме напусне, а с него и кръвта ми.“

Но не каза нищо. За Диос, армията и народа на Троя той отдавна бе спрял да бъде човекът Хектор. Сега представляваше нещо като утрешния парад — фалшив, но блестящ символ на троянската неуязвимост. И с всеки изминал ден, прекаран във водене на война, се оказваше все по-здраво прикован към тази лъжа.

Диос заговори отново:

— Само почакай да видиш Астианакс. Момчето порасна, Хектор. Вече е почти на три години и е невероятно смело дете.

Принцът се отпусна и се усмихна.

— Нямам търпение да го видя. Ще го изведа да пояздим сред хълмовете. Това ще му хареса.

— Да, аз го изведох преди не повече от седмица. Сложих го пред мен и му дадох да подържи юздите. Направо се влюби в ездата. Особено в галопирането.

Тъга изпълни сърцето на Хектор. През дългите, мрачни и кървави месеци в Тракия бе мечтал да вземе момчето на първата му езда, да го държи до себе си и да слуша смеха му. Насред ужаса и бруталността на войната тази малка амбиция му даваше сили.

— Изплаши ли се? — попита той.

— Не! Точно обратното. Не спираше да ми вика да яздя по-бързо. Безстрашен е, Хектор. Не, че някой би очаквал нещо по-малко от

твоео дете.

Твоео дете.

Ако изключим факта, че не е мое, помисли Хектор. Прикривайки тъгата си, той погледна към града.

— А татко добре ли е?

За момент Диос не каза нищо. После сви рамене.

— Остарява — отвърна и сведе поглед.

— И пие повече от преди?

Брат му се поколеба.

— Ще видиш утре — каза накрая. — По-добре да прецениш сам.

— Така и ще сторя.

— Ами Хеликаон? До нас достигна вест, че е потопил флотилията на Агамемнон. Изгорил ги всички. Това повдигна духа на мнозина, гарантирам ти.

Студеният вятър отново засъска сред клоните над главите им. Този път Хектор потрепери, но не от студа. Отново видя бледото мъртво лице на съпругата на Хеликаон — красивата Халисия — докато отнасяха тялото ѝ в крепостта. Бе чул историята за последната ѝ езда. Тя взела сина си със себе си, а после се качила на огромен черен кон и минала право през редиците на врага и надолу по дефилето към моста, известен като Безумието на Парнио. Микенците я преследвали, знаейки, че са я хванали в капан, тъй като мостът бил изгорен. Заклещена между убийците и дълбоката бездна, Халисия накарала жребеца да прескочи широката пукнатина. Никой ездач не посмял да я последва. Така бе успяла да спаси своя син, но не и себе си. По време на ездата бе получила дълбока рана от копие и умря от загуба на кръв при идването на Хеликаон.

Гласът на Диос го върна обратно в настоящето.

— Трябва да обсъдим маршрута на победния парад. Ще яздиш в церемониалната бойна колесница на татко. В момента я полират и покриват с нови златни листове. Ще я извадят преди съмване. Татко е наредил да впрегнат в нея два чисто бели коня. — Диос се усмихна. — Ще изглеждаш като млад бог!

Хектор пое дълбоко въздух и отново се загледа в града.

— А маршрута? — попита той.

— Всички ще минете през долния град, а после през Скейската порта и нагоре до двореца, където Приам ще ви посрещне и ще раздаде

награди на героите, които си определил. После ще има благодарствено пиршество на Площада на Хермес. Там татко се надява да изнесеш реч. Предлага да разкажеш на събралите се за победата в Карпеа, тъй като е най-скорошна.

— Дарданос е най-скорошен — изтъкна Хектор.

— Да, така е, ала смъртта на Халисия прави историята твърде тъжна.

— Разбира се — каза принцът. — Не можем да допуснем неща като кръв и смърт да развалят една хубава история за война...

Ковачът Калкеус седеше в осветения от факли мегарон на Дарданос и разтриваше вкочанените пръсти на лявата си ръка. След малко изтръпването премина и върховете на пръстите започнаха да боцкат. След това започна треперенето. Той изгледа парализирания крайник, опитвайки се да го укроти с волята си. Вместо това гърчът се засили. Сякаш невидими пръсти бяха стиснали китката му и я тресяха. Изнервен, Калкеус стисна дланта си в юмрук и скръсти ръце, за да не види никой треперенето.

Не че имаше кой да види. Египтянинът Гершом му каза да чака Хеликаон в това празно и студено място. Калкеус огледа мегарона. По мозайката на пода имаше кръв. Петната бяха засъхнали, но на други места, по чергите и по-дълбоките пукнатини в плочите, кръвта бе все още лепкава. До една стена се виждаше счупен меч.

Калкеус прекоси залата и вдигна оръжието. Беше се пречупил през средата на острието. Той прокара дебелиите си пръсти по метала. Зле направено и с твърде много калай, реши накрая. Медта беше мек метал, а с добавянето на калай се получаваше по-твърдият и по-полезен бронз. Но това острие бе станало прекалено твърдо, а следователно и чупливо, затова и се бе прекършило при удара.

Калкеус се върна до дивана и седна отново. Ръката му вече не трепереше и това беше благословия. Ала парализата щеше да се върне. Това беше проклятието на ковачите. Никой не знаеше какво го причинява, но винаги започваше с върховете на пръстите на ръцете, а после и с тези на краката. Скоро той щеше да куца и да ходи с помощта на пръчка. Дори за бога на ковачите Хефест се мълвеше, че е сакат. Старият Карпитос, при когото се бе обучавал в Милет, накрая

даже ослепя. Кълнеше се, че топящата се мед отравя въздуха. Калкеус нямаше как да провери тази теория, но ѝ вярваше достатъчно, за да строи ковачниците си на открито, така че отровите да се разреждат в свежия въздух.

Не можеш да се оплакваш, каза си той. Вече си на петдесет и едва сега започна да трепериш. При Карпитос всичко бе започнало още двадесетина години преди да изгуби зрението си.

Времето течеше и ковачът, който никога не се бе славил с търпение, започна да се изнервя още повече. Стана от дивана и излезе, за да се наслади на нощния въздух.

От центъра на крепостта, където бе върлувал пожарът в кухните, се издигаше черен пушек. Въпреки очевидното си желание за разруха, врагът се бе справил ужасно нескъпосано, помисли си Калкеус. Много от запалените сгради бяха пострадали само повърхностно. А и не бяха обърнали никакво внимание на поддържащите греди на моста при Безумието на Парнио. Вместо това бяха удряли по дъските на самия мост с брадви и мечове, за да ги отслабят, след което ги бяха залели с масло, за да ги подпалят. Идиотите не бяха осъзнали, че именно подпорните греди, забити дълбоко в скалата и от двете страни, осигуряваха сила на цялата конструкция. Онзи, който я бе изградил, трябваше да е бил майстор в занаята си. И след като подпорите бяха напълно непокътнати и незасегнати от огъня, мостът можеше да се възстанови само за няколко дни.

Калкеус погледна надясно. Под лунната светлина видя трима мъже, които теглеха широка количка, натоварена с телата на няколко жени и деца. Едното ѝ колело се удари в камък и тя подскочи. Една от мъртвите жени се изплъзна настрани. Движението накара разкъсаната ѝ туника да се надигне и да разкрие задника ѝ. Тримата мъже веднага спряха количката и един от тях побърза да прикрие голотата ѝ.

Колко странно, помисли ковачът. Сякаш това я интересуваше.

Той се върна обратно в мегарона. Сега неколцина слуги слагаха нови факли в скобите в стените. Калкеус извика един от тях:

— Ей ти! Донеси ми малко хляб и вино.

— А ти какъв си? — попита мъжът със свадлив тон.

— Гладен и жаден — отвърна Калкеус.

— Гост на царя ли си?

— Да. Аз съм Калкеус.

Слугата се ухили.

— Наистина ли? Лудият от Милет?

Ковачът въздъхна.

— Не съм от Милет, но да, така ме наричат някои идиоти.

Мъжът му донесе поднос с черен хляб, малко сирене и кана разредено вино. Хлябът не беше пресен, но ставаше за ядене заедно със сиренето. Калкеус отпи от виното и погледна към големите врати и сенките, които луната хвърляше навън. Искаше му се Хеликаон да дойде, за да приключат с тази работа и да може да се върне в Троя и новите си ковачници.

Първите му опити да претопи метала от червените камъни се бе оказал разочароващ. Дори и най-горещата пещ произвеждаше само безполезна сивкава маса. Той прецени, че е нужно огньовете да са дори още по-горещи и затова нареди да конструират нова пещ в северното плато на Троя, където вятърът бе подходящ.

Ала му трябваше време и още злато.

Сигурен бе, че Хеликаон ще го разбере. Ако Калкеус успееше, резултатът щеше да е колосален. От червените скали, каквито на изток имаше в изобилие, можеха да се правят мечове, копия, върхове на стрели и брони. Нямаше нужда от скъпия калай, който се внасяше от далечни острови отвъд Великата зеленина, или мека мед от Кипър и другите земи, под властта на Микена. Металните сечива като плугове, пирони и обръчи за бъчви, също можеха да се правят на стойност, нищожна в сравнение с тази на бронза.

Пламтящите факли бяха сменени още два пъти, докато Хеликаон се върне. Той влезе в сградата, следван от петима млади мъже, и извика на един слуга да донесе вода. Красивото му лице бе изцапано, а дългата му тъмна коса висеше на опашка, която стигаше до раменете му. Младият цар отиде до богато украсения трон, свлече се в него и затвори очи. Неколцина от мъжете с него започнаха да говорят. Калкеус чу, че се оплакват от огромните трудности на задачите, които им предстояха. Това не можеше да стане — заради това, а онова бе невъзможно — заради другото. Ковачът изпита гняв. Глупави мъже с мързеливи умове. Вместо да решават проблемите, те си губеха времето в търсене на причини да нямат решение. За него бе пълна мистерия защо Хеликаон изобщо допускаше подобни глупаци до себе си.

Един слуга донесе сребърна винена чаша и кана, преливаща от хладна вода. Царят напълни чашата и я изпразни.

Един млад мъж с рехава червена брада заговори:

— Ще ни отнеме месеци дори само да възстановим моста, а нямаме достатъчно дърво да построим наново складовете и другите сгради, които микенците изгориха.

— Нито пък достатъчно дърводелци и работници — добави друг.

— И определено не достатъчно мозък — извика Калкеус и се надигна от мястото си. Мъжете около царя спряха да говорят и се извърнаха към него. Той се приближи уверено и ги изгледа като червеи. — Видях останките от моста. Може да се поправи само за няколко дни. В името на боговете, Хеликаон, надявам се тези дебили да са по-добри бойци, отколкото мислители.

— Приятели — обърна се царят към ядосаните си съветници, — това е Калкеус. И преди да решите да го мразите, трябва да ви е ясно, че това изобщо не го вълнува. Всички го мразят. Така че потиснете гнева си и ни оставете да поговорим.

Калкеус изчака, докато мъжете излязат, без да обръща внимание на студените погледи, които му хвърляха, минавайки покрай него. После приближи Хеликаон.

— Близо съм до решението, но ми трябва още злато — каза без предисловия.

Хеликаон пое въздух бавно и дълбоко, а лицето му застина. Внезапно разтревожен, ковачът погледна в очите на царя и не видя дружелюбност там. Точно обратното — сапфиреният поглед бе враждебен.

— Да не би... да не съм направил нещо, с което да съм те обидил? — попита той.

— Да си ме обидил? Що за парадокс си ти, Калкеус? Гений и идиот в един дебел пакет! Нарече хората ми идиоти. Влизаш в дома ми без поздрав, без да изкажеш съболезнования за агонията, която сме преживели тук, само с нагло искане за още от златото ми.

— Ах! — възкликна другият. — Сега разбирам. Да, естествено. Липсата на фалшиво съчувствие е обидна. Извинявам се. На мен обаче наистина ми трябва още злато. Мисля, че съм близо, Хеликаон. Пещите трябва да са по-горещи, за да стопят нечистотиите. Тогава мисля, че...

— Достатъчно! — изрева царят и скочи на крака. В ръката му проблесна кинжал. Шокиран и изплашен, Калкеус отстъпи крачка назад. Устата му бе пресъхнала, а сега и двете му ръце трепереха. Хеликаон го сграбчи за туниката с лявата си ръка, а с дясната вдигна оръжието. Блестящото острие се намираше само на сантиметър от лявото око на ковача. За миг никой от двамата не помръдна, а после помладият мъж изруга тихо и издиша бавно. Прибра ножа си и се върна до трона, където напълни чашата си с още вода. Отпи дълбоко и когато отново погледна Калкеус, в очите му вече нямаше ярост.

— Мъжете, които обиди, се прибраха у дома, за да открият, че жените и децата им са били избити — каза Хеликаон. — И да, те не са опитни занаятчии. Те са моряци. Днес ги задържах със себе си, за да им дам нещо да вършат и нещо, за което да мислят, нещо различно от загубата, която са преживели. Но ти не разбираш това, нали? Никой, който говори за фалшиво съчувствие, не би могъл да разбере.

Калкеус щеше да заговори, но Хеликаон вдигна ръка.

— Не, не искам да говорим повече за това. Утре отплавам за Троя. Ти ще останеш тук. Искам мостът да бъде поправен и да се издигне нова Морска порта. После можеш да организираш работниците и да възстановите складовете.

— Имам много работа за вършене в Троя — отвърна Калкеус. После видя, че студеният блясък се връща в очите на Хеликаон. — Но разбира се с радост ще помогна тук.

— Мъдро от твоя страна.

Ковачът въздъхна.

— Значи това са първите мъдри слова, които съм казал днес. Ти си прав, Хеликаон. Аз съм идиот. И ти си последният, когото бих искал да обидя... не само защото ми трябва златото ти, но и защото застана до мен и ме подкрепи, когато другите ме смятаха за луд. Така че се надявам да ми простиш и да оставим тези гневни мигове зад гърба си.

Лицето на Хеликаон се отпусна, но той не се усмихна, а в свирепите му сини очи не се появи топлина.

— Ние сме това, което сме — каза царят. — И двамата. Ти не осъзнаваш страданието на другите, но пък и никога не си изгарял хора живи, за да се наслаждаваш на писъците им.

Той замълча за момент, а после отново заговори:

— Казваш, че мостът може да се поправи бързо?

Калкеус кимна.

— Мога да го направя използваем за двадесет дни. Съмнявам се точно в момента да искаш нещо повече.

— Защо мислиш така?

— Ти си богат човек, Хеликаон, но богатствата ти зависят от търговията. Всяко късче злато, което използваш за възстановяването на Дарданос, може да се окаже безразсъдно разхищение, ако микенците нахлуят отново. А ако тази война се проточи, може би ще имаш нужда от цялото си богатство.

— И ти ще ме посъветваш да...?

— Да направиш само временни поправки на минимална цена. И да преместиш съкровищницата си от Дарданос.

Хеликаон поклати глава.

— Първото е невъзможно. Тук няма нация, Калкеус, само смесица от раси, дошли в Дардания в търсене на богатства — хити, фригийци, тесалийци, траки. И много други. Те се подчиняват на законите ми и плащат данъците, които искам, защото аз от своя страна ги пазя от враговете им и смазвам всеки, който ми се опълчи. Ако заподозрат, че съм изгубил вяра в способността си да защитя собствената си земя, тогава и те ще изгубят вяра в мен. Тогава ще съм изправен не само срещу нахлуване от север, но и бунт отвътре. Не, поправките трябва да са стабилни и предвидени да издържат.

— Тогава ще бъдат — съгласи се Калкеус. — И с риск отново да те обидя, какво ще стане с моята молба? Както виждам, тази война не се кани да свършва скоро, така че работата ми е още по-важна.

— Зная. Помогни на хората ми тук и ще се погрижа в Троя да те чака злато. — Хеликаон се надигна изморено на крака. — Изглежда вярваш много силно в тези червени камъни, Калкеус. Дано не грешиш.

— Не греша. Сигурен съм. Преди края на лятото ще ти донеса най-великия меч на света, Хеликаон.

II МАСКИТЕ НА ПРИАМ

Сънят бе ужасяващ. Ксандер висеше над черна яма. Като погледнеше надолу, виждаше десетки кървавочервени очи, които го гледаха, и остри зъби, чакащи да разкъсат плътта му. Той погледна нагоре, търсейки упование в мъжа, чиято силна ръка го държеше за китката.

После изкрещя... защото над него бе надвиснал труп, от чиито кости се белеше сивкава гниеща кожа. Разпадащите се сухожилия на китката и лакътя му започнаха да се разтягат. Костите на пръстите се строшиха и Ксандер падна в ямата.

Събуди се стреснат, а краката му се свиха със спазматично движение. Широко ококорен, той се огледа из малката позната стая за почивка в Дома на Змиите. Сърцето му бавно се върна към нормалния си ритъм, а паниката изчезна. Той отново чу думите на Одисей в ума си: „Моята Пенелопа твърди, че има два вида сънища. Някои идват през порта от слонова кост и тяхното значение е измамно. Други идват през порта от рог и се носят на крилете на съдбата.“

Ксандер седна в леглото. През спуснатия капак на прозореца прозираше ярка слънчева светлина, но младият лечител нямаше желание да я пуска в стаята. Стореше ли го, времето му за почивка щеше да е приключило и той отново щеше да излезе сред умиращите и осакатените.

— Сънят е измама — прошепна той. — Той е просто смес от спомени и страхове.

В този миг си представи отново яростта на бурята, стоварила се върху „Ксантос“ преди четири години. Тогава Ксандер бе само на дванадесет и това беше първото му морско пътешествие. Изхвърлен през борда от колосална вълна, щеше да се удави, но нечия могъща ръка го хвана за китката. Войнът Аргуриос се бе хвърлил през хлъзгавата от дъжда палуба, за да го хване, преди морето да го е погълнало.

— Спомени и страхове — прошепна младежът, дишайки бавно и дълбоко, и този път си спомни дисекцията на трупа на просяка отпреди няколко дни.

Лечителят Зеотос отвори плътта на ръката на мъртвеца и я обели до лакътя.

— Вижте как мускулите и сухожилията са свързани заедно — каза старецът. — Невероятно!

На зловещата демонстрация на уменията му присъстваха четирима други лечители и петима ученици. Един от младежите припадна, удряйки главата си в стената. Ксандер и другите трима изпитаха мимолетно чувство за превъзходство над бедния си колега, докато Зеотос не проряза гръдната кост и отвори корема на трупа. Когато вътрешностите излязоха на показ, а миризмата, изпълнила стаята, стана нетърпима, момчетата избягаха в коридора, преследвани от смеха на лечителя.

Тези два спомена — за трупа и кораба в бурята — се бяха слели, за да оформят ужасния сън.

Поуспокоен, Ксандер стана от леглото и отиде до каменния леген, поставен на масата под прозореца. Наплиска се с вода и прокара влажни пръсти през къдравата си коса. Щом се освежи, той вдигна капака на прозореца, за да пусне светлината вътре. Тя не донесе много топлина. Студеният вятър предвещаваше идването на зимата.

— Ксандер! — разнесе се гласът на Зеотос. Младият ученик се обърна и видя белобрадия лечител на вратата на стаята за почивка. — Трябва да се връщаш на работа — каза той.

Лицето му представляваше маска на изтощението. Ксандер изпита вина. Старецът бе работил цяла нощ без почивка.

— Не трябваше да ме оставяш да спя толкова дълго — каза той.

— Младите изглежда се нуждаят от повече сън, отколкото старите — каза Зеотос. — Независимо от това обаче, сега възнамерявам да ти открадна леглото. Навън има двама мъже с тежки стомашни рани. Наглеждай ги, момче. Ако коремите им почнат да се подуват, ме извикай възможно най-бързо. Ясно?

— Да, учителю.

Предната нощ, под булото на мрака, в Дома на змиите бяха доведени почти двеста войници. Всички имаха сериозни рани и бяха страдали много при тежкото пресичане на Хелеспонта и дългото

пътуване от Дарданос. Носени на тресящи се претоварени каруци и теглени от коне носилки, мнозина бяха умрели по пътя.

Зеотос легна в леглото и изстена тихо от удоволствие. Ксандер остави стария човек и тръгна към двора. Повечето от ранените лежах под навеси върху сламеници, покрити с възглавници. Въпреки голямото количество хора, нямаше много шум, само от време на време някой войник простенваше, докато се грижеха за раната му, или някой умиращ мърмореше в делириум. Димът от ароматните билки, горящи на олтара на Асклепий, прогонваше насекомите. Ксандер видя главата на дома, Макаон, и трима други лечители, които се придвижваха сред ранените. Слугите също бяха заети — носеха прясна вода или сменяха мръсните бинтове с чисти.

Ксандер знаеше къде се нуждаят най-много от него. Онези, които имаха шанс за живот и възстановяване, получаваха повече грижи от лечителите и слугите. Умиращите лежах сами. Момчето бързо прекоси двора до редицата легла, разположени най-близо до олтара. Първият мъж, край когото мина, бе ранен в гърдите и долната част на гърба. Лицето му бе посивяло и обтегнато, а смъртта надничаше иззад рамото му.

— Боли ли те? — прошепна Ксандер и се наведе над него.

Умиращият войник го погледна в очите.

— И повече ме е боляло. Видя ли парада? — попита той. — Чух ги да минават наблизко, а тълпите викаха.

— Мернах ги отдалече — отвърна Ксандер. — Хектор яздеше в златна колесница, а конниците го следваха по четирима в редица. Хората хвърляха цветя по улицата.

Усмивката на войника изчезна.

— Вече можеш да си вървиш, лечителю. Има други, които се нуждаят от теб повече.

— Мога ли да ти донеса нещо? Вода?

Мъжът потрепна от болка.

— Още година живот няма да е зле.

Ксандер продължи. Трима войни бяха умрели тихо и той повика слугите да изнесат телата. Умиращите гледаха заминаването на мъртвите с мрачни лица.

В късния следобед старият Зеотос отново се появи със забързана крачка в двора.

— Царят идва — изсумтя лечителят. — Макаон иска да го посрещнеш заедно с принц Хектор при портите. Самият той трябва да извърши ампутация, която не търпи отлагане. А мен не бива да ме виждат тук.

Ксандер кимна разбиращо. Зеотос бе прогонен от Троя след микенската атака, в която бе умряла царската дъщеря Лаодика. Приам обвини стария лечител за смъртта ѝ и той бе пътувал из провинцията, практикувайки занаята си. Не се беше отдалечавал много от Троя, но препитанието му бе станало трудно. Макаон чу за проблемите му и тайно го върна в Дома на змиите, изплашен, че предстоящата война ще разтегли възможностите му отвъд предела им.

Докато Ксандер тичаше нервно към портите, за да посрещне царя, той чу звука от маршируващи крака. На озарения от слънцето площад отвън отряд царски орли ескортираше покрита носилка към храма. До тях вървеше Хектор, все още облечен в церемониалната си броня и дългото бяло наметало, които бе носил на парада. Носилката спря и цар Приам слезе от нея. Облечен в дълга синя роба, той вдигна високо ръце и ги протегна зад гърба си.

— Чумата да го тръшне тоя... подвижен хамак! — изплю се той. — Трябваше да се кача на колесницата си. Един цар не бива да бъде разнасян като чувал пране. — Огледа се и ядосаният му поглед се спря на Ксандер. — Кой си ти, момче?

Младежът онемя. Беше виждал царя и преди, но само от разстояние, на игри или церемонии. Сега го встрещи приликата между Приам и сина му — и двамата бяха високи, с широки рамене и излъчваха сила. По-възрастният мъж бе леко изгърбен и се виждаше, че бе отпразнувал завръщането на сина си с много вино, но въпреки това присъствието му изпълваше площада и дори тежко бронираните орли изглеждаха нищожни пред него.

Хектор пристъпи напред.

— Ти си Ксандер — каза той с усмивка.

— Да. Да, господарю — отвърна младият лечител и се хвърли изплашено на колене.

— Изправи се, Ксандер. Ти си приятел на жена ми, а никой приятел не може да коленичи в мое присъствие. Сега ни отведи до ранените ни другари.

Докато минаваха през тъмните порти на храма, Ксандер чу Приам да мърмори:

— Сакатите ме депресират, а около умиращите винаги се разнася воня. Остава в носа с дни.

Хектор сякаш не го чу.

Влязоха в двора и за миг настана тишина, последвана от разпокъсани възгласи, нададени от болните и ранени мъже. Дори онези на прага на Тъмния път надигнаха глас за своя цар и своя командир.

Приам вдигна ръце и възгласите се удвоиха. После той заговори и раздраженият хрип, който Ксандер бе чул само преди мигове, бе заменен от дълбок и топъл плътен глас, който с лекота достигна до всички краища на двора.

— Троянци! — извика той и шумовете секнаха. — Гордея се с всички вас. За победата, която спечелихте за Троя, ще се говори и след хиляда години. Имената ви ще са познати на Татко Зевс, както онези на Херкулес и Илиос.

Той се усмихна и отново вдигна ръце, за да благодари за възгласите, а после двамата с Хектор тръгнаха сред леглата.

Ксандер бе удивен. Само преди мигове царят се оплакваше от това посещение като от досадно задължение. Може би не го бе чул добре или не бе разбрал думите. Сега виждаше как Приам говори дружески с умиращите и слуша с внимание безсмислените им истории за обичните им майки и жени, дори се шегува с онези, загубили крайници. И на всички казваше: „Войнико, твоят цар се гордее с теб.“

Ксандер остана до него и понякога превеждаше бръщолевенето на някой мъж в последните му мигове или вдигаше ръката на друг, да му помогне да докосне робата на царя. От време на време хвърляше скришен поглед към лицето на Приам, но там не виждаше нищо друго, освен благост и съчувствие.

Хектор винаги бе на крачка след баща си и поздравяваше всеки войник поименно. Докато бавно обикалят из двора, без да пропуснат нито едно легло, слънцето се спусна по небето и Ксандер видя как бръчките по лицето на Хектор се задълбочават, а раменете му увисват. Баща му, напротив, сякаш извличаше енергия от посещението.

Когато слънцето залезе зад сградите на лечебницата и из двора лумнаха факли, те се върнаха до портите, където ги чакаше богато украсена със злато и скъпоценни камъни колесница.

Приам се обърна към сина си.

— А сега нека се върнем при живите и да се насладим на този ден на триумф.

— За мъжете беше добре да ни видят заедно — отвърна меко Хектор.

Приам го изгледа и в очите му се четеше гняв. Гласът му отново бе студен и хриптящ.

— Никога повече не ме карай да правя това, момче. Царят не е болногледачка. А миризмата там беше отвратителна.

Ксандер видя, че челюстта на Хектор се стегна, но той се качи с лека стъпка в колесницата и пое юздите. Приам стъпи зад него.

— Трябваше всичките да ги оставиш на плажа в Карпеа. За тях щеше да е чест да умрат геройски за своя цар и своя град — добави той.

Хектор удари конете и двата бели жребеца дръпнаха гладко колесницата зад гърба си. Царските орли ги последваха.

В двора на храма мъжете говореха възбудено за посещението на царя и гордостта му от тях. Натъжен от измамата на Приам, по-късно вечерта Ксандер разказа случката на Зеотос.

— Изглеждаше толкова... искрено заинтересуван от тях, толкова топъл и състрадателен. А в действителност изобщо не му пукаше.

Лечителят се изкикоти.

— Чул си го да казва на мъжете, че се гордее с тях, а на Хектор, че царят не е болногледачка?

— Да.

— И си сигурен, че е лъгал тях, но е казал истината на сина си?

Ксандер кимна.

— Греша ли, учителю?

— Може би, Ксандер. Приам е сложен човек. Възможно е думите му към ранените да са излизали от сърцето, а грозните коментари пред Хектор да са прикривали емоциите му.

— Мислиш ли? — Младежът усети, че настроението му се оправя.

— Не. Приам е студено и жалко създание. И все пак — добави Зеотос и му намигна, — сега може би аз лъжа. Истината, Ксандер, е че не е мъдро да си създаваш мнения от толкова малко примери.

— Сега вече се обърках съвсем.

— Точно това и целях. Ти си чудесен младеж, Ксандер. Честен, прям и лишен от коварство. Приам е толкова напоен с измама, че дори той вече не знае кое от твърденията му е искрено, ако изобщо има такова. В крайна сметка обаче това няма значение. Мъжете, които са го чули да ги възхвалява, са се почувствали по-добре. Всъщност някои от обречените сред тях сега може дори да се оправят и тогава ще е честно да кажем, че Приам ги е излекувал. Така че не се натъжавай от няколко грозни думи на един пиян цар.

Андромаха изкачи високия хълм към двореца, а лунната светлина се отразяваше в украсената със скъпоценности златна рокля, която носеше. В дългата ѝ огненочервена коса бяха вплетени изумруди и златни нишки. Усещаше умора, докато вървеше. Не физическа, защото бе млада и силна, ала въпреки това се чувстваше изцедена от целия ден, изпълнен с бутаци се тълпи и отвратителни разговори, от които капеше неискреност. Андромаха все още чуваше музика и смях, носещи се откъм площада.

В звуците нямаше радост. Атмосферата на пиршеството бе напрегната, а смехът — насилен и рязък.

Мъжете говореха за победа, ала тя чуваше страха в гласовете им, бе го видяла да блести и в очите им. Приам повдигна духа на тълпите със силната си реч, в която възхваляваше героичните достойнства на Хектор и Троянския кон. Но ефектът бе мимолетен. Всички на пиршеството знаеха истината.

Много търговски семейства вече бяха напуснали града и повечето складове стояха празни. Богатството, което бе текло като златна река в Троя, сега идваше по-бавно. Скоро щеше да се превърне в ручейче. Колко време щеше да мине, преди врагът да устрои стан около стените, за да изгради стълбите и тараните си, да наостри мечовете си и да се приготви за заколение и плячкосване?

И Андромаха знаеше, че точно затова всички искаха да бъдат близо до съпруга ѝ Хектор, да говорят с него, да го тупат по гърба и да му казват колко са се молили за безопасното му завръщане. Това последното може и да беше истина. Хектор символизираше най-голямата надежда на Троя да избегне поражението. Повече от великите стени, повече от силата на войниците или богатството на царя.

Навсякъде другаде новините бяха мрачни: търговските маршрути бяха орязани, съюзниците — подкупени или надвити, а вражеските армии върлуваха от другата страна на планините Ида и отвъд проливите в Тракия.

Андромаха продължи напред, а от двете ѝ страни двама войници държаха пламтящи главни, които да осветяват пътя. Двама други, от елитните орли на Приам, ги следваха с ръце на мечовете. От нападението на микенските убийци насам, тя винаги имаше въоръжени сенки. Това я изнервяше и така и не можа да свикне.

Спомни си онази нощ преди години при Залива на сините сови, когато, предрешена, се промъкна сред моряците и курвите и слуша разказите на Одисей. Именно в онази нощ срещна Хеликаон — нощ на насилие, смърт и предсказания.

Сега подобни нощи на анонимност бяха невъзможни. Лицето ѝ бе твърде добре познато в Троя. Иначе щеше да се върне в двореца, да облече слугинска туника, а после да слезе до Долния град, където да танцува и пее с почтени хора.

Докато се качваха, тя видя неколцина пияници, заспали по улицата. Войниците с нея ги оглеждаха предпазливо. Един от заспалите се събуди, докато преминаваха. Той я погледна, а после потърка очи. Изражението му беше изпълнено с почуда. Мъжът се изправи с мъка на крака и се запрепъва към нея. Мечовете на орлите незабавно изсъскаха от ножниците си.

— Всичко е наред — извика Андромаха. — Не го наранявайте.

Пияницата се спря пред нея, загледан в златната ѝ рокля, докато светлината на огъня се отразяваше в скъпоценните камъни.

— Мислех... мислех, че си богиня от Олимп — каза той.

— Аз съм Андромаха, а ти по-добре се прибери у дома.

— Андромаха — повтори мъжът.

— Хайде, пръждосвай се — нареди един от войниците.

Пияницата се опита да се изправи, но се препъна. Изгледа ядно войника.

— Бях в Кадеш — каза той, вдигайки дясната си ръка. На мъждивата светлина Андромаха видя, че е осакатен — първите три пръста бяха отрязани. — Троянския кон — продължи мъжът. — За мен нямаше паради, момче. Сега пикая в гърне за бояджиите и спя по улиците. Но все още мога да пикая и върху теб, арогантно лайно!

Андромаха бързо застана между него и ядосания войник. Свали златната брошка, украсена със скъпоценни камъни, от рамото си и я притисна към сакатата ръка на мъжа.

— Приеми този дар, войнико, от жената на Хектор — каза тя. — В знак на благодарност за смелостта ти.

Той погледна надолу към блестящото злато и Андромаха видя сълзи в очите му.

— Аз съм Пардонес — каза накрая. — Спомени на мъжа си за мен.

После се обърна и се запрепъва в мрака.

Слънцето грееше ниско над хоризонта, докато „Ксантос“ влизаше в огромния залив на Троя. По водата нямаше и повей, така че тишината на залеза се нарушаваше само от звука на греблата.

В далечината градът блестеше като излят от пламтящо злато. Последните слънчеви лъчи се отразяваха върху покривите и кулите и се пречупваха през полираните копия и шлемове на стражите по стените.

Египтянинът Гершом се усмихна, когато отново съгледа Троя. Наистина бе впечатляваща, но докато наблюдаваше възхитените изражения на екипажа около себе си, се чудеше как ли биха реагирали, ако някога видеха чудесата на Тива, градът на стоте порти, или извисяващите се бели пирамиди, или Великия лъв. Троя спираше дъха, но и отразяваше хората, които я бяха построили. Градът не бе изграден с мисъл за красота, нито конструиран в съответствие със звездите, за да зарадва боговете, живеещи там. На първо, и най-важно, място той бе крепост — солидна и здрава, с високи стени и порти от дъб и бронз. Величието на Троя бе почти случайно, или поне така се струваше на Гершом — смесица от впечатляваща каменоделска работа и прекрасни залези.

В залива нямаше много други кораби. Четири рибарски лодки бяха хвърлили мрежи, а три нови бойни галери изпълняваха маневри близо до южния бряг. Гершом ги погледа известно време. Гребците бяха неопитни и греблата от време на време се сблъскваха, когато галерите спираха, въртяха се или набираха скорост за тараниране. Толкова много кораби бяха потопени през последните няколко сезона,

а стотици опитни моряци се бяха удавили или умрели в морски битки. Сега новациите щяха да потеглят към морето и също да умрат със стотици.

„Ксантос“ продължи да плава, достигайки Царския плаж, точно когато слънцето се спусна под хоризонта. Ониякус раздаде заповедите си на гребците. Двата реда гребла отдясно незабавно се вдигнаха от водата, а онези отляво се спуснаха. Кърмата на „Ксантос“ се завъртя плавно към брега.

— И... СЕГА! — извика Ониякус.

Всички гребла се удариха във водата едновременно. Корпусът на кораба заора в пясъка, а после спря. Греблата бързо бяха прибрани.

След това се отвориха капаците на палубите. Гершом отиде да помогне на екипажа да изнесат товара. Повече от хиляда нагръдника бяха предадени от човек на човек и спуснати през борда на плажа. Бронята, която се използваше в Троянския кон, бе добре изработена, с бронзови дискове, които се припокриваха като рибешки люспи върху кожен нагръдник. И за разлика от гордите мъже, които я бяха носили, бе твърде ценна, за да остане по бойните полета на Тракия.

Натовариха броните на каруци, които после ги отнесоха към Долния град. Накрая затвориха капаците на палубата. Ониякус мина край Гершом, тръгнал към носа. Мъжете, оставени на стража, се разположиха на издигнатата задна палуба, увили се с одеяла срещу студа на вечерта, докато другарите им се отправиха към кварталите под стените на Златния град.

Гершом видя Хеликаон, взел в ръце спящия си син Декс, посрещнат от едрия троянски принц Антифон. Египтянинът им обърна гръб и отиде до носа. Ониякус се бе навел над парапета и гледаше новите бойни кораби от другата страна на залива. Красивото му младо лице бе напрегнато и ядосано, а в очите му се четеше насилие.

— Да им кажа ли да ви пратят нещо? — попита Гершом. — Може би вино?

Ониякус поклати глава.

— Казват, че виното помагало да забравиш. Аз не искам да забравям. Не искам и да говоря.

— Ами не говори — отвърна египтянинът меко. — Двама приятели трябва да могат да стоят заедно в тишина, без да изпитват неудобство.

Тишината не продължи дълго, нито Гершом очакваше да стане така. Не че Ониякус бе приказлив, но мъката, струпала се в сърцето му, нямаше как да бъде удържана. Той започна да говори за двамата си синове и какви чудесни момчета са били. Гершом не каза нищо, защото нямаше нужда. Морякът всъщност не говореше на него, а на нощта, на духовете на децата си, на боговете, които не ги бяха защитили заедно с майка им, когато микенците бяха нападнали Дарданос с мечовете си. Тъгата бе последвана от гняв, гневът — от сълзи. Накрая отново дойде тишината. Гершом обви рамото на Ониякус с ръка.

Морякът въздъхна.

— Не се срамувам от сълзите — каза той.

— Нито имаш причина, приятелю. Казано е, че портите на рая могат да се отворят само от сълзите на онези, останали в света на живите. Не знам дали е истина, но мисля, че е редно да бъде.

Ониякус го изгледа внимателно.

— Вярваш ли, че продължаваме да живеем и после, а там... там има награда за невинните, чиито... чиито животи са били откраднати?

— Разбира се — излъга Гершом. — Нима е възможно да бъде иначе?

Ониякус кимна.

— И аз го вярвам. Място на щастие. Без ужаси и страхове, без страхливци и убийци. Вярвам го — повтори след малко.

Постояха заедно още малко, гледайки галерите по неподвижната вода.

— Балансът не е наред — отбеляза Гершом, сочейки най-близкия съд. — Виждаш ли как извива?

— Твърде много натиск върху десните гребла. Трябва да сменят някои от гребците — каза Ониякус. Болката все още се виждаше в очите му, но сега се бе концентрирал върху галерата. — Прекалено много напрягат гребците — каза след малко. — Накрая ще постигнат само изкълчени рамене и разбито самочувствие. — Той погледна към Гершом и се насили да се усмихне. — Време е да вървиш на брега. Множеството наслади на Троя те чакат и не искаш да стоиш тук и да обсъждаш обучението на моряци с мен. Не се безпокой. Няма да си прережа гърлото, обещавам ти.

— Зная — отвърна Гершом. — Ще се видим утре.

И с тези думи той се обърна. Ониякус му извика и египтянинът пак се обърна.

— Благодаря ти, приятелю — каза морякът.

Гершом отиде до задната палуба, взе наметалото си и го преметна през раменете си. После прескочи парапета и се спусна на пясъка.

Прекося плажа до пътеката към Долния град. На широкия дървен мост над защитния ров видя двама стражи с бронзови брони и дълги копия. От другата страна на моста около някои от моряците на „Ксантос“ се бе струпала тълпа. Един от стражите се усмихна на Гершом. Беше млад мъж, но по лицето и ръцете му се виждаха белезите от битка.

— Преди два дни до нас достигнаха новините за победите ви — каза той. — Дойдоха ни като слънце след сняг.

Хората се тълпяха около екипажа, тупаха мъжете по раменете и ги хвалеха и благославяха. Египтянинът се промъкна встрани.

Внезапно един мъж го хвана за рамото.

— Ето още един! — извика щастливо.

Докато хората се трупаха около него, Гершом клатеше глава.

— Не, не — каза той и вдигна ръце. — Аз съм просто пътник.

Те веднага изгубиха интерес и насочиха вниманието си към другите моряци. Гершом продължи по пътя си. Едно тъмнокоeso момиче излезе от сенките и обви ръката му със своята. Египтянинът погледна надолу към лицето ѝ. Беше красива, със светли очи — или сиви, или сини, но под лунната светлина не се виждаше ясно. Веднага обаче видя, че е млада. Бялата ѝ туника до коленете прилепваше плътно по тялото ѝ, а малките ѝ гърди едва опъваха плата.

Той хвана ръката ѝ и я отмести от своята.

— Не съм в настроение — каза раздразнено. — А и да бях, щеше да е с жена, а не с дете.

Момичето се засмя.

— И да беше, не би могъл да си ме позволиш... дори и да си принц от Египет.

Това го спря и очите му бързо огледаха слабото ѝ тяло в търсене на скрито оръжие. Самоличността му бе добре пазена тайна... или поне така си мислеше. Ако тази млада курва го познаваше, колко още бяха чули? Може би някой, който да се полакоми за наградата, която

все още се предлагаше за главата му? Гершом се огледа нервно, почти очаквайки да види египетски убийци, изскачащи от сенките.

— Плаша ли те? — попита го момичето.

— Върви намери някой друг, когото да дразниш — каза той и продължи. Тя обаче притича след него. Гершом усети, че раздразнението му се усилва.

— Видях те в морето — каза момичето. — Върху теб се спускаха огромни вълни. Но ти беше силен.

Египтянинът отново се спря с пробудено любопитство.

— Добре, явно знаеш кой съм. Кажи ми кой те прати, дете, и с каква цел?

— Ксидорос ме прати... — Внезапно тя наклони глава. — Да, да — каза на мрака. — Но това е просто педантизъм. — Намръщи се, заслушана в нещо. После вдигна рязко ръка. — О, изчезвай! — отсече и отново се обърна към Гершом: — Казва, че не ме е пратил, а просто е отбелязал, че трябва да говорим.

Египтянинът изруга тихо. В Тива имаха къща с високи стени, където държаха докоснатите от луната за четири години. В това време лечители, гадатели, астролози и магьосници се опитваха да ги изцелят или да прогонят демоните, които крадяха здравия им разум. Някои пробиваха дупки в черепите им. Други ги хранеха със странни корени и отвари. Ако в края на четирите години не бяха излекувани, това бе знак, че боговете ги зоват. Тогава ги удушаваша. Гершом не бе чувал за подобни домове във варварската Троя. Именно затова лунатици като това дете бяха оставяни да бродят по улиците.

— Къде живееш? — попита той. — Ще те изпратя у дома.

Момичето го погледна с внезапно натъжено лице.

— В главата ти има мъгла — каза му тя. — Гъста мъгла. Пречи ти да виждаш. Препъваш се като слепец. — После сви рамене. — Но пък има моменти, когато и аз копнея да съм сляпа. Само да слушам хората и да чувам думите, които говорят, а не коварните шепоти в главите им. — Момичето отново се усмихна. — Хайде, аз ще изпратя теб у дома.

— Знаеш ли къде отивам?

— Да, зная. Отиваш до Красивия остров с мен, а после ще бъдеш призован в пустинята и в огъня ще има гласове, а в небесата ще има

огън, който ще стопи мъглата в главата ти, за да научиш всичко, което аз зная, и да видиш повече, отколкото аз някога ще видя.

— Много интересно — каза Гершом. — Но имах предвид знаеш ли къде отивам сега?

— О! Да, знам. В Дома на каменните коне.

— Е, това поне е вярно. А сега ми кажи къде живееш ти?

Тя се засмя меко.

— Стражите ми вече ме търсят, така че трябва да вървя. Но ще се видим утре в двореца на Хектор.

С тези думи тя повдигна полите на бялата си туника и избяга.

Гершом си помисли дали да не я последва и да я предаде на градската стража. Някои от кварталите в Долния град бяха опасни, а едно ударено от луната дете като това можеше да се окаже в беда. Но още докато си го мислеше, я видя да изчезва в една тъмна алея, а после се изгуби от поглед.

Египтянинът поклати глава и тръгна към двореца на Хеликаон.

III

КЕХЛИБАРЕНАТА БОГИНЯ

Светлината на ранното утро къпеше улиците на Троя, когато Хеликаон напусна Дома на каменните коне и тръгна през града. Ежедневната работа започваше: търговците разполагаха масите си по пазарите; слугите и робите носеха вързопи плат или други стоки, опаковани в слама. Различните звуци на града звучаха от всички страни, докато Хеликаон вървеше: чукове, удрящи по метал, от Улицата на ковачите; ревът на магарета; кудкудякането на кокошки; квиченето на прасета и виковете на търговците, опитващи се да привлекат тълпи към масите си.

Беше му странно да е обратно в Троя. Сега войната му изглеждаше далече, а смъртта на Халисия — тъмен кошмар, нереален и странен.

Тази сутрин се събуди до меко топло тяло. В мига преди съзнанието му да се върне на мястото си, очакваше да отвори очи и да види съпругата си. Вместо това откри Декс, с палец в устата и глава, облежната на рамото на баща си. Хеликаон отметна кичур руса коса от челото на момченцето. Декс отвори очи, а после заспа отново.

Той се измъкна от леглото, стана и се облече. Избра бяла туника със златни нишки и широк колан, украсен с още злато. Не се чувстваше комфортно, когато бе облечен толкова богато, но не можеше иначе за предстоящата му среща с Приам. Накрая взе кинжала си заедно с ножницата и го закачи на колана. Нямаше голяма вероятност точно в момента по улиците на Троя да бродят убийци, но не беше и невъзможно.

В по-щастливи времена Хеликаон вървеше из тези улици в компанията на Хектор или братята му Антифон и Агатон. Това бяха дни на невинност, когато бъдещето обещавахе чудеса. Именно из тези улици преди десет години двамата с Хектор бяха спорили за предимствата и недостатъците на това да се ожениш по любов.

— За какво ти е? — попита Хектор. — Всички решения на един принц трябва да укрепват царството. Така че е нужно една жена да

донесе добра зестра, земя или обещания за съюз с царството на баща ѝ. След това можеш да намериш любовта, където си пожелаеш.

— Не съм съгласен — бе отвърнал Хеликаон в онзи далечен ден. — Одисей обича жена си и е щастлив. Трябва да ги видиш, когато са заедно, Хектор. На мига ще си промениш възгледите. Одисей казва, че животът без Пенелопа би бил като земя без слънце. Искам жена, която да ми носи такова щастие.

— Дано я намериш, приятелю — отвърна принцът.

И той наистина я намери. Откри жената на мечтите си. Каква ирония, помисли той, че именно Хектор се ожени за нея.

Спря да разгледа няколко изложени египетски бижута и веднага бе нападат от възрастен търговец — слаб тъмнокож мъж с къносана брада и коса.

— Няма да намериш по-добри, господарю. Никъде в града. — Мъжът вдигна тежка кехлибарена брошка, украсена със златна нишка. — Шестнадесет сребърника, господарю. Добра сделка е.

— Миналия сезон в Египет за шестнадесет сребърника можеше да си купиш цял чувал с такива дрънкулки — изкоментира Хеликаон.

— Може би, господарю — отвърна мъжът и присви тъмните си очи. — Но оттогава не е имало търговия с Египет и кой знае каква е цената на кехлибара днес?

— Прав си — съгласи се Хеликаон и огледа пазара. — Има доста по-малко маси, отколкото си спомням при предишното си посещение.

— Малцина са останали — каза търговецът. — И мисля, че още ще ги последват. Брат ми прибра стоките си в мига, в който изкопаха защитния ров. Твърде рано, бих казал. Но той винаги е бил прибързан. Сега казват, че ще има стена, която да защити Долния град. Ако това е истина, ще последвам брат си.

— Интересно — отбеляза Хеликаон с усмивка. — Ще останеш само докато Долният град е зле защитен?

Търговецът се изкикоти.

— Приам е добър цар. Редно е обаче да отбележим, че е доста внимателен с богатствата си. Ако сега е одобрил разходите за стена около Долния град, това е само защото не може да спре микенците, идващи насам. Е, аз съм вървял сред руините на градове, плячкосани от тях. Няма да стоя и да чакам да видя подобна гледка отново.

Хеликаон кимна.

— Виждам логиката в думите ти, но със сигурност още повече търговци ще напуснат града, ако Приам не построи стена да ги защити, нали?

— Да. На никой не му се ще да е цар, а?

Окото на Хеликаон бе привлечено от кехлибарена висулка, на която майсторът бе гравирал фигурата на богинята Артемида с вдигнат лък и опъната тетива. Това му напомни за Андромаха и как бе стояла на балкона на мегарона на Приам, запращайки спокойно стрели наред микенските нападатели. Той вдигна висулката и я огледа внимателно. Бе много добре изработена.

— Ти си голям ценител на бижута, господарю — каза търговецът, незабавно връщайки се към тона на продавач. — Избрал си гордостта на колекцията ми.

Той възнамеряваше да продължи, но Хеликаон го прекъсна:

— Преди да продължиш, ще кажа, че днес не съм в настроение да се пазаря. Така че ето какво ще направим. Ти ще ми кажеш цената си. Ако я харесам, ще я платя веднага. Ако не, ще хвърля дрънкулката обратно на масата и ще си тръгна. А сега... говори.

Старият търговец облиза устни и потърка брадичката си. Същевременно излезе иззад масата, изглежда дълбоко замислен. Хеликаон изчака мълчаливо, докато мъжът го оглеждаше.

— Двадесет сребърника — каза той накрая.

— Съгласен — каза Хеликаон с усмивка. — Ти си умен човек. Как ти е името?

— Тобиос.

— Хит?

Търговецът сви рамене.

— Предполагам, че зависи от това кой пита. Земята, в която съм роден, винаги е била причина за война. Фараоните биха казали, че съм мръсен хитски пустинник, ала сега онези земи принадлежат на император Хатусилис от хитите. Така че в момента ме смятат за мръсен египетски пустинник. Животът винаги е сложен за моя народ.

Хеликаон се усмихна.

— Подобни усложнения помагат за изостряне на ума — каза той. Докато говореше, преброи двадесет сребърника и ги сложи на масата. — Ако избереш да останеш в града, Тобиос, ела при мен в Дома на

каменните коне. Аз съм Хеликаон от Дардания и винаги приветствам хората с добра преценка.

Тобиос сведе глава и докосна сърцето си по хитски обичай.

Хеликаон продължи по пътя си, хванал висулката в ръка. Цената бе висока. Търговецът бе огледал облеклото му, оценявайки по качеството му богатството на носителя му. Бялата туника имаше египетска кройка, изтъкана от най-качествените нишки. Коланът му бе украсен със злато. Дори сандалите му бяха от крокодилска кожа и украсени със злато. Ако не бе облечен за среща с цар Приам, щеше да носи старите си удобни дрехи и да купи висулката на две трети от тази цена.

Той прекоси тесните улици и открити площади и стигна до Скейската порта с нейните шест каменни стражи и влезе в Горния град, сред дворците, градините и широките му променади. Признаците за богатство изобилстваха тук. Жените носеха тежки огърлици, гривни и обици и дори мъжете имаха скъпи гривни и накити.

Въведоха Хеликаон в двореца през градините, където на благородниците, надяващи се да видят царя, се позволяваше да чакат в удобство, вместо в претъпкания мегарон. Във въздуха се усещаше хлад и наоколо бяха разположени няколко мангала с горящи въглени.

Той се огледа и кимна за поздрав на онези, които познаваше. После се извърна... и стомахът му се сви. Само на няколко крачки, увита в ръждиво на цвят наметало, стоеше Андромаха, а дневната светлина си играеше със златисточервената ѝ коса. Носеше дълга жълта рокля, която блестеше като лятното слънце. Устата на Хеликаон пресъхна и той се почувства изнервен и недодялан. Тя дойде при него.

— Стана ми тъжно като чух за смъртта на Халисия — каза му вместо поздрав. — Въпреки че съм възхитена от начина, по който се е случило. Мисля, че боговете ще оценят жертвата ѝ.

— Може би. Но в този живот тя заслужаваше повече — отвърна той. — И от живота, и от мен. Все пак народът ни я обичаше много и мисля, че няма да я забравят.

— А как е момчето?

— Декс е смел, но смъртта ѝ го беляза. Миналата нощ сънува кошмари и дотича в стаята ми. Прекара нощта, свит до мен. Едно дете не бива да вижда как майка му умира.

— Но когато порасне, ще знае, че го е обичала — отвърна Андромаха меко. — Толкова много, че да даде живота си за него. И това ще му дава сили.

Андромаха видя как красивото му лице омекна и той ѝ се усмихна тъжно. В този миг ѝ се искаше да се пресегне и да го прегърне, спомняйки си, че и той е видял как майка му умира. Вместо това се насили да остане неподвижна и каза учтиво:

— Надявам се да доведеш сина си тук, докато сте в Троя.

— С удоволствие, Андромаха.

Усети как почервенява, когато той произнесе името ѝ.

— Тук съм, за да видя царя — каза тя внезапно — едновременно излишен и абсурден коментар, след като единствената причина някой да стои в тази градина, можеше да е, за да се види с царя. Ядосана на себе си, Андромаха добави: — Искях да кажа, че ме извикаха да видя царя. Вчера от Тера пристигна кораб с послание от Върховната жрица. Вероятно става дума за Касандра. Както знаеш, тя трябва да стане жрица в Храма на Коня. Знаеше го, нали?

О, Артемида! Помогни ми да спра да плямпам!

— Да, наистина. Очаква се следващата пролет да я изпроводя дотам с „Ксантос“. Ти добре ли си? — попита той внезапно с тревога в очите. — Изглеждаш зачервена.

— Добре съм. Просто ми е малко топло.

— Ще ти донеса вода — каза Хеликаон и я остави.

В градината имаше мнозина, които чакаха среща с Приам. Докато Хеликаон вървеше, тълпата се отдръпваше пред него. Андромаха виждаше, че той изобщо не забелязва влиянието си върху хората наоколо. Изглежда не забелязваше нито завистливите погледи на мъжете, нито откритото възхищение на жените.

Върху лицето ѝ падна сянка. Тя вдигна поглед и видя съпруга си Хектор. Той гледаше към Хеликаон с безизразно лице. Андромаха веднага разчете тъгата в очите му.

— Какво не е наред, съпруже? — попита тя и го хвана за ръката.

Той сви рамене и я придърпа към себе си.

— Какво би могло да не е наред, когато си до мен? Изпуснах ли интересния разговор с Хеликаон?

— Не, всъщност не. Помолих го да доведе сина си да ни види.

Хектор свъси вежди и тя усети, че се напруга.

— И защo го направи?

— А защo не? — отвърна Андрoмаха, внезапно изгубила увереност.

Кoгато той отговори, в гласа му имаше толкова много болка, че думите преодоляха защитите ѝ като кинжали.

— Колцина от синовете му трябва да приютя у дома си, Андрoмаха?

Тя бе толкова шокирана, че ѝ призля. Хектор даде думата си да отгледа Астианакс и да го обича като собствено дете. Той бе удържал думата си и Андрoмаха никога преди не го бе чувала да изразява подобни чувства. И въпреки че рядко ѝ се случваше да остане без думи, сега нямаше какво да каже. Просто стоеше неподвижна, взряна в съпруга си и виждайки за пореден път приликата с баща му. До този момент той олицетворяваше всичко, което е можело да бъде велико у Приам — смелост, състрадание, доброта — ала сега тя се зачуди колко точно от бащините си слабости е наследил заедно с останалото.

Андрoмаха се извърна, без да продума и отиде до един мангал, протягайки ръце над огъня, сякаш търсеше топлина. Беше гневна, но не на Хектор, а на себе си. Разбира се, че съпругът ѝ ще се почувства наранен от тази покана! Той знаеше, че тя обича Хеликаон. Още първата им вечер насаме му бе признала, че е прекарала една нощ с него. След като оцеля от нападението на убиец, Хеликаон изпадна в треска заради отровата в кръвта си. Един пустинен лечител каза на Андрoмаха, че той е изгубил волята си за живот. Предложи ѝ да намери гола жена, която да остане в леглото му, за да му напомни за радостите на живота. Няколко нощи по-късно, боейки се за живота му, тя свали роклята си и легна в леглото при него. На следващата сутрин, когато се върна в стаята му, Хеликаон ѝ каза, че я е сънувал. Тя осъзна, че той не си спомня изминалата нощ и реши не само да го остави да вярва, че всичко е било сън, но така и не му каза, че има син.

Застанала до мангала, Андрoмаха усети как настроението ѝ се разваля все повече и повече, а умът ѝ се изпълни с мрачни мисли. Бе дошла в този град като млада жрица — горда и честна, решена да не се остави да бъде омърсена от интригите и измамите на Троя. Да не попадне в света на сплетните и двуличието. Глупаво арогантно момиче, сгълча се тя. Откак дойде тук, успя да забременее от един мъж, докато бе сгодена за друг, съблазни един стар цар, за да го накара

да повярва, че детето е негово, а после отрови Хекуба — умиращата царица на Троя.

Но Хекуба бе зла жена, каза си Андромаха, и уби сестра ми, а после щеше да убие и приятелите ми. А що се отнася до изкушаването на Приам, нима имаше друг избор? Ако той бе разкрил истината, щеше да ѝ отнеме Астианакс, може би дори да го убие, а после да екзекутира не само нея, но и Хеликаон.

Да, но злото винаги се опитва да оправдае действията си...

Все така потисната, тя се обърна към Хектор. Преди да успее да го заговори, видя един млад войник да го вика. Това беше Полидорус, телохранителят на царя. Той отиде до мъжа ѝ.

— Царят иска да види и двамата ви — каза войникът, поглеждайки към нея. — Чака ви в кехлибарената стая.

Тласкани от вятъра, който троянците наричаха Косата, огромното ято златни птици летеше на юг, оставяйки след себе си ледените върхове на Родопите и свирепите зими на Тракия. Подтиквани от инстинкта си, те кръжаха и пикираха над вълните и островите на Великата зеленина. Ранната утринна светлина блестеше по жълтите и черни пера, докато златният облак прелиташе над Троя.

Застанал на висок балкон и облечен в стара роба в избелял златист цвят, Приам гледаше ятото косове. Те се спуснаха към него, извиваха се в небето, сякаш привлечени от одеждите на царя. Той вдигна ръце и извика:

— Аз съм и ваш цар, малки птички.

За няколко мига пристигането на ятото накара стария владетел да забрави проблемите си. Спомни си, че обичната му Хекуба бе изучавала навиците на десетки птици: белоопашатите орли, совите, пеликаните и още много, чиито имена вече не помнеше.

Златните косове обаче носеха специално значение за Троя, или поне така твърдеше царицата. Ако полетът им към бреговете на Египет започнеше преди пиршествата на Арес, зимата щеше да е сурова и студена, пълна с бури и ужасни ветрове.

А до пиршествата на Арес оставаха още осемнадесет дни.

Внезапно златните птици се разпръснаха и изчезнаха. Из двореца премина студен вятър, чийто шепот накара царя да потрепери.

— Донеси ми наметало! — извика той на помощника си Полидорус. Войникът дойде на балкона с нова наметка от зелена вълна, поръбена със злато. — Не тази безполезна дрипа — сопна се Приам. — Моето наметало, ако не възразяваш.

Полидорус се върна със стара кафява дреха с оръфани краища. Приам я заметна около раменете си и застана на ръба на балкона.

В ранната утрин чуваше движение из целия си град: рев на магарета, кукуругане на петли, звуците на каруци и конски копита по каменните пътища, виковете, докато войниците се сменяха на стража, а моряците слизаха към брега, за да отплават с идването на зората. Представи си как сънените пекари месят тесто, а изморените курви се прибират, за да си легнат. На върха на Великата кула на Илион четирите нощни факли още мъждукаха.

Очите на Приам постоянно се насочваха към тъмната форма на кулата. Преди се катереше по стръмните ѝ стъпала всяка сутрин, за да гледа изгрева и да обхване с поглед своя град, но в последно време бе изоставил този навик.

— Колко време мина откак за последно ходих до кулата, Полидорус?

— Последният път беше през лятото, господарю.

— Толкова отдавна? Времето лети по-бързо от косовете. Ще ида утре. Народът трябва да вижда, че царят бди над него.

— Да, господарю — отвърна Полидорус. — Да ти донеса ли вино?

Приам облиза устни. Мисълта за виното бе изкушаваща. Всъщност той почти болезнено копнееше за вкуса му.

— Не — каза накрая, а усилието на волята, нужна за тази дума, го разгневи. — Днес няма да пия вино, Полидорус.

Имаше време, когато се наслаждаваше на виното си така, както бе редно за един мъж — като средство за подсилване на радостите от танците, песните и секса. Сега мислеше за него постоянно, организирайки дните си около часове на тежко пиене. Не и днес обаче. Днес щеше да се нуждае от ума си. До утре през устните ми няма да премине и капка вино, обеща си той.

— Тук ли са посетителите ми?

— Ще проверя, господарю. — Младият войник излезе от стаята.

Когато остана сам, в ума на Приам се появи Андромаха.

Мислите за нея стягаха гърдите му и караха стомаха му да се свива. Отдавна не я бе виждал. Погледът му отново се насочи към Великата кула. Не можеше да я погледне, без да си помисли за Андромаха. За пръв път я срещна на върха, когато тя отказа да коленичи пред него, както бе отказала и неговата Хекуба преди толкова много години. Андромаха! Той си позволи да си я спомни такава, каквато бе в онзи ден — с жълта рокля, с небрежно привързана огнена коса, със смели очи, взрени в него по начин, по който никоя млада жена не бива да гледа един цар. Приам се бе опитал да я изплаши, но дори и застанали заедно на парапета, когато тя знаеше, че той може да я блъсне долу към смъртта ѝ с едно-единствено движение, видя в очите ѝ, че е готова да се пресегне и да го завлече със себе си по Тъмния път към Хадес.

А после, когато Андромаха най-накрая се предаде, както той знаеше, че ще стори, погледът му се взря в мрака и се спря на факлите на Великата кула. В онзи миг разбра, че целият му живот е бил пътуване към това едничко действие. Всички битки, които бе провел, всички синове, които бе създал — повечето — загуба на усилия и семе — дори годините с неговата обична Хекуба бяха избледнели в сива безсмисленост. Нощта му с Андромаха бе изпълнила пророчеството. Гръмотевичния щит го бе дарил с Орловото дете и Троя щеше да оцелее хиляда години. Бе изпълнил дълга си като цар Приам, ала слабините му все така копнееха за нея. Не минаваше и ден, в който да не съжалява за обещанието, което ѝ бе дал. Тя се съгласи да сподели леглото му, но само докато не забременее. Настоя той да ѝ даде думата си и той го стори. Глупак!

Въпреки това обаче Приам бе сигурен, че тя ще се върне при него. Хваната в капана на брак без обич с импотентен съпруг. Как можеше да не се върне?

Ала тя не го стори и това не спираше да го удивлява.

— Хектор и Андромаха те чакат в Кехлибарената стая, господарю — каза появилият се в стаята Полидорус. — Пратих и войник да намери Хеликаон.

— Принц Еней — изсъска Приам. — Благородно име, което дълги години е било уважавано от семейството ми.

— Да, царю мой. Съжалявам. За момент забравих.

Приам излезе от покоите си и прекоси широкия коридор, следван от Полидорус. Стаята, където го чакаха гостите му, бе в южната част на двореца, далече от студените зимни ветрове. Въпреки това във въздуха се усещаше хлад.

Чакаха го Андромаха, Хектор и младият цар на Дардания. Приам остави Полидорус да пази вратата и влезе да ги посрещне. В този момент не можа да не спре очите си върху Андромаха, върху извивката на гърдите ѝ под жълтата рокля, ярките ѝ зелени очи и плътните устни...

Отскубвайки поглед от нея, той каза:

— Еней, момчето ми, имаш цялото ми съчувствие. Когато моята скъпа Хекуба умря, сякаш сърцето ми бе пронизано от горяща стрела.

Той се огледа из стаята. Усещаше някакво напрежение. Андромаха бе скована, ръцете ѝ стояха свити в скута. Хектор стоеше зад нея със сурово изражение и студени очи. А и Еней изглеждаше странно неспокоен. Дали знаеха какво ще поиска от тях? Жрицата бе пристигнала късно вечерта предния ден, но оттогава можеше да е споменала нещо на някой слуга. Приам обаче незабавно отхвърли мисълта. Тя бе мълчалива стара вещица и нямаше голяма вероятност да клюкарства с дворцовата прислуга. Не, тук имаше нещо друго. Той обаче отхвърли този дребен проблем и се концентрира върху настоящия.

Насочвайки поглед към Еней, царят попита:

— Все още ли възнамеряваш да рискуваш с пътуването на запад през зимните морета.

Сродникът му кимна.

— Имаме нужда от калая — каза той. — Сега, когато всички източници в Кипър са пресъхнали, а хитите използват целия калай, който успеят да намерят, трябва да го търсим по-надалече. Ако тръгна веднага, мога да стигна до Седемте хълма преди Одисей, който вероятно ще зимува на Итака, както винаги.

Макар и опасен, Приам знаеше, че планът е добър. Без калай не можеше да има бронз за ковачите, а без бронз нямаше мечове, копия, щитовете или шлемове. Без бронз не можеше да има победа над микенците.

— И ще вземеш „Ксантос“? Няма да минеш незабелязан с това бълващо огън чудовище.

— Не, няма — съгласи се Еней. — Но с пълен екипаж от осемдесет човека той е по-бърз от която и да било галера и ще преодолее бурните морета. В добавка може да носи повече калай от три кораба закуп. Що се отнася до това дали е чудовище... не се съмнявам, че Агамемнон ще се съгласи с теб.

Тогава заговори Хектор:

— Ако някой кораб може да стигне до Седемте хълма през зимата и да се върне, това е „Ксантос“. Трябва да предположим, че Агамемнон ще атакува напролет, независимо дали Дарданос, Тива в полите на Плакос или дори самата Троя. Трябва да имаме броня за войските си. Съгласен съм — най-добре е Хеликаон да тръгне възможно най-скоро.

— Възможно най-скоро, да — каза Приам и отиде до малка масичка, където си наля чаша вода. Отново погледна към Андромаха. Тя носеше огърлица от морски кончета, направени от слонова кост. Същите морски кончета придържаха гъстата ѝ червена коса назад. Бе положила ръце в скута си и ги гледаше мрачно. Ако се чудеше защо е била извикана, не даде знак за това.

— Трябва да обсъдим още нещо — каза им той. — Вчера от Тера пристигна представителка на Върховната жрица. Изглежда, Андромаха, са взели решение за твоята приятелка, предателката.

— Калиопа. Името ѝ беше Калиопа. — Гласът на жената бе нисък и царят усети напрежението в него.

— Да, Калиопа. Всички знаем, че наказанието за бегълка е да бъде погребана жива на острова, за да служи на Спящия бог. Това наказание все още е в сила и те искат костите на момичето да бъдат върнати на Тера напролет, за да ги погребат там и душата ѝ да бъде прикована в служба на Минотавъра до края на вечността.

Андромаха отвори уста да заговори, но Приам вдигна ръка.

— Нека довърша. Онези, които са помагали на бегълката, също трябва да страдат. Обичайното наказание е изгаряне. Ала двамата микенски войници, които ѝ помогнаха, сега са високо уважавани войни в Троянския кон. Като покровител на Благословения остров, прецених, че те са били подведени, без да го съзнават. Върховната жрица може сама да се разправя с Одисей, който също е помогнал на момичето. Това обаче оставя теб, Андромаха.

Отговорът на Хектор — както Приам бе очаквал — не закъсня:

— Андромаха не е отговорна за действията на Калиопа — каза принцът, а в гласа му се долавяше гняв. — Тя не е знаела, че момичето е напуснало Тера, докато не се появи в имението ми. Няма да допусна никой да наказва жена ми за нещо, което не е извършила.

— Да, точно така — каза царят нетърпеливо. — Върховната жрица не иска да я наказва. Иска обаче Андромаха да донесе костите на бегълката на Тера. В крайна сметка не друг, а именно тя е причината момичето да избяга от острова. Съгласих се да отпътува до Тера с костите на Калиопа като акт на покаяние. Касандра, така или иначе, заминава за острова напролет. Сега двете ми дъщери ще пътуват заедно.

Гневът на Хектор се усили.

— Това е лудост! Андромаха не може да замине. Това е просто заговор на Агамемнон. И преди се е опитвал да я убие. Всички знаем, че Върховната жрица е негова кръвна роднина. Сега с нейна помощ той се опитва да примамва Андромаха навън във Великата зеленина. Напролет флотилиите му отново ще контролират морските пътища. Това е капан.

Приам изглежда сина си студено.

— Разбира се, че може да е капан! — сопна се той. — Но не мога да откажа. Ако го сторя, рискувам Троя да бъде прокълнатата от Тера. Подобно проклетие ще даде сила на враговете ни и ще накара съюзниците ни да се колебаят дали да ни се притекат на помощ. Но както винаги, ние ще ги надхитрим. Няма да чакаме до пролетта. Андромаха и Касандра ще отплават за Тера с „Ксантос“. Утре.

За миг последва тишина. Приам гледаше сина си и видя как цветът се оттече от лицето му.

— Не — каза Хектор. — Няма да позволя това.

Реакцията му изненада Приам. Синът му беше великолепен стратег и разбираше, че във войната са нужни рискове. Приам насочи поглед към Андромаха, очаквайки реакция от нея. Тя винаги имаше мнение. Сега обаче стоеше мълчалива, със сведен поглед. Вместо нея заговори Еней:

— Планът е хитър — каза той, — но съм съгласен с Хектор. Рисковете са твърде големи. Пътят до Тера през зимата, когато дните са къси, означава да плаваме в мрак през най-коварния сезон. Освен това ще се приближим много до пиратските убежища.

— Така е, има риск — съгласи се Приам. — Но виж срещу какво сме изправени. Враговете ни превъзхождат числено, търговските ни пътища са блокирани. Напролет микенците може да се появят на бреговете ни с десетки хиляди. Тогава ще се нуждаем от „Ксантос“ и всички съюзници, които можем да съберем. Ако имаме благословията на Тера, ще удържим тези съюзници. Мислиш ли, че искам да рискувам живота на Андромаха и Касандра в зимното море? Не искам. Но не виждам друг вариант.

— Тогава и аз ще отида — каза Хектор.

— Какво? — царят бе втрещен. — Ето това вече е лудост и ти го знаеш. Ако се разчуе, че си излязъл във Великата зеленина с един самотен кораб, цялата микенска бойна флотилия ще се мобилизира. Не. Вече обещах на цар Ектион, че ти и Троянския кон ще потеглите на юг към малката Тива. Земите там са под обсадата на вражески армии. Те трябва да бъдат премазани или поне отблъснати. — Той пристъпи напред и потупа Хектор по рамото. — Еней е чудесен моряк и аз вярвам, че ще се справи с опасностите на морето.

— Не става въпрос за морето... — започна Хектор, ала думите му секнаха и той само поклати глава и излезе на балкона.

Ожаднял, Приам извика Полидорус. Вратата се отвори и младият войник влезе.

— Донеси вино! — нареди царят.

— Да, господарю, но ти каза...

— Няма значение какво съм казал!

Хектор постоя на балкона известно време, вдишвайки дълбоко и издишвайки бавно. Накрая се върна в Кехлибарената стая. Обърна се към Приам и каза:

— Ще бъде както царят нареди.

После погледна Хеликаон, който стана от мястото си. Загледа се в стария си приятел и изпита дълбока тъга. Жена му обичаше този мъж и бе родила неговото дете. Принцът се насили да се усмихне и каза:

— Бъди внимателен, Хеликаон. И върни Андромаха у дома.

Приятелят му не отговори нищо и Хектор го разбра. Не можеше да има обещания, защото Великата зеленина бе достатъчно опасна през зимата дори и без риска от пирати и вражески кораби.

Хеликаон пристъпи напред и го прегърна. Хектор го целуна по бузата и се отдръпна, за да се обърне отново към баща си. Ала Приам не гледаше към него. Вместо това съзерцаваше гладно Андромаха. Без да се сбогува с жена си или баща си, Хектор излезе от стаята.

Спря се навън и се облегна на стената, усещайки хладния камък върху челото си. Вихърът в ума му бе като треска, а сърцето го болеше.

През цялата кампания в Троя единственото, за което мислеше, бе връщането у дома, в Троя, при жената, която обожаваше. Знаеше, че Андромаха обича друг и че Астианакс е син на Хеликаон. Ала когато бе с жена си и момчето, успяваше да отхвърли тези болезнени истини. Никога не бе мислил какво ще бъде, когато и Хеликаон е в Троя, знаейки, че сърцето на Андромаха принадлежи на Златния, а не на него, знаейки, че детето, което го наричаше „тате“, е син на друг мъж.

Хектор бе прекарал целия си живот в опити да не бъде като баща си, да се отнася към мъжете достойно и с уважение, а към жените — внимателно и учтиво. Когато Андромаха му каза, че е бременна с детето на Хеликаон, той го прие, знаейки, че сам не може да й даде синове. Но тогава не я познаваше, защото едва се бяха срещнали. През изминалите оттогава години започна да я обича дълбоко, докато тя все още го възприемаше като брат и добър приятел. Никога не й бе показвал колко много го наранява това, докато днес тя не му спомена толкова жизнерадостно, че е поканила Хеликаон да доведе Декс в двореца. А сега щеше да отпътува с любовника си на дълго пътуване в морето, където щяха да са заедно през цялото време.

Никога през целия си живот не бе искал толкова силно да се върне към войната, да се бие и, да, да убива. В този момент битките и евентуалната смърт му се струаха прекрасно прости. Животът бе сложен.

Хектор вдигна поглед. Към него идваха братята му Диос и Парис. Те говореха помежду си с приглушени гласове. Диос го видя и се усмихна. После и Парис го видя. Въпреки мъката в сърцето си, Хектор не можеше да не се усмихне, когато забеляза, че брат му е облякъл нагръдник, а в ръката си държи бронзов шлем. Никой, помисли той, не би могъл да изглежда по-абсурдно в броня. Парис винаги беше демонстрирал пълна липса на координация, а движенията му бяха тромави. Да го види дегизиран като войн, бе почти комично. Диос не носеше броня, а само бяла туника и зелено наметало.

— Е, какво решихте без нас, братко? — попита той, а усмивката му угасна.

— Нищо, което да е свързано с теб, Диос. Говорихме само за планираното пътуване на Хеликаон на запад.

Парис избута брат си и се загледа в очите на Хектор с едно изражение.

— Няма да пратите Елена обратно в Спарта — каза той.

— Защо бихме го сторили? — попита принцът изненадан.

— За идиот ли ме мислиш? Това искаше Агамемнон. Това причини глупавата война.

Хектор въздъхна.

— Не мисля, че си идиот, Парис, но в момента не използваш главата си по предназначение. Изискването на микенския цар беше просто извинение. Агамемнон не иска Елена и знаеше, че ако настоява, татко ще трябва да му откаже.

— Зная това! — отсече Парис. — Но то не променя факта, че Агамемнон използва отказа, за да събере съюзници. Така че ако изпълним желанието му, това ще отслаби микенския съюз. Не е ли така?

Хектор поклати глава.

— Вече не, Парис — каза той. — Ако се бяхме съгласили в самото начало, тогава да, може би враговете ни нямаше да бъдат така многобройни. Но сега е различно. Един цар вече умря, а една царица беше убита. Тази война ще продължи до край, без отстъпление. Или Микена ще падне, или Златния град.

— Значи ще дойдат тук, така ли? — попита Диос. — Не можем ли да ги спрем?

— Ще дойдат от север, от юг и от морето. Агамемнон, Менелай, Ахил, Одисей... — Гласът му заглъхна. — И всички по-малки царе, бандитски главатари и наемнически банди, търсещи плячка.

— Но ти ще си тук и ще ги спреш — каза Диос.

— Ако боговете го искат, тогава ще съм тук. Както и вие, братя.

Диос се засмя силно и потупа Парис по гърба.

— Чу ли това? Ще бъдеш герой. — Той взе шлема от ръцете на брат си и го сложи на главата му. Шлемът бе твърде голям и се свлече над очите му. — Сякаш самият велик Херкулес се е върнал от Елисейските полета!

Парис изхлузи шлема и го метна по Диос, който приклегна. Шлемът се удари в стената и издрънча на пода. Парис се хвърли към брат си и го сграбчи за туниката. По-едрият мъж се препъна и двамата паднаха. Диос се опита да се изправи, но брат му го сграбчи за глезена и се помъчи да го свали обратно. Хектор се усмихна и мислите му се понесоха към дните на детството. Диос и Парис и тогава бяха близки. Единият — опърничав и непослушен, а другият — тих и ученолюбив. Това ги правеше странна двойка.

Внезапно се разнесе гласът на Приам:

— Какво, в името на Хадес, става тук?

Двамата братя спряха борбата и се изправиха. Царят се приближи по коридора със зачервено лице и ядосани очи.

— В името на топките на Арес, вие пълни идиоти ли сте? — извика той. — Синовете на Приам не се боричкат като дечица!

— Извинявай, татко — отвърна Парис. — Вината беше моя.

— Мислиш ли, че ми пука, чия е била вината? Разкарайте се от погледа ми, и двамата! — Той посочи към изкривения бронзов шлем. — Чие е това?

— Мое, татко — каза Парис.

Приам закачи крака си под челото на шлема и майсторски го запрати във въздуха към сина си. Младият мъж се пресегна инстинктивно и бронзът го удари по пръстите. Той отскочи с вик на болка и шлемът отново падна на пода.

— Сигурно съм бил болен, когато съм те заченал — изсмя се Приам и се обърна на пета, за да се върне в Кехлибарената стая. Докато обидата ехтеше във въздуха, Парис изглеждаше напълно сломен.

Хектор вдигна падналия шлем и му го подаде.

— Той е претоварен с грижи, братко — каза му.

— Вероятно — отвърна Парис тъжно. — Но каква е разликата? Нима някога е пропускал възможност да унижи синовете си?

Диос пристъпи напред и постави ръка върху рамото на брат си.

— Не го взимай насериозно, Парис — посъветва го той. — Приам е стар и става все по-стар. С малко късмет и двамата ще доживеем да пикаем на погребалната му могила.

Парис се ухили.

— Това е приятна мисъл — каза той.

Тримата братя излязоха от двореца под утринното слънце. Диос и Парис поеха към Долния град, а Хектор тръгна към собствения си дворец. Там откри малкия Астианакс с бавачката му, които играеха в градините. Детето носеше малки кожени нагръдник и шлем и удряше меч-играчка в щит, държан от бавачката. Когато го видя, момчето извика:

— Тате!

После хвърли дървеното острие и се затича към Хектор, който падна на едно коляно, хвана го и го хвърли високо във въздуха, а после го улови.

— Ще бъдеш ли чудовище, тате? — попита Астианакс.

Той погледна в сапфиреносините очи на детето.

— Какво прави чудовището?

— Убива хора — отговори сериозно Астианакс.

Хектор вдигна малкия шлем от главата на момчето и разроши червената му коса.

— Не мога ли за малко да бъда само тате и да те гушна?

— Не! — извика детето. — Искам да убия чудовището.

Хектор го свали, а после падна на колене.

— Можеш да опиташ — изръмжа той и оголи зъби, а после изрева като лъв. Астианакс изпищя и отскочи няколко крачки.

IV КРЪВ НА ПАЗАРА

Търговецът Плотеус се бе влюбил в Троя през шестте години, прекарани в града. Въпреки че бе чужденец, съседите му го приеха радушно, а другите търговци се отнасяха към него учтиво. Така той започна да гледа на Златния град като на свой дом по сърце, ако не по кръв. Хората го смятаха за късметлия, защото корабите му сякаш винаги намираха път през блокадите, натоварени с коприна и подправки от Милет и дори открадната мед от Кипър.

Животът на Плотеус беше добър и той всеки ден поднасяше благодарностите си в храма на Хермес, като принасяше в жертва бели гълъби на крилатия бог на търговците. Десет пъти на сезон принасяше жертви и на Атина, защитничката на Троя, а веднъж годишно даряваше десет златни кюлчета в храма на Зевс, Всеотеца. Плотеус бе преди всичко човек на религията и набожността.

В родните му земи го знаеха и като човек с непоколебима лоялност — репутация, с която се бе гордял през целия си живот. До днес.

Плотеус седеше смълчан с госта си в един уединен ъгъл на градината, а наблизо гореше мангал. Посетителят беше по-млад и по-слаб от пълния търговец и докато той бе кръглолик и дружелюбен, лицето на новодошлия бе тясно и изострено, а очите — студени. Из градината повя студен бриз. От мангала се надигнаха искри. Гостът изруга тихо. Плотеус видя, че ръцете му се насочват към синьото наметало и предположи, че някоя пареща искра е паднала върху дрехата. Той потърка очи. От ярката слънчева светлина се насълзяваха, а и главата го болеше.

— Вътре ще е по-топло — каза гостът.

— Да — съгласи се търговецът. — Но тук, навън, на студа, никой няма да ни чуе, Актонион.

— Вече знаеш какво е нужно — каза Актонион и подръпна рехавата си черна брада. — Няма какво повече да обсъждаме.

— Не разбираш какво точно предлагаш да направя — възрази Плитеус.

Другият мъж вдигна ръка и размаха показалец.

— Нищо не предлагам, Плитеус. Донесох ти инструкции от твоя господар. Царят ти иска смъртта на своя враг. Заедно със синовете си ще убиеш този зъл човек.

— Просто така? — извика Плитеус и почервения. — Моите момчета са смели, но не са тренирани. А аз — както и сам виждаш — отдавна се наслаждавам на прекрасните храни в Троя. Как така точно ние трябва да свършим това? Защо не хора от твоя вид? Защо не убийци или войници?

Студените очи на госта се вкочаниха още повече.

— Значи сега искаш да поставяш под съмнение мъдростта на господаря ни! Червей такъв! Всичко, което имаш тук, ти е дадено от цар Агамемнон. Заклел си се да му служиш по всеки начин, който той пожелае. Сега се опитваш да избягаш при първата опасност.

— Не е първата — отвърна Плитеус, а в гласа му се долавяше предизвикателство. — Заедно със синовете ми събирахме информация, пращаме доклади. Рискували сме живота си много пъти. И щом приключим тази задача днес — ако изобщо успеем, — ще станем безполезни. Не виждаш ли? Когато войските ви дойдат тук напролет, няма ли да е полезно да имате верни хора вътре в града?

— Разбира се. И ще имаме — отвърна Актонион. — Да не мислиш, че си единственият ни шпионин в Троя? — Той стана от мястото си. — Както вече ти казах, Хеликаон е в двореца, на среща с Приам. Когато излезе, ще се върне през Долния град. Заедно със синовете си ще го причакаш и ще го нападнете всички.

— Той винаги е бил добър с нас — отбеляза тъжно Плитеус.

— И на мен така ми казаха — изсмя се Актонион. — Вечерял си в дома му и си търгувал с него. Дал е на най-малкия ти син пони в деня на пълнолетието му. Затова и си избран за задачата. Опитвахме да пратим войници. Опитвахме да пратим убийци. Но той винаги оцелява. Коварен е и е хитър, а сила и скорост не му липсват. Но малцина са онези, които се пазят от приятелите си. — Той придърпа наметалото около себе си и отстъпи от мангала. После се обърна и каза: — Веднъж щом приключиш, слез на плажа възможно най-бързо. И вземи колкото злато можеш да носиш.

— Ти ще бъдеш ли на кораба, който ще ни чака? — попита Плитеус.

— Не. Ще остана в Троя известно време, но ти няма да ме видиш повече. Е... освен ако не се провалиш. Цар Агамемнон не обича да се занимава с онези, които са изгубили доверието му. Сега по-добре се приготви. Имаш да убиваш приятел.

Търговецът на бижута Тобиос завърза тежкото си вълнено наметало на врата и потропа няколко пъти с крака, за да прогони студа. Ранната утринна тълпа сега бе оредяла, защото хората отиваха към домовете за хранене. Дотук денят бе добър, смяташе той. Украшението, което Хеликаон купи, се бе погрижило за това, но Тобиос бе успял да продаде още три брошки и една кехлибарена гривна. Изкушаваше се да извика слугите си, да прибере масата и да си отиде у дома при топлото огнище. Мислите за годините, прекарани на прага на бедността и глада обаче го спираха. Вкочанен до кости, Тобиос остана на място, увит в наметалото си зад платнището на масата, което спираше вятъра.

Ще имаш достатъчно време за мързел, каза си той, когато зимата дойде. Тогава можеше да прекара времето си в работилниците, за да надзирава изработването на брошки, пръстени и други украшения. Кехлибарът беше на мода вече няколко сезона, но това нямаше да продължи още дълго. Троянците бяха капризни по отношения на модата. Преди пет години предпочитаха рубини, корал и алени наметала и туники. Червеното беше модерно. После за малко черното стана модерно. Един египетски търговец на име Ктосис създаде боя, която позволяваше на черните дрехи да се перат без цветът да се оттича. Обсидианови и абаносови гривни и обици красяха жените на Троя.

Сега бе кехлибарът. А после, зачуди се Тобиос? Синьото имаше големи шансове. Лаписът никога не излизаше напълно от мода, а можеше да стане много скъп. Колкото по-син бе камъкът, толкова по-скъпо струваше. Много жени — а и мъже всъщност — се поддаваха на ласкателството, че очите им са с цвета на лапис.

Той забеляза, че на площада са дошли микенският търговец Плитеус и синовете му. Помаха им, но те очевидно разговаряха за нещо

много важно, защото изобщо не го забелязаха. Може би дори пословичният късметлия Плотеус започваше да усеща натоварването от тази безсмислена война. За момента неговите кораби не бяха нито пленявани, нито потапяни, което беше вбесяващо. Не че Тобиос искаше да види честни моряци да умират сред Великата зеленина, но късметът на Плотеус означаваше, че стоките му се продават по-евтино, а това държеше цените ниски и намаляваше печалбите. Други търговци започваха да му завиждат, но Тобиос нямаше време за подобни разрушителни емоции. Плотеус бе религиозен, или поне така се твърдеше, и принасяше жертви на много богове. Може би в замяна те му помагаша. Самият Тобиос с удоволствие би подкупил божествата на тази земя, но ако го стореше, Пророкът със сигурност щеше да научи. А ако това станеше, щеше да последва смърт. Или нещо по-лошо. Мълвеше се, че преди няколко години Пророкът прокълнал някакъв човек с проказа. Един от слугите на търговеца пък разказваше историята за мъж, който го подразнил и на другата сутрин се събудил сляп.

По-добре да рискуваш с гнева на непознати богове, които може и да съществуват, а може и изобщо да ги няма, отколкото да разгневяваш Пророка, който със сигурност съществуваше.

Косата сега духаше силно, съскайки около навеса му. Тобиос взе старата си вълнена шапка от рафта под масата и я сложи върху боядисаната си в червено коса.

Когато се изправи, видя, че царският син Парис върви към него. Момчето носеше броня и очукан шлем. Тобиос огледа площада в търсене на пухкавата Елена, която обикновено ходеше с него. Те бяха симпатична двойка и той ги харесваше. Елена бе обикновена едра жена с миша на цвят коса и симпатична усмивка. Съпругът ѝ очевидно я боготвореше. Винаги, когато пазаруваше сам, купуваше най-екстравагантните бижута за нея — украшения, които само наистина красива жена би посмяла да сложи. На следващия ден се връщаше умълчан и ги сменяше с други. Вкусът на Елена бе прост. Тя избираше брошките по формата на камъка или красотата на цвета им и предпочиташе среброто пред златото.

Тобиос се усмихна на младия мъж, когато той се приближи до масата.

— Студена утрин, нали господарю? — каза търговецът.

— Завиждам ти за наметалото, Тобиос — отвърна Парис. — Бронята не отблъсква студа.

— И на мен тъй са ми казвали, господарю. Битка ли очакваш днес?

Парис се усмихна по момчешки.

— Ако имаше такава, Тобиос, щях да съм почти толкова полезен, колкото перата — на рибата.

— Бойните умения са надценена работа — сподели търговецът съзаклятнически. — През дългия си живот открих, че бързите крака са много по-ценни от опита с оръжието. Въпреки че по-добре и от двете е умът ти да е бърз.

— В много войни ли си участвал? — попита Парис, докато разглеждаше една хитроумно направена гривна.

— В твърде много. — Тобиос потрепери при нахлуването на мрачните спомени. Реши да смени темата: — Това украшение е правено от внука ми. Мисля, че е първото доказателство за уменията, които ще развие с времето.

С крайчеца на окоето си той видя Хеликаон сред тълпите. Намръщи се. Надяваше се, че не е дошъл да върне огърлицата.

Насочвайки отново вниманието си към Парис, той изчака търпеливо, докато младият мъж оглеждаше внимателно гривната. Тя бе изработена от навита сребърна нишка, усукана няколко пъти, в която бяха вплетени седем малки огнени опала. Младият Аарон ставаше все по-добър.

— Ако мога да бъда толкова дързък, господарю, мисля, че прекрасната Елена ще хареса много подобно украшение.

Преди Парис да успее да отговори, из площада проехтя пронизителен вик:

— Татко! Не! Това не е той!

Тобиос се обърна и видя пълния Плотеус вкопчен в Хеликаон. За един миг гледката беше комична — дебелият търговец на средна възраст с алена туника до глезените, вкопчен в стройния, облечен в бяло войн до маса за сладкиши.

Когато Тобиос се вгледа по-внимателно, видя, че това не е Хеликаон, а принц Деифобос — едно от копелетата на Приам, известен като Диос. Търговецът се зачуди защо спокоен човек като Плотеус би рискувал да обиди царски син... но в същия миг по

туниката на Диос бликна червена кръв. Светлината на слънцето се отрази в острието в ръката на по-възрастния мъж. Диос се пресегна и сграбчи китката на Плотеус, но търговецът отскубна ръката си и заби кинжала в гърдите на принца. Дрехите на жертвата сега бяха напоени с кръв и тя потече по краката му. Ала той не спираше да се бори. Синовете на Плотеус се втурнаха към двамата мъже. Тобиос помисли, че са дошли да отскубнат баща си от сражението, но вместо това те извадиха кинжали и започнаха да удрят ранения принц.

— Парис! Парис! — извика Диос и Тобиос го видя да протяга ръка към брат си. После нечие острие го порази отново и той се преви, а от устата му потече кръв.

Търговецът се извърна към Парис. Младежът стоеше като статуя, замръзнал от шок и от страх. Тобиос сграбчи меча му, извади го от ножницата и се втурна към убийците, крещейки с цяло гърло:

— Убийци! Предатели!

По-младият син на Плотеус се извърна към него. По лицето му имаше кръв, а от касапския нож в ръката му капеше кръв.

Той задържа за миг погледа си върху търговеца на бижута, а после хвърли оръжието и побягна. По-големият син хвана баща си и го издърпа точно когато почервенелият от гняв Тобиос ги достигна. Той замахна с меча и уцели младия мъж в главата, прерязвайки кожата. Рукна кръв. Синът на Плотеус падна настрани, препъвайки се няколко крачки.

— Убийци! — извика отново Тобиос. — Дръжте ги!

Още един търговец се затича към ранения нападател и го удари със сопа. Мъжът падна в безсъзнание.

Застанал до тялото на Диос със съкрушено лице, търговецът Плотеус погледна Тобиос в очите. Не спираше да клати глава.

— Не исках това — извика той. — Кълна се в боговете, Тобиос, нямах избор...

— Червей такъв! — извика разярен мъж от тълпата. Тобиос го позна — търговеца Актонион. Той се затича напред и заби кинжала си дълбоко във врата на Плотеус. От раната рукна кръв и мъжът падна по лице на земята.

Тобиос коленичи до Диос. Очите на принца бяха отворени, но не виждаха нищо. Раните по лицето и врата му вече не кървяха. Мъжът,

убил Плотеус, също коленичи до тялото. Тобиос погледна в тъмните очи на Актонион.

— Очаквах толкова прославен войн да е по-едър — отбеляза мъжът, загледан в трупа.

— Прославен войн ли?

— Не каза ли някой, че това е страховитият Хеликаон?

— Сгрешили са. Това е Деифобос, син на Приам.

Тобиос се изправи и се извърна към масата си. Парис все така стоеше там е отпусната челюст и сълзи в очите.

— Мъртъв е, нали? — прошепна той.

— Човек, намушкан толкова много пъти, обикновено умира.

Парис изстена.

— Той ме извика, а аз не му се притекох на помощ. Не можах да помръдна, Тобиос.

— Тогава иди при него сега — отвърна търговецът меко. — Не е редно синът на един цар да лежи сам сред прахта на пазара.

Ала Парис сякаш бе пуснал корени.

— О, Тобнос, провалих се. Той бе най-добрият ми приятел и когато имаше нужда от мен, аз не направих нищо!

Тобиос сдържа отговора си и се опита да прикрие презрението си. Парис беше безгръбначен, но пък добър клиент. Търговците не оставаха дълго в бранша, ако прогонваха такива като него. После видя, че младият мъж го гледа с умоляващо изражение. Тобиос въздъхна. Знаеше какво иска принцът. Онова, от което се нуждаеха всички страхливци.

— Не можеше да сториш нищо, господарю — каза той, произнасяйки лъжата с цялата искреност, на която бе способен. — Първите удари са били фатални. Ако се бе втурнал на помощ, щеше да рискуваш живота си за нищо. Постъпи мъдро.

Парис поклати глава, но не каза нищо.

На пазара дойдоха войници. Твърде късно. Те вдигнаха тялото на Диос и го отнесоха обратно към Скейската порта. Тобиос се огледа, търсейки Актонион, ала него го нямаше.

Колко странно, помисли си той. Приам със сигурност би възнаградил мъжа, поразил убиеца на един от синовете му.

Андромаха остави Приам и Хеликаон потънали в разговор в кехлибарената стая и тръгна надолу към мегарона, където забеляза Антифон сред тълпата. Трудно бе да го пропусне човек, защото той все още беше най-едрият мъж в Троя, макар че голяма част от теглото му вече се състоеше от мускули. Докато преди се забавляваше с почти херкулесовско ядене, сега Антифон се славеше със свирепия си тренировъчен режим. Андромаха го харесваше много, но нямаше настроение за разговори.

— Виждал ли си Хектор? — попита го тя бързо.

— Преди няколко минути. Излизаше от двореца. — Той се наведе към нея и прошепна: — Изглеждаш разтревожена, мила моя.

— Денят бе труден — отвърна тя.

— Напоследък повечето са такива. Хектор винаги изглежда тъжен. Всичко наред ли е помежду ви?

Андромаха се спря, преди да отговори, а когато го стори, думите звучаха кухи в ушите ѝ:

— Между нас има обич, Антифон. Така че в крайна сметка всичко ще бъде наред. Длъжна съм да вярвам в това.

— Той те обожаваше. Така че се надявам да си права — отвърна принцът.

Андромаха погледна големия мъж в очите и разбра, че той иска да каже още нещо, ала разговорът им бе прекъснат от пристигането на царския син и съветник Политес. Прегърбен и оплешивяващ, той сякаш остаряваше с година за всеки изминал сезон. Лицето му беше бледо, а очите — оградени от тъмни кръгове. Устата му постоянно бе изкривена в намръщена гримаса.

— Трябва да поговорим, Антифон — каза той.

— Забравяш възпитанието си, братко — укори го принцът.

Чак тогава Политес забеляза Андромаха. Умореното му лице почервения от смущение.

— Извинявам се, сестро — каза той. — Моля те, прости ми.

— Няма нужда от извинения, Политес. Ти очевидно имаш по-голяма нужда от компанията на Антифон от мен. Затова ще ви оставя да говорите.

Андромаха напусна мегарона и следвана от двамата си телохранители тръгна към двореца на Хектор. Когато излезе навън, проблемите се върнаха, за да я тормозят. Тя разбираше страховете на

Хектор. От самото начало между тях имаше непоколебима честност, така че той знаеше за любовта ѝ към Хеликаон. Сега мисълта за жена му, плаваща сред Великата зеленина с него сигурно го тормозеше като червей в ябълка.

Изтерзана, Андромаха се спря до един кладенец. По-близкият от стражите реши, че е жадна и изтегли кофа с вода. Тя му благодари и отпи малко вода от дървения черпак. Изведнъж умът ѝ се изпълни с мисли за Калиопа. Сладката, наранена, смела Калиопа. И си спомни злите убийци, горящата ферма и Калиопа, застанала гордо на върха на хълма и запращаща стрели към нападателите. В очите ѝ се появиха сълзи, докато се опитваше да задържи този героичен образ в съзнанието си. Ала в крайна сметка не успя и студената реалност я накара отново да види черната стрела, пронизала приятелката ѝ. Сега всичко, останало от жената, която бе обичала, бяха няколко кости, събрани от Андромаха от погребалната могила. Те се пазеха в ковчеже от махагон и сребро под прозореца на спалнята ѝ.

Андромаха мечтаеше да върне костите на Благословения остров и да ги погребее в горичката от вечнозелени храсти до храма на Артемида. Сега Върховната жрица планираше да ги запрати в ямата и да обвърже духа ѝ с вечна служба на Минотавъра.

— Добре ли си, господарке? — попита Етенос, по-младият от стражите. — Изглеждаш много пребледняла.

Той бе сериозен млад мъж и братовчед на Кеон, който бе умрял заедно с Калиопа в деня на покушението.

— Добре съм — каза тя на русокосия войник.

Лъжа.

Калиопа почиташе богинята Артемида и ѝ се молеше по няколко пъти на ден. Ала беше ли обожанието ѝ възнаградено по някакъв начин? Изнасилена като дете, предадена от семейството си, а после убита от хора, дошли за друг. Бе умряла на по-малко от двадесет години. Сега, дори след смъртта ѝ, насието над нея не спираше.

За един миг Андромаха си помисли да се помоли на богинята, ала гласът на болката ѝ нададе вик. Мислиш ли, че на Артемида или който и да е от боговете им пука за живота ти или този на Калиопа? Помисли малко! Нима някоя от молитвите ти някога е получавала отговор?

Внезапно Андромаха се усмихна, ала мислите ѝ бяха горчиви. Когато напусна Тера за пръв път, не искаше нищо друго, освен да се върне на Благословения остров и към простичкия си живот с Калиопа. Беше се молила за това и за свободата, която не бе познавала преди него. И в първите си нещастни дни в Троя мечтаеше Хеликаон да дойде и да я отведе с „Ксантос“, тъй че отново се бе молила. Сега, сякаш за да завъртят кинжала в стомаха ѝ, боговете бяха решили да изопачат и изпълнят и двете ѝ молитви.

Изпълни я студен гняв. Полубогът нямаше да получи Калиопа. Дори ако съдбата на цели светове зависеше от това. Да, тя щеше да отнесе кости на Тера, но не костите на любимата си.

Веднъж взела решение, Андромаха пусна черпака в кофата и продължи да върви. Щом стигна двореца, освободи стражите си, кимна на войниците до портата, а после пристъпи в градините. Видя Астианакс, който си играеше в калта, и Хектор, коленичил до него.

Обичта ѝ към Астианакс не приличаше на нищо, което някога преди бе изпитвала. Сякаш той бе привързан към нея с въже от нежност. Всеки път, когато го оставеше дори за един ден, изпитваше глуха болка в сърцето си. Цяла зима без него щеше да е почти непоносима. Сърцето ѝ започна да тупти учестено с надигащата се паника. Боеше се за живота му. Боеше се от предатели и шпиони, и отрова, и от кинжали в нощта.

После слънцето излезе иззад облаците и огря детето ѝ и огромния мъж до него. Двамата бяха разчорлени и покрити с прах, сякаш се бяха търкаляли в земята. Стояха коленичили един срещу друг, загледани в нещо в калта помежду им. Момчето посочи с ръка, може би към насекомо или листо, а после вдигна въпросително лице към баща си. Изражението на обич и нежност в чертите на Хектор накара в гърлото на Андромаха да заседне бучка.

Паниката се стопи. Той обича Астианакс, помисли тя, и никога няма да престане. Ще го пази с живота си.

Тихо и незабелязано Андромаха влезе в двореца.

V

МЪЖЕ ОТ МЕД И БРОНЗ

Андромаха влезе във високите си и просторни покои и поздрави двете си млади прислужници, които стояха във външната стая и бродираха тежко парче плат. И двете бяха от жените на Коня и носеха колани, изработени от бронзови дискове и златна нишка.

Андромаха си спомни първия ден, когато видя подобен колан. Бременността ѝ бе напреднала и двамата с Хектор вървяха по Улицата на златарите. Млада жена със сплетена на плитка руса коса стоеше до масата на един от търговците. Туниката ѝ бе дълга и бяла, а около бедрата ѝ висеше коланът.

— Бих искала един такъв — каза Андромаха.

Хектор я изгледа странно.

— Мисля, че не знаеш какво означава този колан — каза той меко.

— Не, не зная.

— Ако някога получиш такъв, това ще означава, че аз съм мъртъв.

Тогава тя научи за жените на Коня — съпруги и дъщери на войници, убити в служба на Троянския кон. Коланите бяха изработени от дисковете на броните на падналите.

Прислужниците на Андромаха бяха сестри — чернокоси дъщери на войн на име Урсос, който бе умрял в битката за Дарданос. Те щяха да работят в двореца, докато им намерят подходящи съпрузи от редиците на Коня. По-голямата, Пентезилея, беше висока, с дълбоко разположени очи и силна брадичка. Сестра ѝ Анио бе по-млада и по-нервна, стройна и красива.

— Можем ли да направим нещо за теб, господарке? — попита Пентезилея.

— Не. Ядохте ли?

— Да, господарке — отвърна Анио. — Има пресен хляб в кухнята. Да донеса ли малко?

Андромаха ѝ се усмихна. Момичето бе само на петнадесет и отчаяно се стараяше да я зарадва.

— Не се нуждая от нищо в момента — каза ѝ тя. — Защо двете със сестра ти не излезете да се разходите? Да опознаете двореца.

— Ние сме твои прислужници — каза твърдо Пентезилея. — Трябва да ти служим.

Андромаха въздъхна.

— Да, вие сте ми прислужници, а също така ще ми бъдете и приятелки. Не сте робини. Вие сте дъщери на герой. Ако се нуждая от вас, ще ви повикам.

— Да, господарке — отвърна Анио. — В покоите ви чака гост. Принцеса Касандра. — Внезапно лицето ѝ придоби неспокоен вид. — Тя... — момичето заговори по-тихо: — Тя си говори сама.

— Прави го от време на време — отвърна Андромаха. — Не позволявай това да те притеснява.

Тя влезе в покоите си и чу гласа на Касандра:

— Не го видях, Диос. Не виждам всичко.

Звучеше разтревожена. Когато Андромаха влезе в стаята, видя, че момичето се е загледало в стената. Облечена в обичайните си черни дрехи и с коса, чиито диви кичури бяха грубо пригладени назад с гребен, тя изглеждаше съвсем сама.

Андромаха пое дълбоко въздух и се приближи към нея.

— Радвам се да те видя, Касандра — каза тя и седна на дивана наблизо. — Липсваше ми през тези няколко месеца.

Главата на Касандра се приведе напред и тя въздъхна.

— Знаеше ли, че Вора е умряла?

— Коя е Вора?

Очите на Касандра сякаш бяха загледани някъде много надалече.

— Вора беше делфин. Бе много стара. Кавала, нейният мъж, пее за нея. Ще прекара една година в пътешествие из Великата зеленина, пеейки песента ѝ по всички места, които е обичала, а после ще я последва в океана на Южния вятър, за да бъдат отново заедно.

Андромаха се усмихна.

— Може би ще плува до Тера с нас.

— Не. Бои се от Тера. Не иска да ходи там. И мен ме е страх. А не очаквах.

Касандра въздъхна и се приведе напред с ръце в скута. Така изглеждаше отново като дете.

Андромаха постави ръка на рамото ѝ.

— Няма от какво да се боиш. Тера е красиво и спокойно място. Там ще ти хареса.

— Тера е мястото, където ще свърши светът — прошепна Касандра. — Аз ще се понеса в небето като орел и трима царе ще умрат с мен...

Гласът ѝ заглъхна.

Андромаха я целуна по бузата.

— Защо не излезеш в градините с мен? Можем да постреляме с лък. Преди ти харесваше. Ще ти оправи настроението.

Касандра изправи рамене и внезапно се усмихна.

— Разбира се! — каза тя. — Трябва да ги подготвим. Можем да започнем още сега. Това ще ми хареса. Много е важно!

Тя изтича до другата стена и взе два лъка и два колчана стрели от рафта. После изскочи във външната стая, следвана от Андромаха. Касандра се спря при сестрите.

— Оставете бродерията — нареди им тя и набута лъковете в ръцете им. — Трябва да се научите да стреляте! Жени на Коня със стрела и лък! — Принцесата се завъртя към Андромаха. — Виждаш ли? Виждаш ли, Андромаха? — Главата ѝ се килна настрани и тя се извърна леко. — Какво? Да... — каза на стената. После кимна и въздъхна. Погледна Андромаха в очите и се усмихна тъжно. — Твърде рано е — добави след малко. — Но ще запомниш, нали, Андромаха? Жените на Коня? Ще ги научиш на стрелба с лък?

— Успокой се, малка сестро — каза меко по-голямата жена. Момичетата стояха неподвижно и наблюдаваха внимателно. Андромаха постави ръце на слабите рамене на Касандра. — Хайде, нека вземем лъкове и да излезем в градината — каза тя и взе оръжията от ръцете на сестрите.

— Но ще запомниш, нали? — извика принцесата.

— Да. Обещавам. Ще ги науча да стрелят. — Андромаха се обърна към двете си прислужници и попита: — Искате ли да изучите лъка?

— Аз мога да стрелям малко — каза Пентезилея. — Баща ми ме научи. И да, бих се радвала отново да опитам.

Андромаха усети как напрежението се оттича от Касандра. Младата принцеса погледна към Пентезилея и се усмихна.

— Ти ще бъдеш жена-войн на Троя и за твоята смелост ще се пеят велики песни. — Тя се отдръпна от Андромаха и каза: — Сега вече не ни трябват лъковете.

Андромаха върна оръжията във вътрешната стая и отведе принцесата през двореца към градините, където сенките се издължаваха. Хектор ги видя и тръгна към тях с малкия Астианакс, спящ в ръцете му. Андромаха се усмихна на съпруга си и той се наведе да я целуне.

— Прости ми, че те нараних днес — каза тя.

Хектор кимна.

— Вече е забравено.

Андромаха знаеше, че това е лъжа, но и че той я казва с добро.

Касандра пристъпи към него. Пое ръката му в своята, целуна я и я допря до бузата си.

— След утрешния ден никога повече няма да те видя. Ще ме запомниш с добро, нали? Не като малка побъркана жена. — Внезапно по бузите ѝ покапаха сълзи.

Хектор веднага подаде спящото момче на Андромаха и вдигна Касандра в обятията си.

— Ще ми липсваш — каза той и я целуна по челото. — Обичам те и винаги съм те обичал. Ти си малката ми сестричка и имаш специално място в сърцето ми.

— Аз не съм луда, Хектор. Наистина виждам неща.

— Зная това.

В последвалата тишина един войник нахлу в двора и се затича към тях.

— Хектор! Господарю Хектор!

Той се спря, разколебан, сякаш внезапно бе осъзнал какви новини носи.

— Е? — попита Хектор, пускайки Касандра, за да се обърне към войника. — Говори, Местарес, приятелю. Никой няма да ти отреже езика.

— Става дума за Диос, господарю... бил е убит. В Долния град.

За миг последва тишина. После Андромаха осъзна, че чува туптенето на собственото си сърце. Нейният приятел Диос мъртъв?

Изглеждаше ѝ невъзможно.

— Виновен е микенският търговец Плотеус — обясни Местарес. — Той и синовете му. Нападнали го насред пазара. Плотеус е бил убит от някой в тълпата. Един от синовете му е избягал. Другият е заловен. Парис е бил там. Сигурно знае повече от мен.

— Парис? Той ранен ли е?

— Не, господарю.

Една слугиня влезе в градината и дотича до тях.

— Господарю Хектор — изплака тя. — Царят ви вика в двореца.

Лицето на Хектор бе станало пепеляво и той излезе от градината, без да се сбогува с Андрوماха и Касандра. Слугинята се приближи към Андрوماха.

— Да взема ли момчето, господарке? — попита тя меко.

Андрوماха кимна и ѝ подаде детето. Астианакс проплака тихо и положи глава на рамото на момичето. Докато слугинята се отдалечаваше, из градината повя хладен вятър и сухите листа се разшумоляха по пътеката. Андрوماха видя, че Касандра стои неподвижно, а големите ѝ синьо-сиви очи са пълни със сълзи.

— Ти знаеше, че той е мъртъв, нали? Говореше с духа му.

Касандра кимна.

— Дебелият търговец е имал слаби очи. Помислил е, че Диос е Хеликаон.

Андрوماха си спомни, че същия ден бе видяла Диос. Носеше бяла туника, подобна на тази на Хеликаон. Одисей веднъж бе отбелязал колко си приличат двамата.

— Подобни са — бе казал той, — но са и много различни. Те са мед и бронз. И двата метала имат стойност. — Очите му заблестяха пакостливо. — Един мъж се нуждае от мед, за да си купи удоволствие при курвите. В битката обаче му е необходим бронз. Хеликаон е бронз. Диос е мед.

Гласът на Касандра преряза мислите ѝ като нож:

— Диос ще бъде почетен в смъртта си. Костите му ще останат в града, който обичаше. Това е важно, знаеш.

— Да — отвърна Андрوماха. — Сигурна съм, че е важно.

Касандра се приведе по-близо.

— Калиопа иска да я отведеш у дома. Можеш да я отнесеш в горичката, където е била най-щастлива. Където е стояла с теб в летните

нощи. Спомняш ли си?

Андромаха не можеше да отговори, но кимна, а по лицето ѝ се стичаха сълзи.

— Там ще можеш да говориш с нея — каза принцесата. — Ще я почувстваш в сърцето си.

По-възрастната жена поклати глава.

— Не. Не мога да я отведа у дома. Няма да позволя духът ѝ да бъде окован.

Бледата предутринна светлина вече се прокрадваше през високите прозорци, когато Андромаха целуна спящия си син и си позволи да се наслади на топлината на бузата му до лицето си няколко мига. После се изправи и излезе от покоите.

Облечена в дълга до глезените туника от жълта вълна и обвита в тежко сивкавозелено наметало, тя тръгна през тихия дворец към нощта отвън. Касандра вече чакаше на вратата, също обвила слабата си фигура с тъмно наметало. Наблизо слугите държаха факли, които разкриваха колесница с четири седалки. Конете пръхтяха и потропваха нервно с крака под мъждукащата светлина.

Внезапно от мрака се появи Хектор. В пълно бойно снаряжение и готов за път, той вдигна Касандра и я завъртя високо като дете, преди да я постави внимателно в колесницата. Тя изглеждаше изненадана и доволна. После той целуна Андромаха и ѝ предложи ръката си, за да се качи на свой ред в колесницата. Тя му се усмихна и го докосна по бузата. Бяха говорили дълго тази нощ. Днес Хектор щеше да язди на юг, за да защити земите на баща си, докато тя плава през вражеските води към Тера.

— Дано боговете те опазят от беди — каза той — и да те върнат при мен.

Колесничарят допря леко юздите до гърбовете на конете и заобиколена от отряд войници, колесницата потегли по каменния път към залива. Двете жени се държаха здраво, докато возилото се клатушкаше през разбуждащите се улици. При Скейската порта спряха, докато им отворят, и шумът от дървените колела, скърцащите юзди и пръхтенето на конете отшуми.

Андромаха изпита тъга, когато отново се замисли за Диос. Съжаляваше, че ще пропусне ритуалното сбогуване на следващия ден, но си обеща, че където и да ноцува тази нощ „Ксантос“, ще каже своите собствени прощални думи за него. Колесницата потегли напред и тя сграбчи перилото, когато се запускаха към плажа.

И там, в далечината, Андромаха видя могъщия „Ксантос“. Двойно по-голям от всеки друг кораб на Царския плаж, той лежеше наполовина във водата и наполовина на брега. Въпреки огромния си размер, бойната галера излъчваше грация и красота. Докато колесницата се спускаше по плажа, за да спре близо до нея, първите лъчи на изгряващото слънце пронизаха хоризонта, окъпвайки излъсканите дървени греди в злато.

Около неподвижния и излъчващ спокойствие кораб беше пълно с хора: мъже от екипажа, които се катереха по въжетата на горната палуба, брегови разпоредители и техните подчинени, които товареха стоки, ранобудни рибари и закъснели курви на път към дома, останали на брега, за да видят отплаването. Когато Андромаха слезе от колесницата, тя се зачуди за момент как щяха да се качат на борда, но когато се приближиха, от кърмата се спусна здрава дървена стълба. На върха ѝ тя видя вдъхващата увереност фигура на Гершом, надвесен над парапета. Той им помахаше и извика за поздрав.

После къдрокосият Ониакус дойде при тях по пясъка.

— Ще се справиш ли, господарке? Можеш да седнеш в примка, ако предпочиташ.

— И да ме вдигнат като добитък ли, Ониакус? Двете със сестра ми ще се справим и със стълба, благодаря ти.

Тя смекчи острите си думи с усмивка, спомняйки си, че човекът съвсем наскоро бе изгубил семейството си в Дарданос.

— Останалите ви вещи вече са на борда — каза той. — Разположихме ги в задната част на долната палуба.

— А махагоновата кутия? — попита Андромаха.

Ониакус кимна.

— В безопасност е, господарке, заедно с багажа ти. Лъкът ти също е там, както и два колчана в чудесно състояние. Да се надяваме, че няма да намериш друго приложение за тях, освен за тренировка.

Андромаха видя, че Касандра мисли да заговори и я изпревари:

— Благодаря ти, Ониякус. Ние пък последвахме съвета ти и си взехме допълнителни топли дрехи. Намаслени вълнени наметала и панталони.

— Това е хубаво. Времето може да стане свирепо студено и влажно.

Андромаха хвана ръката на Касандра и я поведе към стълбата.

— Ти се качи първа — каза тя. — Аз ще те последвам и ще задържа крака ти, ако се подхлъзнеш.

Момичето се засмя.

— Да не би да ме мислиш за някакъв разлигавен олигофрен, който никога не е изкачвал стълба?

Тя повдигна тъмната си, дълга до коленете туника и почти изтича догоре, хващайки Гершом за ръката, за да прескочи парапета. Андромаха я последва.

Когато вече бяха стъпили твърдо на задната палуба до руля, тя се огледа, за да намери Хеликаон. Него още го нямаше на борда и Андромаха изпита известно разочарование. Часа от моряците на кораба вдигаха товари от брега — бали богато украсен плат, здрави дървени сандъци, мрежи, пълни с хляб и плодове, както и стотици малки амфори, завързани заедно с канап и защитени отстрани със слама. После други моряци спускаха стоката в трюма.

Ониякус прескочи парапета и отвори капака на палубата до краката на Андромаха. Той слезе до втората палуба, на гребците, и поздрави мъжете долу. След това оживените разговори там се възобновиха, докато те си разменяха истории и се информираха какво са правели другарите им по време на почивката. Всички звучаха весели при мисълта, че най-сетне потеглят.

Андромаха също усещаше това — радостта, течаша по златния кораб. Хвърли поглед към Касандра. Очите на момичето блестяха, а бузите ѝ бяха зачервени и тя се оглеждаше около себе си с удивление. Заради странността ѝ бе лесно да се забрави, че Касандра все още е почти дете — при това дете, на което му предстоеше да потегли на велико приключение.

— Нека да ви разположим — каза Гершом. — Скоро ще отплаваме. — Той се загледа в Касандра, сякаш я познаваше. — Елате — каза накрая и поведе двете жени по централната палуба.

Андромаха видя, че по „Ксантос“ има белези от битки. Някои дъски по палубата бяха обгорени и се нуждаеха от подмяна, а част от десния парапет бе грубо поправена с обикновени греди. Трима дърводелци тъкмо заменяха част от левия парапет. Работеха почти трескаво.

Тъкмо когато стигнаха до гнездото в центъра на кораба, където бе стабилно закрепена корабната мачта, Андромаха видя, че около широкия дъбов пилон е построена дървена пейка. По нея на равни интервали имаше разположени сплетени въжета, за които човек да се държи. По края на седалката се виждаха наполовина довършени дърворезби.

— Очакваме доста свирепо време — обясни Гершом. — Дори на най-опитните моряци им прилява при зимните бури. Центърът на кораба се люлее най-малко при бурно вълнение. Елате тук, ако се почувствате зле или се задава буря.

Андромаха кимна и погледна към Касандра. Сега момичето изглеждаше малко изплашено и лицето ѝ бе пребледняло. Гершом продължи към предната палуба. Хвърляйки по някой поглед през отворените капаци, Андромаха видя как гребците заемат местата си по седалките на долната палуба. Те се смееха и викаха, подмятаха си мехове с вода напред-назад. И въпреки че държаха очите си настрана, тя знаеше, че всички са наясно с присъствието на двете принцеси, вървящи над главите им.

На предната палуба бе издигнат жълт навес, който да гарантира малко лично пространство на жените. Гершом обясни, че тук е мястото, където ще спят и ще прекарват времето си, докато плават. Андромаха бе свикнала на подобни условия по време на пътуванията си към и от Тера, но Касандра изглеждаше потресена.

— Толкова е тясно — прошепна ѝ тя.

Андромаха тъкмо щеше да изтъкне, че предната палуба на „Ксантос“ бе по-голяма от всяка друга из Великата зеленина, когато на кораба се възцари тишина. Тя се обърна и видя, че Хеликаон се качва на задната палуба. Дългата му тъмна коса бе вързана на опашка и той носеше проста туника в избледнял син цвят. Сред екипажа веднага се усети промяна — тишина, която, на Андромаха ѝ се искаше да вярва, показваше уважение, а не страх. Тя усещаше силата у него. Усещаше я директно в кръвта си и затова отмести лице, почервеняла.

Осем едри моряка изтичаха по палубата и разделяйки се на групи от по четирима, развързаха двете дълги въжета, закрепени за здравите халки. Андромаха изпита любопитство.

— Какво правя те? — обърна се към Гершом.

— Готвят се да издърпат котвите. „Ксантос“ е тежък звяр и потегля трудно. Спускаме котвите на известно разстояние от мястото, където ще излезем на брега. После, когато мъжете дърпат въжетата, корпусът на кораба се изтегля във водата.

По целия Царски плаж Андромаха видя как мъжете тичат към кораба. Моряци от други кораби, рибари, уредници и дори чуждоземни търговци — всички работеха заедно, опирайки рамене в златния корпус на „Ксантос“, за да го избутат в залива.

За един миг изглеждаше, че галерата няма да помръдне. После някой извика: „Отново!“. Последва пауза, гредите изскърцаха, разнесе се силен звук, подобен на стон, и корабът се придвижи метър напред, после още един, а след това рязко се плъзна във водата и заплува. Мъжете на предната палуба завързаха въжетата, оставяйки каменните котви, от които се оттичаше вода, в специално подсилени участъци от корпуса.

Хората на плажа нададоха възглас, когато осемдесетте гребла на галерата излязоха навън. После изотдолу се разнесе тилният глас на Ониякус, който даваше ритъм на гребците:

*Един бе гребец
и казваха, че лош е,
един бе стрелец,
нещастен бе той.*

*Един бе курвар
и казваха, че луд е,
един бе певец,
и щастието не позна.*

„Ксантос“ плавно се отдалечи от брега. Вятърът идваше от север, от Тракия, и галерата напредваше бавно известно време, докато

гребците се бореха със силния вятър, за да излязат от плиткия залив на Троя. Корабът сякаш се влачеше през лепило.

— Нека ускорим темпото, мързеливи копелета такива! — извика Ониякус. — На четири!

*Един въртеше меч коварно,
един съкровище таеше,
един с огромен чеп бе горд,
един бе просто късметлия.*

Греблата пронизваха вълните и корабът ускори темпо, но движението бе трудно, защото приливът и вятърът се опитваха да обърнат огромната галера обратно към Троя. Двете жени стояха хванати ръка за ръка, наблюдавайки Златния град, който се смаяваше бавно пред тях.

— Никога повече няма да видя Троя — каза Касандра.

Андромаха я бе чувала да го казва и преди и не знаеше какво да отговори, затова замълча, постави ръка на рамото ѝ и нежно я обърна, за да гледат в посоката, в която пътуваха.

— Трябва да гледаме напред — каза тя, — а не да мислим за мъката си.

В ума ѝ нахлу спящото лице на сина ѝ и сърцето я заболя.

— Корабът е много бавен — каза Касандра, загледана в мътната вода, лазеща под тях. Изглеждаше разочарована.

— Скоро ще излезем в открито море. Тогава ще видиш своя Делфински залив и Царска радост.

Носът на приливите бе най-северната точка, до която щяха да пътуват. После корабът щеше да завие на юг за дългото пътуване надолу по брега. Докато „Ксантос“ излизаше от залива на Троя, свирепото течение го сграбчи. Корабът подскочи, а после набра скорост. Носът започна да се люлее. Умението на гребците започна да си проличава, когато всички от дясната страна, която бе по-близо до брега, забиха гребла във водата и ги издърпаха плътно до себе си, докато онези от обратната страна вдигнаха своите почти в същия миг. „Ксантос“ се изправи. Гершом извика някаква заповед и шестима моряци скочиха да изтеглят рейката. Голямото платно се разгърна и

задърпа неистово вървите си. Черният кон се появи пред всички и мъжете нададоха възглас. Гребците изтеглиха греблата си. Силният северен вятър изпълни платното.

И „Ксантос“ се втурна напред по своя път на юг.

VI

ВЕЛИКИЯТ КРЪГ^[1]

Докато „Ксантос“ се движеше на юг, към далечния архипелаг, наречен Великия кръг, на небето започнаха да се струпват облаци. Застанал на носа, Гершом го гледаше с мрачно настроение. Въпреки че не говореше за това, все още сънуваше кошмари за корабокрушения и удавяния, в които отново се вкопчваше в парче дърво с кървящи пръсти, докато бурята бушуваше около него. Едрият мъж потрепери при спомена и се концентрира в мрачните снижаващи се облаци.

Бе работил като гребец на търговски кораб, претоварен с медни слитъци. Галерата се разцепи в нещо, което моряците наричаха „удар“ и Гершом бе единственият оцелял. Той не си позволяваше често да мисли за ужасяващите дни след катастрофата, но на това пътуване не се чувстваше добре.

Египтянинът се обърна, за да погледне към пътничките, застанали на задната палуба. Андромаха се взираше към голите острови, но тъмнокосото, докоснато от луната момиче, отново го бе зяпнало. Откри, че погледът ѝ го смущава.

Хеликаон дойде на носа при него.

— Ще намерим залив, скрит от стихии и ще пратим съгледвачи — каза той.

— Очакваш да ни нападнат толкова близо до троянски води?

— Вероятно не, но предполагам, че и Диос се е чувствал в безопасност наред троянския пазар.

Гершом се умълча за момент. Убийството отпреди два дни шокира всички. Особено пък, когато синът на убиеца призна полугласно, че мишената е бил Хеликаон. Слабото зрение на баща му го бе накарало да нападне Диос. Гершом погледна приятеля си и видя болката в очите му.

— В Египет жреците казват, че животът на човек се измерва в небесен пясък — каза той. — Когато пясъкът свърши, и животът свършва.

— Ние не вярваме в това — отвърна Хеликаон. — Искан ми се аз да бях на площада.

— Би предпочел да си мъртъв?

Царят на Дардания поклати глава.

— Аз нямаше да умра. Никога не бих навлязъл сред тълпа невъоръжен и не мисля, че един дебел търговец би бил достатъчно бърз, за да ме изненада.

Тогава Гершом се усмихна.

— Карпофорус те изненада, приятелю. Но да, ти си по-корав, отколкото Диос някога е бил. Въпреки това, не си неуязвим. Не позволявай самонадеяността да те заслепи за тази истина.

Хеликаон пое дълбоко въздух и го изпусна във въздишка.

— Зная, че казваш истината, Гершом. И аз харесвах онзи дебел търговец, така че може би той щеше да ме приближи достатъчно. Сега обаче никога няма да разберем.

— Синът екзекутиран ли беше?

— Още не. Открили другото момче, скрито в един склад. И двамата ще умрат утре. Приам нареди да ги изгорят живи на погребалната клуда на Диос, за да му служат по Тъмния път.

— Това и заслужават — отбеляза Гершом. После хвърли поглед към задната палуба и изруга тихо. — Защо продължава да ме зяпа?

Хеликаон се засмя.

— Тя е още дете. Защо това те притеснява?

— Никога не съм се чувствал спокойно около лудите. Толкова са... непредсказуеми. Видях я в Троя, когато слязохме от кораба. Каза ми, че главата ми е пълна с мъгла, но че един ден ще прогледна. Оттогава думите ѝ се въртят в ума ми. Какво означава това?

Хеликаон постави ръка на рамото му и се наведе към него.

— В един момент казваш, че е луда, а в следващия търсиш смисъл в думите ѝ. Това само по себе си не е ли признак на лудост?

Гершом изсумтя.

— Именно затова не се чувствам спокойно край тях. Страх ме е, че болестта им може да се предаде като чумата. Ако стоя твърде близо, скоро ще започна да вия към луната.

— Тя не е луда, приятелю. „Прокълнатата“ е по-правилната дума. Като дете я порази мозъчната треска. Повечето деца умират от нея, но Касандра оздравя. От онзи миг нататък стана такава.

— Възможно ли е да е истинска пророчица?

Хеликаон сви рамене.

— Веднъж ми каза, че тримата с нея и Хектор ще живеем вечно. По-късно сподели, че ще умре високо в небето, седнала на камък, и че трима царе ще се понесат към облаците заедно с нея. Някое от тези звучи ли ти като истинско пророчество?

Докато Хеликаон говореше, облаците внезапно се отдръпнаха и яркото слънце заблестя по морето. Островите от мътносива и кафява скала внезапно се обляха в ярко сребро и червено злато. Светлината от залязващото слънце се отразяваше в буреносните облаци, превръщайки ги в красив корал. Гершом гледаше възхитено тази прелест.

— Виждал ли си някога такава красота? — прошепна Хеликаон.

Египтянинът тъкмо щеше да се съгласи, когато забеляза, че приятелят му гледа към задната част на кораба. Той се обърна и видя Андромаха, окъпана в златна светлина, а жълтата ѝ дреха блестеше, сякаш бе изплетена от разтопено злато. Тя се усмихваше и сочеше към морето. Едрият мъж извърна поглед към дясната страна на кораба и видя един делфин да се издига от водата, за да скочи отново.

— Това е Кавала — чу Касандра да вика щастливо. Момичето изтича до парапета и се провикна. Делфинът нададе висок писък, сякаш ѝ отговаряше, а после скочи във въздуха и се завъртя. Капки вода се пръснаха от тялото му и яркото слънце ги превърна в диаманти.

Делфинът плува с тях известно време, подскачайки и гмуркайки се отново, но когато „Ксантос“ се насочи към защитения залив, създанието нададе последен вик и изчезна на запад.

Гершом видя, че тъмнокосото момиче отново го гледа. Изглеждаше тъжна и той внезапно изпита съжаление към нея. Вдигна ръка и ѝ помахаше.

Тя му отвърна с усмивка и се извърна.

Луната се бе издигнала високо в студеното нощно небе, когато Хеликаон, увит в тежко наметало от тъмна вълна, се качи на върха на скалите, гледащи към южното море. По-голямата част от екипажа спеше на брега долу, сгущени един в друг, за да се топлят. Други — за

голямо раздразнение на готвачите — се бяха скупчили около ранните огньовете, запалени на пясъка за предстоящата закуска.

Хеликаон знаеше, че предстои да стане още по-студено. На Седемте хълма щеше да има лед и сняг, а по пътя ги чакаха бури. Приклекнал встрани от вятъра, той се загледа към морето, представяйки си маршрута край брега, а после през Великия кръг до Тера. С малко повече късмет нямаше да срещнат бойни флотилии толкова късно през годината, а що се отнася до пиратите, малцина капитани биха посмели да нападнат „Ксантос“.

Не, опасностите се таяха по на запад, както и по пътя обратно към дома. Той въздъхна и се поправи. Поне що се отнася до опасности от морето. Мислите му се смрачиха, когато си спомни търговеца Плотеус. Добър и почтен мъж, суров в сделките. Хеликаон никога не би го сметнал за заплаха и Гершом беше прав — дебелият търговец щеше да успее да се приближи достатъчно, за да му нанесе смъртоносен удар. Колцина други бяха наети, заплашвани или подчинени на микенците? Дали и на този кораб имаше мъже, които чакаха възможността да го убият?

Той отново си помисли за сина на търговеца, Пердикас. Когато Хеликаон стигна до килиите, момчето ломотеше несвързано и само се молеше. Едното му око бе изгорено, той кървеше от десетки плитки рани. Мъчителите бяха изморени и отвратени от липсата на информация. В началото бяха сметнали, че момчето проявява голяма смелост, но после рошиха, че просто не знае нищо и уменията и времето им са отишли на вятъра. Хеликаон коленичи до разплакания Пердикас.

— Помниш ли ме? — попита той меко.

— Да... съжалявам, господарю. Съжалявам.

— Защо нападението бе толкова прибързано? Можехте да дойдете в дома ми или да изчакате спускането на нощта. Защо посред бял ден?

— Бяха казали на татко, че потегляш на юг на следващия или последващия ден. Нямаше време за планове. — Той отново избухна в сълзи. — Моля те прости ми, Хеликаон.

— Прощавам ти. Ти остана с баща си. Какво друго си можел да сториш?

— Ще свършат ли мъченията?

— Мисля, че да.

— Слава на боговете.

Хеликаон го остави и излезе, далече от вонята на подземията, под светлината на слънцето. Пердикас нямаше да благодари на боговете, когато го хвърлеха завързан и със запушена уста на погребалната клада на мъжа, когото бе убил.

Той отново обмисли казаното от обречения младеж. Микенците знаеха, че отплава на юг. Дали това значеше, че на борда на „Ксантос“ или във вътрешния кръг на Приам има предател? Или причината бе, че някой моряк се беше похвалил пред курва за предстоящите си пътешествия, а тя бе предала информацията на микенски шпионин?

Ако беше последното, значи нямаше проблем. Никой в екипажа не знаеше накъде са тръгнали, а само, че се отправят на юг. Ако обаче в двореца имаше предател, тогава врагът щеше да знае, че са се запътили към Тера.

Вятърът утихна. Източното небе ставаше все по-бледо и зората приближаваше. В този момент Хеликаон чу забързани крачки зад гърба си. Той бързо се дръпна наляво, изтегли меча си и се завъртя.

Малко по-назад една хърбава коза се изправи на задните си крака и скочи към убежището си на скалите. Хеликаон се усмихна, прибра меча в ножницата и заслиза обратно по склона. Спря, за да се наслади на „Ксантос“, а мислите му бяха смесица от радост и тъга. Това бе корабът на мечтите му и той още помнеше онзи първи ден от първото си пътуване, от непохватните моряци, изпуснали амфора с вино, до внезапния вятър, отвял шапката на Калкеус през борда. Какъв ден само! Екипажът бе ужасен, че ще плава с Кораба на смъртта — дори Зидантас, който винаги бе твърдял, че не се бои от нищо, посивя, когато ги удари бурята.

Зидантас!

Убит и обезглавен от микенците. Както бяха убити Диос и Павсаний, и Аргуриос, и Лаодика. И малкия Дио, и майка му Халисия.

Спомените бяха болезнени, но в него нямаше гняв, докато чакаше да види първите лъчи на зората. Сякаш призраците на миналото се носеха около него, предлагайки му мълчалива утеха и вечно приятелство. Започваш да ставаш сантиментален, укори се той. Мъртвите ги няма, тук си сам.

Въпреки това отдавна не бе изпитвал такова спокойствие.

На плажа мъжете вече се разбуждаха и трупаха съчки в огньовете, за да прогонят нощния студ. Хеликаон видя Андромаха да се надига изпод одеялата си. Пулсът му се учести, когато си спомни целувката им от нощта на битката в мегарона. Той ядно откъсна поглед от нея. Не мисли за онази нощ.

Някакво движение в морето привлече погледа му. Екипажите на две малки рибарски лодки хвърляха мрежи с тежести във водата отвъд залива. Хеликаон ги погледа известно време. Лодките бяха стари, вероятно построени по времето, когато дядовците на рибарите са били млади мъже, със сърца пълни с надежди и мечти.

Войните идват и си отиват, помисли той, ала винаги ще има рибари.

Слезе по пътеката в скалите и скочи на пясъка, а после тръгна към един готварски огън. Морякът край него сипа бульон в дървена купа и му я подаде. Хеликаон му благодари, взе комат хляб и се оттегли настрана. Седна на една скала и започна да се храни. Касандра дойде при него. Наметалото ѝ се влачеше в пясъка.

— Търся приятеля ти — каза тя. — Къде е?

След миг Хеликаон осъзна, че момичето има предвид козата.

— Вероятно се крие.

— Защо ще се крие? — попита Касандра и наклони глава.

— Мисля, че го плашиш — пошегува се той.

— Да, така е — отвърна тя сериозно. — Но не зависи от мен. Мога ли да ти доям хляба?

— Разбира се. Но до огъня има още хляб и доста хубав бульон.

— Твоят ще е по-добър на вкус — отвърна момичето. — Храната на другите винаги е такава.

Касандра свали наметалото си и го опъна на пясъка като одеяло, а после седна. Докато Хеликаон я гледаше как яде, изпита тъга. При цялото богатство на баща ѝ и нейните собствени интелигентност и красота, Касандра бе вечно сама, заключена в свят на измислени призраци и демони. Дали наистина ще се грижат за нея на Тера, почуди се той? Ще намери ли щастие там?

Тъмнокосата принцеса довърши хляба в тишина, изтръска пясъка от наметалото си и го заметна около раменете си. После пристъпи напред и го целуна по бузата.

— Благодаря за хляба — каза и изтича по пясъка към кораба.

„Ксантос“ плава в продължение на три дни без да страдат нито от лошо време, нито от вражески кораби. На четвъртия ден ги преследваха три критянски галери, но тъй като вятърът духаше откъм гръба им, корабът бързо ги изпревари. Минаха още няколко дни преди да ги застигне първият тежък дъжд. Морето започна да се надига, вятърът набра скорост и над главите им се струпаха буреносни облаци. После, с една могъща гръмотевица, небесата се разтвориха.

Андромаха и Касандра се скриха под навеса, издигнат за тях отпред, но свиреп порив на вятъра го изтръгна от въжетата му. Корабът се люлееше и подскачаше, така че Андромаха омота ръката си с едно въже и притегли Касандра към себе си. Чу Хеликаон да раздава заповеди на гребците с твърд глас. Моряците изтичаха да сгънат платното с черния кон, дърпайки въжетата с усилие. Андромаха се извъртя назад и се огледа към задната палуба, за да види Хеликаон. Той стоеше на кърмата, сграбчил руля, а дългата му тъмна коса се вееше на бурния вятър като знаме.

Проблесна мълния и дъждът се усили. Касандра извика, макар и не от страх. Андромаха видя, че очите ѝ блестят от възбуда. Огромна вълна се разби в носа, водата се изсипа върху двете жени и изтръгна момичето от хватката на Андромаха. Тя падна по гръб и се опита да се изправи. Носът на „Ксантос“ се издигна при следващата вълна. Касандра отново падна тежко и тялото ѝ се завъртя по хлъзгавата от дъжда палуба.

От мястото си на кръглата седалка около мачтата, Гершом видя как момичето пада. Нямахше голяма опасност да бъде изхвърлена през борда, но все пак бе напълно безпомощна и той се изплаши, че може да си разбие черепа в парапета. Толкова крехко дете като Касандра лесно можеше да си счупи и врата при подобен инцидент.

Тъй като корабът се люлееше като вейка, Гершом знаеше, че не може да я достигне с вървене. Затова се пусна от въжето и се хвърли по палубата, гмуркайки се към момичето. Касандра се блъсна в него. Гершом обви ръка около кръста ѝ, придържайки я към себе си. „Ксантос“ отново се наклони и ги запрати към мачтата. Египтянинът успя да извие тялото си така, че да поеме удара с рамо. Изсумтявайки от болка, той протегна ръка. Дланта му се удари в нещо твърдо и

пръстите му се ключиха около него. Това бе основата на седалката под мачтата. Той се надигна на колене и вдигна Касандра, за да седне.

— Хвани се за някое въже — нареди й. Тя го послуша и Гершом се надигна на свой ред, за да седне до нея.

Времето се влоши още повече и дъждът се превърна в истински потоп. Гершом виждаше как гребците се бореха с греблата см и чу Хеликаон да им крещи още заповеди. Хвърляйки поглед през борда, египтянинът мерна няколко скали наблизо. В неравна битка с вятъра, „Ксантос“ бавно успя да стигне до убежището на носа.

Защитен зад високите скали от най-лошия вятър, корабът се успокои. Хеликаон нареди да приберат греблата и да пуснат котва. Гребците се изправиха от пейките си, протягайки мускули и правейки по няколко крачки по палубата.

След известно време дъждът поотслабна и по небето започнаха да се появяват кръпки синева. Гершом погледна надолу към тъмнокосото момиче, сгушено в него.

— Вече си в безопасност — каза й той с надеждата тя да се отдръпне.

— През цялото време бях в безопасност — отвърна Касандра и облегна глава на рамото му.

— Глупаво момиче! Вратът ти можеше да се счупи като клечка! Тогава тя се засмя.

— Не ми е писано да умра на тази лодка.

— О, да, наистина. Хеликаон ми каза, че ще живееш вечно.

Касандра кимна и се усмихна.

— Ти също.

— Това е хубава мисъл. Умирането никога не ми е харесвало.

— О, ще умреш — отвърна тя. — Всеки умира.

Гершом се раздразни, но се опита да не го показва. Момичето беше докоснато от луната. И все пак въпросът не можеше да не бъде зададен.

— Как можем хем да живеем вечно, хем да умрем?

— Имената ни ще живеят вечно. — Тя се намръщи и наклони глава. — Да — каза след малко. „Вечно“ не е точно. Ще дойде ден, в който няма да е останал никой, който да помни. Но това е толкова, толкова далече, че можем да кажем и „вечно“.

— Ако съм мъртъв, защо трябва да ми пука, че името ми е известно на непознати? — попита египтянинът.

— Не съм казвала, че ще ти пука — изтъкна тя. — Знаеш ли къде сме?

— Във Великия кръг. Хеликаон казва, че скоро ще достигнем Тера.

Касандра посочи.

— Това там е остров Делос, центърът на Кръга. Той е свещено място. Мнозина вярват, че на него са се родили Аполон и Артемида.

— Но не и ти?

Тя поклати глава.

— Слънцето и луната не са пораснали като цветя от морето. Но Делос е свещено място. Там има могъща сила. Мога да я почувствам.

— Каква сила?

— От онази, която говори на сърцето — отвърна Касандра. — Ти си я изпитвал, Гершом. Зная, че си. — Тя се усмихна. — Тази нощ ще направя огън за молитва и ти ще поседиш с мен под звездите. Тогава ще започнеш да разбираш.

Гершом се надигна на краката си.

— Можеш да направиш огъня си където поискаш, принцесо, но аз няма да стоя с теб. Нямам желание да виждам онова, което ти виждаш. Искам просто да живея, да дишам и да пия вино. Искам да си взема жена и да отгледам синове и дъщери. Не ме интересува дали името ми ще живее вечно.

И с тези думи той се отдалечи от нея към задната палуба.

Когато бурята отмина напълно, денят вече преваляваше. Хеликаон погледна покритото с червени ивици небе. Зимното слънце се спускаше бързо към хоризонта и скоро щеше да се стъмни.

— Гребци, по местата — извика той.

Мъжете бързо седнаха на пейките си, развързаха греблата и ги извадиха. Ониякус прати групи моряци да вдигнат котвите. После се качи на задната палуба и зае мястото си зад руля.

— На юг — каза Хеликаон.

— На три — извика Ониякус на гребците. — Едно — готови! Две — пригответи се! Три — ДАВАЙ!

Осемдесет гребла пронизаха водата и „Ксантос“ се отдръпна от малкия остров и излезе в открито море.

— И... дърпай! И... дърпай! И... дърпай!

Ониакус продължи да отмерва ритъма известно време. После, когато мъжете вече гребяха в съвършен унисон, гласът му заглъхна.

Докато се измъкваха от сянката на острова, Хеликаон видя няколко рибарски лодки в далечината, но никаква следа от вражески бойни галери. Вятърът беше благоприятен и шестима моряци стояха до мачтата, готови да опънат платното. Мъжете гледаха към него, но той поклати глава.

— Още не. Почакайте — извика им.

Отиде до десния парапет и се загледа в двете редици гребла. Движеха се в съвършен ритъм. После погледна и от другата страна.

— Гребло шест, долу вдясно — каза Ониакус.

— Да — отвърна Хеликаон. — Какво му е?

— Един капак го удари по пръста. Нищо сериозно. Вероятно ще изгуби нокътя.

Гершом, който бе дошъл при тях, се загледа над парапета.

— Нищо нередно не виждам с шесто гребло — отбеляза той.

— Погледни по-внимателно — каза Хеликаон.

Египтянинът присви очи.

— Не, не мога да забележа онова, което виждате вие — призна накрая.

— Ритъмът му е добър, но греблото не навлиза толкова навътре, колкото би трябвало. В движението ни напред има лек дисбаланс. Ако затвориш очи, ще го усетиш. — Хеликаон видя, че Гершом го гледа невярващо. — Не се шегувам, приятелю.

Египтянинът се завъртя към Ониакус.

— И вие усещате този... този дисбаланс заради едно гребло от осемдесет? Искам истината!

Морякът кимна.

— Болката в ръката го кара да се отдръпва леко, когато потопи греблото. Казах му да си почине днес, но той е твърде горд.

Няколко черноглави чайки се появиха над тях, а после се гмурнаха към морето.

— Усетихте ли това? — каза внезапно Гершом.

— Какво? — попита Ониакус.

— Една от чайките се изсра на палубата. Чакайте да си променя стойката, за да компенсирам новото разпределение на тежестта.

Ониакус се засмя.

— Не ти се подиграваме, Гершом. Ако беше прекарал на кораб толкова години, колкото нас, щеше да усещаш всяка лека промяна в движението на „Ксантос“. Както когато провизиите ни намалеят и започваме да плаваме по-плитко, или когато платното е мокро или гребците са изморени.

Египтянинът не изглеждаше убеден, но сви рамене.

— Ще го приема на доверие. И така, къде ще ноцуваме?

— Може би на Наксос, може би на Миноя. Още не съм решил — отвърна Хеликаон.

— На Плажа на Кронос има хубаво търговско село — вметна, Ониакус.

— И критски гарнизон — каза Хеликаон.

— Да, но е съставен от местни. Обзалагам се, че никой няма да възрази срещу малко печалба. А и ми писна от изсушено месо и рядка супичка. Сигурно си спомняш, че там имаше един чудесен пекар.

— Ониакус ме убеди — намеси се Гершом. — Къде е Плажът на Кронос?

— На остров Наксос — отвърна Хеликаон.

— Най-големият остров във Великия кръг — добави Ониакус. — Много красиво място. Там срещнах жена си.

Последва неудобно мълчание. После Хеликаон заговори:

— Ониакус е прав — обърна се той към Гершом. — Островът е много красив, но Миноя може би е по-безопасен. Царят там още не се е въвлякъл във войната. Той е хитър мъж и ще изчака докато е сигурен коя страна ще се окаже победител. И по-важното е, че има само пет бойни галери и няма да бърза да атакува „Ксантос“.

Хеликаон се отдръпна от египтянина и направи знак на мъжете, застанали до мачтата, да опънат платното. Когато черният кон се появи, Ониакус даде заповед на гребците.

Отново заваля и дъждът се носеше към носа. Там вече бяха поправил малкия навес и той видя, че Андромаха и Касандра са застанали до парапета.

— Да не би Андромаха да те е обидила по някакъв начин? — попита Гершом.

— Разбира се, че не. Защо питаш?

— Почти не си й говорил, откак тръгнахме.

Това бе истина, но той не искаше да го обсъжда с Гершом. Вместо това отиде до централната палуба и тръгна към двете жени. Когато се приближи, видя, че гледат делфин. Андромаха вдигна очи и той почувства силата на зелените й очи. Ала не тя, а Касандра заговори:

— Кавала още е с нас — каза тя, посочвайки делфина.

— Нарани ли се при падането? — попита я той.

— Не. Гершом ме хвана. Той е много силен. — Тя потрепери. — Ще ми се да имахме огън. Студено ми е.

Хеликаон видя, че устните й са посинели. Той веднага свали тежкото си наметало и обви раменете й с него. Момичето го притисна плътно около себе си.

— Постой под навеса за известно време, да не те духа вятърът — посъветва я.

Касандра му се усмихна.

— За мен ли се тревожиш? Или искаш да поговориш насаме с Андромаха?

— Безпокоя се за теб, малка братовчедке.

— Тогава ще ида — отвърна тя. — Заради теб.

Момичето сведе глава и изчезна под малкия навес. Хеликаон внезапно се почувства напрегнат. Срещна погледа на Андромаха.

— Рядко ми се е случвало да съм толкова изнервен — каза той.

— Затова ли ме отбягваш, откак почна пътуването?

Погледът й бе хладен, а в гласа й имаше сподавен гняв.

— Да. Не зная как да... — Гласът му заглъхна. Какво можеше да каже? Че през целия си живот бе мечтал да намери любов и че тя бе въплъщението на тази мечта? Че всеки ден, откак я бе срещнал, беше в сърцето му? Че когато заспеше нощем, лицето й се появяваше в ума му, а когато се събудеше първите му мисли бяха за нея?

Хеликаон въздъхна.

— Не мога да изкажа онова, което е в сърцето ми — отвърна накрая. — Не и на жената на скъп приятел и майката на сина му.

— Да — отвърна Андромаха. — Синът на мъжа, когото обичам... когото обичам с цялото си сърце.

Думите, изговорени с такава сила и страст, го пронизаха. Той отстъпи.

— Радвам се за теб — успя да каже.

Видя, че в очите ѝ има сълзи. Обърна ѝ гръб и се върна на задната палуба. Гершом го изгледа внимателно.

— Добре ли си? Изглеждаш пребледнял.

Хеликаон не му обърна внимание и се обърна към Оникаус.

— На югозапад, към Миноя — нареди той.

---

[1] Названието се отнася за днешните Цикладски острови, чието име идва от гръцкото киклос (кръг), част от които е и о-в Тера. — Б.р.

↑

VII

ИСТИНАТА В ПРЕДСКАЗАНИЕТО

Цар Алкей не бе амбициозен човек. Плодотворната почва на остров Миноя му носеше достатъчно богатства, за да бъдат той и трите му жени щастливи. Редовните приходи от търговията с добитък и жито му позволяваха да поддържа малка армия — пет галери, които да патрулират брега и около петстотин войници, които да бранят земята му. Нито галерите, нито малката армия бяха достатъчно силни, че царете от съседните острови да се боят от нахлуване, нито пък толкова слаби, че да ги подканят да обмислят нападение над Миноя. На двадесет и осем години Алкей бе щастлив от живота си.

Успехът се съдържаше в хармонията и баланса, както царят бе открил преди много време. За Алкей пътят към тях не бе лесен. Като дете той бе разюздан и приказлив, за голямо неудоволствие на баща си, който постоянно му втълпяваше, че трябва да контролира емоциите си. Всички решения трябваше да се базират на рационалност и внимателно обмисляне, това твърдеше старият цар. Той постоянно се подиграваше на сина си за неспособността му да разсъждава трезво. На двадесет години Алкей най-накрая разбра, че баща му е прав. Последвалото осъзнаване го освободи и той отиде при баща си, благодари му и заби кинжал в сърцето му, за да стане цар на негово място.

След това никой вече не му се подиграваше и хармонията и балансът изпълниха живота му. В редките случаи, в които някой ги поставяше в опасност, Алкей откри, че кинжалът носи незабавно облекчение.

Не и днес обаче, помисли си царят раздражено. Днес нямаше никакъв баланс.

Вчера тъкмо се готвеше да се премести до двореца си на западния бряг, далече от суровите северни ветрове на зимата. Две от жените му бяха бременни, а третата — прекрасно безплодна. Търговският сезон се бе оказал по-печеливш от миналото лято, въпреки войната. Изглежда боговете му се усмихваха. После

микенската галера се върна и сега — след като пътуването му на югозапад бе отложено — Алкей беше принуден да се прави на добър домакин пред двете създания на Агамемнон — змията и лъва. И двете бяха опасни.

Светлоокият посланик Клейтос изтъкваше колко много ще се радва цар Агамемнон, ако следващото лято минойското зърно може да се използва, за да нахрани армиите на запада, веднъж щом започне нахлуването в Троя.

Клейтос си каканижеше и Алкей почти не го слушаше. Беше чувал всичко и преди. Минойското зърно се доставяше из цялата Велика зеленина и печалбите бяха високи. Да снабдява Агамемнон щеше да бъде — както Клейтос неискрено го определи — „проява на вяра“. Той твърдеше, че печалбите за царя на Миноя ще са високи и платени от оплячкосаната съкровищница на Троя. Алкей едва удържа усмивката си при тези думи. Както бе казал някога баща му: „Не дърпай зъбите на лъва, преди да си видял мухите по езика му.“ При мисълта за лъвовете, той прехвърли погледа си към втория микенец, война Персион.

Едър, с черна разклонена брада Персион мълчеше, поставил ръка на меч си. Алкей познаваше този тип. Арогантността в очите му говореше за постигнатите победи. Той беше воин, касапин, а понякога вероятно и убиец по поръчка. Персион стоеше немигащ и неподвижен като статуя, а самото му присъствие представляваше безмълвно предупреждение. Онези, които се противопоставяха на желанията на Агамемнон, не оцеляваха дълго.

Алкей се облегна назад и поиска още вино. Един слуга прекоси мегарона и напълни чашата му. Студен ветрец духаше из старата сграда и царят стана, за да отиде до пламтящия мангал, разположен до северната степа. Клейтос го последва.

— Тази война ще бъде спечелена през лятото — каза той. — Най-великата флотилия, виждана някога, ще отведе седемдесет хиляди мъже до стените на Троя. Градът не може да преодолее мощта ни.

— Интересно — замислено промърмори Алкей. — Греша ли или и миналата година пак спомена нещо подобно?

— Имаше неочаквани забавяния — отвърна Клейтос и устните му изгънаха. — Но те уверявам, че тази година това няма да се случи.

Алкей се усмихна вътрешно.

— Прости ми — каза той меко. — Но в какво ме уверяваш — че не очакваш да има повече неочаквани забавяния? Ако ги очаквахте, така или иначе нямаше да са неочаквани. Това е в природата на изненадата, Клейтос. Тя винаги е неочаквана. Така че всъщност ти твърдиш, че принц Хектор и неговият Троянски кон, своенравният Приам и смъртоносният Еней вече нямат с какво да ви изненадат. Смели твърдения, ако ми позволиш да отбележа.

Клейтос примигна и присви очи.

— Аз съм войник. Игрите на думи не ме интересуват. Казвам единствено, че Троя е обречена, цар Алкей.

— Предполагам, че си прав — отвърна царят с помирителен тон. — Ала миналата година говорих с цар Пелей от Тесалия. Той ми каза как няма търпение да унищожи Троянския кон и да принуди самохвалкото Хектор да целува калта в краката му. Едва вчера научих, че са се срещнали в Карпеа, но не си спомням да е ставало дума за целуване на кал.

Виждаше, че Клейтос започва да се ядосва и си даваше сметка, че не след дълго меките думи щяха да отстъпят място на твърди заплахи. С раздражение се замисли как да успокои създанието. Да дразни посланика на Агамемнон бе забавно, но не особено мъдро.

Няколко удара по широката врата на мегарона прекъснаха разговора. Един слуга бързо я отвори само колкото да пусне един набит войник да влезе. Алкей видя, че това е капитанът на конницата му, Малкон. През сградата духаше студен вятър. От мангала полетя малко пепел, принуждавайки Клейтос да отстъпи. Малкон се приближи към царя си. Той бе нисък и широкоплещест мъж, облечен в бронзов нагръдник. Удряйки юмрук в бронята си, войникът сведе глава пред своя цар.

— Какво има, Малкон?

— До Скалата на Тетида е спрял голям... кораб, господарю. — Алкей забеляза колебанието и погледна по-внимателно капитана си. — Пътуват за Тера — продължи Малкон. — Водят нова жрица, която да служи на Минотавърра. Искат позволение да прекарат нощта на плажа и да купят провизии.

— Разбирам — отвърна царят, но умът му съобразяваше бързо. Малкон имаше правото да даде подобно позволение и не би го прекъснал, ако това бе единственият проблем. Той беше интелигентен

и трезвомислещ човек, и прекъсването означаваше, че новопристигналите представляват някаква заплаха или усложняват нещата до степен капитанът да не може да вземе решение сам. Цар на някой съседен остров, може би? Той веднага отхвърли тази мисъл. Малкон веднага би го пуснал. Не, решението на капитана да му прехвърли проблема трябваше да е свързано с присъствието на микенците.

Кое то означаваше, че корабът бе троянски или на някой съюзник на Приам. Но защо наблягаше на това, че е голям?

Осъзнаването дойде като удар с копие, макар и изражението на царя да не се промени. Той погледна в сините очи на Малкон.

— Кораб, потеглил към Тера — каза бавно. — Толкова късно през годината. Е, както и да е, боговете изискват да им предложим гостоприемство. Нали така, Клейтос? — попита царят внезапно, обръщайки се към микенеца.

— Винаги трябва да почитаме господарите на земята — отвърна посланикът. — Иначе те ще отдръпнат благословията си от начинанията ни и ще ни обрекат на провал.

— Точно така, и прекрасно казано. — Алкей се завъртя обратно към войника и каза: — Иди и кажи на гостите ни, че са добре дошли да прекарат нощта тук. — Малкон кимна и тръгна обратно към вратата. Точно когато я достигна, Алкей извика след него:

— Има ли сред тях наши познати?

Войникът прочисти гърло.

— Еней от Дардания, господарю. Той води една от дъщерите на Приам да стане жрица.

— Подпалвачът е тук! — изрева Клейтос. — Това е нетърпимо! Армията ти трябва да го задържи. Цар Агамемнон ще те възнагради богато.

— Не мога да го задържа, Клейтос — отвърна царят. — Корабът пътува към храма на Тера и както ти сам каза преди миг, трябва да отдаваме почит на боговете. — Той се обърна към Малкон и извика: — Покани цар Еней и пътниците му в двореца тази вечер.

Войникът бързо излезе от мегарона. Алкей се обърна към посланика.

— Не бъди толкова мрачен, приятелю — каза, поставяйки ръка на рамото на микенеца. — Твоят човек Персион изглежда добър боец.

— Такъв е. И какво от това?

— Не каза ли преди малко, когато ми го представяше, че е роднина на велик микенски герой?

— Да. Чичо му беше Алектруон — герой, жестоко убит от мъжа, когото сега каниш на масата си.

— Като цар и човек, който почита боговете, не мога, независимо дали заради печалба или злоба, да преча на онези, които им служат. Боговете обаче ценят честта и смелостта над всички други добродетели, не е ли така, Клейтос?

— Разбира се. Всички го знаят.

— Персион е изгубил свой роднина. Героят Алектруон е бил от неговата кръв, а кръвта вика за мъст. Боговете със сигурност биха разбрали — и дори одобрили — ако той почете чичо си, като предизвика на дуел мъжа, който го е убил?

Светлината на осъзнаването проблесна в очите на микенеца.

— В името на Арес, да! Моите извинения, цар Алкей. Не бях прав за теб. Планът е чудесен.

Луната светеше ярко над скалите, а сребърното ѝ сияние се отразяваше в гредите на „Ксантос“ като му придаваше призрачен вид. По плажа бяха напалени огньовете, но мъжете от екипажа не почиваха около тях. Мнозина носеха леки кожени нагръдници и къси мечове. Други бяха опънали лъковете си. Само готвачите бяха невъоръжени, докато приготвяха вечерята.

Хеликаон извика първите стражи при себе си и осмината мъже се събраха наблизо. Гласът му бе тих, но в тона му се долавяше напрежение, което никой от тях не пропусна.

— Трябва да смятате този пристан за вражески — предупреди ги той. — В съседния залив има две микенски галери и екипажите им сигурно вече знаят, че сме тук. Намерете си високи места по скалите и бъдете бдителни.

Седнала до огъня наблизо, облечена в дълга до глезените рокля от богато украсена зелена вълна, Андромаха го гледаше. Какво противоречие само, помисли си тя. В един миг си избухлив и непредвидим, в следващия — хладен и рационален като сивобрад ветеран. Тя се загледа в профила му, очертан от луната. Сякаш

почувствал погледа ѝ, Хеликаон внезапно се обърна и я погледна, а сапфирените му очи бяха студени и лишени от всякаква емоция.

Андромаха се извърна. Стана от огъня, изтръска пясъка от роклята си и отиде до брега. Яд я беше на себе си. Когато Хеликаон бе дошъл на носа в златната светлина на залеза, тя искаше да му каже истината — че го обича така, както няма, както не би могла, никога да обича друг. Вместо това една безразсъдна фраза бе достатъчна, за да го накара да вярва, че Хектор е онзи, когото истински обожава. Сега не можеше да стори нищо, за да върне думите си, а нямаше как да ги обясни.

Ониакус и Гершом се приближиха по пясъка. И двамата ѝ помахаха за поздрав, а после отидоха при Хеликаон. Стражите тръгнаха към местата си по скалите и Андромаха чу как Гершом изразява тревогите си за предстоящата вечеря.

— Защо рискуваш? — попита той. — Знаеш, че там може да има микенци.

— И мислиш, че трябва да намеря някоя пещера, в която да се скрия?

— Нямам това предвид. Тази нощ си в странно настроение, Златни. Внимателно подбиращ най-добрите стражи. Разполагаш защитни позиции и се приготвяш за атака. След това решаваеш да се хвърлиш безцелно там, където враговете ти могат да те поразят.

— Няма планирана засада, Гершом — отвърна Хеликаон. — Те имат шампион, който иска да ме предизвика след вечерята.

— Шегуваш ли се?

— Съвсем не. Алкей прати слуга, който да ме предупреди.

— Познаваш ли този шампион?

Хеликаон поклати глава.

— Името му е Персион. Роднина е на един микенец, когото убих преди няколко години. Алкей казва, че прилича на боец.

Гершом изруга тихо.

— Чумата да го тръшне! Боец? Значи нямаш избор. — Той изгледа напрегнато приятеля си. — Трябваше да послушаш Ониакус и да отпътуваш до острова с майстора пекар.

Хеликаон сви рамене.

— И там щеше да има микенци, приятелю.

— Ами... убий го тогава бързо и без да поемаш рискове.

Златния се усмихна студено.

— Такъв е планът, да.

Те поговориха още малко, но Андромаха се оттегли със свит от страх стомах. Хеликаон щеше да участва в двубой тази нощ. Устата ѝ пресъхна. Ако той умреше, част от нея щеше да умре с него. Дори не си го помисляй, сгълча се веднага. Той е Хеликаон, Златния. Мъжът, който стоя с Аргуриос на стълбите и се би срещу най-добрите войни на Микена. И който ги надви до един.

Тя чу стъпките му по чакълестия пясък, но не го погледна, а вместо това насочи поглед към озарените от луната вълни.

— Най-добре е Касандра да не идва на вечерята — чу гласа му зад гърба си.

— Преди малко ми каза, че не иска — отвърна тя. — Изплашена е. Казва, че там щяло да има червен демон. Не иска да го вижда.

— Червен демон? В името на боговете, състоянието ѝ се влошава с всеки сезон — каза той с тъга в гласа.

При тези думи Андромаха се обърна към него, а зелените ѝ очи излъчваха гняв.

— Състоянието ѝ? Всички я мислите за луда, но тя не е. Тя наистина вижда, Хеликаон. И да, силата на виденията често почти я докарва до лудост. Касандра е още дете, а вече е видяла деня на смъртта си.

— Не вярвам това — отвърна той. — Чувал съм пророчества на гадатели. Слушал съм думите на оракули. Понякога предсказаното се случва, но често и самият аз съм можел да предвидя събитията, без да съм гадател. Боговете, ако наистина съществуват, са капризни и своенравни, но винаги ни изненадват. Мислиш ли, че биха създали свят, в който да не могат самите те да се изненадат? Където всичко е предвидено?

Андромаха поклати глава.

— Защо мъжете винаги скачат от една крайност в друга? Само защото едно събитие е предопределено не значи, че целият живот около него е планиран, секунда по секунда. Виждала съм истината на предсказанието, Хеликаон. На Тера, на плажа на Залива на сините сови и в Троя, с Касандра.

Той сви рамене.

— Тогава по-добре се облечи за вечерята — каза накрая. — За да не закъснееш и да изпуснеш пристигането на червения демон.

— Да се облека? — попита тя слисана.

— Роклята, която носиш, е... функционална, но не много подходяща за царска вечеря.

— О, колко глупаво от моя страна! — сопна се тя. — Сигурно съм отишла при грешния сандък. Защото отворих моя, пълен с дрехи за морско пътуване. Незабавно ще се върна на „Ксантос“ да заема някоя царска рокля от екипажа.

Хеликаон се изчерви, а после се усмихна.

— Аз съм идиот — каза нежно. — Моля те, прости ми. И бижута ли не си взела?

Тя го изгледа отново, все още ядосана.

— Не.

Той пристъпи напред и отвори една кесия на колана си. Извади от нея тежка огърлица от злато и кехлибар и ѝ я подаде. Върху камъка имаше красива гравюра на богинята Артемида с лък в ръка. Кехлибарът бе топъл на пипане. Андромаха прокара пръсти по идеално гладката повърхност, следвайки линиите на гравюрата.

После вдигна очи към неговите и попита:

— Защо я носеше?

— Мернах я на пазара — отвърна Хеликаон и сви рамене някак твърде незаинтересовано. Тогава тя разбра, че е купил украшението за нея. — За мен ще е чест, ако я носиш тази вечер — добави той.

— Тогава ще я нося — отвърна Андромаха и вдигна огърлицата до врата си. Хеликаон застана зад нея и я закопча.

— Ръцете ти са изненадващо сигурни за човек, който ще се бие след няколко часа. Толкова ли си спокоен?

— Да — отвърна той. — Смяташ ли ме за самонадеян?

— Разбира се, че си самонадеян, Хеликаон. Имаш причини да си. Но осъзнаваш, че всеки може да бъде победен, нали? Никой не е неуязвим.

Хеликаон се ухили.

— И това е мисълта, която искаш да отнеса със себе си в битката? Че мога да бъда осакатен? Или убит?

— Не! — възкликна Андромаха. — Ни най-малко. Просто не искам да си прекалено самоуверен, това е всичко.

— Е, сега няма такава опасност — каза той. — Хайде, трябва да тръгваме. Не е възпитано да караме царете и убийците да ни чакат.

Гершом се сгуши в тежкото си вълнено наметало, за да се опази от силния северен вятър, и в ума му се прокраднаха мисли за добра храна и топло легло. Десет ноци студен и неспокоен сън по зимните плажове го бяха накарали да изпитва носталгия по луксозните дворци на Египет, разкоша на белостенния Мемфис, зашеметяващото величие на Луксор. Места с меки чаршафи и още по-меки жени. Но най-вече — топли места!

Той въздъхна. Като принц Ахмоз онези места бяха негови, но като престъпника Гершом, домът му бе единствено одеялото, на което лежеше. Не му е времето да мислиш за изгубеното, каза си египтянинът. На острова имаше микенци и някой трябваше да пази „Ксантос“ от нападение. Хеликаон бе пратил съгледвачи сред скалите на юг и от другата страна на тесния остров на изток. На запад рядката горичка стигаше почти до плажа. Още съгледвачи стояха скрити там, наглеждайки скалната пътека към крепостта на царя.

Моряците, които не бяха на стража, седяха край огньовете. Всички бяха нащрек и държаха оръжията си наблизко. Въпреки бдителността обаче, в спускащия се мрак се чуваха смях и песни, защото тези мъже бяха свикнали на войната и опасностите, които криеше.

Гершом погледна към изпълненото със звезди небе и после тръгна да търси Ониякус.

— Ще сменим стражите, когато луната достигне зенита си — каза на моряка. — Никой няма да спи цялата нощ. Погрижи се виното да не е прекалено изобилно.

— Колкото и да обичам „Ксантос“, бих предпочел да пазя Хеликаон — отвърна младият мъж. — Ами ако тази нощ му готвят предателство?

В главата на Гершом се въртяха сходни мисли, но той не ги изрече. Вместо това каза:

— Хеликаон познава царя и му вярва. Мислиш ли, че иначе би взел със себе си жената на Хектор и дъщерята на Приам?

Лицето на Ониякус потъмня.

— Касандра не отиде с тях — каза той и се заоглежда наоколо внезапно изплашен. — Тя каза, че ще е с теб.

Гершом изруга. Проклетото момиче му носеше само неприятности. Двамата с Ониякус тръгнаха сред екипажа, за да питат дали някой не я е виждал. Изненадващо малко я бяха забелязали. Тъмнокоса принцеса сред множество млади силни мъже би трябвало да привлича вниманието, но тя сякаш бродеше сред тях като привидение. Един от готвачите обаче си спомни, че я е видял до тясната скална пътека, която им посочи. Тогава Гершом си спомни огъня, за който му бе споменала.

— Стон нащрек, Ониякус — каза той. — Аз ще я намеря.

Египтянинът взе меча си и тръгна в нощта.

Докато се катереше по пътеката, виждаше далече вдясно царския дворец, от който бликаше светлина. Земята отляво бе потънала в мрак, но ярката лунна светлина му разкри тясна просека нагоре към каменист хълм, ограден от дървета. Вероятно пътеката бе дело на животни, но той я последва уверено. Звуците на нощта, цвърченето на дървесни бръмбари, квакането на жаби, всичко това го обгърна, когато морето остана зад гърба му. Малки създания шумоляха в храстите, а наблизо се чуваше блеенето на невидими кози. Той започна да се поти под вълненото си наметало и спря за момент. Край ноздрите му се прокрадна лека миризма на горящи билки и той извърна бавно глава в търсене на източника ѝ. Очите му мярнаха почти незабележимия блясък на огън, отразен в скалата над него.

Гершом се изкачи внимателно под лунната светлина и намери дълбока пещера в хълма, която гледаше на юг и бе защитена от северните ветрове. До вътрешната стена бе запален огън и димът се кълбеше под ниския таван.

— Касандра? — извика той, но не получи отговор. Привеждайки глава, влезе по-навътре в пещерата. Миризмата на огъня бе люта и в нея се усещаше едва забележим аромат на благовония. Димът пареше на очите му и той коленичи близо до каменистата земя в търсене на свеж въздух. — Касандра! — извика отново. Гласът му звучеше странно в собствените му уши. — Ка-сан-дра! — каза пак и се изкикоти, защото звукът бе наистина особен. Свлече се на пода и положи глава на ръката си, загледан в огъня.

Пламъците бяха мънички и жалки, не повече от един запален храст. Обаче листата сякаш не горяха. Огънят танцуваше по тях като впримчена слънчева светлина, но без да ги изгаря. Въпреки че бе малък, той излъчваше много топлина. Гершом несръчно разкопча иглата на наметалото си и го остави да падне. Усилието го изтощи и го накара да задиша тежко, вдишвайки още от нездраво сладкия пушек. Осъзна, че му се доспива, но очите му останаха отворени, загледани в огъня. Звучите на нощта изчезнаха. Пламъците изглежда го привличаха към себе си и умът му се изпълни с ярки цветове. А после огънят изчезна и той засънува.

Откри, че се носи под лунната светлина над дворцовите градини на Тива, и се засмя. Колко странно, помисли си. Сънувам и знам, че сънувам. Под себе си видя слугиня, която се прокрадваше с новородено бебе в ръце, увито в одеяло със златна украса. Жената плачеше, докато тичаше през тъмните пътеки, за да излезе на улицата. Гершом я разпозна, въпреки че бе по-млада, отколкото си я спомняше. Последния път, когато видя Мерисит, тя бе крехка и среброкоса, осакатена от артритата. Мила и внимателна жена, която му бе бавачка в продължение на седем години. Стана му любопитно и той проследи плачещата жена по сенчестите улици до брега на реката, където тя коленичи край тръстиките. Прегърна бебето, но главичката му се килна настрани, с отворени и невиждащи очи. На светлината на луната Гершом видя, че новороденото е мъртво. Един брадат старец в разпокъсаните дрехи на керемидчия излезе от сенките. Последва го друга жена, облечена в свободните одежди на пустинния народ. И тя имаше бебе, но то бе живо. Мерисит нежно го обви в златното одеяло и изтича обратно в двореца.

Гершом я последва до царските покои, където спеше майка му. По чаршафите имаше кръв. Царицата отвори очи. Слугинята седна на леглото и ѝ подаде бебето, което бе започнало да плаче.

— Тихо, малки Ахмоз, сега си в безопасност — прошепна царицата.

Това е само сън, помисли Гершом, обладан от внезапен страх. Само сън.

Образът потрепери и изведнъж той вече се носеше като ястреб над пламтяща пустиня. Огромно множество прекосяваше пясъците — корави мъже с тревожни очи, жени, облечени в ярки дрехи, малки деца,

които тичаха сред стада овце и кози. И сред тях египтянинът видя себе си, с посребрена брада и извита пръчка в ръце. Едно момче дотича при него, викайки нечие име.

Гершом примигна и видението изчезна, заменено отново от огъня в пещерата. Стремейки се отчаяно да избяга от пламъците, той се помъчи да стане, но се свлече отново. Горящите клонки се раздвижиха и почервенияха. Той видя огромни реки от кръв, течащи през земя на мрак и отчаяние. Видя лицето на брат си Рамзес, посивяло от мъка.

После огънят отново изпълни взора му. Пламъците пламтяха високо в небето и той чу рева на хиляди гръмотевици. Мракът скри слънцето. Гершом с ужас стана безмълвен свидетел как морето се надигна, за да посрещне черните облаци. Яростта на видението го накара да извика и да скрие лице с ръце. Ала това не скри картините.

Накрая огънят умря и в пещерата нахлу хладен свеж въздух. Когато египтянинът излезе в нощта и се свлече на мократа земя, от очите му капеха сълзи. Касандра го чакаше, слаба и изпъната като струна, с корона от маслинови листа на главата.

— Вече започваш да виждаш — каза тя меко. Това не беше въпрос.

Гершом се обърна по гръб и се взря в звездите. Главата му започна да се прочиства.

— Сложила си наркотици в пламъците.

— Да. За да ти помогна да си отвориш очите. — Главата го болеше и той се надигна със стон. — Отпий — каза момичето и му подаде мях. — Ще прочисти главата ти.

Той махна запушалката и пи ненаситно. Устата му бе суха като пустинята от виденията му.

— Какво беше това? — попита я той.

Касандра сви рамене.

— Това са си твои видения. Не зная какво си видял.

— Накрая ми се яви планина, която избухна и унищожи слънцето.

— А, значи греша, това видение определено го знам. Планината няма да унищожи слънцето, само ще заслони светлината му. Видението е истина, Гершом.

Египтянинът отпи още вода.

— Главата ми още е пълна с мъгла — каза той. — На огнената планина имаше огромен храм във формата на кон.

— Да, това е храмът на Тера — отвърна тя.

Гершом се приведе към нея.

— Тогава не бива да ходиш там. Нищо живо не може да оцелее след онова, което видях.

— Зная — каза момичето, сваляйки короната от листа от главата си, след което отръска няколко вейки от дългата си тъмна коса. — Аз ще умра на Тера. Зная го, откак пораснах достатъчно, за да знам каквото и да е.

Тогава той се загледа в нея и сърцето му се изпълни с мъка. Тя изглеждаше толкова крехка и сама, с очи, натежали от знание и тъжно изражение. Гершом се пресегна, за да я прегърне, но Касандра се отдръпна.

— Не се боя от смъртта, Гершом. А всичките ми страхове ще изчезнат на Красивия остров.

— На мен не ми изглеждаше красив — отвърна той.

— Имал е много форми и много имена през различните човешки епохи. И ще има още много. И всички ще са красиви. — Тя въздъхна. — Но тази нощ не е отредена за моя живот и смъртта ми. Тя е за теб, Човеко на Камъка. Дните ти в морето почти приключиха. Дал си обет и скоро ще трябва да го изпълниш.

Мислите на Гершом отлетяха към времето, когато Хеликаон беше близо до смъртта. Лечителите и знахарите на Троя бяха безсилни и египтянинът потърси мистериозен свят човек — пустинник, познат като Пророка. Дори сега си спомняше кристално ясно първата си среща с него и думите, които си размениха. Белокосият брадат пророк се съгласи да излекува Хеликаон, но на висока цена. И то не цена в злато или сребро.

— Един ден ще те повикам — каза той на Гершом онази нощ. — И ти ще дойдеш при мен, където и да съм. После една година ще правиш каквото поискам от теб.

— Ще бъда твой роб?

Отговорът на Пророка бе мек, но Гершом още помнеше прикритото презрение в него:

— Твърде висока ли е цената, принц Ахмоз?

Египтянинът понечи да откаже. Гордостта му го изискваше.

Искаше да изкрещи: „Да, цената е твърде висока“. Той бе принц на Египет и не робуваше никому. Ала не го каза. Вместо това замълча едва способен да диша от напрежение. Хеликаон бе негов приятел и му беше спасил живота. Независимо от цената, той бе длъжен да изплати този дълг.

— Съгласен съм — каза накрая.

Сега, под лунната светлина, Гершом погледна Касандра.

— Той ще ме извика скоро, нали?

— Да. И ти като мен никога повече няма да видиш Троя, Гершом.

VIII

АЛЕНИЯТ ДЕМОН

Микенският посланик Клейтос седеше тихо и повече държеше, отколкото отпиваше от чашата си с вино. Атмосферата в мегарона на Алкей бе потискаща, а петдесетината гости ядяха и пиеха в почти пълна тишина. В стаята се усещаше напрежение и Клейтос видя, че хората гледат нервно към Персион и Хеликаон, седнали на противоположните краища на царската маса.

За посланика тази нощ бе отговор на молитви, дар от боговете към човек, който им служеше всеотдайно. Благословия като никоя друга. Преди всичко той беше роден в земя и сред хора, обичани от боговете. Микенците бяха най-великата раса във Великата зеленина, по-благородни и героични от всеки друг. Цар Агамемнон олицетворяваше това величие. Той бе видял преди всички други опасността, която представляваше Троя за останалите. Разпозна деспота Приам, решен да подчини всички свободни народи на волята си. И докато другите бяха подкупени или изкусени от коварния троянски цар, Агамемнон не се остави да бъде заблуден. Благодарение на неговата мъдрост, злото на Троя щеше да бъде покосено, стените ѝ — разрушени, а народът — поробен.

Тази нощ, като знак за велик ден, един от най-ужасните врагове на Микена, изчадие на истинското зло, трябваше да бъде поразен от праведната сила на микенски войн. Това щеше да е нощ на справедливост, в която боговете тържествуват.

Бременната жена отляво се наведе над него, за да достигне поднос с плодове. Ръката ѝ го закачи и той разля малко вино.

— Моите извинения, господарю Клейтос — каза тя. Доця му се да я зашлеви. Вместо това се усмихна, пресегна се за подноса и го постави пред нея.

— Няма нужда, царице Ариана — отвърна посланикът и незабавно извърна поглед с надеждата дебелата свиня да разбере, че няма желание да говори с нея. Ала жената, като повечето от пола ѝ, не

схващаше лесно и не усещаше намеци. Тя настоя да разговарят, продължавайки оттам, където бяха започнали малко по-рано.

— И все пак не разбирам, посланико — каза царицата. — Ти твърдиш, че Приам е планирал да потопи света във война.

— Да. За да се превърне в негов господар.

— Защо?

Той я зяпна.

— Защо? Защото... защото е зъл и е тиранин.

— Имах предвид какво ще спечели, ако прати армиите си да атакуват съседите му? Той вече е най-богатият цар. А армиите струват пари. Всяка местност, която бъде покорена, има нужда да бъде охранявана и в нея трябва да се построят крепости. Безкрайни войски, които бродят из завладени земи, биха източили дори великото богатство на Троя.

— Какво би спечелил? — повтори той, опитвайки се да си даде малко време да помисли. — Всички ще го смятат за завоевател и велик цар-войн. Ще получи слава и почести.

— И това би било важно за него?

— Разбира се, че е важно. Всички истински мъже копнеят за слава и почести.

— Ах — възкликна царицата. — Обаче сега отново съм объркана. Той истински мъж ли е при това положение или зъл тиранин? Или по някакъв начин и двете заедно?

— Както казах, той е зъл.

— Значи злите също копнеят за слава и почести. Как тогава да ги различаваме?

— Невинаги е лесно — отвърна Клейтос. — Особено за жените. Трябва да се разчита на мъдростта на велики царе като Агамемнон.

— Чувала съм за величието му — каза царицата. — Съпругът ми разказва за завоеванията му, за градовете, които е покорил, за робите и плячката, които е събрал. От Спарта на юг по целия път на север до Тракия. Мен не ме бива в числата. Четиринадесет принцове и царе ли е убил или шестнадесет?

— Не съм ги броил — отвърна Клейтос. — Истина е обаче, че цар Агамемнон няма равен на бойното поле.

— Мъж, постигнал слава и почести.

— Именно.

Тя отново се наведе към него.

— Аха, мисля, че започвам да разбирам. Приам е заблудил всички ни, прикривайки плановете си за завоевания с четиридесет години на мир. Подобна хитрост е почти гениална, не мислиш ли?

Ариана се усмихна мило, а после се обърна да говори с други гости. Клейтос я изгледа злобно. Един ден, обеща си той, ще си плати за това неуважение. Точно както съпругът ѝ ще страда за обидния си подигравателен тон.

Посланикът погледна към другия край на масата, към Хеликаон. Злодеят изглеждаше отпуснат. Усмихваше се и си говореше с някакъв търговец. Клейтос забеляза обаче, че почти не е докоснал чашата си с вино. Алкей разговаряше с жената на Хектор. Микенецът бе доста впечатлен от нея. Тя не дойде на вечерята, покрита с бижута като другите жени, а облечена в проста зелена рокля и с една-единствена огърлица. Подобно поведение напълно подхождаше на жена, която пътува без съпруга си. Светлината на факлите блестеше в червено-златната ѝ коса и Клейтос осъзна, че зяпа извивките на врата ѝ, а погледът му се спуска по гърдите ѝ. Хектор бе късметлия да си намери такава жена. Висока, грациозна, въздържана в дрехите и поведението си — истинска красавица. Клейтос се запита дали цар Агамемнон би му я дал като награда, когато градът паднеше. Вероятно не, реши накрая с тъга. Синът ѝ трябваше да бъде екзекутиран, а жените рядко прощаваха подобна необходимост. Не, осъзна той, тя също щеше да умре.

Към края на угощението извикаха един разказвач — млад мъж с гъсто накъдрена руса коса и момичешко лице. Клейтос усети неприязън към него в мига, в който се появи пред гостите. Очевидно беше мекушав син на някой богаташ, на който никога не се бе налагало да се бие за онова, което иска, или да се бори за оцеляване в суровия свят.

Гласът му обаче имаше богат диапазон, а историята му бе добре разказана. Самата тя бе невероятна, ала истинският ѝ автор беше Одисей и Клейтос вече я бе чувал от самия майстор. Ето човек, който можеше да разказва истории.

Бардът с момичешко лице забавлява гостите с приключенията на морския цар и магьосницата, после разказа за битката с ужасния едноок гигант Циклоп. Накрая разтвори ръце и се поклони ниско пред

Алкей. Избухнаха ръкопляскания и царят хвърли на мъжа кесия медници.

В последвалата тишина Клейтос хвърли поглед на Персион. Войнът кимна, а после се изправи на крака.

— Искам да обявя вражда — каза той и гласът му изпълни залата. — Кървава вражда с убиец, седнал на тази маса.

Въпреки че Андромаха бе очаквала този момент, все пак остана шокирана. Погледна през масата към младия микенски войн. Тъмните му очи блестяха, изражението му издаваше екзалтация. Изглеждаше много решителен мъж, силен и непобедим. Тя почувства първите наченки на страха. Не можеш да вярваш на тревогите, предупреди се веднага. Те преувеличават всичко. Не само са непочтени, но и винаги са готови да те предадат.

Въпреки рационалните си мисли, когато отново погледна към Персион, Андромаха все така виждаше войн с почти първична сила. Когато обърна очи към Хеликаон, той ѝ се стори много по-човешки и заради това — много по-уязвим. Тя затвори очи и призова отново картината, в която той се биеше на стълбите, непобедим и неудържим. Изпълни я спокойствие.

Алкей се провикна:

— Пиршеството е време за другарство, Персион. Не може ли този проблем да изчака до сутринта.

— Като проява на уважение към теб, царю Алкей, изчаках, докато празненството приключи. Боговете и микенската чест обаче изискват да поискам отговор за зверствата, извършени срещу семейството ми, народа ми и моя цар.

Алкей се изправи на крака.

— И от кого искаш този отговор? — попита той.

Персион се изпъчи и изпъна пръст през масата.

— Говоря за Хеликаон, злия и прокълнатия — каза той.

Царят се обърна към владетеля на Дардания.

— Ти си мой гост — каза той — и ако пожелаеш, законите на гостоприемството изискват да откажа на този мъж правото му на предизвикателство.

— Нямам подобно желание — отвърна Хеликаон и се изправи на крака. — Мога ли да попитам обаче кой член на семейството ти е пострадал от моите ръце? — обърна се той към микенеца.

— Могъщият Алектруон — извика Персион. — Надвит от войните ти и обезглавен от теб... въпреки че първо си извадил очите му, за да го ослепиш в Хадес.

Андромаха чу шепота на тълпата при тези думи и видя как неколцина поглеждат студено към Хеликаон.

— Могъщият Алектруон беше, както всички микенци, просто кръвожаден дивак, който нападнаше онези, които са твърде слаби, за да му се опълчат — каза той на събралите се. — Убих го в единоборство, а после му отрязах главата. И да, изтръгнах мъртвите му очи, преди да хвърля главата през борда, за да я изядат рибите. Може би един ден ще съжалявам за това. В момента обаче съжалявам само, че не му изтръгнах езика и не му отрязах ушите.

Хеликаон замълча за момент, а после огледа мегарона и струпалата се в него тълпа.

— Всички знаете какво се крие зад микенската чест, за която говори тази отрепка. Тя лежи сред руините на градовете и селата ви, с изнасилените ви жени и ограбените ви земи. Аrogантността на Микена е колосална. Обвинителят ми говори за боговете и микенската чест, сякаш двете са някак свързани. Но те не са. Вярвам с цялото си сърце, че боговете презират и ненавиждат Агамемнон и народа му. Ако греша, нека умра тук, в ръцете на това... това жалко създание.

Персион изрева някаква ругатня, извади меч си и се отдръпна от масата.

— Прибери оръжието! — нареди Алкей. — Ти призова боговете, Персион, и сега ще изчакаш, докато се спазят всички ритуали. Този дуел ще следва олимпийските правила. И двамата бойци ще са голи и въоръжени с меч и кинжал. Нека бъде призован жрецът на Арес, а на жените да бъде позволено да излязат.

Андромаха остана на мястото си, докато другите жени станаха и напуснаха стаята. Алкей я погледна.

— Не можеш да останеш, господарке.

— Но няма и да си отида — отвърна тя твърдо.

Алкей се приближи към нея и каза едва доловимо:

— Настоявам, Андромаха. Никоя жена не може да присъства на кървав дуел.

— Хеликаон е мой приятел, цар Алкей, и аз ще остана, за да видя всичко, което ще последва. Освен ако не желая да наредиш жената на Хектор да бъде извлечена от собствения ти мегарон против волята ѝ?

Той се усмихна изморено.

— За съжаление, мила Андромаха, името на мъжа ти вече не носи предишната тежест. Въпреки това ще удовлетвориш искането ти. Не от страх, нито защото смятам да спечеля нещо. Просто защото си съпруга на велик човек, от когото се възхищавам.

Царят вдигна поглед и извика един войник при себе си — нисък набит мъж със силно лице и яркосини очи.

— Малкон — промърмори Алкей. — Господарката Андромаха иска да види дуела. Отведи я в Стаята на шепота и се погрижи никой да не я безпокои.

Андромаха се изправи на крака и приглади гънките на зелената си рокля. Искаше да каже толкова много неща на Хеликаон, ала устата ѝ бе пресъхнала, а сърцето ѝ биеше лудешки. Сапфирените му очи се обърнаха към нея и той се усмихна.

— Ще се видим скоро, господарке.

— Погрижи се да спазиш това обещание — отвърна тя и се обърна, за да последва набития войник извън мегарона по един страничен коридор.

Озоваха се пред каменно стълбище, което водеше нагоре през тесен портал към покрива, от който се виждаха градът и морето. Вятърът духаше яростно и Андромаха потрепери. Малкон прекоси покрива до втора врата и тя бързо го последва. Войникът влезе в стаята. Андромаха спря на вратата, внезапно разтревожена. Стаята бе тъмна и без прозорци. На лунната светлина се различаваше тъмната форма на Малкон до срещнатата стена. Изглеждаше коленичил. После се появи друга светлина, тънка като острие на меч, в долната част на стената и Андромаха видя, че войникът е свалил малко парче от нея. Той се надигна и тихо се промъкна до вратата.

— Ако се излежете на килима, господарке, ще можете да виждате центъра на мегарона — прошепна той. — Аз ще чакам отвън.

Андромаха погледна към тъмната стая и светлинката и се поколеба.

— Искате ли да размислите и да се върнете на кораба си?

— Не.

Тя пристъпи в стаята и коленичи ниско на пода, приближавайки се до процепа.

Светлината идваше от факлите, мъждукащи в мегарона долу. Не се виждаше много и тя едва различаваше ръба на масата и центъра на стаята. Наоколо се движеха слуги, които сипваха сух пясък по пода. Звукът от падането на песъчинките сякаш отекуваше из залата. Един от слугите се приведе към друг и прошепна:

— Залагам два медника на микенеца. — Думите ехтяха неестествено в ушите на Андромаха. Значи от тук идваше името на Стаята на шепота. Шпионите лежаха до тази дупка и слушаха разговорите в мегарона под себе си.

Слугите се отдалечиха и се появи един стар жрец. Робата му бе черна, а на кокалестите си рамене носеше два червени пояса, които го определяха като последовател на Арес.

— Призовахте бога на войната за свидетел на този дуел — каза той. — Нека се знае, че Арес не желае да вижда нищо друго, освен бой до смърт. Няма да има молби за милост, нито предаване или бягство. Само един от бойците ще напусне залата. Другият ще е пролял кръвта си върху тези камъни. Нека двамата противници излязат напред.

Андромаха видя първо Персион. На светлината на факлите бледата кожа на гърдите му изглеждаше бяла като мрамор на фона на тъмните му от слънцето ръце и крака. Докато вървеше, той протягаше мускулите на ръцете и раменете си, за да ги отпусне преди битката. После пред погледа ѝ се появи Хеликаон. Персион изглеждаше по-висок и по-широкоплещест и Андромаха отново се разтревожи. И двамата носеха меч и кинжал, а бронзът блестеше като червено злато на светлината на факлите.

— Призовавам боговете за свидетели на правдивата ми кауза — каза микенецът. После пристъпи към противника си и прошепна нещо, което никой в залата не чу, но звукът стигна до Андромаха:

— Бях там, когато убихме брат ти. Аз подпалих туниката му. О, как само крещеше! Както ще крещиш и ти, Хеликаон, докато обелвам плътта от костите ти.

Хеликаон не отвърна, нито показа, че изобщо го е чул.

— Нека единоборството започне! — извика жрецът и се отдръпна от двамата противници.

Персион незабавно се хвърли в атака, с меч, насочен право към главата на Хеликаон. Дарданецът се отмести с танцова стъпка вляво, избягвайки удара. Тълпата ахна. Дълга червена резка се бе появила на корема на Персион — тясна драскотина, от която потече кръв. Тя се запуска по слабините и бедрата му. Микенецът изруга и нападна отново, замахвайки с меча си. Хеликаон парира удара. Персион се опита да го пронже с кинжала. Той парира и този удар. След това се хвърли напред, забивайки глава в лицето му. Чу се пукането на счупена кост. Персион отстъпи с вик. Хеликаон пристъпи напред, а мечът му полетя първо наляво, после надясно. След това се отдръпна. Около драскотината на корема на Персион сега имаше още две дълги рани. Противникът му обаче отново се втурна в атака. Този път дарданецът го посрещна, блокирайки с лекота нападението. Кинжалът на Хеликаон проблесна като мълния и поряза бузата на микенеца, която увисна на лицето му като разкъсано платно.

Персион изрева от ярост и безпомощност и хвърли ножа си към своя мъчител. Хеликаон се наведе надясно и оръжието прелетя над него, издрънчавайки в отсрещната стена. Микенецът се затича напред, но той просто стъпи встрани. Ален фонтан бликна от ръката на Персион и Андромаха видя, че на нея има дълбока рана. Сега от разкъсаните кръвоносни съдове бликаше кръв.

— Призови боговете отново, отрепко — подигра се Хеликаон. — Може би не са те чули първия път.

В отговор Персион атакува. От него се лееше кръв, която покапа и по дарданеца. Микенският войн се стрелна напред.

Кракът му се подхлъзна. Хеликаон скочи и прокара меча си през устата на противника си, разкъсвайки кожата и разбивайки предните му зъби. Персион падна на колене и започна да храчи кръв. После се помъчи да се изправи и да се извърне с лице към врага си.

Хеликаон не показва милост към ранения. Мечът и кинжалът му продължаваха да режат късове от микенеца. Един жесток удар отрязва едното му ухо, друг раздра лицето му, откъсвайки носа. От тълпата не излизаше и звук, но Андромаха виждаше ужасените изражения по лицата на мъжете. Това не беше бой, не беше дори екзекуция. Това беше студенокървно унищожение. При всеки нов болезнен замах

осакатеният микенец надаваше вик. Накрая тялото му плувна в локва от собствената му кръв, той изпусна меча си и просто застана неподвижен.

В този миг Хеликаон хвърли меча си, пристъпи напред и бързо заби кинжала в сърцето на Персион. Микенецът падна към него и последният му дъх излезе в накъсани хрипове.

Хеликаон избута умирация мъж от себе си. Краката на Персион се подгънаха и той се свлече на пода.

Андромаха бе видяла достатъчно. Тя се изправи и изчака, докато Малкон върне парчето дърво на стената. После двамата излязоха на покрива. Вятърът бе отслабнал, но си оставаше все така студен.

Войникът я отведе надолу по стълбите и до пътя, водещ към плажа. Изпроводи я под лунната светлина, докато пред очите им не се появиха „Ксантос“ и готварските огънове на екипажа. После, без да пророни и дума, се обърна и потегли обратно към двореца.

Ониакус и останалите моряци я посрещнаха и тя им каза, че Хеликаон е победил. Никой не се изненада, но въпреки това, всички изглеждаха облекчени.

Андромаха не желаше компания, затова се отдръпна от лагера и седна встрани, близо до една горичка. Останала сама до водата и обвита в дебело наметало, тя не можеше да отърси ума си от картините на битката. Хеликаон, обзет от студена ярост, който режеше и осакатяваше все по-безпомощния си противник. Пред очите ѝ отново проблесна кървавия фонтан. В края на битката голото тяло на Хеликаон бе почти толкова окървавено, колкото и това на противника му.

Някъде към полунощ той дойде на плажа и се приближи към нея. Косата му още бе мокра от банята, която сигурно си бе взел, за да отмие кръвта.

— Трябва да стоиш до някой огън — каза ѝ Хеликаон. — Тук е свиреп студ.

— Да, така е — отвърна тя.

— Какво не е наред? — попита той, усетил настроението ѝ. — Един от враговете ни е победен, имаме провизии за пътуването до Тера и всичко е наред. Би трябвало да си щастлива.

— Радвам се, че оцеля, Хеликаон. Наистина се радвам. Но тази нощ видях червения демон на Касандра и той ме изпълни с тъга.

Това го обърка.

— Нямахте демон — каза той. — За какво говориш.

Андромаха се пресегна и докосна с пръст врата му. Когато отдръпна ръката си, по нея имаше кръв.

— Пропуснал си малко — каза тя студено.

Тогава Хеликаон разбра и лицето му помрачил от гняв.

— Аз не съм демон! Микенецът сам си навлече участта. Той е подпалил брат ми.

— Не, не е бил той — отвърна Андромаха. — Цар Алкей ми разказа за него по време на угощението. Каза, че Персион е участвал в множество двубои в земите на запад, но никога преди не е излизал в морето. Как тогава би могъл да участва в първото нападение над Дарданос?

— Тогава защо ми го каза?

— Нямах нужда да задаваш този въпрос.

Права беше. Още докато изговаряше думите, Хеликаон знаеше отговора. Персион се бе опитал да го разгневи и да го изнерви преди битката. Ядосаните мъже бяха по-безразсъдни, а безразсъдните мъже не оцеляваха дълго в двубои. Той се отдръпна и се загледа в Андромаха.

— Значи е бил глупак — каза накрая.

— Да, така е — съгласи се тя с въздишка.

— Звучиш така, сякаш съжаляваш за смъртта му.

Тя извърна рязко глава към него и Хеликаон видя, че и нейното лице е изкривено от гняв.

— Да, съжалявам. Но повече от това съжалявам, че гледах как измъчваш и унищожаваш един смел противник.

— Той беше зъл.

Ръката ѝ изплющя по лицето му.

— Лицемер такъв! Ти беше злият тази вечер. И за гнусното ти деяние ще се говори из цялата Велика зеленина. Как си изтезавал един горд мъж, превръщайки го в мучаща развалина. Това ще се прибави към героичния списък с постиженията ти: избождането на очите на Алектруон; подпалването на завързаните моряци в Залива на сините сови; нападенията над невъоръжени села на запад. Как смееш да говориш за дивачеството на микенците, когато си изкован от същия бронз? Между вас няма разлика!

С тези думи тя се изправи, за да си тръгне, но той скочи и я сграбчи за ръката.

— Лесно ти е да ме критикуваш, жено! Ти не трябва да бродиш из унищожени градове и да гледаш мъртвите. Нито да погребваш другарите си и да виждаш как хората, които обичаш, са изнасилвани и измъчвани.

— Не, не трябва — отсече тя, а зелените ѝ очи заблестяха. — Но на микенците, които са се върнали в унищожените от теб села, им се е наложило. Те са погребвали обичните си хора, които ти си убил и изтезавал. Мислех те за смел и благороден герой. Мислех те за умен и мъдър, а после те чувам да говориш как всички микенци са зли. Аргуриос, който се би и умря редом с теб, беше герой. И беше микенец. Двамата мъже с Калиопа, които ме спасиха от убийците, също бяха микенци!

— Трима души! — извика той. — Ами хилядите, които са покрили като напаст от скакалци всички завладени от Агамемнон земи? Ами ордите, които чакат да се спуснат върху Троя?

— Какво искаш да ти кажа, Хеликаон? Че ги мразя ли? Не ги мразя. Омразата е бащата на злото. Омразата създава мъже като Агамемнон и мъже като теб, борещи се един с друг, за да видят кой ще извърши най-гнусното зверство. А сега ми пусни ръката!

Ала той не го направи. Тя задърпа китката си, а после яростно замахна с другата си ръка. Хеликаон инстинктивно я придърпа към себе си, обвивайки кръста ѝ с длан. От толкова близо можеше да усети парфюма в косата ѝ и топлината на тялото ѝ до своето. Челото ѝ се блъсна в бузата му и той сграбчи косата ѝ, за да ѝ попречи да го удари отново.

После, преди да осъзнае какво върши, устните му се впиха в нейните. Усети вкуса на вино и умът му заплува. За един миг Андромаха се опита да се бори, после тялото ѝ се отпусна до неговото и тя отвърна на целувката точно както бе сторила и на стълбите преди четири години. Той я придърпа още по-близо и ръцете му се плъзнаха над бедрата ѝ, издърпвайки роклята ѝ нагоре, докато не усети топлината на кожата ѝ под пръстите си.

После двамата се озоваха легнали, все така вплетени един в друг, а ръцете ѝ бяха обвити около врата му. Усети глада в целувките ѝ, както и своя собствен. Сега тя бе под него и краката ѝ се разтвориха, а

бедрата ѝ се плъзнаха над неговите. Той изстена от удоволствие и влезе в нея.

Любиха се свирепо. Без думи. През целия си живот никога не бе изпитвал толкова силна страст, толкова цялостно потапяне в мига. Нищо не съществуваше в целия свят, освен жената под него. Не възприемаше нито пространството, нито времето, нито дори самия себе си. Нямахше война, нито мисия, нито живот отвъд сегашния момент. Нямахше вина, само радост, която бе изпитвал само веднъж преди това, в своя трескав сън на ръба на смъртта.

Андромаха извика, див звук. Тялото ѝ се изви под неговото. После и той изстена и се отпусна върху нея, притисна я близо до себе си.

Чак тогава чу звука на вълните, блъскащи се в брега, и шепота на вятъра сред дърветата. Погледна към лицето ѝ, в зелените ѝ очи. Щеше да заговори, когато тя обви ръка около врата му, прегърна го нежно и прошепна:

— Достатъчно думи се казаха тази нощ.

ІХ

ПЪТУВАНЕТО НА „КЪРВАВИЯ ЯСТРЕБ“

На половин ден плаване на изток, в един защитен залив на остров Наксос, моряците на „Кървавия ястреб“ и екипажите на четири други галери бяха насядали в кръг около легендарния разказвач Одисей. Гласът му ехтеше над тях и изплиташе история за богове и хора, и за кораб, хванат от велика буря, полетял високо в небето и закотвен за сребърния диск на луната. Публиката надаваше радостни възгласи, докато набитият крал украсяваше историята си с нимфи и дриади.

Седнал малко встрани от кръга, войнът Ахил слушаше внимателно. Той обичаше историите на Одисей, особено онези, в които смъртните се опълчваха на боговете и печелеха. Но най-вече обичаше образите в тях, другари, седнали заедно като братя, които се грижат един за друг и умират един за друг.

— Как слязохте от небето? — извика един мъж от тълпата.

Одисей се засмя.

— Свалихме платното, прерязахме го на две и го завързахме за греблата. После ги използвахме като криле и отлетяхме. Изморителна работа, казвам ви, да размахваш тия крила.

— Последния път като разправяше тая история, каза, че си извикал Татко Зевс и той е пратил петдесет орела да ви свалят — извика един моряк.

— Онова беше друга история — изтътна гласът на Одисей. — И тогава не ми се хабеше платното. А сега, ако някой от вас, нещастници, ме прекъсне отново, ще го напоя в масло и ще го погълна целия.

Ахил се усмихна. Нямаше друг като Одисей. Той погледна стария цар с привързаност. Беше облечен в избеляла червена туника и с богато украсен златен колан, който се опъваше около големия му корем. Брадата му сега бе повече сребърна, отколкото червена, а косите му оредяваха. И все пак излъчваше мощ, която беше безсмъртна.

Запознаха се за пръв път преди много години, когато Ахил бе още дете, в двореца на баща му в Тесалия. Тогава той се промъкна от

спалнята си и се скри заедно със сестра си Калиопа на широкия балкон над мегарона на Пелей, за да слушат ококорени историите на бащиния си гост.

Мислите за сестра му носеха тъга и усещане за загуба и той си спомни първия си истински разговор с Одисей, след падането на тракийския град Калирос. Грозния цар доведе флота снабдителни кораби по реката, а после остана, за да забавлява войските. Ахил го покани на вечеря в завладения дворец.

Одисей бе изморен след представлението си и срещата им бе скована. По някое време стана дума за Калиопа. Очите на Одисей станаха сурови.

— Чудесно и смело момиче — каза той. — Много я харесвах.

— Тя предаде дома на Пелей — отвърна Ахил.

За миг старият цар не каза нищо. Разклати чашата си с вино, а после я пресуши.

— Нека говорим за други работи, Ахил, защото нямам навика да обиждам хора на собствените им угощения.

Отговорът изненада младия войн.

— Не знаех, че казвам нещо, което може да породи обида. Това беше просто факт.

— Не, момко, ти просто повтаряш една огромна лъжа. Не вярвам, че Калиопа е била способна на предателство повече, отколкото си ти. Тя напусна Тера, защото една стара гадателка ѝ каза, че неин приятел ще бъде в ужасна опасност. Момичето само преживя големи опасности, за да спаси този приятел. И загуби живота си, докато го правеше.

— Нямах това предвид — каза Ахил. — Тя предаде баща ми.

— А сега вече наистина трябва да спрем да говорим за нея — каза Одисей и стана от масата. — Защото иначе ще стигнем до размяна на удари. А аз съм твърде стар и дебел, за да се бия с млад войн като теб. Благодаря ти за вечерята.

Ахил стана, за да стисне ръката на възрастния мъж.

— Нека не се разделяме с лоши чувства — каза той. — Като дете обожавах историите ти. Те ме вдъхновяваха. Подтикнаха ме да стана герой. През целия си живот съм се опитвал да бъда достоен за тази мечта.

Изражението на Одисей се смекчи.

— В живота има и други неща, освен героизма, Ахил. Има обич и приятелство, и смях. Струва ми се, че ти не си имал твърде много досег с тях.

Това го засрами.

— Познавам ги — отвърна в опит да се защити. — Като малки, двамата с Калиопа бяхме много близки и никой не може да има подобър приятел от моя щитоносец Патрокъл. Познавам го от детинство.

— Нека пийнем малко вино — каза Одисей и отново седна. — И да поговорим за злините по света и как да използваме дарбите си, за да ги поправим.

Двамата разговаряха почти цялата нощ. Когато пресушаваха петата кана с вино, а перлената светлина на зората се появяваше на изток, Ахил призна, че никога досега не е изпитвал такова удоволствие от разговор.

Одисей се засмя.

— Виждаш ли, момко, ние не сме противници — обясни той. — Аз съм твърде стар, за да съм ти съперник. А ти нямаш приятели именно заради това. Ти си Ахил и се състезаваш за всичко. Повечето млади мъже или са възхитени от теб, или се боят. Само Патрокъл не е толкова възхитен, защото сте израснали заедно и той знае както силните ти страни, така и слабостите ти.

Одисей помисли малко и продължи:

— Чувал съм баща ти да говори за детството ти. Тогава е било същото. Разправял е за победите ти в надпреварите, в борбата, в хвърлянето на копия и съревнованията с меча. Смазвал си всички други и никога не си губил. Лесно е да се възхищаваш на човек, който винаги те побеждава. Рядкост е обаче да го харесваш.

— Но всички харесват Хектор — възрази Ахил.

— Е, тук ме хвана. Когато пристигнах тази вечер, двама войници ме отведоха при теб. Кои бяха те?

— Не забелязах.

— А Хектор щеше. Освен това, ако го бях питал, щеше да ми каже имената на жените и децата им.

— Хитро от негова страна.

— Така е, но той не го прави, защото е хитро. Прави го, защото го е грижа. И затова всички го обичат.

— По гласа ти долавям, че и ти го харесваш.

— Да, така е. Истинска трагедия е да съм негов враг. Но това не е по мой избор.

— Струва ми се, че преценката ти за мъжете е добра, Одисей.

— Както и за жените, което, ако не сме внимателни, ще ни върне на темата за сестра ти. Така че сега, когато слънцето изгрява, мисля да си потърся легло.

— Ще ми отговориш ли на един въпрос преди това?

— Зависи от въпроса.

— Защо не харесваш баща ми?

— Не искам да тръгвам по този път, Ахил. Никой не трябва да застава между баща и син. Ти си чудесен млад мъж и имаш остър ум. Така че ще ти дам един съвет. Вярвай на инстинктите си и съди по това, което ти диктува сърцето. То никога няма да те предаде, Ахил.

Докато месеците война се точеха, Ахил си спомняше този съвет много пъти, особено при срещи с баща си. Като дете, той бе виждал в Пелей велик цар, могъщ и смел и не му се искаше да губи този образ. И все пак, осъзнаваше отново и отново, че се опитва да търси извинения за поведението му — за дребнавостта му, за жестокостта и най-лошото — за навика му да обвинява други за собствените си грешки. После започна ревността. Докато преди Пелей изразяваше единствено гордост от постиженията на сина си, сега той започна да го обвинява, че му „краде славата“. Всеки успех на Ахил в битка беше принизяван и омаловажаван.

Накрая, когато превзеха Тракия, а Хектор и оцелелите му войници избягаха към източните брегове, Пелей отне командването на Ахил и го прати с Одисей на Наксос, за да изтъргуват от цар Гаделос провизии зърно и месо.

— Искаш да бъда търговец? — попита той невярващо.

— Ще правиш каквото ти наредя. Агамемнон се нуждае от храна за армията. Гаделос може да се почувства поласкан, че един велик герой е част от делегацията.

— А кой ще поведе атаката срещу Хектор? Той не е обикновен военачалник. Дори самото му присъствие струва повече от сто войника.

Пелей почервеня.

— Аз ще водя атаката. Пелей, царят на Тесалия, ще поразит троянеца!

Ядосан и без да се замисля, Ахил отвърна бързо:

— Досега не беше показвал кой знае какъв апетит за битки, татко.

Царят го зашлеви.

— И двете ми деца ли ми е писано да ме предадат?

Шокиран от удара, Ахил най-сетне даде глас на онова, което сърцето му чувстваше.

— Аз обичах Калиопа и не вярвам някога да е предала когото и да е.

— Куче такова!

Ръката на Пелей отново полетя, но този път синът му го хвана за дебелата китка.

— Никога повече не се опитвай да ме удряш — каза той със студен глас.

Тогава видя страха в очите на баща си и последните останки от детското възхищение изчезнаха като мъгла на слънце. Пелей облиза нервно устни и се насили да се усмихне.

— Съжалявам, синко. Напрежението от войната... Знаеш, че те ценя повече от всеки друг. Гордостта ми от теб няма граници. Но позволи и на мен малко гордост — примили се той. — Аз ще заловя Хектор и ще донеса победа. Ти трябва да идеш в Наксос, иначе мъжете ще кажат, че победата над троянеца е твое дело. Направи го за мен!

Натъжен и отвратен от мазния му тон, Ахил отстъпи.

— Ще следвам желанията ти, татко. Добре ще е да се махна от тук за известно време, а и харесвам историите на Одисей.

— Той е дебел лъжец, безполезен и суетен. Не слушай лъжите му, момче.

Ахил не обърна внимание на коментара.

— И помни, татко, че Хектор няма равен. Когато го приклешиш, болят ще е до смърт. Не може да има отдръпване или отстъпление. Той е лъв. Хванеш ли го за опашката, само един от двамата ви ще си тръгне жив.

Ахил напусна двореца на следващия ден и отпътува с „Кървавия ястреб“ — тясната бойна галера, управлявана от ветераните на Итака, служили на Одисей в продължение на много години. Младият войн се

опита да се държи приятелски с тях, но както винаги те му се възхищаваха, държаха се почитателно, ала на разстояние.

Дните в морето, прекарани в насилствено бездействие, в началото го напрягаха и отегчаваха, но той малко по малко се отпусна и започна да вижда защо Великата зеленина толкова запленива моряците. Обширното вечно море освобождаваше ума от дребнавите мисли и суетни амбиции.

Сега, докато седеше на плажа на Наксос и слушаше Одисей, той осъзна, че няма особено желание да се връща в Тракия или дори да продължава войната с Троя. Част от него искаше просто да бъде моряк — гребец, странстващ из моретата.

Одисей завърши историята си сред бурни аплодисменти, а после слушателите се развикаха за още.

— Твърде стар и изморен съм, за да продължа — отвърна Грозния цар и ги остави, за да отиде до един готварски огън.

Ахил забеляза, че неколцина войници го приближават. По време на разговора Одисей се вцепени като статуя и младият войн се зачуди какво ли му казват. Още хора от екипажа се струпаха наоколо. Ахил видя, че Одисей го поглежда за миг. Очевидно новините бяха важни. Помисли си дали да не иде при другите, но в този момент царят ги остави и сам тръгна към него. Ахил стана, за да го поздрави.

Одисей изглеждаше шокиран. Лицето му бе посивяло и но него бе избила пот. Той погледна Ахил в очите и въздъхна.

— Пристигнаха вести за битката на баща ти с Хектор — каза накрая.

По изражението му младежът разбра, че новините не са добри.

— Мъртъв ли е?

— Да. Съжалявам, момко. Хектор го е унищожил заедно с армията му на място, наречено Карпеа.

Одисей се умълча. Ахил извърна поглед, загледан над нощното море.

— Боях се от това — каза той тихо. — Опитвах се да го предупредя. Но той беше жаден за слава. Достойно ли е умрял?

Одисей сви рамене.

— Не чух всички подробности, но ти трябва да се връщаш. Цар Гаделос още е неутрален. Утре ще видим дали не може да задели една галера да те отведе на север.

— Ти няма ли да дойдеш с мен?

Одисей поклати глава.

— Има още новини, Ахил. Трябва незабавно да се върна на Итака.

Младежът се вгледа в пепелявото лице на стария цар и разбра, че не смъртта на Пелей го е потресла така. Одисей изглеждаше състарен с десет години.

— Какво е станало, приятелю?

— Пиратска флотилия с неколкостотин войни е нападнала острова. Хванали са моята Пенелопа.

За миг Ахил не каза нищо. Войнският му ум обмисляше проблема.

— Ти разполагаш само с четиридесет мъже — каза накрая. — Трябва да поискаме помощ от критянските галери или да намерим войни на континента.

Одисей поклати глава.

— Критяните имат заповеди да патрулират морето около Наксос. Само пряка заповед от цар Идомоней може да промени това. А той е далече, сражава се край малката Тива.

— Значи ще се изправиш срещу тях само с един кораб?

Очите на Одисей запламтяха.

— Пенелопа е любовта на сърцето ми и светлината на живота ми. Ще отплавам на зазоряване.

— Тогава ще дойда с теб, приятелю.

Старецът бе трогнат. Той се пресегна и положи длан на рамото на Ахил.

— Благодаря ти за това, момко. Наистина. Но сега ти си цар и мястото ти е у дома, а не да водиш битките на друг човек.

— Не, Одисей, грешиш. Станах мъж, преди да стана цар, а никой истински мъж не си тръгва, когато приятелят му е в нужда. Така че стига спорове. Идвам с теб.

Грозния цар въздъхна.

— Не мога да кажа, че не съм облекчен. Добре тогава. Отплаваме утре сутрин. Трябва да намеря един човек, който може да ни помогне?

— Войн с голяма армия?

— Не — отвърна Одисей. — Стар пират на име Секундос.

X БЛАГОСЛОВЕНИЯТ ОСТРОВ

Върховната жрица на Тера се изкачи до върха на скалите, както всяка вечер в продължение вече на четиридесет години, в огромната сянка на Храма на Коня, и загледа спускащото се над морето слънце. Ако беше лято, щеше да гледа залеза точно под огромната глава, но с напредването на зимата, Дъгата на Аполон ставаше все по-плитка и вместо това трябваше да се задоволи с една скрита от стихииите пейка, обърната на югозапад.

Тя се усмихна при мисълта за Дъгата на Аполон. Не че не вярваше в бога на слънцето. Напротив. Ифигения вярваше във всички богове, особено в полубога под острова, чиято ярост храмът бе издигнат да усмирява. Усмивката ѝ бе пробудена от мита за това как златният Аполон се качвал на огнената си колесница всеки ден и прелитал през небето, преследвайки блуждащата си сестра, девицата Артемида, чиято бяла колесница е луната. Що за глупости. Сякаш двама богове ще хабят безсмъртието си в подобно безсмислено занимание.

Изведнъж остра болка прониза гърдите ѝ. Ифигения извика и залитна. Лявата ѝ ръка се сгърчи в агония. С препъване стигна до пейката и се свлече на нея. Бръкна в една кесия на кръста си, извади щипка прах и я постави върху езика си. Вкусът бе остър и горчив, но тя погълна праха и остана неподвижна, поемайки дълбоки успокояващи глътки въздух. След малко болката отшумя, въпреки че ръката продължи да я боли още известно време.

В далечината видя малко петънце — кораб, придвижващ се сред огърлицата от острови, обкръжаващи Тера. Беше рядкост някой да навлезе толкова навътре сред Великата зеленина през зимата, защото всички се бояха от внезапните урагани, когато Посейдон плуваше. И със сигурност никой не пътуваше до Тера без покана. Но ето че сега имаше двама посетители — египетският кораб и тази нова галера.

Египтяните пристигнаха вчера, но не казаха причината за посещението си. Водачът им — строен млад мъж със сурово лице, на

име Йешуа — бе пратил две бурета изсушени плодове като дар, и поиска позволение да остане на плажа няколко дни. Ифигения му го даде, защото предположи, че трябва да поправят кораба си. А той бе странен, с високо извит нос и платно във формата на полумесец. Изглеждаше нескопосано пред солидно построените галери на Микена и Крит.

От остатъчните ефекти на болката ѝ беше студено и ѝ се виеше свят. Ифигения уви наметалото по-плътно около слабите си рамене и се облегна на пейката. Изви врат и погледна нагоре към коня. Дори сега помнеше ясно чувствата си, когато за пръв път видя острова и чудовищния му храм. Тогава бе едва на четиринадесет — висока и слаба, без никакви извивки, на които да се спрат мъжките очи. Неуспехът ѝ да привлече ухажори я бе направил срамежлива и угнетена, но когато погледна към огромния кон, Ифигения се изпълни от усещане за цел, за съдба.

— Господарке! — Размишленията ѝ бяха прекъснати от млада жрица с разрошена златиста коса, която дотича до нея, останала без въздух. — Това е „Ксантос“! „Ксантос“!

Момичето бе ужасено, и с право.

Ифигения я погледна строго.

— Сигурна ли си, Мелиса?

— Да, господарке. Колеа ми каза, а тя го е виждала много пъти. Колеа е от Лесбос. Баща ѝ е съюзник на Троя.

— Знам кой е баща ѝ, глупаво момиче!

— Съжалявам, господарке. Колеа ми каза, че това е корабът на Хеликаон. Никая друга галера сред Великата зеленина не е толкова голяма. Не трябва ли да се скрием?

— Да се крием? — Ифигения скочи на крака. — От един кръвожаден бандит? Аз съм Ифигения, дъщеря на Атрей, царя-войн, сестра на Агамемнон. И ти очакваш да се крия?

Мелиса падна на колене и опря чело в пода.

— Прости ми, господарке!

Болката отново избликна в гърдите на Ифигения. Тя преглътна вика и седна отново, вземайки втора щипка от праха. Даваше си сметка, че е твърде много, цветовете на залеза започнаха да танцуват пред очите ѝ. И все пак болката премина.

— Прати Колеа да поздрави „Ксантос“ — каза тя на Мелиса. — Кажи ѝ да ми донесе незабавно каквото там съобщение носят.

Жрицата отново погледна към морето. „Ксантос“ напредваше към голямото пристанище, подминавайки черния остров в центъра. Младата жрица повдигна полата до коленете си и се затича към скупчените на едно място конюшни и жилищните помещения зад храма.

— Мелиса! — излая старата жена. Момичето се сепна и се завъртя, а около босите ѝ крака се вдигна прах. — Дръж се достойно. Жриците на Тера не тичат като подплашени слугини и не се паникьосват.

Момичето се изчерви.

— Да, господарке.

Тя се обърна и закрачи бързо към конюшните.

Ифигения се усмихна мрачно. Знаеше как я възприемат всички — висока и сурова, с обтегнатата назад желязно-сива коса, подчертаваща орловия ѝ нос и свирепите вежди. Те не можеха да видят под сбръчканата увиснала кожа останките от младата жрица, която също бе тичала като кошута, опиянена от този живот на свобода и неочаквани удоволствия. Виждаха само жена, остаряла в служба на Благословения остров.

Тя погледна нагоре към коня.

— Е, велики жребецо, какво означава това? Хеликаон Подпалвача, тук — на Тера. Врагът на моята кръв и на дома ми.

Мисълта, че „Ксантос“ ги напада, проблесна в ума ѝ, но тя веднага я отхвърли. Цар Приам беше покровител на острова и колкото и да ненавиждаше разточителните му пороци, Ифигения бе длъжна да признае, че той изпълнява задълженията си на покровител всеотдайно, предоставяйки не само злато, но и защитата си на Тера. Ако убежището на острова бъдеше нарушено, и Троя, и Микена щяха да съжаляват. Всички страни го знаеха. Не, Хеликаон сигурно беше куриер. Тя не очакваше толкова бърз отговор на пратеника си. Сърцето ѝ заблъска по-силно. Може би щеше да има успех и Андромаха щеше да бъде примамена в Тера напролет.

Тя се отпусна на пейката с ръка на гърдите. Въпреки че нямаше търпение да разбере защо е пристигнал „Ксантос“, вече нямаше сили да слезе до пристанището. Това беше проблем, тъй като мъжете на

Благословения остров нямаха право да пристъпват отвъд дървената приемна на черния плаж. Така че трябваше или да позволи на Подпалвача да се качи до храма, или да използва посредници, за да разбере каква е целта му. Да допусне мъж в храма — особено толкова зъл, като него — щеше да е светотатство, но да зависи от други, които не разполагаха с хитростта ѝ, би представлявало риск и можеше истинските цели на посещението му да не бъдат разбрани.

Освен това мъж, допуснат до острова, не бе напълно нечувано събитие. Приам бе влязъл в храма преди четиридесет години. Тогава Ифигения бе на четиринадесет, току-що пристигнала на Тера, и с любопитство наблюдаваше силния цар и младата му царица — жена с тъмна красота и още по-тъмни амбиции.

Жрицата положи длан на огромното копито на коня.

— Тогава ти бе невероятно впечатляващ, приятелю — каза тя, удивлявайки се за кой ли път на изкуствеността на строителите. Майстори от Троя и Хатушаш бяха издигнали основното тяло на храма от варовик — огромна правоъгълна сграда с кула в единия край. После опитни дърводелци от Кипър и Атина бяха оформили дървените греди около него, създавайки поне от разстояние илюзията за крака, врат и огромна глава. Египетски художници бяха дошли на Благословения остров, за да покрият дървения кон с варовик, а после добавиха бои, за да му вдъхнат живот. Много от боята сега бе паднала и през нея се виждаше голото дърво, напукано и изкривено. От морето обаче белият дървен кон все още изглеждаше невероятен — могъщ страж, пазещ острова.

Ифигения стана отново и отиде до края на скалата. Оттам виждаше огромната галера с черния кон на платното, изтеглена на брега. Наоколо се мотаеха мъже. Скоро щеше да разбере защо.

Жрицата се разгневи много, когато царица Хекуба нареди Андромаха да бъде пратена в Троя. В момичето имаше сила и енергия, които не биваше да се хаят, за да служат на мъжките амбиции. Самата Андромаха беше бясна. Тя нахлу в храма и нападна Ифигения.

Усмихна се нежно при спомена. Зеленооката Андромаха се боеше от нея, също като останалите жени тук. Ала силата на духа ѝ бе такава, че можеше да надвие този страх и често го правеше, за да се бори за онова, в което вярва. Ифигения се възхищаваше на момичето за начина, по който се държа в онзи ден. Тя затвори очи и си представи

разярената млада жрица. Любимата ѝ Калиопа стоеше наблизко, напрегната и със сведен поглед.

Андромаха отказа да напусне Тера и Ифигения се опита да обясни, че обстоятелствата са специални.

— „Специални“? — извика Андромаха. — Ти ме продаваш за златото на Приам! Кое му е специалното на това? Жените се продават още откак боговете са били млади. Но винаги от мъже. Това очакваме от тях. Но от теб!

И това я нарани, като кинжал, забит в корема ѝ. Ифигения бе прекарала десетилетия в борба да опази Тера независима от силата на царете. Понякога за това се искаше смелост и упорство, но най-често бяха нужни компромиси.

Вместо да се опита да усмири Андромаха и да я принуди да ѝ се подчини, върховната жрица заговори меко, а думите ѝ бяха пълни с тъга.

— Не е само за златото на Приам, Андромаха, но за всичко, което това злато символизира. Без него няма да има храм на Тера, нито принцеси, които да успокояват звяра долу. Да, щеше да е чудесно да можем да игнорираме желанията на могъщи мъже като Приам и да изпълняваме дълга си тук необезпокоявани. Такава свобода обаче е сън. Ти вече не си жрица на Тера. Ще напуснеш утре.

Андромаха не възрази повече, което показваше, че е помъдряла по време на двете си години на Благословения остров и най-накрая започва да разбира нуждата от компромиси.

Ифигения обаче не очакваше от нея да прояви подобно разбиране, когато се върнеше на Тера тази пролет. Щеше да побеснее, щом разкрие предателството. Ала яростта ѝ нямаше значение пред нуждите на Тера. Сигурността на храма бе преди всичко. И много по-важна от всеки един живот, взет поотделно.

Накрая чу пръхтенето на магарета и тракането на копита. Жрицата се надигна и отново се върна до края на скалата. Видя три фигури на магарета, които бавно се качваха по извитата пътека от пристанището. Водеше ги жрицата Колеа. Беше се обърнала на седлото и говореше с другите — тъмнокосо момиче, което Ифигения не познаваше, и... Андромаха.

Старата жрица вдигна ръка към сърцето си. Андромаха, тук? Вече? През зимните морета чак от Троя?

— Не! — прошепна тя. — Твърде рано е. Прекалено рано.

Андромаха седеше на гърба на малкото магаре, докато то бавно се катереше по стръмната тясна пътека. Далече долу „Ксантос“ бе изтеглен наполовина на черния плаж. Около него се суетяха мъже, които от тази височина изглеждаха не по-големи от насекоми.

Тя погледна назад към Касандра. Посетителите, които се качваха по опасната пътека, обикновено седяха нервно на гърбовете на магаретата, осъзнавайки, че и най-лекото подхлъзване на копито би ги запратило към смъртта. Не и Касандра. Тя сякаш сънуваше, отворените ѝ очи гледаха някъде надалече.

Долу на плажа, когато Андромаха нареди на Ониякус да донесе богато украсената кутия от мястото ѝ в трюма, Касандра отиде с него и се върна със стара платнена чанта, която бе заметнала през рамо.

— Какво носиш там? — попита Андромаха.

— Подарък за един приятел — отвърна момичето и се усмихна срамежливо.

— Не можеше ли да го донесеш в по... подходяща чанта? Върховната жрица е силна и свирепа жена. Ще дебне за неща, които би могла да приеме за обида към нея и ордена.

— Ти не я харесваш — каза Касандра.

Андромаха се засмя, но в звука нямаше радост.

— Никой не харесва Ифигения, сестричке. Също като брат си Агамемнон, тя е студена, корава и безчувствена.

— Просто те е яд, защото е позволила на баща ти да те прати в Троя.

— Тя ме продаде за злато.

Касандра отнесе чантата си и тръгна към двете жрици, пратени да ги следват. Андромаха познаваше едната от тях — Колеа, по-младата дъщеря на царя на Лесбос. Тя бе дошла в същия сезон като нея. Колеа, с дългата си тъмна коса, вързана на конска опашка, бе по-висока и стройна, отколкото Андромаха си я спомняше. Жрицата се усмихна за поздрав. Другото момиче бе на възрастта на Касандра, със светла коса и лунички. Изглеждаше изплашена.

Хеликаон прекоси пясъка, за да застане до Андромаха. Тя усещаше с болезнена яснота топлото му тяло, което почти не се

докосваше до нейното. Всеки път, когато заговореха от онази нощ на Миноя насам, тя потрепваше при звука на гласа му. Боеше се, че се е изчервила, и сведе глава.

— Хектор и Приам вярват, че тази покана вони на предателство — каза той тихо, а тревогата караше гласа му да звучи по-плътно. — Боят се, че са те примамили на Тера по заповед на Агамемнон. Но нито тук, нито в околността има други кораби, освен една малка търговска галера от Египет. Не познавам Върховната жрица, така че не мога да съдя за мотивите ѝ. Но ти можеш.

Андромаха погледна в сапфирените му очи и видя, че са замъглени от напрежение.

— Тя не ме харесва — отвърна, принуждавайки се да говори твърдо и ясно. — И сигурно има собствени причини да ме иска тук. Но вече обсъдихме това подробно. Възможно е да е капан. Но тя е на първо място Върховна жрица на Тера, и чак след това микенка. Не вярвам, че ще изпълнява волята на брат си, ако това би застрашило репутацията на Благословения остров. По-вероятно е да иска да ме накаже, а не да ме предаде.

— Искаш да кажеш чрез Калиопа? — попита Хеликаон, посочвайки украсената кутия. Тя кимна. — Кога ще се върнеш, обич моя? — прошепна той тихо.

— На сутринта.

— Ще те чакам на зазоряване.

— Ще дойда.

— Ако не дойдеш, аз ще дойда за теб с хората си. Погрижи се старата вещица да го разбере.

— Тя е дъщеря на Атрей и принцеса на Микена. Ще го разбере и без да ѝ се казва. Не прави нищо прибързано.

Хеликаон се наведе към нея и докосна косата ѝ, след което потупа кутията.

— Прибързаните действия могат да се окажат необходими, ако вещицата разбере, че я лъжеш.

Устата ѝ пресъхна.

— За какво говориш?

— Познавам те, Андромаха — прошепна Хеликаон. — Ти никога не би предала душата на приятелката си в служба на някакво чудовище. Не си такъв човек. Къде намери тези кости?

— Ксандер ми ги донесе. Череп и бедро на убиец.
Хеликаон се ухили.
— Е, двамата с Минотавърра ще си допаднат.

Ифигения стоеше сама в студената зала на големия храм. Богато украсеният стол с висока облегалка бе неудобен, но Върховната жрица вече нямаше сили да стои права твърде дълго.

Когато двете посетителки най-сетне пристигнаха, те пристъпиха от ярката слънчева светлина в храма и замижаха, докато очите им се нагаждаха към здрача вътре. Андромаха, чиято коса блестеше в червено на светлината от входа, бе облечена в зелено и носеше само кутия от абанос. Тъмната коса на Касандра също бе разпусната. Лицето ѝ бе бледо и изпито, а очите ѝ — трескави, докато примижаваше срещу почти пълния мрак. После тя пусна на пода стара платнена чанта.

Колеа пристъпи напред.

— Господарке, това са...

— Зная кои са — прекъсна я сурово Ифигения. — Можеш да си вървиш.

Момичето сведе глава и избяга на слънце.

Жрицата се надигна и пристъпи към Андромаха.

— Радвам се, че чувството ти за дълг не те е изоставило — каза тя. После спря, защото Андромаха я гледеше напрегнато, но в изражението ѝ се четеше тъга. За момент това обърка старата жрица, после разбра.

— Толкова ли те шокирам? — запита студено.

— Съжалявам, че те заварвам в лошо здраве — отвърна младата жена. Искреността в думите ѝ трогна Ифигения.

— Прекарах тежка болест, но нека не говорим за това. Пристигането ти е изненадващо. Очаквахме те напролет.

— Ритуалът за успокояването на Минотавърра не бива да се бави толкова дълго — отвърна Андромаха и Ифигения видя как изражението ѝ се изменя. Тревогата за здравето ѝ бе изчезнала, заменена от предизвикателство, което жрицата си спомняше твърде добре.

— Донесе ли останките на Калиопа?

— Донесох ги.

Андромаха постави украсената кутия и тъкмо щеше да я отвори, когато Касандра пристъпи напред и положи чантата си в краката на Ифигения.

— Това са костите на Калиопа.

Момичето се наведе и извади сивкав вързоп. Когато го разтвори, жрицата видя вътре излъскани до бяло череп и бедрена кост.

Ифигения прехвърли погледа си от едната жена на другата.

Андромаха бе посивяла.

— Как можа да направиш това, Касандра? — прошепна тя.

— Защото Калиопа ме помоли. Тя искаше да се върне у дома, на Красивия остров, където е била щастлива. Искане да бъде положена в земята сред вечнозелената горичка, близо до олтара на Артемида.

— Не осъзнаваш какво си направила. — Андромаха пристъпи напред със стиснати юмруци. За миг Ифигения помисли, че ще удари момичето. Вместо това тя се пресегна, взе костите от ръцете на Касандра и ги притисна до гърдите си. После предизвикателният ѝ поглед се обърна към жрицата. — Няма да я получиш. Нито костите, нито духа ѝ.

Ифигения не ѝ обърна внимание и извика Касандра:

— Ела тук, дете, искам да те погледна.

Момичето пристъпи напред и жрицата взе ръцете ѝ в своите. После заговори меко:

— Вечнозелената горичка, така ли?

— Да.

— И ти знаеше, че нямам намерение да приковавам духа ѝ?

— Знаех. Костите нямаха нищо общо, целта беше да примамиш Андромаха на Тера.

— Да, така е. И едновременно успях и се провалих — каза Ифигения, пресягайки се да отметне една тъмна къдрица от челото на Касандра. — Толкова много неща съм чувала за теб, дете, и сега виждам, че повечето са били глупости. Може и да си докосната от луната, но Артемида те е дарила със зрението. Така че кажи на Андромаха защо поисках да е тук.

Касандра се обърна към сестра си.

— Тя искаше да те спаси от Агамемнон, не да те примами при него. Но си мислеше, че ще дойдеш тук напролет, когато започне

търговският сезон точно преди началото на обсадата. Тогава нямаше да има начин да се върнеш и щеше да си принудена да останеш тук.

— С каква цел? — попита настоятелно Андромаха. — Толкова много ли те е грижа за мен, господарке? — добави със сарказъм.

Ифигения пусна ръцете на Касандра.

— Благословения остров остава свободен само защото върховните му жрици винаги са били силни, безстрашни и готови да се опълчат срещу света на мъжете. Аз умирам, Андромаха и ти го виждаш. Много скоро Тера ще се нуждае от нов водач. Надявах се това да си ти.

Младата жена се умълча, взряна в лицето на Ифигения. Накрая заговори, но този път гласът ѝ бе нежен.

— Но аз съм омъжена и имам син.

— Никой от двамата няма да преживее клането в Троя — отвърна жрицата мрачно. — Ти също ще умреш или ще бъдеш продадена в робство, ако останеш.

В очите на Андромаха отново се появи гняв.

— Това може и да е микенската гледна точка — отвърна тя. — Това обаче не я прави моя. На първо място забравяш Хектор и Троянския кои. Освен това още имаме смели съюзници, като Хеликаон или баща ми Ектион. Но дори ако не броим войните, сигурно дори сега има такива сред врага, които биха се оттеглили пред безразсъдството на гордостта и завистта, от които е изтъкан Агамемнон.

Раменете на Ифигения увиснаха и тя се върна на стола си. Сядането я облекчи малко.

— Гордост? — попита тя тихо. — Наистина ли мислиш, че Агамемнон е тласкан от гордост? Грешиш и точно затова войната не може да завърши с мирно решение.

Касандра седна в краката на Ифигения и облегна тъмната си глава на бедрото на старата жена.

— Защо тогава? — попита Андромаха. — И не ми говори за бедната Елена и великата любов, която Менелай спонтанно е развил към нея.

Жрицата се усмихна студено.

— Не, Елена няма особена роля в това... въпреки че ако Приам я беше върнал, армиите на Агамемнон нямаше да са толкова могъщи.

Ала това вече няма значение. — Тя погледна в зелените очи на Андромаха. — Знаеш ли какво бе изрисувал баща ми на щита си?

Младата жена се намръщи.

— Доколкото съм чувала, змия.

— Змия, която изяжда собствената си опашка — уточни Ифигения. — Атрей имаше сухо чувство за хумор. Генералите му винаги го подканяха да напада и завладява други земи. Баща ми е водил много войни, но винаги само срещу онези, които са ни заплашвали. Армията е като огромна змия. Трябва да бъде хранена и да има мотивация. Колкото повече земи контролира един цар, толкова по-голяма трябва да бъде армията му. Колкото по-голяма е, толкова повече злато е нужно, за да я поддържа. Разбираш ли? С всеки следващ завладян град, през който преминава завоевателят, съкровищата му нарастват, но нараства и армията му, за да удържи завладените земи. Атрей разбираше това, оттам идва и змията. Защото когато една армия не бъде нахранена и не ѝ се плати, когато не е мотивирана, тя се обръща срещу самата себе си. Така че един завоевател е принуден да пренася войните си все по-далече и по-далече от дома.

Ифигения вдигна ръка и извика. Иззад една колона незабавно се появи жрица, която притича до нея.

— Вода — нареди старата жена. Жрицата изтича до другия край на залата и се върна с кана и сребърна чаша. Ифигения взе чашата и отпи дълго, а после върна вниманието си на Андромаха. — Агамемнон вече няма избор. Трябва да построи империя... или да падне под ножа на някой узурпатор от собствената си армия.

— Но в микенските земи има златни мини — възрази младата жена. — Всички знаят, че Агамемнон е богат дори и без завоеванията.

— Да, три мини — отвърна Ифигения. — Само една от тях все още доставя достатъчно злато, за да плати дори за миньорите. Най-голямата, която някога бе най-богата, се срива от собствената си тежест преди два сезона.

Андромаха беше шокирана.

— Да не би да искаш да кажеш, че Агамемнон няма злато?

— Има плякосано злато, но не достатъчно. Има взето назаем злато, но не достатъчно. Има обещано злато, при това твърде много. Единствената му надежда е Троя да бъде победена и богатството на града да падне в ръцете му. А това ще стане, Андромаха. Войните,

които води, ще са повече от звездите по небето. С тях ще е и Ахил, който — също като Хектор — никога не е бил побеждаван в битка. И коварният като лисица Одисей, смъртоносен по време на война. Стария Острозъб също ще е там. Може и да е алчен, но Идоменей е войн, от когото всеки трябва да се бои. Троя не може да се опълчи на всички тях.

— Това, което казваш, може да е истина — отвърна Андромаха, — но знаеш, че не бих... че не мога да изоставя сина си.

— Разбира се, че знам — отвърна Ифигения с тъга. — Напролет нямаше да имаш избор, а до края на лятото нямаше да има къде да се върнеш. Но сега не мога да те спася. Изморена съм, Андромаха. Но ти си млада и силна. Така че вземи костите на Калиопа, отнеси ги до вечнозелената горичка и отлей вино за помен. Знаеш ли, аз я харесвах. Беше страдала много, преди да дойде тук.

Жрицата протегна ръка към Касандра.

— Помогни ми да стигна до леглото си, дете. Боя се, че в тези стари кости почти не е останала сила.

Касандра я прегърна през кръста.

— Един ден няма да имаме кости — каза момичето щастливо. — А прахът ни ще се носи сред звездите.

ХІ ПОВИКЪТ НА СЪДБАТА

Тази нощ Хеликаон спа на пресекулки. Тревогите за Андромаха пречеха на почивката и изкривяваха сънищата му. Озова се в мрака, сякаш на дъното на дълбок кладенец. Виждаше Андромаха високо над себе си, озарена от светлина, с разпусната коса и ръце, протегнати към него. После тя се озова в обятията му и той усещаше извивките на тялото ѝ и миризмата на сол в косата ѝ, но Андромаха бе студена като камък и той осъзна, че е мокра до кости, а лицето ѝ е бледо и безжизнено. Хеликаон извика, но гласът му бе писклив като на чайка и нямаше как да ѝ помогне.

Събуди се със стон и отхвърли одеялата. Огънят бе почти изгаснал и на плажа бе студено. Около него мъжете спяха, притиснати един до друг в търсене на още топлина. Хеликаон погледна нагоре към огромния кон на скалата. Нощта бе ясна, а звездите светеха ярко около полумесеца. Лицето на коня се виждаше добре на лунната светлина.

Той потрепери и се изправи, разтърквай ръцете си, за да ги стопли. Нямаше да успее да заспи отново. Вместо това реши да чака Андромаха и да е готов да изкачи скалната пътека, за да я намери. Беше си казал, че ще изчака до първата светлина на зората, но нямаше търпение да я види отново и се безпокоеше за безопасността ѝ.

Огледа се. Отляво, почти до самата вода, видя исправена едра фигура, загледана в морето. Гершом изглеждаше дистанциран през последните няколко дни и прекарваше много време сам. Хеликаон обаче се нуждаеше от разговор, който да отклони мислите му от Андромаха, затова внимателно си проправи път сред спящите и отиде по черния пясък до приятеля си. Гершом чу приближаването му и се обърна.

— Ти стреши за нея, Златни — каза той. — Тя наистина вижда.

Хеликаон повдигна вежди и се усмихна.

— Да не би да ти чете на ръка?

— Не. Но отвори ума ми. — Гершом поклати глава и се засмя сурово. — Само че нищо, което кажа, няма да те убеди.

— Вероятно си прав. Но ти имаш проблем, а ние сме приятели. Затова говори, независимо от всичко.

— Научих кой съм в една пещера в Миноя.

— И какво имаше за научаване? Ти си египетски принц в изгнание.

— Не, Хеликаон, аз съм подхвърлено дете. Синът на майка ми е бил мъртвороден. Една слугиня е отнесла тялото на бебето до реката. Там я посрещнали двама пустинници... роби. Те са й дали бебе, с което да замени мъртвото момче. Дали са й... мен.

— Касандра ли ти го каза?

— Не, показва ми го. Направи огън и изгори някакви опиати в него. Когато вдишах дима, умът ми се изпълни с видения.

— Но как можеш да знаеш дали са верни?

— Повярвай ми, Златни, зная го. Видях толкова много. — Той въздъхна тежко. — Разруха и отчаяние. Видях Троя и видях теб...

— Не говори за Троя, приятелю — каза Хеликаон бързо. — В сърцето си знам какво ще се случи с града. Нямам нужда от предсказания, независимо дали са истински, или фалшиви.

— Тогава няма да казвам нищо, но сега разбирам защо си пратил толкова много от хората си през морето в Седемте хълма. Нова земя, нов народ, далече от войните и предателствата на старите империи.

— Това е само поселище, Гершом, и хората там идват от много народи и раси. Постоянно се карат. Само късметът и благословията на боговете са им попречили да се избият досега. Едва ли ще изтраят повече от няколко сезона.

— Не, Хеликаон, грешиш. Трудностите, пред които ще се изправят, ще ги обединят. Те ще издържат, обещавам ти. Ще видиш. — Египтянинът се усмихна. — Е — продължи след малко, — ти може и да не видиш, за това не знам, но твоите синове и наследниците им — със сигурност.

Хеликаон погледна приятеля си.

— Започвам да се чувствам неудобно. Сега и ти ли си станал пророк?

— Да, мисля, че съм. И зная, че трябва да пропътувам пустинята и да се върна в Египет.

— Фараонът ще те убие, ако се върнеш! — възкликна Хеликаон. Тревогата за приятеля му се надигна и за момент притъпи собствените

му страхове. — Мисля, че Касандра е отровила ума ти.

— Недей да мислиш такива неща. Тя е едно мило, тъжно и прекършено дете, но виденията ѝ са истина. Вярвам, че онова, което видях, е истина. И преди идването на зората ще разберем дали е така.

— Какво ще разберем?

Гершом посочи към египетския кораб, изтеглен малко по-нататък по плажа.

— Ако онова, което видях, е истина, утре ще бъда призован да отплавам с тази галера.

Хеликаон внезапно потрепери, сякаш студената нощ бе плъзнала по костите му като вледеняваща вода.

— Нека спрем веднага! — извика той. — Това е лудост, Гершом. Утре ще отплаваме за Седемте хълма и можеш да отхвърлиш всякакви мисли за Касандра и виденията от ума си.

Египтянинът погледна Хеликаон в очите.

— Какво толкова те плаши в пророчествата, приятелю? — попита той меко.

— Нищо не ме плаши. Просто не вярвам в тях. И аз съм взимал опиати и съм виждал вихрещите се цветове. Виждал съм лицата на хора да разцъфват като цветя и съм чувал кучета да лаят на странни езици, които почти съм разбирал. Веднъж видях мъж, който падна на пода и се превърна в множество жаби. Но мислиш ли, че наистина се е превърнал в жаби? Или опиатите са объркали ума ми?

— Объркали са ума ти — съгласи се Гершом. — Както, наистина, може да са объркали и моя. Няма да споря за това. Ако никой не дойде за мен от онзи кораб, Златни, ще отплавам с „Ксантос“ и ще бъда щастлив.

— Добре — съгласи се Хеликаон и потупа приятеля си по рамото. — И утре сутринта, когато отплаваме, ще ти се подигравам за този разговор. Нека сега се върнем при огъня. Морският вятър смразява кръвта ми.

Въпреки лековатия си тон Хеликаон се чувстваше напрегнат и изнервен, когато се върнаха при огньовете. Загледа се в египетския кораб. Никой не се движеше на него, а екипажът спеше на плажа. Гершом добави сухи съчки към догарящите пламъци на един огън. Те подскочиха, а той се просна на пясъка и почти веднага заспа.

Хеликаон заметна дебело одеяло около раменете си и седна близо до огъня. Облаците започнаха да се струпват на източното небе и то потъмня, защото луната изчезна зад тях.

Също като Зидантас преди него, едрият египтянин заемаше важно място в сърцето на Хеликаон и царят на Дардания осъзна, че скърби за загубата на приятеля си, внезапно убеден, че пустинният народ ще дойде за него на сутринта. Откак го бяха спасили на „Ксантос“ от бушуващото море, Гершом бе станал незаменим моряк на кораба и дясна ръка на Хеликаон. Освен това бе приятел, комуто би доверил не само живота си, но и чувствата, страховете и надеждите си. Египтянинът го беше спасявал няколко пъти, не само в битка, но и когато доведе Пророка с лечебните личинки, които го излекуваха след опита за убийство.

Споменът за онова време, когато лежеше безпомощен в двореца на Хектор и Андромаха се грижеше за него, върна мислите му към любимата жена и той отново извърна поглед към скалната пътека, с надеждата да я види да слиза. Но беше твърде тъмно и влажно, за да се вижда добре, така че се уви по-плътно в одеялото и зачака търпеливо първата светлина на деня.

Зората почти бе изгряла и лагерните огънове, блестящи като звезди по плажа долу, указваха пътя, докато Андромаха слизаше към тях. Земята бе неравна, а пътят на места — начупен и тесен. Сnižаващите се облаци криеха луната и правеха спускането до кораба опасно. Започна да вали, в началото съвсем леко, но пътеката скоро стана хлъзгава и коварна. Вятърът се усили, дърпайки зелената ѝ рокля и размятайки взетото назаем наметало, което носеше.

Сега дъждът беше проливен, студен и неприятен. Жилеше кожата по лицето и ръцете ѝ. Тя започна да се движи още по-бавно, с ръка, прилепена до ронещата се скална стена. Обутите ѝ в сандали крака се пързалиха по мократа земя. Въпреки че нямаше търпение да се върне при Хеликаон и „Ксантос“, накрая Андромаха се видя принудена да спре. Коленичи до скалата и придърпа наметалото около себе си.

Докато стоеше сама на пътя, мислите ѝ се върнаха към събитията от предния ден. Тя се боеше от повторната си среща с Ифигения,

спомняйки си антипатията, която изпитваше към студената и сурова микенска жена. Сега обаче я възприемаше по друг начин. Дали причината бе в това, че умира? Дали знанието ѝ позволи да види старицата с по-ясни очи. Или просто съжалението промени представата ѝ за жрицата?

Повечето от жените, пратени на Тера, нямаха желание да служат на полубога и много от тях плачеха за света, който са познавали — свят на мечти, надежди за любов и семейство. Може би и Ифигения някога е била такава. Андромаха отново си припомни момента, в който Касандра коленичи до жрицата и положи глава в скута ѝ. Дали това бе накарало Ифигения да си помисли за празния си живот, ограбен от възможността да има собствени деца?

Дъждът започна да отшумява и Андромаха се приготви да продължи надолу, когато видя движение над себе си. Това бе Касандра, спускаща се по самия ръб на пътеката. Дъхът на Андромаха секна. Момичето я видя и поаха.

— Прекрасна нощ — извика тя. — Толкова вълнуваща!

Андромаха се пресегна и придърпа момичето до себе си.

— Какво правиш тук? Опасно е.

— Трябваше да те видя, преди да тръгнеш. Говори ли с Калиопа?

Андромаха въздъхна. Бе погребала костите под едно дърво, а после плака, докато си спомняше любовта, която двете бяха споделяли.

— Да — каза тя с треперлив глас. — Казах ѝ, че ми липсва и че винаги ще я помня. Мислиш ли, че ме е чула?

— Не знам. Не бях там — отвърна Касандра жизнерадостно. — Опитах се да говоря с Ксидорос, но него го няма тук. Мислиш ли, че това е защото мъжете не се допускат на острова?

Андромаха прегърна момичето и я целуна.

— Ще бъдеш ли щастлива тук? — попита тя.

Касандра се измъкна от хватката ѝ.

— Трябва да кажеш нещо на Хеликаон — каза детето напрегнато. — Трябва да отиде на пиратските острови. Одисей ще е там. И Ахил.

— Не сме тук, за да водим битки, Касандра.

— Но И така е нападната, а Пенелопа е в плен. Били са я и са я измъчвали. Одисей ще отиде там и ще умре, ако Хеликаон не му помогне.

Вятърът секна и около тях се възцари студена тишина. Андромаха почти чуваше туптенето на собственото си сърце. Одисей бе най-старият приятел на Хеликаон, но сега им беше враг. Ако двамата с Ахил загинеха, това щеше да отслаби микенските сили, може би фатално, и да спаси Троя. Тишината се проточи и тя видя, че Касандра я гледа. Усети вина.

— Трябва да помисля — каза, неспособна да срещне светлите очи на сестра си.

— Какво има да се мисли? — попита момичето. — Пенелопа е чудесна жена и носи сина на Одисей.

— Не става дума само за Пенелопа. Има и други фактори. Например оцеляването на Троя.

— Други фактори — повтори Касандра меко. — Колко странни са хората.

Андромаха се изчерви.

— Няма нищо странно в това да искаш да спасиш онези, които обичаш.

— Това имам предвид. Хеликаон обича Одисей и Пенелопа. Ти знаеш, че ако му кажеш, ще се втурне да им помогне. Точно както рискува живота си и дойде за теб, когато микенците нападناха Троя. Той е герой и винаги ще иска да защити онези, които обича.

Андромаха преглътна ядосания си отговор. После си пое дълбоко дъх и отвърна:

— Кажи ми, че смъртта на Одисей и Ахил няма да спаси Троя.

Касандра поклати глава.

— Не, няма да ти го кажа. Зная само, че Одисей се е отправил към смъртта си и точно това искат пиратите. Водачът им има кървава вражда с него. На Итака сега има почти двеста войни. Одисей има тридесет.

— Грозния цар не е глупак — каза Андромаха, — а само глупак би атакувал двеста с тридесет.

Касандра поклати глава.

— Той обича Пенелопа повече от живота си. Те са ѝ отрязали косата, Андромаха, и всяка нощ пиратският главатар нарежда да я изведат от килията ѝ, облечена в дрипи, и да я завържат за трона ѝ. Курвите на пиратите хвърлят храна по нея и крещят обиди. — Тя замълча. — Решението е твое. Трябва да вървя.

Момичето се обърна и бързо се закатери по скалната пътека.

Андромаха изруга и се затича след нея, като се хлъзгаше по влажния камък.

— Касандра, не можем да се разделим така. Ще те видя ли отново?

Сестра ѝ се усмихна.

— Ще се срещнем отново преди края.

Тя леко докосна бузата ѝ и продължи нагоре.

Андромаха я изпроводи с поглед, а после се обърна и заслиза надолу. Когато се приближи до плажа, видя група мъже с широки роби, които говореха с Хеликаон. По-голямата част от екипажа се беше струпала наоколо. Почти незабелязана, тя премини през тълпата. Когато се приближи, видя, че един от мъжете с робите е Гершом.

— Какво става тук? — попита Андромаха, заставайки до Хеликаон.

— Гершом ни напуска — отвърна той. Усмихна се, щом я видя, но усмивката му бързо изчезна и тя усети едва сдържания гняв в гласа му. — Днес ще отплава с тези пустинници.

Андромаха изгледа четиримата студенооки брадати мъже с Гершом.

— Защо искаш да ни напуснеш? — попита тя.

— Не искам. Дадох обещание преди години и сега трябва да го спазя. Имам много лоши черти, Андромаха, но винаги спазвам обещанията си.

Той се обърна към Хеликаон и протегна ръка. За момент тя си помисли, че той ще я отхвърли. После царят на Дардания поклати глава, пристъпи напред и прегърна египтянина.

— Ще ми липсваш, приятелю — каза той, когато се отдръпна. — И аз, и хората ми имаме причини да сме ти благодарни.

Последва мърморене, изразяващо съгласие, от страна на струпалия се наоколо екипаж, и Ониякус потупа Гершом по гърба. Египтянинът се ухили и кимна.

— Надявам се да чуем истории за велики приключения — каза Хеликаон, насилвайки се да се усмихне.

— По-вероятно е да чуете за ненавременната ми смърт — отвърна Гершом, — но е малко вероятно до вас да достигне каквото и да е, защото ще пътувам с ново име, което ще си избира сам.

Той се обърна към екипажа.

— Приятели, вие ме извадихте от морето и ме направихте един от вас. Всички ще останете в сърцето ми така, както остана Зидантас и другите, които вече не са с нас. Нека Източникът на цялото творение ви закриля и ви пази от беди.

Накрая той погледна Хеликаон и Андромаха:

— И дано вие двамата намерите истинско щастие — добави полугласно.

После без повече думи той се обърна и тръгна към египетския кораб. В дългата си роба и с пустинниците, които го следваха, заприлича на Андромаха на истински принц — суров и властен. Тя се зачуди какво ли ще стане с него, но знаеше, че никога няма да разбере.

Те гледаха смълчани, докато Гершом се качваше на египетския кораб, а после Андромаха погледна лицето на любимия си и видя тъга на него. Хвана го за ръката и се приближи още повече.

— Мъчно ми е да те виждам толкова тъжен.

— Той ми е приятел, един от най-добрите, които съм имал, и сърцето ми нашепва, че повече няма да се срещнем.

— Имаш и други приятели, които те обичат.

— Да — съгласи се той. — И ги ценя всичките.

— Одисей сред тях ли е?

Хеликаон се усмихна.

— На първо място. Той е най-великият човек, когото някога съм срещал.

Андромаха въздъхна.

— Тогава трябва да поговорим.

XII ПРОСЯКЪТ И ЛЪКЪТ

В мегарона на брулената от ветрове Итака пиратите се наслаждаваха на вечерните си забавления. Мнозина бяха излезли на двора, търсейки топлината на огньовете, където овцете на Одисей се печеха на шишове, но повечето се бяха струпали в залата, смееха се, караха се, ядяха и пиеха. Неколцина вече бяха окапали на студения каменен под. От време на време имаше свадни и размяна на юмруци, но все още никой не бе умрял тази нощ, помисли Пенелопа със съжаление. А и количеството на умиращите всеки ден при подобни импровизирани битки с ножове се компенсираше от новодошлите. През последните няколко дни бяха пристигнали повече от стотина от тези морски отрепки, привлечени през зимните морета от историите за гостоприемството на Итака. Към тях се присъединиха и членове на племето сикубли — жители на Огнения остров на запад — сурови и диви мъже с татуирани лица и оръжия от извит бронз.

Царицата стоеше прикована към богато украсения дървен трон и се опитваше, както всяка нощ, да се дистанцира от събитията около себе си. Макар и изтощена, тя държеше обръснатата си глава високо, насочила поглед към отсрещната стена, където, незабелязван от никого, висеше огромният боядисан щит на бащата на Одисей. Опита се да насочи мислите си далече от болката в счупените пръсти, пулсирането на завързаните китки и постоянния сърбеж от въшките, пъплещи сред дрипите, които я принуждаваха да носи.

Пенелопа концентрира вниманието си върху щастливите дни, когато двамата с Одисей бяха млади, и в ума ѝ се появи лицето на сина ѝ Лаерт. В първите години след като момчето умря, тя го виждаше само застинал в смъртта, но сега откри, че си спомня точния цвят на очите му и можеше да усети отново мекотата на бузата му до устните си. Виждаше идеално изражението на лицето му, когато баща му влезеше в стаята. Не минаваше и ден без да си спомни за сина си, но сега мислите за него я успокояваха и я спасяваха поне за няколко безценни мига от това безкрайно мъчение.

Както винаги, умът ѝ не спираше да я предава, подклаждайки безплодни надежди, че Одисей ще влезе с уверена крачка през вратите на мегарона, размахал меч, и ще си проправи път до нея, ще я освободи от оковите ѝ, за да я вземе в безопасността на огромните си ръце. Идеята бе като извадена от историите, които самият той разказваше в тази зала през нощите, когато огънят се издигаше високо, а царицата бе заобиколена от онези, които обичаше. След това обаче студеният разум си пробиваше път през подобни мисли. Одисей бе вече възрастен, почти на петдесет. Дните на великата сила и неуморност бяха останали в миналото. Ставите го боляха през зимата и след всеки изтощителен ден той сядаше в удобния си стол с тежката благодарна въздишка на старец.

Времето, този крадец, бавно отнемаше жизнеността на мъжа, когото обичаше, и тя знаеше, че ако той дойде за нея, старото му тяло ще го предаде на тези зли млади мъже, къпеци се във властта, която младостта им дава.

После идваше отчаянието и тя започваше да се моли: Не идвай, Грозни царю! Веднъж в живота си направи нещо умно и стой на разстояние. Почакай до пролетта и доведи армия, за да отмъстиш за мен. Моля те, не идвай сега!

Ала той щеше да дойде. Пенелопа знаеше това със сигурност. При все коварството, интелекта и хитростта си, Одисей беше заслепен от обичта си към нея.

Мислите ѝ се насочваха към самоубийство. Ако той знаеше, че е мъртва, Одисей пак щеше да дойде, но с по-ясен ум, насочен единствено към отмъщението. Щеше да изчака, докато събере флотилия и е в състояние да убие всеки пират на Итака по десет пъти. Ако само успееше да хване нож, остра пръчка или нещо подобно, Пенелопа щеше да се промуши незабавно. Ала в мига, в който си помисли това, тя усети как бебето се движи в нея, и очите ѝ се изпълниха със сълзи. Мога да убия себе си, ни не и теб, мъничък мой.

— Е, Ваше Величество, ще ни направите ли честта да ядете и пиете с нас тази вечер? — попита омразният глас.

Погледът на царицата с нежелание се фокусира върху изпитото жестоко лице на Антиной, нейният похитител и мъчител, докато той се покланяше изящно пред нея. Пиратът беше млад, на не повече от двадесет лета, ала въпреки това бе коварен и безскрупулен. Струваше ѝ

се, че лудостта в очите му може и да е престорена, но тя караше по-старите пирати да стъпват внимателно около него. Косата му бе тъмна и дълга, с една тънка плитка, украсена със златна нишка, която висеше от дясното му слепоочие.

През деветнадесетте безкрайни дни от нападението насам — дни, които Пенелопа бе отбелязвала толкова внимателно, колкото отбелязваше ритането на бебето в утробата си — тя беше научила много за тези пирати и навиците им. Повечето бяха зли и глупави мъже, които смятаха, че жестокостта и убийствата ги правят силни. Нямаха дисциплина, но компенсираха това със склонност към изблици на насилие. От петимата главатари, обединили се под водачеството на Антиной, за да атакуват Итака, трима сега бяха умрели от неговата ръка. Друг падна в битка за пленена жена.

— Е, господарке? Да развържа ли ръцете ти и да наредя да донесат храна?

Ухиленото му лице бе на сантиметри от нейното. Тя долови мирис на месо в дъха му, но не и вино. Той никога не пиеше.

Пенелопа не му обърна внимание. Ръката му изсвистя и я зашлеви през лицето. Зъбите ѝ изтракаха и усети кръв по езика си.

— Или да те дам на хората си тази вечер? — попита Антиной меко, сочейки към пияната тълпа. — Те ще те накарат да пициш.

Царицата фокусира погледа си върху твърде спокойните му очи, очи, които щеше да вижда в сънищата си докато е жива.

— Прави каквото поискаш, пирате — отвърна му студено. — Аз съм Пенелопа, царицата на Итака. Съпругът ми е великият Одисей и той идва насам, за да те убие. Чуй думите на смъртта си, Антиной.

Пиратът се засмя весело и отстъпи.

— Нямаме търпение мъжът ти да пристигне. Чувам, че приближава, заедно с още неколцина старци като него, за да те спаси. Подозирам, че из цялата Велика зеленина говорят за това. — Той отново обхвана залата с жест. — Моите бойци са млади, силни и безстрашни. Те с радост ще извадят сърцето на дебелия Одисей. — После Антиной отново се приближи към нея и прошепна в ухото ѝ: — Но първо ще се погрижа да види как умираш. Ще те види изнасилена от хората ми, а после ще гледа, докато ти вадя очите и изтръгвам гнусното изчадие от корема ти.

Въпреки ужаса в сърцето си, Пенелопа се насили да се усмихне.

— Думите ти нямат стойност, самохвалко. Ти вече си мъртъв. Обещавам ти го.

В другия край на залата настъпи раздвижване и царицата видя, че вътре влиза нова група. Тя нетърпеливо огледа лицата им. Забеляза мускулест гигант, когото в началото помисли за Левкон, но щом мъжът се обърна, видя жестокостта в очите му и разбра, че е просто убиец.

После обаче се натъкна на познато лице. Секундос! Стар разбойник, с когото Одисей бе търгувал в по-щастливите дни, но въпреки всичко пиратска отрепка. Нямаше надежда за нея. Последваха го още от екипажа му — оръфани мъже с бедни дрехи. Изглеждаха повече като просяци, отколкото пирати.

— Спасение ли търсиш, Пенелопа? — попита Антиной. — Старият Секундос не става за спасител. Мек е като кучешко лайно и почти сенилен, но твърди, че познава острова добре. Знае всички скришни места, където се крият изплашените селяни и жените им.

Пенелопа затвори очи, търсейки поне за няколко мига убежище от присъствието му. Но не можеше да изтрие лицето му от ума си и отново видя ужасяващия ден, когато той дойде на Итака.

Осемте му галери бяха изплували от утринната мъгла и двеста войни атакуваха брега. Малкият гарнизон от тридесетина бойци се бори смело цял ден, но по мръкване всичките ѝ войници, повечето от които момчета и старци, лежах мъртви. Телата на тези смели мъже бяха нанизани на колове на плажа, за да ги види Одисей, когато пристигне. Вонята на гниеща плът, която вятърът носеше, бе ужасяваща.

Пиратският главатар заговори отново и Пенелопа отвори очи.

— И Секундос ще ни покаже къде се крие черният дивак — каза той. — Ще го доведе тук и бавно ще му отрежа краиниците. Можеш да го гледаш как страда и да слушаш писъците му.

Едноръкият Биас я защитаваше през целия дълъг ден на атаката, убивайки и ранявайки повече от дузина нашественици, докато накрая, когато всяка надежда бе загубена, се оттегли с нежелание, следвайки категоричната ѝ заповед и стопявайки се в нощта като привидение. Всеки ден чуваше сред пиратите истории за тъмния демон, който убива стражи и хора, бродещи сами из острова. Антиной бе претърсил Итака, но така и не го откри.

Пенелопа бе извлечена в собствения си дворец и просната на пода пред младия пиратски вожд. Той я изрита в лицето и я вдигна за косата. Когато царицата се опита да го удари, Антиной хвана пръстите ѝ и ги изви, докато два от тях не се счупиха. После я удари и я хвърли на пода. Полузамаяна от болка, тя чу студения му глас:

— Аз съм Антиной, син на баща, убит от Одисей. Тук съм, за да диря отмъщение.

— Одисей не е убиец — отвърна Пенелопа и изплю кръв.

— Гнусна лъжа. Той е бил на един кораб с Нестор и Идоменей в морска битка срещу баща ми.

— Трима царе в морска битка? Ах, да — каза тя и се загледа в дългото му ъгловато лице. — Одисей често говореше за нея и сега виждам приликата. Баща ти е бил мъжът, известен като Магарешко лице, нали?

Тогава той я удари отново и ѝ счупи носа, след което я сграбчи за косата и я зашлеви, веднъж, два пъти, три пъти. Накрая тя падна в безсъзнание на пода и се събуди в малка килия.

Сега гледаше критянина Секундос, докато той се приближаваше към нея. От рамото му висеше стар щит. Той изглеждаше изплашен и по плешивата му глава блестеше пот.

Старецът погледна първо към Антиной, а после каза:

— Поздрави, господарке. Тъжно ми е да те виждам толкова принизена.

Тя видя, че погледът му пробягва по осакатените ѝ пръсти, съсирената кръв около очите и устата ѝ. Усмихна се нежно.

— Поздрави, Секундос. Компанията, в която се движиш, е позорна.

— В живота ми има толкова много позор, господарке, че още малко не ми тежи.

Антиной се засмя и избута стария пират встрани. После се обърна към Пенелопа.

— Говориш за позор в мое присъствие, след като се отнесох с теб така добре? Боя се, че трябва да те науча на обноски!

Той вдигна лявата си ръка, за да я удари. В този миг се разнесе съскане и една стрела с черни пера, насочена към главата на пирата, се заби вместо това в рамото му. Антиной извика от болка и залитна назад.

Пенелопа погледна към другия край на залата.

Там, насред портала, облечен като просяк, стоеше Одисей с великия лък Акилина в ръка.

— А сега, жалки копелета — изрева той, — е време да се мре!

Внезапно настъпи тишина. Никой не помръдваше. Одисей спокойно сложи нова стрела и я изстреля. Тя се заби в гърлото на един русокос дивак, който падна мъртъв.

Едва тогава настана хаос. Някои пирати се опитаха да намерят прикритие, други сграбчиха оръжия и се втурнаха срещу царя на Итака, ала един едър чернокос воин с два меча в ръка, застана на пътя им. Той прокара едното острие през гърлото на първия нападател, а после заби другото дълбоко в гърдите на пирата до него.

И други мъже от дегизирания екипаж на Одисей извадиха оръжията си и се втурнаха напред. Царят се затича към дългата трапеза в центъра на залата. Един мъж скочи пред него. Одисей заби рамо в гърдите му, събори го на земята и скочи на масата.

— Аз съм Одисей! — изрева тон. — А вие всички сте мъртви!

Гласът му изтътна като гръмотевица, а думите отекнаха в стените и тавана.

Ахил и екипажът на „Кървавия ястреб“ се биеха яростно пред вратите, принуждавайки пиратите да отстъпят към центъра на залата. Одисей заби стрела в черепа на един висок разбойник. Двама други се покатериха на масата и се затичаха към него. Той размаха Акилина като сопа и го заби в лицето на първия, който падна от масата. После се изви встрани и изрита втория мъж в коляното. Пиратът извика и също падна.

Едно копие прелетя край главата му. Той запрати стрела в гърдите на мъжа, който го беше хвърлил.

Застанал до трона, Антиной прекърши стрелата в рамото си и с вик на болка я извади. Лявата му ръка беше безполезна, с парализирани пръсти. Той извади къс меч и извика:

— Одисей! Гледай как жена ти умира!

Пенелопа се дръпна встрани, когато мечът изсвистя към гърлото й... само за да бъде париран от щита на Секундос. Мечът на стареца също изсвистя, но той бе твърде бавен и Антиной с лекота избегна острието.

— Предателско псе! — изсъска пиратът. — Ти ги доведе тук! Сега можеш да умреш с тях.

Антиной атакува. Секундос блокира с щита си, но пиратът коленичи и мечът му мина под щита, за да се вреже дълбоко в прасеца на стария мъж. Секундос извика и падна. Пиратският главатар се огледа из дългия мегарон. Одисей бе скочил от масата и бе хвърлил лъка си настрана. Сега той се биеше с меч, сечейки яростно наляво и надясно в опит да си проправи път до жена си.

Антиной осъзна, че съотношението на силите се променя. Предимството на изненадата бе помогнало на Одисей и хората му в началото, но сега количеството си казваше думата. В мегарона имаше повече от сто и петдесет пирати. Бойците с Одисей наброяваха само около четиридесет и бавно отстъпваха към големите врати. Ако го нямаше огромният чернокос войн с двата меча, щяха да ги надвият с лекота. Силата му бе ужасяваща. Остриетата му преодоляваха защитата на войните отново и отново и телата им се трупаха около него.

Антиной отново се обърна към Секундос, защото старецът пак го нападаше с високо вдигнат щит и готов за пронизване меч.

Пиратът се засмя.

— Стари глупако, трябваше да се откажеш от морето още преди години. Мускулите ти са слаби, бързината ти я няма, костите ти са чупливи.

Антиной скочи напред и направи лъжливо движение към слабините на Секундос. Старецът спусна щита си, за да блокира удара и младият пират заби меча си над щита, право в гърдите му. Секундос изстена и падна на земята, а щитът издрънча на пода.

В центъра на залата Одисей бе заобиколен от пирати, но той се хвърли сред тях, крещейки проклетия.

— Хванете го жив! — извика Антиной. — Искам го жив!

Внезапно големите врати на мегарона се отвориха с трясък.

През тях се изсипаха още войни, с боен вик на уста:

— Пенелопа! ПЕНЕЛОПА!

Антиной гледаше с ужас, докато още и още бойци нахлуваха в двореца. В центъра им се движеше войн с шлем, който покриваше лицето му, и броня от блестящ бронз. Той разкъса редиците на пиратите, посичайки враг след враг.

В паниката си разбойниците отново започнаха да отстъпват. Някои се разбягаха през страничните врати към покоите на слугите. Други се оттеглиха до трона. Бронзовият войн ги последва неотклонно, а мечът му режеше и убиваше. От острието капеше кръв.

Чернокосият гигант сега вървеше редом с него. Антиной никога не бе виждал такива смъртоносни бойни умения, дори не бе вярвал, че са възможни. Бронзовият войн беше бърз, отскачаше от противниковите остриета, а мечът му се стрелкаше напред и назад с невъзможна точност. Гигантът излъчваше неуязвимост и си проправяше път сред редиците на пиратите като ги разблъскваше, сякаш бяха детски играчки.

Антиной отстъпи, търсейки път за бягство.

После видя, че Одисей е тръгнал към него, а от многобройните драскотини по ръцете и раменете му капе кръв. Набитият крал се хвърли напред, разпръсвайки пиратите на пътя му, право към Антиной.

Пиратският главатар изруга и скочи да го посрещне. Мечовете им извънтяха. Лявата ръка на Одисей се стрелна напред и го сграбчи за туниката. После го издърпа към себе си и заби глава в лицето му, като му строши носа. Полуослепен, Антиной се помъчи да се освободи от хватката на по-възрастния мъж. Ала не можеше. Ужасяваща и изгаряща болка избухна в корема и дробовете му. Силите го напуснаха. Звучите на битката отслабнаха в ушите му. Осъзна, че гледа в очите на Одисей и не видя в тях никаква милост.

Мечът в корема му се отдръпна малко... а после се завъртя жестоко.

Агонията беше разкъсваща. Одисей издърпа острието навън заедно с вътрешностите на пиратския главатар. Захвърлен като парцалена кукла, Антиной бе мъртъв още преди тялото му да докосне пода.

Старият Секундос, с посивяло от болка лице, се довлече до Пенелопа. Силите го напускаха, но той стигна до трона и се подпря на него, преди да се свлече на пода.

Извън двореца бягащите пирати бяха посрещнати от залп стрели, а после от атака, водена от Оникаус и двадесетина бойци от „Ксантос“. Трима оцелели успяха да избягат... само за да бъдат посрещнати от огромен еднорък черен мъж. Скачайки напред, Биас промуши първия във врата, а после заби острието си в гърдите на втория. Третият успя

да се изплъзне. Ала една стрела с черни пера се заби в гърба му. Той се препъна няколко крачки, а после падна по лице на земята.

Друга група разбойници избяга през страничните врати и се затича към плажа. На огромната галера „Ксантос“ цареше мрак и оцелелите се втурнаха към нея с надежда да заловят кораба. Когато започнаха да се катерят по въжетата обаче, над тях се появиха тъмни фигури и от високата палуба заваля дъжд от стрели. Застанала на кърмата, Андромаха стреляше спокойно заедно с други мъже от кораба, а стрелите ѝ се забиваха в пиратите със студена точност.

В двореца битката бе приключила. Някои от пиратите молеха за милост, но никой не получи такава.

Одисей пусна меч и изтича при жена си, за да коленичи до нея. Бързо развърза ръцете ѝ, хвана обръснатата ѝ глава в дланите си и я целуна по челото. В очите му имаше сълзи.

— Съжалявам. Вината е моя.

Пенелопа се вкопчи в него със здравата си ръка и за миг те постояха в тишина в обятията си, едва способни да повярват, че отново са заедно и в безопасност.

— Знаех, че ще дойдеш, Грозни царю. Голяма глупост от твоя страна — промърмори накрая Пенелопа. Вдигна счупената си ръка и нежно погали лицето му. — Виж се само, целият в драскотини и синини.

Бронзовият войн ги приближи и свали шлема си. Пенелопа погледна нагоре към небесносините му очи.

— Мислех, че на този свят не е останало нищо, което да ме изненада — каза тя, — но ти ми доказва, че греша. Добре дошъл в дома ми, Хеликаон.

После царицата отмести поглед от него към покрития с чужда кръв гигант.

— Аз съм Ахил — каза той.

— Не би могъл да си друг — отвърна тя.

През следващите три дни мъжете от „Ксантос“ помогнаха на екипажа на Одисей да разчисти телата на пиратите и да подготви погребалните клади. Бежанците се върнаха обратно от скривалищата си сред хълмовете, за да поправят оплячкосаните си домове.

Андромаха се присъедини към жените на Итака, докато те чистеха кръвта и мръсотията на пиратите и техните курви от мегарона и съседните помещения.

През това време почти не виждаха Пенелопа, а и Одисей рядко се появяваше.

До вечерта на третия ден дворецът отново бе годен за обитаване. Почистването на домовете успокои духовете, но мнозина бяха изгубили любими хора и из селището витаеше униние. Единственият лечител на Итака бе убит от нападателите и за ранените се грижеха Биас, Оникаус и Андромаха. И тримата имаха малко опит с билките.

Точно преди изгрева на четвъртия ден Пенелопа излезе от покоите си и отиде сред ранените, обвила обръснатата си глава със златен шал. Тя не можеше да помага в работата, защото пръстите ѝ бяха с шини. Ала царицата седна при тях, за да им говори и да почетете смелостта им.

Старият Секундос умираше. Пенелопа отиде до леглото му, поставено на слънце. Той бе помолил да го изнесат, за да види Великата зеленина за последен път.

Когато царицата се приближи до леглото му, той се усмихна:

— Твърде стар... и бавен — каза пиратът. — Беше ми време...

— Да — отвърна Пенелопа с нежен глас. — Беше твърде стар, за да спечелиш. Но не и твърде стар, за да спасиш моя живот и този на детето ми.

По устните на стареца се появи лека усмивка.

— Винаги... съм искал да бъда... в някоя от историите на Одисей. — Той погледна нагоре към ясното синьо небе. — Красив ден за... плаване — прошепна пиратът.

Очите ѝ се замъглиха.

— Ти си герой, Секундос. И искрено съжалявам, че говорих за позор, когато се срещнахме.

Старецът се оживи при този комплимент.

— Но ти... си спомни името ми... Това е... голяма чест.

После силите му отслабнаха и той вдигна очи към нея.

— Сега трябва да си вървиш. Искам да... умра... сам. Само аз... и Великата зеленина.

Пенелопа се наведе и го целуна по челото.

— Дано пътуването ти е бързо, а Елисейските поля — приветливи.

Откъм двореца се появи Андромаха.

— Разходи се с мен — каза царицата и се заизкачва по един лек баир. Андромаха видя, че другата жена трепери, а стъпките ѝ са несигурни. Тя пое ръката на Пенелопа и заедно се качиха към върха.

— Още си слаба — каза Андромаха. — Трябва да почиваш.

Пенелопа пое дълбоко въздух.

— Одисей не ме пита, но аз усещам въпросителните очи на всички върху себе си. До един се чудят какви мъчения съм изтърпяла и дали честта ми е накърнена.

— На света няма мъж, който може да отнеме честта ти, а какво остава да я накърни — отвърна Андромаха.

— Красиви думи, като се има предвид, че не ме познаваш. — Смърянето бе изказано с нежност.

— Познавам те — каза спокойно Андромаха. — От всичко, което Одисей ми е казвал за теб, и от онова, което видях и чух, откакто съм тук. Всички говорят за обичта си към теб, за уважението и гордостта, които изпитват към своята царица.

Пенелопа не отговори, а я поведе към каменна пейка, обърната към залива. Пиратските кораби бяха изтеглени на брега, както и могъщият „Ксантос“. Двете жени постояха в тишина известно време, а после Андромаха заговори:

— Одисей е добър човек и аз много го харесвам.

Пенелопа въздъхна.

— Той не ме попита какво съм изстрадала. Това ме учудва.

— Не се чуди твърде много — посъветва я другата жена. — Видях Одисей, когато „Ксантос“ пристигна на пиратския остров. Никога не съм виждала толкова измъчен и изплашен мъж през живота си. Боеше се, че те е изгубил. Сега е натъжен от болката ти, но не може да скрие радостта в очите си, че си жива. Не те пита, защото за него има значение единствено това, че си в безопасност и двамата сте заедно.

— Той е сантиментален стар глупак — каза Пенелопа с обич.

Под тях Одисей и Хеликаон излязоха от двореца. Одисей погледна нагоре и им помахаша. Царицата вдигна ръка в отговор. Двамата

мъже продължиха заедно към брега. Пенелопа погледна към младата жена до себе си и видя как лицето ѝ омекна, докато ги гледаше.

— Е — попита царицата, — защо жената на Хектор пътува из Великата зеленина?

Андромаха ѝ разказа за целта на пътешествието и посещението на Тера с Касандра, но докато говореше, очите ѝ следваха Хеликаон. Пенелопа изпита силна тъга, виждайки обичта в тях.

— Изморена съм — каза тя. — Мисля, че ще се прибера в покоите си.

Андромаха ѝ помогна да се върне в двореца и щом влязоха, царицата я целуна по бузата.

— Въпреки всичко, което се случи, винаги ще си спомням с радост тези последни няколко дни — каза тя. — Достави ми удоволствие да видя Хеликаон и Грозния цар отново заедно, като приятели. И се радвам, че се запознахме, Андромаха.

— Както и аз. Сега виждам защо Одисей те обича толкова.

Пенелопа въздъхна.

— Имахме късмет. Уговорен брак, който ми донесе радост, за каквато никога не съм мечтала. Други нямат такъв късмет. Но любовта трябва да се цени под каквато и форма да се появи. Понякога обаче тя може да доведе и до жестока болка — по-голяма, отколкото можеш да си представиш. Разбираш ли какво казвам?

Андромаха се изчерви.

— Мисля, че да.

— Когато се прибереш в Троя, предай поздравите ми на Хектор. Винаги съм му се възхищавала. Добър човек, който не изпитва омраза и никога не лъже. Предай му, че Пенелопа му пожелава всичко най-хубаво.

— Ще му предам — отвърна другата жена хладно, но в очите ѝ имаше гняв.

— Не ме разбирай погрешно, мила — продължи царицата. — Не те съдя, но сега, след като поговорихме, те познавам по-добре. Ти не си коварна или капризна и затова пътят, по който вървиш, ще унищожи духа ти. Одисей ми каза за обичта на Хеликаон към теб. Той ми казва всичко.

Гневът на Андромаха се стопи.

— Не зная какво да сторя — прошепна тя.

— Ела вътре. Ще седнем и ще поговорим — покани я Пенелопа.

В покоите на царицата имаше запален огън и те седнаха заедно на един диван. Андромаха ѝ разказа за първата си среща с Хеликаон и за битката в двореца на Приам. Разказа ѝ за Халисия и Декс. Каза на Пенелопа за болестта на Хеликаон и раната, която не искаше да зарасне.

— После, една нощ, треската му отслабна — каза тя.

— И ти беше с него?

— Да. — Андромаха извърна поглед.

— И никой друг?

Младата жена кимна и между тях настана тишина. Пенелопа не я наруши, а остана смълчана в очакване. Накрая Андромаха пое дълбоко въздух и бавно го изпусна.

— Хектор е добър човек и скъп приятел — каза тя. — Той обича сина ми.

Пенелопа бе шокирана от тези думи, но не го показа. Той обича сина ми.

— Хеликаон знае ли?

— Какво да знае?

— Че той е бащата на детето ти?

Очите на Андромаха се разшириха, когато осъзна какво е издала.

— Не... и не бива! Не може! През целия си живот е бил разкъсван от вина, първо заради майка си, която се е самоубила пред очите му, после защото не е могъл да спаси малкия Дио, а накрая и Халисия. Ако научи, това само ще му причини още страдания!

— Успокой се, Андромаха. Ние сме приятелки. От мен няма да излезе нищо. Няма да кажа дори на Одисей. Обещавам ти. Хектор знае ли?

— Да, казах му веднага — отвърна Андромаха едва чуто. — Но само той и аз знаем, а сега и ти. Жизненоважно е Приам да не научи. Той ще убие Астианакс и мен, а после ще намери и Хеликаон, ако може. Така е по-добре. Това е единственият начин. Но е толкова трудно — прошепна тя.

— О, мила моя, съжалявам за страданието ти. Но трябва да вземеш решение и мисля, че имаш само един избор. Знаеш какъв е той.

Андромаха кимна и от очите ѝ потекоха сълзи. Пенелопа постави ръка на рамото ѝ. Нямаше какво повече да се каже.

На плажа долу екипажът на Хеликаон товареше провизии.

— Към Седемте хълма ли си тръгнал? — попита Одисей. Хеликаон го погледна, но не отговори. Царят разбра колебанията на приятеля му да говори за плановете си. Въпреки спасяването на Пенелопа, двамата все така бяха на противоположни страни.

— Няма да те предам, момче — каза възрастният мъж. — Знаеш го, нали?

Хеликаон кимна.

— Зная. Лудостта на войната заразява всички ни. Да, там отивам. Какво ще намеря? Живи ли са още хората ми, Одисей?

— Разбира се, че са живи. Боли ме, че изобщо питаш. Когато тази война започна, ги събрах заедно и им казах, че няма да търпя вражди и междуособици. Около тях бродят престъпници и номадски племена. Морето гъмжи от пирати. Имат достатъчно врагове и без да се бият помежду си. Там всичко е наред, Хеликаон, и всички ще те посрещнат като приятел. Предполагам, че търсиш калай?

— Да. Трябва ни всичко, което можем да намерим.

— В Седемте хълма има запаси. Вземи, колкото можеш да носиш.

Докато говореха, Биас дойде при тях. Хеликаон го погледна, спомняйки си омразата в гласа на мъжа последния път, когато се срещнаха.

Дано изгориш, Хеликаон. Заедно с твоя кораб убиец.

Той не погледна Хеликаон, а заговори на Одисей:

— Натоварихме повечето от провизиите, които искаше — докладва старият моряк. — Пиратите обаче не са ни оставили много.

— Утре ще отплаваш до Пилос — каза Одисей — и ще изтъргуваш каквото е нужно с хората на Нестор.

Биас кимна, но не отговори. Тишината се проточи, после той пое дълбоко дъх и се обърна към Хеликаон:

— Няма да взема обратно думите си, Златни, но ти благодаря, че ни се притече на помощ.

После, без да дочака отговор, Биас си тръгна.

— Добър човек, но не прощава лесно — каза Одисей.

Хеликаон сви рамене.

— Прощката не бива да се дава лековато. Как е Пенелопа?

— Тя е силна... много по-силна от мен. Но не искам да говорим за онова, което сигурно е преживяла преди да дойдем. Само като си го представя, ме изпълва ярост, която едва удържам. Ти говореше за лудостта на войната и това нападение над Итака е пример за нея. Синът на Магарешко лице е искал отмъщение, но дори и без подобна причина пиратите стават все по-силни. Докато ние се събираме да унищожим Троя, собствените ни царства остават беззащитни. Когато победим — а ние ще победим, Хеликаон — къде ще се върнем? Боя се, че този конфликт ще ни погълне до един. Тогава няма да има победители и дори съкровищницата на Троя няма да ни осигури достатъчно злато, за да възстановим всичко, което сме изгубили.

Хеликаон погледна стария си приятел. Сега и в косата, и в брадата му имаше повече сребро, отколкото червено, а лицето му бе напрегнато и покрито с бръчки.

— Всичко това е истина, Одисей... ако изключим съкровищницата на Троя. Не съм виждал златото на Приам, но то трябва да е чудовищно много, за да поддържа разходите на тази война. Златото изтича от града всеки ден, за да наема търговци, да подкупва съюзници. А вече съвсем малко влиза в Троя, защото всички напускат. Ако битките продължат още дълго, дори и да завладеете града, няма да намерите нищо ценно.

— И тази мисъл ми мина през ума — кимна Одисей. — Ако това се окаже истина, всички сме обречени на бедност и погром. — Той отново въздъхна и погледна в сините очи на Хеликаон. — Надявам се да не те намеря в Троя, когато завземем града.

— Къде другаде бих могъл да бъда, Одисей? Жената, която обичам, ще е там и аз ще я браня с живота си.

— Страх ме е за теб, момче. — Одисей внезапно изглеждаше разтревожен. — Двамата с Хектор сте най-големите бойци на Троя — каза той с тих глас. — Как мислиш, какво ще стане, когато той научи, че жена му ти е любовница?

Хеликаон се отдръпна ядосано. После раменете му се отпуснаха.

— Толкова ли е очевидно?

— Толкова, при положение че никога не стоите близо един до друг в една стая, нито се поглеждате, когато сте заедно, но пък се прибирате в покоите си почти едновременно. Не след дълго — ако вече

не е станало — няма да има и един мъж в екипажа ти, който да не ви подозира.

Одисей положи ръка на рамото на Хеликаон.

— Върни я в Троя и напусни града. Защиатавай Севера, дръж отворени търговските маршрути, бий се в морето. Но стой далече от нея, момче, защото иначе се страхувам за бъдещето и на двама ви.

КНИГА ВТОРА
БИТКАТА ЗА ТРОЯ

XIII

СЕЛЯНИНЪТ И ПРИНЦОВЕТЕ

Никой от жителите на Троя не помнеше по-сурова зима. Бурите, идващи от север, донесоха леден дъжд, а после, за всеобща изненада — сняг. По прозорците и стените се образуваха ледени висулки, а в полята на север от града много овце, хванати в капан от виелиците, измръзнаха до смърт. Бурите бушуваха в продължение на двадесет дни и дори когато отминаха, пътищата останаха блокирани.

В Долния град сред населението на по-бедните квартали имаше жертви. Цената на храната се вдигна тревожно много, докато лошото време и слуховете за войната караха множеството търговски кервани, идващи от изток, да заобикалят града. Приам нареди всички складове за жито да въведат дажби и в Троя започна да се заражда недоволство.

Дори в най-лошите дни на зимата хората не спираха да напускат града, защото от юг неизменно идваха лоши новини. Хектор спечели три битки, но превъзхождащия го по численост враг го принуди да отстъпи до Тива в полите на Плакос, а сега и този град беше обсаден.

На север микенската атака върху Дарданос бе отблъсната от генерал Банокъл и неговите тракийци, подпомогнати от отряд наемници, водени от Тудалияс — прогонения син на хитския император. Битката обаче бе спечелена на косъм. Ако флотата на нашественика не бе попаднала в буря, защитниците щяха да паднат. Само една трета от корабите успяха да прекосят бързеите, Вражеската армия намаля до четири хиляди мъже, а не дванадесетте хиляди, които иначе щяха да слязат на брега.

Един зимен ден царският син Антифон излезе от дома си в Долния град и прекоси заледените и почти изоставени улици към горните квартали. Духаше свиреп вятър и дори наметалото от овча кожа не можеше да задържи студа на разстояние от костите му.

Той прекоси Скейската порта и се заизкачва по каменното стълбище, водещо към южната стена. Докато се катереше, си спомни дългите дни боледуване, последвали обсадата на двореца преди четири години. Пронизан почти до смърт, той се бореше да оцелее и да изгуби

малко от пословичното си тегло, като катереше стълбите към стената отново и отново. Първия път се опита да покори северната част, където великата стена бе най-ниска. Мислеше си, че ще припадне от болка и изтощение. Но през последвалите месеци силата му нарасна и сега — въпреки че все още тежеше колкото двама мъже — бе силен като всеки троянски войн.

Нямаше представа защо брат му Политес иска да се срещнат на Великата кула на Илион. Антифон не се бе качвал там от дете. Приам му забрани.

— Покривът ще се срути под тежестта ти, момче — каза той, — и за инженерите ще е кошмар да го поправят.

На южната стена над Скейската порта Антифон се спря за момент, после отвори дъбовата врата, водеща към Великата кула, и влезе в мрака. Там изчака, докато очите му се нагодят. Стъпалата, оформени около вътрешната стена, се издигаха отляво.

Когато най-накрая излезе на дървения покрив, вятърът го удари като брадва. Четиримата стражи, които стояха в ъглите на кулата, се бяха увидели в наметалата си и търпеливо го понасяха. Политес също бе скрил слабото си тяло под тежко наметало, а над оредяващата си коса бе надянал шапка от овча кожа. Той дотича до брат си, блъскан от северния вятър.

— Благодаря ти, че дойде, братко — каза той, въпреки че половината от думите му бяха отнесени още с излизането си от устата му. — Добре ли си?

— Нека оставим въпросите за здравето за някое по-удобно време — извика Антифон. — Какво правим тук?

— Както обикновено, търся съвета ти, братко. — Политес постави ръка на рамото на брат си и го избута до ръба, гледащ към Долния град и залива. Широката стена предлагаше известно убежище за долната част на тялото му, но въпреки това Антифон едва успяваше да си поеме дъх заради вятъра. Той постави длан върху устата си, за да може да диша.

— Баща ни отново иска да ме направи на глупак — каза Политес до ухото му. — Вчера ме призова и ми каза, че ме прави свой стратег, за да планирам отбраната на Троя. Прекарах наистина безсънна нощ, братко.

Антифон кимна.

— А защо сме на Великата кула? — попита той задъхано.

— Оттук се вижда цяла Троя, околностите, откъде ще дойдат нашествениците и можем да планираме защита.

Антифон изсумтя. Той хвана костеливата ръка на брат си и го издърпа до вратата на върха на стълбището.

— Ела с мен, Политес!

Без да си направи труда да види дали брат му го следва, той се запуска надолу в тъмната и милостиво неветровита кула, докато не стигна до стената. Когато се озова на светло, Антифон се спусна и по стълбите, слизащи от стената.

Когато стигна улицата, той извика един от стражите.

— Искам колесница.

Мъжът кимна и изтича към двореца.

Антифон излезе през Скейската порта. Чак тогава, когато вече бе в Долния град, се обърна, за да види брат си.

— Ако искаме да защитим града, трябва да мислим като нашественика — каза едрият принц. — Не можем да разсъждаваме като Агамемнон, докато стоим на върха на Великата кула. Трябва да идем там, където ще бъде той, да видим онова, което той ще види.

Политес кимна, а на лицето му се появи покруса.

— Прав си. Не съм добър в тези разсъждения. Затова и ме избра татко. За да ме направи за смях. Както на Сватбените игри на Хектор.

Антифон поклати глава.

— Не мислиш внимателно, братко. Истина е, че в миналото Приам ни правеше на глупаци. Назначи ме за Капитан на Коня, когато бях толкова колосално дебел, че можех да счупя гърба дори на някой от безсмъртните жребци на Посейдон. Но сега той знае какво прави. Когато микенците дойдат, трябва да сме готови. Напролет ще са по бреговете ни. Може да имаме само дни, преди да видим корабите им. Царят не те е избрал, за да те направи за смях. Избрал те е, защото мисли, че си правилният човек за задачата. Трябва да го разбереш.

— Въпреки Игрите?

— Заради Игрите, братко. Игрите бяха важни за него. Той искаше Агамемнон и сбирщината му боклучави царе да видят колко организирани са троянците. Вярваше, че можеш да се справиш. И ти го накара да се гордее с теб. Успя да организираш хиляди хора на правилните събития в правилните дни и правилното време. Всички

бяха нахранени и настанени. Това беше голям успех. По онова време явно си бил твърде напрегнат, за да го забележиш.

— Имаше няколко стълкновения — каза Политес, поуспокоен донякъде от похвалата.

— Имаше повече от няколко стълкновения — засмя се Антифон. — Самият аз видях двадесетина. Но Игрите не бяха нарушени и всички си отидоха у дома доволни. Освен цар Ейоней. — Той сви рамене. — И двамата мъже, умрели в състезанията с колесници. И критянинът, когото Ахил уби с един удар. — Той се засмя отново и потупа брат си по гърба.

— Не мога да го видя — каза Политес нещастно. — Вчера се срещнах с генералите Лукан и Тирсит. Говореха на език, който не разбирам.

Антифон се изкикоти.

— Войниците обичат да говорят на своя си таен език.

Колесницата се появи с тракане и мина през портала. Едрият принц освободи колесничаря и пое юздите.

— Ела, Политес. Нека се разходим.

Брат му се качи. Антифон стисна юздите и колесницата потегли през Долния град и плетеницата от улици и алеи под великите стени. Когато преодоляха защитния ров, той подкара през леко неравния път, прекосяващ покритата със сняг равнина на Скамандър, докато не достигнаха реката. Тя бе придошла — нещо типично за зимата — и водата беше до колелата на колесницата още преди да стигнат до широкия дървен мост. Антифон накара конете да спрат и слезе. Застанали в средата на моста, те погледнаха назад по пътя, по който бяха дошли.

— Какво виждаш сега? — попита едрият мъж.

Политес въздъхна.

— Виждам огромен град, издигнат на плато и заобиколен от непревземаеми стени. — Той погледна към Антифон, който кимна окуражаващо. — Виждам и Долния град, който се издига на хълм, на юг от горния. Той също може да се защити, но ако защитниците са твърде малко или нашествениците — твърде много, ще бъде завзет, улица по улица, сграда след сграда. Превземането му ще струва скъпо и на двете страни, но е възможно. Татко мисли да разшири защитния ров около града, което ще означава да се съборят множество сгради.

Но се бои, че това ще прати грешно послание до хората. Ако народът вярва, че Агамемнон със сигурност идва, още повече ще избягат от Троя и съкровищницата ще пострада.

Антифон сви рамене.

— Агамемнон така или иначе ще дойде. Какво друго виждаш?

— Навсякъде около нас, на изток, запад и юг, виждам широка равнина, идеална за конна война. Троянския кон ще унищожи всяка войска, появила се тук. Никой не може да се изправи срещу него.

Докато Политес гледаше града, Антифон видя, че изражението му се променя.

— Какво има? — попита едрият мъж.

— Троянския кон — отвърна Политес. — Хиляди коне. Не можем да ги приютим в Горния град. Няма да имаме достатъчно храна. Нито пък можем да ги оставим в Долния град и казармите там. Ами ако той падне?

— Ето че започна да мислиш — отвърна Антифон, въпреки че самият той не се бе сещал за този проблем досега. Троянският кон беше подвижна армия, най-добре пригодена за бързо движение, за изненадващи атаки над вражеските сили. По време на обсада щеше да е безполезна. В сърцето му се зароди страх.

Политес гледаше напрегнато земята около града и надолу, към залива на Троя.

— Ще ни трябват още конници — каза той. — Съгледвачи и куриери. Хектор и хората му трябва да останат извън града, да са в постоянно движение и да удрят врага там, където най-малко ги очаква. — Принцът се намръщи. — Как можем да ги снабдяваме с храна и нови оръжия, копия и стрели?

— Твърде бърз си за мен — каза Антифон. — Как ще оцелеем, ако армията ни е извън града?

— Не цялата армия. Само Троянския кон. Това няма да ни попречи да браним стените с пехотата и стрелците, както и да атакуваме с отряди извън Троя, когато имаме шанс. Трябва да имаме скрити провизии сред хълмовете и горите, където врагът няма да стигне — продължи той, набирайки скорост с плана си. — И ще ни трябва начин да комуникираме с Хектор, за да не изгубим стратегическа връзка.

— Ти си чудо, малки братко — каза Антифон възхитен. Политес се изчерви при този комплимент. — Но — продължи едрият принц с отново сериозен глас — не можем да разчитаме изцяло на Троянския кон. Той е нашето копие и нашият щит, но дори и най-здравият щит може да бъде счупен.

— Вярваш ли, че Агамемнон ще доведе собствена конница? Не е възможно!

— Не, силата на Микена е в пехотата ѝ. Микенските пешаци са най-добрите в света, опитни и дисциплинирани. Не искаме да влизаме в битка с тях.

— Но не е ли нашата пехота най-добрата? — възрази Политес. — Със сигурност Скамандрийският и Хераклионският гарнизон, както и твоите илионци могат да спрат всяка армия? Всички те са велики войни.

Антифон поклати глава.

— Ако се изключат орлите, нямаме пешаци, които да се мерят с микенците — призна той. — А пехотата ни се състои основно от хитски и фригийски наемници и долнопробната им броня. Микенците ще преминат през тях като коса през дълга трева. Само Хектор и Коня могат да победят елитните войни на Агамемнон. Микенците са най-добрите бойци на света, но са тежко бронирани и реагират бавно. Само конна атака може да разчупи формацията им и да ги разпръсне.

Политес кимна.

— Но орлите на татко могат да ги надвият, нали?

— Да, но имаме само триста от тях. Микенската пехота наброява хиляди и повечето от тях са ветерани от десетки войни. Те са смъртоносни, Политес, и знаят как да печелят. Тренирали са много в това направление.

Антифон погледна към града. Настроението му беше безрадостно. От досега му със смъртта насам той благодареше ежедневно на боговете за живота си и посрещаше всяка сутрин с решителното желание да изцеди цялото възможно удоволствие от предстоящия ден. Но сега, за пръв път от години насам, чернотата заплашваше да го погълне. Започнало като кротко интелектуално упражнение, обсъждането на защитата на Троя с брат му разцъфтя в злокобната заплаха на бъдещето. В ума си виждаше вражеските лагери из равнината на Скамандър, реката — почервенияла от кръв, Долния

град — празен и изоставен, и микенците, прехвърлящи стените на Троя.

— Ние също знаем как да печелим — каза окуражаващо Политес. — А великите стени са непревземаеми. Градът не може да падне.

Антифон се обърна към него.

— Ако микенците достигнат стените, братко, Троя няма да оцелее. В града има само два кладенеца. Повечето ни вода идва от Скамандър. И колко дълго ще можем да храним народа си? Няма да преживеем лятото. В крайна сметка ще се появи предател. Винаги се намират. Дарданос не бе превзет с обсада, нали помниш? Само един предател бе достатъчен и вражеските войски просто влязоха в крепостта.

Той замълча. Аз бях предател, помисли си, последния път, когато Агамемнон се опита да завладее Троя. Заради арогантността си, почти причиних смъртта на царя и падането на града под властта на чуждестранна армия. Само смелостта на героя Аргуриос бе предотвратила това. Двама троянци заговорничеха да съборят Приам, а един микенец спаси града. Боговете обичат елегантните иронии.

Антифон се усмихна мрачно, опитвайки се да се разведри и проклинайки самосъжалението си.

— Ако бях останал дебел, можех да заста на зад Скейската порта и цялата микенска армия нямаше да успее да я отвори.

Политес се засмя.

— Значи трябва да се връщаме у дома, при планините медени сладкиши.

Едрата жена вървеше по улиците на Долния град с кошница медени сладкиши в ръка. Мнозина от по-старите търговци я поздравяваха. Тя ги познаваше до един. Тобиос, бижутера, с боядисаната му коса, Паликос, продавача на плат, Раша — източеният търговец на месо, и всички други. За тях тя все още бе Голямата Руж, слугинята на Афродита.

Но тези дни вече си бяха заминали. Тя беше женена за Банокъл — войник от Троянския кон. Усмихна се. Генерал, моля ви се. Мислите за съпруга й я топлеха, докато вървеше в утринния студ.

Когато бе още млада и красива, тя мечтаеше да се омъжи за някой богат мъж, висок и привлекателен, и да живее в дворец със слуги, които да се грижат за нуждите ѝ. Щеше да си взима парфюмирани бани и да носи роби, украсени със скъпоценности. Обожанието на съпруга ѝ щеше да е по-ярко от лятното слънце и тя щеше да ходи из Троя като царица от легендите. Такива мечти имаха младите. Жената от онези времена вярваше, че никога няма да остарее. Че никога няма да дойде ден, когато мъжете не я желаят, когато един поглед от виолетовите ѝ очи не може да плени сърцата им.

Ала този ден бе дошъл, промъкнал се незабелязан през сенките на живота ѝ. Богатите клиенти намаляха и Руж откри, че е започнала да работи с чуждоземните моряци, простите войници или бедните търговци и пътешественици.

Докато не дойде нощта, в която Банокъл нахлу в живота ѝ.

Руж вървеше към малката си уютна къща на Улицата на грънчарите и по пътя се бе озовала на площада, където за пръв път видя микенския войник. Беше мъртвопиян, в компанията на крадци и главорези. Извика я и се запрепъва към нея.

— В името на боговете — каза тогава. — Мисля, че ти си най-красивата жена, която някога съм виждал.

После бръкна в кесията си и извади сребърна монета, която набута в ръката ѝ. Тя му каза, че е приключила работа за нощта, но това не го обезпокои.

— Давам ти я заради красотата ти — каза микенецът.

Въпреки годините, в които бе работила с мъжете и желанията им, този жест я трогна. И ѝ стана жал за пияния глупак. Руж познаваше мъжете с него. Те бяха обирджии и преди свършването на нощта, щяха да го убият или осакатят, за да му вземат парите.

Ала тя го остави и продължи по пътя си — също като тази сутрин — към дома на пекаря Кренио.

По-късно, връщайки се по същия път, се подготви да види мъртвия войник на паважа. Когато най-накрая достигна площада, го завари седнал. Пиеше спокойно, а крадците бяха проснати около него.

В последвалите дни Руж го видя да участва като борец в Сватбените игри на Хектор, разхождаха се заедно на плажа, спяха един до друг и тя слушаше дишането му. И някъде по това време осъзна с огромна изненада, че го харесва. Причината все още бе мистерия. Той

не бе нито интелигентен, нито схватлив. В много отношения бе като огромно дете. Ядосваше се бързо, прощаваше лесно. Дори сега любовта ѝ към него я изненадваше.

Генерал Банокъл. Мисълта я забавляваше.

Когато достигна дома си, Руж остави кошницата медени сладкиши на масата и си сипа чаша вино. Огънят бе изгаснал и тя му добави дърва, а после седна пред пламъците. Банокъл още беше в Дардания. До града достигна новина, че е спечелил битка. Името му бе в устите на всички.

Руж отпи от виното си и се пресегна за сладкиш. Само един, обеща си тя. Вкусът му беше божествен. Талантът на Кренио като пекар нямаше равен.

Старецът отново плака, когато го посети тази сутрин, докато повтаряше отново и отново колко много я обича.

— Ще напусна града — каза той за пореден път.

— Повтаряш го вече цяла година — отвърна тя, — но още не си го направил.

— Чакам да видиш кое е разумно, мила моя, и да дойдеш с мен.

— Не започвай отново, старче. Вече съм омъжена.

— Но все така не можеш да стоиш далече от мен, нали? Ние сме родени един за друг. Зная го с цялото си сърце. Ела на изток с мен, Руж.

Тя не можеше да му каже, че както винаги му доставя удоволствие само заради сладкишите му. Прехапа устни. Бяха толкова вкусни.

Умът ѝ се понесе към Банокъл.

— Липсваш ми — прошепна.

На Банокъл му беше скучно. Извън крепостта на Дарданос войниците още празнуваха последната си победа над микенците. Оттук се чуваха смях и песни, звуците на радост от мъже, които са преживели битка. Той подушваше печено месо и копнееше да е сред войните, да пие и танцува безгрижно. Вместо това бе зазидан в тази студена зала, докато Калиадес и хитът с къдравата брада и името, което се оплиташе в езика му, говореха безкрайно дълго за плажове и заливи, места за спускане на войници или подходящи за водене на битка.

Обсъждаха провизии, съгледвачи и повишения, с които да заменят офицерите, паднали в битка. Думите го заливаха и той осъзна, че става все по-раздразнителен.

Истината бе, че Голямата Руж му липсва. Това, че я нямаше около него, тежеше като камък в сърцето му. Представи си я седнала в малкия ѝ двор, облегната на възглавници и с вдигнати крака на тапицираното столче. Картината го поуспокои.

Раздялата им не беше мирна. Виолетовите ѝ очи го гледаха гневно.

— Добиче такава — каза тя, — това е война, която не може да бъде спечелена. Троя няма да удържи срещу западните царе и армиите им. Всички умни търговци напускат града. И ние трябва да го сторим. Да тръгнем на изток. Сега имаме злато и репутация. Можеш да си намериш работа сред хитите. Бихме могли да бъдем щастливи.

— Но аз съм щастлив — отвърна Банокъл, опитвайки се да я прегърне. Тя го отблъсна, после въздъхна.

— Аз също — призна накрая неохотно. — И това ме плаши. Никога не съм го очаквала. Погледни ме, Банокъл. Аз съм дебела застаряваща курва. Мислех си, че всичките ми мечти са умрели отдавна. Бях спокойна в малката си къща. После се появи ти.

Тогавя той пристъпи и я прегърна. Тя не се отдръпна, а положи глава на рамото му.

— Ти си радостта на живота ми — каза Банокъл.

— Значи си пълен идиот и животът ти трябва да е бил ужасен преди мен.

— Такъв беше, но не го знаех. Не бой се. Ще се прибера напролет. Ти само си почивай и се забавлявай. Вземи още от онези сладкиши от стария пекар.

— Наистина си пълен тъпак — отвърна Руж, но вече с по-мек тон. После един войник извика Банокъл. Тя връчи на своя съпруг шлема му и той се наведе да я целуне.

— Слушай внимателно Калиадес — предупреди го тя. — И не позволявай да те убият.

— Няма опасност. Вече смазахме армията им. Няма да дойдат преди пролетта, а дотогава аз ще съм си у дома.

Но микенците дойдоха отново и битката бе свирепа, пълна със свистящи остриета и промушващи копия. Ако не беше бурята, която да

разпръсне флотата им, врагът щеше да ги надвие.

Банокъл изгледа неодобрително хитския принц. Той бе млад, но брадата му беше дълга и изкуствено накъдрена. Носеше дрехи от блестящ плат в небесносин цвят, които блестяха на светлината на факлите. Облича се като жена, помисли микенецът презрително, щом видя отблясъците на скъпоценните камъни, пришити в ръкавите. Дори ботушите му, с втъкани в тях сребърни нишки, светеха. В дръжката на меча му имаше кристали. Човекът беше ходеща съкровищница.

Банокъл пресуши чашата си с вино и се оригна. Получи се добре — силно и гърлено. Това накара разговора да секне. Приятелят му Калиадес вдигна очи и се ухили.

— Боя се, че губим вниманието на моя другар — каза той на хитския принц.

Тудалияс поклати глава.

— С риск да бъда наречен педант, трябва да изтъкна, че не можем да изгубим нещо, което никога не сме имали.

Той се изправи плавно и прекоси залата, за да излезе на балкона.

— Не ме харесва — отбеляза Банокъл, почесвайки се по късо подрязаната руса брада. — И аз не го харесвам.

Микенецът също се изправи и се огледа из стаята, а очите му се спряха на поднос, пълен с нарязано месо и сирене.

— Всички сладкиши са свършили — оплака се той.

Отиде до вратата, отвори я с ритник и извика да донесат още сладкиши. После пак седна.

— Не е неприязън — заяви Тудалияс, който също се върна в стаята. — Отгледан съм от философи и рядко надарени учители — историци и мислители. Изучавал съм стратегиите на древните войни и думите на велики генерали, поети и законодатели. Сега съм прогонен от царството на баща си и съм в компанията на войник, чиято основна радост е да си бърка в носа. „Неприязън“ не може дори бегло да опише чувствата ми.

Банокъл го изгледа ядно, а после хвърли поглед на Калиадес.

— Мисля, че това беше обида, но спрях да го слушам, когато стигна до философите. Никога не съм ги харесвал тия копелета. Нищо не им схващам.

— Разбирам, че може би те не говорят неща, които биха те заинтересували, приятелю — отвърна Калиадес, — но ако можем да се

върнем някак към основната тема, ще съм ти много признателен.

— Какво има да говорим? Врагът дойде, ние го унищожихме. Те са мъртви. Ние не сме. — Забеляза, че хитският принц го гледа яростно.

— Опитваме се да предвидим къде може да бъде следващото им нахлуване и как да се подготвим за него. Това правят интелигентните офицери — изсмя се Тудалияс.

— Интелигентност, а? — отвърна рязко Банокъл. — Ако си толкова умен, защо са те прогонили? Защо си с нас, селяните?

— Прогониха ме, защото съм умен, идиот такъв. Баща ми е болен и слабоумен. Мислеше си, че планирам да го сваля от власт.

— Тогава защо не те уби?

— Защото е болен и слабоумен. — Тудалияс се завъртя към Калиадес. — Не можем ли да обсъждаме кампанията сами?

— Можем — съгласи се микенецът. — Но това ще е проява на неуважение към великия генерал тук. А може би трябва да си спомним, че именно неговата конница проби вражеските редици, позволявайки ни да разпръснем врага.

— Не съм го забравил, Калиадес — каза принцът. — Нито омаловажавам смелостта му и бойните му умения. Обижда ме мързелът на бавния му ум.

Банокъл скочи на крака и изтегли меч си.

— Изморих се от обидите ти, лайняно лице, а също и от глупавата ти брада. Нека ти я подрежа — около гърлото!

Сабята на Тудалияс изсвистя навън от ножницата. Калиадес скочи между двамата мъже.

— Ето сцена, която да вдъхне увереност на враговете ни — извика той. — Двама генерали, победили в битка, които се режат на парчета. Приберете оръжията! Може би е по-добре да се срещнем по-късно, когато сте се поуспокоили.

За момент никой от двамата не помръдна, после хитският принц прибра с рязко движение сабята си и излезе.

Когато вратата се затвори, Банокъл въздъхна.

— Какво ти става? — попита Калиадес.

— Липсва ми Руж. Не съм я виждал от месеци.

— Руж ще те чака. Но не това те безпокои. Приятели сме от години. Никога не съм те виждал да вадиш меч на някой от другарите

си. Щеше да убиеш добър човек и смел войник. Не приличаш на себе си, Банокъл.

Русият микенец изруга тихо.

— Повдига ми се да съм генерал. Липсва ми старият живот, Калиадес. Бий се, убий врага, напий се и плати на някоя курва. Това е правилният живот за войника. Аз съм генерал само наужким. Ти си този, който мисли и планира. И хитът го знае. В името на боговете, всички го знаят. Преди бях някой. Бях велик боец и хората ме уважаваха.

— Все още си такъв и те все още го правят.

— Не е в това въпросът. Знаех какво правя и го правех не по-зле от всеки друг. Сега не зная и никакви чужденци ме обиждат в лицето. Казвам ти, още една обида и ще му взема машата за къдрене и ще му я навра толкова дълбоко в задника, че ще може да си къдри брадата отвътре!

Калиадес се изкикоти.

— Не разбирам защо те дразни брадата. Мнозина хитски войни имат бради и, както видяхме, те са свирепи бойци. Защо не отидеш при празнуващите и не се напиеш?

Банокъл поклати глава.

— Вече не мога, Калиадес. Хората спират да говорят, когато се появя. Стават тихи, сякаш очакват да им се изпикая в огъня.

— Ти си техен командир и те те почитат.

— Не искам да бъда почитан — извика Банокъл. — Искам да съм си аз! Не можеш ли ти да си генерал? И без това правиш всички планове.

Калиадес вдигна поглед към него.

— Войната не е само планиране — каза той тихо. — Стратегията не струва нищо, ако мъжете не искат да се бият. Когато ти поведе атаката, те те последваха, а сърцата им бяха пълни с огън и вяра. Това е нещо, което никакво злато не може да купи. Ти си тяхното вдъхновение. Те вярват в теб. Биха отишли и в Хадес, ако го поискаш от тях. Трябва да разбереш това. Ядосваш Тудалияс не защото си глупав, а защото той не може да се научи да бъде като теб. Способен е да изучи всички стратегии на войната, да усвои всички умения, но не и да вдъхновява. Истината е, че и аз не мога. Това е рядък дар, Банокъл, и ти го имаш.

— Не го искам! — възрази едрият мъж. — Искам всичко да е както преди.

— Искаш да бяхме умрели в Тракия?

— Какво? Искам да кажа, че... не знам какво искам. Но не и това! Чумата да го тръшне Хектор, задето ме направи командир!

— Хектор не можеше да вземе траките в Троя със себе си. Знаеш какво стана последния път, когато те бяха там.

— Какво?

— О, в името на боговете! — извика Калиадес. — Двамата с теб бяхме в нахлуващата армия! Тракийският отряд на Троя вдигна бунт и се присъедини към нас. Почти завзехме града.

Банокъл се свлече в стола си и въздъхна.

— Казах на Руж, че няма да има повече битки в Дарданос през зимата. Колко още чумави армии може да прати Агамемнон през проливите?

— Очевидно повече, отколкото мислехме — отвърна Калиадес. — Но защо през зимата? Храната е малко, земята е негостоприемна. Снегът и силните дъждове правят Тракия непроходима. Няма логика.

— Щом е така, защо се безпокоиш?

— Защото Агамемнон не е глупак. Той е завладявал градове в миналото и е извършвал успешни кампании из целия Запад. Ние с теб сме воювали в много от тях. Здравият разум ми казва, че атаката срещу Троя трябва да се координира с атака срещу Дардания на север, както и нахлуване през планините Ида на юг. Само тогава флотата му може да достигне залива на Троя. Но атака тук посред зима, при положение че армията му е изолирана? Дори ако бяха успели да стигнат на юг, подкрепленията от Троя щяха да ги унищожат. Какво иска да постигне?

— Може би си е изгубил ума — отбеляза Банокъл.

Калиадес поклати глава.

— Хубаво е да си го мислим. Но се боя, че той има план, а ние не го виждаме.

XIV

ПОЛИЧБИ В ЗВЕЗДИТЕ

Късно през нощта Калиадес отиде да намери Тудалияс. Един страж го упъти към укрепленията над Морската порта и той намери хитския принц загледан на север над озарения от луната Хелеспонт.

Пет галери бяха изтеглени на плажа долу, а екипажите им спяха на пясъка. В по-добри дни те се качваха в града, сгущен в полите на крепостта, за да пият и да си купят компанията на курвите. Но сега мястото бе изоставено, а населението бе избягало надалече от опасностите на войната. Корабите идваха за провизии, преди да продължат патрулирането си през проливите.

Тудалияс се обърна, но не го поздрави.

— Още ли си ядосан? — попита Калиадес.

— Ядосан съм почти цяла зима — отвърна принцът — и няма изгледи скоро да ми мине. Но не се безпокой, Калиадес. Не онова говедо подклажда яростта ми.

— Какво тогава?

Тудалияс се усмихна студено.

— Ще ми отнеме твърде много време да обясня. За какво ме търсиш?

Микенецът не отвърна веднага. Тудалияс беше принц, отгледан сред чуждоземни благородници. Калиадес нямаше опит с подобни хора. Обичаите и нравите им бяха непонятни за него.

Знаеше обаче, че хитът е горд мъж и затова трябва да подбира думите си внимателно.

— Тази вечер си изпуснахте нервите — каза той накрая. — Смятах, че не е добре да оставям нещата да се задълбочат през нощта.

— Носиш ми извинението му ли?

Калиадес поклати глава и отговори меко:

— Той няма нужда да се извинява. Ти го обиди първи.

В очите на Тудалияс проблесна гневна светлина.

— Нима очакваш аз да се извиня?

— Не. Банокъл ще е забравил инцидента до сутринта. Така е устроен. Той не е сложен човек и не таи ненавист в себе си. Всичко, което ти каза, беше вярно. Знам го. Дори Банокъл го знае. Важното е да оставим това зад гърба си.

— Ако той беше хитски генерал и някой от офицерите под негово командване му бе говорил като мен, щеше да бъде повикан убиец, който бързо да се отърве от него — отбеляза Тудалияс.

— За щастие Банокъл не е хитски генерал. И ако утре има битка, а ти си в смъртна опасност, той ще премине през огън и жупел, за да те спаси. Такава е природата му.

— Това вече го е правил — каза принцът и Калиадес видя, че гневът му утихва. Тудалияс отново се загледа в морето. — Никога не съм обичал Великата зеленина — отбеляза той. — Не разбирам защо мъжете копнеят да плават по нея с несигурните си дървени кораби. Вие, морските народи, сте мистерия за мен.

— И аз никога не съм обичал морето — отвърна Калиадес, — но пък животът ми е бил пълен с битки.

— И моят. Бях на петнадесет и нямах брада, когато татко ме прати да се бия в Кадеш. Оттогава насам вода постоянни войни с египтяните, а сега и с идоноите и тесалийците, които идват с микенците. Хората винаги говорят за абсолютна победа. Аз обаче никога не съм виждал такава.

— Нито пък аз — съгласи се Калиадес.

— И тук няма да видим такава — добави тихо Тудалияс. — Врагът ще дойде отново. Вече имам по-малко от триста мъже и тридесетина или повече от тях са ранени. Траките на Банокъл са неколкостотин, а имаме още двеста дарданци, мнозина от които са новобранци. Добави към това петдесетимата мъже от Троянския кон, които ни остави Хектор, и имаш по-малко от хиляда мъже, които да удържат царството.

— Пратих молба към Приам за подкрепления — отвърна Калиадес, — но се съмнявам да получим нещо повече от малко пешаци, след като Хектор и Коня се бият на юг.

— Можеш да удържиш крепостта няколко месеца — каза принцът, — но накрая ще умрем от глад. Ако врагът дойде многоброен, мисля, че ще е най-добре да оставим дарданците тук, а

после да отстъпим с бой на юг към Троя. Така пак ще можеш да попълниш броя си и да контраатакуваш.

— Опасността в това е, че може да ни заобиколят, а после да ни спипат на открито — изтъкна Калиадес. — Ако сме изправени срещу леко въоръжени диваци, ще си пробием път. Но ако Агамемнон прати тежко бронирани микенски отряди, те ще ни нарежат на парчета.

— Толкова ли са добри?

— Повярвай ми, Тудалияс, няма по-добра пехота под слънцето. Всеки от тях е ветеран и се бият в сгъстена формация, четири или шест реда с преплетени щитове. Твоите хити са смели мъже, но плетените щитове няма да спрат тежки копия. Нито пък тънките ви саби могат да пронизват брони от бронзови дискове.

Внезапно на изток проблесна ярка светлина, която привлече вниманието им. Калиадес вдигна очи и видя падаща през нощното небе звезда. Само след миг още няколко прекосиха небосвода.

— Това е поличба — каза Тудалияс, докато ги гледаше. — Но за добро или лошо?

— В нощта, когато покорихме Спарта, в небето имаше подобни светлини — отвърна Калиадес. — За нас това беше добра поличба. Спечелихме.

— В онези дни ти си бил микенски войн — отбеляза хитът. — Може би знакът е добър за микенците.

Другият мъж се насили да се усмихне.

— Или може би това са просто светлини в небето.

— Може би — отвърна принцът със съмнение. — Говори се, че Агамемнон е коварен враг. Истина ли е това?

— Служил съм му през повечето време, в което бях войник. Той е отличен стратег. Открива слабостта на врага, а после удря в сърцето му. Без милост. Без жалост.

— Тогава защо такъв добър стратег хаби живота на хората си тук посред зима?

— И аз си задавах този въпрос — призна Калиадес и поклати глава. — Нямам отговор.

Хитът погледна към него.

— Може би задаваш грешния въпрос.

— А какъв би бил верният?

— Той поема ли рискове или предпочита предпазливостта?

И двамата се умълчаха. Накрая хитът попита:

— Дарданската флота сега е в Хелеспонт и бди за вражески кораби, нали?

— Да.

— И Агамемнон би очаквал да сторим точно това?

— Предполагам.

— Може би точно това иска. Защото ако флотата защитава Хелеспонт, тя не брани Троя.

— Той не може да атакува Троя през зимата — каза Калиадес — заради страха от бури или лоши ветрове. Заради липсата на провизии за войските му. Нахлуването — дори ако е успешно — няма да бъде координирано, ще е без подкрепления от юг или север.

Но още докато говореше, Калиадес усети как го пронизва внезапен хлад.

— Хектор и Троянският кон са далече на юг, защитават Тива — отбеляза Тудалияс. — Троянската флота е малка, тъй като Троя разчита на дарданските кораби на Хеликаон за защита. Тези галери са тук и пазят проливите от атака от север. Ако Агамемнон нападне Троя сега, наред зима, с всичките си войски и тези на западните си съюзници, той ще хване града неподготвен. И, както каза ти, ще удари в сърцето. Без милост. Без пощада.

Старият рибар Тимеон отказваше да проклина късмета си. Когато други мъже бяха спохождани от бедствия, те се гневяха на боговете или мърмореха срещу несправедливостта на живота. Но не и Тимеон. Късметът си беше късмет. Или беше добър, или лош, но на него му се струваше, че шансовете са еднакви. И най-често — ако човек проявеше търпение — рано или късно, късметът се балансираше.

Този сезон бе истинско предизвикателство за философията му. Старата му рибарска лодка бе започнала да пропуска вода, още когато рибните пасажи тръгнаха надолу от далечното Мрачно море, край брега към по-топлите води на юг. Тимеон бе пропуснал най-добрите дни, защото дъските на лодката се оказаха изгнили и поправката беше бавна и скъпа.

Щом съдът отново стана годен за плаване, той вече бе задлъжнял много. После двама от тримата му синове обявиха, че ще отидат в града, за да се присъединят към троянската армия. Това го остави само с младия Микос, който беше добро, но тромаво момче. Докато режеше една риба от улова преди осем дни, той се поряза и раната забра.

Сега рибарят бе принуден да излиза в морето сам. Не му беше лесно. Старите му мускули се напрягаха до краен предел, докато се бореше с пълната мрежа.

Другите рибари спяха, когато той избута лодката си в мрака и отплава от Залива на Херкулес, окуражен от гледката на пасаж делфини. Те също ловуваха, което значеше, че наблизо има други риби.

Над тъмното море се бе спуснала мъгла, но небето над него бе ясно и звездите блестяха ярко. Вятърът беше студен, но на Тимеон му се струваше, че усеща първия полъх на пролетта в него. Хвърли мрежите два пъти. И двата пъти ги извади празни.

Един делфин мина край лодката му, наблюдавайки стария рибар с тъмните си очи.

— Изглеждаш добре охранен — каза му Тимеон. — Какво ще кажеш да споделиш от вечерята си?

Делфинът се обърна по гръб, а опашката му хвърли пръски вода във въздуха. После отново се гмурна и изчезна в дълбините. Тимеон подготви мрежата отново. Очите му бяха изморени, а мускулите го боляха.

През небето проблесна светлина. Той вдигна очи. На изток падаха звезди, като бели ивици по самур. Дъхът му секна при тази красота. Испита тъга от един щастлив спомен. Преди години, в нощта, когато се ожени за Мина, в небето също имате летящи звезди.

— Боговете ни благославят — каза тя, докато лежаха заедно на плажа, загледани в небето.

Отгледаха трима синове и пет дъщери. Достатъчна благословия за всеки мъж, казваше си той. Внезапно потрепери. Колко бързо летяха сезоните. Сега дори му изглеждаха по-бързи, отколкото на младини. Като дете дните му се струваха безкрайни. Спомняше си как копнееше да стане достатъчно голям, за да плава в лодката на баща си, да носи у дома риба, да го хвалят като велик рибар. Чакането му се струваше безкрайно.

Сега дните вече не бяха дълги. Профучаваха край него, твърде бързи, за да успее да ги улови. Мина бе мъртва от пет години, а му се струваше, че са минали броени дни, откак седеше до леглото ѝ и я молеше да не го оставя.

Тимеон хвърли мрежата за трети път, а после бавно задърпа въжетото. Почти веднага разбра, че е уловил нещо. Движейки се колкото се може по-бързо, той започна да го издърпва в лодката. В мрежата се гърчеха десетки големи сребристи риби. Използвайки всяка частичка от някога пословичната си сила, старецът задърпа въжетата. Рибите се изсипаха в краката му, махайки с опашки.

Двадесет медника само в една мрежа!

Късметът най-сетне му се беше усмихнал. Сърцето на Тимеон биеше силно и той се отпусна на седалката, бършейки потта от лицето си. Тогава видя от мъглата да се появява кораб. Беше странно да види галера посред нощ. Може би дарданци, помисли той, които патрулират в залива.

На носа имаше мъж, който измерваше дълбочината. Тимеон гледаше, докато корабът се приближава. Никой не го поздрави и галерата мина тихо край него. Рибарят събра мрежата си и реши да тръгва към дома.

После се появи друг кораб. И още един.

Светлината на зората озари небето в червено, докато още и още галери излизаха от мъглата.

Двадесет.

Тридесет.

Тимеон ги наблюдаваше тихо. Видя на палубите им бронирани мъже, които го гледаха смълчани. Вятърът се усили и мъглата изчезна. Старият рибар видя, че морето е пълно с кораби. Твърде много, за да ги преброи.

И в този момент разбра кои са те. Микенците бяха дошли и светът се бе променил.

Сърцето на Тимеон сега биеше като барабан. Страхът потече във вените му. Колко време щеше да мине, преди тези злокобни войни да решат да го убият?

Една галера мина край малката му лодка. Той вдигна очи и видя набит мъж с посребряла червена брада. До него имаше стрелци с поставени на тетивите стрели.

— Добър улов, рибарю — извика мъжът. — Тази нощ си бил късметлия.

Устата на Тимеон пресъхна.

— Не се чувствам голям късметлия — отвърна той, решен да не позволява на тези убийци да видят ужаса му.

Мъжът се усмихна.

— Разбирам те. Донеси улова си на брега и аз ще се погрижа да ти платят за него. Когато стигнеш, кажи на мъжете там, че Одисей те праща. Никой няма да те нарани. Имаш думата ми.

Одисей даде знак на моряка до себе си и греблата на галерата се спуснаха във водата. После тя продължи пътя си.

С натежало сърце Тимеон опъна изпокъсаното си платно и тръгна след нея.

XV

РАЖДА СЕ ЛЕГЕНДА

На изхода на тесния проход, водещ от Залива на Херкулес към равнината на Скамандър, бе построено здраво дървено укрепление. Цар Приам бе наредил да го издигнат, за да удържат прохода. Пазеха го петдесет войника от отряда на Хераклион. В случай на нахлуване ролята им бе двойка — да издържат колкото може по-дълго, докато пратят вест до града, и да спасят и отведат в безопасност онези от царското семейство, които се намират в двореца Царска радост.

През деня портите на укреплението бяха отворени и пропускаха търговци с каруците им надолу до плажа, където да съберат улова от риба. Нощем ги затваряха и по стената патрулираха стражи.

Тази нощ двама новодошли войници заместиха изморените си другари в уречения час. Първият беше Сефас, който се смяташе за умен мъж с многобройни качества, които завистливите му началници постоянно пренебрегваха. Вторият бе млад новобранец, когото Сефас държеше под крилото си. Момчето го боготвореше и той не пропускаше повод да подхрани това обожание.

Тази нощ войникът бе изморен. Беше прекарал деня в Троя, където заведе младежа до един бардак, използван от войниците. Там пиха вино и изхарчиха всичките пари на младока. Когато се върнаха в укреплението, Сефас обеща на другаря си, че ще спечели всичко обратно на игра на кости. Така че вместо да почиват, те играха до полунощ. В началото късметът му бе лош, но после се промени и той си тръгна с кесия, пълна с пари.

Момчето гледаше играта.

— Беше невероятен — каза той на Сефас. После се прозина. — Толкова съм изморен.

— Не бой се, момко, уредил съм да вземем смяната преди съмване. Ще си наваксаме със съня.

— Не можем да спим на пост — каза нервно момчето.

Сефас поклати глава при тази наивност.

— Имаш още много да учиш за войниклъка. Не бой се. Дръж се за мен и ще те науча.

Сега, когато бяха горе, той зачака, наблюдавайки вратата към колибата на офицера.

— Обзалагам се на един медник, че той ще излезе преди да успееш да преброиш до двадесет — предложи на момчето.

— Нямам никакви пари.

— Твърде късно е, така или иначе — отвърна Сефас с усмивка.

Под тях вратата се отвори и офицерът излезе, поставяйки бронзовия си шлем на главата. Той прекоси откритото пространство и се качи по тесните дървени стълби.

— Студена нощ — отбеляза.

— Да.

Офицерът погледна към морето.

— Много мъгла. — Вдиша шумно. — Бъдете бдителни, Сефас.

— Разбира се — отвърна войникът.

Добра смяна! В мрака мърдаха само гризачи. Цялото това представление беше загуба на време. Ако микенците дойдеха, те щяха да влязат през Залива на Троя и да обсадят града. Всеки с малко усет за стратегия разбираше това.

— Браво на вас — каза офицерът и се обърна, за да слезе по стълбите. Сефас го изпроводи с поглед, докато вратата на колибата не се затвори зад гърба му.

— Е, той отиде да спи — каза на младежа. — Така че нека и ние се опънем да си починем малко.

— Сигурен ли си?

— Няма да дойде повече. Никога не го прави. Вече е заспал.

— Е, аз съм изморен.

— Излягай се, момко. Ще дремнем и ще станем много преди някой друг да е дошъл. Не бой се. Аз спя леко. При първия звук ще се събудя и ще съм в готовност. Двадесет години служба са се погрижили за това.

Момчето се опъна на дървения под. Сефас огледа за последно празния плаж, после седна с гръб опрян в стената на укреплението.

И затвори очи.

Ахил стоеше на носа на водещия кораб, докато нахлуващата флотилия се плъзгаше към Залива на Херкулес на звездната светлина. Облечен в тъмна туника и с два меча, препасани на бедрата, той се наведе през парапета, загледан през мъглата в опит да види вражески галери, които биха могли да патрулират наоколо.

Забеляза само малка рибарска лодка и старец, който хвърляше мрежата си. Рибарят погледна нагоре, докато галерата го отминаваше, а после продължи работата си. Изглеждаше притеснен. Неколцина от войните на Ахил вдигнаха лъкове.

— Оставете го — каза той. — Не представлява заплаха.

Галерата продължи по пътя си. Щитоносецът му Патрокъл дойде до него.

— Няма и следа от дардански кораби — каза русият войн. — Падащите звезди показаха, че боговете са с нас, струва ми се.

— Може би — отвърна Ахил, — но предпочитам да разчитам на собствената ни сила.

Един набит войн с бръсната глава на име Тибо, дойде на носа. Както винаги преди битка, той бе сплел на плитка дългата си червена брада.

— Не бива да рискуваш живота си, царю мой — каза той. — Не и за превземането на малко укрепление.

— Мислиш, че трябва да се крия на кораба?

— Не става дума за криене — възрази Тибо. — Една добре насочена стрела и оставаме без предводител.

— Това може да се каже за всяка битка — отвърна Ахил. — Агамемнон иска да превземем укреплението, а после и летния дворец. Даде тази задача на мен и моите мирмидонци. Това с чест. Що за цар би допуснал войните му да поемат рискове, на които сам не е готов?

Тибо се засмя.

— Не виждам Агамемнон наоколо. Нито Идомей. Нито дори Одисей.

— Всички те са на път — каза Ахил. — И на никой от тях не му липсва смелост. Особено на Одисей. — Той се усмихна. — Видях го как спаси жена си в Итака. Скоро няма да забравя гледката.

Патрокъл се наведе над парапета.

— Още една битка, в която не биваше да участваш. В името на боговете, Ахил, онова беше лудост!

— Да, така е, но от най-благородния вид. Всички ли са готови?

— Знаем какво се очаква от нас — каза Тибо. — Няма да те разочароваме.

— Сигурен съм, Червенобради.

Когато корпусът на галерата заора в пясъка, Ахил скочи леко на земята. Прекоси плажа до началото на прохода. Застанал близо до скалната стена отляво, той погледна към укреплението, намиращо се на около шестдесет крачки. Нямахше и следа от движение по парапета и това го изненада. Според последните доклади трябваше да има поне петдесет души, които да пазят това укрепление, и двама стражи на стената във всеки момент. Той се отдръпна от изхода и вдигна ръка. Още няколко войни, облечени в тъмни дрехи, скочиха от галерата и бързо изтичаха до мястото, където ги чакаше Ахил. Четирима бяха стрелци и той направи знак на водача им да дойде при него.

— Не виждам стражи — прошепна царят.

Войникът изглеждаше облекчен. Планът бе стрелците тихо да убият троянските стражи, а това не бе лесна задача — да стреляш посред нощ срещу мъже в броня, застанали на висока стена.

— Остани тук с хората си, докато превземем стената — каза му Ахил.

Небето започваше да просветлява — зората не бе далече. Ахил огледа чакащите войни. Беше ги избрал внимателно един по един. Всички бяха безстрашни и способни.

Той им направи знак да го последват и изтича надолу до стената. Високият Патрокъл тичаше вдясно от него. От ляво беше Тибо.

Докато тичаше, Ахил продължи да оглежда стената. Възможно ли бе да падат в капан? Дали зад парапета не се криеха стотина стрелци? Устата му бе пресъхнала. Ако беше така, те щяха да се покажат, когато той и хората му се намират на тридесет крачки от стената. В този момент щяха да са на идеалното място, за да бъдат избити.

Ахил продължи да тича. Петдесет крачки. Четиридесет.

Тибо се озова пред него отляво. Патрокъл зае същата позиция отдясно. И двамата бяха преценили разстоянието и се опитваха да му изградят щит.

През следващите няколко крачки сърцето на Ахил туптеше бясно, а очите му пронизваха укреплението, очаквайки момента, в

който стрелците ще се надигнат с опънати лъкове и бронзови стрели в очакване да полетят.

Но не последва движение и тесалийците достигнаха основата на стената. Ахил се завъртя към Патрокъл, който стоеше с гръб към нея. Слабият воин кимна, преплете пръсти и се разкрачи. Царят вдигна крак и стъпи на дланите му, а после се повдигна. Използвайки стената за опора, той отново стъпи, този път на рамото на Патрокъл.

Сега се намираше точно под парапета. Изпъна крака и погледна над него. Двама стражи спяха малко вдясно от него. Той скочи тихо до тях, извади двата си меча и се промъкна до спящите. На светлината на умиращата луна видя, че единият е още момче.

И никога нямаше да бъде нещо повече.

Ахил заби меча си в гърлото му. Умиращото момче нададе бълбукащ стон. Вторият страж отвори очи. Видя Ахил и се опита да извика. Царят заби второто си острие в гърлото на мъжа с такава сила, че проби гръбнака му и остана в дървената стена зад него.

След като успя да извади меча си, Ахил изтича по стълбите на укреплението до портата. Тя бе завардена с дебело дървено резе. Той постави рамо под него и го вдигна, за да отвори двете врати.

Войните тихо влязоха в помещението, промъквайки се така, че всеки да застане над едно от разположените вътре легла. Ахил изчака до вратата, докато всички не бяха по местата си. После вдигна ръка и даде сигнала за готовност. В здрача проблеснаха мечове, остриета, готови да пронизат петдесетимата обречени мъже.

Ръката на Ахил падна рязко надолу. Петдесет меча намериха целта си. Някои от жертвите умряха без дори да се събудят, други извикаха и за момент се опитаха да се борят. Никой не оцеля.

Ахил излезе от помещението и отиде до портите. Виждаше моряците от галерата му да носят брони, шлемове и щитове за войните. Зад тях други войници се събираха на плажа. Двама моряци го приближиха с неговата броня и щит. Ахил си сложи черния нагръдник и постави щита на лявата си ръка.

Вдигна поглед нагоре. Високо на скалите се издигаше Царска радост.

Според шпионите му там все още живееха Парис и Елена. Агамемнон бе наредил Елена да бъде пленена, а Парис и децата — убити. Ахил разбираше нуждата от това. Ако децата бяха оставени

живи, когато пораснеха, щяха да потърсят отмъщение от мъжете, убили баща им. Избиването на вражеските деца бе тъжно, но необходимо.

Той се надяваше горещо Елена и децата ѝ да ги няма в двореца тази нощ.

Високо в двореца Царска радост Елена лежеше будна в леглото си и слушаше как съпругът ѝ обикаля стаята. Напоследък Парис рядко спеше нощем и тя слушаше тихия и неспирен звук на босите му крака, докато ходеше напред-назад по килимите в преддверието.

Елена въздъхна. Тя много обичаше съпруга си, но ѝ липсваше тихият ученолюбив млад мъж, за когото се бе омъжила дълго преди тази ужасяваща зима с постоянните слухове за война и нашествие, дълго преди смъртта на Диос, която бе променила Парис до неузнаваемост.

Когато се запознаха преди четири години, Елена беше бегълка от Спарта. Кротка и тиха, тя бе ужасена от този странен непознат град, от надутите и окичени с бижута жени, които гледаха с презрение простите ѝ дрехи и закръгленото ѝ тяло.

Израснала в суровия живот на спартанския двор, отгледана сред момчета и мъже, чиято единствена мисъл бе войната и завоюването, за Елена Парис бе великолепен в различието си. Зад срамежливостта му се криеше саркастично чувство за хумор, а любопитството му към света нямаше нищо общо с младите мъже, на които тя бе свикнала. Той я научи да чете и пише, защото събираше библиотека от документи от всички земи из Великата зеленина. Показваше ѝ цветовете на птиците, летящи над Троя, и ѝ обясняваше как пътуват из различните земи със сезоните. Направи ѝ съд за вода от мрамор и сребро и донесе морски кончета, които тя да отглежда в него, за да гледат двамата заедно раждането, смъртта и живота на тези малки създания. Когато се ожениха без много шум, Елена бе така преизпълнена с радост, че имаше чувството, че всички дни до смъртта ѝ ще бъдат благословени от боговете.

Тъмнината на нощта отвън преливаше в тъмносиво и Елена се заслуша за някакво движение в съседната спалня, където спяха двете им деца. Тригодишният Алипий рядко оставаше в леглото след зората

и винаги разбуждаше и малката си сестра Филея. Но сега тишината бе абсолютна, ако се изключеше тихото шляпане на боси крака.

Тя отметна завивките и се уви с топъл шал, след което излезе в преддверието.

Парис още бе облечен в тежката кафява роба, която носеше и предния ден. Главата му бе увиснала и той не я забеляза.

— Трябва да си починеш, обич моя — каза тя и Парис се обърна. За момент лицето му изглеждаше обтегнато, сиво и изтощено. После я видя и се усмихна.

— Не можах да заспя — каза, докато идваше към нея, за да хване ръцете ѝ. — Не спирам да сънувам Диос.

— Зная — отвърна Елена. — Но зората идва, а ти трябва да починеш малко. Аз ще бъда с теб, за да ти държа ръката.

Той се свлече на един стол и тя с отчаяние видя как лицето му отново придобива познатото изражение на мъка и вина.

— Трябваше да направя нещо — каза Парис за хиляден път.

През тази зима тя бе открила само три начина да отговори на това. „Ти не си войник.“ „Всичко е станало толкова бързо.“ И „Нищо не си можел да сториш.“ Ала този път не каза нищо, просто задържа ръката му.

Погледна през вратите на балкона, където мракът отстъпваше пред зората, и някакво движение привлече погледа ѝ. Тя се намръщи.

— Виж, обич моя, какво е това?

Парис проследи погледа ѝ, а после и двамата станаха и отидоха, заплени, до балкона. Тъмното източно небе бе оживяло от стотици ярки светлини, спускащи се към земята. Всяка от тях изчезваше с проблясване.

— Това са лунни парчета — каза той с глас, изпълнен с удивление.

— Опасни ли са?

Елена погледна нервно към стаята, където спяха децата ѝ.

Той се усмихна, за пръв път от дни.

— Повечето хора вярват, че луната е колесницата на Артемида, но аз мисля, че тя е нагорещен метален диск, който хвърля тези парченца. Понякога те остават в небето и ние ги наричаме звезди, но някои падат на земята, като тези. Това е поличба за добър късмет, обич моя. — Той я обгърна с ръце и тя усети как напрежението се оттича от

него. — Те са далече и няма да ни наранят. — После се прозина. — Може би сега ще подремна.

Елена седна на леглото и задържа ръката му, унесена в собствените си сънища, докато небето ставаше все по-светло и дворецът започна да се разбужда. В двора далече под тях някой изпусна нещо тежко и глинено, което се разби наред силни ругатни и само след миг тя чу как синът ѝ скача от леглото си в съседната стая. Последва дълга тишина и Елена се зачуди с какво ли се занимава момчето. После чу изплашени викове в далечината и Алипий дотича от стаята си, облечен само в нощната си премяна, с разрошена коса. Лицето му изразяваше възбуда.

— Тате, тате, кораби! Много кораби!

— Тихо! Тате спи.

Елена пушна ръката на Парис и прегърна момчето.

То обаче се отскубна от нея.

— Ела, трябва да видиш! Много кораби!

После русокосата Филея също изшляпа в стаята, стиснала парцалена кукла, направена от син плат.

— Коуаби! — извика тя.

Парис се събуди и се огледа сънено.

— Какво има?

— Нищо, скъпи. Видели са някакви зимни кораби. Няма нищо.

Ала в далечината се чува викове и студеното дрънчене на метал и сърцето ѝ внезапно бе обхванато от страх.

Парис стана и отиде до балкона. Щом погледна наляво, той ахна и Елена видя, че започва да трепери. Тя дотича до него. Далече долу бе Заливът на Херкулес, обикновено яркосин на утринната светлина. Сега не само той, но и широкото море отвъд него, бе изпълнено с кораби, докдето ѝ стигаше погледът. Десетки вече бяха изтеглени на пясъчливия плаж, а още стотици идваха от изток през мъглата.

Плажът бе изпълнен с въоръжени мъже, а една голяма група се катереше към двореца. Светлината на слънцето се отразяваше в шлемовете и копията им. Елена виждаше, че вече са преодолели защитното укрепление долу.

Тя се наведе през стената на балкона. Точно под тях се намираще главният двор на двореца. Войници и слуги тичаха да защитят портите. Чу се силният трясък на таран, удрящ се в дърво.

— Хиляди са — прошепна тя ужасено. — Децата...

Погледна към Парис и видя отчаяние на лицето му и намек за лудост в очите.

— Трябва да вървя — извика той и се запрепъва към преддверието, за да вземе двата меча, окачени на стената.

Елена го хвана.

— Ти не си войн — умолително каза тя. — Ще те убият.

— Ще ме убият, независимо дали съм войн или не — отвърна Парис.

— Можем да избягаме заедно. — Елена постави длани на лицето му. — Ако стигнем до северната тераса бързо, можем да слезем оттам и да тръгнем към Скамандър, преди да са обградили двореца.

— Бягство? Да, ти трябва да избягаш!

Той я избута назад и изтича навън от стаята. Тя го чу да се спуска по стълбите.

Елена остана неподвижна за миг — умът ѝ бе замаян и бавен, неспособен да възприеме ужасната съдба, която ги бе застигнала само за миг. После вдигна Филея на ръце, сграбчи китката на Алипий и се втурна надолу по стълбите след съпруга си. Северната тераса бе единствената ѝ надежда. Тя беше далече от главните порти, откъдето се опитваше да нахлуе врагът. Гледаше към Троя и под нея земята се спускаше стръмно надолу към равнината на Скамандър. Можеше да спусне децата от там и да ги скрие или дори да достигне безопасността на града.

На следващия етаж тя чу разбиването на греди и се спря, за да погледне през прозореца към двора, намиращ се на долното ниво. Нашествениците сега се изсипваха през широкия пробив в портата. Дворцовите стражи се биеха отчаяно, ала бяха твърде малко и бързо се предадоха пред численото превъзходство.

Тогавя видя Парис, който тичаше през двора и размахваше двата си меча. В началото никой не му обърна внимание, а после един огромен чернокос войн се обърна и го видя. Той застана пред принца, който го атакува като полудял. Нападението му продължи няколко секунди, а после чернокосият заби меча си в гърлото на Парис. Принцът падна в локва от кръв. Гърчи се няколко мига, а после застина, с боси крака, стърчащи нелепо от кафявата му роба.

Един стар слуга на име Памон, който бе служил на царското семейство от времето на бащата на Приам, се опита да защити тялото на принца с копие, но едрият войн го разоръжи с едно движение. Мъжът сграбчи стареца за врата. Насред шума от битката гласът му достигна до ушите на Елена:

— Къде е принцеса Елена, старче?

— В Троя, господарю — извика мъжът, сочейки към града. — Господарят Парис ги прати там, за да са в безопасност.

Войникът хвърли Памон настрана, а после вдигна очи към двореца. Елена отстъпи, за да не я види.

— Какво става, мамо? — попита Алипий, който не можеше да види клането долу.

Тя чу тропот на крака на долния етаж. Вдигна децата на ръце и се затича нагоре по стълбите. Най-високото място в двореца бе квадратната кула, избрана от Парис за библиотеката му. Там имаше рафтове, шкафове и кутии, пълни с папируси и свитъци. Двамата с Елена бяха прекарвали много щастливи дни в подреждане на документите според странните и неразбираемите методи на Парис. В отчаянието си Елена огледа стаята. Нямаше къде да се скрие. Като в мъгла, тя изведе децата на тесния балкон, високо над назъбените камънаци в основата на скалата.

— Какво става, мамо? — попита отново Алипий, а малкото му лице бе изкривено от напрежение и страх. Филея хленчеше тихо, притиснала синята си кукла до устата.

Елена чу шум от тичащи крака по стъпалата, а после вратата се отвори с трясък. Един микенски войн влезе в стаята. Главата му бе обръсната, а червената му брада — сплетена на плитка. Помещението се изпълни с вонята на кланица. Последваха го и други войни.

Елена стисна децата здраво и отстъпи назад. Четирима войници я приближиха бавно с мечове в ръка.

Тя прекоси балкона с поглед, впит в мъжете, докато не усети, че прасците ѝ се удрят в ниския парапет. После внимателно се качи на него. Децата спряха да се борят в ръцете ѝ. Алипий погледна през рамо към смъртоносните скали далече долу.

— Страх ме е, мамо!

— Тихо, тихо — прошепна тя.

Огромният тъмнокос войн, когото беше видяла в двора, пристъпи към нея. Не носеше шлем, а по косата и бронята му имаше кръв.

— Принцеса Елена — каза той мрачно. — Аз съм Ахил.

В натежалото ѝ сърце се появи надежда. Казваха, че Ахил е мъж на честта. Не убиваше жени и деца.

— Господарке — каза той нежно, прибирайки мечовете си, за да ѝ протегне ръка. — Ела с мен. В безопасност си. Цар Менелай иска да се върнеш в Спарта. Ще бъдеш негова жена.

— А децата ми? — попита тя, макар да знаеше отговора. — Децата на Парис?

На лицето му се появи емоция, която можеше и да е срам, но само след миг той сведе очи. После я погледна отново.

— Ти си млада — каза бавно. — Ще имаш и други деца.

Елена погледна надолу зад гърба си. На утринната светлина острите скали изглеждаха като бронзови копия.

Тогава тя се отпусна и усети как напрежението се оттича от нея. Затвори очи за момент и изпита топлината на издигащото се слънце по гърба си. После отново ги отвори и погледна войните.

Вече не беше изплашена и се вгледа в очите на всички бавно, както майка би гледала непослушни деца. Видя как израженията им се променят. Знаеха какво се готви да стори. Гладната свирепост напусна чертите им.

— Не го прави! — примоли се Ахил. — Спомни си коя си. Ти не се числиш сред тези чужденци. Ти си Елена Спартанска.

— Не, Ахил. Аз съм Елена Троянска — отвърна тя. После прегърна децата си и ги целуна. — Затворете очи, милички — прошепна им. — Стиснете ги силно. А когато ги отворите отново, тате ще е тук.

Ахил се хвърли напред, но закъсня.

Елена затвори очи и падна назад в бездната.

XVI

БИТКАТА ЗА СКАМАНДЪР

Калиадес се подпря на един подгизнал дънер и се загледа в мрака по посока на Троя. Дъждовната нощ бе непрогледна като превръзка върху очите му. Обърна се към мястото, където бегло успяваше да различи стотината войни, седнали в безрадостна тишина около пращящите огънове. Бяха яздили от Дарданос с голяма скорост и сега се намираха само на половин ден от Златния град, но безлунната нощ ги бе принудила да спрат. Всички бяха ядосани и изнервени, и ги успокояваше само фактът, че в Троя нямаше да има битка преди пукването на зората.

Калиадес се биеше от петнадесетгодишен. Бе участвал в стотици сражения, бе страдал от пресъхналата уста и пълния мехур преди битка, бе виждал приятели да умират бавно и в агония от удар в корема или от отровата на гангрена. Всеки от мъжете на тази поляна беше като него. И все пак всички до един чакаха отчаяно първия светлик на зората, за да могат да се качат на конете и да яздят до Троя, където да се сблъскат с микенската армия. Мнозина щяха да умрат.

Може би всички.

Пратеникът на Приам бе пристигнал в Дарданос изморен и изцапан от пътя. Банокъл и Калиадес излязоха да го посрещнат при Безумието на Парнио. Банокъл му нареди да пресече моста и мъжът погледна със съмнение тясната летва, която работниците на Калиадес бяха издигнали до момента. Ала той бе царски орел и прекоси тесния мост с високо вдигната глава и сигурна крачка. Чак когато стъпи на здрава почва, видяха страха в очите му и потта по челото му.

— Генерале — каза той на Банокъл, който се намръщи, — Троя е нападната! Агамемнон е успял да изтегли стотици кораби в Залива на Херкулес. Царска радост е превзет и принц Парис е мъртъв. Армията ни се опитва да ги спре при река Скамандър. Цар Приам нареди да дойдете на помощ на града.

Калиадес погледна към приятеля си и видя възбудата, изписана на лицето му.

— Тръгваме веднага — отвърна Банокъл, без да се опитва да скрие радостта си. — Ще оставим тук малък отряд и ще вземем тракийците ми.

— Не и тракийците — каза пратеникът и сниши гласа си, защото наоколо започнаха да се струпват и тракийски, и троянски войници. — Царят иска само верни троянци да дойдат в защита на града. Казва, че тракийците трябва да пазят крепостта в Дарданос.

Калиадес изсумтя. Нима всички в Троя бяха забравили, че той и Банокъл само преди няколко години се числяха към микенската армия? Нареди да дадат храна и вода на пратеника, а после каза на Банокъл:

— Лесно е да се каже, че „тръгваме веднага“, но как? Сам човек може да прекоси моста, но няма как да преведем коне по него. Ездата около пропастта ще ни коства още ден.

Набитата фигура на Калкеус, който се мотаеше достатъчно близо, за да чуе, си проправи път и каза нетърпеливо:

— Проблемът е прост и лесно ще се разреши. Работниците ми ще закрепят поредица здрави греди кръстообразно по дължината на моста, така че ще го разширят до височината на висок мъж. После ще сложите превръзки на очите на конете и ще ги преведете в единична редица. Доста простичко е — повтори той.

— Ще издържи ли тежестта им? — попита Банокъл със съмнение.

— Разбира се — отвърна инженерът раздражено. — Ще издържи толкова тежест, колкото реша, че трябва да издържа.

Калиадес погледна към небето.

— Колко време ще отнеме?

— По-малко, ако спра да отговарям на тъпи въпроси.

Червенокосият мъж се завъртя и започна да лае заповеди на работниците си. Само след миг мъжете вече режиха греди, а други тичаха да донесат още дърво.

Калиадес и Банокъл се върнаха при мястото, където Тудалияс чакаше мълчаливо със своите войни, вече облечени за езда.

— Ще дойдеш ли с нас в защита на Троя? — попита Калиадес въпреки че можеше да предположи какъв отговор ще получи.

Принцът поклати тъжно глава.

— Не, приятелю. И ти не би искал да дойда. Ако аз и хората ми се бием за Троя, баща ми никога няма да се съгласи да се притече на

помощ на града. Вместо това ще се върна у дома, за да разпространя новината за вашата беда. Може би императорът ще прати армия.

— Подозирам, че Приам предпочита помощта на твоите триста мъже сега, вместо хитска армия пред портите си някой далечен ден — каза Калиадес. — Което вероятно ще изглежда повече като заплаха, отколкото като протегнатата за помощ ръка на приятел.

Тудалияс се усмихна.

— Може би си прав. Войната превръща приятелите във врагове, а враговете — в приятели. Не е ли така, микенецо?

С тези думи той се обърна и се качи на коня си, след което хитските войни потеглиха на север.

Банокъл се изхрачи на земята.

— Добре, че се разкара — каза той. — Така и не ги харесах тия копелета.

Калиадес въздъхна.

— Тези триста копелета щяха да са ни от голяма полза — каза той. — Сега сме само аз, ти и петдесетимата войници от Коня.

— И аз ще дойда с теб, генерале, заедно с моите петдесетима мъже — разнесе се глас.

Тракийският водач Хилас, господар на Западната планина, слизаше през дефилето към тях. Косата и брадата му бяха сплетени, а лицето — украсено със сините ивици по обичай на киконите.

— Приам казва, че тракийските войни трябва да останат тук и да бранят Дарданос — каза Банокъл с нежелание. — Не зная защо. Всеки от вас, момчета, струва повече от двама чумави орела.

Тогава Хилас се беше засмял.

— Всички знаем, че ако Троя падне, Дарданос е изгубен. Тогава киконите никога няма да си върнат родните земи. Заклел съм се във вяроност на цар Перикъл и ще се бия за него в Троя. Мъжете ми ще яздят с теб, независимо дали сме желани или не. Приам няма да откаже помощта ни, когато застанем пред него с микенски глави, набучени на копията си.

Сега, в дъждовната и тъмна гора, Калиадес се отказа от надеждите си зората да дойде по-рано и се върна при лагерния огън, където Банокъл лежеше по гръб, облечен в бронята си.

— Утре ще сме в Троя — каза той щастливо. — Ще се сражаваме добре, ще избием стотици врагове, а после аз ще се прибера у дома, ще

видя Руж и ще изпия няколко кани вино.

— Идеалният ден — отбеляза Калиадес.

Банокъл вдигна глава и се обърна към него, а светлината на огъня заблестя по русата му коса и брада.

— Какво ти е? — попита той.

Калиадес легна до него на влажната трева.

— Нищо — отвърна той и осъзна, че това е истината. Беше му студено, беше мокър от дъжда, беше гладен и на следващия ден го чакаше битка срещу многократно превъзхождащ ги враг, ала изпитваше рядко чувство на задоволство.

Усмихна се.

— Мисля, че сме прекарали твърде много време заедно, Банокъл — каза той. — Все повече заприличвам на теб.

Видя, че приятелят му се мръщи над огъня и си отваря устата, за да отговори, но внезапно сред вързаните коне настана врява от цвилене и тропане на копита. Неколцина от мъжете се изправиха предпазливо, за да ги успокоят.

— Онзи отвратителен черен кон пак ги тормози — каза Банокъл. — Не знам защо го взехме с нас.

— Напротив, знаеш — отвърна Калиадес търпеливо. — Сам чу как Хектор каза, че конят трябва да се третира с уважение, като герой на Троя. Не можем да оставим един троянски герой с Волин и тракийците му.

Освен собствените си жребци, малкият отряд от Дарданос водеше и последните дванадесет златни коня на Хеликаон, три от които бяха бременни кобили, както и огромния жребец, който бе прескочил бездната с царица Халисия и сина ѝ на гърба си.

— Трябва да му дадем име — каза Банокъл замислено. — Не можем да продължаваме да го наричаме „онзи отвратителен черен кон“. Трябва да си има име.

— Какво предлагаш?

— Задник.

Откъм мъжете, слушащи разговора им край огъня, се разнесе тих смях.

— Ти наричаш всичките си коне „Задник“, Банокъл — каза ездачът, седнал до него.

— Само добрите — отвърна Банокъл възмутено.

— А защо не го кръстим Герой? — предложи Калиадес.

— Добре, Герой — каза Банокъл. — Добро име. Може би сега, като го кръстихме, ще ни създава по-малко проблеми. — Той се размърда раздражено и с доволно сумтене издърпа малък клон изпод гърба си. — В името на Арес, какъв скок само, а? Ти щеше ли да се справиш, как мислиш?

Калиадес поклати глава.

— Аз дори не бих опитал.

— Ще ми се да го бях видял — замислено промърмори Банокъл. — Сигурно е било страшна гледка. С царицата и момчето на гърба му. — Той се умълча за момент. — Срамота е, че е умряла. Царицата, имам предвид. След такъв скок.

Калиадес се замисли как се бе променил приятелят му през годините. В първите им дни заедно той говореше само за пиене, секс и битките, които е провел. Най-голямата му хвалба беше, че може да пикае по-високо от всеки друг мъж.

Ала последните няколко години го бяха смекчили. Калиадес знаеше, че бракът му с Руж е отговорен. Той обожаваше жена си и не го криеше. Амбицията му сега, както често казваше на приятеля си, беше да спечели войната и да се пенсионира с почести от Троянския кон, за да си направи малка ферма заедно със съпругата си. Калиадес не го виждаше в ролята на фермер, но така и не му го бе казвал.

Когато жрицата Пирия умря, Банокъл бе искрено натъжен. Рядко я споменаваше, но веднъж, когато Калиадес го направи, той отбеляза:

— Тя умря в битка, спасявайки живота на приятел, нали? Всеки истински войн би направил същото.

Не каза нищо повече.

И ето го сега, Банокъл Едноухия, говореше с уважение за мъртва жена, която никога не бе срещал.

— Генерале! — Викът на войника измъкна Калиадес от размишленията му. — Зората идва! Можем да тръгваме!

Родосецът Екиос мразеше кръвта. Смесена с калта от плоската равнина на Скамандър, тя ставаше хлъзгава и опасна. Полепнала по дръжката на меча пък беше като лепило и правеше оръжието трудно за употреба.

След петнадесетгодишна служба в скамандрийския отряд на Троя, Екиос бе водил битки в далечния юг на Ликия, далечния изток на Зелея и заснежените северни планини на Тракия, ала никога не бе предполагал, че ще се изправи срещу вражеска армия точно пред Златния град.

Един меч изсвистя към лицето му. Той отскочи надясно и замахна, стиснал своето оръжие в двете си ръце. Острието отскочи от щита на врага му и се заби в бузата на войника, който падна на земята. Екиос пристъпи над него.

Още с пукването на зората скамандрийците влязоха в битка с микенската фаланга на юг от реката. Ветераните на врага бяха тежко бронирани и в стегната формация. Те не поддаваха и през дългата утрин бяха избутали крачка след крачка троянските сили към брега на реката. Скамандрийците се биеха отдясно, а хераклийският отряд — отляво. Проклетите хераклийци поддадоха първи, помисли си Екиос, и денят щеше да бъде загубен, ако конницата не бе повела почти самоубийствена атака. Стотина войни от Троянския кон — последните, останали в града — се забиха в предната линия на микенската фаланга, водени от огромен мъж, седнал на гърба на гигантски кон. Екиос и другите защитници нададоха радостни възгласи, когато видяха, че това е дебелият син на царя, Антифон. Тази страна на фалангата беше разбита и троянските пешаци се втурнаха в пролуката с извадени мечове. От тогава битката се водеше неспирно на малки групи. Троянците бавно си връщаха изгубената територия, кървава крачка след кървава крачка.

Един микенски войн замахна диво към него, изгубил равновесие в калта и кръвта, и Екиос парира удара с щита си. Микенската броня бе висока около гърлото, така че троянецът падна на едно коляно под щита и прониза слабините на мъжа с меча си. Докато той се свличаше, шлемът му отхвърча. Екиос скочи напред и с един удар към челото пръсна мозъка на войника по земята. После троянецът застана над поваления си враг.

Рискува един бърз поглед надясно, където се сражаваше малкият му брат Борос. Не можеше да го види, но така или иначе бе трудно да различиш един покрит с кръв войн от друг. Екиос се безпокоеше за брат си, който бе получил рана от меч по главата в една битка в Тракия и не виждаше добре с лявото си око. Борос не бе казал това никому,

защото се боеше да не изгуби мястото си. Така че Екиос му намери голям квадратен щит. Той беше старомоден и другите войници му се присмиваха, но пък защитаваше лявата страна на брат му по-добре от кръглия, който използваша всички. Чудеше се дали момчето е още живо.

Един покрит с кръв войн застана пред него — тесалиец, ако се съдеше по скъпата му броня. Екиос отблъсна меча му с щита си и заби собственото си оръжие между рамото и шлема на мъжа. Скъпа броня, но без защита за врата — помисли той, докато войнът падаше пред него, а кръвта му бликаше през гърлото.

Друг враг се запрепъва през калта отпред, с голяма рана на крака си. Екиос заби меча си в лицето на мъжа и той падна безжизнен.

Един огромен микенец се затича към него. Той беше бърз и силен, а скоростта на атаката му изненада троянеца. Остриетата им се сблъскаха неколkokратно и Екиос бе принуден да отстъпи. Микенецът му се ухили арогантно. После атакува отново, ала скамандрийският войник отвърна свирепо и остави кървава резка по бузата на противника си. Сега бе ред на Екиос да започне да настъпва, ала микенецът блокираше всеки негов удар. Внезапно едрият войн пристъпи напред, остриетата им се сблъскаха и микенецът заби юмрук в лицето на противника си. Екиос изсумтя, подхлъзна се в калта и падна назад. Микенецът замахна с меча си към главата му, ала той приклепна и устреми собственото си острие нагоре към корема на едрият войник. Докато той падаше, Екиос остана неподвижен за момент, за да си поеме дъх, а после прескочи тялото.

Осъзна, че мечът му е започнал да се изтъпява. Той винаги носеше резервен на гърба си, ала вече го бе използвал в тази битка. Трябваше да си намери остър. Все пак имаше шанс да срещне Убиеца Ахил. Всички знаеха, че той е някъде тук. Съветваха да го търсиш в най-гъстото меле. Също като Хектор, помисли Екиос. От него определено имаме нужда, но генерал Тирсит каза, че принцът ще дойде след пет дни. Заедно с Троянския кон. Тогава тези смрадливи микенци нямаше да разберат какво ги е ударило.

Пред него един троянски ездач, когото познаваше — Олганос — бе свален от коня си. Кървеше от няколко малки рани и изглеждаше замаян. Двама вражески войници тичаха към него. Екиос заобиколи мъртвото тяло на коня и скочи към единия от тях. Мечът му прониза

мишницата на мъжа и се счупи. Той се хвърли напред, сграбчи падналото оръжие на войника и отново се изправи. Вторият нападател обаче заби меча си в гърдите на Олганос преди Екиос да разбие черепа му. Олганос падна по лице в калта и застина. Екиос прескочи телата.

Над шума от битката и писъците на умиращите той чу тропот на конски копита. В момента нямаше враг срещу себе си, така че рискува с един поглед към реката.

През равнината, по един от временните мостове, стремително се спускаше отряд ездаци, воден от едър воин със златна коса и брада. Той размахваше два меча и устата му бе отворена в боен вик, докато яздеше. Зад него се различаваха мъже както от Троянския кон, така и от някакво боядисано племе.

Подкрепления, помисли Екиос. Крайно време, мамка им!

Той се обърна отново към битката точно на време, за да види убийствения удар, който преряза гърлото му.

По-късно същия следобед Банокъл седеше на южния бряг на Скамандър и миеше кръвта и калта от косата и брадата си. Водата капеше под бронята му и хладината бе добре дошла за горещата му кожа. Не беше получил рани, ако се изключеше драскотината по ръката от една отблъсната стрела. Бе изморен и гладен.

Реката бе почервеняла от кръв, телата на мъже и коне се носеха бързо по течението към залива. На другия бряг можеше да различи Калиадес, който вървеше сред ранените, убиваше вражеските войници с меча си и викаше носилки за троянците и съюзниците им. Младежи тичаха сред ранените и мъртвите, за да събират стрели, изоставени мечове и щитове. Над тях се носеха птици, които чакаха възможност да се спуснат да пируват.

Наблизо шестима мъже се опитваха да извадят един мъртъв кон от водата. Банокъл се изправи ядосано.

— Първо мъжете ни, дебили такива! — извика той. — Не чумавите коне!

Войниците побързаха да изпълнят заповедта и той отново се свлече на земята. Гърбът го болеше, а чуканчето на ухото му го сърбеше силно. Започвам да остарявам за тая работа, помисли си безрадостно.

Нечия голяма сянка надвисна над него и той вдигна поглед.

— Добра работа, Банокъл — каза царският син Антифон. Въпреки едрото си тяло, той изглежда нямаше рани. — Появихте се точно навреме, за което благодаря на Арес. Вече бяхме започнали да отблъскваме врага и вашата атака се оказа сламката, която строши гърба на магарето.

— Егати магарето — изсумтя Банокъл. — Микенците са най-добрите войници на света.

— При все това, генерале, днес ние бяхме по-добри.

— Вече не съм генерал — отвърна щастливо Банокъл. — Наредиха ми да оставя тракийците си в Дарданос.

— Но някои от тях са дошли с теб въпреки това — каза принцът, а в гласа му се прокрадна веселие.

Микенецът сви рамене.

— Е, значи не ставам за генерал. Отстранете ме от длъжността.

При тези думи Антифон се засмя открито и басовият звук изтътна ясно и силно над бойното поле.

— За мен ти си герой, Банокъл — каза той. — Бих изпълнил всяко твое желание, което е по силите ми. Но се боя, че царят вижда много неща по друг начин.

— Царят?

— Наредено ни е и двамата незабавно да отидем при цар Приам в двореца. Така че си намери кон и ела с мен.

Той се обърна.

— Не и аз — каза упорито Банокъл и остана неподвижен. — Искам първо да видя жена си.

Антифон отново се обърна към него.

— А да, спомням си. Ти си женен за Голямата Руж... бившата курва.

— Точно така — потвърди гордо Банокъл. — Тя е добра жена. Сигурно ѝ липсвам и ще се чуди къде съм сега, когато битката тук приключи.

— Царете са с приоритет пред жените — отвърна дебелият мъж нетърпеливо. — Ела с мен.

— Ами Калиадес?

— В името на Хадес, човече — избухна изтормозеният Антифон. — Кой е пък Калиадес?

— Той е мой при... помощник. Ей го там.

Микенецът посочи към бойното поле.

— Можеш да пратиш да го повикат, като свършиш с Приам. Сега ела с мен, преди да те арестувам и да те отведа при царя, окован във вериги.

По време ма бавната езда в града Банокъл гледаше с копнеж надолу към Улицата на грънчарите, където се намираше малката му бяла къща. Зачуди се дали Руж сега е там и го чака.

Край двореца на Приам двамата с Антифон слязоха от конете и влязоха в мегарона. Банокъл се огледа с интерес. Това бе първото му влизане тук след онази обсада, в която той и Калиадес бяха сред нападателите. Спомни си с носталгия битката на стълбите, великия непобедим Аргуриос, който отблъскваше микенските нападатели с неуморима сила и умение. Той потърка белега на ръката си, където мечът на Аргуриос го бе поразил. Спомни си пристигането на богоподобния в могъществото си Хектор и стената от щитове, която нашествениците планираха да направят за последната си битка. След това си спомни мистериозното им връщане на корабите и писъците на Коланос.

Банокъл се усмихна мрачно. Определено ден, който нямаше да забрави никога.

Когато царят слезе по стълбите, микенецът присви очи. За последно бе видял Приам на парада в края на лятото. Тогава той изглеждаше силен и могъщ, докато махаше на войските от златната си колесница. Промяната беше шокираща. Царят изглеждаше като крехък старец, подпиращ се на ръката на помощника си от едната страна и на дървена пръчка от другата. Лицето му беше побеляло като папирус и вървеше несигурно. Помощникът му Полидорус го задържа, докато седне на трона си и Приам се отпусна изтощен, загледан в каменния под. Зад него стоеше кокалест мъж, за когото Банокъл знаеше, че е съветникът Политес. Около трона стояха и шестима царски орли.

Накрая царят вдигна очи. Когато заговори, гласът му бе слаб и продран:

— Значи това е великият герой, който никога не губи и обръща битката при всяка своя атака. Няма ли да коленичиш пред своя цар, генерал Банокъл?

Банокъл пристъпи напред.

— Обучаван съм за войн в Микена, цар Приам. В онези земи не коленичим пред царете си. Вместо това показваме верността си с всяко свое действие.

Царят се усмихна слабо.

— Може би не е мъдро да ми напомняш, че някога се сражава в този мегарон в опит да ме убиеш. Ако не беше героят Аргуриос, ти щеше да бъдеш заклан на това място, заедно с другарите си.

— Е — каза Банокъл, — всъщност и Аргуриос беше микенец, както зна...

— Достатъчно! — изгътна гласът на царя, внезапно изпълнен със сила. — Не си тук, за да спориш с мен, войнико! Слушай — Приам се наведе напред в трона си, — синът ми Хектор ти е поверил командването на тракийците, защото си събрал вярна армия при отстъплението си от Тракия. Тогава ми се струваше грешно да слага начело глупак. Но сега изглежда, че Хектор е бил прав и ти си глупак с късмет.

Банокъл отвори уста, за да заговори, но царят го спря.

— Замълчи и слушай, войнико! Моят генерал Тирсит, идиотът му с идиот, взе, че умря в битката днес и на скамандрийския отряд му трябва нов генерал. А аз винаги бих предпочел глупак с късмет пред гений без късмет. Така че ти отново си генерал, Банокъл, генерал на най-добрата военна единица в света.

— Но аз мисля... — започна Банокъл.

Царят се изправи рязко. Яростта му го оживи и микенецът ясно видя могъщия мъж, който е бил на младини.

— Ако отново ми противоречиш, генерал Банокъл, ще накарам орлите си да те убият на място!

Последва яростна тишина, после Банокъл каза меко:

— Ами Калиадес?

Царят се намръщи.

— Калиадес? Това име ми е познато. А да, високият войник, който пое командването на микенските нашественици след ареста на Коланос. Какво за него?

— Той ми е приятел.

Антифон бързо се намеси:

— Той е помощникът на генерала, татко.

— Тогава ще продължи да му бъде помощник. А сега — той се обърна към сина си, — докладвай, Антифон.

— Врагът беше отблъснат до укреплението, което е издигнал в устието на прохода, татко. Смятаме, че са изгубили поне хиляда мъже в двата дни на битката в равнината.

— А нашите жертви?

— Малко по-малко. Може би седемстотин убити и двеста ранени толкова зле, че едва ли скоро ще се бият отново, ако изобщо някога могат. Издигнахме болница в покрайнините на Долния град, до илионските казарми. Мнозина от лечителите ни се преместиха там от Дома на змиите.

— Ами отряда на Илион?

Антифон сви рамене.

— Те са войници. Ще почиват където могат.

Приам вдигна очи.

— А къде е генерал Лукан? Той представлява хераклийците.

— Отрядът на Хераклион още е на бойното поле. Реших, че е най-добре да оставя генерала край Скамандър, в случай че тази нощ има друга атака.

— Очакваш ли такава атака?

— Не.

Приам кимна.

— Хектор ще дойде след три или четири дена. Трябва да удържим дотогава. Когато основната сила на Троянския кон пристигне, тези западни чакали ще бъдат отблъснати в морето с опашки между краката.

Банокъл видя как Антифон и Политес се спогледаха. Приам също го видя и се наведе напред от трона.

— Зная, че ме мислите за стар глупак, синове мои. Но доверието ми в Хектор никога не ме е предавало. Троянският кон винаги побеждава. Спечели в Кадеш, ще спечели и тук. Агамемнон и лакеите му ще бъдат отблъснати обратно до прохода. Ние ще си го върнем заедно с Царска радост, а после врагът ще се озове в капан в Залива на Херкулес с Хектор от едната страна и корабите ни от другата. Ще ги премахнем като бълхи от кучешка козина.

— В момента обаче флотата ни е в капан в залива на Троя, а корабите на Агамемнон държат Хелеспонта — изтъкна Антифон. —

Дарданската флотилия пострада лошо в морската битка отвъд Карпеа. И не знаем къде е Хеликаон.

Приам нетърпеливо отхвърли коментара с жест.

— Когато „Ксантос“ се върне, Еней ще се справи с вражеските кораби. Всички се боят от огнехвъргачите. Той ще унищожи флотилията така, както унищожи онази на Имброс, а после ще пробие блокадата на Хелеспонт.

Антифон поклати глава.

— Не можем да сме сигурни, че златният кораб дори е преживял зимата — възрази той. — Не сме чули нищо от началото на годината. Не можем да разчитаме на Хеликаон. — Той замълча за момент. — Очакваш много от двама мъже, дори да са герои като Хектор и Хеликаон.

Царят рязко се извърна към него.

— Двама мъже като тях струват повече от хиляда като теб! Презирам и теб, и всички други скептици и предвестници на нещастия. Моята Хекуба ме предупреди да внимавам с вас. Спомни си предсказанието, каза тя. Троя ще надделее и ще живее вечно.

Той седна изтощен и за няколко мига изглеждаше потънал в размисъл. Тишината се проточи и Банокъл се размърда, нетърпелив да си тръгне.

Когато Приам отново заговори, гласът му бе станал остър и хленчещ:

— Къде е Андромаха? Доведете ми я. Не съм я виждал днес.

Политес заговори за пръв път. Той постави ръка на рамото на баща си и каза с невероятна нежност:

— Тя не е тук, татко. На борда на „Ксантос“ е, заедно с Еней. — Той погледна ядосано Антифон и продължи: — Хайде, имаш нужда от почивка.

— Имам нужда от малко вино — отвърна старецът, но се изправи несигурно и позволи да го отведат до каменното стълбище.

Антифон се обърна към Банокъл с въздишка.

— В името на Арес, дано Хектор се върне скоро — каза той.

Най-накрая свободен, Банокъл изтича от мегарона, качи се на чакащия го кон и се спусна в галоп през града. Скейската порта,

затворена вече и денем, а не само нощем, се отвори пред него и той се насочи към Улицата на грънчарите, изпълнен с радост. Умът му вече отхвърляше проблемите на деня, товара на отговорностите и битките, които го чакаха утре. Всичко това бе пометено от нетърпението му да види Руж.

Той скочи от коня, когато достигна дома си и чак тогава осъзна, че около малката бяла къща се е струпала тълпа.

Един съсед, грънчар на име Аластор, дотича до него, пребледнял.
— Банокъл, приятелю...

Микенецът го сграбчи за предницата на туниката и се огледа наоколо към напрегнатите лица на мъжете и зачервените очи и покритите със сълзи бузи.

— Какво става тук?! — изрева той. После разтърси Аластор. — Какво, в името на Хадес, става тук?!

— Жена ти — изпелтечи мъжът.

Банокъл го хвърли на земята и изтича в дома си. Руж лежеше на чаршаф от бял лен в центъра на всекидневната. Тялото ѝ бе измито и облечено в бяла рокля, но никой не можеше да скрие синия цвят на лицето ѝ или тъмните белези по врата ѝ.

Банокъл падна на пода до нея, парализиран от шока и вихъра на емоциите си.

— Руж! — Той я хвана за раменете и я разтърси леко. — Руж!

Ала тялото ѝ бе вкочанено и студено под треперещите му ръце.

Банокъл се изправи, побелял от ярост, и хората около него отстъпиха разтревожени.

— Какво е станало? Ти, грънчарю! Какво е станало?

Микенецът пристъпи заплашително към изплашения мъж.

— Старият пекар, приятелю — каза Аластор. — Онзи, който правеше медените сладкиши, които тя толкова обичаше. Той я е удушил, Банокъл, а после сам си е прерязал гърлото. Ето го там навън.
— Мъжът посочи към двора. — Казал на дъщеря си, че обича Руж и не може да живее без нея. Напускал града и искал да я вземе със себе си, ала тя му отказала. Молил я отново и отново, но тя му се смеела...

Ала Банокъл вече не го слушаше. С рев на отчаяние той изхвърча на двора, където намери дребното тяло на Кренио, проснато на земята, стиснал здраво с дясната си ръка една от роклите на Руж, а с другата — ножа. Кръвта му бе напоила земята около главата му.

Банокъл изтръгна роклята от ръката на мъжа и я запрати на една страна. После извади кинжала си и го заби в гърдите на пекаря. Крещейки несвързано, докато сълзите се стичаха по лицето му, той забиваше отново и отново острието в тялото на мъртвеца.

XVII

ЕЗДАТА НА ХЕКТОР

Скорпиос бе изморен и не само от целодневната езда. Умората бе проникнала чак до костите му. Беше му омръзнало от битки и от война. Копнееше отново да види фермата на баща си и да седне на масата със семейството си, за да слуша простичките им истории за изгубени овце или гъгрици по лозята.

Погледна надолу към затревената падина, където приятелят му Юстинос — широкоплещест мъж с бръсната глава — се опитваше да разпали сухите подпалки с кремък. Замъждука малко пламъче, а Юстинос се наведе и го духна внимателно. Огънят се усили и той добави още няколко съчки.

Двамата ездачи си устройваха късен лагер точно под върха на един хълм. Бяха съгледвачи за Троянския кон на Хектор и се движеха пред основното тяло на армията, докато тя се насочваше с пълна скорост обратно към Троя през планината Ида към често използвания път от Тива в полите на Плакос до Златния град. Очакваха останалите от армията да ги настигнат по мръкване.

Скорпиос се бе загледал към потъмняващата земя на северозапад. Въздухът бе изпълнен с мириса на вечерни цветя. Накрая той въздъхна и се спусна обратно долу при лагера. Юстинос вдигна поглед, но не каза нищо. Подаде му парче хляб и двамата ядоха в тишина.

— Мислиш ли, че Олганос още е в Троя? — попита Скорпиос, докато Юстинос постилаше одеялото си на земята, готов да заспи. Едрият мъж сви рамене.

— В града има само стотина мъже от Коня. Със сигурност всеки ден, докато стигнем до там, те ще са в центъра на сраженията. Може и всички вече да са мъртви.

— Той обаче е корав — настоя Скорпиос.

— Всички сме корави, момче — измърмори приятелят му и се просна на земята със затворени очи.

— Искам да си ида у дома, Юстинос. Гади ми се от всичко това.

Другият войн въздъхна, след което се надигна и добави още съчки в пламъците.

— Ние си отиваме у дома — каза той.

— Имам предвид моя дом. Далече от войната.

Юстинос се усмихна мрачно.

— Далече от войната? Няма място във Великата зеленина, което да е далече от войната.

Скорпиос се загледа в другия.

— Но тя трябва да свърши някой ден, нали?

— Тази война ли? Разбира се. След нея ще има друга, а после друга. Най-добре не мисли за това. Тук е спокойно и ние сме в безопасност поне за тази нощ. Това е достатъчно добро за мен.

— Не и за мен. Страх ме е от утрешния ден.

— Защо? Утре няма да стане нищо. Само ще продължим да яздим на север и да внимаваме за засада. Хектор ще спре под Гаргарон, както винаги, за да принесе жертва на Татко Зевс. Кое му е специалното на утрешния ден?

— Нищо. Не зная.

— Тогава защо се страхуваш? Слушай ме, момче, единственото, което е сигурно, е сега. Вчера е в миналото. Не можем да направим нищо по въпроса. Утре е мистерия. И там нищо не можем да направим, докато не ни връхлети. Нека Хектор и генералите се боят за утрешния ден. Това им е работата.

— И Банокъл — изтъкна Скорпиос.

Юстинос се изкикоти.

— Да, предполагам, че и Банокъл. Бих му съчувствал, но всеки, който има топки да се ожени за Голямата Руж, би трябвало да може да се справи с простичките задължения на един генерал.

— Защо някой би се оженил за курва? — попита Скорпиос.

— Е, това пък е пълна глупост — сопна се Юстинос. — Какво общо има това, че е курва?

— Ти би ли се оженил за такава?

— Защо не? Ако я обичам и може да ми даде синове.

Скорпиос го изгледа невярващо.

— Но те са безбожни и нечисти.

Очите на Юстинос се присвиха, а лицето му потъмня.

— Безбожни? В името на топките на Арес, радвам се, че не съм бил отгледан в малкото ти селце. Чуй ме, Скорпиос. Майка ми беше курва, а баща си не познавах. Отгледаха ме курви. Някои бяха гадни, други — зли или алчни. Но повечето бяха нормални, като теб и мен. Много от тях бяха грижовни, честни и състрадателни. Просто жени, които правят каквото трябва, за да оцелеят. Безбожни и нечисти? Ако не ми беше приятел, щях да ти разбия физиономията в онзи дънер. А сега млъквай и ме остави да спя.

Той легна отново, обърна гръб на другия войник и придърпа одеялото над рамото си.

Скорпиос седна с гръб към дъба и задряма за известно време. Луната се бе издигнала високо в ясното небе, когато чу грохота на стотици копита, който му подсказа, че Троянският кон на Хектор ги е настигнал. Срита Юстинос, за да се събуди, и двамата бързо запалиха подготвените за целта факли, след което ги вдигнаха високо. След няколко мига ги наобиколиха ездачи, около които се вихреше прах. Броните им блестяха под лунната светлина.

От мрака се появи едър войн, седнал на гърба на червеникав жребец. Той се наведе към тях, а златната му коса сякаш засия под светлината на факлите.

— Юстинос. Скорпиос. Нещо за докладване? — попита Хектор.

Юстинос пристъпи напред.

— Нищо, господарю. През целия ден видяхме само птици, зайци и няколко мечки. Сякаш земите са изоставени.

— Изоставени са — съгласи се принцът. — Очаквах Агамемнон да устрои засада по пътя ни. Знаеше, че ще идваме. Но изглежда съм грешал. Може би е хвърлил всичко, което има, срещу Троя.

Той се изправи на гърба на коня си и погледна към пълната луна за момент. После извиси глас над пръхтенето на конете и тихите разговори на ездачите и извика:

— Няма да спираме сега, момчета! Ще яздим през нощта!

Юстинос и Скорпиос бързо започнаха да събират нещата си, докато конниците се движеха край тях.

— Е, момче, изглежда утрешният ден дойде по-бързо от очакваното — каза тихо Юстинос.

Времето се движеше с унищожителна леност, докато кървавото клане в равнината продължаваше. За Калиадес дните бяха започнали да се сливат в едно. Когато беше светло, той се биеше редом с мъжете от скамандрийския отряд, а Мечът на Аргуриос поразяваше враговете му. Тук нямаше място за умения в боя, беше просто кървава касапница. Нощем почиваше, където намери, а изтощението го събаряше на земята, въпреки стоновите и виковете на умиращите и непоносимата воня на стотици горящи трупове в ноздрите му.

На петата сутрин се събуди и откри, че зората отдавна е минала, а слънцето е високо в небето, ала при все това врагът още не е атакувал.

По-изтощен, отколкото можеше да си представи, че е възможно, той изравни коня си с конете на Банокъл, Антифон и генерал Лукан от хераклийския отряд — дребен и жилав мъж с криви крака, прошарена коса и силно сбръчкано лице, който служеше на царя на Троя от незапомнени времена.

Калиадес погледна към Банокъл, който се взираше в армиите на Агамемнон с безизразно лице и очи, по-студени от зимен дъжд. Щом чу за смъртта на Руж, той изтича до дома на приятеля си и го откри свлечен в ъгъла на двора, вперил поглед в осакатения труп на стария пекар. Банокъл не каза нищо, а се изправи и напусна дома си, без да погледне повече към тялото на жена си. Върна се на бойното поле и стоя цяла нощ до реката в чакане на вражеската атака. Оттогава се биеше като обладан от духове, а двата му меча носеха смърт, където и да отидеше. Скандрийците го обожаваха, сякаш беше прероденият Херкулес, и се биеха като демони до него, възхитени от неуморимите му и неумолими атаки.

— Ето че се почва — каза Банокъл с равен глас и Калиадес насочи вниманието си към бойното поле, където се сформираха вражеските армии. В центъра им бе микенската фаланга, но по-тясна отпреди и по двата ѝ фланга имаше по още една пехотна фаланга. Двата края на линията се оформяха от конници.

— Тесалийски пешаци и конници отляво. Ахил ще бъде там със своите мирмидонци — каза старият Лукан и примижа. — Не мога да различа кой е отдясно днес.

— Критяни — каза Банокъл. — Или поне критянски конници. Гадни копелета са. Изненадан съм, че не ги използваша по-рано.

— Може да са дошли току-що — изтътна Антифон. — В Залива на Херкулес всеки ден пристигат кораби и не носят само храна и оръжия. От цялата Велика зеленина се изсипват наемници с надеждата да спечелят малко от съкровищата на Приам. Това отдясно сигурно е някой от тези отряди.

— Значи ще са свежи — каза Калиадес. — И със свежи коне.

— Свежи или не, до мръкване ще са мъртви — отвърна Банокъл и слезе от коня си. Калиадес го последва.

Антифон се наведе от гърба на своя.

— Един генерал трябва да започне битката от задната част на армията си — каза той изморено, както правеше всеки ден. — Няма как да прецениш как да разположиш силите си, ако стоиш отпред.

Банокъл го игнорира, както винаги, и тръгна пред войните отляво, за да застане начело на скамандрийците си. Пешаците нададоха възгласи и Калиадес видя как част от умората изчезна от тях, докато викът им се носеше надолу по линията:

— Банокъл! Банокъл! Банокъл! Банокъл!

Калиадес вдигна поглед към Антифон, сви рамене и отиде да заеме мястото си до своя приятел, като изтегли Меча на Аргуриос. Антифон и Лукан обърнаха конете си и ги поведоха обратно сред редиците войни.

Антифон бе наредил на скамандрийците да поемат левия фланг в равнината, а на хераклийците — десния. В центъра се намираше елитната пехота — Орлите на Приам — а зад тях бяха наредени триста фригийски стрелци, защитавани от всяка страна от отряда на Илиос и наемници от Меония. Нищожният отряд оцелели мъже от Троянския кон бе оставен в резерва от другата страна на реката. Повечето бяха ранени, както и конете им.

Калиадес видя светлината на слънцето да се отразява в броните на микенската армия, когато тя започна да се придвижва към тях. Той постави шлема си на мястото му и провери каишите на нагръдника си.

— Какво чакаме, момчета? — извика Банокъл и изваждайки двата си меча, се хвърли към врага.

В задната част на редиците Антифон изчака, докато вече можеше да вижда лицата на приближаващите микенци. После даде заповед и фригийските стрелци опънаха лъковете си, за да запратят дъжд от стрели над главите на собствените си войници и сред редиците на

противника. Успяха да стрелят само три пъти, а после, според заповедите си, отстъпиха по дървените мостове до северния бряг, готови да спрат врага, ако достигне реката.

Калиадес тичаше до Банокъл към фалангата и видя как стрелите се носят над главите им, за да отскочат от микенските щитове и шлемове. Някои обаче намериха целта си, забивайки се в лица, ръце и крака и принуждавайки вражеската линия да забави ход, докато мъжете се препъваха и падаха.

Калиадес се затича с подновена сила. Концентрира се върху една пролука във фалангата, където повален от стрела войник бе оставил другаря си отляво незащитен. Калиадес изрева и се затича към мъжа, удряйки ръката, с която онзи държеше меча си. Оръжието му почти отрязва ръката над лакътя и той изтръгна меча си отново, за да го забие в лицето на микенеца, докато той падаше напред.

Друг войн замахна с острието си към главата на Калиадес. Ударът отскочи от ръба на щита му. Калиадес насочи меча на Аргуриос в гърлото на мъжа, ала острието се плъзна по тежката броня. Той коленичи и блокира друг удар от противника си, а после заби оръжието си в бедрото му. Рукна фонтан от кръв. Микенецът падна на колене и отчаяно замахна към Калиадес, ала той отскочи леко назад и остави мъжа да умре.

За момент се измъкна от сражението. Видя, че Банокъл си е проправил път с бой към най-тежката част от битката. Русият войн бе заобиколен от три страни, както от микенци, така и от тесалийци.

Калиадес тръгна към него, но с крайчеца на окото си видя движение отдясно. Блокира свирепия удар и мълниеносно преряза гърлото на нападателя. Поглеждайки наляво, той вдигна щита си точно навреме, за да блокира удар от брадва. Изгуби равновесие в калта и противникът му замахна отново. Калиадес се претърколи отчаяно.

В този момент един троянски войник се хвърли върху нападателя и замахна към рамото му. Мъжът с брадвата се обърна към младия войник и се опита да го удари в главата. Троянецът носеше стар квадратен щит и брадвата отскочи от края му. Докато войнът вдигаше оръжие отново, Калиадес скочи и заби меча си между ребрата му. После го изви и мъжът падна тежко.

Калиадес кимна на младежа за благодарност и се обърна да намери Банокъл. Не можеше да го види и се огледа. Дори и напред

битката усещаше накъде вървят нещата и разбра, че троянците отново напредват.

Той отблъсна удар с меч, насочен отдясно към корема му, и уби мъжа със светкавичен замах към гърлото.

Пред него се отвори пролука и той видя Банокъл, който се сражаваше с контролирана настървеност. Двата му меча блестяха и се стрелкаха във всички посоки, задържайки противниците му на разстояние. Калиадес се затича към него, прескочи едно тяло и прокара меч си през вдигнатата ръка на тесалийски войник. Мъжът остана неподвижен за миг, загледан в осакатения си крайник, а после Калиадес му преряза гърлото.

Видя, че Банокъл е изгубил един от мечовете си, затова взе оръжието на тесалиеца и извика:

— Банокъл!

Ала с шлема, покриващ изцяло лицето му, приятелят му нямаше как да го чуе.

Калиадес видя как един микенец убива троянския си противник, а после се обръща към открития гръб на Банокъл. Той се ухили и вдигна меч си за убийствен удар. Калиадес се втурна напред. Ала преди оръжието да падне, Банокъл обърна меч си и го заби, без да гледа, в корема на мъжа.

Калиадес прокара острието си през врата на един от противниците на приятеля си. Видя, че Банокъл най-сетне го е забелязал, и му метна новото оръжие, а после се огледа за нова цел.

— Не бой се, ще има достатъчно и за двама ни! — извика Банокъл.

Двамата приятели продължиха да се бият един до друг, а купчината вражески трупове около тях нарастваше.

И дългата сутрин преваля към обяд.

Калиадес знаеше, че скамандрийците се борят яростно и бавно си проправят път навътре във вражеските редици. Ала именно там беше проблемът. Вражеската конница на тесалийците и критяните щеше да се опита да мине от двете страни на троянците и съюзниците им с надеждата да ги обкръжи. Антифон разполагаше само с малкия отряд от Троянския кон и зелейската конница, с които да им попречи.

Микенецът спря за момент, за да си поеме дъх. Ръката, с която държеше меч, бе изморена, а краката му сякаш не можеха да го

държат и миг повече. Двамата с Банокъл, заедно с около дузина скамандрийци, бяха проникнали надълбоко във вражеските редици. Около тях имаше десетки мъртви или умиращи, някои троянци, но повечето — микенци или войни от Тесалия.

Банокъл уби тежко брониран микенец с умел удар отстрани, а после също спря и се огледа, за да се ориентира. Отляво виждаше троянски войски, които се разпръскваха хаотично. Гигантски войн в черна броня си проправяше път сред тях с мечове, проблясващи като мълнии. Движеше се с невероятна сила и елегантност, в сравнение с изморените войници около него.

— Ахил! — извика Банокъл на Калиадес и посочи с меча си в посоката на воина. — Това е Ахил!

През процепите на шлема си, Калиадес видя как лицето на Банокъл просветва от нетърпение. Той му кимна и двамата започнаха да си проправят с бой път към царя на Тесалия.

Изведнъж силен тътен изпълни въздуха и напоената с кръв земя под тях започна да трепери.

— Земересение! — извика някой и викът бе подет от повечето войни наоколо. Боят започна да замира, докато мъжете и от двете страни усетиха как земята трепери под краката им.

Калиадес видя два микенски трупа, паднали един върху друг и като постави ръка на рамото на Банокъл за опора, се качи върху тях, за да види по-добре.

В далечината на юг, по протежението на Скамандър се издигаше огромен пращен облак. Когато той се приближи до вкопчените една в друга армии, тътенът се усили. Копита!

— Това не е земересение! — извика радостно Калиадес на изтощените си войници. — Това е Троянският кон!

Скорпиос се приведе ниско над врата на жребеца си и усети как страхът в стомаха му изчезва, докато Троянският кон галопираше през равнината към фланга на врага.

Само мигове преди това ездачите бяха извели конете си от гората на северния бряг на Скамандър там, където свършваха покритите с дъбове хълмове и реката се спускаше бързо към Залива на Троя. Там спряха, ужасени от гледката на битката, която се разиграваше пред тях.

Скорпиос разполагаше само с няколко секунди, за да я осмисли — равнината южно от Скамандър бе изпълнена със сражаващи се войни, неразличими заради покритите си с кръв и кал брони. После Хектор подкара огромния си боен кон Арес в разпенената река и жребецът си проправи път през нея, последван бързо от останалата част от Троянския кон. Щом стигнаха до южния бряг, Хектор дори не се обърна, за да види дали мъжете са прекосили бързото течение в безопасност, а извади меча си и срита жребеца в галоп към битката.

Скорпиос и Юстинос се намираха в четвъртата редица ездачи, които се спуснаха върху фланга на врага с мечове в ръка. Той разтърка очи, за да ги изчисти от вихреция се прах, и видя вражеската конница, която отчаяно се опитваше да обърне конете си, за да се изправи срещу новата заплаха. Телата на конете и мъжете по земята около тях обаче им пречеха.

Хектор вече бе много по-напред от останалите. Неговите щитоносци Местарес и Ареон правеха всичко възможно да го настигнат, но малко коне можеха да се мерят с Арес в пълен галоп.

Смелият боен кон удари паникьосаната вражеска линия със силата на таран. Един жребец падна с ужасено цвилене, когато Арес строши и двата му предни крака в атаката си. Хектор уби ездача на раненото животно с удар в главата и другите наоколо отстъпиха назад в паника. После щитоносците също удариха врага, следвани от останалата част от Троянския кон.

Скорпиос забави жребеца си, за да изчака своя ред, докато ездачите пред него навлизаха в битката. После един тесалийски ездач успя да пробие троянската линия и се засили към него със спуснато копие. Скорпиос се наклони и върхът на копие то премина вдясно от него, забивайки се в коня му. Животното се надигна паникьосано на задните си крака, давайки на война нужната височина да забие копие то си дълбоко в гърлото на тесалиеца. Подивял от болка, конят отново се надигна, а после падна.

Скорпиос скочи и се претърколи, изправи се на крака и извади меча си. Затича се към първия ездач, когато видя — тежко брониран микенец. Копие то на мъжа се понесе към него, но бе отклонено от нагръдника му. Скорпиос сграбчи дръжката и я издърпа, събаряйки изненадания си противник от седлото. После троянецът го уби с

мълниеносен удар във врата. Прибра меча си и сграбчи коня за гривата, хвърляйки се на гърба му с копие в ръка.

Огледа се наоколо за друг войн, когото да убие. Видя, че вражеската конница е отстъпила под атаката и няколко ранени ездаци се опитват да се оттеглят от бойното поле. Скорпиос изсумтя и хвърли копието на тесалиеца по един бягащ ездач. Оръжието се заби в гърба на мъжа и той се свлече на коня си. Троянецът нанесе триумфиращ удар във въздуха.

— Скорпиос! — Той се обърна и видя Юстинос, чието лице и меч бяха покрити с кръв. На устните му бе разцъфнала усмивка. — Още ли искаш да пасеш овците във фермата на баща си?

XVIII ГЛУПАК С КЪСМЕТ

Високо на върха на великата кула на Илион, Полидорус гледаше битката със смесица от гордост и дълбока болезнена завист. Ръката го сърбеше да стисне меча и да го използва в защита на своя цар и своя град. Наблюдаваше останалите войници далече долу, които преследваха врага, и копнееше да бъде сред тях.

След героичната си роля в дворцовата обсада преди четири години, в която помогна на Аргуриос, Хеликаон и Диос в защитата на стълбището, младият орел бързо бе повишен първо до лична охрана на Приам, а после, за негова изненада, до позицията на личен помощник на царя.

— Не искам това! — извика той на жена си Касилия. — Не подхожда на един войник!

— Тихо — отвърна му тя. — Ще събудиш бебетата. Това е огромна чест, съпруже. Цар Приам те е избрал лично. Това означава, че ти вярва. Може би дори те харесва. Ти си лесен за харесване, Полидорус. — И му се усмихна, опитвайки се да обвие ръце около врага му. Ала той се отдръпна, тъй като още не бе готов да бъде успокояван.

— Няма да бъда нищо повече от прислужник, който му носи чаши вино и му помага да се облече. — Той снижи глас: — Аз съм войн, Касилия. Бил съм се за Троя от петнадесетгодишен. Това е... това е... — Полидорус отново зашептя: — Това е обида — каза накрая, сякаш някой можеше да ги подслушва в малката им къщичка до западната стена.

Но след като мина известно време, Полидорус свикна с ролята си. Наистина трябваше да помага на стария цар с храната и да го подкрепя, когато бе прекалил с виното, да стигне до спалнята си всяка вечер. Но младият войник нерядко научаваше тайните на града, докато стоеше между Приам и генералите и съветниците му, а царят неведнъж бе питал за тихо поднесената му и задълбочена гледна точка относно делата на чуждоземните царе и развитието на войната.

И през изминалите две години Полидорус бе започнал да се привързва към стареца.

Сега се обърна, за да го погледне. Царят, облечен в дебела вълнена роба и наметало от овча кожа, което да го пази от хапещия вятър на върха на кулата, стискаше парапета с кокалестите си ръце и гледаше напрегнато битката далече долу. Воднистите му очи не му вършеха работа и той често излайваше някой въпрос към войника за развитието ѝ. Младият мъж видя гордостта на лицето му и сълзите в очите му, когато Хектор и Троянският кон се появиха на равнината.

— Хектор, сине мой — прошепна царят. — Агамемнон и жалките му царе ще избягат като плъхове, каквито в действителност са, сега, когато ти си тук. Ще се сбият помежду си, за да се доберат побързо до корабите си, момчето ми.

Полидорус се бе сражавал в Тракия преди години, но опитът му на бойното поле бе ограничен. Все пак знаеше, че Агамемнон може да стовари в равнината много пъти повече войни от тези на Приам. Изненадващата атака на Хектор бе спечелила деня, мислеше той, докато гледаше как вражеските войници бягат към прохода. Но утре?

Хвърли поглед от другата страна на царя, към принц Политес, който също бе увит в овча кожа, а зачервените му очи бяха напрегнати, докато гледаше отстъплението. Сякаш усетил погледа му, Политес се обърна и се усмихна тъжно. Полидорус знаеше, че принцът споделя мнението му — войната още далече не беше приключила.

Но на баща си принцът каза нервно:

— Битката вече вървеше в наша полза, когато Конят пристигна. Антифон щеше да спечели, макар и с много повече загуби.

Приам се изплю на пода в краката си.

— Ба! Антифон е дебел глупак, а ти си идиот. Нищо не разбираш от война. Трябва да си долу и да се биеш, а не да гледаш от безопасно разстояние.

Политес се изчерви.

— Аз не съм войн, татко. Ти ме избра за съветник, за да наглеждам съкровищницата ти. Служа на града по моя си начин.

Приам се обърна и го изгледа отровно.

— И как е съкровищницата, Политес? Колко добре се грижиш за нея от мое име? Прелива ли?

Ужилен от думите, принцът отвърна разгорещено:

— Много добре знаеш, татко, че трябва да плащаме за тази война. Твоите наемници долу трябва да бъдат купени, а ако мислят, че губим, ще искат дори още повече от богатството ни. Трябва ни метал, за да правим бронзови брони и оръжия, но сме принудени да го търсим все по-далече, а отчаянието ни вдига цените. Сега се нуждаем от калай и „Ксантос“ е последната ни надежда.

Странно, но това сякаш оправи настроението на стария цар.

— „Ксантос“, да — каза той с нотка на радост в гласа. — Вярвам, че Еней скоро ще е тук, иначе ще изпусне боя. С нетърпение очаквам да видя корабите на Агамемнон, обхванати от пламъци.

Полидорус се обърна и отново се загледа към бойното поле. Врагът отстъпваше към укреплението, издигнато да защитава прохода. Някои сякаш бягаха панически, други отстъпваха дисциплинирано. Микенци, помисли си, или Ахил и мирмидонците, неговата елитна стража. Те не биха показали гърбовете си на никой враг. Внезапно усети сродство с тези дисциплинирани войници, независимо че не бяха на негова страна. Спомни си микенския герой Аргуриос, който бе удържал стълбите, могъщ и смел, само за да умре с обичта си към Лаодика, след като спаси Троя в нейно име. Полидорус тачеше онзи ден като най-хубавия в краткия му живот.

— Господарю, може би трябва да се върнем в двореца — предложи той. — Скоро ще се стъмни, а и боят приключва. Дори моите млади очи не виждат какво става толкова далече в падащата нощ.

Царят изсумтя.

— Тогава трябва да си намеря помощник с по-добро зрение — каза той, но позволи да му помогнат да слезе по стълбите.

Докато внимателно се спускаха надолу в кулата, Полидорус чу стария цар да си повтаря:

— Моят Хектор се върна и плъховете ще се скрият в дупките си.

В продължение на два дни сред армията на Агамемнон не се забелязваше много движение. Отблъснати зад подсиленото си укрепление, което защитаваше прохода, западните царе изглежда нямаха смелост за нова атака.

Троянците, които бяха използвали всеки войник, способен да стои на краката си, в битката в продължение на няколко дълги дни,

използваха това време, за да почетат умрелите, да се погрижат за ранените и да поспят. Хектор бе неуморен. Обсъждаше защитни планове с генералите си, обхождаше Дома на змиите и болницата при казармите, за да окуражава ранените и умиращите, и изучаваше бойното поле, където троянската армия чакаше следващата атака на Агамемнон. Калиадес обаче видя сивия блясък на умората по лицето му, когато се срещнаха в равнината на Скамандър на третия ден.

— Трябва ти почивка, Хектор — каза му старият генерал Лукан, сякаш бе прочел мислите на микенеца. — Троя се нуждае от цялата ти сила в предстоящите битки.

Принцът не отговори и Лукан продължи:

— А и сме твърде близо до вражеските позиции. Една добре насочена стрела може да те открие и да сложи край на всичките ни надежди.

Хектор и Лукан, както и Банокъл и Калиадес, стояха на не повече от стотина крачки от укреплението, което сега бе подсилено с подострени колове, които да възпират конна атака. Масивния насип оформяше полукръг, който защитаваше устието на техния проход. На скалите над него и по белите стени на Царска радост троянците виждаха отблясъците на брони, докато вражеските войници наблюдаваха и чакаха.

— Ти да не си му майка? — попита раздражено Банокъл. Той не криеше, че недолюбва стария генерал и Калиадес смяташе, че чувството е взаимно.

Лукан се усмихна леко, но очите му останаха студени.

— Ако някога бе срещнал царица Хекуба, микенецо, нямаше да задаваш толкова тъп въпрос.

Хектор гледеше скалите и изглежда не чуваше. После каза разсеяно:

— Няма да умра от стрела, генерале.

— Да не би гадателите да са казали на цар Приам как точно ще умреш? — попита Лукан със скептичен глас.

Хектор разтърси рамене, за да се отскубне от съзерцанието си, и потупа генерала по рамото.

— Не, стари приятелю, но Агамемнон ще се погрижи стрелецът, който ме убие, да страда дълго и мъчително, преди да умре. Той има

други планове за мен. Иска да ме види опозорен и повален публично от Ахил или някой друг шампион.

— Аякс Черепотрошача е тук. Видях го в мелето — каза Банокъл услужливо.

Калиадес кимна.

— И аз го видях. Уби двама от хората ни с един замах на огромния си меч.

— Все още е със стария си квадратен щит. — Обикновено мрачното напоследък лице на Банокъл се озари при спомена. — Голямо и тежко нещо. Никой друг не е достатъчно силен, за да го носи цял ден. Но той беше корав като бик. И вероятно все още е.

Хектор внезапно отметна глава и се засмя, а мнозина войници наоколо се усмигнаха. Звукът беше заразителен.

— Сигурен съм, че Агамемнон има много шампиони, които нямат търпение да се пробват с мен, Банокъл. Чувал съм за Аякс. Той е могъщ войн.

Мислите за микенеца припомниха на Калиадес младия войник, спасил живота му.

— Някой знае ли името на един млад троянец, който също носи квадратен щит? — попита той.

Хектор отговори без колебание:

— Борос. Двамата с брат му са от Родос, но майка им е троянка. Братът, Екиос, е мъртъв или поне така ми казаха. И двамата са скамандрийци.

В тона му нямаше упрек, но Калиадес се почувства глупаво. Той бе помощник на генерала на скамандрийците, а познаваше едва неколцина от войниците. Хектор можеше да поздрави всеки боец в Троя поименно и знаеше имената на бащите им. Само наемниците от Фригия, Зедея и хитските земи не му бяха познати.

Лукан посочи към прохода и попита нетърпеливо:

— Кога ще ги атакуваме, Хектор?

Калиадес и Банокъл се спогледаха. Същата сутрин всички присъстваха в Кехлибарената стая, когато Приам настоя за незабавна атака на прохода и Царска радост.

Хектор, седнал спокойно в големия богато украсен стол с чаша вода в ръка, каза търпеливо:

— Атака на прохода би била самоубийство, татко. Можем да превземем укреплението, макар че ще ни струва скъпо, тъй като ще се бием по нанагорнище и без да можем да използваме Троянския кон. После можем да си пробием път извън прохода. Но в най-тесната му точка има място за най-много двама войни. Ако изправим най-добрите си бойци срещу техните, ще се озовем в безизходица. Само че — продължи той с мек, но настоятелен тон, — те държат скалите отгоре. Могат да ни засипят със стрели и копия. Както казах, ще бъде самоубийство.

Царят кръстосваше голямата стая, а робата му се заплиташе в босите крака.

— Тогава трябва да атакуваме откъм морето — каза той след малко. — „Ксантос“ ще използва огнехвъргачите си, за да унищожи корабите на Агамемнон.

— Това наистина би било дар от Посейдон — отвърна Хектор търпеливо. — Ако можем да координираме морска атака посред нощ, ще пратим катерачи да превземат скалите, а после и Царска радост. Но това са напразни мечти, татко. Корабите ни са блокирани от флотилиите на Менадос. Не могат да ни помогнат в Залива на Троя. А и не знаем къде е „Ксантос“.

— Потрошен от Посейдон на някой далечен бряг, подозирам — добави Антифон. Той бе получил рана в бедрото и седеше на дивана, вдигнал единия си крак върху възглавници. Лицето му беше бледо и очевидно го болеше, защото типичното му жизнерадостно настроение липсваше.

Приам спря да върви и остана неподвижно, сякаш дълбоко замислен. Устата му се движеше. После ги погледна с коварен блясък в очите и каза:

— Ще ги атакуваме откъм морето! „Ксантос“ ще използва огнехвъргачите си. Да видим дали на Агамемнон ще му хареса това!

Хектор най-накрая изгуби търпение и повиши глас:

— Не знаем къде е „Ксантос“, татко! И жена ми е на борда. Ще пратиш ли кораба в битка, когато Андромаха е в опасност?

Приам се стресна от нетипичния тон на сина си и гласът му се разтрепери:

— Къде е Андромаха? Къде е? Тук ли е?

Той се огледа напрегнато, а другите мъже отместиха засрамено очи.

Калиадес се върна към настоящето. Хектор говореше:

— Можем да държим врага затворен в залива за неопределено дълго време. Не могат да си пробият път извън него повече, отколкото ние можем да влезем. Агамемнон може да се нарича цар-войн, но другите царе приемат командването му само докато има битки за водене. С времето ще започнат да се изморяват един от друг и напрежението ще нарасне. Ако няма следа от съкровището на Приам, което са им обещали, скоро ще потеглят за дома. Доколкото знам, Ахил презира Агамемнон и е тук само за да отмъсти за мъртвия си баща. Старият Нестор участва, защото се бои от Микена. Само Остроъбия и неговите критяни са сигурни съюзници на Микена.

— Ами Одисей? — попита Калиадес. — Какво ще кажеш за Грозния цар? Той е човек на честта.

— Така е — отвърна Хектор мрачно. — Хвърлил е жребия си с Агамемнон и няма да се откаже.

Банокъл наблюдаваше вражеските сили.

— Вижте! — каза той внезапно. — Какво правят?

Петдесетима войници бяха излезли от най-тясната част на прохода и копаеха трескаво.

— Да пратя ли хора да ги отстрелят? — предложи Лукан.

Хектор поклати глава.

— Твърде далече са за точен прицел и само ще е загуба на стрели. Не можем да си позволим да изгубим още оръжие.

Лицето му помрачня и Калиадес предположи, че мисли за катастрофалното състояние на оръжейната на Троя. Калкеус от Милет бе повикан от моста на Дарданос, за да поеме контрол над ковачите, които денонощно се мъчеха да доставят бронзови мечове и копия. Хектор бе наредил всеки мъж, който се бие за Троя, да има бронзов нагръдник и шлем дори ако това означава елитните войски да се бият без налакътниците и наколенниците си или защитните плочки по раменете.

Ала липсата на калай означаваше, че повечето ковачници оставаха тъмни, а ковачите се използваха за носачи на носилки и пазачи на портите. Калиадес познаваше един млад ковач, който беше майстор в занаята си, а трябваше да коли ранени коне и да ги

разфасова за месо. Целият град чакаше връщането на „Ксантос“ и безценния му товар от калай.

— Копаят основи за второ укрепление — каза Калиадес, закривайки очи от слънцето.

— Нека — отвърна Хектор и се обърна. — Хаят време и енергия за още защити. Няма да ги атакувам. И това само ще им попречи, когато те се опитат да атакуват отново.

— Ами царят? — попита ядосано Лукан. — Той нареди да ги нападнеш, господарю.

Хектор погледна стареца в очите и задържа погледа си, докато генералът не свали своя. После царският син си тръгна.

Калиадес се качи на коня си и бавно обиколи бойното поле. Отрядът на Илиос бе на предната линия, разположен в защитни квадрати, въпреки че войниците бяха разпуснати, сияха или ядяха, загледани в пламъците на лагерните си огньове.

Зад тях се намираха скамандрийците. Той мина през редиците им, търсейки квадратния щит, но не намери Борос. Зачуди се защо това го тревожи. При всяка битка във войнишкия му живот го бяха спасявали десетки другари с добре насочени меч или щит точно както и той бе спасявал други. Калиадес сви мислено рамене. Може би причината бе, че някога той самият бе носил подобен щит, отдавна изгубен при една дворцова обсада. Сега предпочиташе кръглия, направен от кожа и дърво, закачен за ръката, за да му осигурява гъвкавост по време на битка. Предните редици на микенската фаланга използваха големи щитове от кост и кожа, които работеха добре, докато атакуваха като гигантска костенурка, но не им позволяваха голяма маневреност в мелето.

Когато обиколи цялата армия, отбелязвайки мислено разположението на орлите и Троянския кон на Хектор, Калиадес се върна на предната линия на скамандрийците, за да намери Банокъл. Другарят му бе свалил стария си очукан нагръдник и лежеше по гръб, облечен само в ризата си и загледан в потъмняващото небе.

Калиадес слезе и подаде юздите на коня си на конярчето, чакащо наблизко, а после седна до война. Друг младеж донесе две чаши разредено вино и поднос с месо и хляб. Микенецът му благодари.

Той сръчка Банокъл и му посочи виното. Приятелят му стана и пое предложената чаша. Отпи разсеяно и след малко попита:

— Мислиш ли, че ще ни атакуват отново.

Калиадес се огледа, но наоколо нямаше никой.

— Амбициите на Агамемнон и жаждата за мъст на Ахил ще подхранват решителността им — отвърна той. — Поне за известно време. Да, мисля, че ще атакуват отново. Но трябва да минат през прохода, така че не могат да използват фалангата. Това ще е щурм за смърт или слава.

— Този винаги съм го харесвал — каза Банокъл. — При нас сработи. Може да сработи и при тях. Там няма мекушави лигльовци. — Той посочи към прохода.

Калиадес знаеше, че приятелят му е прав. Бяха служили заедно в микенската армия много години и двамата съзнаваха, че репутацията на тези мрачни войни е заслужена.

Тишината се проточи. Нощта беше спокойна и Калиадес се заслуша в звуците ѝ — смехът на мъжете, пукането на лагерния огън наблизко, пръхтенето на конете и тропането на копитата им. После попита:

— Какво каза царят за генералите? Че предпочита глупак с късмет вместо гений без?

Банокъл се намръщи и се почеса по гъстата руса брада.

— Мисля, че това каза. Велики Зевс — добави възмутено. — Само цар може да ме нарече глупак и да му се размине.

— Ти не си глупак, Банокъл. Но винаги си имал късмет в битките.

Лицето на микенеца потъмня и той не каза нищо. Калиадес предположи, че мисли за късмета си и за Руж, затова също се умълча. Накрая Банокъл каза:

— В колко битки сме участвали, Калиадес, как мислиш?

Приятелят му сви рамене.

— Не зная. Стотици.

— Но ето че сме тук и се бием в още една. Силни и готови за бой. Никой от нас не е бил раняван лошо. Само ухото ми, де. — Той почеса чуканчето замислено, а после и белега в десния си бицепс, където го бе пронизал Мечът на Аргуриос. — И двамата с теб сме големи войни, няма спор. Но имахме и късмет, нали?

Той погледна към Калиадес, който кимна в съгласие, подозирайки накъде отива това.

— Защо тогава, в името на Хадес, някой като Руж, който не е сторил зло никому, умира по този начин, а ние още сме тук? — намръщи се Банокъл. — Що за чумав бог е решил, че тя трябва да умре? При това с такава скапана смърт?

Едрият войн погледна Калиадес и той видя мъката и яростта в леденосините му очи.

— Понякога курвите умират — продължи Банокъл. — Опасна работа си е тяхната, всеки го знае. Но Руж се бе отказала от нея, когато се оженихме. Просто обичаше онези медени сладкиши, а той беше единственият пекар в града, който още ги правеше. Само заради това го е поканила у дома ни. — Последва още една дълга пауза. — А той беше просто дребен кокалест изтърсак.

— Бил е пекар — каза нежно Калиадес. — Ръцете и раменете му са били силни. Руж не е имала шанс.

Банокъл отново се умълча, загледан в небето, потъмняло до пълен мрак. После каза:

— Онази жрица... Пирия, Калиопа, както там ѝ беше истинското име. Това беше добра смърт, с която спаси приятелката си. И онази царица на черния жребец. И двете са получили шанса да умрат като войни. Въпреки че бяха жени. Но Руж... — гласът му заглъхна. — Казват, че героите, които умрат в битка, отиват в Елисейските поля и вечерят в Залата на героите. Винаги съм очаквал тази част с нетърпение. Но какво става с жените, които са герои? Като Пирия и онази царица? И какво става с Руж? Къде ще иде тя?

Калиадес знаеше, че другарят му е погълнат от мъката на загубата и от собствената си безпомощност да промени нещата. Банокъл бе свикнал с простичкия кодекс на война — ако някой убие твой приятел или боен другар, си отмъщаваш. Но как можеше да отмъсти на един мъртъв пекар?

Калиадес въздъхна.

— Не зная отговора на този въпрос, приятелю. Може би един ден ще го откриеш сам. Надявам се — после добави тъжно: — И двамата сме виждали много смърт... повече от мнозина други. Знаеш не по-зле от мен, че тя невинаги идва при онези, които я заслужават.

Умът му се понесе към фермата извън Троя и Пирия, застанала на склона, с руса коса, блестяща на светлината на пламтящия хамбар и каменно лице, докато запращаше стрели към убийците, дошли за Андромаха. Беше обещал на Одисей, че ще отведе Пирия да се срещне с жената на Хектор, че ще я изпроводи в безопасност до края на пътешествието ѝ. Колко глупаво от негова страна, колко арогантно да си мисли, че може да гарантира тази безопасност, сякаш обичта бе всичко, което бе нужно. Болката бе намаляла през изминалите сезони, ала съмнението нарастваше. Дали наистина беше обичал Пирия? Или Руж бе права?

Спомни си думите на едрата курва отпреди години: „Ние си приличаме толкова много, Калиадес. Изолирани от живота, без приятели, без някой, когото да обичаме. Затова ни е нужен Банокъл. Той е животът, див и необуздан в цялата си прелест. Без потайност или коварство. Той е огънят, около който сме се струпали, а светлината му отблъсква сенките, от които се боим.“

Той погледна към другаря си, който бе легнал отново и бе затворил очи. Профилът му едва се различаваше на светлината на мъждукащия огън. Внезапно Калиадес изпита страх. Старият му спътник се бе променил много през последните няколко години. А смъртта на жена му бе променила още неща. Дали щеше да продължи да бъде глупак с късмет, както го бе нарекъл Приам?

— Помощ! Моля ви, помогнете ми!

Викът идваше от един умиращ мъж и младият лечител Ксандер, който теглеше количка, пълна с отрязани крайници, край редовете ранени войници в болницата при казармите, се поколеба, преди да спре. Изтегли окървавения плат над количката, за да скрие гнусния си товар, а после отиде при мъжа.

Той беше ездач. Ксандер, който бе виждал повече рани в младия си живот от мнозина войници, разбра това само с един поглед. Единият му крак бе откъснат под коляното, може би от удар с брадва. Другият бе толкова зле ранен, може би при лошо падане от коня, че се бе наложило да се отреже доста високо. И двата чукана загниваха и Ксандер знаеше, че мъжът ще умре скоро, при това в агония.

Той положи ръка на рамото му.

— От Троянския кон ли си? — попита го.

— Да, господарю. Фегей, син на Дарес. Умирам ли, господарю?

Ксандер разбра, че Фегей е бил ослепен от удар по главата. Вярваше, че до него стои някой командващ офицер, а не луничав лецител на по-малко от седемнадесет лета.

— Да, войнико — каза нежно младежът. — Но царят знае, че си се бил смело за своя град. Името ти е на устните му.

Ксандер отдавна се бе научил да лъже безсрамно умиращите.

— Той ще дойде ли? Царят?

Фегей се пресегна изплашено, опитвайки се да сграбчи въздуха, и лецителят хвана ръката му и я задържа в своята.

— Цар Приам ще е тук скоро — отвърна той тихо. — Той се гордее с теб.

— Господарю — каза мъжът поверително и придърпа Ксандер към себе си, — болката... Понякога не мога... Понякога... болката е твърде силна. Моля те кажи ми, когато царят дойде. Не искам да ме чуе да викам като жена.

Ксандер увери Фегей, че ще му каже, щом царят пристигне, а после го остави, за да отнесе съдържанието на количката си извън казармите. Остана там за момент, благодарно вдишвайки свежия нощен въздух, носещ се по вятъра, който идваше от морето. После отново влезе в горещата и воняща сграда.

Откри Макаон, главният лекар на Дома, в ъгъла, до един варел с вода, в който миеше ръцете си. Макаон бе все още относително млад мъж, но сега изглеждаше направо древен. Лицето му бе пепелявосиво, а скулите му изпъкваха през бледата кожа. Очите му бяха хлътнали и потънали в сенки.

— Трябва ни бучиниш — каза му настоятелно Ксандер. — Тук има смели мъже, чийто кураж се пропуква пред мъчението от раните им.

Макаон се обърна към него и той видя болката в очите на лецителя.

— В града не може да се намери бучиниш — отвърна мъжът. — Молитвите ми към Змийския бог останаха нечути.

Ксандер осъзна за един ужасен миг, че Макаон не е просто изморен, но и тежко болен.

— Какво не е наред? — извика той. — Ти също страдаш.

Макаон се приближи към младежа и снижи гласа си:

— От началото на зимата в корема ми расте тумор. Опитах да използвам билки и прочистващ мед, ала той не спира да нараства.

Лицето му внезапно се изкриви в спазъм и той се преве, сякаш в плен на ужасяваща болка. Когато се изправи, кожата му бе още по-пепелява на цвят, лицето му бе покрито с пот, а очите — разфокусирани.

— Не съм казвал на никого, Ксандер — добави мъжът с треперлив глас, — и ще те помоля да пазиш тайната ми. Твърде съм болен, за да сляза до бойното поле. Трябва ти да отидеш вместо мен.

Въпреки тревогата за учителя му, Ксандер почувства възбуда. Това беше възможност да напусне това място на смъртта и да излезе на свеж въздух, да се справя с по-малки рани на мъже, които не умираха и не бяха в агония. Хектор бе постановил всички ранени войници, които могат да стоят на краката си, да останат в равнината, в случай че последва нова атака на Агамемнон. Онези с по-сериозни травми, които вероятно щяха да се излекуват, бяха отнасяни в Дома на змиите в Горния град, за да възстановят силите си за бъдещи битки. Мъжете, които най-вероятно щяха да умрат, се намираха в тази болница, до някогашните казарми на Илиос. Казармите бяха в Долния град, зад укреплението и недалеч от погребалните клади, които горяха ден и нощ.

— Ще ида, Макаон — каза той. — Но ти трябва да си почиваш. — Той погледна в измъчените очи и не видя там никакъв шанс за почивка. — Къде трябва да бъда?

— Навсякъде има ранени. Няма да ти е трудно да ги намериш. Направи всичко по силите си.

Когато Ксандер се обърна да тръгне, ръката на Макаон се стрелна и го хвана за китката. Момчето усети студа в кокалестите му пръсти.

— Ти винаги правиш всичко по силите си, Ксандер — каза лецителят.

Младежът напълни една кожена чанта с лечебни отвари, бинтове, предпочитаните от него билки, игли с различни размери и конци. После взе кана вино и три мяха с вода и тръгна към бойното поле.

Вечерта бе хладна и докато вървеше, Ксандер се опитваше да си представи, че е у дома в Кипър, че се разхожда из зелените хълмове

сред стадата на дядо си. Приглушените викове на ранените се превърнаха в тихото блееие на бродещите наоколо кози. Той притвори очи и помириша далечното море, чу крясъците на чайките. Препъна се по неравната пътека и едва не падна, ухилен заради глупостта си. Да, помисли си, върви със затворени очи, за да си счупиш някой крак, Ксандер!

Макаон беше прав. Ранените не бяха трудни за намиране. Той тръгна сред тях, поставяше чисти бинтове на раните, кърпеше прорези по лицата с тънки игли и рани по краката и ръцете с по-големи и по-дебела нишка. Свари билките си във вода над войнишкия лагерен огън, за да направи лечебна смес, и превързваше счупени пръсти. Подкани някои от по-сериозно ранените мъже да идат в болниците, но всички му отказаха. Не можеше да ги вини.

Дългата нощ се проточи и Ксандер продължи да работи. Бе срещал мнозина от войниците и преди — те бяха идвали при него с раните си, необяснимите си болки и дребни болести, някои от тях по много пъти през изминалите години. Посрещаха го като другар и се шегуваха с него по начина, по който го правят всички войници. Наричаха го Дребния и Луничавия и той се червеше от удоволствие при мисълта за това колко го обичат всички.

Над равнината се спусна мъгла и Ксандер започна да вижда трудно. Беше толкова изморен, че едва се препъваше от един лагерен огън до друг, а треперещите му ръце вече не ставаха за зашиване на рани. И все пак продължи.

— Време е да си вървиш, Ксандер — чу познат глас в ухото си.

— Макаон? — попита той, оглеждайки се наоколо, ала мъглата скриваше всичко. — Макаон? Ти ли си?

— Бързо, момче — каза напрегнато гласът. — Спри да работиш и побързай обратно в града. Хайде.

Ксандер прибра кожената си чанта и забързано я метна през рамо, после взе празните водни мехове и тръгна към реката. Едва виждаше ръката пред лицето си и бе принуден да върви внимателно, за да не се препъне в някой войник или кон.

После от мъглата се разнесе силен вик, който проехтя зловец в мрака и се понесе сред редиците войни:

— Събудете се! Събудете се! Те идват!

XIX МЪГЛАТА НА ВОЙНАТА

По-рано същата нощ, след като слънцето се спусна зад хоризонта, за да отстъпи на небе, пълно със звезди, Одисей стоеше до стените на Царска радост, измъчван от болка в рамото и рана в сърцето.

Преди три дни неговите смели войни от Итака и Кефалиния се биеха в равнината на Скамандър, когато Троянският кон порази северните армии като таран, превръщайки несигурната победа в почти пълно поражение.

Двама от ездачите на Хектор нападнаха като един пешаците на Одисей, пазейки се взаимно и посичайки с мечовете си всички около тях. Когато единият вдигна оръжието си, за да порази млад моряк от „Кървавия ястреб“, старият цар изтича отзад и заби копие дълбоко в тялото на мъжа, достигайки сърцето. Бронзовият връх се закачи под едно ребро. Одисей се опита да го издърпа, но вместо това свали мъртвия ездач от коня му. Тъй като навсякъде около него имаше умиращи войни, итакиецът не успя да се отдръпне достатъчно бързо и тялото го удари, размествайки рамото му. Тесалийският лечител Подалейриос намести ръката, но дори сега, след няколко дни, Одисей още изпитваше болка. Бе изхвърлил превръзката, която му бяха дали, и криеше болката от околните. Ала сега внимателно раздвижи ръка, сякаш размахваше меч, и изруга, когато болката обхвана цялото му рамо.

Преди двадесет години, помисли си раздразнено, или дори десет, щях да се оправя от такава рана за по-малко от ден.

По-голямото страдание обаче беше в сърцето му, спомняше си думите на Пенелопа на плажа на Итака преди няколко години:

— Боя се, че ни предстоят тежки избори. Не взимай твърдоглави решения, за които ще съжالياваш и няма да можеш да промениш. И не повеждай тези мъже във война, Одисей.

— Не желая да воювам, обич моя.

Как ли се наслаждаваха боговете на Олимп на тази ирония, помисли си тъжно. А може би страхът на жена му никога не е трябвало да бъде обличан в думи, за да не го чуят боговете и да не го превърнат в реалност.

Защото ето че беше тук, виждаше Златния град, а неговите верни мъже се биеха редом с микенците за Агамемнон и маниакалното му желание да унищожи града и някогашните приятели на Одисей и да заграби богатствата му.

Спомни си и думите на Хеликаон при последната им среща:

— Не съм виждал богатството на Приам, но трябва да е чудовищно много, за да поддържа разходите на тази война. Златото напуска града всеки ден, за да наема търговци, да подкупва съюзници. А вече съвсем малко влиза в Троя, защото всички бягат оттам. Ако войната продължи още дълго, дори и да завладеете града, няма да намерите нищо ценно.

Одисей се усмихна мрачно. Агамемнон и другите царе вярваха в богатствата на Приам. Те поне имаха причина да се бият. „Какво е твоето оправдание, Грозни царю? — чу гласа на Пенелопа. Защото си дал дума? Толкова ли е могъща думата ти, толкова ли е свещена, че си готов да се биеш редом с враговете си срещу своите приятели заради нея?“

Преди три дена, докато воюваше в равнината заедно с микенците, той видя как Троянският кон се спуска в равнината. И усети как сърцето му подскача, все едно Хектор и ездачите му бяха дошли, за да спасят него.

Одисей въздъхна. Войната създаваше странни другарства. Той презираше Агамемнон и другите царе. Идоменей бе алчен и зъл. Менестеос от Атина и Агапенор от Аркадия не бяха по-добри. Слабият Менелай изпълняваше всяка заповед на брат си. Старият Нестор бе роднина на Пенелопа и Одисей го харесваше, но и той бе запленил от обещаното злато на Приам. Само Ахил беше тук заради честта си, за да открие война, наредил смъртта на баща му, и да му отмъсти.

Спомни си Сватбените игри на Хектор, когато коварният Приам го обяви за враг на Троя. Някой не толкова горделив човек щеше просто да напусне града. Ала Одисей, обиден и предаден, позволи на гордостта си да го натика право в ръцете на тази царска сбирщина. Той наистина бе виновен за това, че е наел убиец да премахне бащата на

Хеликаон, но само за да защити самия Хеликаон, когото същият този убиец бе купен да погуби.

Сега на Одисей му се гадеше до дъното на душата му и затова бе оставил противните си съюзници да пият и да се карат в мегарона на Царска радост, за да излезе на терасата за глътка свеж въздух.

Огледа се наоколо. Последователите на Агамемнон, царските стражи, бяха опекли две прасета и терасата миришеше на кръв и изгорено месо. После бяха играли някаква игра с главата на едно от прасетата, ритайки я, докато не се бе превърнала в безформена черна пихтия. Одисей вдигна парчето плът и го погледа известно време преди да го метне през парапета. Усмихна се вътрешно, като си спомни за прасето Гани, първо спасено от морето, а после, увито в жълто наметало, седнало спокойно, сякаш слушаше историята му за златното руно на пиратския плаж.

— В името на топките на Аполон, Гани, моето момче, какви приключения имахме заедно! — каза си той.

Освежен от спомена, той тръгна към западната страна на терасата. На звездната светлина виждаше Залива на Херкулес, чийто бял пясък бе почти невидим под корпусите на стотиците кораби, изтеглени там. Идеална цел за огнехвъргачите на Хеликаон, помисли си той. Нима Агамемнон не бе научил нищо от катастрофата на Имброс? Одисей не бе чувал никакви новини за „Ксантос“, откакто корабът бе напуснал Итака, но въпреки това предвидливо реши да премести собствената си флотилия надолу по брега, до един малък скрит залив.

Обърна се и погледна в обратната посока, към стените на Троя, озарени от лунната светлина в далечината, наподобяващи магически град в някоя от историите му. Пред него се простираше равнината на Скамандър, където троянската армия лагеруваше в очакване. Десетките светлинни на лагерните им огънове бяха сформирани около защитни квадрати. Одисей знаеше, че Хектор не е толкова глупав, че да атакува, както очакваше идиотът Менелай. Човекът нямаше стратегически усет и вярваше, че всички са като него. Одисей погледна надолу към войниците, които копаеха вътрешното укрепление. Загуба на време и енергия, помисли си. И само още едно препятствие, когато решаха да атакуват. Глупостта го ядосваше.

Погледна на юг, по долината на реката, и видя покров от гъста мъгла, който пълзеше към троянската армия. Те не я виждат, осъзна внезапно. Не след дълго няма да могат да виждат дори мечовете пред носовете си.

Умът му бързо се раздвижи и той излезе от терасата, спускайки се по каменните стъпала към мегарона, където го посрещнаха пиански викове и смях. Менелай лежеше на пода в локва вино, очевидно изпаднал в безсъзнание. Агамемнон вдигна лишения си от изражение поглед към царя на Итака. Той никога не пиеше и Одисей също внимаваше да не го прави в неговата компания.

— Гледай ти — каза микенският цар. — Разказвачът е решил да се присъедини към компанията ни отново. За нас е чест. Имаш ли някоя история, с която да ни забавляваш тази нощ, Принце на лъжите?

Одисей игнорира обидния му тон и не каза нищо, а остана неподвижен на входа, докато не получи пълното внимание на всички.

— Изтрезнявайте бързо, пиани глупаци — изрева внезапно. — Имам план.

Ахил коленичи на входа на тесния проход и се загледа в гъстата мъгла. Носеше само проста черна пола и кожен нагръдник, а лицето му бе изцапано със сажди.

— Това е лудост — каза той весело.

Одисей, който стоеше на едно коляно до него, се засмя.

— Така или иначе трябва да атакуваме призори — отвърна той. — Съюзниците ни се заклеха да бъдат тук по изгрев-слънце. Ако атакуваме сега, тази мъгла ни дава предимството на изненадата.

— Е, мен ме изненада — каза мрачно един червенобрад войн наблизо. — Посред нощ е и мъглата е толкова плътна, че не виждам върха на меча си. Няма да знам кого убивам.

— Онези, които лежат, Тибо, независимо дали спят или са мъртви, ще са врагове — каза му Одисей.

Отново премисли плана си. Агамемнон бе решил да атакува днес, което означаваше да преведе армиите си през прохода. Тежката мъгла му даваше идеална възможност да го направи под нейното прикритие. Хектор, разбира се, щеше да очаква това и до изгрев-

слънце щеше да е подготвил войските си. Като атакуват през нощта, имаха шанс да го хванат неподготвен.

Одисей, Ахил и петдесетима мирмидонци, както и още сто, избрани специално за задачата войни, трябваше да се промъкнат извън прохода под прикритието на мрака и мъглата, да прекосят укреплението и да се спуснат върху троянците, докато спят. Никой не носеше броня, за да не ги издаде дрънченето на метала. Алармата щеше да се вдигне бързо, но Одисей бе изчислил, че преди това щяха да убият поне хиляда души, още докато спят.

Далече зад тях в прохода останалата част от армията на Агамемнон чакаше нервно. Щом тихата група убийци свършеше жестоката си работа и троянците вдигнеха тревога, пешаците щяха да се спуснат в атака. Конниците трябваше да изчакат откъм морето, докато не дойде зората и мъглата не се прочистеше. Но врагът бе в същата позиция. Дори Троянският кон не можеше да атакува онова, което не вижда.

Одисей раздвижи рамо и направи гримаса от болка, а после облиза пресъхналите си устни. Само още една битка, помисли си той. Правил си го и преди, старче. Сграбчи меч си в едната ръка и дълъг кинжал в другата. Погледна към Ахил, който бе прикрепил двата си меч на гърба, а в ръце държеше два кинжала. Кимна му.

Двамата се промъкнаха напред, тихи в приглушаващата звуците мъгла, а малката им армия тръгна безшумно зад тях. Одисей се изкачи върху новото укрепление, проклинайки го под нос. Докато достигнат главния изкоп, бе изостанал много зад Ахил, който изчезна пред него като привидение. Одисей побърза да го настигне, изкачи се над насипа от кал и видя, че и от двете му страни се движат облечени в тъмни дрехи войни с кинжали и мечове в ръка. Гледката беше злокобна.

После клането започна. Малко по-напред Одисей чу приглушените звуци на студен бронз, забиващ се в човешка плът, тихи стонове, които бързо секнаха. Скоро той се движеше сред слабата светлина на лагерни огънове, около които бяха проснати телата на умрелите и умиращите. От прерязаните им гърла още течеше кръв, а очите им го гледаха, ръцете им се протягаха за помощ, която нямаше да получат.

Беше толкова тихо, че чуваше собственото си сърце. После се разнесе силен вик:

— Събудете се! Събудете се! Атакуват ни!

Само за миг въздухът се изпълни с дрънченето на остриета, писъците на ранените, ръмженето и стоновите на противниците, пукането на счупени кости и раздирането на плът. Одисей чу ехтящия боен вик на Ахил някъде по-напред и тръгна към звука.

Един войн се появи от мъглата — тракийски дивак с боядисано лице. Царят на Итака скочи в нападение, ала мъжът се движеше като живак. Блокира удара му и го атакува на свой ред. Удари с рамо Одисей в гърдите и го изблъска назад. Царят падна на земята и бързо се претърколи, когато острието на меч се заби в земята до него. Одисей замахна с кинжала си към незащитеното бедро на дивака. Кръвта рукна и мъжът падна. Царят скочи и преряза гърлото му с кинжала си.

Наведе се, за да изтегли оръжието, но един от орлите на Приам скочи към него с ръмжене, разпознал един от водачите на врага. Одисей парира удара му с меча си и го насочи към врата на война. Острието се заби в нагръдника му... и се счупи. Старият цар хвърли безполезната дръжка, сграбчи бронята на мъжа и го дръпна към себе си, забивайки глава в носа му и юмрук в корема му. Орелът се преви, а после главата му отскочи назад, когато Одисей го изрита в лицето с коляно.

Той взе меча на орела и го заби във врата му. После, с викове „Итака! Итака!“, се хвърли в троянските редици, колейки всички по пътя си, обзет от ярост и напълно забравил раненото си рамо.

Един троянски войн без броня се затича към него и приклепна под удара на меча му. Замахна с кинжал към корема на Грозния цар, но той отскочи назад, препъвайки се в едно тяло. Претърколи се и хванал меча си с две ръце, го завъртя напред, с което почти обезглави война.

Забеляза движение вдясно и парира свирепа атака от нечий меч. Извивайки китки, успя да отвърне на удара и порази нападателя си, като му нанесе рана от врата до корема.

Сега навсякъде наоколо имаше троянци. Мечът му се издигаше и спускаше, прорязвайки кожа, плът и кости. Изви се и замахна, а после, твърде късно, видя меч, насочен към врата му. В този миг друг меч проблесна и блокира смъртоносния удар. Одисей разпозна сплетената червена брада и се ухили на щитоносеца на Ахил.

— Внимавай, старче — извика Тибо. — Не мога да пазя и двама ни.

Одисей приклепна под едно острие, носещо се отдясно и заби меча си в гърдите на мъжа. До него Тибо също сееше смърт навсякъде около себе си. Той видя, че светлината на зората се отразява в окървавеното му острие, и осъзна, че нощната мъгла се прочиства.

Двама троянски войници тичаха към Тибо. Той блокира удар на първия и го изкорми с контраатаката си. Мечът му обаче се заклеци в корема на мъжа. Оръжието на втория войн се насочи към главата му. Одисей обаче го спря и преряза гърлото на нападателя.

— Къде е Ахил? — попита той, задъхан. — Предполага се да пазиш него.

Тибо сви рамене.

— Ахил може и сам да се грижи за себе си.

Дневната светлина бързо прочистваше мъглата и Одисей виждаше навсякъде около себе си борещи се и умиращи войни. Трима троянци се понесоха към него едновременно и той изруга силно, докато пронизваше врата на единия и приклепна под свистящо към собствената му глава острие. После, все така приклепнал, се засили към двама други войници като бик. Удари единия в корема с раненото си рамо и изсумтя от болка. Другият отстъпи, препъна се в нечие тяло и миг по-късно беше изкормен от мирмидонски меч.

Одисей видя Ахил, застанал над него. От двете му остриета капеше кръв.

— Върни се, Итака — извика тесалийският цар над шума на битката. — Или онази рана ще те убие. Само кинжалът спасява живота ти до момента.

Одисей погледна надолу и видя дръжка на нож, стърчаща от бедрото му. Кракът му бе плувнал в кръв. В яростта на битката, той дори не я беше забелязал.

— И се бронирай — нареди Ахил. После замахна на една страна, когато нечий меч изсвистя точно до гърдите му, и порази нападателя си с удар във врата.

— И ти нямаш броня, Ахил! — извика му Одисей.

Младият войн само му се ухили и отново се хвърли в мелето.

Одисей осъзна, че му се вие свят от загубата на кръв, и изруга. Когато направи крачка напред, коленете му поддадоха. Нечии ръце го хванаха и го издърпаха, а после усети под ръката си силно рамо.

Звучите на боя утихнаха, докато, все така ругаещ, той беше изтеглен от полесражението.

Отново се намираше на „Пенелопа“, а вятърът развяваше косата му, докато свежият морски въздух изпълваше гърдите му. Огромно ято чайки летеше над кораба и небето притъмня от крилете им. Шумът на виковете им бе оглушителен. Глупави птици са чайките, каза си той. После видя, че птиците имат женски лица, изкривени от злоба и ярост. „Харпии, помисли си, дошли да се нахранят с плътта ми.“

Острата болка от зъби, разкъсващи крака му, го свести и той откри, че лежи в калта встрани от битката. Един от моряците му — едър боец на име Левкон, шиеше раната на бедрото му. Дебелите пръсти на война не се справяха добре с хлъзгавата от кръвта нишка. Кракът на Левкон бе счупен преди три дни и той не можеше да се бие. Сега седеше прегърбен и лицето му ясно издаваше болката от счупената кост.

Одисей се надигна.

— Някой да ми донесе вино — настоя той и му подадоха чаша. Пресуши я, поиска си втора и нетърпеливо зачака, докато Левкон привършваше шевовете. Кръвта бе спряла да тече и той усети как виното го съживява.

— Обратно в битката, Левкон — каза той.

— Да, царю мой — отвърна едрият войн и се опита да се надигне.

— Не ти, глупако — аз!

Одисей понечи да се изправи, но нечия ръка на рамото му го задържа. Чу студен глас:

— Битката приключи за теб днес.

Царят вдигна очи и видя Агамемнон. С огромно усилие се надигна на крака, опитвайки се да не обръща внимание на рамото си и на шевовете, които се опъваха в крака му. Микенският цар беше прав. Чувстваше се слаб като кученце и само волята му го крепеше изправен.

Гледаха към бойното поле от върха на главното укрепление. Ранното слънце бе прогорило мъглата и той ясно виждаше битката на равнината пред себе си. Тя представляваше меле, в което пешаци и от двете страни се биеха отчаяно, без нито една страна да отстъпи. Конницата на Агамемнон бе пусната отляво, за да удари дясната страна на врага, принуждавайки Хектор да насочи основната част от

Троянския кон в тази посока за свирепа контраатака. Одисей виждаше, че троянците имат предимство и ездачите на Агамемнон отстъпваха от реката. Радвай се на успеха си, докато можеш, Хектор, приятелю, помисли си той.

Насред морето от сражаващи се мъже успя да различи група от облечени в черно войни, които бяха сформирали връх на стрела в троянските редици.

— Ахил и мирмидонците му се бият без броня — каза той гневно.

По време на дългата нощ на планиране западните царе се съгласиха, че щом се вдигне тревогата, елитната бойна единица ще отстъпи, за да си сложи доспехи. Ахил обаче, обзет от бойната ярост, бе забравил това решение и продължаваше да се бие.

— Няма как да оцелее. И хората му няма да го изоставят. Обрича ги на смърт.

— Голям срам, наистина — отвърна Агамемнон с равен глас.

Одисей го изгледа и в гърдите му се надигна ярост.

— Към никого ли не изпитваш вярност, микенецо? — попита той гневно. — Ахил се бие в твоята война!

Агамемнон се обърна към него, а тъмните му очи бяха студени и празни като зимното небе.

— Ахил се бие за славата на Ахил — каза царят на Микена и Одисей усети истината в думите му.

Битката продължи, докато слънцето се издигаше в небето. Одисей виждаше как западните армии бавно отстъпват назад, а Ахил и групата му рискуваха да бъдат обкръжени. Той вдигна поглед към слънцето, което сега се спускаше към хоризонта, и започна напрегнато да се взира на юг, по протежението на реката. Накрая забеляза далечна точица — конник, който яздеше бързо към тях. Съгледвачът си проправи път през задните редици на битката, изкачи се по укреплението и скочи от коня пред Агамемнон.

— Те идват, господарю! — каза той задъхан.

— Крайно време беше — отвърна царят-войн удовлетворено.

Светлината блестеше по копията на стотици маршируващи мъже, обкръжени от конница, докато новата армия се движеше към Троя.

Одисей погледна обратно към битката под него.

Троянците, които се намираха по-ниско, още не бяха видели заплахата.

Конницата на приближаващата армия се спусна в галоп, директно към незащитената страна на троянската пехота, със спуснати напред копия. Осъзнали заплахата, изтощените от битката троянци отчаяно се опитаха да се престороят, за да посрещнат атаката, но въпреки това сблъсъкът бе унищожителен. Десетки мъже паднаха под копитата на конете.

Хектор реагира бързо. Неговите фригийски стрелци, намиращи се в задната част на бойното поле, започнаха да пускат залп след залп към приближаващите пешаци. Стрелите отскачаха от щитовете и коничните шлемове, но някои мъже паднаха на земята, спъвайки други.

Троянският кон бе изолиран от другата страна на битката, но по заповед на Хектор половината от войните му се отделиха и се спуснаха в галоп да посрещнат новата заплаха. Самият троянски принц смуща огромния си боен кон и се хвърли в галоп срещу врага. Когато го достигна, неколцина ездачи тръгнаха срещу него. Острието му изсвистя, събаряйки първия от коня му, вторият падна, когато мечът на Хектор, тласкан от неистов гняв, разби черепа му. След това нечие копие се заби в гърдите на жребеца Арес и той падна, хвърляйки принца на земята.

Одисей вече не можеше да го види. Ядосан и изнервен, обърна погледа си към водача на новопристигналата армия, който, заобиколен от личната си стража, яздеше по склона към него.

— Е, Кигон, няма ли да участваш в битката днес? — попита той, докато ликийският владетел спираше коня си.

Дебелият цар свали шлема си и се усмихна студено.

— Трябва да покажеш повече благодарност, Итака — каза той. — Когато се срещнахме за последен път, обяви, че си много разярен от неморалната ми постъпка и смъртта на един човек, при това прост моряк. Сега ти и другите царе ме молите да убия хиляди. Къде е благодарността ви?

Той слезе от седлото и подаде юздите на един от хората си.

— Всички действия имат последствия, Одисей. Като забранихте на корабите си да спират на плажа ми, заради смъртта на онзи моряк,

дватамата с Хеликаон нанесохте тежък удар на Ликия, осакатихте търговията ми и източихте ресурсите ми. Народът ми гладуваше и за пръв път от поколение насам имаме умрели от глад деца през зимата. Когато Агамемнон ме потърси за свой съюзник, изненадан ли си, че не питаех вярност към Хеликаон и роднината му Приам?

Одисей нямаше отговор на това. Обърна му гръб и отново се загледа към бойното поле. Тогава чу рога на Хектор — два кратки тона, повтарящи се отново и отново. Сигнал за отстъпление. Добре, помисли си. Не можеш да спечелиш днес, Хектор. Скамандър ни принадлежи. Отстъпи, докато още можеш.

Ала троянците се биеха на всяка крачка, защитавайки ранените си, докато отстъпваха към реката и относителната безопасност на четирите ѝ моста.

Не повече от стотина войници бяха минали по един от дървените мостове, когато лумна ярък пламък, сякаш някой там бе запалил факла. Внезапно целият мост се запали, а пламъците обхванаха и мъжете на него. Те закрепяха и се загърчиха в агония. Мнозина скочиха в Скамандър, но плътта им не спираше да гори и писъците им бяха ужасяващи. После и вторият мост започна да гори. След броени мигове и четирите моста — пътят на троянците за отстъпление — бяха потънали в пламъци.

Вцепенен от гледката, Одисей се обърна към Агамемнон.

— Това твое дело ли е? — попита той, но микенският цар само поклати глава, също толкова изненадан.

Те гледаха заедно, докато отчаяните троянци, хванати в капан между напредващата вражеска армия и реката, започнаха да се хвърлят в бързите води, някои помагайки на ранените да пресекат, други — просто спасявайки живота си. Мнозина от ранените потънаха или бяха изтласкани надолу по течението към залива, твърде слаби, за да се борят със силата на могъщата река.

Тогава Агамемнон ахна и посочи към Хектор, който, отново качен на гръба на огромния Арес, прекоси Скамандър високо над пламтящите мостове. Той спря жребеца в средата на реката и застана там, докато водите бушуваха около него. И други мъже от Троянския кон се присъединиха, водейки своите коне редом до Арес, като по този начин намалиха силата на течението. Скоро тридесет бойни коня стояха неподвижно в реката и търпяха, докато водата ги блъскаше.

Ездачите имаха само щитове, с които да защитават себе си и жребците си от стрелите и копията на врага, и трима паднаха в Скамандър и бяха отнесени. Повечето обаче устояха на мястото си, позволявайки на ранените троянци да прекосят в безопасност. Фригийските стрелци изтичаха по речния бряг, за да защитят конете с дъжд от стрели по напредващия враг.

Одисей искаше да извика от радост и се усмихна вътрешно, когато видя гнева по лицето на Агамемнон.

— Хектор е жив — изсъска микенският цар. — Нищо ли не може да го убие?

— Той атакува сам цяла армия и все пак оцеля — отвърна Одисей щастливо. — Затова е Хектор, а ние, царете, наблюдаваме от страни.

Вече му се гадеше от компанията на Агамемнон, затова тръгна към бойното поле, куцайки тежко с ранения си крак. Носачи на носилки сега обикаляха равнината, за да отнасят ранените. Видя лечители, които помагаша на войните от западните армии, и войници, които убиваха ранени троянци. Земята бе натезжала от спечена кал и кръв и Одисей бързо се измори.

Тогаваша видя фигура, която разпозна — дебел воин с твърде голяма броня, легнал в калта с гръб, опрян в тялото на умрял кон. Одисей доуцуква при него.

Принцът кървеше от поне двадесет рани.

— Е, Одисей — каза той със слаб и хъхрещ глас. — Да не си дошъл да ме довършиш?

— Не, Антифон — отвърна царят на Итака и седна до него, внезапно изморен. — Просто искам да поговоря със стар приятел.

— Ние с теб приятели ли сме? — попита принцът.

Одисей сви рамене.

— В момента да. Утре ще е друго.

— Утре аз ще съм мъртъв, Одисей. Тази рана ще ме довърши — той посочи дълбока рана от лявата си страна, от която по земята капеше тъмна кръв. — Някой по-слаб човек вече щеше да е умрял.

Грозния цар кимна.

— Какво стана на мостовете? — попита той.

Антифон се намръщи, а пепелявото му лице потъмня.

— Малоумният ми баща. Приам тайно е наредил на орлите да подпалят мостовете с нефтар, ако започнем да отстъпваме. „Троянците не отстъпват“, така казва той.

Одисей усети как го залива вълна на отвращение.

— Напълно луд ли е вече? — попита той, шокиран от безскрупулната жестокост на троянския цар към собствените му войски. — Понякога е трудно да прецениш разликата между лудост и студенокръвна бруталност.

Антифон се опита да се надигне до седнала позиция, но беше твърде слаб и отново се свлече. Одисей видя, че кръвта, капеща от раната, е намаляла. Изглежда на принца не му оставаше много живот.

— Той е жестокият и себичен цар, който винаги е бил — въздъхна Антифон. — Понякога е объркан. Мислехме, че е от виното, защото вече почти не яде. После му идват нелепи идеи като тази. Хектор просто ги игнорира. Но сега... — Той посочи към реката. — Още е хитър, виждаш ли? Не е казал на никого, освен на орлите си. А те ще се самоубият за него, ако им нареди.

Един микенски войник дойде при тях с почервенял от кръв меч. Търсеше ранени врагове. Одисей му махна с ръка да се разкара.

Антифон се умълча за известно време и царят помисли, че е умрял. После едрият мъж проговори отново и в гласа му се долавяше отчаяние:

— Троя ще падне. Не може да бъде спасена.

Одисей кимна тъжно.

— Агамемнон ще спечели и градът ще падне. Щом достигнем великите стени и го обсадим, ще бъде само въпрос на време. Ще се намери предател. Винаги има такива.

Антифон проговори слабо:

— Мислех си, че ще оцелее хиляда години. Има предсказание...

— Винаги има предсказание — прекъсна го раздражено Одисей. — Аз не вярвам в тях, Антифон. След хиляда години Златният град ще е прах, стените му ще са сринати и диви цветя ще изпълват поляните на мястото на двореца на Приам.

Антифон се усмихна едва-едва.

— Това звучи като предсказание, Одисей.

Царят се наведе към него.

— Но градът няма да умре. Обещавам ти го. Историята му няма да бъде забравена.

В ума му вече се оформяше разказ за гнева на един войн и смъртта на герой.

Очите на принца бяха затворени. Той прошепна:

— Аз бях предателят...

После умря.

Одисей се изправи, изморен. Видя, че войникът, когото бе отпратил, е намерил друг смъртно ранен троянец, който не можеше да се защити. Микенецът заби меча си право в сърцето му и продължи. Погледът му бе привлечен от тялото на млад мъж, проснато в калта, и той тръгна към него. Одисей видя, че младежът има червена коса и не носи броня. Едната ръка на момчето се извъртя в опит да се обърне и да стане. Когато микенският войник вдигна меча, царят извика:

— Чакай!

Мъжът се спря и го погледна със съмнение.

— Това е един от моите, войнико. Знаеш ли кой съм?

— Ти си Одисей, цар на Итака. Всеки знае кой си.

Мъжът свали меча си и продължи нататък.

Момчето бе покрито с кал и кръв и изглеждаше замаяно от удар по главата. Одисей коленичи и му помогна да се обърне.

— Ксандер! Не очаквах да те видя тук — каза той. — Пак се правиш на герой, а, момче?

Ксандер се събуди стреснато и осъзна, че е вечер, а той се намира на песъчлив плаж. Чувахе вълните, които се разбиваха в скалите и далечните звуци на лира и тръстикова флейта, както и тихи гласове, мърморещи наоколо.

— Лежи неподвижно, глупако — каза нечий дълбок глас. — Дай на раната време да зарасне. Може да е пронизала някой важен орган.

— Тогава съм мъртвец — отговори друг, раздражено. — Ако трябва да вървя по Тъмния път, не планирам да го правя трезвен. Дай ми оная чаша!

Главата на Ксандер го болеше ужасно и когато се опита да седне, светът се завъртя около него и той отново падна със стон.

— Как се чувстваш, Ксандер? — попита някой.

Младежът отвори очите си малко и с изненада видя над себе си Макаон, с лице, потънало в сянката на залязващото слънце зад гърба му.

— Къде сме, Макаон? — попита той. — Защо сме на плажа?

Отново се опита да стане и този път успя. Откри, че кожената му чанта е поставена до него.

— Отпий от това — каза лечителят и коленичи до него. Подаде му чаша вкусно миришеща течност и момчето отпи алчно. Тя бе топла и имаше вкус на пролетни цветя. Никога не бе опитвал нещо толкова добро. Откри, че главата му се прояснява и се огледа наоколо.

От мястото, където седеше, виждаше само войници — някои ранени и легнали, други — седнали около лагерни огънове, смеещи се на шегите на другарите си. Черните корпуси на кораби, изтеглени на пясъка, скриваха морето от погледа му, въпреки че можеше да подуши соления му дъх. Той с ужас осъзна къде се намира.

— Ние сме на плажа, който наричате Залива на Херкулес, а аз не съм Макаон — каза лечителят.

Той седна и наля някаква гъста течност от едно глинено гърне в чаша с вода, топлеца се над огъня. После вдигна поглед. Ксандер вече виждаше, че това не е лицето на учителя му, макар двамата да си приличаха много. Този мъж бе по-стар и почти плешив, а едно от очите му бе странно, бяло и перлено.

— Името ми е Подалейриос, а Макаон ми е брат — каза лечителят. — Ти явно го познаваш, Ксандер. Добре ли е той?

— Не — призна момчето със съжаление. — Когато го видях за последно, беше много болен, господарю. Искан ми се да можех да му помогна. Той винаги е бил толкова внимателен към мен. Защо съм тук с врага?

При тези думи стоящите наоколо избухнаха в смях и някой каза:

— Ти си в тесалийския лагер, момче. Трябва да се гордееш, че си с Ахил и неговите мирмидонци — най-великите войни на света.

Говорещият бе строен млад мъж с руса коса, сплетена и издърпана назад. Той чистеше кръвта от ръцете си, но Ксандер предположи, че е чужда, тъй като войникът не изглеждаше ранен. До него стоеше едър тъмнокос войн, облечен в черно, а помежду им лежеше плешив мъж със сплетена червена брада. Гърдите му бяха превързани и той видя как между бинтовете се процеждат кървави

петна. Лечителското му око забеляза сивотата на лицето на мъжа и трескавия поглед в очите му.

— Подалейриос — обърна се момчето към лечителя, — не зная как съм се озовал тук, но мога ли да се върна отново в Троя?

Мъжете отново се засмяха, а Подалейриос отвърна:

— Наричай ме Белоокия, Ксандер, както всички други. Тук те доведе Одисей от Итака. Открил те е в безсъзнание на бойното поле и те е отвел в безопасност. И не можеш да се върнеш в Троя. Сега си лечител на тесалийските войни. Това е Ахил, царят на Тесалия. — Лечителят посочи облечения в черно гигант. — И сега ти си негов слуга.

За няколко мига Ксандер зяпаше легендарния войн.

— Господарю — каза той покорно. — Аз не съм жрец на Асклепий, не съм се клел да помагам на ранените и болните, където и да ги намеря. Аз съм просто помощник на Макаон и мястото ми е в Троя.

Ахил се намръщи.

— Одисей ми каза, че си бил обучаван от Макаон в Дома на змиите. Ако подобен известен лечител те е пратил на бойното поле да помагаш на ранените троянци, значи трябва да вярва в уменията ти. Нима казваш, че няма да помогнеш и на моите повалени войни? Обмисли внимателно отговора си, момче.

Засрамен, Ксандер каза:

— Съжалявам, господарю. Ще сторя каквото мога, за да помогна. Ахил се обърна към Белоокия.

— Призори, когато момчето си е отпочинало, го отведи до Царска радост. Там ще е безценен.

Лечителят кимна и се оттегли. Един слуга дойде до лагерния огън, предлагайки подноси с хляб и месо на войните. Постави храна до ранения мъж, но той не я докосна, а просто отпи от виното си. Ахил посочи Ксандер и кимна. Слугата донесе храна и на момчето. Месото беше от печено прасе — горещо, мазно, добре осолено и много вкусно. Ксандер усети как стомахът му изръмжава при тази прекрасна миризма. Осъзна, че не е ял през целия ден, както и деня преди него. Зачуди се кога ли за последно се е хранил, а после отхвърли подобни мисли и заби зъби в крехкото месо.

За известно време, докато войните се хранеха, настана тишина. После Ахил се обърна към ранения:

— Ще наредя да те отнесат в Царска радост, Тибо. Тази нощ на плажа ще е студено. Там поне ще си на завет.

Тибо поклати глава.

— Ще си стоя тук до огъня. Не искам да бъда горе при мъртвите и умиращите.

— Аз съм твой цар и мога да ти наредя — отвърна Ахил меко.

Войнът изсумтя.

— Ти би ли искал да си там, в онова място на мъчения.

Царят поклати глава и не каза нищо повече.

Русокосият войн го сръга с лакът.

— Ходихме там веднъж като деца. Помниш ли как посетихме Царска радост с баща ти? Не зная защо.

Ахил кимна, докато дъвчеше месото си, после преглътна.

— Помня, Патрокъл.

Другият продължи:

— Тогава дворецът беше красив, белите стени бяха изрисувани с ярки картини на богове. Имаше меки килими по мраморните подове — никога не съм виждал такива преди — и навсякъде блестеше от злато и скъпоценности. Беше страхотна гледка.

— Така е — съгласи се Ахил. — А сега последователите на Агамемнон го превърнаха в кочина — после той се усмихна. — Спомням си, че ни се скараха, защото си играехме на високия балкон, от който падна Елена.

Патрокъл поклати глава с удивление.

— Никога няма да забравя този ден, докато не извървя Тъмния път. Как принцесата се хвърли към смъртта си заедно с децата.

Тибо изсумтя.

— Децата без друго бяха мъртви. Агамемнон щеше да се погрижи за това.

— Но нямаше причина Елена да умира — възрази Патрокъл. — Струва ми се грешно, подобна красота размазана по скалите долу.

Ксандер слушаше удивено. Бе срещал принцеса Елена само веднъж, в спалнята на Хеликаон, когато Златния бе смъртно болен. Тогава видя обикновена на вид пълна жена със сладка усмивка. Може би говорят за някоя друга Елена, помисли той.

— Не беше красива — каза Тибо замислено.

— Да, но ти не ги обичаш пухкави — отвърна Патрокъл и се ухили. — Предпочиташ ги кокалести като момчета. — Той смигна на приятеля си.

— Истина е — съгласи се Тибо в знак на помирение. — Но имам предвид, че не беше красива като скъпа курва...

Патрокъл започна да се смее отново, но Ахил се намеси:

— Зная какво имаш предвид, Тибо. Тя нямаше красотата на златокосата Афродита. Беше повече като суровата и ужасна Хера, пред която дори боговете треперят.

Тибо кимна в съгласие.

— Накара ме да се чувствам като малко момче. Беше като майка, която обичаш, но от чийто гняв се боиш. Другите мъже на балкона казаха същото. Всички говорят за нея.

Многото приказки го накараха да се закашля. Спазъмът изглеждаше много болезнен и той се хвана за гърдите с две ръце.

Лицето му изгуби цвят и войнът изстена, а Ксандер види, че кървавото петно под бинта се разраства.

Момчето взе кожената си чанта, стана и каза на ранения войн:

— Може би мога да ти помогна, господарю, ако ми позволиш.

XX

ИЗБОРЪТ НА АНДРОМАХА

Андромаха стоеше на носа на „Ксантос“ и вдишваше свежия морски въздух, докато големият кораб се носеше с лекия вятър. Винаги бе обичала пролетните дни, когато снеговете се топяха по склоновете на великата Ида, реките и потоците около малката Тива се изпълваха и блестяха с чиста ледена вода, а гористите хълмове и долини се обличаха в бледозелени, измити от дъжда листа.

Когато баща ѝ я прати за жрица на Тера, тя смяташе Тива за свой дом. Но когато я продадоха на Троя, за да се ожени за Хектор, островът се бе превърнал в дома ѝ. И ето я сега, на „Ксантос“ и на по-малко от ден плаване от Златния град. „Къде е домът ти сега?“ — зачуди се тя. — „В Троя ли, където копнееш да вземеш сина си в ръце? Или на този кораб, където в дългите зимни дни на страх, копнеж и блаженство живя и обича Хеликаон?“

След като екипажът свикна с присъствието на жена на борда и спряха да я наричат принцеса или жрица и да се взират скришом в краката и гърдите ѝ при всяка възможност, тя откри нов дом на големия кораб. Присъедини се към мъжете около лагерните им огньовете нощем, споделяше храната им, разпределяше меховете с вода, когато корабът се движеше от гребци, помагаше в чистенето на палубите и дори я помолиха да закърпи една дупка в платното след особено бурен ден в зимното море.

— Аз съм дъщеря на цар и жена на Хектор — каза тя и се засмя. — Вие всички сте моряци и сигурно знаете за кърпенето повече от мен!

Ала въпреки това направи всичко възможно да помогне с острата игла и здравата нишка, която ѝ дадоха, преструвайки се, че не забелязва, когато нескопосаните ѝ шевове бяха преправени от един рошав моряк, чиито пръсти бяха много по-опитни от нейните.

В един по-спокоен ден Оникаус предложи да я научи да гребе и тя хвана голямото гребло, за да усвои уменията да дърпа заедно с

ритъма на морето. Съвсем скоро обаче дланите ѝ се покриха с кървящи пришки и Хеликаон ядосано ѝ каза да спре.

Хеликаон! Тя не се обърна, защото знаеше, че той стои на кърмата, с една ръка на големия рул, загледан в гърба ѝ. Като затвореше очи, можеше да си спомни всеки детайл от лицето му, тънките черни косми на веждите му, точното разположение на ъглите на устата му, формата на ушите му. В ума си виждаше бронзовата му ръка с меки, изрусени от слънцето косми, поставена върху руля, както я бе виждала стотици пъти. Познаваше всеки белег по тялото му, на досег и вкус. Той носеше дълга зимна роба от синя вълна със същия цвят като очите му, когато се ядосаше, а краката му бяха обути в стари сандали, белязани от солта и времето.

Първоначално се бяха опитали да последват съвета на Одисей и стояха на разстояние един от друг. Не се докосваха, не минаваха близо един до друг по тесния коридор на долната палуба, почти не си говореха, освен когато наоколо имаше моряци. Решителността им издържа, докато не достигнаха Седемте хълма.

Андромаха бе удивена от малкия, но процъфтяващ град, който бе построен от Хеликаон и Одисей толкова далече от домовете им. Укреплението се издигаше на хълм над голямата река Тибър и около него се бе разраснала динамична общност, която се развиваше на меката плодородна земя, толкова различна и от Итака, и от Дарданос. Хората бяха започнали да строят каменна стена около укреплението, защото трябваше да отблъскват атаки от местните племена, които ненавиждаха присъствието на тези чужденци, дошли от далечните брегове на морето. Ала царят на едно от тези племена, Латинус, ги беше приветствал и бе обединил сили с техните. Така че народът на Седемте хълма се умножаваше. Купуваха калай от бледите търговци, идещи от Далечния север и Земята на мъглите, така че Хеликаон успя да напълни товарното отделение на „Ксантос“ с безценния метал.

Една нощ имаше тържество в чест на някой от племенните богове на областта и моряците от „Ксантос“ се присъединиха с радост към него. На светлината на огъня Андромаха, леко подпийнала, кръстоса поглед с Хеликаон и му се усмихна. Нямаше нужда от повече съобщения. Без никой да ги види, те се оттеглиха и намериха мека падинка, покрита с мъх, далече от празнуващите, където правиха любов през по-голямата част от нощта — първо с дива, животинска

страст, а после, по-късно, нежно и внимателно, докато първите лъчи на зората не пронизаха хоризонта. Не си казаха почти нищо, нямаше нужда от думи.

Когато се върнаха на борда и потеглиха за Троя с пълна скорост, те отново стояха далече един от друг. Хеликаон насочи „Ксантос“ към бреговете на Микена, където нямаше кораби, а после пресече Великата зеленина далече на север. Бяха прекарали последната нощ преди завръщането в Златния град в един дълбок залив на остров Самотраки. Андромаха бе останала на кораба, в малката си палатка, а Хеликаон дойде при нея в мрака.

Нощта беше черна като катран, ала тя чу тихия звук от разделеното платнище и усети миризмата му, когато легна до нея. Той не каза нищо. Вместо това отметна одеялото от овча кожа, с което бе покрила тялото си, и я целуна по рамото. Тя се обърна към него. Хеликаон я целуна по устните и потиснатия ѝ копнеж се развихри толкова яростно, че чак я заболя. Андромаха изстена. Той постави длан на устата ѝ.

— Без звуци — прошепна в ухото ѝ.

Тя кимна, а после нежно го захапа по дланта, вкусвайки солта с езика си. Той се усмихна. Плъзна ръка под топлата овча кожа и се намести върху нея. Тялото му бе студено до огъня, който гореше в Андромаха. Краката ѝ се повдигнаха, за да го посрещнат и той влезе в нея, топла и влажна, в миришещата на животни тъмнина.

Хеликаон спря за няколко непоносими мига, после започна да се движи бавно в нея. Твърде бавно. Андромаха се загърчи под него, търсейки бързо освобождаване на болезнения копнеж в тялото си. Той спря, докато тя не застина, след което отново се задвижи, докарвайки я до лудост. Когато достигна връхната точка, поривът ѝ да извика беше почти неудържим, за това ръката му отново се плъзна върху устните ѝ, а после той я целуна дълбоко. След това полежа неподвижен върху нея и отново започна да се движи.

Накрая, изтощен и изчерпан, Хеликаон се отдръпна и те отметнаха влажната животинска кожа, оставяйки потта да изсъхне по телата им.

— Утре ще се върнем в Троя... — прошепна тя в ухото му.

— Не сега, обич моя — промърмори той. — Ще имаме много време да говорим за това утре.

Тази нощ не говориха повече.

Сега, застанала на носа, Андромаха затвори отново очи и остави тялото си да се понесе в ритъма на вълните, спомняйки си прекрасната нощ и нейните собствени ритми.

Когато отвори очи, видя тъмно петънце в синьото море вляво от нея.

— Кораб отляво! — извика, сочейки към петното и след няколко мига усети как огромният кораб под нея се раздвижва, за да посрещне новата заплаха. Андромаха присви очи. Виждаше, че е галера, която плава с опънато платно, а не просто рибарска лодка, но не успяваше да разчете рисунката на платното.

— Дардански е, господарю! — извика Праксос, нов член на екипажа от предната есен, който все още разполагаше с острите очи на младостта. — Виждам черния кон!

Гребците нададоха радостни викове, тъй като повечето от тях бяха дарданци и изгаряха от нетърпение да се върнат при семействата си. Пред погледа на Андромаха моряците на другия кораб навиха платното и гребците поеха приближаването. Когато двата кораба се срещнаха, гребците от двете близки една до друга страни прибраха греблата си и хвърлиха въжета, за да притеглят галерите една до друга.

Андромаха отиде до кърмата на „Ксантос“. Хеликаон я погледна с безизразно лице.

— Това е „Борей“ — каза той.

Изчакаха в тишина, докато младият русокос капитан на дарданския кораб се качи на палубата и падна на колене пред него.

— Златни, благодаря на милостта на Посейдон, че те срещнахме — каза той задъхано. — Смятахме, че „Ксантос“ ще плава край брега и повечето ни кораби са при Лесбос, където те чакат.

— Успокой се, Асиос. Защо ме чакаше „Борей“?

— Троя е обсадена, господарю — каза младият мъж. — А микенската флотилия на Менадос държи пътя към Хелеспонт. Агамемнон лагерува в Залива на Херкулес с хиляда кораба. Надявахме се да успеем да те предупредим, преди да си попаднал ненадейно на тях.

Андромаха затвори очи. Беше оставила Астианакс, мислейки, че той е в безопасност в Троя. Познатият демон на вината задращи сърцето ѝ. Бе оставила сина си, за да бъде с любовника си. За кого бе

мислила повече по време на това пътешествие — за Астианакс или за Хеликаон?

— Ами Дарданос? — попита Златния.

— Микенците не обръщат внимание на крепостта. Народът ни е в безопасност засега. Агамемнон изтегли войските си и от Тива, господарке. — Той погледна към Андромаха и се изчерви. — Хвърлил е всичките си сили, както и тези на западните царе, в атаката на Златния град.

— Кажи ми за Хектор — обади се Андромаха.

— Хектор води троянската защита, но ги превъзхождат числено, а последните ни новини твърдят, че са били отблъснати до Долния град. Царска радост и равнината на Скамандър са завзети — той се поколеба. — Принц Парис и жена му са мъртви. Както и принц Антифон.

Втрещена от новините, Андромаха видя как цветът се отдръпна и от лицето на Хеликаон.

— Мъртви? — попита той, а дълбокият му глас беше гробовен.

— Имаше жестоко клане и от двете страни, господарю. Погребалните клади горят ден и нощ. Ако „Ксантос“ бе пристигнал по мръкване, щяхте да видите светлината им отдалеч.

— Градът обкръжен ли е?

— Не, господарю. Всичките им усилия са насочени на юг, при укреплението. Хората още могат да бягат през Скейската или Дарданската порти. Всички напускат. Но това беше преди шест дни, а ситуацията се мени постоянно. „Борей“ не е получавал новини оттогава.

Ониакус пристъпи напред.

— Агамемнон е оставил корабите си уязвими в Залива на Херкулес, Златни — каза той. — Огnehвъргачите ни могат да унищожат корабите му за една нощ, както го сториха на Имброс.

Хеликаон се намръщи.

— Може би по-късно. Сега, за съжаление, нямам избор. Градът чака нашия товар от калай, нали, Асиос?

Младият мъж кимна.

— Ковачниците на града са тъмни — каза той. — Троя отчаяно се нуждае от оръжия и брони.

Внезапно той погледна към брега и ахна втрещено. Всички се обърнаха. В далечината, в самия край на троянските земи, на Носа на приливите се бе появила светлина.

Хеликаон се намръщи.

— Сигнален огън, но какво казва и на кого? Асиос, в чии ръце е Носът на приливите — микенски или троянски?

— Не зная, господарю. Последната ми информация е, че са троянски — той сви рамене.

— Значи не знаем нищо — каза Хеликаон, очевадно взел решение. — Ониякус, ще отплаваме към Хелеспонт и Залива на Троя, а после ще си проправим път нагоре по Симоент. Ще спрем там и ако Атина ни се притече на помощ, ще успеем да промъкнем калая в града от север.

— Но флотата на Менадос държи Хелеспонт — повтори младият капитан. — Дори „Ксантос“ не може да победи петдесет кораба!

— Така е — каза Хеликаон замислено. — Но може би заедно „Ксантос“ и „Борей“ могат.

Микенският адмирал Менадос погледна от високата палуба на кораба си и видя пламтящия сигнален огън на най-високия хълм на Носа на приливите.

— Какво значи това, адмирале? — попита помощникът му, който беше син на сестра му — достатъчно умно момче, но лишено от инициативност.

— Не зная — каза Менадос. — Троянците сигнализират на някого, но не можем да кажем нито на кого, нито какво значи сигналът. Голяма работа ще им свърши — той се ухили. — Всички са мъртви така или иначе.

Също като останалите от екипажите си и той бе отегчен и изнервен след дългите дни плаване из Хелеспонта. Бе наредил на тридесет от петдесет и седемте си кораба да патрулират по дължината на троянския бряг от тракийските земи до Залива на Херкулес. Седем кораба, включително и неговият — новата бирема „Алектруон“ — стояха неподвижно насред теченията на пролива. Останалите двадесет кораба бях изтеглени на плажа на Тракия, а моряците им си почиваха със сън или храна. Корабите се редуваха да патрулират, но това не

беше работа за бойци, смяташе Менадос — да пътуват напред-назад, първо с гребла, после под платна, отново и отново, като само изморяваха гребците и притъпяваха уменията на капитаните си. Менадос тайно си мислеше, че това е наказанието на Агамемнон, задето Хеликаон го бе пожалил в Дарданос.

Новините за блокадата бързо бяха обходили земите, граничещи с Хелеспонт, и никой кораб не се бе опитал да я пробие или да излезе от пролива. Потопиха една дарданска галера, която се помъчи да се промъкне под прикритието на мрака, както и два хитски търговеца, които се бяха опитали да се приберат у дома, ядосани от наглото решение на Агамемнон да затвори пролива за кораби от всички земи.

Докато обречените хити се мъчеха в студените и коварни води, един моряк попита Менадос дали микенските кораби трябва да ги приберат. Заповедта му бе да ги оставят да умрат. Неговият личен избор щеше да е да ги спаси, тъй като уважаваше моряците от всички земи. Щеше да е лесно да ги свали на тракийския бряг, откъдето да се приберат пеша у дома. Но хитският император не трябваше да научава, че корабите му са били потопени от микенците. Неколцината силни плувци, които сякаш щяха да успеят да стигнат до брега, бяха последвани от корабите и избити от стрелците, когато не пожелаха да се удавят.

— Кораб на север!

Адмиралът се обърна и заслони очи. Членовете на екипажа на „Алектруон“ скочиха, за да го видят и те, нетърпеливи за малко разнообразие. Далечният кораб плаваше с опънато платно, тласкан от бързия северен вятър. Менадос не виждаше герба му на отслабващата светлина, но се надяваше да е дардански или троянски.

По-голямата част от троянската флота беше блокирана в Залива на Троя. Не можеше да излезе, но и микенските кораби не можеха да влязат. Приам никога не бе успял да развие морските сили, нужни за защитата на такъв велик град. Вместо това за защита на търговията си разчиташе на огромната дарданска флота, построена от роднините му Анхиз и Хеликаон. В залива имаше само осемнадесет троянски кораба, но много от тях сега бяха екипирани с огнехвъргачи, които изравняваха предимството в количеството, което имаше Менадос. Бяха в задънена улица. Ако имаше повече кораби, адмиралът знаеше, че може лесно да

завземе залива, но Агамемнон се нуждаеше от всеки възможен войник, за да покори града, тъй като хората му умираха с хиляди.

Менадос въздъхна. Екипажите му бяха заточени на корабите си и трябваше да се радват, че това е така. Той виждаше всеки ден в небето над Троя следите от погребалните кладни — стълбове от дим денем и огнен блясък нощем.

— Корабът е дардански, господарю! — извика помощникът му. — Какви са заповедите ти!

Сега и самият Менадос виждаше черния кон на платното. Обаче не е „Ксантос“, помисли си той. Твърде е малък. Жалко.

— Пет кораба — нареди адмиралът. — Вземете го на абордаж. Може да имат полезна информация за Агамемнон. Останалите кораби също да се приближат, но да запазят известно разстояние. Онези може да имат огнехвъргачи.

Заповедите му бяха предадени на останалите кораби посредством система от ярко оцветени ленени знамена — система, която самият Менадос бе измислил за пренасяне на информация по море. Пет кораба — четири микенски и един атински — потеглиха към приближаващата се галера с намерението да я забавят, като унищожат платното ѝ, а после да я таранират и да я вземат на абордаж. Другите микенски кораби също се обърнаха на север. Дарданският кораб продължи да напредва, без да променя курса си, очевидно решен да пробие през редиците, спускащи се към него.

Когато атиняните се приближиха, те изпратиха залп от стрели към черния кон. Две паднаха в морето, но други пет уцелиха платното и то се запали. Докато платът се разпадаше в пламъци, корабът изгуби скорост, но все така продължи да напредва. Пламтящите останки от платното паднаха по палубата. Изведнъж се разнесе свистене и целият кораб се възпламени.

Менадос видя три фигури, които в последния момент скочиха през борда.

— Огнен кораб! — извика той. — Обърнете! Отдръпнете се!

Но пламтящата галера продължи напред и атинският кораб не успя да се отдръпне навреме. Запаленият съд се блъсна в него, още докато моряците го обръщаха, и се отърка в дървената му страна. Силата на сблъсъка накара мачтата на дарданците да се срути и тя падна върху палубата на другата галера. Парчета горящо платно,

подети от силния вятър, попаднаха върху платното на друг микенски кораб и то също се възпламени.

— Глупаци! — извика Менадос, гледайки как две от галерите му се запалват, а екипажите им скачат във водата. Другите кораби се отдръпнаха. Ами глупаците на борда на огнения кораб, помисли си той? Защо ще жертват цяла галера по такъв начин?

Извърна се рязко. Зад тях, носещ се с пълна скорост през спускащия се мрак, той видя „Ксантос“, който преминаваше през пролуката между две микенски галери и Носа на приливите. Нощта бе бурна и ветровита, така че гребците на биремата трябваше да се борят и с вятъра от север, и със силните течения.

— „Ксантос“! — извика Менадос. — Обърнете, идиоти! Бързо!

Морякът се облегна на руля с цялата си сила и Менадос добави собствената си тежест към неговата. Но докато обърнат кораба, за да последват огромната галера, мракът вече бе паднал и „Ксантос“ се намираще твърде далече от светлината на трите горящи кораба, изчезнал в тъмнината на Хелеспонта.

„Ксантос“ се движеше бавно в нощта на изток край Симоент. Небето бе чисто и покрито със звезди, но по течението на реката се проточваше лека мъгла. Единствените звуци идваха от мекото пляскане на греблата и рева на магарета в далечината. Беше толкова тихо, че Андромаха чуваше шумоленето в тръстиките, докато малките животинки бягаха от огромния кораб.

„Ксантос“ бе навлязъл в пролива с опасна скорост в мрака, особено при положение че бе толкова претоварен с екипажа на „Борей“. Само опитен моряк като Хеликаон би поел такъв риск, защото той познаваше силните течения и опасните скали на Носа на приливите по-добре от всеки друг. Щом влязоха в Залива на Троя обаче, гребците забавиха скоростта. После към тях се приближиха други кораби — троянците, затворени в залива. Андромаха очакваше да чуе възгласи на радост, когато Златният кораб се понесе край тях, ала вместо това я посрещна призрачна тишина, докато моряците, наредени по палубите, гледаха „Ксантос“, насочил се през залива към най-северната река на Троя.

— Защо са толкова тихи? — обърна се тя към Ониякус, който стоеше на предната палуба с измервателен прът, загледан в мъглата напред. — Все още сме далече от Троя и вражеските лагери.

Без да отмества поглед от реката, морякът отговори:

— Нощем звукът се движи по-надалеч. Трябва да внимаваме много.

— Всички изглеждат толкова мрачни.

— Така е. — Той кимна. — Изглежда много неща са се променили, откак тръгнахме.

Симоент беше плитка и заблатена дори през пролетта, така че Хеликаон насочи „Ксантос“ към средата на течението. Андромаха виждаше много малко в мъгливата нощ, а времето се точеше бавно. Накрая усети, че корабът забави съвсем и спря. Тишината около тях бе тежка и потискаща.

— Не можем да продължим повече — каза Ониякус тихо. — Ще спрем тук и ще разтоварим калая. Остава ни да се надяваме, че врагът не ни очаква.

Андромаха усети тръпка на страх да пробягва по нея. Хванат в капана на тази тясна и плитка река, „Ксантос“ щеше да е уязвим за микенските сили. Дали адмирал Менадос бе успял да прати на Агамемнон новината за пристигането им? Дали бе имал време?

Гребците прибраха греблата си и бавното движение на реката понесе кораба леко на една страна, докато не опря в брега. Андромаха се опита да прониже мъглата и мрака с очи, за да види брега.

Внезапно проблесна факла и нечий глас извика приглушено:

— Ехо, „Ксантос“!

От мрака изплува тъмна фигура с наметало и спусната качулка. На светлината на факлата изглеждаше масивна.

Хеликаон остави руля и слезе до централната палуба. С дълъг кинжал в едната ръка той прескочи парапета на кораба и се приземи леко на меката трева долу.

Андромаха чу познат глас:

— Няма нужда от кинжали между нас, Златни. — После Хектор свали качулката си, пристъпи напред и стисна Хеликаон в мечешка прегръдка. — Андромаха добре ли е? — чу го тя да пита и отиде до парапета, където той можеше да я види.

Хектор вдигна очи и на светлината на факлата тя видя, че лицето му е изморено и напрегнато. Ала все пак се усмихна, когато я видя.

Един моряк спусна стълба от палубата до брега и Андромаха бързо слезе. Поколеба се пред съпруга си, обхваната от противоречиви емоции. После пристъпи в прегръдката му. Погледна нагоре към лицето му.

— Астианакс? — попита приглушено.

Той кимна успокоително.

— Добре е.

Те се отдръпнаха един от друг и тримата се спогледаха. Андромаха не бе очаквала този момент. Мислеше си, че ще се върне в Троя, съпроводена от Хеликаон, а Хектор ще воюва надалеч. Бе прекарала много безсънни нощи на кораба, чудейки се как да запази забранената си любов в тайна в град, изпълнен със слухове и шпиони. Сега бъдещето ѝ изглежда се бе променило за едно мигване на окото. Това, че виждаше Хектор отново, а на лицето му бе изписан товар, който едва успяваше да удържи, я накара да се срамува от себе си и себичните си планове.

Хеликаон изглеждаше искрено зарадван да види отново стария си приятел.

— Ти си радостна гледка за очите ми, братовчеде — каза той. — Как знаеше, че ще сме тук?

— Сигналният огън на Носа на приливите. Дадох заповед да го запалят в мига, в който някой види „Ксантос“. Отдавна чакаме завръщането ти, Златни. Знаехме, че ще пробиеш блокадата на Менадос.

— Трима смели мъже дадоха живота си, за да ни позволят да преминем — каза Хеликаон. — Асиос и двама моряци от „Борей“.

— Имената им бяха Ликаон и Перифас — каза му Андромаха.

Той я погледна и кимна.

— Права си, Андромаха. Имената им не бива да се забравят. Асиос, Ликаон и Перифас.

— Тези тримата може би са спасили Троя, ако носиш калай — каза Хектор.

— Целият ни трюм е пълен с него, братовчеде.

Принцът въздъхна облекчено.

— Побърканият ти ковач Калкеус ми казва, че може да прави здрави мечове от метала на Арес, но все още не ми го е доказал. Междувременно нашите ковачници пустеят. Не можем да продължим боя без твоя калай. Нека го разтоварят възможно най-бързо, а ние ще поговорим.

Той махна с ръка и от мрака се появиха мъже, водещи каруци, теглени от магарета. Някои от новодошлите се закатериха по въжетата на палубата на „Ксантос“. Разнесоха се тихи поздравявания, когато стари приятели се срещаха отново, а после вратите на трюма се отвориха и те започнаха да разтоварват безценния метал. Хектор поведе Хеликаон и Андромаха малко встрани на едно по-равно място, където околните хълмове криеха малък лагерен огън. Тримата седнаха. Хектор свали наметалото си и Андромаха видя, че е в пълно бойно снаряжение.

— Новините, които чуваме за Троя, са мрачни — каза Хеликаон. — Антифон и Парис — мъртви. И бедната Елена.

— Ами децата й? — попита Андромаха.

Хектор поклати глава и мълчанието му им даде отговор. На светлината на огъня тя видя, че сякаш е остарял с десет години от последния път, когато го бе видяла. Очите му бяха хълътнали, а тъгата й мъката изглежда бяха завинаги вдълбани на лицето му. Той потърка ръце над огъня. Изглеждаше потънал в мисли. След малко потрепери, сякаш горчивите спомени се бяха върнали, за да го тормозят.

Поклати глава.

— И в най-жестоките си кошмари не съм вярвал, че Агамемнон може да събере толкова много войни — спря за малко, лицето му бе изкривено от тревоги. — Чул ли си колко изгубихме в битката за Скамандър? Предателството на Дебелия цар и неговите ликийци спечели деня за западните царе. След това врагът превзе укреплението само за ден. Направо ни заляха. Бяха обзети от победен дух, а ние не можехме да ги спрем, защото трябваше да спасим ранените. Защиствахме Долния град десет дни, принуждавайки Агамемнон да се бие за всяка стена, за най-малкото паве, за всяка кървава крачка по пътя. И от двете страни клането беше жестоко. Но заради цялото време, в което се биеха да спечелят града, не можеха да обкръжат великите стени, така че успяхме да изведем жените и децата, а сега ще успеем да пренесем товара ти. Това беше надеждата ни. Сега, когато си тук, ако Атина позволи, ще приключим още тази нощ. Ковачниците ще

са започнали да работят преди съмване. После — каза Хектор и вдигна очи към тях двамата, — утре вечер, под прикритието на мрака, ще изтеглим войските си, ще отстъпим зад стените и ще оставим на врага Долния град, преди да запечатаме портите.

Последва ужасена тишина, после Андромаха каза:

— Но ти винаги си вярвал, че Троя е обречена, ако бъде обсадена.

Хектор кимна и се загледа в ръцете си, след което започна да ги търка една в друга, сякаш не можеше да ги стопли.

— Тогава обаче бях по-млад — каза той с тъжна усмивка. — Не бях виждал ужасите, на които съм свидетел сега. Винаги съм се боял от предателство. Историята ни, както и твоята, Хеликаон, ни показва, че предател винаги има. Сега обаче ще запечатаме великите порти. Западната и Източната са зазидани. Само Скейската и Дарданската ще останат използвани. А и те ще се отварят само по моята лична заповед или тази на Политес.

— Политес? — попита Хеликаон и се намръщи.

Хектор въздъхна.

— Сега, когато Диос е мъртъв, както и Антифон, татко... на татко вече не може да му се има доверие да взема решения за войната. Изпуснахте много неща за времето, в което ви нямаше. От днес Политес е начело на защитата на Троя. Аз няма да се върна тази нощ, а утре сутрин Троянският кон ще напусне Златния град и никога повече няма да се върне. Или поне докато Агамемнон не го унищожи или не се откаже от боя.

Хеликаон кимна с разбиране, но Андромаха каза:

— Троянският кон ще изостави Троя? Защо?

— Не можем да останем в капана на града, Андромаха — обясни й Хектор нежно. — Конницата е безсмислена там и няма да можем да храним конете, ако обсадата продължи и през лятото. Водата също няма да стига. Троянският кон трябва да е свободен да атакува врага там, където той го очаква най-малко, да унищожава продоволствените линии на Агамемнон, да търси най-слабите звена в армията му и да ги поразява.

— Виждам, че те наистина трябва да напуснат града — каза Хеликаон. — Но трябва ли и ти да отиваш с тях, братовчеде? Ако останеш в Троя, ще дадеш на хората надежда. Политес е добър човек,

но не може да вдъхнови никого с водачеството си като теб. Ти си сърцето и душата на Троя. Нужен си там. Остави Калиадес начело на Коня. Той има великолепен стратегически ум.

— Мислих дълго и внимателно по този въпрос — призна Хектор. — Но аз не мога да върша нищо по време на обсадата. Така че трябва да правя единственото, в което съм добър... — той спря и въздъхна. — Мога да се бия и мога да убивам. А няма как да се бия и да убивам иззад градските стени — Хеликаон отвори уста, за да добави нещо, но принцът вдигна ръка. — Решението ми е взето, Хеликаон. Стените са непревземаеми. Политес ще трябва да мисли за продоволствията, да се грижи за ранените и за безопасността на портите. Ще се справи много по-добре от мен.

Той ги погледна и двамата, един по един.

— Ала вие трябва да напуснете възможно най-бързо — още щом разтоварим кораба. Хеликаон, „Ксантос“ е като Троянския кон. Не може да направи нищо, докато е затворен в залива. Но е безценен в открито море, където да атакува снабдителните и транспортни кораби на Агамемнон. Името на „Ксантос“ всява ужас сред всички моряци. Трябва да накараш царя-войн да се бои от онова, което се случва зад гърба му и да принудиш западните царе да се карат помежду си, докато губят кораби и провизиите им намаляват. Колкото по-дълго продължава това, толкова повече всеки от тях ще се страхува какво се случва у дома му, кой се опитва да убие семейството му и да заграби земите му.

Хеликаон пое дълбоко въздух, но накрая кимна в съгласие.

— Менадос няма да очаква да отплавам толкова бързо. — Той погледна небето, където на изток вече проблясваха първите лъчи на зората. — Може и да успеем да тръгнем преди утрото.

Хектор каза:

— Троянската флота има заповед да дойде с теб. Тя е под твое командване. Потопи колкото можеш повече от корабите на Менадос. Но те се боят от огнехвъргачите ти и сигурно ще избягат.

— Нефтарът ни е на привършване — каза Хеликаон.

— Донесохме две пълни каруци — отвърна Хектор и се усмихна леко. — Бяхме много внимателни. — Той се изправи и каза: — Дано Посейдон се грижи и за двама ви.

— Винаги го е правел — отвърна Хеликаон.

Андромаха изгледа и двамата и усети гневът да се надига у нея.

— Говорите така, сякаш всичко е решено. Но аз сама определям бъдещето си! Няма да дойда с теб — каза тя на Хеликаон. — Ще се върна в града, при сина си, както планирах.

Хектор се наведе към нея, пое ръката ѝ и ѝ помогна да се изправи.

— Избягай, докато можеш, Андромаха — каза той. — Моля те! Върви с „Ксантос“. Има немалък шанс всички тези мъже — той посочи към войниците, свалящи товара от кораба, — да са мъртви до зазоряване. Излизането ни от града тази нощ вече беше смъртоносно осланяне на късмета. Ако успеем да вкараме калая в града и до ковачниците, където е нужен, това ще означава, че Атина наистина ни се усмихва — сенките около очите му станаха още по-плътни. — Ала в последно време лицето ѝ е извърнато от Троя.

— И къде очакваш да отида, Хектор?

— На Тера или при баща си в Тива. Тя вече не е подложена на атака.

Андромаха поклати глава.

— Не, не мога. Агамемнон ме иска мъртва. Имаме повече от достатъчно доказателства за това. Аз нося опасност със себе си, където и да отида. Ако Троя падне, микенският цар ще сметне, че може да направи каквото си пожелае дори да атакува Тера и сестринството. Ако някъде има каквато и да е безопасност за мен, макар и съвсем нищожна, това е в Троя. А и Астианакс е там.

— Моят син Декс също е там — добави Хеликаон. — Защо са още в града, Хектор? Каза, че всички жени и деца са били изведени.

Принцът въздъхна.

— Приам не пусна момчетата да си тръгнат. Сега са заедно в двореца. Татко казва, че като наследници на Троя и Дарданос, те са в най-голяма безопасност там. Или по-скоро, че навсякъде другаде са в още по-голяма опасност. Това е най-сериозният ти аргумент, обич моя — той погледна към Андромаха и повдигна вежда. — И той е добър.

— Истина е — призна тя. — Агамемнон ще ги търси. Той е прав, Хеликаон. Декс ще остане с мен и Астианакс. Аз ще се грижа за тях.

Тримата се изправиха и докато вървяха бавно обратно към брега, Хеликаон каза на Хектор:

— Менадос има нов кораб, голяма бирема почти с размерите на „Ксантос“.

— Знам я — отвърна принцът. — Казва се „Алектруон“. Прокълнато име. Но тя няма сърцето на „Ксантос“. Просто кухо копие.

— И не е построена от Лудия от Милет — добави мрачно Хеликаон. — Ще се разцепи, когато Посейдон заплува.

На „Ксантос“ разтоварването бе приключило. Хектор се обърна към двамата си спътници и каза:

— Боя се, че тримата няма да се срещнем повече от тази страна на Тъмния път. Това е история без щастлив завършек.

Андромаха пое ръката му.

— Ще се срещнем отново, Хектор. Знам го.

— Това пророчество ли е, мила моя? — попита принцът с усмивка.

— Знаеш, че не получавам вадения или пророчески сънища. Аз не съм Касандра. Просто знам с костите си, че това не е краят — тя целуна ръката му нежно. — До следващата ни среща, съпруже.

Андромаха видя изражението на лицето на Хеликаон и за момент имаше чувството, че сърцето ѝ ще се разкъса на две. Стоеше на едно място с мъжете, които обичаше, ала само след миг щеше да изгуби и двамата. А не можеше да се сбогува така, както искаше с никой от тях. Поглеждайки към засенчените от качулката очи на Хектор, тя изпита познатата вина, че така и не го бе заобичала, както заслужаваше. А под напрегнатия син поглед на Хеликаон се мразеше заради раната, която му причинява с избора си да остане със своя син.

И така, с изпълнено с болка сърце, тя извърна очи към далечния град, скрит в нощта. Едно нещо бе сигурно. И на тримата им предстоеше още мъка преди всичко да свърши.

XXI ДОБЛЕСТНИ МЪЖЕ

Зората завари „Ксантос“ все още да си проправя път обратно през тясната Симоент. Хеликаон стоеше на руля и гледаше за знак от Оникаус, застанал на носа. Засилващата се светлина зад тях хвърляше дълбока сянка върху реката отпред и морякът използваше дълъг прът, с който да проверява дълбочината на водата. Напредваха бавно и Хеликаон отдавна се бе отказал от идеята да атакува микенската флотилия преди изгрев.

Опита се да насочи ума си към плановете за предстоящата битка, но мислите му не спираха да се връщат към Андромаха. В момента, в който я бе видял за пръв път толкова отдавна в онази зловеща нощ в Залива на лошия късмет, сърцето му бе попаднало в капан. Дотогава винаги бе казвал на приятелите си, че ще се ожени само по любов. Дотогава обаче не беше имал идея какво представлява любовта. И арогантно бе вярвал, че изборът му за кого да се ожени винаги ще бъде негов. Никога не бе и сънувал, че ще се влюби безнадеждно в толкова недостъпна жена, вече сгодена за най-близкия му приятел. Боговете гледат злобно на такава арогантност, помисли си Хеликаон.

В много отношения последните сто дни се бяха оказали най-щастливите в живота му. „Ксантос“ бе истинският му дом, единственото място, където чувстваше съвършен покой. А това, че го сподели с жената, която обичаше, беше безценно. През тази зима имаше моменти, докато плаваха от остров на остров, в добро или лошо време, когато гледаше Андромаха, седнала на носа и загледана в морето, или разхождаща се като огненокоса богиня сред гребците, за да им раздава вода, или коленичила до мачтата и стиснала здраво обезопасителното въже, докато корабът се носеше из дивото море. И в тези моменти той имаше чувството, че никога не е бил по-щастлив. Тя бе неговата северна звезда, фиксираната точка, около която се въртеше светът му. Докато неговото или нейното сърце биеше, Хеликаон вярваше, че винаги ще споделят една съдба.

Не беше очаквал да я изгуби така внезапно тази нощ, да я гледа как си заминава, вървейки редом с една от каруците и да се стопява в мрака, в опасно пътуване към обсадения град. Тя бе направила избора си и той беше да остане със сина на Хектор. Не погледна назад. И Хеликаон не го очакваше от нея.

Докато слънцето се издигаше, лъч светлина прониза мъглата и озари корабите от троянската флотилия, които чакаха в устието на река Симоент. Сякаш се бяха озовали в безветрие, със свити платна и отпуснати на греблата си гребци, които чакаха нещо да се случи. „Водим най-великата война, която този свят някога е виждал“ — помисли Хеликаон — „и в бъдещето ни най-вероятно се крият само смърт и разруха, а ти си мислиш за жената, която обичаш, вместо да правиш планове за битката. Ако това причинява любовта на хората, може би сме по-добре без нея.“

После се усмихна на себе си. „Но всъщност не го вярвам“, помисли си.

Предаде руля на един от моряците и отиде при Ониякус на централната палуба.

— Събери капитаните на троянските кораби — каза му той. — Имаме много за обсъждане.

— Ще им кажа да дойдат, Златни — отвърна Ониякус. Обърна се, но после се върна колебливо. — Мълви се, че сега и някои от микенските кораби имат огнехвъргачи.

Хеликаон се засмя.

— Най-накрая добри новини! — каза той. Ониякус изглеждаше шашнат. — Те нямат опит, трупан в битки, нито са се упражнявали — обясни Хеликаон. — Ние знаем колко са опасни топките нефтар и боравим с тях с огромно внимание. В разгара на битката микенците вероятно ще причинят повече поражения едни на други, отколкото на нашите кораби. Това са добри новини. Само почакай и ще видиш, приятелю.

Мина известно време, докато капитаните на осемнадесетте троянски кораба се съберат. По-малките галери се приближиха до „Ксантос“, докато не стана възможно да се прескочи от кораб на кораб, понякога дори през няколко, докато стигнат до палубата на голямата галера. Когато видя струпването на кораби, люшкащи се един до друг, в ума на Хеликаон се зароди нов план.

Накрая всички капитани се събраха на централната палуба на „Ксантос“. Хеликаон познаваше тези мъже и изпита гордост. Те бяха доблестни войни и опитни моряци. Изглеждаха изнервени от дългия принудителен престой в залива. Всеки бе нетърпелив за действие, но най-ентузиизиран беше кариецът Хромис, господар на „Артемисия“ — един от най-бързите кораби в троянската флотилия, макар и най-малкият. Хромис беше червендалест и едър мъж, който стоеше пред останалите с ръце на хълбоците.

— Тук сме деветнадесет — каза Хеликаон и се огледа. — Имаме ли точни данни колко са корабите на Менадос?

— Повече от петдесет — каза Хромис. — До сега половината от тях патрулираха брега в Залива на Херкулес. След пристигането на „Ксантос“ Менадос им нареди да дойдат в Хелеспонт. Превъзхождат ни с много, но той ще очаква да ни изведеш скоро, господарю.

— Неговите очаквания са съществени за плана ми — каза Хеликаон замислено. — Колко от корабите ви имат огнехвъргачи?

— „Наяда“ и „Щитът на Илиос“ — отвърна млад мъж с черни очи, който куцаше силно.

— И какъв опит имате с употребата им, Акамас?

— Никакъв в битка, господарю. Но много от хората ми на „Щита“ и екипажът на „Наяда“ прекараха дългите дни в мятане на празни глинени топки по цели. Нямахме какво друго да правим — добави капитанът с тъжна усмивка. — Екипажите ни станаха много опитни в това да се целят в другите кораби.

Повечето от капитаните се усмигнаха и се чу смях.

— Някой от вас виждал ли е кораб, подпален с нефтар? — попита Хеликаон със студен глас и сурово изражение.

Всички поклатиха глави. Той кимна.

— Така си и мислех. Трябва да разберете и да накарате екипажите си да разберат, че щом топка с нефтар удари кораб и се счупи, този кораб е обречен, все едно вече е на дъното на Великата зеленина. Не чакайте огнените стрели. Целият екипаж трябва да напусне галерата без колебание. Ясно ли е това?

Той ги огледа, а свирепите му сини очи се впираха във всеки, докато мъжете не потвърдиха с кимване.

— Добре. И въпреки че вярвам на това, което казваш, Акамас, ще поставя някои от моите моряци, които имат боен опит, на „Наяда“ и

„Щитът на Илиос“, за да дават съвети и да помагат с нефтара. Не се обиждайте. Не се съмнявайте, че ни очаква жесток сблъсък. Трябва да разпределим уменията си там, където са най-необходими. А ние имаме допълнителни моряци от „Бореас“, които ще запълнят всякакви липси по вашите кораби, ако има такива.

— „Артемисия“ може и да не разполага с огнехвъргачи, Златни — каза Хромис нетърпеливо, — но е по-бърза от другите по-големи кораби. Можем да размотаваме микенците безкрайно, ако наредиш.

— Скоростта е жизненоважна — отвърна Хеликаон. — Но обикновено при бягство от битка, а не когато отиваш към нея.

Другите капитани се засмяха, а Хромис се изчерви, че го правят на глупак.

— Не ти се подигравам — каза Хеликаон. — Отредил съм роля и на „Артемисия“, и тя е много важна. Ще са ми нужни цялата скорост и подвижност на кораба ти.

Хромис се ухили и се огледа наоколо, горд, че е избран.

— И кога ще атакуваме, Златни? — попита той. — Колкото по-рано се измъкнем във Великата зеленина, толкова по-бързо ще можем да отвърнем на удара и да поразим врага в Залива на Херкулес.

— Няма да атакуваме — отвърна Хеликаон. — Ще изчакаме микенците да нападнат нас.

Другият капитан изсумтя.

— Но как можем да сме сигурни, че ще го сторят? Досега нямаха проблем просто да ни държат в залива като... като раци в мрежа.

— Ти самият изтъкна колко много неща са се променили с пристигането на „Ксантос“ — каза Хеликаон. Огледа другите троянски капитани. — Трябва да бъдем търпеливи. Нещо, което микенците не могат. Те са нетърпелив и агресивен народ и ние ще използваме това срещу тях. А планът ми не е просто да се промъкнем край Менадос, а после да бягаме. Планирам да унищожа цялата му флотилия.

Денят мина болезнено бавно сред водите на Хелеспонт, а когато слънцето се запуска по небето, все още нямаше и знак, че „Ксантос“ и троянските кораби планират да си пробият път извън залива. Менадос се принуди да спре да кръстосва палубата на „Алектруон“. Седна на капитанския си стол и си придаде вид на спокойна увереност. В главата

си обаче крещеше от гняв към коварния Хеликаон и нуждата да отплава в залива и да разбие „Ксантос“ на малки парченца. Капитаните му искаха да последват омразната галера, но той отказа да им разреши това след мръкване.

Всичките му петдесет и пет останали кораба сега бяха в морето и или се струпваха около изхода от залива, или патрулираха пролива. Гребците бяха изморени и той нареди да работят на смени, като във всеки момент гребат само половината мъже. Винаги беше трудно да се намерят гребци. Всеки мъж който можеше да си позволи войнишка броня и оръжия, предпочиташе да се бие на бойното поле, вместо да търпи жегата и вонята на пейките с греблата. Някои от капитаните на корабите използваша роби. Но окованите роби не работеха толкова здраво, колкото свободните хора и „Алектруон“ имаше екипаж, изцяло съставен от микенски войни, горди да бъдат на най-добрия кораб в микенската флотилия.

Когато и светлината на втория ден започна да се стапя, от една от галерите, най-близо до Носа на приливите, се разнесе вик. Един кораб се опитваше да пробие блокадата. С нарастваща възбуда Менадос изпрати „Алектруон“ и четирите най-близки галери да го пресрещнат. Нареди им да застанат на пътя му, но засега да не влизат в битка.

Взрян в мрака, той скоро успя сам да види натрапника. Не беше „Ксантос“, а по-малък кораб с тъмно платно, на което имаше пълна бяла луна. Той спря до брега, опасно близо до скалите на носа, рискувайки да използва платното, за да спечели още скорост.

— Не е „Ксантос“ — каза синът на сестра му с разочарование в гласа. — Но може би използват малък кораб, за да измъкнат царското семейство от Троя?

— Да, това би изисквало много малка галера — каза Менадос саркастично. А и Приам никога не би напуснал града и съкровището си, добави той наум.

Малката галера пореше водите, все по-близо до микенските кораби, а после внезапно платното ѝ се сви, а гребците поеха контрола над кораба, само след секунди обърнаха и поеха отново към залива.

— Не ги следвайте! — нареди адмиралът и сигналите бързо преминаха от кораб на кораб. Микенските съдове се отдръпнаха бавно и както му се стори — с нежелание.

„Какво крои Хеликаон“ — зачуди се той — „Дали ситуацията беше такава, каквато изглеждаше? Един кораб, опитал се да избяга? Или друга огнена галера?“ Не, Златният не би приложил един и същи номер два пъти. Адмиралът отново започна да кръстосва палубата, а екипажът го гледаше нервно.

Накрая той стигна до извод, че ако Хеликаон успееше отново да се промъкне край него в две последователни нощи, и Менадос, и офицерите му щяха да умрат в агония от ръката на Агамемнон. Не можеше да си позволи да допусне дори един кораб извън залива. Нощта отново бе озарена от голяма луна, така че беше длъжен да очаква отново да опитат.

— Няма да има почивка за екипажите! — обърна се към офицерите той. — Тази нощ всички кораби ще патрулират!

Хеликаон се събуди преди съмване, когато светлината бе още само розово сияние на изток. Беше спал дълбоко. Предната нощ постави два кораба на изхода на залива, за да бдят на стража. Останалите екипажи се наспаха добре и щяха да са свежи за предстоящия ден.

Той видя една троянска галера да се носи към тях откъм носа, където капитанът ѝ бе получил информацията за микенската флотилия от наблюдателите, разположени там.

— Патрулирали са цяла нощ! — извика със зловна усмивка капитанът на Хеликаон. — Гребците им са изтощени като кучета!

Ониакус се ухили широко и погледна господаря си.

— Изморени екипажи и изморени капитани — каза той.

Хеликаон кимна.

— А изморените хора взимат лоши решения — отвърна той. — Време е „Артемисия“ да ги примами вътре.

За втори път видя как галерата на Хромис се насочва енергично към микенската флотилия. Беше впечатлен от уменията на капитана и екипажа му. „Хромис може и да е самохвалко, помисли си той, но с право се гордее с кораба и хората си. Дано Посейдон ги пази.“

Екипажът на „Ксантос“ се готвеше усърдно за битка. Глинените топки с нефтар — всяка, голяма колкото човешка глава — се изнасяха внимателно от склада до покритите със слама кошове край

огнехвъргачите. Около самите съоръжения имаше мъже, които ги чистеха и проверяваха. Специално подготвените стрели и мангали се намираха на централната палуба, далече от нефтара. Всеки моряк носеше кожен нагръдник, меч, лък и колчан със стрели. Раздадоха храна — хляб и сирене.

Докато светлината се усилваше, Хеликаон нареди на малката си флотилия да се нареди в две редици, насочени на север, далече назад от устието на залива. „Ксантос“ се намираше отпред и в средата. „Мечът на Илиос“ и „Наяда“, които също имаха огнехвъргачи, разположи близо до двата края на предната редица. Двата кораба, които цяла нощ бяха бдели, останаха отзад, в сравнителна безопасност.

Хеликаон си сложи бронзовия нагръдник и прибра два меча с листовидни остриета в ножниците на гърба си. Остави шлема си наблизко. После се обърна към втория си офицер:

— Днес ти си на руля, Ониякус. Наясно ли си със стратегията ни?

— Да, Златни — отвърна морякът. После се поколеба. — Никога досега не сме губили морска битка — добави с тревога в очите. — А аз ще последвам решенията ти без колебание, както винаги. Но вече сме в капана на този залив, като мишка в кана, и ми се струва, че в момента се опитваш да примамиш в същата кана и котка.

Хеликаон се засмя и веселието му се разнесе над водата, карайки моряците наоколо да се усмихнат, което освободи малко напрежението.

— Истина е, че тук сме в капан — отвърна той. — Но мишката е в безопасност само в каната си. Превъзхождат ни числено, Ониякус. Не можем да си позволим да се изправим срещу микенците в открито море. Ще ни потопят или запалят, или пленят, всички до един. Така че трябва да ги примамим в залива, където ще имаме предимство. Те са били в морето седмици наред. Изнервени са и са отегчени, а сега са и изтощени. Всеки микенски капитан иска честта да потопи или залови „Ксантос“. Особено Менадос. Оставих го да живее, нали си спомняш? Едва ли някога ще ми прости това.

Ониякус се почеса по къдравата глава.

— Тогава нека се надяваме да лапнат стръвта на „Артемисия“.

Хеликаон сви рамене.

— Или ще я лапнат, или няма. Ако не го направят, пак ще ни атакуват преди обяд. Те са микенци. Няма да могат да устоят на

изкушението.

Чакането им се стори дълго, но накрая смелата „Артемисия“ се появи в далечината иззад носа, тласкана от северния вятър. Хеликаон гледаше, докато галерата на Хромис се спусна към центъра на залива и чакащите кораби. Беше очевидно, че са я атакували. От гредите ѝ стърчаха стрели. Корабът се приближи до „Ксантос“ и Хеликаон погледна надолу. Видя ранени, но никой не изглеждаше в опасност.

— Размина ни се на косъм, Златни — извика едрият Хромис. — Но се боя, че не лапнаха.

— Заеми мястото си, капитане — каза Хеликаон и погледна на север към Хелеспонт. — Изглежда си сгрешил.

Изад носа се появи микенската флотилия — десетки кораби, чиито гребла биеха водата в строй. Докато екипажите в Залива на Троя ги наблюдаваха, вражеските галери се наредиха във формация за атака. Хеликаон се усмихна, когато видя, че предната линия е широка дванадесет кораба. Те бяха добре разположени, така че да има много място за греблата.

— Дванадесет — каза Ониякус и се ухили. — Точно както ти каза.

— Менадос не е моряк — обясни Хеликаон. — Той е един от последователите на Агамемнон. Повишиха го в командир на флотилия след успеха му на бойното поле, така че той не познава Залива на Троя. Нито, както изглежда, го познават капитаните му.

Реките Симоент и Скамандър се вливаха в Залива от изток и юг, носейки наноси от по-горните земи. През изминалите години водите ставаха все по-плитки и от двете страни на залива имаше скрити плитчини. Капитаните, които познаваха тези води, внимателно преминаваха през средата на залива, за да избегнат опасността.

Устието на залива бе широко, но бързо се стесняваше. През него можеха да влязат не повече от осем кораба един до друг. Дванадесетте галери на Менадос щяха да се струпат в централния канал, където Хеликаон се надяваше, че ще оплетат греблата си и сами ще нарушат формацията си. Ако атакуващите галери започнеха да се въртят и да откриват страните си, „Ксантос“ можеше да използва своя таран.

Таранирането бе опасна и трудна маневра. Само много опитен екипаж и капитан със способност за съвършена оценка на ситуацията можеха да разчитат на успех. В момента на удара тараниращият кораб трябваше да се движи с точно определена скорост. Ако беше твърде бавна, врагът можеше да отстъпи. Ако беше твърде бърза — таранът щеше да навлезе толкова дълбоко в корпуса на противника, че щеше да заседне там, оставяйки нападателя уязвим за атаки от страна на други галери.

Калкеус бе екипирал „Ксантос“ с таран с тъп връх, покрит с бронз, който се движеше точно под повърхността на водата. Целта му не беше да пронизва корпуса на противника, а да нанесе такъв удар, че всички греди около него да се разхлабят.

— Какво чакаме? — обърна се един от гребците към Ониякус с шумен шепот. Сутринта преваляваше и слънцето се издигаше високо, ала нито една от флотилиите не бе помръднала.

Хеликаон го чу и отговори:

— Чакаме Косата — после добави към Ониякус: — Днес северният вятър е наш приятел. Може би Менадос мисли, че е на негова страна, но греши.

Силният северняк, който свистеше през Троя през по-голямата част от годината, беше почти толкова предвидим, колкото и изгревът. Лек ветрец сутринта, който се засилваше с издигането на слънцето. След обяд Косата вледеняваше до кости, а после отмираще със спускането на нощта.

Хеликаон погледна нагоре към Троя, която се издигаше над него от дясно. Златните стени блестяха спокойно на слънцето и от залива бе невъзможно да се види, че в основите им се води война. Той забелязваше движение в Долния град, защото се вдигаше прах, и чуваше далечни викове, но от това разстояние те звучаха като кротки крясъци на морски птици. Единственият белег на войната бе димът от двете погребални клади — една на запад от града и една на юг, в равнината на Скамандър.

Той се обърна към вражеската флотилия и най-накрая почувства режещия вятър в лицето си. Вдигна меч и моряците се затичаха към позициите си, когато извика:

— Греблата на четири!

Гребците издърпаха греблата и „Ксантос“ скочи напред, а троянците го последваха. Пред тях, в устието на залива, микенските галери видяха предизвикателството и атакуваха.

Щом вражеските гребци набраха скорост и двете флотилии се приближаваха стремително една към друга, Хеликаон вдигна двете си ръце във въздуха и ги свали рязко.

— Обърни греблата — извика той. Силните гребци се напрегнаха и започнаха да гребат обратно. Троянската флотилия рязко забави ход, сякаш командирът им се бе изплашил от сблъсъка. Виждайки това, микенците удвоиха скоростта си, изкушени да влязат още по-навътре в залива. За известно време запазиха свършената си формация.

После, пред присвитите очи на Хеликаон, корабите в двата края на редицата се натъкнаха на плитчините и изгубиха ритъм, блъскайки се в галерите до тях, а изморените им гребци оплетоха греблата си. Без да забележат това, онези в центъра на линията продължиха да напредват през стесняващия се канал. Хеликаон даде заповед за повторна атака и троянската флотилия се засили отново. Най-накрая офицерите на „Алектруон“ осъзнаха, че корабите в двата края на линията са безпомощно заседнали в плитката вода с преплетени гребла. Разнесоха се заповеди за забавяне, но дотогава втората и третата линия от галери, които гребяха здраво, за да влязат по-скоро в битка, не можеха да спрат, тласкани от Косата. Бързо движещите се галери започнаха да се блъскат в собствените си другари.

Хеликаон видя как един кораб във втората редица се удари в кърмата на „Алектруон“ и го накара да се обърне. Страната на микенската галера се откри пред „Ксантос“.

— Скорост за тараниране! — извика той.

„Алектруон“ все още се движеше напред, а носът му се носеше безпомощно надясно, когато Златният кораб го удари. Само миг преди удара, Хеликаон извика:

— Обърни греблата!

И дисциплинираните гребци отново се справиха съвършено със задачата.

Двата кораба се сблъскаха със звук, който бе като гръмотевицата на Зевс. „Ксантос“ таранира целта си точно под кърмата, а после се отдръпна. И на двата кораба моряците чакаха на предните палуби с въжета и куки, мечове и щитове. Но мнозина бяха съборени от удара, а

с отстъпването на „Ксантос“, докато някой успее да скочи, между двете галери вече имаше твърде много разстояние. Хеликаон усети хладната тръпка на триумфа. Той знаеше, че „Алектруон“ е обречен. В момента на сблъсъка бе усетил фаталното поддаване в другия кораб, когато гредите под водата се разхлабиха.

На борда на микенските галери избухна паника. Гордият им само допреди миг водач започна да се накланя на една страна, а корабите от двете страни на флотилията газеха в плитката вода и гъстата кал. Носеха се ядосани викове и проклетия, докато паникьосаните екипажи се обвиняваха един друг за бедата си. После, както и Хеликаон бе очаквал, пуснаха в действие огнехвъргачите си.

Той нареди на флотилията да отстъпи възможно най-бързо. Някои от летящите глинени топки цопнаха във водата близо до троянските кораби, но нито едно от вражеските съоръжения нямаше обхвата на „Ксантос“. Хеликаон инструктира моряците, управляващи неговите огнехвъргачи, да застанат в готовност.

Ала се оказа, че от тях няма нужда.

Докато троянските и дарданските екипажи маневрираха, две от топките нефтар, запратени от микенските галери, удариха други кораби от собствената им флотилия. Хеликаон бързо нареди на стрелците си да се прицелят с огнените стрели в двата поразени кораба. И двете галери лумнаха в пламъци. Корпусите им бяха покрити със смола и огньовете се разпръснаха из флотилията с чудовищна скорост. Моряците скачаха във водите на залива, част от тях само за да открият, че не могат дори да се гмурнат, заради лепкавата кал.

Не след дълго цялата микенска флотилия бе обхваната от пламъци, защото огънят достигна топките нефтар на останалите кораби и мангалите им се преобърнаха. Моряците, оказали се сред горящите галери, умряха с писъци. Още мнозина загинаха, когато доплуваха в обсега на троянските стрели. Други доплуваха до брега на Носа на приливите, където щяха да бъдат избити от троянските войници. Неколцина успяха да стигнат до източния бряг на залива, където ги чакаха собствените им армии.

От далечината се разнесоха радостни възгласи и Хеликаон погледна към стените на Троя, където се бяха струпали тълпи и гледаха с радост унищожаването на вражеската флотилия. Той нареди два от

корабите му да приберат оцелели за разпит, а после се върна на задната палуба.

Ониакус поклати невярващо глава. Лицето му беше преbledняло.

— Изгубиха повече от петдесет кораба и стотици мъже, а ние имаме само трима моряци с рани от стрели — каза той, очевидно едва успяващ да повярва в станалото. Вдигна поглед към Хеликаон. — Много микенски кораби са управлявани от роби, оковани за греблата. Ужасяваща смърт.

Хеликаон знаеше, че морякът си спомня събитията в Залива на сините сови, когато се бе опитал да го разубеди да стори същото с микенските пирати.

— Не бих искал роби да умират по този начин — отвърна той. — Войната превръща всички ни в диваци. Това не е победа, с която човек да се гордее. Онези микенци и робите им бяха обречени на смърт от незнанието, арогантността и нетърпението си.

— „Алектруон“ е прокълнато име — каза Ониакус.

Хеликаон кимна.

— Така е. Агамемнон едва ли ще ядоса Посейдон, като построи нов. Имаме само един проблем.

— Какъв, господарю?

— Трябва да излезем от залива преди Агамемнон да успее да прати друга флотилия от Имброс или Залива на Херкулес, а пътят ни е блокиран — Хеликаон изруга. — Онези кораби може да горят и до мръкване.

— Въпреки че нефтарът гори свирепо, открихме, че изгаря бързо — извика им Акамас, капитанът на „Щита на Илиос“. — Тогава, Златни, ще откриеш, че Щитът и другите кораби могат да идат там, където „Ксантос“ не може.

Докато чакаше огньовете да угаснат, Хеликаон разпита някои от микенците, които екипажите му бяха измъкнали от залива. Повечето бяха прости моряци, които не знаеха нищо. Те бяха убити и хвърлени обратно във водата. Бяха спасили и един офицер, но той умря от изгарянията си, преди да им каже нещо важно.

Слънцето потъваше на запад по времето, когато „Артемисия“ тръгна за последен път към микенската флотилия. Използвайки греблата си, за да отблъсва останките, екипажът на кораба отвори тесен канал през димящата маса от почернели греди, като по пътя си

откриваше и прочистваше подводни опасности. Един по един я последваха първо по-малките кораби, а след това и по-големите, като всеки разширяваше пътя към изхода на залива.

Накрая два от тях — „Наяда“ и „Делфин“, се върнаха. Екипажът на „Ксантос“ хвърли въжета и двата троянски кораба изтеглиха огромната бирема бавно през канала, отворен от другите. Моряците на „Ксантос“ гледаха мълчаливо, докато се носеха край корпусите на призрачните кораби, по които се виждаха стотици овъглени трупове. Някои от изгорелите и почернели от сажди моряци все още стояха изправени, застинали в мига на смъртта си. Повечето бяха умрели, оковани за пейките, със сгърчени от ужасната горещина тела. Много от мъжете на „Ксантос“ извърнаха очи, ужасени от сцената. На места микенските кораби още димяха и вонята бе отвратителна.

Мина много време, преди бягащите кораби да достигнат открито море и свеж въздух. След това, докато слънцето докосваше хоризонта, „Ксантос“ и малката му флотилия се понесоха през Хелеспонта към безопасността на Великата зеленина.

Андромаха стоеше, както бе стояла през по-голямата част от деня, на западната стена на Троя, наблюдавайки събитията в залива долу. Тя не се присъедини към възгласите около нея, докато микенската флотилия гореше. Вместо това стоеше застинала и смълчана, изплашена, че ако си отвори устата, ще се разплаче. В сърцето си казваше последно сбогом на мъжа, когото обичаше повече от всеки друг. Докато денят захладняваше, тълпите около нея се върнаха по домовете си или в казармите, но Андромаха не помръдна, докато на стената не останаха само тя и четиримата ѝ стражи.

Нощното ѝ пътешествие към града се бе оказало спокойно. Малкият керван прекоси равнината на Симоент, а после мина под северния склон на платото, на което се издигаше Троя. Докато приближаваха, Андромаха виждаше светлини високо над себе си. Това бяха прозорците на покоите на царицата, които гледаха на север над високата скала. Под скалната стена едва ли имаше разположени войници. Но когато достигнаха подножието на североизточния бастион, съгледвачите избързаха, за да проверят дали пътят към Дарданската порта е чист. Останалите чакаха в мрака, осъзнавайки, че

им остават само няколко крачки, но тези няколко крачки са най-опасните. Ако войските на Агамемнон бяха достигнали Портата, всичко беше изгубено. Сякаш мина цяла епоха, докато съгледвачите се върнат, за да съобщят, че пътят все още е отворен. Магаретата се прокрадна в безопасност в града.

Срещата на Андромаха с Астианакс бе много щастлива. Когато прегърна момчето — топло, сънено и изненадано, че са го събудили посред нощ — тя видя и друго дете — русокосо и с бяло лице, което стоеше в ъгъла на стаята, облечено в нощна премяна. Все така хванала сина си, Андромаха коленичи и се усмихна.

— Декс? — попита нежно и малкото момче кимна глуповато. Тя видя, че по лицето му има засъхнали сълзи, все едно е заспало разплакано. Обви ръка около рамото му и го прегърна. — Аз съм Андромаха — прошепна в ухото му — и ще се грижа за теб, ако искаш. Би ли желал да останеш тук с Астианакс и мен?

Отдръпна се и погледна в тъмните му очи. То каза нещо, но с толкова тих глас, че не можа да го чуе. Тя се приближи отново и помоли:

— Повтори това, Декс.

Малкото момче прошепна:

— Къде е Слънчевата жена? Не мога да я намеря.

Сега, застанала на западната стена, тя гледаше, докато димната завеса, надвиснала над флотилията от мъртви кораби, се стапя под ударите на северния вятър. Андромаха осъзна, че и мъглата, която правеше мислите ѝ през последните дни неясни — мъгла, породена от противоречиви емоции, страх и изтощение — също се е разпръснала. Радваше се отново да е в Троя, където ѝ беше мястото, със сина ѝ и неговия малък братовчед сирак. Сега не беше ничия любовница, ничия дъщеря и ничия съпруга. Ако всички трябваше да умрат, както се опасяваше, че ще стане, щяха да умрат заедно. А тя щеше да защитава децата до последно и да загине с тях.

Изчака, докато „Ксантос“ достигна изхода на залива, вдигна ръка в невидимо сбогуване и изпита истински покой за пръв път от дни насам. После слезе от стената и тръгна към двореца — нейния дом.

XXII ПРЕДАТЕЛИ НА ПОРТАТА

Калкеус също стоеше и гледаше на северната стена, но когато микенските кораби започнаха да горят, той се обърна и си тръгна със сведена глава. Знаеше, че Златния ще избяга от пожара и ще успее да си проправи път до открито море с „Ксантос“. Но нямаше желание да вижда повече.

„Наистина с право го нарекоха Кораба на смъртта“, помисли той, въпреки че името беше дадено от кипърските дърводелци, които го построиха, но отказаха да плават на него от страх, че това е твърде голямо предизвикателство към Посейдон, който ще го потопи.

Ала Калкеус бе замислил „Ксантос“ като търговска галера, която да носи повече товар и да е по-бърза от съперниците си, и най-вече, да е достатъчно силна, за да преодолява опасните морета през пролетта и есента, като по този начин удължи търговския сезон много повече, отколкото другите кораби можеха да си позволят, преди да се върнат в сигурните си пристанища. „Ксантос“ бе надминал дори най-лудите му очаквания като преодоля коварните зимни морета по целия път до Далечния запад и обратно в търсене на калай. Калкеус нямаше търпение корабът да се върне, за да може да обсъди пътешествията му със Златния и да го чуе как хвали уменията му като корабостроител, а после да си поговорят за промените, които могат да направят по „Ксантос“.

Вместо това, също като на онзи прокълнат ден в Залива на сините сови, трябваше да гледа как мъже горят, докато Корабът на смъртта плава.

„Микенците бяха груб и безскрупулен народ — каза си той. Сами си бяха навлекли това разрушение. Но огнехвъргачите бяха негово изобретение. Той ги построи за Хеликаон, за да може да побеждава пирати и разбойници. И сега умът му бе замъглен от тъга за мъжете, умрели толкова жестоко заради прибързания си опит да имитират огнените оръжия на «Ксантос». Лудия от Милет, така го наричаха.

Може би са прави, помисли си той. Само луд би могъл да създаде подобно смъртоносно творение.“

Той си проправи път с лакти през развълнуваната тълпа троянци, които до един сочеха към горящите кораби и ликуваха, а после слезе по стълбите на западната стена и тръгна на североизток през лабиринта от улици. Оглеждаше се, докато вървеше, и виждаше града с тревожни очи. Когато дойде тук за пръв път, Троя беше невероятна гледка — град, който нямаше равен по света. Великите дворци на благородниците бяха покрити с бронз и украсени с червен и зелен мрамор, а по стените им бяха изобразени мънички създания. Дворецът на Приам имаше покрив от чисто злато, който блестеше на слънчевата светлина и се виждаше отдалече в морето. По широките каменни улици вървяха благородни мъже и жени, облечени в богати дрехи в ярки цветове, обсипани с искрящи накити. Хора, които желяха да бъдат видени и на свой ред искаха да видят всички останали. Целият свят идваше в Троя, за да се удивлява на красотата ѝ и да забогатее от нейните богатства.

Сега светът бе дошъл в Троя, за да я събори на колене и да я разграби.

Улиците около него бяха пълни с колиби на бегълците от Долния град, които се надяваха великите стени да ги защитят. Грубоватите построения им убежища от дърво и кожа се облягаха със стотици на стените на високите дворци на богатите и могъщите. Търговци и занаятчии живеяха в тези съборетини и някои работеха — ако имаха материали — но повечето просто таяха надеждата, че един ден войната ще свърши и те ще могат да се върнат към търговията и да се замогнат отново.

По улиците витаеше атмосфера на страх и гняв, така че малцина излизаха след мръкване. Храната бе станала оскъдна и складовете и пекарните се охраняваха бдително. Водата също се оказа проблем. От вътрешната страна на стените имаше два кладенеца, но по-голямата част от водата бе идвала от Скамандър, която сега беше от другата страна на вражеските лагери, и Симоент, от която все още от време на време идваха каруци с бъчви. Градските кладенци също се охраняваха, за да не избухнат боеве сред чакащите тълпи от жадни хора, и за да не отрови водата някой от шпионите на врага.

Калкеус си проправяше път сред объркващия лабиринт от улички, създаден от новите колиби. Картата на Троя сякаш ежедневно се променяше. В един момент пътят, който следваше, се оказа задънен и той изруга нервно. Мислеше си, че е сам във вонящата сенчеста улица, но после чу глас:

— Мога да ти дам ездата на живота ти, господарю, само за един медник.

Някаква изпосталяла курва седеше на прага на една колиба с премрежени от умора и разочарование очи и ярки петна червена боя по бузите. Тя килна глава и му се усмихна и той видя, че зъбите ѝ са сиви и изгнили.

Поклати глава тревожно и побърза да напусне уличката. Накрая успя да намери пътя към площада пред двореца на Приам. Големите врати бяха отворени и дворът с червените стълбове както винаги се охраняваше от редица царски орли в бронзови нагръдници и високи шлемове със сребърни сегменти и бели гребени.

Калкеус погледна към блестящия златен покрив — символ на богатството и властта на Приам. Бронзът бе изтръгнат от покривите на другите дворци по заповед на Хектор, за да се изработят оръжия. Само тук никой не бе свалял нищо и дворецът блестеше като сигнален огън пред очите на враговете на Приам, подигравайки им се предизвикателно да дойдат да го вземат.

Ковачът продължи напред. При Дарданската порта под североизточния бастион бе принуден да спре и да изчака керван оттеглени от магарета каруци. Върху две от тях бяха натрупани бъчви с вода. Другите носеха семейства и техните притежания, разревани деца и изплашените им майки, докато мъжете се тътреха отстрани. Една каруца бе натоварена догоре с дървени клетки, пълни с пилета.

Един едър страж отиде до него.

— Пак ли ти, ковачо? Много обичаш да рискуваш, а? Съвсем скоро Агамемнон ще атакува тази порта и имаме заповед да я затворим и запечатаме. Няма да е хубаво, ако ти останеш отвън.

— Не е в интерес на Агамемнон да запечатва града, поне не още — отвърна Калкеус, въпреки че не искаше да се въвлича в разговор с този човек.

— Той пуска семейства да бягат — продължи войникът. — Жена ми и децата тръгнаха към Зелая преди два дни.

— Колко хора си тръгнаха днес и колко дойдоха?

Мъжът се намръщи.

— Тук съм от зазоряване и видях да влизат повече от петдесет човека. Само две семейства напуснаха града.

— Значи в Троя идват повече, отколкото си тръгват — сопна се Калкеус, раздразнен от несхватливостта на стража. — Не виждаш ли, идиот такъв, че Агамемнон иска точно това? Троя да е претъпкана с бежанци, които да ядат храната и да пият водата. Те не са полезни на града. Не носят оръжия, повечето дори не могат да се бият. Това са фермери и семействата им. Носят само страх... — посочи към жените и децата и добави с презрение: — И бебета!

Стражът изглеждаше ядосан.

— Тогава защо врагът пуска хора навън? — попита той настоятелно.

Калкеус задържа езика си зад зъбите и продължи към портата. Прекрасно знаеше, че семейството на войника вече е мъртво, че са били избити в мига, в който са се скрили от очите на наблюдателите по стените. Агамемнон нямаше да позволи никакви деца да напуснат града, не и като знаеше, че синът на Хектор и дарданският наследник са вътре.

Веднъж извън стените, той погледна на юг, където лагеруваше врагът — само на двестатина крачки — и тръгна по каменния път около северния край на платото, изгърбвайки рамене, за да се предпази от вятъра. Накрая достигна редицата празни ковачници.

Ковачниците на Троя озаряваха тази местност още от раждането на града. Вятърът се носеше от север и удряше високия връх, като караше пещите да реват така, както не можеше никое изработено от човек духало. Но когато войната започна, Приам нареди всички ковачи да се върнат зад стените и тези пещи бяха изоставени.

Освен от Калкеус.

Още когато бе съвсем млад, той осъзна, че мисли по различен начин от другите хора. Главата му постоянно гъмжеше от идеи. Нямаше търпение към онези, които не разбираха разрешението на прости проблеми, защото на него винаги му се струваха очевидни. Изпитваше непримиримо любопитство към света и навсякъде виждаше предизвикателства. Когато видя как гребците движат кораб, се зачуди как може да направи така, че да го задвижи по-бързо.

Инстинктивно разбираше защо една къща ще падне под напора на зимна виелица, а друга наблизко ще остане стабилна. Дори когато отблъсна курвата днес, част от ума му се чудеше от какво ли е направена червената боя на лицето ѝ и защо зъбите на някои хора гният по-бързо от тези на други.

Но вече десет години истинската му страст бе изработването на съвършения меч.

Всеки знаеше за бучките сив метал, които падаха от небесата. Повечето ги мислеха за дар от Арес. Бяха много ценени, повече дори от златото. Приам имаше няколко в съкровищницата си и понякога от студения сив метал се правеха малки неща като брошки или дори върхове на стрели.

Хитите се бяха научили да правят мечове от този звезден метал или поне така се говореше, но те пазеха зорко тайната си. Калкеус никога не бе виждал подобно оръжие, но вярваше на историите. Беше събрал няколко късчета от метала през годините и ги бе изучил. Откри, че бронзът не е достатъчно твърд, за да го одраска и само някои скъпоценни камъни са способни на това. Вярваше, че трябва да има начин да се изработи меч от този метал, който да е по-силен и от най-добрия бронз — меч, който би се кривил, без да се чупи, и би останал винаги остър, за да може един войн да го използва през целия си живот.

Най-голямата му изненада при изследването на парчетата бе, че те стават червени и изгниват, когато ги остави във вода. Червените ронливи останки го накараха да мисли за червените камъни, които се срещаха из цялата тази местност, докато копачите търсеха злато или винаги недостатъчния калай — камъни, за които се смяташе, че нямат стойност и миньорите ги изхвърляха. Той нае работници, които да му донесат няколко каруци червени скали до ковачницата, а другите ковачи му се смееха, когато ги нагорещи в пещта си. Когато обаче достигнеше температурата, при която медта се топеше, новият метал отказваше да потече, за да се отдели от скалата. Остатъкът беше просто сивкава гъбеста маса, която при охлаждането си се строшаваше само с един удар на чука.

Той обмисляше ядосано този проблем дълго време. Фактът, че металът можеше да бъде отслабен с вода, го наведе на мисълта, че огънят би трябвало да го подсилва. Трябваше му повече горещина.

Успя да убеди цар Приам да му отпусне средства за по-голяма пещ, по-висока от която и да е друга в Троя досега, така че сивите гъби да се нагриват до степен да се разтопят изцяло и да освободят чистия си метал. Другите ковачи в началото му се подиграваха, а после спряха да се смеят, когато първите две пещи изгоряха, разрушавайки и ковачниците наоколо. После войната стигна до Троя и останалите ковачи последваха заповедта на царя да се върнат в града.

Но не и Калкеус. Сега, останал най-накрая сам на хълма, далече от любопитни очи и насмешливи коментари, той погледна към огромния комин, който строеше. Заобиколен от дърво, той вече бе двойно по-висок от човешки ръст. Потривайки длани, Калкеус се захвана за работа.

Обвита в пашкул от мек куп приятно миришещи чаршафи и пухени възглавници, Андромаха спа много след зазоряване, потънала в забравения комфорт на истинско легло. Когато звукът от приглушен плач я събуди, слънцето се издигаше високо.

Тя се протегна лениво, а после се претърколи и седна в леглото.

— Какво има, Акса? Какво не е наред?

Прислужницата ѝ постави голяма купа парфюмирана вода на масата и обърна мокрото си от сълзи лице към нея.

— Съжалявам, господарке. А и ти беше толкова изморена. Не исках да те събудя.

— Мислех, че ще се радваш да се върна — пошегува се Андромаха и прокара пръсти през гъстата си червена коса, за да я отметне от лицето.

Акса се усмихна с мъка.

— Разбира се, че се радвам, господарке. Но точно когато ти се върна в безопасност, моят Местарес тръгна. — В очите ѝ отново се появиха сълзи и главата ѝ клюмна. — Съжалявам, принцесо, боя се за децата си. Врагът пуска жени и деца от града. Исках да отпътувам до Фригия. Пътят е дълъг, зная, но имам семейство там. Дечицата ми ще са в безопасност. Но Местарес ми забрани да напускам града. Не можех да се оплаквам, господарке, защото той беше тук с мен. Но сега Троянският кон е тръгнал посред нощ. И той не ми каза нищо. Нито дума.

— Зная. Тръгнаха са на разсъмване.

— Не, господарке, изчезнали са посред нощ.

Андромаха кимна замислено.

— Хектор не може да вярва никому. Докато бежанците влизат в града, Агамемнон постоянно ще праща шпиони сред тях. Местарес не е можел да ти каже, че заминава. Може би самият той не е знаел. Хектор ми каза, че ще тръгват на разсъмване. Виждаш ли, дори на мен не е можел да каже истината.

Акса подсмръкна и избърса сълзите от бузите си.

— Всички казват, че сме в безопасност зад великите стени. Ти вярваш в това, нали, господарке? Ти самата се върна.

Андромаха не можеше да я лъже.

— Не зная, Акса. Върнах се, защото синът ми е тук. Къде е той сега?

— Момчетата са в градините. Вече са големи приятели. Радвам се като ги гледам как си играят щастливо двамата.

Но Андромаха изпита страх при думите ѝ. Разговорът за шпионите я накара да се чувства уязвима.

— В градините? Охраняват ли ги?

Акса закима отривисто.

— Пазят ги денонощно, господарке. Принц Хектор лично подбра стражите им. В безопасност са.

Андромаха видя, че над пълното лице на прислужницата отново се спуска облак, когато си помисли за собствените си три деца, и побърза да каже:

— Мисля днес да нося червената рокля.

Изненадана, Акса отвърна:

— О, богове, пътуването те е променило, господарке. Обикновено не те интересува какво носиш. И рядко обличаш червената рокля. Каза, че те кара да изглеждаш като... — тя снижи глас: — ... като някоя от девиците на Афродита.

Андромаха се засмя.

— Прекарах цялата зима само с три рокли. Гади ми се от тях. Извади ги и ги изгори. Даже може самата аз да го направя. А сега, Акса, трябва да ми кажеш какви дворцови клюки съм изпуснала. Чувам, че принцеса Креуса е избягала от града.

Една завеса издрънча и друга от прислужниците ѝ — Пентезилея — влезе в стаята.

— Царят иска да те види, господарке.

— Благодаря ти, Пентезилея. Акса, клюките ще трябва да почакаат. Бързо, помогни ми да се приготвя.

Когато Андромаха стигна до мегарона на Приам, приближаваше обяд и горещият въздух носеше обещание за лято, но въпреки това вътре беше мрачно и студено. Ръцете ѝ изтръпнаха, когато отиде до позлатения трон на Приам, обкръжен от Политес и Полидорус, както и шестима орли.

Когато се приближи до царя, тя видя, че той изглежда смален и крехък. Спомни си жизнения могъщ мъж, когото бе срещнала за пръв път на Великата кула. Тогава бе погледнала в очите му и вътрешно бе потреперила. Царят, когото познаваше, макар и жесток и капризен, имаше ум, остър като меч. Сега в очите му виждаше само студена празнота. Спомни си думите на Касандра за очите на Агамемнон: „Те са празни. Зад тях няма душа.“ „Всички царе ли стигат дотам?“ зачуди се тя.

— Андромаха — каза познатият глас, който сега звучеше накъсано и прегракнало. — Дълго те нямаше. Разкажи ми за пътешествията си.

И застанала пред него като покорно дете, Андромаха започна да му разказва за пътуването си: дуела на Хеликаон с Персион, разговора ѝ с Ифигения, зимното пътешествие до Седемте хълма и завръщането им, та чак до разтоварването на калая. Пропусна само приключението в Итака. Разказът ѝ беше подробен и отне дълго време. Когато свърши историята си, беше премръзнала до кости. През цялото време го гледаше и се чудеше каква част от казаното достига до него. Погледът му от време на време се отнасяше, а после бавно се връщаше отново върху нея.

Накрая Андромаха свърши. Последва дълга пауза, а после царят каза:

— Ами Итака? Това го пропусна. Със сигурност е сред по-интересните преживявания от пътуването.

— Итака ли, царю?

Той се наведе напред и тя видя, че бялото на очите му е пожълтяло.

— Из цялата Велика зеленина се разказва как Одисей е нахлул в собствения си мегарон, за да спаси жена си. Ахил е бил с него. А също и „Ксантос“. Еней е помогнал на стария си приятел и нашия враг. Зная всичко, което се случва във Великата зеленина, момиче. Не се опитвай да ме залъгваш.

Андромаха не каза нищо. Приам се закашля болезнено и продължи да говори със суров глас:

— Обявявам Еней за враг на Троя. Той ще бъде екзекутиран, когато се върне в града. Чуваш ли ме, Политес?

— Да, татко — Политес улови погледа на Андромаха и поклати леко глава. — Сигурно си изморен. Трябва да си почиваш.

Приам го игнорира.

— Не носиш роклята, която ти дадох — каза той на Андромаха.

— Господарю? — тя сведе поглед към червения плат.

— Златната рокля с делфиновия шал. Каза, че днес ще ги носиш.

Старецът се наведе отново напред и се загледа намръщено в нея. После протегна ръка като нокти на граблива птица и я издърпа до себе си. Приам все още бе силен мъж и Андромаха усети киселия му дъх по бузата си — горещ и трескав. Хватката около китката ѝ беше като менгеме.

— Коя си ти? — изсъска той. — Ти не си моята Хекуба. Да не би да си поредният призрак? Казвам ти отново, не ме плашиш!

Тя отвърна спокойно:

— Аз съм Андромаха, съпругата на Хектор.

— Къде е Хекуба? — той я освободи и я отблъсна, а после се огледа наоколо. — Тя каза, че ще носи златната рокля.

Полидорус пристъпи напред и предложи на стареца златен бокал, а Политес отиде до Андромаха.

— Сега можеш да си вървиш — каза ѝ тихо. — Познавам настроенията му. В момента живее в миналото и не те познава.

— Хектор каза, че на царя вече не може да се има доверие. Не ми обясни нищо повече — отвърна Андромаха, докато излизаха от мегарона на свеж въздух.

Политес ѝ разказа за отстъплението на отрядите до Скамандър и изгарянето на мостовете, а тя слушаше ужасено.

— Но ако орлите му се подчиняват, Хеликаон ще бъде убит, когато се завърне в Троя — възкликна накрая.

Политес се усмихна тъжно.

— Татко вече не разполага с орли под свое командване.

— Ами орлите в мегарона... — гласът ѝ заглъхна, когато осъзна за какво става дума. — Разбирам. Те не са орли.

— Не, това са мъже на Хектор, подбрани лично от него да пазят царя. Ако беше погледнала по-внимателно, щеше да видиш, че един от тях е Ареон, щитоносец на Хектор и сред най-верните му приятели. Те не изпълняват заповедите на Приам. Всяка заповед, която им даде, носят на мен.

— Значи в момента ти наистина си цар на Троя, Политес.

Той кимна с тъжна усмивка.

— Да, предполагам, че съм.

— Тогава Хектор не трябваше да напуска — отвърна Андромаха остро. — Съжалявам, братко, но ти не си човек на войната.

— И аз това му казах. Хайде, нека се поразходим.

Те тръгнаха сред градините, където Андромаха видя двете малки момчета да си играят под зорките погледи на стражите. Копнееше да изтича при Астианакс и да го вземе в ръце. Но вместо това продължи да върви бавно до Политес.

— Хората твърдят, че Приам има петдесетима сина, нали знаеш? — каза той. — Но повечето приказки за него са пълни глупости. Мнозина мислят, че собствените ми синове са всъщност негови. Това е нещо като шега в града, но не е истина. Жена ми Сусо живееше далече от Троя през по-голямата част от брака ни, защото се боеше от поплъзновенията на Приам. Тя умря тази зима. Знаеше ли това? — Андромаха поклати глава, изпитата внезапно болезнено съчувствие към жената, която никога не бе познавача. — Кашлящата треска — обясни с равен глас Политес, сякаш обсъждаше времето. — Но двете ни момчета са в безопасност. Още преди година ги пратих далече от града. Никой не знае къде са, освен мен. Те бяха двамата наследници на Троя преди твоят Астианакс да се роди, но сега никога няма да го научат. Дори добрият търговец и жена му, които ги отглеждат като свои собствени, не знаят кои са — Политес замълча за момент, после продължи: — Но аз се отклоних от темата, сестро. Трябва да разбереш, че Приам имаше много синове, но не ги е правил безразборно. А и знам, че със сигурност е убил поне петима, а може би и повече. Сега изгуби Диос и моя скъп приятел Антифон, а също и Парис. А Хектор,

най-великият сред нас, също не е тук. Така че единственият му останал син е бедният Политес, който, както ти сама казваш, не е човек на войната.

Андромаха понечи да заговори, но той вдигна ръка.

— Хектор вярва, че стените не могат да бъдат превзети и аз мисля, че е прав. Така че онези от нас, които останаха зад тях, нямат какво да правят, освен да пазят и да разпределят храната и водата, както и да се погрижат Скейската порта да не бъде отворена с предателство.

— Но ако по някакъв начин те успеят да нахлуят и ти бъдеш убит, Политес, кой ще организира защитата на града?

— Ако аз падна, Андромаха, генералите ще бранят Троя.

В този момент откъм двора се чу вик и един орел дотича през отворената бронзова порта в градината.

— Микенците атакуват стените, господарю! Имат стотици стълби.

Изражението на Политес помрачня.

— Къде? — попита той бързо.

— На източната и западната стена, господарю.

— Кой командва там днес?

— Скамандрийците на Банокъл са на запад, а Лукан — на изток.

— Тогава аз ще отида на западната стена. Войнико, иди и ми донеси бронята — Политес хвърли поглед на Андромаха. — Един принц не бива да бъде виждан без броня — обясни срамежливо.

Обърна се и почти се сблъска с червенокос мъж, който вървеше към двореца. Андромаха разпозна ковача Калкеус. Стариият мъж бе покрит с прах и изглеждаше изтощен, сякаш бе работил цяла нощ.

— Трябва да видя царя — каза той без предисловия.

— Не можеш да видиш царя сега — отвърна Политес.

— Значи трябва да видя теб, принц Политес — отвърна Калкеус и застана на пътя му с разперени ръце. — Много е важно. Трябват ми още ресурси. Работата ми е жизненоважна.

— Друг път, Калкеус. Нападнаха стените.

Ковачът повдигна вежди изненадано.

— Атака? Със стълби? — Политес кимна и мина бързо край него. — Интересно! Идвам с теб.

Андромаха ги гледаше как се отдалечават — Политес с дългата му бяла роба, която плющеше около кльощавите му крака, и набитият Калкеус, който подтичваше зад него. Сърцето ѝ бе изпълнено със страх, тя се обърна и тръгна към двете момчета, които си играеха в озарените от слънцето градини.

Калкеус последва царския син, докато той тичаше през града, охраняван от отряд орли. Напълно бе забравил тревогите си за ковачницата, а интересът му бе грабнат от този нов развой на събитията. Отдавна бе отхвърлил възможността врагът да нападне със стълби. Великите стени бяха високи, а наклонът в най-долната им част означаваше, че стълбите трябва да са необичайно дълги, което щеше да ги направи трудни за местене и ужасно нестабилни.

На западната стена положението беше под контрол. Укрепленията бяха здраво охранявани от скамандрийците. Само на едно място врагът бе успял да достигне върха. Калкеус видя как омразният микенски отстъпник Банокъл и хората му посичат нападателите, свалят им бронята и хвърлят телата им през парапета.

Той погледна внимателно надолу. Към стените бяха приближени повече от петдесет стълби. Те стигаха точно под парапетите и когато войските на врага започнеха да се катерят по тях, тежестта им ги правеше много трудни за разместване. Въпреки това троянците вършеха добра работа като се навеждаха и избутваха върховете на стълбите със специални пръти и ги събаряха надолу, пращайки войните на земята сред другарите им в хаос от счупени ръце, крака и глави.

— Плъзгайте стълбите! — извика Политес, когато видя какво става. — Изчакайте по тях да се качат много войници и после ги плъзгайте настрана. Така ще пометат и други със себе си.

Над стените летяха стрели, които се целеха във войните, опитващи се да събарят стълбите, и Политес бързо си сложи бронята и шлема. Калкеус се огледа наоколо, взе шлема на един мъртъв троянец и бързо го надяна. Подуши кръв и пот.

Един отряд фригийски стрелци дотича по каменните стъпала, готов да се прицели във вражеските стрелци, но високият Калиадес — помощникът на генерала — ги спря с вик:

— Не стреляйте! Твърде далече са. Нека те си стрелят. Стрелите им ще ни трябват по-късно.

Калиадес погледна към Политес, който кимна в съгласие.

— Да, техните стрели ни трябват. Както и всичко друго за изстрелване. Тези врагове, струпани под нас, са открита мишена.

Банокъл отиде при тях, бършейки кръвта от единия си меч с парче плат.

— Това беше забавно — отбеляза той. После се наведе през парапета и отскочи, когато една стрела се удари в шлема му. — Нагорещено масло, ето какво ни трябва — каза, повтаряйки без да знае думите на Политес. — Или вода. Това ще ги накара да се замислят.

— Нямаме много масло и определено никакъв излишък от вода в града — отвърна принцът. — Не можем да използваме водата, която ще се наложи да прием в края на лятото.

Всички се спогледаха с очевидно една и съща мисъл наум: „Ние дали ще сме тук в края на лятото?“

Калкеус пристъпи напред.

— Пясък — каза той. Тримата го погледнаха. — Трябва ни пясък. Обикновен пясък от плажа. Но много. Има ли такъв някъде в града?

Политес се намръщи.

— Използват го в царските градини. Там има купчини от него. Смесва се с почвата, където има нужда от оттичане. — Той видя изненаданото изражение на Калиадес и на Банокъл и се усмихна леко. — Както вече някой ми каза днес, аз не съм човек на войната, но разбирам от растения — той се обърна към Калкеус: — Можеш да получиш колкото искаш пясък, ковачо, но за какво ти е?

В този момент един едър микенски войн се покатери на парапета до тях. Точно когато успя да стъпи на стената, Калиадес скочи и го прониза в сърцето с меч си. Мъжът падна, а мечът му издрънча на каменния под. Калиадес и Банокъл го сграбчиха за двете ръце и го хвърлиха обратно. Калкеус се наведе и видя, че краката на война закачат стълбата, по която се бе изкачил, и я събарят, заедно с четиримата мъже, които се катереха след него.

— Просто хабят хората си — изсумтя Банокъл. — Можем да продължим така целия ден. Няма никакъв смисъл.

— Прав си — отвърна Политес и лицето му се изкриви от тревога. — Няма логика. Агамемнон е интелигентен човек — той погледна Калиадес и лицето му се проясни. — Отклоняват вниманието ни!

Калиадес се затича към стълбите.

— Ако атакуват източната и западната стена, значи очакват да отдръпнем войските си от южната!

— Скейската порта! — извика Политес и тръгна след него. Обръщайки се към Банокъл, той извика: — Доведи няколко души със себе си!

Вместо да тръгне след тях надолу по каменните стъпала, Калкеус забързано отиде до края на западната стена, а после по южната до Великата кула на Илион. Под него, там, където бе Скейската порта, се бе разразила яростна битка. Стражите, които охраняваха портата, отчаяно се бореха с груби, облечени в черно войни, но бавно отстъпваха назад. Пред очите на ковача и последният от стражите падна и нападателите скочиха към огромното дъбово резе. Калкеус знаеше, че са нужни шестима мъже, за да го вдигнат, но те бяха осем и тъкмо го бяха хванали, когато Калиадес и Банокъл пристигнаха запъхтяни.

Банокъл се хвърли с рев към тях и наполовина обезглави един, а мечът му изсвистя през лицето на втори. Резето бе излязло от едното си гнездо. Отвън се разнесе силен трясък и портата леко се измести навътре от удара. Калиадес скочи върху резето и го натисна с цялата си тежест, подпомогнат от войниците, дошли зад него. То падна обратно в гнездото си, точно когато вторият удар се стовари върху портата.

На стената над тях Калкеус побърза до другия край и погледна навън. Долу петдесетина или повече мъже използваха масивен дъбов дънер за таран. Зад тях чакаха бронирани и въоръжени войни. Таранът отново се засили, но великата порта почти не потрепери. Беше стабилно заключена.

Докато ковачът гледаше, един от чакащите войни насочи погледа си към него и Калкеус видя, че това е царят на Итака. Очите им се срещнаха и старецът бавно поклати глава. Одисей препаса меча си, обърна гръб на портата и си тръгна.

XXIII ЦАРЕ НА ВОЙНА

Одисей ядно свали шлема си, докато прекосяваше улиците на разрушения Долен град. Точно както бе очаквал, троянците бързо разкриха измамата. Тактиката на Агамемнон за отклоняване на вниманието сама по себе си не бе лоша идея, призна той пред себе си. Ако бе сработила, жертвата на неколкостотин ранени или убити мъже в атаката на стените щеше да си струва. Но тя не сработи и те бяха похабили смели войници, както и — което бе по-важно — осем агента в града. Онези сред тях, които оцелееха, щяха да бъдат разпитани, но те не знаеха нищо, което би помогнало на троянците. Царят на Итака нямаше представа колко агенти на Агамемнон са проникнали в града, но беше сигурен, че повече няма да влязат. Хектор, или който командваше в Троя, със сигурност щеше да запечата последните порти и бежанците, и микенските шпиони нямаше да могат да влязат.

Одисей винаги бе очаквал, че рано или късно съюзниците му ще се опитат да превземат великите стени. Спомни си събитията отпреди две нощи. Заедно с екипажа на „Кървавия ястреб“ лагеруваха в двора на двореца, някога притежание на Антифон, а сега дом на мирмидонците на Ахил. В онзи ден нямаше битки, но пък пристигна малко вино и настроението беше добро.

Патрокъл — щитоносецът на Ахил — седеше с чаша вино в едната ръка и парче печено овнешко в другата и говореше за превземането на стените.

— Вижте ги — каза той, олюлявайки се леко, докато говореше и размахвайки чашата към южната стена. — И дете може да ги изкачи. Има един куп места, където да се хване човек между камъните — той отпи юнашка глътка и преглътна. — Чакаме да падне мрак, после мирмидонците ще изкачат западната стена преди троянците изобщо да ни видят. Пробиваме си път с бой до Скейската порта и градът е наш. Какво ще кажеш, Одисей?

— Ще кажа, че моите катерачески дни приключиха, момче. А западната стена е лош избор, защото всеки знае, че тя е най-ниска и е

слабата брънка в укреплението на града. Съответно я пазят по-добре от всяка друга.

— Ти коя би избрал, Одисей? — попита Ахил, който лежеше по гръб и гледаше звездите.

— Северната.

Патрокъл изсумтя презрително.

— Вертикална скала, а над нея още толкова висока стена? Обзалагам се, че никой не може да я изкачи.

— А аз се обзалагам, че ти не можеш да изкачиш западната — отвърна Одисей.

Патрокъл не можеше да устои на подобен облог и Грозния цар го знаеше. Тримата с Ахил, следвани от щастливи и пияни мирмидонци и итакийци, напуснаха двореца и тръгнаха около западната стена. Озарена от звездното небе, тя се издигаше високо над тях.

— Какво ще заложиш, старче? — попита Патрокъл.

— Пет от корабите ми срещу нагръдника на Ахил.

Ахил вдигна вежди.

— Защо пък моя нагръдник? — попита той.

— Защото е добре известно, че Патрокъл няма и медник и винаги се отмята от облозите си. Ти от друга страна си почтен мъж и ще платиш дълга на приятеля си, както винаги.

Патрокъл се ухили незаинтересовано, а Ахил сви рамене.

— Така да бъде — каза той. — Ами ако Патрокъл изкачи стената и го убият, щом стигне върха?

— Тогава облогът остава и ти печелиш пет итакийски кораба.

Младият войн привърза сплетената си руса коса отзад на врата, изрита сандалите си и се затича към стената, като скочи леко на първия висок камък. После лесно намери места да пъхне ръцете и краката си и бързо се закатери до мястото, където стената ставаше отвесна. Там спря и погледна нагоре. Намери място за дясната си ръка и протягайки се, успя на косъм да я достигна с пръсти. Започна внимателно да придвижва краката си един по един, а после потърси къде да сложи лявата си ръка. Но нямаше къде. Върхът на големия камък, за който се бе хванал, се намираще много над търсецата му длан.

Като видяха това, итакийците започнаха да му се подиграват, но Одисей ги накара да млъкнат. Погледна към върха на стената. Не виждаше стражи в мрака, но знаеше, че са там.

Патрокъл внимателно премести десния си крак до една тясна пукнатина в камъка. Успя да вмъкне босите си пръсти, доколкото можеше в мизерната опора. После отново погледна нагоре, за да види накъде отива. След това, поемайки си дълбоко въздух, се изтласка към върха на камъка. Успя да го хване на косъм, с върховете на пръстите си. Десният му крак се подхлъзна, но той успя да достигне ръба и с дясната си ръка, така че се задържа, докато се опитваше да стъпи някъде.

Ала звукът бе предупредил стражите. Одисей видя как един войник се надвесва над парапета високо горе и се отдръпва бързо, крещейки нещо на другарите си. На негово място се появи стрелец със стрела, поставена на тетивата на лъка си. Патрокъл беше лесна мишена.

После Одисей мерна мълниеносно движение отдясно. Само за частица от секундата Ахил бе извадил кинжал и го бе хвърлил към стрелеца високо горе. Грозния цар видя как оръжието изсвистява във въздуха, преобръщайки се под лунната светлина, а после се забива в главата на мъжа. Постижението бе невъзможно — такава малка мишена на такава височина и осветена само от звездите.

Ахил се затича напред.

— Патрокъл, слизай веднага!

Щитоносецът бързо се спусна надолу по стената и скочи долу, после двамата се затичаха обратно към мирмидонците, които прикриваха отстъплението им със стрели, насочени към струпалите се горе троянци. Когато достигнаха чакация Одисей, Патрокъл се смееше.

— Е, старче, какво ще кажеш сега за облога ни?

— Ти не достигна върха на стената.

— Врагът ми попречи.

— Не го бяхме взели предвид. Така че облогът е невалиден.

Патрокъл сви рамене миролюбиво и те се върнаха в двореца. Ала Агамемнон научи за опита на младия войн и на следващия ден измисли обречения план да се превземе Скейската порта под прикритието на друга атака.

Одисей се усмихна вътрешно, въпреки гнева си, докато вървеше през озарения от слънцето град два дни по-късно. Той харесваше Патрокъл. Всички го харесваха. Младежът беше винаги весел, често се правеше на глупак, за да забавлява своя цар, и беше смел като лъв. Странно, помисли си Одисей, но фактът, че Патрокъл очевидно харесва Ахил, правеше тесалийския цар, който бе често мълчалив и неприветлив, по-обичан от войските си.

Патрокъл им осигуряваше забавление през дългите дни, а Одисей, който прекарваше колкото можеше по-малко време с Агамемнон и западните царе, определено имаше нужда от това. Сред тях постоянно избухваха свади. Нестор и Идомей рядко говореха, след като Острозъбия внезапно изтегли стрелците си от бойното поле, оставяйки войските на Нестор без прикритие, докато атакуваха един от дворците в Долния град. Идомей избягваше Одисей, тъй като царят на Итака никога не пропускаше да му напомни, че му дължи своя нагръдник със злато и сребро, заложен на боя с Банокъл преди години в Лъка на Аполон. А Агамемнон и Ахил сега се мразеха и постоянно спореха за нещо, дори за притежанието на някаква робиня — дъщеря на жрец. Одисей знаеше, че на Агамемнон му изнася Ахил да умре в Троя. Когато накрая се върнеха по родните си земи, той не би искал толкова силен цар за съсед и потенциален враг.

Докато вървеше из Долния град, Грозния цар се огледа с тъга. В тази част на Троя нямаше много дворци. Тук бяха домовете на занаятчиите — бояджии, грънчари, тъкачи — и много от слугите на големите домове. Преди войната из тези улички и алеи тичаха деца, на всеки площад имаше колоритни пазари, търговци сключваха сделки, спореха, смееха се и често се биеха. Сега разрухата и вонята на смърт изпълваше всичко. Телата бяха махнати от улиците, но троянските семейства, избити в домовете си, още се намираха там, а трупове им се разлагаха в горещината на ранното лято.

В далечината чуваше думите на погребална песен: „Чуй думите ни, о, Хадес, Господарю на най-дълбокия мрак.“ Мъртвите войни от западните армии отиваха на погребалните клади след почетен ритуал. Семействата, избити от тях, гниеха в самота.

Дълбоко замислен, Одисей достигна лечебницата. Преди тя беше казарма на Илион, а после обслужваше троянските ранени, изклани до един, когато Долният град бе превзет. Сега там се намираха ранените и

умиращи войници от армията на Агамемнон. Одисей се поколеба дали да влезе. Планираше да посети ранените си мъже, но задължението не му се нравеше. На влизане срещна младия лечител Ксандер, който се опитваше да излезе. Момчето изглеждаше невъобразимо изморено, а туниката му бе покрита с кръв — изсъхнала и прясна. Дори сред луничките по лицето му имаше кървави петна.

— Одисей! — извика то и лицето му се озари от радост. — Дошъл си, за да видиш хората си, нали? Ти си единственият цар, който идва да посети ранените си войници, освен Ахил.

— Как е Тибо? Мъртъв ли е вече?

— Не, тръгна си. Ще може да се бие след няколко дни. Много с корав.

— Ти си най-корав от всички ни, момко — каза Одисей и положи ръка на рамото на момчето. — Да се справяш с вонята и писъците на умиращите всеки ден, с ужасите на гангрена и ампутациите. Дори най-смелите войни избягват това място. Признавам си, че и аз бих предпочел да съм другаде.

Младежът кимна тъжно.

— Врагът... искам да кажа твоите армии са довели много малко лечители. Разчитат на курвите и слугите да помагат на ранените. Жените имат по-здрави стомаси от мъжете, но нямат умения. Едноокия работи денонощно. Боя се за него. Знаеше ли, че Макаон е умрял? — Ксандер изглеждаше замаян от изтощение и мислите му блуждаеха. — Казаха ми, че е умрял по обед в деня, когато войските ви превзеха Скамандър. Но той ми заговори и аз го чух, късно същата нощ, в мъглата. Опита се да ме накара да си тръгна, но аз бях твърде бавен. Трябваше да се върна в града, докато още можех. Разочаровах го.

Той погледна към Одисей и очите му плувнаха в сълзи. Царят внимателно го накара да седне на дървена пейка встрани от болницата.

— Изморен си, момко, невероятно изморен. Кога си спал за последно?

Момчето поклати глуповато глава. Не знаеше.

— Ще се погрижа да ти осигурят още помощ. Моят човек Левкон тук ли е?

Ксандер кимна, изглежда бе твърде изморен, за да говори.

— Чуй ме, момче — каза настоятелно Одисей. — Когато градът падне, трябва да напуснеш това място незабавно. Слез долу до Залива

на Херкулес възможно най-бързо. Там винаги има кипърски кораби, които носят провизии. Качи се на някой от тях и кажи на капитана, че аз те пращам.

Но Ксандер клатеше глава.

— Не, Одисей, не мога. Ако градът падне, аз трябва да се опитам да помогна на приятелите си. Зеотос още е в Дома на змиите, както и другите лечители. А и господарката Андромаха и синът ѝ са в Троя. Тя ми е приятелка. Сега аз съм троянец, дори и да помагам на войните ви.

Внезапно ядосан, Одисей изруга и сграбчи младия лечител за предницата на туниката.

— Чуй ме, момко — извика той, — и ме слушай добре. Виждал съм превзети градове, повече, отколкото мога да преброя, през тези дълги години. Войниците се превръщат в животни, когато обсадата свърши. Всеки троянец — мъж, жена или дете, ще бъде избит, когато портите се отворят. Никой няма да избяга. И ако си там, те ще убият и теб, може би дори ще е някой, на когото си помагал, чийто живот си спасил. Няма да бъдеш нищо повече от агне сред вълци.

Ксандер отново поклати глава и Одисеи видя, че е твърде изтощен, за да протестира. Той пусна момчето и те постояха в тишина известно време. Царят разкопча нагръдника си и го свали с облекчение.

После Ксандер тихо попита:

— Кога мислиш, че ще падне Троя, Одисей?

— След дни или години. Утре... или след едно десетилетие. Не зная, момко. Аз съм просто войник в тази история за герои — той въздъхна, после заговори тихо, сякаш на себе си: — Дадох клетва, за която съжалявам горчиво, клетва на Агамемнон, че враговете му ще бъдат мои врагове, а приятелите му — мои приятели. Е, този мъж няма приятели. Но аз се заклях да остана до него, докато враговете му не бъдат победени. Така че ще остана тук, докато градът не падне, когато и да е това. После ще взема мъжете си, ще ги върна на корабите и ще отплавам. И ще живея с това, момче, но няма да ми е лесно. И аз имам приятели в Троя, Ксандер. Приятели, които съм познавал цял живот. Но няма да тичам в града да им помагам. На тях не може да им се помогне. Всички, които живеят зад тези стени, вече са мъртви, момче. Може и да вървят из улиците на Троя, да дишат въздуха там, да ядат, да спят или да правят любов. Но всички са мъртви.

На зазоряване на следващия ден царете на Запада се струпаха в Дома на Каменните коне. Одисей изпитваше мрачно веселие от факта, че Агамемнон се е заселил в двореца на Хеликаон. Златния бе нанесъл много осакатяващи удари на микенския цар, потапяйки корабите му, избивайки последователите му и нападайки бреговата му линия. Унищожаването на флотилията на Менадос беше унищително поражение. Желанието на Агамемнон да завземе двореца му в Троя — дом, за който на Хеликаон изобщо не му пукаше и в който рядко отсядаше — разкриваше много за царя-войн. Всички слуги бяха избягали отдавна и стаите бяха оголени. Одисей се изкикоти. Никога не трябва да се подценява дребнавостта на могъщите, помисли си той.

В мегарона се бяха струпали царете и техните помощници. Чернобрадият Мерионес — един от най-старите приятели на Одисей — стоеше до своя цар Идомоней, а Патрокъл се бе облегал на прозореца, загледан безгрижно в празната улица долу. Кигон, Дебелия цар на Ликия, беше в компанията на племенника си Сарпедон, който изглежда бе голям войн. Някои се хранеха с месо и хляб. Одисей отпи от чашата си с вода.

Когато Агамемнон пристигна, обичайното му спокойствие изглеждаше нарушено.

— Тази нощ сме изгубили продоволствен керван — каза им той без никакъв поздрав. — Шестнадесет каруци с жито, вино, храна за конете и сушено месо и риба, които идваха от Залива на Херкулес. Троянският кон ги е ударил в равнината на Скамандър. Били са повече от триста души. Избили са стражите и коларите и са взели целия керван. От Царска радост са изпратили малка конница, но тя също е била избита и троянците са взели конете им.

В мегарона се възцари тишина, а после Одисей каза:

— Това можеше да се предвиди. Да се пращат каруци из равнината с по-малко от един отряд, който да ги защитава, е повече от глупаво. Те са зайци, които само чакат глутницата вълци.

— И все пак ти пътуваш с хората си напред-назад до Царска радост през цялото време — Агамемнон насочи един тънък пръст към царя на Итака. — И никой не те е нападал.

— Един дебел стар цар не си струва усилията — отвърна Одисей.

— Изгубих още пет кораба от Хеликаон Подпалвача — каза им Менестеос от Атина. — „Ксантос“ и троянската флота нападнали десет от галерите ми до Лесбос преди два дни.

— Подпалил ли ги е? — попита Идоменей, а гласът му звучеше като стърженето на кораб, изтеглян на брега.

— Не, три са били таранирани, а две — заловени, екипажът им е бил избит. Но аз имам петдесет кораба, изтеглени в Залива на Херкулес. Те трябва да бъдат защитени. Не бива да забравяме, че Хеликаон унищожи цяла флотилия в Залива на Троя.

— Малко вероятно ще е да го забравим — изплю Агамемнон в рядка проява на гняв. — Моята флотилия патрулира водите около залива — каза той на Менестеос. — „Ксантос“ не може да се промъкне, за да ги нападне.

— Хеликаон няма и да се опита — изтъкна Одисей. — Той иска корабите ни да са тук, за да можем да си тръгнем. Нищо не може да спечели, ако ги атакува. Но ще напада всеки снабдителен кораб, който намери.

— Изглежда добре знаеш какво си е наумил твоят приятел Хеликаон — изкоментира мрачно Идоменей.

Одисей въздъхна.

— Това е просто здрав разум. Единствената надежда на Троя е снабдяването ни да бъде нарушено и да се принудим да изоставим обсадата. „Ксантос“ по море и Троянският кон по суша могат заедно да ни докарат до глад до края на лятото. Войниците трябва да бъдат хранени, при това често.

— Ездачите на Троянския кон също имат нужда от провизии — възрази Агамемнон. — С напредването на лятото земята вече няма да може да ги издържа и конете им също ще се нуждаят от паша. Може да се изкушат да нападнат снабдителните ни кервани, дори когато са тежко охранявани. Бихме могли да използваме това в наша полза.

— Хектор ли е командвал снощната атака?

— Да. Това са добри новини. Той вече не е в Троя. Вместо това ръководи атаките извън града.

— Тогава кой командва там? — попита Острозъбия. — Приам ли? Мълви се, че е изгубил ума си. Те са ти приятели, Одисей — изсмя

се той. — Кажи ни кой организира защитата на Троя сега?

Царят на Итака сви рамене, отказвайки да падне в капана, въпреки че гневът се надигаше в гърдите му.

— Сега, когато и Антифон е мъртъв, не зная. Може би някой от генералите. Може би Политес.

— Добри новини — каза дебелият Менелай, повтаряйки думите на брат си Агамемнон. — Това, че не Хектор ръководи отбраната, искам да кажа. Мисля, че трябва да опитаме още една атака на стените.

— Да не си се побъркал? — изрева Одисей и скочи на крака, преобръщайки стола си, който се стовари с трясък на пода. — В името на топките на Аполон, след вчерашното клане ти искаш да изпратиш още войници на сигурна смърт? Колко изгубихме вчера — триста, четиристотин?

— Идеята на брат ми може и да е добра — вметна гладко Агамемнон, докато другият цар заекваше под нападението на Одисей.

— Менелай никога не е имал добра идея в живота си — отсече царят на Итака. — Той те следва като кученце, лае, когато му кажеш, и понякога пикае върху крака ти. Този чумав план е твой, Агамемнон, и бих искал да знам защо. Понеже, за разлика от палето ти, аз не съм глупак.

Царят на Микена бе пребледнял, а тъмните му очи блестяха яростно.

— И аз искам да разбера защо трябва да обричаме още от войските си на сигурна смърт — вметна меко Менестеос от Атина.

Агамемнон пое дълбоко дъх.

— Вчера група от войните ми е успяла да завземе част от стената и да я удържи за кратко, преди предателят Банокъл да ги отблъсне. Ако някоя смела група войници успее да задържи дори малко пространство, можем да пратим стотици по стълбите след тях. Троянците няма да могат да ги спрат. Но ни трябва най-смелите войни, готови да жертват живота си за каузата.

Той се огледа из стаята и очите му се спряха на Ахил.

— Аз няма да участвам в тази лудост — каза царят на Тесалия. — Нито аз, нито мирмидонците ми ще се включим в самоубийствени атаки на стените.

— Значи така — вметна ледено Агамемнон. — Нашият шампион Ахил се бои...

Ахил скочи на крака и с една бърза крачка се озова пред него, а върхът на меча му се допря до гърлото на царя-войн. Всичко стана толкова бързо и елегантно, че никой нямаше време да помръдне. Одисей видя, че Патрокъл поставя ръка на меча си, както и двамата последователи на Агамемнон. В мегарона настана мъртвешка тишина.

Агамемнон продължи да говори, впил немигащия си поглед в Ахил:

— Щях да кажа, че Ахил се бои за живота на хората си. Това е разбираемо и е белег за истински водач. Смелите мирмидонци бяха жизненоважни за нашия успех до момента.

Царят на Тесалия почака няколко мига, а после прибра меча си. След това се върна на мястото си, без да сваля очите си от Агамемнон.

— Всички ние сме мъже на честта — продължи микенският владетел. — Ахил е нашият шампион и никой не се съмнява в смелостта на съотечествениците му. Но атаката ни ще продължи и без Тесалия, ако трябва.

— Както и без Итака — добави Одисей. — Моите хора няма да участват в катеренето на стени, където ги очаква сигурна смърт. Можеш да използваш стрелците ми и лъка ми Акилина, за да защитаваш войните си от земята, но това е всичко.

— Така да бъде — каза Агамемнон студено. — А какъв е твоят план за превземането на стените, Разказвачо? Или ти си тук само за да ръсиш истории за магически свине и летящи кораби?

Чернобрадият Мерионес стана и каза ядосано:

— Царят на Итака се е доказал стотици пъти в битка. Ако не беше той, още щяхме да се суетим от другата страна на Скамандър.

— Да, да — намеси се старият Нестор нетърпеливо. — Всички тук сме войни. Сражавал съм се в сто битки преди младият Ахил да бъде дори блясък в очите на баща си. Онова, което аз бих искал да знам, цар Агамемнон, е защо сме ти всички ние, когато планираш да изпратиш само един отряд от собствените си хора по стълбата.

— Атаката ще бъде като вчерашната — обясни търпеливо царят на Микена. — С всичките ни стълби и колкото може повече мъже. Троянци не бива да знаят каква е целта ни.

— А каква е целта ни? — попита владетелят на Пилос.

— Целта ни е южната стена до Великата кула на Илион. Ако успеем да превземем онази малка част от стената, ще имаме достъп до

кулата през вратата на укреплението. После ще можем да влезем по два начина — през стълбището на южната стена и през входа на кулата, който, както знаете, се отваря зад Скейската порта. Трябват ни само шестима мъже и градът е наш.

Одисей чакаше на безопасно разстояние от южната стена, а великият лък Акилина стоеше на рамото му, докато западните войски се събираха за новата атака. Този път не търсеха изненада. Той виждаше слънцето, отразяващо се в шлемовете на троянските войски, подредени по върха на стената.

Въпреки загубите си, Агамемнон все още можеше да събере повече от тридесет хиляди войни за нападението. Царят на Итака бе изчислил, че в защита на Троя не може да са останали повече от пет хиляди мъже. Това трябва обаче да им стигне днес, помисли той. Новият план на царя на Микена можеше и да сработи, но не беше много вероятно. Всеки изминал ден и всяка следваща атака потвърждаваше вярата на Одисей, че единственият начин да се превземе градът, е с коварство.

Подредиха стълбите на земята в готовност за използване. Те бяха направени от дъб от подножието на Ида и овързани със здрави кожени ленти. Бяха тежки и за всяка трябваха шестима мъже, които да я вдигнат.

Заповедта дойде, нападателите вдигнаха стълбите и се затичаха с тях към основата на стената. Само за няколко мига бяха издигнати десетки стълби и бронираните войни се втурнаха нагоре по тях. Одисей отстъпи няколко крачки назад, сложи стрела на тетивата и зачака точно както чакаха и защитниците. Троянците се скупчваха край всяка от стълбите, докато се напълни с войници, преди да я съборят от стената. Одисей пък чакаше защитниците да се наведат през парапета, за да го сторят.

Един брадат троянски войник, хванал прът за избутване, се пресегна от върха на стената, за да го закачи за една стълба и да я събори встрани. Царят на Итака виждаше малко бяло петно между шлема му и бронята при врата. Той се прицели с Акилина и стреля. Стрелата се заби в гърлото на войника и мъжът падна от стената. Одисей постави нова стрела на тетивата и зачака.

Стълбата до Великата кула бързо бе съборена от защитниците, а войните по нея паднаха с трясък по земята. Други войници се затичаха, за да я вдигнат отново и да се качат, въпреки опасността за самите тях. Агамемнон беше обещал почести и тежестта на една овца в злато на първия, който достигне върха и оцелее. Одисей свали още двама защитници. Видя, че един войник на парапета го видя и го посочи на фригийските стрелци. Царят на Итака се ухили. Намираше се далече от обсега на смешните им лъкчета.

Сега нападателите правеха четвърти опит да се изкачат по стълбата до кулата. На нея имаше седем войни, когато я събориха настрани, и падащите войни разблъскаха и другарите си на съседната стълба. От върха на стената се разнесоха радостни възгласи, ала микенците не се поколебаха. Нови войни скочиха напред и вдигнаха отново стълбите. Толкова смелост, изхабена за обречено начинание, помисли си Одисей.

Погледна отново към върха на стената и осъзна, че защитниците са отстъпили. Намръщи се. Какво кроят сега, зачуди се царят?

По цялата южна стена се появиха мъже, които носеха широки и плитки метални чинии в покритите си с плат ръце. Горещо масло или вряла вода? Те обърнаха чиниите и съдържанието им се изсипа върху нападателите долу.

Катерещите се мъже до един започнаха да крещят и да се гърчат, опитваха се да свалят бронята си и падаха от стълбите. Онези, които успяха да се измъкнат от доспехите, продължиха да пищят мъчително, а виковете им бяха ужасяващи.

Одисей нарами Акилина и се затича към стените, като викаше на стрелците да продължат да стрелят по защитниците. Той достигна един микенски войн, сгърчен в агония, който отчаяно се опитваше да се измъкне от нагръдника си. Царят го свали бързо, но това не помогна. Мъжът продължи да крещи. Одисей разкъса туниката му.

— Какво е това, Одисей? Какво им става? — извика Мерионес, коленичил до него.

Падналият войн беше припаднал от убийствената болка и царят на Итака посочи яркочервената кожа по гърдите и раменете му. Изглеждаше като сварена.

— Пясък — каза той. — Примесен с мънички парченца метал и нажежен до червено. Не може да се извади и не спира да измъчва

жертвата. Чувал съм за подобно оръжие, използвано в пустинните земи. Това е демонично мъчение.

Една стрела се удари в земята до тях и двамата с Мерионес бързо вдигнаха щитовете над главите си. После всеки хвана по една от ръцете на ранения войник и започнаха да го влачат встрани от стените. Друга стрела обаче се заби в гърдите му и той умря моментално. Те го оставиха и се върнаха, за да се опитат да спасят някой друг.

— В името на топките на Аполон — измърмори Одисей, — за него е по-добре да е мъртъв.

Двамата с Мерионес отнесоха още няколко войници, всички измъчени от неописуема болка, надалеч от стените. Царят никога не се бе чувствал толкова безпомощен, изправен пред толкова отвратително нараняване.

За всички тях щеше да е по-добре да бяха умрели, помисли си той.

XXIV

С ЛЪК И СТРЕЛА

Топлата пролет се превърна в горещо и сухо лято. Обсаденият град беше като обжарен. Докато Андромаха се връщаше от Дома на змиите в двореца на Хектор, тя с копнеж си помисли за чашата студена вода, която щеше да я чака, когато пристигне. Промъкна се през портите на двореца, измъкна се с кимване от охранителите си и влезе в градините.

Всички растения умираха. По-крехките отдавна бяха изсъхнали и сега каменните и дървени саксии бяха пълни единствено с кафяви съчки. Дори дърветата клюмаха от липсата на вода. В ранната вечерна светлина Андромаха видя двете момчета, които се гонеха по сухата напукана земя, без да ги е грижа за мъртвите растения и отчаяното положение на града.

— Мамо! — извика радостно Астианакс и се затича към нея с разперени ръце. Тя вдигна момчето на бедрото си със стон.

— Ставаш твърде тежък за мен! — каза му с престорен протест.

Декс също дотича до нея и Андромаха разроши русата му коса, усмихвайки се, докато го гледаше в тъмните очи.

Той беше съзерцателно малко момче и мъката все още го гнетеше. Понякога нощем, когато се боеше да заспи заради кошмарите, се промъкваше до леглото ѝ и започваше да ѝ шепне за майка си, която наричаше Слънчевата жена, а също за Сивата и Стария червен човек. Тя научи, че Сивата е била стара прислужница, а Старият червен човек е генерал Павсаний. И двамата бяха убити при микенската атака на Дарданос. В разказите си малкото момче ги бъркаше с богове и богини, чиито истории бе чувал. Повтаряше едни и същи приказки отново и отново, успокоявайки се с познатото. Една нощ наскоро той бе вмъкнал и „мама“ в тези истории. Андромаха разпозна себе си и се обнадежди. Той започваше да включва настоящия си живот в Троя в спомените си за мъртвите от Дарданос. Все още беше белязан от болката, но тя вярваше, че с времето ще се излекува.

Андромаха свали Астианакс на земята, хвана двете момчета за ръка и ги поведе към двореца. Мина през преддверието и там видя двете си прислужнички Пентезилея и Анио, които си говореха с шепот. Те се изчервиха, когато я видяха, и се престориха на заети, като започнаха да бършат златните бижута, носени някога от Лаодика, които сега бяха неизползвани и стояха в кутия от слонова кост. Андромаха им се усмихна и излезе на приятно сенчестата тераса.

Акса, която се суетеше наоколо, донесе на момчетата сладкиши и мляко. Тя подаде на Андромаха чаша вода и принцесата я изпи с благодарност. Вкусът ѝ бе великолепен.

— Приготвила съм леген с вода в стаята ти, ако искаш да се измиеш — каза прислужницата.

Андромаха я изгледа строго.

— Акса, казах ти, че не можем да хабим водата за миене. Очаквам и ти да не се миеш, както и момчетата, и твоите деца.

Преди падането на Долния град, трите малки деца на Акса бяха преместени в двореца.

— Но господарке, принц Политес поиска да се срещнеш с него и генералите тази вечер. Трябва да се измиеш, преди да си смениш роклята — добави жената многозначително.

Андромаха погледна жълтата си рокля, изцапана от дневната ѝ работа с болните и ранените в лечебницата.

— И защо бих тръгнала да се преобличам? — попита тя. — Нямам нищо чисто за носене.

— Наредих да ти направят шест бели рокли — отвърна Акса. — Бояджиите не могат да работят, но шивачките могат. И това ще им осигури нещо за вършене — добави тя отбранително.

— Но белият плат е нужен за бинтове.

Акса поклати отривисто глава.

— Попитях Зеотос и той каза, че тъй като напоследък няма много ранени, разполага с достатъчно бинтове за десет години напред.

Андромаха се засмя.

— Тогава си права, Акса — призна тя. — Няма причина да не си набавим чисти бели рокли. Поръчай и за теб, и Пентезилея и Анио. Но въпреки това сега ще върнеш онази вода в бъчвата за пиене.

— Но аз вече я парфюмирах, господарке — отвърна прислужницата упорито. — Вече никой не може да я пие.

— Тогава я дай на конете. На тях вкусът на рози няма да им попречи.

— Но...

— Веднага, Акса. Конете ще са ти благодарни.

Прислужницата взе легена, като не спираше да си мърмори, а после напусна покоите. Андромаха прекоси терасата, която гледаше към конюшните на Улицата на ярките танцьори, и погледна надолу. Накрая видя пухкавата фигура на Акса, която излезе от двореца, стиснала легена в две ръце. Жената спря и погледна нагоре. Андромаха ѝ махна. Прислужницата влезе в конюшните.

Усмехната, Андромаха се хвърли на един диван. Странни дни, помисли си. В града се бе възцарила неспокойна неподвижност, която никога преди не бе усещала. Горещината ги покриваше като вълнено одеяло, задушаваше всичко и принуждаваше хората да си стоят вкъщи на сянка. Улиците бяха пусти, ако се изключат вечерите, когато изморените хора се редяха на опашки за хляб и вода. Никой нямаше достатъчно за ядене или пиене.

Въпреки че всички живееха под постоянна заплаха от смърт, Андромаха изпитваше странна радост. Съпругът ѝ и любовникът ѝ бяха далеч и воюваха и тя вече не се разкъсваше от изтощителния конфликт между желанието и отговорността. Изборът ѝ бе направен. Щеше да остане със сина си и с Декс, докато не дойдеше краят и кръвожадните войници не се изсипеха в града. Тогава щеше да защитава момчетата с живота си.

Всеки ден работеше в Дома на змиите. Бяха изминали повече от петдесет дни от последната голяма атака на армиите на Агамемнон и единствените наранявания сега идваха от стрели и счупени крайници, когато войниците, получили дажбата си вино, се спъваха и падаха от стените. Работата в лечебницата не беше тежка. Ксандер бе изчезнал мистериозно и Андромаха се тревожеше какво може да му се е случило, но повечето жреци и лечители още бяха там. Умиращите не получаваха храна и им се даваше вода само колкото да си навлажнят устните. Онези, за които имаше по-голяма вероятност да оцелеят, получаваха вода, докато не се оплачеха, че са гладни, тогава им се даваше и храна. На Андромаха ѝ беше противно да стои в двореца по цял ден, с постоянното напрежение, което цареше там, и предпочиташе

да се занимава с ранените и умиращите, да ги храни, да говори с тях и понякога да ги държи за ръката, докато издъхнат.

Истината е, помисли си тя, че никой няма достатъчно работа за вършене. Ежедневието на града бе нарушено поради липса на провизии и изтощението, причинено от оскъдната храна и вода, както и от изсмукващата всякакъв живот жегата. Когато не се тълпяха на опашки за храна, повечето хора си стояха вкъщи. Бездействието разпалваше клюките, които пък подхранваха страха. Прислужничките й Пентезилея и Анио имаха твърде много свободно време, смяташе тя, и го прекарваха в обсъждане на бедата, стоварила се върху града, с останалите слуги.

Умът ѝ се понесе към миналата есен и думите на Касандра към момичетата, когато за последно бе в тези покои: „Трябва да се научите да стреляте! Жените на Коня със стрела и лък! Виждаш ли? Виждаш ли, Андромаха?“

— Да, Касандра — каза тя на празната стая. — Сега виждам.

Политес вече чакаше в мегарона с Банокъл и Калиадес, когато Андромаха пристигна. Тя се усмихна на двамата войни, единият — едър и с руса брада, а другият висок и тъмнокос. Винаги щеше да си ги спомня, затичани надолу по склона, за да я спасят, в нощта, когато Калиопа умря. Тогава те бяха микенски отстъпници, които се биеха с убийците, дошли, за да я погубят. Сега бяха най-уважаваните войници в троянската армия. Андромаха бе чула за смъртта на жената на Банокъл и бе преизпълнена със съчувствие, но единствения път, когато се опита да го изрази, той не ѝ обърна внимание и грубо излезе от стаята.

— Предполагам, че трябва да обсъдим разпределянето на дажбите и грижата за ранените — каза тя на Политес, като седна на стола и скръсти ръце. — Ти не би ме поканил на събрание за стратегия.

Принцът въздъхна.

— Единствената ни стратегия е да останем живи. Не са ни нападали от петдесет и пет дни. Горещината и липсата на храна и вода сега са най-големият ни враг. Храната ни едва ще стигне до есента. Кладенците може да пресъхнат всеки момент.

— Вероятно ли е това? — попита Калиадес.

— Случвало се е и преди. — Генерал Лукан влезе забързано в мегарона, а до него вървяха царският помощник Полидорус и Ифей — младият командир на орлите. — И двата кладенеца пресъхнаха в лятната жега преди четиридесет години — обясни той. — Реките също бяха станали на вадички. Лятото беше тежко. Целият добитък измря. Трябваше да заколим и повечето от конете. Никога не съм виждал друго такова. Но дъждовете дойдоха рано същата година и оцеляхме.

— Врагът също страда — вметна Калиадес. — Имат достатъчно вода, но провизиите им от храна не стигат редовно. Трябва да благодарим на Хектор и Хеликаон за това. Армиите на Агамемнон са опустошили земята нашир и дълж. Няма останала реколта, нито добитък. А гладните войници са нещастни войници. Знаем, че една наемническа армия си е тръгнала преди десет дена, поемайки на юг. Скоро и други ще я последват, ако не видят, че предстои край на войната.

— Това е най-голямата ни надежда — каза Политес.

— Не — вметна Банокъл, докато се чешеше по брадата. — Най-голямата ни надежда е Агамемнон и чумавите му царе да свалят оръжията и да ни се предадат. Но пък това не е много вероятно.

Всички мъже се усмихнаха, но Андромаха каза нетърпеливо:

— Какво сме се събрали да обсъждаме, Политес? Ситуацията в Дома на змиите е същата като при предната ни среща преди три дни. Много от старците и бебетата са при нас и се грижим за тях, защото сушата и горещината ги измъчват. Докараха още десетима ранени стрелци. Двама умряха. Трима получиха отравяне на кръвта и сигурно също ще умрат. Според Зеотос останалите ще оживеят — после добави ядно: — Не разбирам защо стрелците ни се подлагат на риск, когато никой не ни напада. Да стреляме по единичните врагове под стените е безсмислено и не постига нищо. Ако всеки от стрелците ни убива по един вражески войник всеки ден, това пак ще е като капка вода във Великата зеленина.

— Трябва да напомняме на врага, че Троя е добре защитена, сестро — отвърна Политес. — Всяка атака, дори една-единствена стрела, пусната над стената, трябва да бъде посрещната и да ѝ се отговори.

— А ако Скейската порта бъде отворена, господарке, и градът падне, неколцина стрелци няма да променят по никакъв начин нещата

— добави мрачно Калиадес.

— И една-единствена стрела може да убие цар — отвърна Андромаха рязко.

Започнаха да обсъждат по-оскъдни дажби, но Политес се тревожеше за постоянно намаляващите запаси от зърно. Андромаха им каза, че е посетила всички пекари в града и е получила съвети как да се запази зърното чисто, както и че се е погрижила всички, които се занимават с него, да са наясно с тях.

Когато мъжете заговориха за смените на войските при Скейската порта, тя излезе от мегарона. Трябваше да намери нещо за вършене, и изведнъж, без никаква конкретна цел, събра стражите си, които играеха на кости в двора, и тръгна към двореца на Приам. Тъй като Полидорус бе зает със съвещанието, Андромаха изпита внезапно желание да говори с царя насаме. Младият войник постоянно бе до него и въпреки че тя го харесваше, не искаше да говори открито в негово присъствие.

Въведоха я в покоите на царицата, където Приам живееше от смъртта на Хекуба насам. Очакваше да го завари да си почива, но когато войникът я пусна в стаята, с изненада видя, че старият мъж е застанал на широкия каменен балкон. Беше се загледал в нощното небе, обвит в бяло вълнено наметало, въпреки жегата. Обърна се за миг към нея и тя си спомни мъжа, когото бе срещнала за пръв път на Великата кула на Илион. Тогава все още беше жизнен и могъщ, а тя бе двадесетгодишно момиче, което рискува живота си, защото отказа да коленичи пред един цар. Такава арогантност, помисли си принцесата тъжно, такава гордост.

— Надявам се, че си добре, царю мой — каза тя.

— Андромаха от Тива! — извика той и на светлината на факлите очите му проблеснаха живо. Тя осъзна, че това не е обърканият старец, когото познаваше в последно време, а могъщият и капризен цар, от когото някога се боеше, макар и да не го показваше. — Ела до мен, за да погледаме нашия град.

Приам протегна ръка, тя я пое и той я издърпа на балкона. Андромаха погледна встрани към профила му — извития като клюн нос и квадратната челюст — и се зачуди дали коварните богове не са я транспортирали обратно в първите й дни в Троя.

— Кажи ми за Орловото дете — настоя той със силен глас. После изрецитира предсказанието на Мелите: — „Под Гръмотевичния щит

стои Орловото дете на сянката с крилете, за да се носи то над градските стени до края на дните и падането на царете.“ Наричат го Астианакс — продължи царят. — Господарят на града. Говори се, че глупавите стари жени се опитват да докоснат туниката му, докато върви по улиците. Той е надеждата на Троя — гласът му се промени, стана по-настоятелен: — Трябва да остане в града, Андромаха.

Тя понечи да се съгласи, но Приам я сграбчи за ръцете и я бутна към парапета на балкона.

— Няма да позволя да напусне Троя! — изсъска яростно в ухото ѝ. — Зная какво си намислила, момиче! Искаш да го измъкнеш през портите, увит в кошница, да се направиш на поредната курва с вързоп дрехи. Но няма да успееш. Ще го пазя ден и нощ. Моите орли ще се погрижат никога да не го нарани! — той я вдигна от земята с маниакална сила и се опита да я избута през парапета. — Ще те спра сега! — извика той. — Няма да го отнесеш!

Андромаха се помъчи да се бори, но ръцете ѝ бяха приковани към тялото и тя се оказа безпомощна. Принуди се да се успокои и се отпусна в хватката му. Спомняйки си последния си разговор с царица Хекуба, прошепна изкусително думите, които бе чула, макар за нея да не значеха нищо:

— Накъде ще плаваме днес, господарю? „Скамандриос“ ни чака.

Тялото му потрепери от шока и той я пусна. Андромаха изпълзя в безопасност, а сърцето ѝ пулсираше в ушите, докато отстъпваше и го гледаше внимателно.

— Хекуба? — попита той несигурно с треперещ глас, а очите му изглеждаха изпълнени с болка и объркване.

— Иди да си починеш, съпруге — каза тя меко. — Аз ще дойда след миг.

Приам се поколеба, после се затътри към широкото си легло и легна, повдигайки крака с усилие, но изпълнителен като послушно дете. Андромаха го загледа с противоречиви чувства. Страхът от могъщия цар на балкона бързо отстъпи пред жалостта към объркания старец. Тя бързо излезе от стаята. Дълбоко замислена, вървеше по осветения от факли коридор, когато зад гърба ѝ някой каза:

— Господарке, добре ли си?

Андромаха се обърна рязко, изнервена от събитията преди малко, но видя, че това е Калиадес. Осъзна, че сигурно е изчервена и

разрошена, и се постара да събере мислите си.

— Радвам се, че си тук, Калиадес — каза му тя. — Искам да говоря с теб. Трябват ми всички лъкове и стрели, които можеш да заделиш. Донесете ми ги в дворцовите градини утре. Ще науча Жените на Коня да стрелят.

— Жените на Коня ли? — попита той намръщен.

— Това са съпругите и дъщерите на ездачите от Троянския кон, които са умрели в служба на града. Те получават места в царската прислуга. Двете ми слугини са дъщери на ездач на име Урсос.

— Познавах Урсос — отвърна Калиадес. — Добър човек. Умря в битката за Дарданос.

— Дъщерите му са сред многото млади жени в града. Ако стените паднат, тяхната съдба ще бъде ужасна. Искам да ги науча да се защитават.

Войнът я изгледа мрачно, сякаш не искаше да каже онова, което мисли.

— Говори направо, Калиадес — настоя тя.

— Когато врагът дойде, господарке, той ще наброява хиляди войни. Лъкът и стрелите няма да решат съдбата на една жена.

Той сведе поглед. Не искаше да срещне очите ѝ.

— Ти участва в обсадата на двореца — каза му тя.

— Бях с микенските нашественици, заедно с Банокъл. Това е добре известно, но тази част от живота ни е вече в миналото.

— Не го казах, за да те смутя. Видя ли ме там?

Той кимна.

— С лъка си рани и уби мнозина от нашите — той замълча, а после добави: — Беше зашеметяваща, господарке.

Тя се изчерви от неочаквания комплимент.

— Но ние, микенците — продължи той, — бяхме дошли подготвени за близък бой. В редиците ни нямаше почти никакви стрелци. Ако имаше, ти щеше да си мъртва.

Тя прие истината в думите му, но каза:

— Калиадес, ако те нападнат въоръжени мъже, какво би предпочел — да си напълно безпомощен или въоръжен с лък?

Той кимна.

— Ще се погрижа да разполагаш с лъковете и стрелите, които ти трябват. Това едва ли ще навреди. Колко?

— В града все още има повече от тридесет Жени на Коня.

— Ще ти дам всичко, което можем да заделим. Но не бива да взимаме от стрелците.

Потънал в мислите си, Калиадес напусна двореца и заслиза през тихия град към източната стена. Вървя по дължината ѝ до източната кула и после се качи на нея. Мъжете от скамандрийския отряд седяха наоколо, говореха тихо, ядяха и играеха игри на късмет. Мнозина бяха заспали на коравия камък, както единствено ветераните могат, дори в най-неблагоприятни условия.

Той се огледа в търсене на Банокъл, но от приятеля му нямаше и следа, затова седна на земята и се облегна на парапета с протегнати крака. Въздъхна и затвори очи, благодарен за кратката почивка. Замисли се за думите на Андромаха за стрелците. Не беше права, макар че нямаше полза от това да спори с нея. Ако нямаше оръжие и беше изправен срещу въоръжени мъже, щеше да разчита на силата и уменията си на боец, а не на някакъв лигав лък. Изпитваше дълбоко вкоренено недоверие към стрелците. Микенците презираха и тях, и прашкарите, както и всеки друг, който се биеше от разстояние. Истинските войни използваша меч, кинжал или копие и се изправяха очи в очи срещу врага. Той си спомни как Коланос уби великия Аргуриос с лъка си като пълен страхливец, и дори сега, след толкова време в гърлото му засядаше бучка при тази мисъл. Беше помолил Татко Зевс да прокълне мерзавеца за това чудовищно престъпление. Усмихна се мрачно, спомняйки си агонизиращия край на Коланос.

Няма да навреди да се дадат лъкове на слугините, за да имат с какво да си играят, помисли си Калиадес. Това ще ги държи заети и ще разсее мислите им от съдбата, която ги чака. И Андромаха беше права за едно — нужна бе само една стрела, за да се убие цар.

Постепенно той осъзна, че някой го гледа, и отвори очи. Пред него стоеше млад войник с провиснала светложълта коса.

— Да, войнико? — попита той и отново затвори очи.

— Господарю, генерале... — младежът се запъна.

— Не съм господар и не съм генерал. Аз съм прост боец. Кажете какво има.

— Искате ли да ме видите — каза младежът.

Калиадес отново отвори очи. Младият войник кимаше отривисто, сякаш за да потвърди думите си.

— Така ли? Защо, кой си ти?

— Казвам се Борос. Борос Родосеца ме наричат.

Най-накрая микенецът си спомни и се ухили.

— Ти си войникът с квадратния щит!

— Да, аз съм. Въпреки че го изгубих в отстъплението през реката — главата му клюмна. — Брат ми ми го даде. Жал ми е, че го изгубих. Беше хубав щит.

— Седни, момко. Ти ми спаси живота. Просто исках да ти благодаря. Никога нямаше да те позная.

Войникът се изчерви, но седна притеснено до Калиадес.

— Казаха ми, че ме търсиш. Не знаех защо. Мислех, че съм направил нещо лошо.

Микенецът се засмя.

— Но това беше отдавна, още през пролетта. Как успя да ме избягващ през цялото това време?

Борос се усмихна нервно, а после потърка лявото си око.

— Бях ранен. Счупих крак и ме отведоха в лечебницата. Мина доста време, докато зарасне — той отново потърка окото си.

— Има ли ти нещо на очите, Борос?

— Не, нищо. Веднъж ме удариха по главата. Просто понякога ме боли, това е.

— Знам какво имаш предвид. Веднъж ме порязаха с меч през лицето... доста отдавна. Все още ме боли при студено време или когато съм изморен.

Те постояха известно време в другарско мълчание, а после Борос попита:

— Никога не съм бил в обсаден град. Ще изколят ли всички, когато нахлуят?

Калиадес кимна.

— Да, момко. Трупаната агресия и жаждата за кръв карат мъжете да вършат ужасни неща. Ще убият бързо войниците и всички в броня. Такъв е микенският обичай. Но хората в града, бежанците, мъже, жени и деца, тях ги чака ужасяваща съдба.

— Но стените не могат да бъдат превзети — възрази Борос. — Всички го казват. Дори не са се опитвали да ни нападат, откак ги

поляхме с горещия пясък. Много от нашите хора казват, че трябва да запечатаме и Скейската порта и просто да чакаме — после добави по-уверено: — Тя определено е слабото ни звено.

Калиадес кимна.

— Това е така, войнико. Но нашите генерали вярват, че врагът ще се откаже, ако обсадата се проточи. Една наемническа армия вече напусна, скоро и други ще я последват. Повечето от тях не са тук за чест и слава, а защото са надушили плячка. А плячката не мирише толкова сладко, ако лагеруваш в унищожен град без храна и жени, които да те забавляват. Знаем, че микенците ще останат, каквото и да се случи, както и критяните на Острозъбия и мирмидонците на Ахил. Но ако те са единствените врагове, изправени срещу ни, ние ще отворим Скейската порта и ще ги нападнем. Тогава, ако Арес води мечовете ни, мъжете на Троя ще победят.

Около него се надигнаха радостни възгласи и той осъзна, че е говорил на висок глас, а троянските войници са го чули. Виковете бяха разпокъсани и бързо затихнаха, но приказките за победа повдигнаха духа на мъжете. Калиадес въздъхна. Той не вярваше в думите си, но някои войници може би щяха да спят по-леко тази нощ, благодарение на тях.

На следващата сутрин той отиде до царските градини, където Андромаха се опитваше да учи група нервни жени да стрелят.

Слугините се справяха зле с лъковете. Повечето от тях бяха твърде впечатлени от присъствието на Андромаха, за да внимават в това, което им говори. Много от лъковете бяха опънати твърде силно и жените не можеха да изтеглят тетивата. Той видя, че принцесата започва да се отчайва, и се зачуди дали вече не съжالياва за идеята си.

Чу я да казва на стройно тъмнокосо момиче:

— Слушай какво казвам, Анио. Издишай и когато въздухът напусне тялото ти, прицели се и стреляй.

Черноперата стрела пропусна целта си, но само на косъм, и Анио се усмихна, когато Андромаха я похвали.

Единствената жена, която наистина изглеждаше обещаваща, стоеше сама малко встрани от другите. Беше висока — не особено красива, помисли си Калиадес, с тежка брадичка, големи вежди и

дълга черна коса, сплетена на дебела плитка на гърба ѝ. За сметка на това беше силна и се справяше с лъка. Запращаше стрела след стрела по мишената, решена да усъвършенства това умение. Чудеше се коя ли е, а после чу Андромаха да я нарича Пентезилея.

Калиадес бе там само за малко, преди да осъзнае, че не помага никому. Присъствието на войн ветеран караше жените да се срамуват дори повече отпреди. Постоянно му хвърляха погледи и си мърмореха една на друга. Той бързо напусна градините и откри, че Банокъл го чака отвън, облегат на една стена.

— Не можех да ги гледам — каза приятелят му, клатейки глава. — До една са безполезни.

— Спомняш ли си първия ден, в който хвана лък? — не му остана дължен Калиадес, осъзнавайки, че е започнал да защитава амбициите на Андромаха. — Тогава не беше по-добър, отколкото са те.

— И сега не съм — призна Банокъл. — Пито пък ти.

Калиадес тръгна към западната част на града и приятелят му го последва.

— Мъжете ми казаха, че миналата нощ си говорил как ще излезем и ще ги избием — продължи едрият войн. — Армиите на Агамемнон, имам предвид.

Калиадес поклати глава и отговори:

— Казах само, че ако още няколко армии се откажат и си отидат у дома, може и да излезем и отново да пренесем битката при тях. Но те все още имат поне петима войни за всеки от нашите. И са по-силни. Имат колкото си искат вода.

— Е, щях да кажа, че планът е глупав — отвърна Банокъл. — Аз обаче бих го последвал. Писна ми да чакам тук. Къде отиваме?

Калиадес водеше през лабиринта от съборетини. На праговете седяха жени и деца, седяха с празни очи и гледаха преминаването на двамата войни. Бебетата пищяха жално, но иначе в града от бежанци цареше тишина.

— Към тракийския лагер — каза той. — Трябва да говоря с Хилас.

— Добре. Чудя се дали имат още от оная тяхна напитка, планинския огън.

— Напитката, за която каза, че има вкус на стари сандали, оставени да се задушават цяла зима и после подпалени?

— Да, добра беше. Чудя се дали им е останало от нея.

Внезапно Калиадес се спря и Банокъл извървя няколко крачки, преди да се усети и да се върне обратно.

— Какво има? — попита той.

— Банокъл, мислил ли си какво ще правим двамата с теб, ако преживеем това?

Приятелят му сви рамене.

— Предполагам, че ще идем някъде другаде. Няма да е на запад. Можем да идем на север с Хилас и тракийците и да им помогнем да си върнат земите обратно. Защо?

Калиадес пое дълбоко въздух.

— Мисля да се откажа от меча — каза накрая.

— Меча на Аргуриос? Може ли аз да го взема?

— Не, имам предвид от битките.

— Не можеш — отвърна Банокъл и се намръщи. — Ние сме братя по меч. Това нищо ли не значи за теб?

— Помниш ли първото ни идване в Троя?

Приятелят му се ухили.

— Голяма битка беше, а? Една от най-добрите.

— Едва не умряхме в онзи ден — припомни му Калиадес. — Мнозина от приятелите ни загинаха, включително Ерутрос, човекът, когото веднъж ми каза, че си искал за свой брат по меч — Банокъл сви рамене и Калиадес продължи: — Оттогава преживяхме много, нали?

Банокъл кимна.

— Тогава си мислех, че светът се дели на лъвове и овце. Ние бяхме лъвовете и силата ни ни даваше власт над овците — Калиадес поклати глава. — Вече нямам това чувство. Всичко е много по-сложно. Но стигнах до извода, че злото в света се причинява точно от хора като теб и мен, приятелю.

— Не ние започнахме войната — Банокъл изглеждаше напълно объркан.

— Мога да споря за това. Или мога да кажа, че Алектруон я е започнал. Или Хеликаон. Но не е в това въпросът. Погледни всички онези армии отвъд стените. Някои от тях си тръгнаха. Не защото са се отказали от войната, а защото тук няма битки за водене и плячка за заграбване. Те отидоха другаде, където отново ще избиват и осакатяват

хора. Мъже като теб и мен, които продават мечовете си за смърт и слава или за да завладеят някое царство.

— Тогава какво ще правиш? Жрец ли ще станеш? — попита Банокъл сърдито.

— Не зная — призна тъжно Калиадес. — Но знам, че ме разбираш, Банокъл. Ти самият неотдавна казваше, че ще се откажеш от битките и ще станеш фермер.

— Това беше преди — каза Банокъл и лицето му потъмня.

Той се обърна и продължи да върви. От разговора им на бойното поле на Скамандър, Банокъл не бе говорил за Руж и краткия им брак. Ако Калиадес се опиташе да повдигне темата, той просто си тръгваше.

Достигнаха тракийския лагер под западната стена в мълчание. Вечер стената беше едно от най-хладните места в града, но в дневната жега войниците издигаха ярко оцветени навеси, с които да се предпазят от жестокото слънце.

Младият Перикъл, син на мъртвия цар Резос и наследник по право на изгубената земя на Тракия, бе изоставил живота в дворците и живееше сред народа си. Момчето бе само на четиринадесет, но бе преждевременно състарено. Обличаше се в традиционните дрехи на киконите и Калиадес не се съмняваше, че когато влезе в битка, колкото и кратко да продължи тя, ще боядиса лицето си като своите войници.

Само десетина от тракийците все още нямаха рани. Още петима лежах в лечебниците, но само двама от тях се очакваше да оживеят. Останалите от петдесетимата ездаци бяха умрели при отстъплението през реката и защитата на Долния град. Оглеждайки малкия лагер, Калиадес се зачуди какво ли мисли водачът им за внезапното си решение от Дарданос да доведе хората си в Троя.

— Добре дошли в лагера ни, приятели — каза Хилас, Повелителя на западната планина, и стана да ги посрещне. — Нямаме много вода, която да ви предложим, но разполагаме с малко хляб.

Калиадес поклати глава. После, сякаш чул мислите му, Хилас каза:

— Не бих избрал да завърша дните си в чуждоземен град, но не съжалявам и за един ден от него. В моята страна имаме поговорка: „Старостта не е толкова достойна, колкото смъртта, но повечето хора копнеят за нея.“ Киконските войни не търсят старост. Всичките ми

синове са мъртви. Ако умрем с чест, няма значение в коя земя ще стане това.

Той се изплю на земята.

— Дойдох да поискам услуга от теб, Хилас — каза Калиадес.

— Казвай.

— Ти имаш много добри стрелци сред твоите хора. Бих искал да взема назаем един, който да демонстрира уменията си.

Хилас се намръщи.

— Мислех, че микенците презират стрелците? Защо искаш това?

— Господарката Андромаха учи жените да стрелят.

При тези думи сред мъжете в лагера се разнесоха викове на неверие и смях. Банокъл се захили заедно с тях.

— Принцесата е превъзходен стрелец, но знае всичко инстинктивно и няма опит в обучението на други — обясни Калиадес. — Също така много от лъковете трябва да се напаснат към женската сила. Може би някой от хората ти...?

Хилас се засмя и поклати глава, а плитките му се разлюляха весело.

— Не, приятелю. Моите мъже могат да научат троянските жени на много неща, но не и как да се правят на глупачки с лъкове и стрели.

— Аз ще помогна — каза Перикъл и се приближи до Калиадес. — Троя и народът ѝ ми дадоха убежище. Господарката Андромаха беше много мила и ме взе заедно с брат ми в дома си, когато дойдохме. Слугинята ни Мирин получи място в царското домакинство, въпреки че е стара и самата тя се нуждае от грижи. Ако мога да сторя нещо, за да се отплатя на града, ще го сторя — той се обърна към другия тракиец. — Имаш ли възражения, Хилас?

Мъжът поклати глава.

— Не, царю мой. Това е хубав жест. И ще бъдеш по-добър учител от тези нехранимайковци — той се ухили и посочи към хората си.

В този момент наблизко се чува викове. Разнесе се звук от тичащи крака, после още викове, писъци и дрънчене на метал.

Калиадес и Банокъл изтеглиха мечовете си и се затичаха към източника на шума.

Около един от двата кладенеца на Троя се беше струпала тълпа. Трима мъже лежаха на земята, двама от тях — очевидно мъртви, а третият — със счупена ръка. Шестимата стражи при кладенеца бяха

извадили мечовете си и гледаха разгневената тълпа. На земята лежеше празна кофа, а безценната вода бе попила в земята.

— Какво става? — извика Банокъл.

— Кладенецът пресъхна, генерале — каза един от стражите. — Тези глупаци се сбиха за последната кофа вода.

XXV ЗАСАДА!

Далеч на юг от града Скорпиос лежеше по корем на каменистата почва на един хребет и гледаше надолу към дългия керван от каруци, който се влачеше из долината на Скамандър.

Той се усмихна. През всичките си години като съгледвач за Троянския кон никога не бе виждал толкова изкусителна и бавна цел. Преброи четиридесет каруци, теглени от магарета, следвани от десет, теглени от волове. От време на време магаретата се спираха, за да могат по-бавните волове да ги догонят. Повече от триста ездачи охраняваха кервана, и всички носеха копия. Но зад Скорпиос, скрити в горите чакаха почти шестстотинте войни на Троянския кон.

Той се зачуди какво ли има в каруците с воловете. Тежка броня, може би, за микенската пехота, или медни кюлчета от Кипър. Или кани с вино от Лесбос.

Претърколи се по гръб и стомахът му изкурка. Беше гладен и отдавна не бе опитвал вино. Последното, което бяха заловили, беше при предишната им атака над каруците, пътуващи между Залива на Троя и армиите, лагеруващи извън града. Оттогава Агамемнон бе станал по-предпазлив. Всеки керван по този маршрут бе охраняван от тежко бронирани и въоръжени ездачи.

Хектор с нежелание бе спрял нападенията. Вместо това атакуваше отрядите, които Агамемнон пращаше в горите и равнините на Ида, за да заловят Троянския кон. Конниците на Хектор познаваха гъсто покритата с дървета местност много по-добре от нашествениците и повеждаха врага в много опасни преследвания, като го примамваха в долини без изход, където го нападаха, избиваха или изчезваха през скрити проходи, когато на свой ред изглеждаха хванати в капан. В резултат на това, съюзниците на Агамемнон отказаха да пращат войските си в горите на Ида, дори и за да режат дъбовете, които им трябваха за греди и подпалки.

Ала лятото отминаваше и собствените провизии на Хектор намаляваха. Това бяха първите каруци, които бяха видели за

последните тридесет дена и за пръв път изобщо толкова на юг.

Скорпиос отново легна по корем и се взря в подножието на склона. Керванът сега бе почти на едно ниво с него. Водачът му беше висок ездач с черен шлем и нагръдник. Скорпиос се опита да си спомни какво му бе казал помощникът на Хектор, Местарес, за вражеската броня. Ахил винаги носеше черен нагръдник, всички знаеха това, но Скорпиос се съмняваше Убиецът да води някакъв си керван с продоволствия. Някои от мирмидонците, неговата лична стража, също носеха черно в чест на своя водач, въпреки че повечето използваха обикновена тесалийска броня. Единственият друг войн, който използваше този цвят, беше Мерионес, приятелят на Одисей и помощник на царя на Крит. Скорпиос не виждаше критянски брони под себе си.

Чу шумолене на камъчета и Юстинос пролази до него.

— Е, момче? Кой мислиш, че са онези? — попита едрият мъж, поглеждайки предпазливо отвъд хребета.

— Не мога да преценя. Но тия петдесет каруци...

— Хм — промърмори другият. — Може би някой чуждоземен търговец си мисли, че ще направи удар, като прати провизии на войските на Агамемнон. Сигурно си мисли, че си струва риска. Може би са изтеглили корабите си в някой залив на юг.

Скорпиос се прозя. Те самите лагеруваха далеч на юг тази нощ и бяха яздили още с пукването на зората. Хектор постоянно ги държеше в движение. Всяка нощ различен лагер. Дните бяха дълги и тежки, а нощите — твърде кратки. А Скорпиос не бе ял нищо от зазоряване предния ден.

— Гладен съм — оплака се той не за първи път. — Съгласен съм с Банокъл за тази част — не мога да се бия на празен стомах.

— Тогава, ако Банокъл още е жив, сигурно стене по-силно и от теб, момко. Но онези каруци може да означават обилна вечеря за нас. Ще е приятно да хапнем нещо, различно от конско месо.

Те запълзяха обратно и се спуснаха по каменистия склон до мястото, където бяха привързани конете им. Ездата до поляната, където чакаха Хектор и Троянският кон, беше кратка. Някои от ездачите се качиха по конете още когато видяха съгледвачите, но принцът остана седнал до лагерния огън, където полираше златото и среброто по огромния си нагръдник.

— Можете ли да ми кажете какво носят? — попита той, когато двамата мъже слязоха от конете.

Юстинос поклати глава.

— Каруците са покрити с платно. Но са около петдесет. И тежат.

— Ами стражите?

— Около триста души. Водачът им носи черно.

Хектор вдигна вежди.

— Възможно ли е да е Ахил?

Юстинос поклати глава.

— Никога не съм го виждал, но казват, че е едър мъж като теб, господарю.

Хектор кимна.

— Значи не е той. Този войн е висок, но слаб.

Хектор поседя замислен известно време, докато един от ездачите не го попита:

— От капан ли се боиш, господарю?

— Може би — отвърна той. — Ако аз исках да устроя засада, щях да го направя точно с голям и бавен керван. Но е изкушаващо. Съгледвачите ни не са откривали други вражески сили наоколо. На юг от нас няма войски, в това сме сигурни.

— И сме огледали всичко на север до самите стени на Троя — добави Юстинос.

Хектор явно взе решение. Изправи се.

— Да ги избием тогава — каза мрачно.

Ездачите се качиха по конете си и потеглиха нагоре по склона. Скорпиос усети познатия нажежен до червено страх в стомаха си при мисълта за предстоящата битка. В тази армия бяха останали шестстотин конника, а имаше и още две по-малки групи, които Хектор бе изпратил на север и изток от Троя. Те превъзхождаха числено ездачите, пазещи каруците, но при все това на Скорпиос му се гадеше от напрежение. По цялото му тяло избликна студена пот, а главата го заболя. Знаеше, че слабостта ще отmine, когато битката започне. Винаги ставаше така.

Щом достигна върха на хребета, той видя как Хектор забива пети в хълбоците на жребца си и се спуска по лекия склон към реката. Керванът беше от другата страна на Скамандър, но сега от нея бе

останало само поточе. Шестстотинте ездачи я прекосиха сред облак прах.

Скорпиос се приведе ниско над врата на жребеца си и се загледа в прахоляка пред тях. Видя как каруците забавят. Ездачите, които ги пазеха, бяха тежковъоръжени с копия, както и с мечове. Те застанаха неподвижно до кервана и се обърнаха да ги посрещнат, вместо да се отдръпнат и да се бият на свободен терен. Скорпиос видя, че Хектор вдига меч си и го върти в кръг около главата. Заобиколете ги!

Младежът яздеше рамо до рамо с Юстинос. Отблъсна едно хвърлено копие с щита си и подкара коня към задната част на кервана. Видя един вражески ездач и се засили към него. Мъжът хвърли копието си точно когато Скорпиос се хвърли отгоре му, но се прицели зле, троянецът го избегна с лекота и заби меч си в гърлото му. Парира свиреп замах към главата си от друг ездач и удари ръката му, като почти я отрязва. Завъртя се точно навреме, за да види летящото към него копие, и вдигна щита си на пътя му, ала силата на удара го свали от коня и той падна на земята.

Много от магаретата започнаха да се паникьосват и се опитаха да избягат от мелето, дърпайки каруците във всички посоки. Скорпиос се претърколи от пътя на едно тежко колело и то профуча край него. После скочи на крака, оглеждайки се за коня си.

В същия момент всичко се промени. Множество остри ножове разкъсаха покривалото на каруцата пред него и двадесетина или повече въоръжени войни изскочиха от нея. Навсякъде вражески войници се хвърляха в атака от прикритието на платницата.

Това беше капан.

Двама микенски войници в кожени нагръдници скочиха от каруцата и се затичаха към него с вдигнати мечове. Скорпиос отблъсна единия удар с ръба на щита си и парира другия със собственото си оръжие. Един ездач се появи от облака прахоляк. Това беше Юстинос. Той повали единия микенец с удар в задната част на врата. Скорпиос се отдръпна от пътя на меч на другия. Приклекна и заби острието си в слабините на мъжа.

Очите му смъдяха от праха и мръсотията във въздуха и той се огледа наоколо за кон. Един вражески ездач изскочи от облака, отстъпвайки гърбом към него, като по пътя отблъскваше свирепата атака на троянски конник. Той не видя Скорпиос, който сграбчи

глежена му и го свали от коня. После младежът заби меча си в лицето на мъжа и скочи на гърба на животното. Обърна го и се втурна в галоп към предната част на кервана, където виждаше високия войн в черната броня.

Хектор стигна дотам пръв. И той бе останал без кон, но не се и опитваше да си намери друг. Изтича с ръмжене към водача в черно, приклепна, за да вземе копие и го запрати към него с жестока сила. Ездачът вдигна щита си, но копието го разби и проби бронята му, събаряйки го от коня.

Въпреки силата на удара войнът се претърколи и се изправи, а шлемът му падна на земята. Беше рус и привлекателен, а косата му бе сплетена на дълги плитки.

— Патрокъл! — прошепна Хектор.

Младежът се усмихна и се хвърли в свирепа атака. Двамата бяха равни по умения, но Хектор бе по-едър и по-силен. Той знаеше това, но също така беше наясно, че Патрокъл може и да е по-бърз от него.

Остриетата им се срещнаха многократно, докато Патрокъл постоянно отстъпваше. Хектор отново атакува и противникът му контрира мълниеносно, порязвайки бузата му. Сега той започна да настъпва, но Хектор блокираше всеки негов удар. Внезапно той пристъпи напред, остриетата им се срещнаха, а юмрукът му се заби в челюстта на Патрокъл. Мирмидонецът изсумтя и падна. Мечът на троянския принц полетя към главата му, но той се претърколи, а после замахна към слабините на Хектор. Когато острието на троянеца блокира удара, той изви китката си и мечът полетя към корема на Патрокъл. Черната броня го отблъсна и той се заби в ребрата му. Патрокъл се отдръпна и се изправи, а после се придвижи наляво, за да защити раната.

Хектор скочи напред с движение, което едва не отхвърли шлема от главата му. Той знаеше, че Патрокъл отслабва. Виждаше кръвта, която се спускаше по крака на мъжа, и знаеше, че е само въпрос на време. Мирмидонецът имаше само един шанс — да нанесе с мълниеносна атака убийствен удар в главата или врата му. Хектор му даде този шанс. Мечът на Патрокъл се стрелна напред. Принцът приклепна и заби оръжието си под нагръдника на младежа и право в сърцето му.

Още преди тесалиецът да падне на земята, принцът вече се бе обърнал, за да види как върви битката. Магаретата ужасено влачеха каруците във всички посоки, вдигайки около себе си огромни облаци прахоляк. Много ездачи още бяха на конете си, но доста други животни се бяха отдръпнали от битката и чакаха, както бяха обучени. Хектор се затича към едно от тях и скочи на гърба му. Около себе си виждаше само облаци прах. Битката беше абсолютно хаотична. Беше невъзможно да се разбере кой печели.

Внезапно мерна движение с крайчеца на окоето си и вдигна щита си в последния миг, за да блокира удар с меч, насочен към гърлото му. Вражеският ездач отново замахна. Хектор избегна удара, а после заби острието си в ребрата на мъжа. Мечът се заклеци и изхвърча от ръката му, когато конят на микенеца отстъпи. Останал без оръжие, той видя как друг конник се спуска към него с вдигнат меч. Вдигна щита си, но един троянец се появи до вражеския ездач и заби меча си в незащитената мишница на мъжа.

Юстинос изтегли меча си и докато микенецът се свличаше върху коня си, се ухили на Хектор, който кимна за благодарност. Точно тогава от облака се появи друг ездач, насочил копието си към гърба на троянеца. Хектор извика. Юстинос се извърна наполовина, но твърде късно. Копието се заби в гърба му с такава сила, че излезе през корема му сред кървав фонтан. Юстинос погледна агонизиращо своя принц, а после се свлече върху гърба на коня си. Жребецът изчезна в прахта.

Хектор изрева, изтегли кинжала си и се хвърли срещу врага. Мъжът, който бе изгубил копието си, се опита отчаяно да извади меча, но принцът го сграбчи за нагръдника и го придърпа към себе си, прерязвайки гърлото му с кинжала си. Взе меча на убития, а после смушка коня си и заобиколи бойното поле, вирайки се в прахта, за да преброи труповете и ранените. Един вражески конник го забеляза и тръгна след него със спуснато напред копие. Хектор се завъртя в последния момент и копието го подмина. Той обезглави войника с един удар на меча.

От облака се появи Местарес на жребеца си, Повелител. Щитоносецът се бе надвесил тежко на една страна, очевидно ранен.

— Спипаха ни, Хектор! — извика той. — Превъзхождат ни числено. Не можем да спечелим!

Принцът изруга, извади бойния си рог от раницата и го приближи до устните си. Изсвири няколко кратки сигнала, за да обяви отстъпление. За няколко мига изглеждаше все едно никой не го чува, а после троянските ездачи започнаха да излизат от прахта, някои ранени, други — подкрепящи другарите си. Само след няколко секунди те вече се отдръпваха, насочвайки се обратно към реката. Хектор събра ездачите, които нямаха рани, и проби редиците на преследващите ги вражески конници, за да ги принуди да отстъпят и да пуснат Троянския кон да се измъкне.

Накрая принцът обърна коня си и се втурна в галоп към гористите хълмове.

Призори на следващия ден Скорпиос седеше сред дърветата на мястото, където Скамандър извираше от гората и се спускаше под дървения мост, преди да навлезе в равнината.

Очакваше се да следи местността, но очите му постоянно се навлажняваха. Винаги се беше страхувал за собствения си живот преди битка, но никога за този на Юстинос. Едрият мъж изглеждаше неунищожим. Двамата бяха яздили заедно години наред, първо с Енион, Керио, Урсос и Олганос, които сега до един бяха мъртви. Той бе единственият оцелял от шестимата.

Силата на мъката му го бе деморализирала. Не бе спал през по-голямата част от нощта. Докато слушаше хъркането на другите ездачи около себе си, не спираше да преиграва в главата си начина, по който битката трябваше да протече. Юстинос винаги се грижеше за него и пазеше гърба му, ала той не можа да стори същото за стария си приятел. Мисълта не спираше да се върти в ума му, докато мозъкът му не отказа и Скорпиос не потъна в накъсана и неспокойна дрямка.

Събуди се преди съмване, все така изтощен и изпаднал в тежка меланхолия. Хектор го прати обратно до мястото на битката, за да види дали врагът е прибрал ранените и убитите. Бяха го сторили. Дори счупените каруци бяха отнесени за подпалки.

През нощта Скорпиос бе решил, че щом войната приключи, ще се върне във фермата на баща си. Сега, когато вече беше ветеран и зад гърба си имаше години, изпълнени с битки заедно с Троянския кон, нямаше да се бои от стареца. Със златото, което Хектор щеше да му

даде за вярната служба, щеше да си купи малка къща и да помага на баща си за добитъка. Селото се намираше далеч на изток, на границата за хитските земи. Скорпиос за пръв път се зачуди дали фермата още е там и дали баща му и братята му все още се събуждат по тъмно всяка сутрин, за да започнат да работят, и дали спят на полето, за да пазят добитъка от хищници, докато майка му работи от зори до мръкване, за да изхрани семейството. Най-младата му сестра сега щеше да е на дванадесет — почти жена. Той поклати глава със съжаление. Вече не знаеше нищо за тях. Може би братята му бяха напуснали фермата, за да станат войници. Ако бе така, сигурно и те бяха мъртви.

Внезапно Скорпиос се почувства съвсем сам. Предсмъртното изражение на Юстинос неспирно проблясваше в ума му. Откри, че не може да си представи лицето на приятеля си усмихнато или спокойно. Само в агонията на смъртта. Затвори очи от болка.

Когато ги отвори отново, видя малка точица в далечината — ездач, който идваше откъм Троя. Конникът спря и слезе от жребеца си. На Скорпиос му се стори, че чува мъжа да вика нещо, но беше твърде далеч, за да разбере думите.

След известно време ездачът се качи обратно на коня и продължи по брега на реката. Когато се приближи по-близо, младежът видя, че носи черна броня. Младият троянец го изгледа невярващо. Един-единствен брониран войник толкова далеч от другарите си. Трябва да е някой от нашите, помисли си. Със сигурност не може да е вражески войн, който би навлязъл сам в чуждата територия.

Конникът отново спря и този път Скорпиос чу думите му, носени от северния вятър:

— Хектор! Хектор! Излез да се бием! Ела и се бий с мен, страхливецо!

Войникът погледа още известно време, докато ездачът продължи надолу по реката, спирайки на всеки неколкостотин крачки. Зачуди се какво ли да стори — да се върне да докладва на Хектор или да проследи конника. Наоколо имаше и други съгледвачи, така че той продължи да гледа, подпрял гръб на едно дърво. Все някой друг щеше да отнесе странната новина на Хектор.

Той все още гледаше ездача, когато чу почти недоловимо движение зад гърба си и се обърна, за да види меча, опрян в гърлото му.

— Сега можеше да си мъртъв — каза Хектор и прибра меча, докато се появяваше изпод храстите.

— Съжалявам, господарю — отвърна Скорпиос и се изчерви. — Провалих те.

Троянският принц приклепна до него.

— Не изглеждаш добре, момко — отбеляза той. — Вчера изгуби добър приятел.

Скорпиос кимна нещастно. Хектор постави ръка на рамото му.

— Юстинос беше добър воин. Рядко съм виждал по-добри. Погрижи се да похапнеш днес и тази нощ ще спиш по-добре. Така — той обърна поглед към ездача в черно, — какво мислиш за това?

— Мисля, че е полудял. Трябва да знае, че в тези гори има стотици войни, които могат да излязат и да го убият само за миг.

— Но знае, че няма да го сторят, защото е човек на честта, а такива хора, противно на всички доказателства, вярват, че и другите са като тях. — Последва дълга тишина. — Това е Ахил, момко, а вчера аз убих неговия приятел Патрокъл.

— Ще излезеш ли да се биеш с него? — Скорпиос изрече въпроса бързо и без да се замисли.

Хектор помълча известно време, а после каза:

— Вероятно ще дойде моментът, когато ще го направя. Но няма да се бия с него днес, когато от това не зависи нищо, освен честта на двама мъже.

„Нима това не е достатъчно?“ — искаше да попита Скорпиос, но замълча.

На следващия ден ездачът беше жрец на Арес. Скорпиос стоеше на коня си там, където всеки можеше да го види — високо на хребета, заедно с други мъже от Троянския кон. Те гледаха жреца, облечен в черна роба с два червени пояса, докато той се приближаваше нагоре по реката, спирайки от време на време, за да повтори предизвикателството на Ахил към Хектор. Троянците го гледаха през по-голямата част от деня, докато слънцето не се спусна зад хоризонта и жрецът не се върна в града.

XXVI ГНЕВЪТ НА АХИЛ

На третия ден ездачът беше царят на Итака.

Качен на набит червеникавокафяв кон и с широка сламена шапка, която да пази главата му от жаркото слънце, Одисей много ясно осъзнаваше, че му липсва елегантността на Ахил и дори на жреца. Спомняше си, че Пенелопа веднъж му каза, че язди като чувал с моркови. Тогава той призна:

— Чувалът с моркови ще се срамува да язди толкова зле, обич моя.

Той бавно стигна до мястото, където Скамандър извираше изпод дървения мост до гористите хълмове, слезе с радост от коня и седна да почака. Беше си донесъл достатъчно храна за двама души, но бе подготвен да се наслаждава на мира и тишината на деня и сам.

Слънцето започваше да се спуска по небето, когато най-накрая видя конник, който се приближаваше към него откъм дърветата. Трябваше му един поглед, за да разбере, че това е Хектор, по размерите му и начина на яздене. Когато троянският принц се приближи, Одисей видя, че е остарял много от последната им среща. Хектор спря коня си и го изгледа мълчаливо, а после слезе.

— Е, царю — каза той студено, — отново се срещаме при странни обстоятелства. Днес ти ли си свирката на Ахил?

Одисей сдъвка парче хляб и преглътна. Игнорирайки въпроса, той посочи към черния кон, който Хектор яздеше.

— Къде е Арес? Не може да е остарял. Помня го като младо жребче само преди шест години.

— Великият Арес е мъртъв — Хектор въздъхна, а суровото му държание се стопи, когато седна на брега. — Падна в битката за Скамандър, пронизан в гърдите.

— Видях това — отвърна Одисей и се намръщи. — Но после го видях да става и да прекосява реката, за да спаси хората ти.

Хектор кимна с натъжено лице.

— Той имаше велико сърце, но то бе смъртно ранено. Падна и умря, преди да достигнем града.

— Този има диви очи — отбеляза царят, загледан в черния кон, който отвърщаше с омраза на погледа му.

Хектор се усмихна.

— Името му е Герой. Природата му е дива. Това е конят, който прескочи пропастта на Дарданос. Чувал ли си историята?

— Та аз измислих историята — изкикоти се Одисей. — Изненадан съм да видя, че създанието няма криле и от ноздрите му не излиза огън.

Смехът на Хектор иззвънтя в долината.

— Наистина се радвам да те видя, морски чичо. Липсваха ми компанията и историите ти.

Одисей видя, че част от товара на войната пада от раменете на младия мъж.

— Ето, хапни малко хляб и сирене. Съмнявам се да си имал този лукс през последните дни. Сигурно ще ти се стори като пиршество в Залата на героите.

Хектор се нахвърли яростно върху храната и царят на Итака извади от торбата си още осолен хляб и сирене, както и малко изсушени плодове. Имаше и стомна разрежено вино. Двамата отпиха малко, а после Одисей се излегна с ръце зад главата. Небето беше толкова бледосиньо, че изглеждаше почти бяло. Той подуши зимния ветреца.

— Въздухът мирише на есен — отбеляза Хектор, поглъщайки последните остатъци от хляба. — Скоро може да завали, така че градът вероятно ще преживее до зимата.

— Без храна? — изсумтя Одисей.

Троянският принц го изгледа.

— Нито ти, нито аз можем да предположим колко храна им е останала. Сигурно имате шпиони в Троя, но и стотици да са, не струват нищо, ако не могат да изнесат информацията си.

— И цяло езеро обаче няма да им помогне, ако нямат зърно и месо — възрази Одисей. — И двамата знаем, че ситуацията в Троя вече сигурно е бедствена.

Те постояха в тишина още известно време, заслушани в ромоленето на реката и птичите песни високо в небето. После Хектор

попита:

— Дошъл си да ме предизвикаш да се бия с Ахил?

Царят отпи от стомната и избърса уста с опакото на ръката си.

— Агамемнон отправя интересно предложение. Реших, че трябва да го чуеш — когато Хектор не отвърна нищо, той продължи: — Ако се биеш с Ахил на живот и смърт, той ще позволи на жените и децата на Троя да напуснат града, независимо от резултата.

Хектор го погледна в очите.

— Включително жена ми и сина ми?

Одисей въздъхна и сведе поглед.

— Не, това не би позволил. Членовете на царското семейство нямат право да напускат Троя. Нито дарданското момче, сина на Хеликаон, или двамата тракийски принцове.

— Вярваш ли на Агамемнон?

Одисей избухна в смях.

— В името на черните топки на Хадес, не!

Хектор поклати развеселено глава.

— А защо аз да му вярвам?

— Защото ще се погрижа условията на предложението да станат достояние на царете и техните армии. Повечето от тях са гнусна сбирщина, но няма да допуснат клането на невинни, ако безопасността им е гарантирана от всички. Това е против идеята им за чест. А и моите итакийци ще осигурят на жените и децата безопасен коридор до неутрални кораби в Залива на Херкулес.

— А защо да вярвам на теб, Одисей? Ти си враг на Троя, който е платил на убиец, за да погуби нашия роднина Анхиз.

Царят на Итака с мъка удържа стика си. Гордостта му го изкушаваше да разкаже на принца истинската история за Карпофорус и заговора за убийството на Хеликаон, ала не го стори. Това е история на Хеликаон, напомни си отново. Той сам ще я разкаже на Хектор един ден, ако реши.

Затова отвърна само:

— Струва ми се, че нямаш избор, момко. Аз ти предлагам начин да спасиш живота на стотици троянски жени и техните деца. Ако ми обърнеш гръб и си тръгнеш, никога няма да можеш да живееш със себе си. Ти си мъж на честта. Не би могъл да постъпиш иначе.

Хектор кимна, но не каза нищо. Те седяха дълго време, докато мракът не се сгъсти и въздухът не започна да захладнява.

Накрая принцът заговори с нетипично напрегнат глас, сякаш потискаше някаква силна емоция:

— Казваш, че съм мъж на честта. Но на мен ми се струва, че всеки ден от живота ми е лъжа и всяка дума, която изричам, е невярна.

— Ти си най-почтеният човек, когото познавам — отвърна Одисей без колебание.

Хектор го изгледа и той видя болката в очите му.

— Ако повтаряш една и съща лъжа достатъчно дълго, тя рано или късно ще се превърне в истина.

Царят поклати яростно глава.

— Истината и лъжата са два различни звяра — толкова различни, колкото лъвът и гущерът. Това са сложни животни, които споделят някои общи черти — и двете имат по четири крака, две очи и опашка. Ала не можеш да сбъркаш едното с другото. Аз разпознавам истината, когато я видя, разпознавам и лъжата — той се замисли. — Срещал ли си някога Елена, съпругата на Парис?

Хектор кимна.

— За кратко. Срамежлива жена и много силно влюбена в брат ми.

— И аз я срещнах веднъж — каза Одисей. — Стори ми се мила, но с мише излъчване и доста обикновена. Знаеш ли как е умряла? — Хектор кимна и се намръщи. Царят продължи: — Мъжете, които са били там, когато тя се е хвърлила заедно с децата си от висините на Царска радост, говорят за нея като за велика красавица. Из всички лагери се говори за прекрасната Елена и смелостта ѝ.

— Какво се опитваш да кажеш, морски чичо?

— Само това, че те не лъжат. Войниците не могат да говорят за жените с думи, които не познават. Те не се възхищават на добротата, скромността и себеотрицанието. Но се възхищават на саможертвата на Елена и затова казват, че е красива, като богиня сред простосмъртните. И това е истината. Ти страдаш под тежестта на огромен товар, Хектор. И преди сме говорили за това, ала не искаш да ми го разкриеш. Но да не разкриваш нещо за себе си не те прави лъжец. Ти показваш истинската си природа с всяко свое действие.

Хектор не каза нищо и Одисей се зачуди дали мъката му е породена от любовта между Хеликаон и Андромаха. Но младият мъж изглежда страдаше от някакво вътрешно мъчение, обвиняваше себе си за нещо, а не се ядосваше на други. Царят сви мислено рамене. Ако Хектор не искаше да споделя проблемите си, нищо не можеше да се направи по въпроса.

— Веднъж вече победи Ахил публично, на Сватбените си игри, в юмручен бой пред хиляди зрители — каза той, връщайки се към мисията си. — Това ще бъде битка с мечове до смърт. Ахил търси отмъщение. Преди два дни ти уби щитоносеца му Патрокъл.

Хектор кимна.

— Зная. Познах го. Беше опитен войн.

— Така е. И аз много го харесвах.

— Чия идея беше засадата?

— На Агамемнон. Той изчисли, че досега сигурно провизиите ви вече свършват и ще се изкушите да нападнете продоволствен керван. Патрокъл сам предложи да го води. На него лесно му доскучаваше и дългото лято, в което не се случи нищо, му влияеше по-тежко, отколкото на повечето от нас.

— И Ахил се е съгласил с това?

— Не, той отказа да го пусне, но Патрокъл все пак отиде, опълчи се на заповедта на царя си. Сега е на кладата, а Ахил е побеснял. Смята, че умишлено си го нападнал, за да му се отплатиш за победата си в Игрите.

— Това е лудост! Защо му е да мисли това?

Одисей помисли известно време и после каза:

— Аз много харесвам Ахил. Участвал съм редом с него в няколко битки и цяло лято живеем на едно място. Харесвам го — повтори той, — но също като сестра си Калиопа и той има вътрешни демони, с които се бори ежедневно. Честта му е смисълът на неговия живот, но тази чест означава, че той винаги трябва да се съревновава — със себе си и с другите. Честта за него означава винаги да побеждава и ако не го стори, това го яде отвътре като тумор в сърцето. И разбира се той мисли, че ти изпитваш същото и че нямаш търпение да влезете в битка. Не може да разбере защо се колебаеш. Нарича те страхливец, макар самият той да не го вярва.

Одисей се спря за момент, после продължи:

— Агамемнон ще бъде много щастлив този бой да се проведе. Ако ти умреш, троянската кауза ще получи жесток удар. Ако Ахил умре, той пак ще ликува тайно.

— И защо?

— Бащата на Ахил, цар Пелей от Тесалия, беше тиранин и страхливец. Агамемнон можеше да го манипулира и му харесваше да има такъв северен съсед. Но Ахил ще бъде силен цар и ако някога те се върнат в земите си — опасна нова сила на границата на Микена.

— Ако някога се върнат в земите си ли, Одисей. Тези царе са пълни глупаци, ако си мислят, че могат да отсъстват толкова дълго и да не се сблъскат с проблеми у дома. За тях нещата никога няма да бъдат същите.

— Така е — съгласи се радостно Одисей. — Жената на Агамемнон, Клитемнестра, го ненавижда, или поне така се говори. Сигурен съм, че вече има нов съпруг, който чака в готовност.

Лицето на Хектор помръкна при тези думи и царят на Ятака се наруга мислено. Хектор се бои, че Андромаха само чака той да умре, за да се омъжи за Хеликаон. Ах, какви глупаци сме понякога, помисли си тъжно.

— Стъмва се, а аз нямам настроение да яздя обратно посред нощ — каза Одисей. — Ще лагерувам тук. Ще те чакам до утре по обед. Ако не дойдеш, ще се върна в града сам.

Двамата станаха, а после се прегърнаха като стари приятели. Грозния цар потупа принца по рамото.

— Върни се в Троя с мен! — каза той настоятелно. — Бий се с Ахил! Това ще бъде най-великият двубой, виждан някога от смъртните, а името на Хектор ще се помни до края на вечността!

На следващия ден царският помощник Полидорус седеше в украсената със злато колесница на Приам, докато тя се движеше през градските улици, охранявана от тежковъоръжени ездачи. До него царят бе увит в тежко вълнено наметало, въпреки че младият войник се потеше под бронзовия си нагръдник и се задушаваше от следобедната жега.

Той хвърли един бърз поглед на стареца, който се оглеждаше наоколо си, а лицето му представляваше маска на страх и объркване.

Приам напускаше двореца за пръв път от началото на лятото, а оттогава много неща се бяха променили и нито едно — към по-добро.

Царят бе обявил решението си тази сутрин да посети Великата кула на Илион. Полидорус намери причина да отложи разходката, надявайки се Приам да забрави за нея, както бе ставало винаги преди. Но този път старецът настоя и накрая помощникът накара да докарат златната колесница до портите. Страхуваше се какво ще си помисли народът, когато види своя цар объркан и с размътен ум, затова нареди на колесничаря да се движи възможно най-бързо до кулата и да не спира по никаква причина, дори ако Приам му нареди.

— Не познавам този град — измърмори нервно царят, докато блестящата колесница преминаваше край бедняшките съборетини на бежанците. — Къде сме, момче? Това Угарит ли е? Трябва да побързаме да се върнем у дома. Синовете ми заговорничат против мен. Искат да ме видят мъртъв. Не вярвам на Троил, никога не съм му вярвал. Хекуба ме предупреди. Тя знае как да се справи с него.

Полидорус не каза нищо и царят утихна, загледан в града около себе си, който му беше чужд. По улиците имаше съвсем малко хора, макар помощникът да знаеше, че в разнебитените колиби се криеха стотици хора, които бавно умираха от глад, жажда и отчаяние. Бебетата и старите хора се предадоха първи. Когато и последният кладенец пресъхнаше, което той знаеше, че може да стане всеки миг, хората в града щяха да умрат за три или четири дена.

Достигнаха стълбите към южния парапет. Приам слезе от колесницата с помощта на един войник, и бавно се изкачи по тях, докато стражите му в пълно бойно снаряжение вървяха отпред и отзад. Войниците, пазещи стената, гледаха с отворени уста как техният цар минава край тях. Неколцина нададоха радостни възгласи, но звукът бързо замря и отстъпи място на зловещо мълчание. Полидорус се гмурна в мрака на Великата кула и погледна нагоре към тясното каменно стълбище със стомах, свит на възел от страх. Но Приам се бе качвал до върха хиляди пъти и стъпките му бяха сигурни. Младият войник тръгна след него с поглед, впит в кокалестите глезени на стареца, а не в стръмната пропаст отдясно. Знаеше, че ако царят падне и двамата ще паднат. Полидорус щеше да се опита да го спаси, а това не беше възможно. И двамата щяха да умрат, размазани на камъните

долу. Старият цар се спря на половината път и се облегна на влажната стена, за да си почине, а после пое дълбоко дъх и продължи.

Когато излязоха отново на слънце, Полидорус въздъхна облекчено. В Троя бе рядкост вятърът да не духа, но на върха на кулата въздухът не потрепваше. Небето над тях беше бледосиньо и безоблачно.

Приам придърпа още по-плътно наметалото около себе си и застана над южната стена. Загледа се надолу към разрушения Долен град с безизразно лице. Погледна в далечината. Внезапно посочи и каза:

— Хектор идва.

Полидорус погледна в указаната посока и видя двама конници, които яздеха през равнината на Скамандър към Долния град. Виждаше, че единият от тях е едър мъж — едър като Хектор — който язди черен жребец, но не можеше да види лицето на никой от двамата.

— Синът ми. Синът ми си идва — каза щастливо старецът.

Мислите на Полидорус се насочиха към неговия собствен син, както ставаше винаги, когато им позволеше. Момчето все още бе сукалче и младият помощник на царя оставаше без дъх при мисълта за рехавата му тъмна косица, меките бузи и щастлива усмивка. Полидорус отдавна бе взел решение. Когато градът паднеше, той щеше да остави стареца на съдбата му и да изтича при Касила и момчето. Щеше да ги брани с живота си. Не можеше да стори нищо друго.

— Кой е това с него? — попита Приам.

Младият мъж отново погледна към ездачите. Те прекосяваха широкия нов мост, построен от врага над защитния ров. В тихия следобед му се стори, че дори чува копита, трополящи по дървените дъски. Внезапно стреснат, осъзна, че това наистина е Хектор, който яздеше спокойно, с една ръка на юздите, а другата — вдигнала шлема му с високия гребен пред него. От едната му страна яздеше царят на Итака. Какво търси Хектор във вражеския лагер, запита се Полидорус?

— Одисей! — извика старецът и размаха юмрук. — Предателско псе! Отсечи му главата, сине мой! Убий помяра!

Сега под тях се разнесоха викове, когато от сенките на руините се появиха други хора. Стотици войници — микенци, тесалийци и наемници — се затичаха към главната улица, по която яздеше Хектор. Те се наредиха от двете страни на пътя му, гледайки троянския принц и

Одисей. Чуха се няколко обиди, но те бързо заглъхнаха, а после настана тишина, докато двамата ездачи се придвижваха към Скейската порта.

Полидорус бързо изтича до страната на кулата, която гледаше надолу към портите. Там стоеше огромен тъмнокос мъж в черна броня. Войникът веднага го позна. Какво става, зачуди се той?

Между тримата мъже пред портите се проведе кратък разговор, а после Ахил се отдръпна и си тръгна, очевидно доволен. Хектор погледна нагоре и гласът му изгътна:

— Отворете портата! Аз съм Хектор, принц на Троя!

Полидорус изтича до вътрешната страна на кулата и се наведе ниско над парапета.

— Отворете! — извика той на стражите долу. — Хектор се завърна! Отворете портата веднага!

Андромаха си почиваше на един диван на източната тераса, когато до ушите ѝ достигна далечният звук на радостни възгласи. Тя седна и погледна към Акса, която отвърна на погледа ѝ неразбиращо. И двете станаха и отидоха до парапета, но не видяха нищо оттам. Възгласите се засилваха все повече и повече.

— Ще изляза да видя какво става — каза Андромаха.

— Може би врагът си е тръгнал и ние сме спасени — предположи Акса.

— Може би — отвърна принцесата без особена надежда. Излезе от покоите и забързано прекоси двореца.

Навън царската стража също изглежда не знаеше какво се случва. Бяха извадили мечовете си, готови за действие. После Политес се появи със собствените си охранители. Изглеждаше разтревожен.

— Защо чувам викове на радост, Политес? — попита Андромаха, но той поклати глава.

После един ездач долетя в галоп по каменната улица и се насочи към тях. Скочи от коня си и извика:

— Принц Хектор се върна, господарю! Той е тук, в града!

Шумотевицата се приближи още повече и сега Андромаха чуваше думата, която всички повтаряха отново и отново:

— Хектор! Хектор! ХЕКТОР!

Надеждата разцъфна в сърцето ѝ, последвана незабавно от пронизващ страх. Лятото бе преминало без никакви събития. Въпреки че врагът лагеруваше пред портите, беше невъзможно да си изплашен през цялото време и в крайна сметка, докато дългите горещи дни следваха един след друг, в Троя настана спокойствие. Сега колелото на събитията отново започваше да се върти и нещо подсказваше на Андромаха, че това означава началото на края.

Когато съпругът ѝ най-накрая се появи, повел за юздите коня си към царския дворец, той бе обкръжен от тълпа радостни троянци. Войниците бяха образували защитен кордон около него, но хората непрестанно се опитваха да го пробият, за да докоснат робата или сандалите му. Черният кон помръдваше нервно, но Хектор го държеше здраво. Когато се приближи към двореца, стражите отблъснаха тълпата, но това не ги спря да крещят името му и да надават радостни викове.

Хектор се усмихна, когато видя Андромаха, и спря коня си. Слезе изморено, а после я прегърна, протягайки ръка към брат си.

— Андромаха. Политес. Радвам се да ви видя и двамата.

— Благодарим на боговете, че си тук, Хектор — отвърна брат му.
— Но как и защо? Не те очаквахме.

Хектор поклати глава.

— Първо трябва да поговоря с татко.

— Той не е добре... — започна Политес.

— Зная — прекъсна го Хектор с тъжен глас. — Въпреки това той все още е цар и аз трябва да говоря първо с него.

Той стисна леко ръката на Андромаха за миг, а после я пусна и тръгна към царския дворец, следван от брат си. Тя пък се върна в покоите си, за да се пребори с бурята в ума си. Чакането никога не ѝ се удаваше лесно и откри, че кръстосва нагоре-надолу терасата, неспособна да си отдъхне от несигурност и притеснения. Небето потъмня и двете момчета си легнаха, но Хектор още го нямаше.

Накрая вратата се отвори тихо и той бе там, облечен в стара сива туника и кърпено наметало. Тя изтича в обятията му. Хектор я поддържа известно време, заровил лице дълбоко в косата ѝ. После Андромаха вдигна поглед и каза с усмивка:

— На брега на Симоент ти казах, че ще се срещнем отново.

Загледан с мрачно изражение в лицето ѝ, той каза:

— Ще има дуел, Андромаха.

Тя пое дълбоко дъх и попита:

— С Ахил, нали?

Принцът кимна.

— Убих приятеля му Патрокъл и той е жаден за отмъщение.

Тя осъзна, че в нея се надига гняв и се отдръпна от прегръдката му.

— Това не е игра, съпруже! Този негов приятел е дошъл тук, също като Ахил, за да плякоса града ни, да избива и осакатява. Нима си длъжен да се биеш с Ахил, защото си убил приятеля му? Хектор, та ти си избил стотици хора в битка, откак е започнала войната. Трябва ли да се занимаваш и с техните приятели? — усещаше сарказма в гласа си и се мразеше заради него, но не можеше да спре. — Това е нелепо, съпруже! — Той отвори уста, за да заговори, но Андромаха извика: — И да не си казал думата „чест“! Гади ми се вече от нея. Струва ми се, че честта значи всичко, което мъжете решат, че значи.

Хектор я гледа, докато гневът ѝ не намалня.

— Ако се бия с Ахил, те ще пуснат жените и децата ни да си тръгнат. Агамемнон се закле, а Одисей го гарантира.

— И ти им вярваш? — попита тя, но гневът ѝ бе намалнял и вече не можеше да се уповава на него. — Ще пуснат ли и Астианакс?

Хектор поклати тъжно глава.

— Ако се бяха съгласили на това, нямаше да им повярвам.

— Това все още е върховна глупост — повтори Андромаха с тъга в гласа.

— Какво не е наред, Андромаха? — попита той нежно.

Тя поклати глава в опит да прочисти мислите си. Какво ми става, запита се? Съпругът ми се връща при мен, след като е спасил живота на троянските жени и деца, а аз му крещя като някоя рибарка. Вдигна поглед и му се усмихна.

— Съжалявам, обич моя. Но какво ще стане, ако Ахил те убие? Агамемнон ще изпълни ли обещанието си? Защо му е да го прави?

— Портите ще бъдат отворени призови и жените и децата ще излязат, без никой да им пречи — обясни той. — Ще ги ескортират до Залива на Херкулес, където ще се качат на кораб за Лесбос. Портите ще се затворят отново по обяд, когато дуелът ще започне. Така че двамата с Ахил няма да се срещнем преди невинните да са на свобода.

— Можеш ли да спечелиш?

— Побеждавал съм всеки, който някога се е изправял срещу ми. И съм надвивал Ахил преди. Ти беше там.

— Да. Бяхте брутални.

Хектор кимна.

— Юмручният бой често е такъв. Това обаче ще е дуел с мечове до смърт.

Кръвта ѝ изстина при мисълта.

— Трябва да свърши бързо — каза, мислейки си за дуела на Хеликаон с Персион.

— Да — съгласи се той. — Колкото по-дълго продължи, толкова по-вероятно е да ме убие. Много е опитен, ужасно бърз и е по-млад от мен. Но има слабости. Гордостта и суетата са негови постоянни спътници. Те са несигурни приятели и често дават лош съвет.

— Това не е много успокояващо — отвърна Андромаха и се усмихна леко.

Хектор поклати глава.

— Друго не мога да ти предложа.

Той поръча храна и яде осолена риба и хляб, докато заедно отпиваха вино и говориха досред нощ. Андромаха му разказа за отчаяното положение в Троя, за това, че целият град сега разчита на един несигурен кладенец за вода, както и за тежкото състояние на складовете с жито. Обсъдиха успехите на „Ксантос“ и Троянския кон. Той я разпита за Астианакс и тя го разсмя, разказвайки му тривиалните клюки в двореца.

Накрая Хектор, по-изморен, отколкото можеше да изрази с думи, се хвърли на леглото и незабавно заспа. Андромаха го гледа известно време с болка в сърцето, а после излезе обратно на терасата.

Луната се издигаше високо и тя я гледа известно време. После направи нещо, което не бе правила, откак напусна убежището на Тера. Замоли се на собствената си богиня, Артемида — лунната господарка:

— О, Повелителко на дивото — започна тя, — защитничка на малките деца, смили се над своята сестра и защити мъжа ми утре. Пази го, за да може той да се върне да пази своя син.

После легна на дивана, заслушана в нощните звуци на града, и накрая се унесе в неспокоен сън.

Дневната светлина озаряваше терасата, когато я събуди силен крясък. Тя скочи стреснато и се втурна вътре. Намери малкия Астианакс, застанал на вратата на спалнята си и загледан изплашено в Хектор, който си бе сложил бронзовата броня и шлема с високия черно-бял гребен.

Съпругът ѝ се засмя и свали шлема.

— Не се плаши, момче — той коленичи до детето и го вдигна пред лицето си. — Ето, виждаш ли, че ме помниш. Аз съм татко ти.

Астианакс се ухили радостно и извика:

— Тате! Донесе ли ми пони?

— Не още, момче. Когато станеш малко по-голям, ще получиш понито, както ти обещах.

Детето се пресегна и прокара малката си ръка по златния кон, изобразен на бронята на Хектор.

— Като този ли, тате?

— Да, точно като този.

Хектор погледна Андромаха и в очите му имаше болка, докато държеше момченцето до себе си. Той поклати глава и тя разбра какво си мисли.

— Много други синове ще живеят заради това, което правиш днес — увери го тя.

Хектор въздъхна дълбоко и погледна надолу към огнената коса на момчето.

— Не е достатъчно — каза накрая. — Никога не мога да сторя достатъчно.

XXVII

НАЙ-СМЕЛИЯТ СРЕД ТРОЯНЦИТЕ

Когато зората започна да хвърля розовите си лъчи над града, масивната Скейска порта се отвори съвсем малко и едно малко момиче излезе навън. Беше почти бебе, с големи сини очи и златни къдрици. Когато видя въоръжените мъже, подредени в две редици отвън, тя спря изненадана, а после внезапно седна в прахта и започна да плаче.

Младата жена, която я последва през портите, извика:

— Суса, казах ти да ме изчакаш!

Тя видя вражеските войници и лицето ѝ пребледня, но изтича и вдигна детето. Носеше безформена торба с притежанията си под едната ръка, а плачещото момиченце хвана с другата. После се огледа.

Одисей пристъпи напред.

— Знаеш ли накъде да вървиш, жено?

Тя кимна нервно.

— Тогава върви! — изрева той и посочи надолу по пътя, който водеше през Долния град и през равнината на Скамандър, към безопасността на морето.

— Благодаря ти — прошепна тя и мина край него със сведена глава. — Благодаря ти, господарю.

След нея през портите мина хърбава старица с две деца — момче и момиче — които държеше здраво за ръцете. Тя изгледа войниците злобно, а после притича край тях възможно най-бързо.

Докато още и още жени излизаха през портата, Одисей сигнализира на итакийските си ездачи да ги изпроводят до Залива на Херкулес. Един от тях насочи коня си към първата жена и, навеждайки се от седлото, вдигна плачещото бебе с една ръка и го завъртя пред себе си. Момичето незабавно замлъкна, удивено от рязката промяна.

Потокът бежанци от града не секна цялата сутрин и по изчисленията на Одисей редицата се простираше по целия път от Скейската порта до залива. Имаше и няколко теглени от магарета каруци, както и един-два прегладнели коня, но повечето жени вървяха пеша. Майки водеха малки деца, а млади момичета се движеха на

групи, но много от бежанците бяха корави старици — съпруги на войници и слугини, свикнали на дълги разстояния и вървене след придвижващи се армии. Те не пребледняха, когато преминаваха край вражеските войници. Движеха се с високо вдигнати глави.

Одисей поглеждаше от време на време към Агамемнон. Висок и изгърбен в черното си наметало, микенският цар също гледеше бежанците. Царят на Итака си го представи като гладен лешояд, лишен от жертвата си. До него стоеше слаб и смугъл мъж на име Долон. Всеки път, когато някоя жена или дете с червена коса излезеше през портите, Агамемнон поглеждаше към него и той поклащаше глава в отрицание. Одисей знаеше, че човекът някога е бил на служба в троянския царски дворец, и предположи, че е бил добре възнаграден за работата си.

Малко преди обяд бежанците, излизащи през портата, свършиха. Сред чакащите войници се спусна напрегната тишина, а после напред излезе и самият Хектор. Той носеше бронзовата си броня и държеше шлема с черно-белия гребен под мишница. В другата стискаше четири меча. Изглеждаше двойно по-голям от всеки от мъжете около него и ги гледеше безизразно. Скейската порта се затвори и всички чува залостването на резето.

Одисей пристъпи към принца, който го попита:

— Ще бъдат ли в безопасност, морски чичо?

Царят кимна.

— Имаш думата ми. Първите, които излязоха, вече са на кипърските кораби. Капитаните им получиха добри пари, за да ги откарат до Лесбос. А много от тях ще имат достатъчно, за да си платят пътуването оттам нататък.

Лицето на Хектор беше мрачно и Одисей виждаше напрежението край очите му.

— Тогава давай да приключваме — каза принцът накрая.

Следвани от стотици войни, двамата тръгнаха край стените на запад от града. Стигнаха до мястото, където стената беше най-ниска и народът на Троя можеше да гледа битката от парапета. Обширна част от земята там бе изравнена през нощта и около нея бе изкопан кръгъл ров, по-широк, отколкото би могъл да прескочи човек. Той бе напълнен с пламтящи въглени и горещината, надигаща се от тях, караше въздухът да трепти. Арената, оформена от вътрешната страна на рова,

бе широка повече от петдесет крачки и Одисей знаеше, че земята е била внимателно огледана за камъчета, които могат да препънат някой от войните. Хиляди мъже се струпваха около кръга, на места редиците бяха от по шестима или осем души, и всички се блъскаха, за да виждат по-добре. Онези отзад бутаха напред, а онези отпред се опитваха да стоят на разстояние от горещината на въглените.

Ахил вече чакаше до жреца на Арес. Носеше черната си броня и шлем и дори да забелязваше горещината, не му личеше. В краката му имаше четири меча, каквато бе уговорката. Хектор провери каишите на нагръдника си, а после си сложи шлема. Постави собствените си мечове на земята до жреца. Одисей забеляза, че дръжките на хекторовите оръжия са украсени с коне, символа на дома на Приам.

Слабият жрец вдигна ръце и извика с писклив глас:

— О, Арес, господарю на войната, човекоубиецо и носителю на слава, чуй думите ни. Погледни тези двама велики войни. Всеки от тях ти е служил добре, на теб, който презираш човечеството. Днес, ако е такава волята ти, един от тях ще се озове в озарените от слънцето Елисейски поля. Името на другия ще ехти през вековете и всички мъже ще го почитат до края на вечността.

До него извлякоха две дръгливи кози и жрецът преряза гърдата им с извит нож, докато те блееха изплашено. Кръвта им опръска земята, но изсъхна моментално от жегата.

Широка дъска, напоена с вода — вероятно врата, предположи Одисей — бе хвърлена върху рова като мост. Двамата шампиони взеха по един меч и прекосиха моста, а парата от въглените се издигаше около тях. После изтеглиха дъската. Одисей погледна към западната стена. Хиляди зрители се бяха наредили на нея за този смъртоносен двубой, ала бяха толкова тихи, че той можеше да чуе дори стъпките на двамата мъже, докато вървяха към центъра на арената.

Те докоснаха мечовете си за поздрав. После започнаха да се движат в кръг един около друг. Ахил атакува пръв с мълниеносна скорост и Хектор блокира удара, отговаряйки със светкавична контраатака, която накара другия войн да отстъпи. Двамата отново започнаха да обикалят, гледайки се в очите.

— Ще се обзаложиш ли с мен, Одисей? — попита сродникът му Нестор, цар на Пилос, който стоеше до него. — Нашият велик Ахил срещу твоя приятел Хектор?

— Горд съм да нарека Хектор мой приятел, но няма да заложа на него — отвърна Одисей. — В името на циците на Хера, дори боговете не биха залагали на тази битка.

Хектор замахна странично, а Ахил парира и отвърна на удара. Внезапно той се хвърли в свирепа атака, а острието му се движеше като живак. Хектор блокира нападението, а после се завъртя и удари противника си в лицето с опакото на юмрука си. Ахил залитна, изправи се и бързо вдигна острието си, за да парира смъртоносен удар към врата. Отговорът му бе толкова бърз, че Хектор се хвърли на земята, претърколи се и се изправи отново само за миг. Те отново се отдръпнаха настрани.

Одисей гледеше омагьосан двубоя. И двамата бойци притежаваха вродена ловкост, баланс и скорост. И двамата бяха изострили уменията си в хиляди битки. Ахил беше по-млад, но бе прекарал краткия си живот в търсене на съревнования. Хектор се биеше и убиваше само когато трябва. И двамата се сражаваха хладнокръвно и търпеливо. Знаеха, че и най-малката грешка може да означава смърт. Всеки търсеше слабости у другия, опитваше се да разчете движенията му.

Темпото на битката се забърза и мечовете се блъскаха във вихър от блестящ бронз. Атакувайки с контролирана ярост, Ахил принуди Хектор да отстъпи към пламтящия ров. Там и двамата трябваше да внимават с движенията, тъй като земята до въглените се ронеше от горещината. Троянският принц се подхлъзна. Тълпата по стената си пое шумно дъх. Ахил скочи напред. Хектор парира, възвърна си равновесието и отговори на атаката мълниеносно с удар, който се плъзна по нагръдника на противника му. И двамата отстъпиха крачка назад, сякаш по взаимно съгласие, към центъра на кръга.

Одисей знаеше, че повечето дуели започват с ярост и разгорещеност, а после се превръщат в игра на издръжливост и концентрация. Нямаше двама мъже, които да са с напълно равностойни умения — всеки знаеше това. И винаги се появяваше момент, в който семето на съмнението покълваше в ума на някой от бойците — дали той не е по-добър от мен. В този двубой и двамата искаха да спечелят. Но дали разликата между тях не бе тази, че Ахил се боеше да загуби? Хектор не изпитваше подобен страх. Всъщност Одисей започна да се чуди дали слабостта на троянския принц в

основата си не е именно във факта, че не го е грижа дали ще живее или ще умре.

Ахил отново нападна. Хектор приклепна под убийствената атака, а собственото му острие изсвистя и поряза противника му по бузата. Царят на Тесалия отстъпи крачка назад, избърсвайки кръвта от лицето си, и Хектор също си позволи кратка почивка.

После атакува отново. Ахил парира удара, извъртя китката си и насочи собствения си меч право към рамото на троянския принц. Хектор залитна назад, за да не се забие острието по-надълбоко, ала мечът падна от ръката му. Тълпата отново задържа дъха си и неколцина извикаха. Ахил се отдръпна две крачки назад и направи знак на троянския войн да вдигне оръжието си.

Когато дланта на Хектор докосна меча, царят на Тесалия скочи към него, замахвайки към главата му. Той парира удара с невъзможна скорост, но бе принуден да отстъпи под свирепия напор на хваналия с две ръце меча си Ахил. Той отново и отново почти успяваше да нанесе смъртоносен удар, но всяка атака биваше отблъсната с невероятно умение.

Дългият следобед започна да отива към вечер, ала тълпата бе абсолютно омагьосана, абсолютно тиха и неподвижна в чудовищната жега.

Един мълниеносен замах, блокиран само половинчато, бе отворил нова драскотина на бузата на Ахил. Хектор също имаше рани по двете ръце. Всеки бе изтъпил или счупил по две остриета, незабавно заменени от облечения в черно жрец, който ги хвърляше с тренирана точност в ръцете на бойците.

Одисей виждаше, че десните ръце и на двамата мъже се изморяват. Сега те обикаляха кръга по-предпазливо, за да пестят сила. Хектор скочи напред. Остриетата им се сблъскаха и неочаквано от кухото дрънчене на бронза се разнесе сладък висок тон.

Мечът на Ахил преодоля защитата на троянеца и се заби в бронзовата катарамата, която държеше нагръдника му. Ударът не нанесе поражения, но силата му накара Хектор да залитне. Изгубил баланс, той замахна към краката на Ахил. Мечът му уцели металния наколенник, ала Хектор се препъна. Ахил го удари в главата с дръжката на своето оръжие. Принцът се претърколи, този път малко по-бавно, а после се изправи, за да контрира нова атака.

Отново се препъна. Сега вече умората му беше очевидна и докато го гледаше, Одисей се усмихна вътрешно. Това бе измама, която и той самият бе използвал, достъпна само за по-възрастния в съревнованието. Ахил скочи напред, сигурен, че ще нанесе смъртоносен удар. Хектор се отдръпна от пътя на атаката и мечът прелетя край него, точно до нагръдника. Ахил бе стъпил с грешния крак, очаквайки солидна мишена. Троянският принц удари дръжката на меча си в тила му и той падна. Претърколи се точно навреме, за да блокира силен удар, насочен към лицето му. Остриетата издрънчаха със звук, който отекна в стените на Троя, сякаш възвестявайки края на света.

И мечът на Хектор се счупи.

Ахил скачаше отново на крака, докато жрецът на Арес хвърляше на троянеца четвъртия му меч. Новото острие се издигна мълниеносно, но царят на Тесалия го блокира с лекота и контраатакува с удар, който проряза кожената пола на противника му, едва пропускаяйки вътрешната част на бедрото. Хектор отвърна на атаката с мълниеносна скорост и мечът му се заби в шлема на Ахил. Другият войн залитна назад и разклати глава, сякаш за да я проясни.

Хектор атакува. Ахил блокира меча и той го удари с левия си юмрук. Противникът му обаче се отдръпна и замахна отдолу към челюстта на Хектор. Троянецът се претърколи заедно с удара и се завъртя настрани, така че мечът на Ахил прониза само въздух.

Царят на Тесалия отскочи назад и свали повредения си шлем. Отиде до края на кръга и го хвърли високо над главите на гледащите. Хектор пусна оръжието си и свали собствения си шлем, като на свой ред го запрати сред тълпата. Останал без защита на главата, той вдигна отново меча. После с рев се втурна през кръга.

Ахил се затича да го посрещне, стиснал с две ръце оръжието си. Хектор бързо приклепна и мечът изсъска над главата му. Изгубил равновесие, противникът му се препъна и падна на земята. Претърколи се два пъти и плавно скочи на крака. После нападна яростно, нанасяйки удар след удар върху бронзовия нагръдник на Хектор. В центъра на златния кон се появи голяма пукнатина. Троянецът изтръгна останалия здрав каиш и захвърли нагръдника на земята. Тогава Ахил спря и стори същото със своята броня.

Тълпата гледаше със затаен дъх, докато двамата мъже се биеха без доспехи, а по голите им гърди капеше пот. Одисей също гледаше, разкъсван между възхищението и ужаса. През живота си бе виждал множество двубои, повечето от които бяха просто скучна размяна на тежки удари без умение или замисъл. Това обаче бе титанична битка със сила и майсторство, каквито никой от присъстващите не бе виждал досега, нито някога отново щеше да види.

Никой от двамата шампиони не продумваше, поне доколкото Одисей можеше да чуе. Заплахите и подигравките бяха за по-слабите. Всеки войн държеше концентрацията си в стоманена хватка, обмисляше следващите си ходове и се опитваше да предвиди противниковите.

Мечът на Ахил изсвистя през гърдите на Хектор и във въздуха бликна кръв. Троянецът изстена и звукът се повтори от зрителите по парапета на стената, както и мнозина от онези, застанали около кръга. Ахил скочи, за да нанесе последния удар. Хектор се завъртя надясно и собственият му меч изсвистя напред. Царят на Тесалия отскочи назад, но не и преди острието да отвори рана в рамото му.

Сега и от двамата капеше кръв, а Хектор вече наистина се изморяваше. Одисей го виждаше, а също и Ахил. Той се престори, че удря в една посока, отклонявайки вниманието на противника си, а после замахна към сърцето му. Хектор парира и в отговор го удари в ключицата, като му направи нова драскотина.

Внезапно Ахил залитна.

Падна на едно коляно и разтърси глава. Троянският принц се затича и Ахил се претърколи, опитвайки се да стане. Хектор спря, с меч, готов за последния удар. С огромно усилие на волята Ахил застана на колене, после отново падна. Противникът му отстъпи две крачки и се намръщи. Внезапно младият цар скочи на крака и се хвърли в атака като полудял. Изоставяйки всякакъв опит за защита, той се нахвърли свирепо върху Хектор и го принуди да отстъпи до другия край на арената.

Принцът блокираше ударите мрачно, а гърбът му бе все по-близо до опасния ров. После Ахил внезапно пак падна, сякаш краката не го държаха.

От парапета се разнесоха подигравателни викове. По заповед на Агамемнон мостът отново бе пуснат върху рова и жрецът на Арес

изтича при двамата изтощени бойци. Той взе меча на Хектор от ръката му и подуши острието. После вдигна оръжието високо.

— Отрова! — извика. — Това острие е намазано с отрова! Троянецът измами Ахил!

— Предателство! — извика Агамемнон и викът бе подет от разярените мирмидонии и войниците на Микена. — Предателство!

— Лъжа! — изтътна гласът на Хектор и думата проехтя по цялата стена.

— Убийте предателското псе! — изкрещя Агамемнон и преди Хектор да успее да се въоръжи, трима последователи се затичаха по моста, за да го атакуват. Принцът приклезна под първия удар, а после удари микенеца в лицето с юмрук. Докато той падаше, Хектор сграбчи меча му и го заби във врата на следващия нападател. Третият умря от удар в окото.

Мирмидонците на Ахил бяха приклепени от другата страна на рова и нямаше начин да прекосят, заобиколени плътно от други войни. Изпълнени от ярост заради предателството, извършено срещу техния цар, единственото, което можеха да сторят, също като онези по стените, бе да гледат безпомощно ставащото. Войниците около кръга, които и без това бяха превъзбудени от двубоя, крещяха и се блъскаха, а в задните редици избухнаха юмручни свади.

Одисей отчаяно си проправяше път през тълпата, като ругаеше, блъскаше и се опитваше да достигне до мястото, където жрецът на Арес бе отстъпил с меча на Хектор.

Сега, когато тримата последователи бяха умрели, Агамемнон прати срещу Хектор и останалите от елитната си стража. Тежко ранен, троянският принц видя деветимата, втурнали се към него, вдигна втори меч и атакува. Но дори и той не можеше да издържи срещу толкова много. Прерязва гърлото на първия. Втори падна с меч в корема. Хектор сграбчи друго острие, но войните го наобиколиха, а и той отслабваше с всеки миг.

Тогава, напълно изненадващо, Ахил се раздвижи. Помъчи се да застане на колене, а после се изправи. Лицето му бе посивяло от болката и ефекта на отровата. Тълпата незабавно се умълча и битките сред редиците й секнаха.

Ахил се олюля.

— Не и... Хектор — изстена той.

После бавно вдигна меча си... и го заби в гърлото на един от последователите. Оцелелите войници на Агамемнон се хвърлиха в атака, а Хектор и Ахил опряха гръб в гръб, за да ги посрещнат.

Хилядите наблюдатели бяха вцепенени, докато двамата покрити с кръв войни, никой от които нямаше шанс за оцеляване, се биеха срещу седмината елитни бойци на Агамемнон. Хектор кървеше от десетки рани, а едната му ръка бе толкова зле ударена, че вече не му служеше. Самият факт, че Ахил още стоеше на крака, а какво остава да се бие, също бе невероятен. Краят бе неизбежен. И все пак никой от двамата войни нямаше да позволи да падне, докато още има врагове, стоящи на краката си.

Одисей, задъхан и ругаещ на всички посоки, най-накрая достигна жреца, който гледаше битката с очи, озарени от удоволствие. Царят на Итака го сграбчи за гърлото и с рев го вдигна във въздуха. Жрецът замята ръце паникьосано в могъщата хватка на стария мъж, а лицето му почервения. Одисей бръкна в кесията на колана на другия и извади малка златна бутилка. После пушна жреца.

— Достатъчно! — изрева той, а гласът му изтътна като гръмотевица над шума на битката.

Сражението в кръга секна и тримата оцелели последователи отстъпиха несигурно. Одисей отвори бутилката, която бе наполовина пълна с подобна на мляко течност. Той я подуши.

— Ето го предателството! — извика и я вдигна високо. — И ето го отровителят! — с тези думи избута жреца напред.

Агамемнон пристъпи напред и сграбчи бутилката с отровата.

— Какво е това? — попита той, а гласът му трепереше от искрен гняв.

— Нарича се атропа — отвърна Одисей и повиши глас, за да го чуят всички. — Използва се от скитите в Мрачното море, които потапят стрелите си в него. Причинява замайване, бълнуване, парализа и смърт. Зла отрова. Оръжие за страхливец.

— Псе такава! — Агамемнон сграбчи отровения меч и го заби в корема на жреца.

Силата на удара събори мъжа върху нагорещените въглени. Той започна да крещи, а робата му се подпали. След няколко мига отчаяното му мятане секна и почернялото тяло замря.

На арената Хектор падна със стон, който отекна в стените на Троя, а от раните му закапа кръв. Ахил, който все още стоеше на крака, единствено със силата на волята си, вдигна мечата си и с един последен вик го заби в гърдите на застаналия до него последовател. После падна мъртъв на земята. Останалите двама стражи на Агамемнон го погледнаха, несигурни какво да правят.

С последно усилие Хектор вдигна мечата на Ахил с треперещи пръсти и го постави на гърдите на войната, а след това склочи мъртвите ръце около дръжката. Отпусна се назад и сведе глава. Одисей чу последното му издихание. След това последва тишина.

Хектор бе мъртъв.

Царят на Итака падна на едно коляно с разбито сърце. От другата страна на кръга щитоносецът на Ахил, Тибо, направи същото, последван от мирмидонците. След това един по един всички мъже около бойното поле коленичиха в знак на преклонение пред двамата велики войни.

Само Агамемнон остана прав. Той се обърна разярено и си тръгна.

Одисей сведе глава. Гадеше му се заради ролята, която бе изиграл в смъртта на двамата герои. После в тишината се разнесе съскане. В рова пред него въглените изпусаха пара. Грозният цар вдигна очи към небето. Незабелязани от никого по време на титаничната битка, над тях се бяха струпали буреносни облаци. Докато ги гледаше, небето притъмня още повече, а после се разнесе оглушителна гръмотевица и мълния проблесна през небето над стените на Троя. Небесата се разтвориха и дъждът се изля.

Нямаше представа колко дълго е стоял на колена в калта под дъжда. Накрая Одисей осъзна, че около него се движат хора. Отвори изморено очи. Мирмидонците се бяха струпали около Ахил и се готвеха да го отнесат.

Царят се надигна на крака и отиде до арената. Червенобрадият Тибо стоеше до тялото на Хектор.

— Ще го върнеш ли в града? — попита Одисей.

— Да, царю — каза войнът. — Ако беше оцелял, великият Ахил щеше да се отнесе с чест към падналия си противник. Ще го отнеса, а после ще взема мирмидонците си и ще отплаваме към дома. Нашият цар ще иде на погребалната клада, но не и в това прокълнато място.

Одисей кимна. Внезапно осъзна, че мъжете около него са се умълчали и единственият звук идва от дъжда, барабанящ по металните им брони. Погледна настрани и видя Андромаха. Тя вървеше към тях сама през дъжда, облечена в рокля като ален пламък, със сурово лице и високо вдигната глава.

Тя стигна до него. Лицето ѝ бе посивяло, а косата ѝ бе прилепнала по главата и раменете от дъжда, ала в очите му това бе най-красивата жена, която беше виждал някога. „Хеликаон беше прав — помисли си той — ти наистина си богиня.“

Тя погледна тялото на Хектор, а когато вдигна отново очи, те бяха плувнали в сълзи.

— Е, Разказвачо? Доволен ли си от свършеното през деня?

— Двама от приятелите ми са мъртви. Какво искаш да ти кажа, момиче?

— Че всичко приключва сега, ти ще се върнеш на корабите си и ще си отидеш у дома.

— Ще се върна на корабите си и ще си отида у дома.

Андромаха повдигна невярващо вежди.

— Наистина ли?

— Итака напуска това място — каза той. — Не вярвам, че жрецът сам е избрал да отрови острието, което уби Ахил. — Одисей хвърли въпросителен поглед към Тибо, който поклати глава.

— Подозирам, че ръката на Агамемнон стои зад това дело — съгласи се войнът. — Отвратително престъпление.

— Това е Тибо от мирмидонците — каза Одисей на Андромаха. — Той ще се погрижи тялото на Хектор да бъде върнато в града с почести. После ще вземе армията на Ахил и ще си идат у дома в Тесалия. А аз ще се върна при моята Пенелопа и новородения си син преди празника на Деметра.

Видя надежда в сивите очи на Андромаха и побърза да я смаже:

— Някога двамата с теб сключихме договор да си казваме единствено истината. — Тя кимна, спомняйки си Залива на сините сови, където се бяха срещнали за пръв път. — Агамемнон няма да се върне у дома със своите армии и флотилии. Троя ще падне, Андромаха. Дъждът няма да ви спаси. Всъщност той означава единствено, че всички в града ще бъдат изклани, преди да умрат от жажда.

Тя слушаше суровите му думи със затаен дъх.

— Троя не може да бъде спасена — Одисей погледна слушащите войници, а после се вгледа в очите ѝ. — Но ако искаш да спасиш сина си — добави след малко, — гледай на север.

После ѝ обърна гръб и я остави да се бори сама с мъката си в дъжда.

Агамемнон беше побеснял. Спусна се бързо по пътя до двореца си, обкръжен от микенската стража и последните си двама последователи. Никой ли не може да следва един простичък план, питаше се той? Жрецът трябваше да намаже острието с отрова без никой да го види, докато всички са заети да зяпат битката, а после да хвърли бутилката в нажежените въглени. Вместо това алчността го бе накарала да я задържи и именно тя го уби накрая. А що се отнасяше до този бъркащ се навсякъде дивак Одисей, беше крайно време да се направи нещо с него. Вмешателствата му натежаваха повече от ползата.

Агамемнон влезе забързано в мегарона, където царете вече се събираха и пиеха радостно вино. Когато го видяха, веселието им бе заменено от бдителност. Знаеха, че е труден за разгадаване и това го радваше.

Той се огледа, а после въздъхна и поклати глава.

— Нашият велик шампион Ахил е мъртъв — каза с тъга. — Поразен от предателство.

Кигон от Ликия го изгледа с присвити очи.

— Да, това е трагедия за всички ни — изкоментира със сух сарказъм той.

— Чух мирмидонците да казват, че сега ще ни напуснат, за да отнесат тялото му у дома — изпелтечи Менелай. През по-голямата част от деня бе пил неразредено вино.

— Нямаме нужда от мирмидонците. Така ще има повече плячка за нас — заяви радостно Идомений.

Вратите се отвориха и влезе Одисей, следван от стария Нестор. Царят на Итака отиде целеустремено до Агамемнон и го изгледа с почервеняло от гняв лице.

— Ще успееш ли да ме убедиш, царю, че не си наредил на онзи чумав жрец да отрови собствения ни шампион?! — изрева той.

— Това е лудост, Одисей — отвърна с благ тон Агамемнон. —
Защо бих отровил нашия герой?

— Защото, в името на великия бог Зевс, една смърт за теб никога не е била достатъчна. Ти искаше и двамата да умрат! А ако острието на Ахил бе отровено и той бе оживял, за да го разбере, щеше да те убие със собствените си ръце, каквото самият аз обмислям да сторя след днешните ти злодеяния.

Агамемнон отскочи назад и извади меча си, а последователите му застанаха от двете му страни със своите оръжия. Царят-войн бе готов за битка. Отдавна копнееше да види противния Одисей на пода, плувнал в локва от собствената си кръв. Около тях другите царе също бяха хванали дръжките на мечовете си, но Агамемнон осъзна шокиран, че поне двама от тях — старият Нестор и Менестеос от Атина — гледат преценяващо него.

Той пое дълбоко дъх и каза помирително:

— Мъката те подвежда, Одисей. Това е трагичен ден за всички нас. Нашият шампион Ахил пое по Тъмния път. Никога няма да видим отново герой като него. — Думите на умирация жрец в Пещерата на крилете се появиха в ума му. — Епохата на героите отминава — добави след малко.

— В името на всички чумави богове, гади ми се от това — отвърна Одисей. — Ще взема армията си и ще се върна в залива тази нощ. А призори ще отплаваме за Итака.

Агамемнон бе обзет от прилив на радост и облекчение. „Дебелият глупак най-накрая си тръгва“, помисли си той. Боговете сигурно наистина обичат Микена. Но на глас каза студено:

— Значи клетвата ти към мен няма стойност, Итака.

— Не клетвата няма стойност, а получателят ѝ — отвърна мрачно Одисей.

Нестор пристъпи напред преди Агамемнон да успее да реагира.

— Моята армия също ще напусне Троя. Аз съм стар човек и не искам да виждам повече убийства и смърт — каза той. — Утре на разсъмване поемам за Пилос.

Микенският цар се обърна към него.

— Предателството ти няма да бъде забравено, старче — изплю той. — Ти си цар само защото аз ти позволявам. Когато микенските

войски се върнат у дома триумфално, бъди подготвен да защитаваш конопените си полета и плажовете си.

Нестор се изчерви и отвърна яростно:

— Не се опитвай да ме заплашваш, Агамемнон. Синовете ми са мъртви заради ужасния Хеликаон, но аз имам множество силни внуци. Ако войските ти дойдат на границите ни, те ще те чакат с остри мечове. Ако изобщо се върнеш в Залата на Лъва — добави той, а после продължи: — Има безброй листа по дърветата и безброй начини човек да умре.

— Набожен стар глупак — отсече Идомей. — Дори боговете се измориха от досадните ти съвети и скучните истории за времето, когато си бил велик войн. Без теб ще ни е по-добре.

Въздухът бе натежал от заплахата. Одисей погледна към стария си приятел Мерионес. Той бе единственият мъж в мегарона, който не бе извадил меча си. Царят на Итака предполагаше, че и той се чувства по същия начин, като него, ала верността му към Идомей бе легендарна.

Тогава Агамемнон прибра меча си и седна на богато украсения стол. Отпи малко вода и плавно смени темата:

— Тази нощ троянците ще празнуват — започна царят, сякаш яростната размяна на реплики не се бе състояла изобщо. — Сега имат достатъчно вода, за да преживеят до есента. Не можем да чакаме, докато умрат от жажда. Така че е време да използваме плана на Одисей за превземането на града — той посочи към Грозния цар. — Остани с нас, Итака, и до утре вечер войниците ни може вече да са зад стените на Троя. Ти беше тук през цялото време. Не си тръгвай в навечерието на нашия триумф.

Думите горчаха на езика му, но напрежението в стаята отслабна и мъжете прибраха мечовете си, за да ги заменят с чаши вино.

— Ще отплаваме призори — каза Одисей изморено.

— Прав ви път. Ще има повече плячка за нас — повтори Идомей.

Царят на Итака се обърна към него.

— Това ми напомня нещо, Острозъби. Ти още ми дължиш нагръдника си, спечелен от война Банокъл в юмручен бой. Ще си го взема, преди да си тръгна.

Идомений се намръщи. Усмехнат, Одисей напусна компанията на царете за последен път.

КНИГА ТРЕТА
КРАЯТ НА ДНИТЕ

XXVIII ТРОЯНСКИЯТ КОН

Конят плуваше. Скорпиос знаеше, че животното може да плува. Всъщност бе виждал много жребци, които плуваха в Хелеспонта, за да спасят живота си след битката за Карпеа. Но никога не бе седял на гърба на плуващ кон. Беше много спокойно. Морето синееше, въпреки че над тях небето бе черно като катран, а луната висеше на хоризонта като дупка в небето. Беше по-голяма, отколкото Скорпиос някога я бе виждал, а жребецът му плуваше към нея по пътека от сребриста светлина.

Оглеждайки се с любопитство, той видя, че около него има риби. Те бяха дълги и се носеха близо до краката му. Зачуди се нервно дали рибите имат зъби. Получи отговор, когато една от тях доплува до него и загриза коляното му. Не го заболя, но го погъделичка. Той я изрита и тя се отдръпна.

Забеляза, че до него язди Местарес. Красивото му лице бе сиво като на труп, а едната му ръка очевидно липсваше.

— Морето е червено — каза войнът.

Скорпиос се изненада, защото видя, че наистина е червено.

— Върни се обратно, Скорпиос. Върни се, докато можеш — каза Местарес и му се усмихна мило.

Скорпиос осъзна, че сега кракът го боли там, където го бе ухапала рибата. Болеше го и на други места. Беше яздил твърде дълго. Чувстваше се толкова уморен. Обърна коня си и започна да се отдалечава от луната, както му бе наредил Местарес, ала беше тъмно и той се чувстваше съвсем сам...

Когато се събуди, не му се искаше да мърда. Лежеше на земята, а гърбът му опираше в нещо топло. Отвори очи и видя, че другарите му спят наоколо. Осъзна, че денят е дошъл и се надигна със стон.

После си спомни. Бяха дошли посред нощ, армия от микенски войници, стотици на брой. Хванати неподготвени, троянските конници скочиха да се защитават и битката беше свирепа. Ала врагът ги превъзхождаше твърде много, а те не очакваха да водят битка.

Скорпиос бе пронизан в коляното от копие, но успя да убие носителя му, забивайки меч си в бедрото му. Мислеше, че е убил четирима или петима вражески войници, преди да се обърне и да види дръжката на меч, забиваща се в лицето му.

Главата още го болеше от силното цвилене на конете. Ребрата от едната страна и коляното също го боляха и не виждаше с едното си око заради съсирилата се отгоре му кръв. Надигна се на колене със стон, а после повърна на земята. Огледа се наоколо. На поляната бе тихо и нищо не помръдваше. Тревата бе осеяна с мъртви мъже и коне. Той бе лежал с гръб до един жребец, който изглеждаше така, все едно спи спокойно. Скорпиос не виждаше раната. Предположи, че това е жребецът на Местарес, Повелителя. После си спомни съня си. Видя тялото на Местарес наблизо, със счупен меч, който се подаваше от корема му, и очи, покрити с прах.

Той постави ръка на ребрата си и се изправи. Вдигна окървавената риза, за да погледне раната. Нечий меч бе минал чисто през плътта и виждаше формата на острието по бялата си кожа. Кървеше, но не много. Не можеше да си спомни кога са го ранили там. Провери крака си. Раната бе сериозна и беше кървяла обилно. Но повечето кръв по него изглежда идваше от главата му. Усети съсирек над дясното си око. Опита се да си спомни какво му бе казал някога приятелят му Олганос за превързването на рани. Някои трябва да се увият хубаво, а други — леко, за да се оттекат. Не можеше да си спомни кое за кой случай се отнасяше.

Гърлото му бе пресъхнало и започна да търси вода. Чак тогава осъзна, че броните на всички троянци, включително и неговата, са били свалени. Помислили са ме за мъртъв, каза си той.

Намръщи се. Докато се оглеждаше, започна да брои телата на другарите си. Не бяха достатъчно. Някои са се измъкнали, реши Скорпиос и сърцето му подскочи от радост.

Докато се препъваше сред трупове на приятели и врагове, той най-накрая откри принадлежностите си, включително и наполовина пълен мях с вода. Отметна глава и отпи дълбоко. Вкусът бе като нектар и той почувства как силата изпълва тялото му. Болката в главата отслабна малко. Намери бинтове и омота един около крака си, като преди това напръска раната с вода. Погледна отново ребрата си и реши, че няма да може да ги превърже. Разтършува се из чантите на

другите мъже, докато не събра малко храна и пълен мях. Най-доброто му откритие бе един здрав меч, скрит под тялото на микенски войник. Той го пхна в ножницата, която все още висеше на кръста му, и веднага се почувства по-силен. Взе и един бронзов нож. Беше изтъпен, но той все пак го взе.

После, с един последен поглед към своите другари, Скорпиос потегли на север, куцукайки с ранения си крак.

Беше вървял известно време и силата му отслабваше, когато видя самотен кон, дъвчещ сухата трева под едно дърво. Юздите му висяха до земята и на гърба си още носеше лъвска кожа. Скорпиос му подсвирна и добре тренираното животно дотича до него. От украсата по юздите той разбра, че жребецът е микенски.

Не без известно усилие се качи на коня, а после отново се обърна към Троя. Скоро щеше да срещне врага и когато го стореше, щеше да избие колкото може повече от тях, преди да го погубят.

Не изпитваше страх.

— Велики Зевсе, гладен съм! — оплака се Банокъл. — Стомахът ми мисли, че някой ми е прерязал гърлото.

— Казваш го всеки ден, откак дойдохме тук — изтъкна Калиадес.

— Ами отнася се до всеки ден, откак дойдохме тук.

Те стояха на южната стена на Троя и гледаха надолу към вражеските армии. Пепелта от погребалната клада на Хектор още се носеше по вятъра. Масивната клада бе горяла цяла нощ, подхранвана от дърво, донесено от троянците от всички части на града. Калиадес видя неколцина млади мъже, носещи скъпи мебели, за да ги нарежат на подпалки, и старци, които носеха съчки и мъртви растения. Всеки искаше да се включи, дори и с малко, в ритуала, посветен на техния герой.

Върху тях поставиха ароматни кедрови клонки и билки, а после и тялото на Хектор, облечено в богато украсена със злато роба, със склучени около дръжката на меча му мъртви ръце, и златна монета на устата му, за да плати на лодкаря.

Докато огромната клада гореше, Калиадес видя цар Приам, на когото бяха помогнали да излезе на балкона на двореца си, за да гледа.

Намираше се твърде далеч, за да види лицето на стареца, но изпита жалост към него. Хектор бе любимият му син и Калиадес вярваше, че доколкото Приам изобщо е бил способен на обич, наистина много го е обичал. Сега всичките му синове, освен Политес, бяха мъртви. Приам държеше момчето Астианакс до себе си на балкона. Детето викаше възторжено и пляскаше с ръце, докато пукащите пламъци се издигаха в нощното небе.

След погребалните ритуали, когато се качиха обратно на стените, познатата летаргия се върна. Двубоят и смъртта на Хектор бяха разярили мъжете, а идването на дъжда ги освежи. В продължение на два дни те вървяха гордо изправени. Също като Хектор, и те бяха войни на Троя и щяха да се бият до последния си дъх за града. Но липсата на храна и дългите дни, в които не се случваше нищо, бързо взеха своята дан и войниците отново изпаднаха в отегчение и униение.

Калиадес гледаше един пращен облак в далечината. Сухата земя бе попила дъжда и сега тя отново бе прашна, както преди бурята.

Родосецът Борос стоеше до него и Банокъл.

— Виждаш ли какво е това? — обърна се Калиадес към русокосия младеж. — Очите ти са по-млади от нашите.

— Не съм сигурен — призна войникът. — Крава ли е?

Банокъл го погледна удивено.

— Кое дали е крава, идиот такъв? — попита той.

— Ей там. — Младежът сочеше към Гробницата на Илиос, където един бик, предопределен за жертва, дъвчеше тревата.

— Имах предвид в далечината отвъд Скамандър — каза Калиадес. — Там има облак прах, вероятно от ездачи или битка.

Войникът примижа и призна:

— Не зная.

— Може би е стадо прасета, които някой води към Троя, за да ги изпечем — предположи Банокъл. После се намръщи. — Трябва обаче да са невидими прасета, че да минат покрай врага. От друга страна — възрази след малко сам на себе си, — не можем да отворим портите, така че как ще влязат? Тогава трябва да са невидими чумави прасета с чумави крила, готови да прелетят над стените и право на шиша.

Калиадес се усмихна. Борос, явно окуражен от мърморенето му, се обърна към Банокъл:

— Генерале, имам една молба.

— Каква? — попита микенецът без особен интерес.

— Когато спечелим войната, искам да се върна при семейството си в Родос.

— Защо ми го казваш? Какво ме е грижа къде ще ходиш? — Банокъл се намръщи.

Борос погледна генерала несигурно, както се гледа непознато и вероятно опасно куче, а после каза:

— Но аз нямам пари, господарю. Със скамандрийците съм вече повече от година, но са ми плащали само веднъж, на празника на Персефона, когато получих три сребърника и шест медника. Сега всичко свърши, а парите на брат ми ги откраднаха враговете. Не мога да се прибера в Родос, освен ако не ми платят.

Банокъл поклати глава.

— Не знам защо си се затревожил за връщането си у дома. Вероятно всички ще умрем тук. От глад — добави мрачно.

Калиадес се ухили и потупа приятеля си по гърба.

— Какво ти казах за мотивирането на мъжете, генерале? — попита той.

Банокъл отново изсумтя.

— Ами няма смисъл да се тревожи за чумавите пари, когато имаме тези козоебящи кравешки лайна, с които трябва да се разправим първо — отвърна той и махна с ръка в посоката на вражеския лагер долу.

Той беше прав. Освен това Калиадес знаеше, че в съкровищницата на Приам не е останало нищо за обикновените войници. Наемниците от Фригия, Зелея и хитските земи бяха получили парите си. „От троянските войски, помисли си той, се очаква да умрат в Троя, без да им се плати.“ — Ако оцелеем, ще се погрижа да получиш достатъчно пари — обеща той на Борос, въпреки че думата му вероятно беше безсмислена.

— Още врагове са си тръгнали — отбеляза младежът. — Това е добър знак, нали? — попита с надежда.

— Не е лош — бе единственото, което Калиадес успя да каже.

Те бяха гледали оттеглянето на мирмидонците и двете други армии, които не можаха да разпознаят. Той се зачуди какви ли политически битки между западните царе са довели до този резултат. Ахил беше отровен, но от кого? Със сигурност не от Хектор. Дори

врагът не вярваше в това. Тялото му бе върнато в града с почести от войните на Тесалия. Дали Ахил бе убит от някой от собствената си страна? Калиадес знаеше, че е малко вероятно тази мистерия някога да му се разкрие.

— Какво ще правиш, когато се върнеш в Родос? — обърна се той към Борос.

— Ще помагам на баща ми, който е бижутер. Той ще ме обучи в занаята.

Калиадес повдигна вежди.

— Велики Зевсе, момко, ако баща ми беше бижутер, щях да си остана у дома и да се изуча на занаят, а не да си продавам уменията с меч.

— Майка ми е троянка и ми каза, че трябва да се бия за честта на нашия град. А и искаше да открия дали Екиос е още жив. Той беше първородният, разбираш ли? Не го бе виждала от петнадесет години.

Банокъл присви очи срещу слънцето и каза:

— Конници.

Далечният облак прах се бе превърнал в два прашни облака, които се насочваха към Троя. Движеха се бързо, сякаш една група конници преследваше друга. Калиадес се наведе над стената, подразнен от неспособността си да види по-ясно. Хвърли поглед към Борос и видя, че младежът гледа в грешната посока.

— Борос — каза той. — Можеш ли изобщо да виждаш нещо с лявото си око?

Момчето поклати тъжно глава.

— Не. Преди виждах светлина и сенки, но сега и това го няма — призна той. — Всичко е тъмно. Раниха ме в Тракия, нали ти казах...

Калиадес знаеше, че едноок войник не може да издържи дълго в ожесточена битка. Беше чудо, че момчето още е живо.

Той насочи вниманието си обратно към конниците в далечината. Бяха две групи ездачи. Предните бяха около петдесетима мъже, които бягаха стремително от може би двеста. Бяха прекосили Скамандър и се носеха през равнината към града. Мъжете на стените започнаха да викат на другарите си да дойдат да гледат надпреварата и под тях вражеските войници изскачаха от палатките и сенките на разбитите къщи. Те бързо се въоръжаваха, слагайки си колани с мечове и шлемове, вдигайки копия, лъкове и колчани стрели.

Тогава някой извика:

— Троянския кон!

Калиадес видя, че ездачите отпред носят черно-белите шлемове на конницата на Хектор. Те се бяха снижили над вратовете на конете си, подканяйки ги с шибане на юздите и викове. Преследващите ги конници бяха затруднени от праха, който жертвите им вдигаха и бяха изостанали малко, докато двете групи галопираха по склона от равнината към града.

Когато първите ездачи изтрещяха през дървения мост към Долния град, враговете започнаха да ги обстрелват и от всички страни захвърчаха копия и стрели. Някои изглежда намериха целта си, защото двама конници в края на групата паднаха.

Войниците, които ги гледаха от стените, викаха, за да ги насърчат.

Калиадес усети сърцето си в гърлото, докато водещите ездачи галопираха през разрушения град. „Хайде, помисли си. Хайде, ще успеете!“ Враговете изглежда бяха изостанали още.

— Отворете портите! — извика някой и викът бе подет по дължината на цялата стена. — Отворете портите бързо! Пуснете ги да влязат!

Тогава осъзнаването на ставащото го блъсна като удар в лицето. Кръвта му изстина.

— Не! — изрева Калиадес.

Разблъсквайки отчаяно редиците викащи войници, той се затича по стената към укреплението над Скейската порта. Под него мъжете нетърпеливо се събираха, за да вдигнат масивното резе и да отворят.

— Не! — извика им той. — Спрете! Не отваряйте портата! — Ала гласът му не се чуваше над виковете на стотици войници и Калиадес се затича по каменните стъпала, размахвайки ръце и крещейки яростно: — Не отваряйте! В името на боговете, не отваряйте!

Но масивните дъбови врати вече се разтваряха със стон и в същия миг ездачите с грохот се спуснаха в пролуката. Бяха повече от петдесет, облечени в бронята на Троянския кон и въоръжени с копия. Копитата на конете им носеха буря от вихрещ се прах, докато те забавиха и се обърнаха зад портата. Стражите започнаха да затварят

вратите обратно. Точно надигаха резето обратно на мястото му, когато един от тях падна с копие, забито в стомаха.

Калиадес изтегли меча си и се хвърли към най-близкия ездач.

— Избийте ги! — извика той. — Това е врагът!

После заби острието си в ребрата на най-близкия мъж.

Видя меча на друг ездач, насочен към главата му, и приклепна под корема на коня, след което скочи, за да удари мъжа от другата страна. Когато ездачът падна, Калиадес сграбчи щита му.

Мерна Банокъл до себе си. Приятелят му се бе нахвърлил на врага, избивайки всичко по пътя си. Калиадес му извика:

— Защищавай портите!

Но и двамата не можеха да ги достигнат през струпалите се коне и ездачи.

Калиадес изкорми един воин и парира удар от втори, забивайки щита си в лицето му. Погледна отчаяно към портите. Вражеските войници в откраднатата броня на Троянския кон бяха хванали резето и се опитваха да го вдигнат. Калиадес заразмахва меча си и си проправи път към тях. Удари един от мъжете с щита си и се хвърли с цялата си тежест върху резето.

Осъзна, че младият Борос е до него и извика:

— Помогни ми, войнико!

Младежът му се ухили, а после го удари с всичка сила в челюстта.

Докато Калиадес залиташе, Борос го изрита в лицето и той падна замаян, едва успявайки да не изгуби съзнание. Пред очите му се въртяха ярки светлини. Той вцепенено видя с ужас как още от вражеските конници сграбчиха огромното дъбово резе и го надигнаха над скобите. Високите порти започнаха да се отварят бавно, а после по-бързо, докато отвън ги избутваха.

И врагът нахлу в града.

Калиадес, който се бе озовал на земята зад една от отворените порти, се опита да се изправи на крака и тръсна глава, за да я проясни. После осъзна, че русокосият воиник стои над него и го гледа. Когато понечи да стане, младежът постави върха на меча си на гърлото му и го накара отново да легне на земята.

— Борос! — прошепна той.

— Борос умря отдавна, в битката за Скамандър — отвърна войникът триумфално. — Аз съм Лейтос, първороден син на Алектруон, верен слуга на цар Агамемнон, и съм тук, за да отмъстя за смъртта на баща си и да поставя гордите троянци на колене.

Предателят се наведе напред, притискайки меча си към гърлото на Калиадес. По острието започна да капе кръв. Микенецът не можеше да помръдне, нито да говори.

— Беше толкова лесно да заема мястото на онзи идиот, когато целият му отряд бе избит и при положение че генералът им дори не можеше да си направи труда да научи имената им. И ми беше забавно да заблудя великия Калиадес, мислителя, стратега... микенският предател. Време е да умреш, предателю!

Той стисна устни и се напрегна, за да забие меча си във врата на Калиадес. В този миг обаче зад гърба на момчето се появи Банокъл с вдигнат меч. Един свиреп замах на острието го обезглави. Главата се удари в портата и тупна на земята.

Банокъл протегна ръка и издърпа Калиадес на крака.

— Разговорлив беше — отбеляза той. — Това винаги е грешка. Добре ли си?

Калиадес кимна, преглъщайки кръвта, все още неспособен да говори.

— Хайде идвай, тогава — каза приятелят му мрачно. — Имаме град, за който да мрем.

XXIX

ПОСЛЕДНАТА БАРИКАДА

Преследвани от вражеските бойци, Калиадес и Банокъл се затичаха по каменните стъпала на запад от Скейската порта. На върха на стената Банокъл кимна на приятеля си, а после се обърна и отпраши. Тичаше към следващите стълби надолу, за да може да стигне до новата барикада. Калиадес щеше да остане, за да е сигурен, че стената е защитена.

Един тежко брониран микенец се появи зад него на върха на стълбите. Двама троянски войници го чакаха, нетърпеливи да се сблъскат с врага. Единият удари дясната ръка на война, а другият замахна към гърлото му. Той падна, а от врата му шурна кръв. Изтрополи надолу по стълбището, събаряйки мъжа зад себе си.

Калиадес се ухили на двамата войници.

— Усмирете се — нареди им. — Ще има още много.

Поглеждайки надолу от стената, той огледа бойното поле край портите.

Троянските генерали се бяха подготвяли дълго време за този ден. Ако силите на Агамемнон спечелеха улиците на Троя, единственото убежище на защитниците на града щеше да е в царския дворец. И тъй като единствената им надежда бе да задържат врага край портите възможно най-дълго, войниците цяло лято бяха разрушавали сградите високо в Горния град, събаряйки ги камък по камък. После използваха камъните, за да запълнят улиците и алеите, тръгващи от Скейската порта, като ги натрупваха на височина два пъти колкото човешки бой.

В откритото пространство под портата бяха изкопани канали, запълнени с всичко, което можеше да гори — подпалки, клонки от мъртви растения и остатъците от погребалната клада на Хектор. Около бойното поле бяха разположени амфори с последното масло в града.

Когато кръвожадните нашественици се заизливаха през портата, те се озоваха затворени в пространство, по-малко от четиридесет крачки, заобиколени от високите стени на каменните сгради. За тях имаше само четири достъпни изхода — нагоре по стълбите към

укрепленията от двете страни на портата, по стълбите във Великата кула на Илион, или право напред.

Там се намираше единственият неблокиран маршрут — каменната улица, която водеше към двореца на Приам. Политес бе наредил входът към пътя да се барикадира от двете страни като се остави само пролука в центъра за ежедневното придвижване.

Именно там сега се струпваха защитниците от всички части на града.

Калиадес се обърна към вратата на Великата кула. Тя щеше да се удържи лесно. За да стигне дотук, врагът трябваше да изкачи стръмните стълби в пълен мрак. Когато достигнеха вратата, щяха да излязат от тъмно на светло, през тесен проход над висока стръмнина. Един стабилен войн можеше да брани вратата цял ден, пращайки враг след враг в тъмната бездна, за да си потроши костите на каменния под на кулата.

В тази част на стената имаше стотина мъже. Калиадес знаеше, че никой от тях няма да падне или да отстъпи, без да се бие до последно.

След дългото лято на чакане, за тях бе почти облекчение фактът, че този ден най-сетне настъпваше. Калиадес се огледа и вдиша дълбоко. Въздухът сякаш бе по-свеж, цветовете — по-ярки. „Това познаваш — каза си той — единственият живот, който някога си имал. Ако не си войн, какво си тогава, Калиадес?“

Един вражески боец се появи на вратата на кулата. Скамандрийски войник скочи напред и насочи удара си към гърдите му. Микенецът вдигна щита си, но силата на замаха го накара да изгуби равновесие. Той падна в мрака с писък. Всеки нашественик, който опитваше да се изкачи по стъпалата на кулата, щеше да минава край все по-голяма купчина мъртви или ранени мъже, помисли Калиадес с мрачно задоволство. С времето това щеше да отнеме от решителността им.

Той огледа сцената долу. Още и още нашественици влизаха през Скейската порта, нетърпеливи да се включат в битката, и бойното поле бе претъпкано с бронирани мъже. Троянските защитници отстъпиха по план до най-тясната част на широкия път. Там само тридесет мъже, до един орли, се изправяха срещу главния напор на вражеската атака. Зад тях пролуката в барикадата, която пазеха, ставаше все по-тясна, докато войниците я запушваха с камъни, греди и боклуци.

Калиадес гледаше с гордост, докато орлите се биеха, за да удържат вражеската орда. По дадена заповед, войните от всяка страна отстъпваха един по един и се вмъкваха през пролуката. Накрая останаха само трима. Калиадес чу заповедта да отстъпят. Вместо това те се втурнаха напред като един! Бързо ги повалиха, но пролуката зад тях бе запушена и барикадата бе осигурена.

После дойде друга заповед, подпалките бяха напоени с масло и от покривите на околните сгради войниците започнаха да хвърлят факли. Само за няколко мига огънят се разпростря по дължината на каналите, а подхранваните от маслото пламъци заподскачаха високо, подпалвайки всичко край себе си. Най-близките до огъня войници се опитаха отчаяно да се отдръпнат, но още и още войни се изливаха през портите зад тях. Ленената пола на един критянски войн се подпали и само след миг той представляваше крещяща гърчеща се човешка факла, която се втурна сред другарите си, подпалвайки и тях. Огънят плъзна и по други мъже, застанали твърде близо до каналите, докато пламъците се раздухваха от силния вятър.

За момент изглеждаше сякаш пламъците ще заскачат от човек на човек, обричайки всички на смърт, но дисциплинираните микенци не се паникьосваха толкова лесно. Онези, които имаха копия, ги използваша, за да убият безскрупулно горящите мъже или за да ги удържат, докато сами не паднаха мъртви на земята. Десетки почернели войници лежаха по камъните и стенеха... ала огньовете бяха изгасени.

На покривите на сградите около Скейската порта и на стените зад нашествениците се струпваха стрелци. Върху враговете започнаха да се сипят стрели от всички посоки и Калиадес видя, че някои падаха, улучени във врата, гърлото или лицето.

Успокоен, че южните укрепления са добре защитени, той последва Банокъл и се затича около стената и надолу по стълбите, за да стигне до задната част на главната барикада. Там откри Политес, който говореше напрегнато с генерал Лукан и Ифей, командира на орлите.

— Твоите орли са превъзходни бойци — каза му Калиадес. — Жалко, че нямаме хиляда.

— Жалко, че не спазват заповеди — изръмжа Лукан. — Онези тримата на барикадата умряха напразно. А трима войни могат да се

окажат разликата между победата и загубата, когато дойдат последните дни.

— Те бяха смели мъже — каза тихо Ифей.

— Не го отричам — изсумтя старият генерал. — Но също както сме се научили да пестим храната, водата и оръжията си, трябва да пестим и доблестта. Имаме големи резерви от нея, но те не бива да се хвърлят на вятъра в самоубийствени приключения.

— Надявахме се огънят да се разпространи и да накара врага да избяга — изтъкна мрачно Политес. — А сега какво? Колко време ще издържи тази барикада?

— Те имат стотици мъже, готови да я нападнат, но мястото им е малко — отвърна Калиадес. — Извън портата чакат още хиляди. Ако продължават да вкарват войни, които да хвърлят срещу барикадата, накрая ще я пробият. Вероятно можем да я удържим през нощта, може би дори утре. Не мога да си представя, че ще издържи повече.

Той погледна към Лукан, който кимна в съгласие. В този момент дотича Банокъл.

— Трябват ни още стрелци — настоя той. — Там са се сбутали като добитък. Добрите стрелци могат да ги изстребят като бълхи.

— Не ни достигат стрелци — призна Калиадес. После добави с нежелание: — Господарката Андромаха обучаваше Жените на Коня да стрелят. Някои от тях са в града. Те биха могли да...

— Не! — прекъсна го Политес с нетипичен за него гняв. — Когато врагът нахлуе, всички, застанали на онези сгради ще бъдат отрязани и стрелците ще са обречени. Няма да поставям жените в опасност.

Калиадес смяташе, че всички жени, останали в града, така или иначе са обречени, но отвърна:

— Тогава ще извикам тракийския водач Хилас. Неговите стрелци са най-добрите в Троя.

Пред тях един едър воин в критска броня пръв успя да прекоси огнения канал и да се изкатери по барикадата, убивайки по пътя си един троянец с удар на масивната си брадва в главата. Незабавно го посякоха, но още двама критяни се появиха веднага след него. Единият се подхлъзна на разместващите се греди и камъни и падна на земята, където веднага бе намушкан от троянски воиник. Другият успя да

замахне с меча си, преди да бъде замаян от удар с щит и впоследствие почти обезглавен.

Калиадес се обърна, за да намери тракийците и видя, че те чакат само на няколко крачки от него. Бяха боядисали лицата си за битка и бяха тежковъоръжени, включително и момчето цар Перикъл.

— Това няма да издържи дълго — отбеляза високият Хилас, докато се приближаваше, и посочи презрително барикадата. — Когато тя падне, ние ще чакаме. Укрепление от плът и кости е по-здраво от такова от камък и дърво.

— Трябват ни още стрелци — каза му Калиадес. — От другата страна врагът просто моли да бъде надупчен от стрели.

Младият Перикъл пристъпи напред.

— Аз и стрелците ми ще отидем, където сме нужни. Къде ни искаш?

Калиадес се разкъсваше. Ако разположеше младия цар и тракийците му по стената, щяха да бъдат хванати в капан, когато врагът пробиеше барикадата. Но пък ако ги пратеше на стената, от която можеха да избягат при нужда, нямаше да имат прикритие от вражеските стрели.

— Не се бой за безопасността ми, Калиадес — каза младежът, виждайки колебанието му. — Разположи ни там, където има нужда от нас. Ще поема същите рискове като хората си.

— Колко сте всъщност?

— Само осмина стрелци и Пентезилея.

Чак тогава Калиадес осъзна, че един от стрелците, стоящ малко встрани от мъжете, всъщност е суровата жена, която бе видял на първото упражнение с Андромаха. Тя носеше къса кожена пола над бялата си туника и фригийски лък през рамо. В едната си ръка държеше два колчана стрели.

— Пентезилея е една от прислужничките на Андромаха. Тя има невероятно вродено умение с лъка — обясни младият Перикъл и се изчерви леко. — Ще бъде ценен другар.

Калиадес се зачуди какво ли мислят другите тракийци за новодошлата. Той се обърна към нея:

— Защо не напусна града, докато имаше шанс за това?

— Баща ми Урсос даде живота си за Троя — каза му жената. Гласът ѝ бе дрезгав и той видя, че под тежките вежди го гледат

пронизително зелени очи. — Не бих могла да сторя по-малко от това.

Калиадес внезапно се сети за Пирия. „Да — помисли си — и тя щеше да е тук с лъка си.“ Той отново погледна Перикъл.

— Заобиколете стената, докато не стигнете до източната страна на портата. Ако стоите назад, ще имате някаква защита от вражеските стрели.

Битката за барикадата продължи цял ден и дълго след залез. За щастие на отчаяните троянски защитници, нощта бе безлунна и беззвездна. Известно време боят се водеше на светлината на факли, но накрая враговете получиха заповед да отстъпят обратно към портата. Троянците незабавно се заеха да възстановяват защитите, съборени през деня.

Когато приключиха за тази нощ, Калиадес и Банокъл отидоха до храма на Атина, където раздаваха храна и вода. Те чакаха на опашката в тъмнина. Около тях изтощените мъже спяха, проснати по земята. Други седяха на малки групички, твърде изнемощали, за да говорят. Просто гледаха в мрака с празни очи.

— Клисав хляб и глътка вода — изсумтя Банокъл, докато сваляше шлема, за да прокара ръка през напоената си с пот руса коса. — Един мъж не може да се бие цял ден с толкова.

— Ако Агамемнон беше изчакал с войските си още десет дена, нямаше да имаме дори клисав хляб.

— Добър план обаче, а? С Троянския кон. Кой не би отворил портите си за тях, щом яздят така?

Банокъл поклати глава с възхищение.

— Предполагам, че Одисей го е измислил — отвърна Калиадес. — Той има бърз ум.

— Забравяш ли понякога за кого се бием? — попита внезапно Банокъл.

Калиадес се намръщи.

— Не, но разбирам какво имаш предвид. Виждаме как микенски войни идват през барикадата само за да бъдат убити, а някои от тях са били наши другари. Ако съдбата ни бе малко по-различна, ние самите щяхме да стоим от другата страна.

— Нямам това предвид — Банокъл поклати глава. — Имам предвид за какво се бием? За Троя? От нея вече не остана нищо. Долният град е унищожен, както и голяма част от Горния. Казват, че

цар Агамемнон иска съкровищницата на Приам, но Политес твърди, че в нея не е останало нищо. Значи се бием, за да спасим царя? Че той дори не знае кой е през половината време — едрият войн се почеса по главата. — Но всъщност няма значение, нали? Ние двамата с теб сме войни и сме избрали страна, така че ще продължим да се бием, докато не спечелим или не умрем. Просто се чудех... — гласът му заглъхна.

Калиадес помисли за това, докато стоеше на опашката за храна. Бяха избягали от микенските земи, за да се спасят от гнева на Агамемнон, и оттогава следваха линията на най-малкото съпротивление. Присъединиха се към Одисей по пътя му към Троя, защото им предлагаше начин да напуснат пиратския остров. Капризите на боговете ги накараха да спасят Андромаха, когато я нападнаха убийци. Това им бе спечелило места в Троянския кон на Хектор. Калиадес се усмихна вътрешно. А невиджаният успех на Банокъл като водач ги бе спасило от челюстите на поражението в Карпеа, в Дарданос и пред стените на Троя.

Той поклати глава и се засмя, а звукът проехтя през площада, карайки изморените войници да го изгледат учудено.

— Късметът в битките постоянно ни преследва — отговори на въпроса на приятеля си. — Само боговете знаят защо.

Банокъл помълча известно време и Калиадес се обърна да го погледне.

— Бих се отказал от всичко, ако това ще ми върне Руж — каза тъжно едрият войн.

През нощта нещата останаха непроменени — нашествениците държаха Скейската порта, а защитниците — барикадата на четиридесет крачки от нея. В мрака се носеха подигравки, обиди и заплахи от страна на войските на Агамемнон, някои от които още не бяха влезли в битка и нямаха търпение.

С пукването на зората Калиадес и Банокъл заеха местата си зад барикадата. Калиадес провери нагръдника си, сложи си шлема и вдигна Меча на Аргуриос в очакване, докато мракът отстъпваше място на тъмносив здрач. Банокъл размахваше своите мечове, за да разкърши раменните си мускули, и сумтеше към мъжете наоколо:

— Направете място, козоебци!

След това вражеските войски се закатериха по барикадата.

Калиадес отблъсна удар с меч, а после замахна с две ръце със собственото си оръжие към врата на един нападател. Изтегли оръжието навреме, за да парира атаката на друг противник. Нечие копие отскочи от ръба на щита му, пропускайки главата му на косъм. Мечът му се стрелна напред и се изви, изкормвайки войник, който падна с крясък в краката му. Калиадес вдигна щита си, за да блокира убийствен замах, а после острието му се издигна високо във въздуха, уцелвайки в главата боец, който бе изгубил шлема си. Усети изпепеляваща болка в крака си и видя, че раненият мъж на земята, хванал вътрешностите си с една ръка, е забил кинжала си в бедрото му. Промуши меча си във врата на микенеца. До него Банокъл внезапно скочи на барикадата и с два замаха преряза гърлата на двама противници, качили се на върха. Скочи обратно долу и се ухили на приятеля си.

Сутринта се изтърколи и защитниците от двете страни на двамата другари падаха и биваха заменяни с други отново и отново. Съсредоточен върху битката, докато мечът му режеше и пронизваше, парираше и контраатакуваше, Калиадес малко по малко осъзна настъпването на промяна. Изморяваше се и концентрацията започваше да му изневерява. Кракът го болеше, макар и да бе спрял кървенето. Имаше и други драскотини. Хвърли един бърз поглед към Банокъл. Едрият войн се биеше с мрачна решителност, а двата му меча се движеха като светкавици, привидно без никакво усилие. Ала Калиадес, който бе воювал редом с него много години и в десетки битки, предположи, че и той е започнал да се изморява. Използваше мечовете си икономично, без нито едно излишно движение. Пестеше силата си.

А нападателите ставаха все по-трудни за убиване. Калиадес осъзна, че сега се е изправил срещу микенски ветерани. Сигурно Агамемнон ги бе държал в резерва. Усети моментно затишие в битката, сякаш нещо се бе променило, и разбра, че това е посоката на сражението.

Троянците губеха.

Над барикадата се появи огромен гигант с дълга черна брада и бръсната глава. Той носеше черно-бял квадратен щит от кравешка кожа с бронзова рамка. Мъжете около него изглеждаха като джуджета и той се ухили доволно, когато видя срещу кого е застанал. Аякс Черепотрошача скочи от барикадата с грацията на много по-лек мъж.

— Банокъл! Калиадес! Мекушави копелета такива! — изтътна със задоволство гласът му.

Той се хвърли в атака, размахвайки огромния си меч, за да си проправи път. От двете му страни други микенски ветерани оформиха клин, който пробиха троянските редици и ги отблъсна от барикадата. Банокъл атакува, а двата му меча бяха почти невидими в бързината. Той уби един мъж до Аякс, но огромният щит на микенския шампион и силата на меча му го правеха невъзможен за спиране.

Калиадес отчаяно отскочи назад, когато едно спускащо се отдясно острие проряза бронята на рамото му. Претърколи се, скочи на крака и прониза война в мишницата. После чу тройния позив на рога, възвестяващ отстъпление към двореца.

Банокъл бе принуден да отстъпи под ударите на Аякс. Единият му меч го нямаше, но той го бе заменил с бронзов щит. Микенският шампион отблъсна другия му меч и пристъпи, за да забие огромния си юмрук в челюстта на Банокъл. Русият войн залитна, но възвърна равновесието си навреме, за да блокира замаха на огромния меч с щита си. Калиадес се втурна на помощ. Аякс отново вдигна оръжието си и го спусна върху двамата в широка дъга. Банокъл приклепна ниско, а Калиадес отстъпи назад. Изгубил баланса си, Аякс се опита да възвърне равновесие, но Банокъл скочи нагоре и удари война в главата с щита си. Аякс бе замаян, но не падна. Русият микенец го удари отново в главата, после отново и отново, докато той най-накрая не се стовари по лице в кръвта и прахта.

— Мъртъв ли е? — попита Банокъл задъхано.

Калиадес вдигна с две ръце Меча на Аргуриос, готов да го забие в гърба на микенския войн. В този миг обаче се спря. Мечът на Аргуриос, помисли той. Ако не бяха верността на Аргуриос и милостта на Приам, те двамата нямаше да са тук. Калиадес погледна към Банокъл, който сви рамене, и после отпусна меча. Чу отново рога, нареждащ отстъпление. Двамата се обърнаха и затичаха към двореца.

XXX СЪВЕТЪТ НА ОДИСЕЙ

Късно на втория ден сред войниците, чакащи търпеливо извън стените другарите им да пробият троянската барикада, се разнесоха радостни възгласи. Младият лечител Ксандер потрепери в горещия следобед, докато гледаше как хиляди войни се втурват през Скейската порта.

Спомни си първия път, когато бе пристигнал в Троя, в теглена от магаре колесница заедно с Одисей и Андромаха. Тогава беше дванадесетгодишно момче и бе напуснал стадото кози на дядо си в Кипър, за да отиде на велико пътешествие. Тогава бе изпитал същия страх, докато колесницата минаваше през великата порта и за пръв път бе съзрял Златния град, дворците му с бронзови покриви, зелените дворове и богато облечените хора.

Сети се за баща си, който бе умрял в бой с микенския пират Алектруон, и за Зидантас, който му бе като втори баща за няколко кратки дни. Зачуди се какво биха си помислили те за него сега, когато помагаше на армиите на Агамемнон, изсипващи се в града, за да изнасилват, плячкосват и убиват.

Момчето се обърна и бавно тръгна обратно към болницата при казармите. Извади старата си кожена чанта изпод сламеника и бръкна на дъното. Извади двете камъчета, които бе взел със себе си от Кипър, за да му напомнят за дома. Претегли ги в дланта си за момент, а после излезе през вратата и ги хвърли на улицата. След това започна да пълни чантата си с отвари и билки.

— Спомни си съвета на Одисей, млади Ксандер.

Той вдигна очи и видя Белоокия, който стоеше до него. Гледаше го напрегнато, докато Ксандер увиваше пакети изсушени билки и парчета плат, за да ги подреди в чантата.

— Тичай към залива, синко — подкани го старецът. — Вземи кораб за Кипър и се върни при майка си и дядо си. На онези хора вече не може да се помогне.

— Ти все още си тук, Белооки — отвърна Ксандер, без да вдига очи от работата си, — въпреки че мирмидонците си заминаха.

— Някои от корабите ни още подготвят товарите си, най-вече коне. Когато и последната галера отплава за Тесалия, аз ще бъда на борда ѝ. Тук не можем да сторим нищо, момче. Троя ще бъде кланица, пълна с ужас и смърт. Минеш ли през тези порти, ще умреш, това е също толкова сигурно, колкото че залезът следва деня.

Ксандер продължи да трупва неща в чантата си.

— Трябва да помогна на приятелите си — прошепна той.

— Можеш да си създадеш приятели където и да идеш, момче. То е в природата ти. Аз съм ти приятел. Направи това за своя приятел Белоокия.

Ксандер се спря. После се обърна към мъжа и заговори:

— Когато за пръв път дойдох тук на „Ксантос“, имаше голяма буря и едва не се удавих. Двама мъже спасиха живота ми — един египтянин на име Гершом и микенския герой Аргуриос. И двамата ме държаха отвъд предела на силите си, с риск за собствения си живот. Чувстваха, че моят живот си струва да бъде спасен, не зная защо. Не мога да го обясня добре, Белооки, но бих предал и двамата, ако сега обърна гръб на троянците и изтичам у дома. Знам, че съм дошъл тук с причина, въпреки че не я разбирам.

Старият лечител поклати тъжно глава.

— Не мога да споря с теб, момко. Волята на боговете е неразбираема. Не зная защо богът на змиите ме е пратил тук. Мислех си, че може би е било за да се срещна с теб и да те отведе в Тесалия. Ти носиш в себе си потенциала да бъдеш велик лечител, Ксандер, но уменията ти ще отидат на вятъра, ако сега жертваш живота си.

— Съжалявам, че не можа да срещнеш отново брат си, преди да умре — каза Ксандер, за да смени темата. Боеше се, че решителността му ще отслабне.

— Аз също, момче, но истината е, че двамата с Макаон никога не сме се разбирали. Въпреки че си приличаме, имахме много различни идеи за волята на бога на змиите. Вероятно щяхме да се сбием.

Ксандер се усмихна при мисълта за двамата внимателни лечители, които обикалят един около друг с вдигнати юмруци. За няколко мига бе изкушен да тръгне със стареца, да се качи на кораба за

Тесалия и да заживее нов живот отвъд Великата зеленина. Но вместо това каза:

— Не ме забравяй, Белооки.

Лечителят кимна и на момчето му се стори, че вижда сълзи в очите му, преди да си тръгне. Поемайки дълбоко дъх, Ксандер вдигна натежалата чанта. Тъкмо започваше да вали, когато той се закатери по хълма към града.

Когато новината за падането на барикадата дойде, Андромаха се премести в двореца на Приам, последното им убежище. С нея бяха двете момчета и прислужницата Анио.

В деня на смъртта на Хектор, когато жените и децата бяха пуснати да излязат от града, Акса тръгна разплакана с трите си дечица, за да замине за Фригия и семейството на Местарес. Молеше дъщерите на Урсос да тръгнат с нея, ала сестрите отказаха с думите, че баща им е умрял в защита на града и те ще сторят същото. Андромаха не се опита да промени решението им. Каза им, че го уважава, въпреки че вътрешно скърбеше за съдбата им.

После Пентезилея потегли към барикадата с тракийските стрелци. Момчето цар Перикъл само бе дошло при Андромаха, за да я помоли слугинята да бъде освободена от задълженията си. Тя се изненада, макар да не се съмняваше в уменията на момичето с лъка, и бе трогната от смелостта ѝ. Когато Пентезилея тръгна с Перикъл, Андромаха бе сигурна, че никога повече няма да я види.

Големият дворец бе празен. Приам се намираще в покоите си, доколкото тя знаеше, но не го бе виждала. Имаше малцина слуги и дори охраната на Андромаха замина за барикадата. Двете момчета си играеха шумно, възбудени от това, че са в нов дом. Андромаха изпитваше нервно безсилие от този затвор. Остави децата и слезе в празния мегарон.

В последните години не ѝ се случваше да остава за дълго в голямата стая. Тук имаше само спомени за смърт и ужас. Тя отиде до покрития със злато трон на Приам и седна. Огледа високите каменни стени, украсени с щитовете на герои. Там бяха Щитът на Аргуриос, а сега и Щитът на Хектор, поставен до него. Обърна поглед към голямото стълбище, където Аргуриос бе получил фаталната си рана.

Тишината на мегарона ехтеше сред високите каменни стени, а далечните звуци — дрънчене на метал и виковете на хора — изглеждаха крехки и недоловими като чуруликането на птички в летен следобед.

Андромаха погледна Щита на Хектор и едната ѝ ръка докосна колана на кръста ѝ. Той бе майсторски изработен от бронзови дискове, общити със златна нишка, и я бележеше като Жена на Коня.

За пръв път от дни насам бе останала сама и тази голяма празна каменна стая я караше да губи контрол. Сълзите потекоха по бузите ѝ. Наричаха го Принца на войната, ала тя никога не бе възприемала Хектор като воин. Само като нежен и състрадателен мъж, който бе поел товар, какъвто никой не биваше да носи. Спомни си онзи ден в дворцовите градини, когато го гледаше да си играе с Астианакс в прахта с неописуемо нежно изражение на лицето, което бе сграбчило сърцето ѝ. Почувства пронизваща болка от вината, толкова силна, че се преви на две. Не беше успяла да обикне Хектор така, както заслужаваше. Той бе отишъл към смъртта си, знаейки, че сърцето ѝ не копнее за него, а за друг мъж.

После се зачуди, както всеки ден, къде ли е „Ксантос“ и дали Хеликаон е още жив. Предателското ѝ сърце, което само допреди миг тъгуваше за Хектор, сега копнееше за любимия ѝ. Струваше ѝ се, че блаженото време, което бяха прекарвали заедно, повече от сто дни, по време на пътуването на запад, се е случило в друг живот.

Седнала на високия златен трон, тя плака и за двамата мъже, които обичаше.

Внезапно се стресна и избърса сълзите от бузите си. Един млад пратеник, почти момче, дотича през високия портал. Спря се и зяпна, щом я видя на трона на Приам, и тя се изправи.

— Врагът е пробил блокадата, господарке. Те идват!

Андромаха стоеше до трона, обхваната от почти непоносимо напрежение. Знаеше, че би трябвало да върши нещо, но не знаеше какво. Чу шума от далечна гръмотевица, която раздираше небесата над морето.

След привидно цяла вечност чакане двама войници се препънаха в мегарона, помагайки на свой другар. И тримата бяха ранени, но онзи

в средата очевидно умираше. Кръвта му изтичаше през дълбок прорез в крака и Андромаха веднага разбра, че е била разкъсана важна артерия.

— Отведете го в покоите на царицата — нареди тя и посочи към каменното стълбище. — Ще се грижим за ранените там.

Зачуди се колко ли лечители са останали в града и дали изобщо има такива.

Скоро през вратите започнаха да се изсипват хора — ранени войници, старци и няколко жени. На всяко лице се четеше страх и изтощение и те очакваха от нея да им каже какво да правят. Тя прати ранените в покоите на царицата и нареди на жените да се грижат за тях, доколкото могат. Мъжете накара да свалят оръжията от стените.

Накрая пристигна и Политес. Сякаш бе остарял с десет години през двата дни, в които не го бе виждала. Слабото му тяло се губеше в чужда броня на конник и той свали високия шлем с очевидно облекчение.

— Врагът спечели града — каза кратко. — Генералите ни вярват, че до утре няма да нападнат двореца. Така че имаме време да се приготвим.

— Пратих ранените в покоите на царицата — отговори Андромаха. — В кухните има малко храна и много вода. Трябва ни броня.

Тя посочи към трите жени, които идваха с наръчи стрели.

— Защо тук още има жени? — попита измъчено Политес. — Защо не са напуснали, когато можеха?

— По същата причина, поради която и ти си още тук, Политес — отвърна Андромаха. — Има троянци, които са готови да останат и да умрат за своя град, също като теб. Можеше да напуснеш отдавна, както стори Креуса. Или да избягаш в дните след залавянето на Царска радост. Онези жени са взели същото решение като теб. Уважавай ги заради него.

— Погрижи се да останат в двореца — каза принцът. — Градът ще бъде ужасяващо място тази нощ за всеки, който се намира извън дворцовите стени. Войските на Агамемнон ще искат да освободят напрежението от бездействието си през цялото лято. Никой няма да оживее.

Андромаха помисли за двете си момчета. Те бяха в безопасност за момента, но скоро нямаше да е така. Побърза да притъпи надигащата се паника.

— Къде е Полидорус? — попита тя бързо. — Би трябвало да е тук. Плановете за защита на двореца са негови.

— Видях го на барикадата — отвърна Политес. — Той е войник. Не може да стои тук и да не върши нищо, докато градът е подложен на атака.

— Понякога е най-трудно да стоиш и да не вършиш нищо — Андромаха усети как страхът ѝ се замества от гняв. — Полидорус имаше задачата да командва двореца. Той е изоставил поста си. И своя цар.

— Твърде сурова си, Андромаха — сгълча я принцът. — Полидорус винаги е бил предан син на Троя. За него беше тежко да се грижи за татко. Градът му бе в опасност. И той е войник — повтори накрая.

Тя го изгледа изненадано.

— Като войник, негов дълг беше да се грижи за своя цар, не да се бие по улиците — каза тя с укор. — Всеки прост войник може да прави това. Полидорус получи тази чест заради огромната роля, която изигра в защитата на двореца. Това го издигна до помощник на Приам, до негов охранител. И сега той е изоставил този пост. Как можеш да го защитаваш, Политес?

Той се намръщи и отговори:

— Понякога имаме и по-висш дълг, сестро, към съвестта си.

Андромаха вдиша дълбоко, а после въздъхна.

— Съжалявам, Политес. Не бива да споря с теб. Стъмва се и трябва да пожелаем лека нощ на момчетата си. После, ако Полидорус не се е върнал, ще се съберем, за да направим нов план. Може би генералите ще са дошли дотогава.

Тя се закатери бързо по каменното стълбище, а сърцето ѝ биеше учестено. С тъга си призна, че страхът за двете момчета се бе превърнал в гняв. Тръгна към спалнята на момчетата. Анио не се виждаше никъде. После си спомни, че ѝ е казала да търси плат за бинтове. Намери малкия Декс сам, седнал на пода и заигран с любимата си играчка — разнебитен дървен кон със сини очи, който си бе донесъл от Дарданос.

Огледа се наоколо, а после приклекна до момчето.

— Къде е Астианакс? — попита го, отмятайки русата му коса от лицето.

— Отиде с мъжа — каза детето и й подаде коня, за да си играе и тя.

Андромаха се намръщи и в сърцето ѝ отново се прокрадна страх. Чу отново далечната гръмотевица.

— Кой мъж, Декс?

— Старият мъж го взе — каза той.

XXXI

СМЪРТТА НА ЕДИН ЦАР

— Ще открия сина ти — обеща войнът Калиадес на Андромаха.
— Няма да се връщам без него.

Бяха претърсили целия дворец, но нямаше и следа от Астианакс или от Приам. Слугата на царя бе казал на Политес, че е оставил стареца завит с одеяло на стол на балкона. Той беше немощен и отнесен, защити се мъжът, живееше в успокояващия свят на далечното минало. От смъртта на Хектор се намираше постоянно там.

В мегарона Калиадес бързо свали доспехите си, докато не остана облечен само в подсилената с бронз кожена пола и сандали.

— Намери ми тъмна пелерина, която да облека — каза той на Андромаха.

Тя го изгледа, а раздразнението надделя над тревогата в очите ѝ, но махна на една от слугините си.

— Нека са две — обади се Банокъл и разхлаби нагръдника си.

— Генерале — обърна се към другаря си Калиадес — ще си много нужен тук, за да сплотиш войниците.

— Няма да ни нападнат тази вечер — отвърна уверено русият войн.

— Не — съгласи се Калиадес. — Агамемнон ще им отпусне юздите и ще ги остави да грабят на воля. Но на разсъмване трябва да сме готови за тях. В момента войниците ни едва стигат да защитят стените на двореца. Те ти вярват и ще се бият до смърт за теб.

Политес пристъпи нервно напред.

— Аз ще дойда с теб, Калиадес, ако ме искаш. Познавам баща си и мога да предположа къде би отишъл.

Очакваше високият войн да откаже помощта му, но вместо това Калиадес отвърна:

— Благодаря ти, господарю. Сигурно не е стигнал далече. Можем само да се надяваме, че не е заловен, и момчето заедно с него.

Прислужницата се завърна с две тъмни пелерини с качулки. Калиадес бързо препаса колана с меча си и облече пелерината.

Политес го наблюдаваше, след което непохватно стори същото.

Калиадес се обърна към принца:

— Тази нощ бурята ще е наш съюзник. Ще се крием в сенките, докато намерим двама микенски войници. След това ще вземем доспехите им.

Политес кимна без да говори, страхувайки се, че гласът му ще потрепери. Той не беше войн. Беше оставил тази чест на братята си Хектор, Агатон и Диос. Винаги бе изпитвал страхопочитание към войниците, които говореха така небрежно за убиването, както той за подрязването на розите си.

Калиадес се обърна към Андромаха.

— Скоро ще се нуждаем от жените ти и техните лъкове. Разположи ги на предната тераса на двореца, за да прикриват всяко отстъпление от стените. Ако стените и двора бъдат превзети, ги изтегли в коридора на мегарона. Накрая, ако се стигне до това, отстъпете в покоите на царицата.

Тя кимна.

— Ще ни накарат да се гордеем с тях.

Докато напускаха двореца, Калиадес спря за момент и Политес погледна към него. Сипеше се пороен дъжд, носен от яростния вятър. На север проблясна светкавица, а отляво, отвъд стените пламтеше огромен пожар. Не се виждаха вражески войници, въпреки че от долната част на града долитаха викове, писъци и звън на метал.

— Накъде? — попита Калиадес, а гласът му бе отнесен от порив на вятъра.

Политес приближи устата си до ухото на война:

— Великата кула — извика той.

Калиадес повдигна вежда и Политес кимна енергично:

— Сигурен съм — изкрещя той.

Отправиха се бързо натам, притичвайки през улиците надолу към кулата. Винаги щом Калиадес се спираше, Политес замръзваше с бясно разтуптяно сърце. После високият войн се затичваше с широка крачка, като избягваше откритите пространства и се придържаше към тесните улички. Въпреки проливния дъжд навсякъде пламтяха огньовете. Видяха много тела, някои на жители на града, но предимно на войници, и неколцина ранени. Калиадес спря само веднъж и коленичи, за да размени няколко думи с лошо ранен троянски войник, който

лежеше с разпръснати наоколо вътрешности. Калиадес извади извит кинжал и преряза гърлото на мъжа, след което продължи напред с мрачно изражение.

В една от тесните улички Калиадес спря, щом чуха звука на маршируващи крака през шума на дъжда. Срещу тях в мрака идваха вражески войници с факли. Не тичаха, не се смееха и не викаха, маршируваха безмълвно, сякаш бяха потеглили на мисия. Калиадес избута Политес назад в най-близката врата, но отворът беше плитък и щяха да ги видят щом се приближаха. Калиадес отвори вратата и пристъпи вътре. Политес го последва с качено в гърлото сърце.

Намираха се в двор. Срещу тях имаше над дузина микенски войници, но вниманието им бе приковано към някой, който лежеше невидим на земята. Двамата чуха изпълнен с агония вик и женски глас, който се молеше. Политес погледна изтерзано Калиадес. Лицето на война потъмня, но поклати отрицателно глава. Принцът видя болка в очите му.

Двамата се промъкнаха незабелязано обратно на уличката и продължиха да тичат. Политес забеляза, че Калиадес накуцва леко. Почуди се колко ли жестока трябва да е раната, която да причини това на войн като него.

Най-накрая откриха двама микенски войници с доспехи. Единият се беше облегал на стена с ръце на хълбоците сякаш си поемаше дъх. Другият му се караше за нещо, крещеше в ухото му, наведен напред. Калиадес направи знак на Политес да изчака, след което се приближи към тях. И двамата погледнаха към него без притеснение. Преди да успеят да помръднат, Калиадес преряза гърлото на единия. Другият отскочи назад проклинайки и измъкна меч си. Намръщи се и замахна към лицето на Калиадес. Той се извъртя и се наведе с едно изящно движение, след което заби ножа си в слабините на мъжа. Едва след това измъкна меч си от ножницата. Микенецът се би храбро няколко мига, после се строполи до другаря си. Политес можеше да види как живота му изтича на напоената от дъжда улица. Калиадес се огледа наоколо и започна бързо да сваля доспехите на мъртвеца, като ги подаваше на Политес. Докато приключи, другият мъж също беше умрял и Калиадес облече неговата броня.

Продължиха напред и вече виждаха основата на Великата кула, когато се натъкнаха на друга група микенци. Водачът им махна да се

приближат и Калиадес се заклатушка напред, наблягайки на накуцването си.

— Името ти, войнико? — настоя предводителят.

— Клейтос от Пантерите — отвърна Калиадес, заваляйки леко. — Това е Тоас. Той е пиян.

— Ловуваме деца — каза му водачът. — Цар Агамемнон иска всички пикльовци, които все още са в града, да бъдат открити и отведени при него.

— Ние търсим жени, не хлапетата им — разсмя се Калиадес.

Предводителят се ухили:

— Естествено, че търсите, войнико, но двете често вървят заедно. А и Агамемнон дава по сребърник за всяко доведено дете. Един сребърник ще ти купи колкото жени поискаш, щом се приберем.

— Ще го имам предвид — отвърна Калиадес весело. — Но по-добре да яздя една жена сега, вместо да ми обещават десет. А и тази вечер това няма да ми струва нищо! — той се обърна към Политес. — Не изоставай, пиянде такова — извика му и двамата забързаха напред.

В пространството пред Скейската порта, което предния ден беше бойно поле, сега нямаше жива душа. Няколко обгорени тела се търкаляха по мократа земя, но не се виждаха живи хора. Голямата порта беше затворена и тежкото резе — поставено на мястото си, заключвайки ги в капана на града така ефективно, както преди това бе държало враговете навън. Политес погледна нагоре към кулата и за момент му се стори, че вижда движение при вратата край бойниците. Той посочи натам и Калиадес присви очи.

— Сигурен ли си? — попита войнът, а на лицето му беше изписано съмнение.

Принцът кимна и двамата се отправиха към каменните стъпала. Калиадес се придвижваше нагоре с лекота, въпреки тежките доспехи и раната в крака. Политес го следваше по-бавно.

В кулата цареше пълен мрак, но беше облекчение човек да се скрие от вятъра. Единственият звук бе трополенето на дъжда по дървения покрив далече горе. Вече нямаше нужда да си викат.

— Стой вляво, колкото се може по-близо до стената — посъветва Политес. — Стъпалата са доста изхабени, но не би трябвало да са хлъзгави.

Изкачването нагоре в мрака беше ужасяващо дори за Политес, който бе изминавал пътя многократно под светлината на факли. Налегнаха го съмнения. Възможно ли беше Приам да е стигнал толкова далече? Възможно ли беше да е повел Астианакс нагоре по стъпалата в непрогледния мрак? Каза си, че най-напред е трябвало да проверят в основата на кулата, за да видят дали няма да открият малко телце. Докато стигнат до върха, Политес се беше самоубедил, че преследват химери.

Най-сетне почувства чистия нощен въздух по лицето си, след това дъжда и видя Калиадес да излиза на покрива пред него. Небето се бе просветлило и той осъзна, че е почти зазоряване. Гръмотевиците и светкавиците продължаваха с нестихваща сила. Обзе го нов страх. Беше чувал за мъже в доспехи, поразени от светкавица.

Излезе на покрива. За момент не можеше да види нищо, сетивата му бяха притъпени от вятъра, който шибаше високата кула с дъждовни струи. След това над главата му се разнесе гръм и ослепителна светкавица разцепи небесата. На светлината ѝ успяха да видят Приам, застанал до парапета на далечната страна. Дългата му бяла коса и сива роба се развяваха зад него от вятъра, сякаш вече падаше надолу. Държеше неподвижното дете протегнато пред себе си.

С бясно туптящо сърце Политес пристъпи напред към баща си, изпълнен със страх, че старецът ще се хвърли напред всеки момент.

Приам се обърна и го видя.

— Какво правиш тук, Политес, глупако? — гласът на царя, силен и изпълнен с презрение, се понесе към тях. — Не съм ти заповядал да идваш.

— Дойдох да открия момчето, татко. Андромаха беше притеснена. Не знаеше къде е.

Политес вече можеше да види лицето на детето. Сините му очи бяха отворени и се взираше в него, изпълнено с ужас.

— Той е с баща си — отвърна му царят. — Кой друг може да го опази, Политес? Не и ти, глупако. Нито пък курвата, която му е майка. Показвам го на великия Зевс. Той е Орловото дете и е скъп на Вседържителя.

С баща си? Политес се зачуди какво иска да каже Приам. Зад него Калиадес го попита учудено:

— Как е успял да стигне дотук, без да го заловят?

— Царят познава града си по-добре от всеки друг. Когато е с ясен ум, е хитър като три лисици.

Докато разговаряха, Приам погледна към детето и на лицето му се изписа объркване. Видяха как бледите му черти се връщат към обичайния страх и отчаяние.

Политес бързо пристъпи напред, уплашен, че старецът може да изпусне момчето в паниката си.

— Нека взема малкия Хектор — предложи той. — Кралицата питаше за него.

Приам погледна към детето.

— Хектор — повтори той, — любимото ми момче.

Политес се протегна и Приам му подаде Астианакс. Едва тогава момченцето започна да плаче тихо. Политес го връчи на Калиадес.

— Заведи го при майка му — заповяда той.

Калиадес погледна към него, след това към царя, разколебан.

— Тръгвай, Калиадес. Той трябва да бъде спасен. Той е Орловото дете.

Калиадес се намръщи. Думите очевидно не значеха нищо за него, но кимна.

— Да, господарю — отвърна той и в следващия миг изчезна, спускайки се бързо надолу по стълбите с детето в ръце.

— Ела, татко, трябва да си почиваш — каза Политес нежно и взе ръката на баща си в своята, придърпвайки го от парапета долу.

— Къде съм? — извика уплашено старецът. — Не знам къде съм.

— Намираме се на Великата кула на Илион, татко. Бдим за враговете на Троя. Когато дойдат, ще ги унищожим.

Старецът кимна и се свлече на пода. Политес виждаше, че е отвъд предела на изтощението. Седна до него и започна да сваля част от доспехите си. Знаеше, че и двамата ще умрат тук.

Когато врагът най-сетне дойде, бяха само двама микенски войници. Единият бе висок, с дълга, рошава червена коса и гъста брада. Другият беше дребен и слаб. Изкатериха се на покрива и се ухилиха, разменяйки си подивели погледи, щом видяха болния старец и сина му.

Политес се изправи изтощено, влачейки меча си и се опита да се припомни уроците от далечното минало. Повдигна острието с двете си ръце и застана пред баща си.

Червенокосият войник измъкна меча от ножницата си и тръгна към тях. Другият стоеше и гледаше, усмихвайки се с очакване.

Войникът замахна към гърдите му, но Политес отскочи нервно назад и острието се плъзна по бронзовите дискове на нагръдника. Войникът направи лъжливо движение наляво и докато Политес трмаво се раздвижи, за да го блокира, пристъпи напред и заби меча си в ребрата му. Сякаш го удариха с чук. Краката на принца се подвиха и той се строполи на напоения от дъжда покрив, а през тялото му пробягна агонизираща тръпка.

Погледна нагоре, докато войникът замахваше, за да нанесе смъртоносния удар и внезапно бе облян в кръв, когато гърлото на микенеца бе разкъсано от майсторски хвърлен кинжал.

— Умрете, кучета! — Приам пристъпи напред с ръмжене и вдигна меча на мъртвеца.

Другият микенец се втурна напред с изкривено от гняв лице.

— В името на Хадес, ще си платиш за това, дърто копеле! — и замахна с меча си по посока на царя, извивайки го в яростна дъга.

Приам вдигна своето оръжие и двете остриета се сблъскаха, хвърляйки искри в полумрака.

Царят залитна назад, след което старите му нозе го предадоха и падна на коляно.

Докато войникът се извисяваше застрашително над него, Политес измъкна кинжала от гърлото на мъртвеца и замахна към вътрешната страна на бедрото на нападателя. Пропусна целта си и само одраска кожата, но докато войникът се завърташе към него Приам вдигна меча и го заби в гърба на мъжа. Микенецът падна на колене, очите му се изцъклиха, след което се прекатури мъртъв напред.

Давец се в море от болка, Политес се довлече до царя.

— Ти ги уби, татко — изрече задъхано с отслабнал глас, — но ще дойдат още.

Приам оголи зъби в уверена усмивка.

— Синът ми ще ни спаси — обеща той. — Хектор ще дойде навреме. Хектор никога не ме е разочаровал.

Политес кимна, притискайки раната си, докато гледаше как кръвта изтича през пръстите му.

— Той е добър син — съгласи се тъжно, след което затвори очи и заспа.

Когато отново ги отвори, беше ден. Над дузина микенски войни вървяха към тях по покрива. Политес въздъхна и се опита да се изправи, но крайниците му не му се подчиняваха, затова остана да лежи безпомощно. Беше ужасно уморен, но не чувстваше страх. Обърна главата си и видя, че баща му някак бе успял отново да се качи на парапета. Спомни си думите на Касандра. „Приам ще надживее всичките си синове“, помисли си и се усмихна.

— Сбогом, татко — прошепна той, докато старецът се хвърляше от кулата. Последното нещо, което видя, беше мечът, устремен към гърлото му.

Бурята беше дошла от Тракия, от студените върхове на Родопите. Леденият ѝ дъжд не можа да забави кой знае колко северния вятър, достатъчно силен да отскубне покривите от селските къщи и рибарските колиби и да изтръгва здрави клони от дърветата. Вековни дъбове с дълбоки корени, разхлабени от сушавото лято, рухваха под мощта му по склоновете на планината Ида, а дивите зверове търсеха подслон от виещата му ярост. Златният покрив на двореца на Приам тракаше във вихъра, докато вятърът се опитваше да отскубне ценното му покритие. Из целия град теракотените керемиди хвърчаха из улиците като листа, а стените на разрушените дворци се сгромолясваха.

На стръмния склон пред Троя ковачът Калкеус погледна към яростния вихър и се изпълни с радост.

— Борей, северният вятър. Наричат го Унищожителя — мърмореше щастливо на себе си. — Нека Унищожителя погълне звездните камъни и ги изплюе за мен!

Погледна гордо нагоре към извисяващата се пещ, най-голямата, която бе успял да построи до момента, след много неуспешни опити. Каменната кула беше квадратна в основата си, със стени, дълги само по две стъпки, и въпреки това висока колкото градските. Първият му опит се бе срутил на една страна, разстройвайки изчисленията му за

нужната дебелина на стените. Вторият и третият бяха съборени от вражески войници, докато той се криеше в близките гори и кипеше от гняв заради небрежното унищожение на труда му. Но той бе отишъл в лагера на микенците и беше разговарял с Агамемнон. Оттогава войниците го бяха оставили на мира. Последните му два опита бяха по свой начин успешни. Бяха създали нужната температура, но и двата бяха изгорели, отнасяйки със себе си останалите сгради по склона. Калкеус просто бе започнал отначало.

— Търпение, търпение — каза си той. — Нищо полезно не е било създадено без търпение.

Съжаляваше, че няма никой, с когото да обсъди проекта. Златния щеше да е заинтересуван, щеше да разбере конструкцията на пещта и да похвали Калкеус за ценната работа, която върши. С метала на Арес Калкеус щеше да направи съвършения меч, който нямаше да се изкриви или счупи и никога нямаше да се изтъпи.

Беше приятно изненадан от разговора си с Агамемнон. Калкеус ненавиждаше микенците като народ. Те бяха грабители, пирати и убийци. Винаги си бе представял царя им като грубиян без интелект или въображение. Но той зададе сериозни въпроси за работата на Калкеус и бе обещал да финансира експериментите му щом войната свърши. Калкеус не му вярваше напълно, но ковачът със сигурност не можеше да очаква повече подкрепа от троянците.

В ума му се промъкна малък проблясък на съмнение. „Още едно оръжие ли, Калкеус?“ запита се. След като видя толкова много мъже да умират заради изобретенията ти, наистина ли искаш да създадеш още едно оръжие и да го дадеш в ръцете на жестоки хора? Той поклати глава и прогони досадната мисъл.

Калкеус беше предвидил бурята още предишния ден и бе работил цяла нощ, за да подгрее пещта. „Като някой луд — присмя се на себе си, — като лудия от Милет!“

Пещта беше напълнена с изсъхнали маслинови клони и парчета бял варовик. След това беше натрупал купчините от сиви гъби, които представляваха всичко, което бе успял да направи, стопявайки червените камъни. На дъното на пещта имаше квадратна врата, а на вратата — плитък глинен съд, който да събере стопения метал. В основата на съда имаше тръба, водеща извън пещта до форма за отливане с контури на меч. Вратата контролираше възходящото

течение. В момента беше напълно отворена и яростният вятър, духащ около платото, беше повишил температурата повече, отколкото бе успявал да постигне преди.

Калкеус нервно отстъпи на още няколко крачки от силната топлина. „Не мога да се спра сега — каза си той. — Всичко е в ръцете на боговете.“ Тътенът на гръмотевиците едва можеше да се чуе от оглушителния рев на пещта. Воят приличаше на гласа на Цербер в сгъстяващия се мрак.

Тогава, точно както се беше страхувал и ужасявал, огромната пещ потрепери и внезапно се пръсна. По хълма се понесе тътнеща вълна жегата и събори Калкеус. Огънят изскочи от затвора си и наоколо заваляха камъни и отломки, които го пропуснаха за малко. Наполовина замаян, той изкрещя от раздразнение и заудря трескаво по опърлените си брада и коса.

Претърколи се, пропъзля с треперещи крайници до края на хълма и погледна отвъд, прикривайки очите си от огнените езици. Само на няколко стъпки от мястото, където лежеше, на сред отломките, той видя с почуда, че пещта бе изпълнила задачата си, преди да бъде разрушена. Яростната горещина бе превърнала метала на Арес в течност и точно както бе предвидено, той бе изтекъл в калъпа на меча, докато коминът се срутваше.

В гърдите на стареца се надигна надежда. Меч имаше, но дали беше свършеното оръжие, за което бе мечтал?

Докато Калкеус наблюдаваше невярващо, последната част от комина се прекатури бавно по посока на калъпа. Ковачът изкрещя, обзет от отчаяние, когато тя удари края му, преобърна го и изсипа нагорещения до бяло меч в дъжда. Острието изпищя, сякаш бе живо, и моментално превърна водата в пара.

Калкеус се запрепъва към него, опитвайки се да надене тежките кожени ръкавици, които висяха около врата му. Щом докосна блестящия меч, ръкавицата се разтопи и той дръпна ръката си назад. Застана и загледа алчно оръжието, едва осъзнаващ, че огънят бе запалил оцелелите дървета и растителност, останали незасегнати от предишните пожари.

Бавно, много бавно, светлината на меча угасна, докато острието изстиваше под непрестанния дъжд. Калкеус протегна ръка и внимателно го вдигна.

Точно преди изгрев-слънце, когато бурята вече бе преминала, Калиадес се завърна в двореца с Астианакс. Докато напускаше Великата кула, бе осъзнал как Приам е успял да стигне до там — беше вървял по стените. Това вероятно бе първият случай от поколения насам, когато по тях нямаше войници. Докато крачеше бързо към двореца, беше срещнал само двама. Бяха пияни, а тази нощ никой не разпитваше мъж в микенски доспехи, носещ дете в ръцете си.

Когато стигна на една стрела разстояние от двореца, Калиадес бе започнал да вика:

— Отворете портите! Аз съм Калиадес!

Не искаше някой твърде ентузиазизиран стрелец да започне да стреля по него. Чу как викат името на стената, високите подсилени с бронз порти започнаха бавно да се отварят и той се промъкна през процепа. Андромаха и Банокъл го чакаха от другата страна. Той подаде детето на принцесата, която го притисна до гърдите си.

— Мамо — каза малкото момче в просъница.

По лицето на Андромаха потекоха сълзи на облекчение и радост. Тя целуна нежно бузата на сина си.

— Задължена съм ти, Калиадес. Бъди сигурен, че няма да го забравя — каза тя мрачно. — Но какво стана с Приам и Политес?

— Оставих ги заедно — той не искаше да й дава фалшиви надежди. — Не очаквам да оцелеят. Дори в този момент това дете може да е цар на Троя.

Тя кимна тъжно, след което се обърна и се отправи обратно към двореца, здраво прегърнала сина си.

— Ще продължиш ли да носиш това? — попита Банокъл, сочейки към отличителните микенски доспехи. — Едва ли искаш някое от момчетата да те убие по погрешка. Ще е досадно.

Калиадес се ухили и изпрати един войник да му донесе неговите доспехи. След това уморено последва Банокъл нагоре по стъпалата към върха на укрепленията. Стените на двореца бяха високи два човешки боя. Нападателят щяха да се нуждаят от стълби, но имаха достатъчно време да ги направят.

— Ей, стратегосе — обърна се той към Банокъл, докато оглеждаше чакащите войници, — какъв е планът ни?

— Говорих с мъжете — отвърна Банокъл — и им казах да убият всяко копеле, което им се нахвърли и да продължават да убиват, докато всички са мъртви.

— Добър план — изкоментира Калиадес. — Харесва ми. Има предимството на простотата.

Усмихна се и почувства как цялото напрежение го напуска. Банокъл беше прав. Бяха стигнали до края и вече нямаше решения, които да се вземат. Щяха да се бият, и да живеят или да умрат.

Банокъл се ухили насреща му и сви рамене.

— Всички харесват план, който могат да разберат.

— Колко сме?

— По-малко от триста, повечето — ранени. Около петдесетина орли и неколцина от Троянския кон. Хектор би ни свършил работа сега — сведе гласа си до шепот. — И тази жена — кимна с глава към стената, където се намираше Пентезилея, с лък в ръка и поглед, отправен към града.

Сега си бе сложил висок шлем и нагръдник. Докато се взираше в профила ѝ, Калиадес си помисли, че изглежда като богинята Атина, пременена за война.

— Хилас смята, че е невероятна — призна Банокъл. — Може да отстреля топките на бълха от петдесет крачки.

— Хилас смята? Същият Хилас, който мисли, че жените войни трябва да бъдат погребвани живи заради наглостта си?

— Да, знам. И аз нямаше да го повярвам. Може да е влюбен — замисли се Банокъл. — Въпреки че тя е обикновена като скала и слаба като острие. Не обичам кокалести жени. Така де, какъв е смисълът?

Докато го слушаше с половин ухо, Калиадес седна с гръб към стената и се прозя. Беше неописуемо уморен, кракът му го болеше, а сърцето му бе натежало. Никога не бе искал да става троянец. Бойците от Залата на лъва презираха армиите на Златния град. Истинските воители бяха лъвове сред овце, смятаха те, пренасяха битката при врага в името на Арес, бога на войната.

Войниците на Троя се криеха зад високите стени, уповавайки се на богатството на Приам.

Банокъл беше прав да го пита за какво се бият. Нямаше съкровище, нямаше цар, а високите стени вече бяха без значение.

Мислите на Калиадес се върнаха към деня, когато като дете се бе скрил в нивите, докато бруталните мъже изнасилваха и убиваха сестра му. В този ден се бе закълел, че ще я отмъсти, като открива такива мъже и ги убива. Беше се присъединил към армиите на Микена, все така убеден в намерението си. Но през годините клетвата му някак бе забравена и той бе открил, че се бие рамо до рамо със същите убийци. Калиадес никога не бе изнасилвал жена или убивал дете, но много от другарите му бяха, мъже, които с гордост наричаше приятели. Спасяването на Пирия от пиратите бе променило живота му в много отношения. Беше го накарало да си припомни клетвата, дадена в ленените полета. И знаеше, че никога повече няма да може да ѝ обърне гръб.

— В отговор на въпроса ти... — обърна се той към Банокъл.

— Какъв въпрос?

— Попита ме за какво се бием. Това малко момче, Астианакс, сега е цар на Троя. Бием се за него. Но не защото е царят. Днес се сражаваме за всички жени и старци в двореца, които разчитат на нас. Хора, които не могат да се защитят сами. Ще използваме мечовете си, за да предпазим слабите, не да ги убиваме и да отнемем притежанията им. Това е за по-низши мъже.

Банокъл сви рамене.

— Щом казваш — след което примигна срещу светлината. — Ето ги, идват!

Калиадес се изправи на крака и рискува да хвърли един поглед през бойниците. Сърцето му се сви. Все така бяха изправени срещу многоброен враг. Изглеждаше сякаш стотиците, които бяха избили при Скейската порта нямаха никакво значение. Поне повечето от защитниците си бяха починали през нощта, докато нападателите бяха гуляли и убивали.

Той чу тракането на стълбите, подпирани от другата страна на стените.

Внезапно Банокъл се изправи и изрева към врага:

— Аз съм Банокъл! Елате ми и умрете, отрепки!

Облак стрели се исипа над стената. Една облиза разкъсаното му ухо и той бързо се наведе, широко ухилен.

Двамата се спогледаха, изчакаха няколко мига и едновременно се изправиха да посрещнат врага. Един огромен микенски войн беше

стигнал до върха на стълбата и Мечът на Аргуриос се заби в лицето му. Калиадес нанесе противоположен удар в лицето на друг нападател, след което погледна отвъд стената. На нея имаше подпрени само двадесетина стълби. „Всичко, което трябва да направим, помисли си той, е да убием двадесет войни и да продължим да го правим докато атаката се провали.“

От дясната му страна Банокъл прекара меча си през гърлото на друг нападател, след което разби черепа на втори. През стената се прехвърли войн със сплетена брада, стиснал в едната си ръка брадва. Банокъл го остави да се приближи през укреплението, след което се наведе и заби меча си в стомаха му. Докато другият падаше, го прониза в гърба. Сграбчи брадвата му и я метна по следващия нападател, разкъсвайки рамото и нагръдника му.

Над стената се понесоха стрели. Повечето бяха изстреляни твърде високо и паднаха в двора без да нанесат щети, но двама защитници се строполиха, а една се заби високо в нагръдника на Банокъл.

Калиадес видя, че от лявата му страна трима микенци са си пробили път до укреплението, осигурявайки на врага позиция, а след тях идваха и други. Той се хвърли срещу групата, посичайки моментално единия и удряйки с рамо втория, който се строполи, и главата му се блъсна в стената на укреплението. Третият замахна с меча си към стомаха на Калиадес. Един от царските орли блокира острието и преряза гърлото на нападателя. Вторият мъж се опита да се изправи и Калиадес заби острието си през ключицата в гърдите му. Погледна към орела, който му бе помогнал и видя, че е Полидорус.

— За царя! — изкрещя младежът, изкорми друг нападател и отсече главата на трети.

И битката продължи.

XXXII ТРОЯНСКИТЕ ЖЕНИ

Андромаха подпря колчана със стрелите си на стената на балкона. Прибра непослушните си къдрици с кожена лента и избърса влажните си длани в туниката. Огледа балкона на двореца и другите жени. Някои я наблюдаваха и нервно следваха примера ѝ, други се визираха хипнотизирани в яростната битка в двора. Всички знаеха, че не може да продължи още дълго. Храбрите войни, които защитаваха укреплението бяха отблъснали вълна след вълна вражески атаки. Сега, в знойния следобед, Андромаха усещаше по студа в костите си, че събитията приближават своя край.

Наблюдаваше хората с носилки, повечето възрастни мъже, които с мъка носеха товара си към двореца. „Защо, почуди се тя? Спасяват ранените войници, които ще умрат по-късно, когато врагът нахлуе в двореца. Не можем да удържим стената. Не е достатъчно висока и нямаме достатъчно мъже. Не можем да удържим двореца.“ Тя затвори очи. Отчаянието заплашваше да я завладее.

— Господарке, можете ли да ми помогнете? — Младата ѝ слугиня Анио се мъчеше с кожения си нагръдник. Макар да бе предназначен за дребен мъж, пак беше твърде широк и каишите падаха извън слабите ѝ рамене.

Андромаха търпеливо разплете каишите и ги завърза по-близо едни до други.

— Готово — каза тя. — Така е по-добре. Изглеждаш като костенурка, на която са дали твърде голяма черупка.

Анио се усмихна, а едно друго момиче се разсмя и Андромаха почувства как напрежението ѝ се стопява. Бяха останали десет Жени на Коня, жени и момичета до петнадесетгодишна възраст, които не бяха избягали от града. Някои бяха тук, защото нямаха семейства и къде да отидат, други, защото семействата им бяха останали, убедени, че великите стени никога няма да паднат. Тя ги беше довела на високата тераса, която гледаше към двора, както бе заповядал

Калиадес. Единствено Пентезилея бе отишла да се бие на укреплението с тракийските стрелци.

Андромаха се намръщи, ядосана на себе си, че се бе поддала на отчаянието, па макар и за малко. „Ти си дъщеря на цар, каза си тя. Не се вайкаш и не оплакваш от съдбата си. Малката Анио може да намери сили да се усмихне въпреки трудностите. Трябва да се чувстваш поласкана да стоиш рамо до рамо с нея.“

Наблюдаваше мъжете на стената и гърдите ѝ се изпълниха с гордост. Те са троянски войни, помисли си тя. Ние сме троянски войни. Ще се бием и може да умрем, но легендата за нас ще се разказва и името на Троя няма да бъде забравено.

Познат глас прошепна в ухото ѝ:

— Да, Андромаха, да! Бъди силна! Погледни на север и помощ ще дойде. Ще се срещнем отново преди края, сестрице.

Касандра! Гласът на момичето бе толкова ясен, толкова реален, че Андромаха се огледа. В ума си извика името на сестра си, но отговор не последва. „Погледни на север“, каза Касандра. Одисей ѝ беше казал същото.

В този момент с ужасяваща внезапност врагът пробви стените. Осем микенски войни си пробиха път, тичайки надолу по стъпалата на укреплението и през павирания двор право към двореца.

— Пригответе се! — извика тя на стрелците си и сграбчи лъка си, поставяйки стрела на тетивата. Другите жени направиха същото. — Изчакайте! — Наблюдаваше хладнокръвно приближаващите се бойци.

След което изкрещя:

— Сега!

Облак стрели се вряза в тичащите мъже. Жените имаха време да изстрелят по две или три стрели всяка и петима от нападателите бяха улучени. Двама паднаха, трима продължиха със залитане. Когато стигнаха до затворените врати на мегарона, нямаше къде да отидат и се опитаха да се покатерят по отвесните каменни стени. Само един успя да стигне до балкона. Докато ръката му сграбчваше върха на стената, Андромаха извади бронзовия си кинжал. Изчака докато и лицето му се покаже, след което заби острието в окото му. Той падна, без да издаде звук.

Тя отново погледна към битката на укреплението. Линията на защитниците се беше разкъсала на няколко места и все повече

микенци я пробиваха. Троянците започнаха да отстъпват — в организиран ред, стъпка по стъпка, опитвайки се да задържат линията, докато неумолимо биваха изтласквани към двореца.

— Чакайте! — заповяда тя на жените щом видя, че някои отново вдигат оръжията си. — Свалете лъковете. Веднага! Спомнете си заповедите.

Под тях чува скърцането и тътена на отварящите се врати на мегарона.

Насред шумния тропот на копита върху камък последните конници в града излязоха от двореца. В средата на битката защитниците бързо отстъпиха наляво и надясно. Ездачите галопираха право към оголения център и се врязаха във врага с насочени пики и копия. Всеки останал им кон беше там. Андромаха видя черния Герой, който бе носил Хектор при последната му езда. Той се изправяше на задните си крака и риташе вражеските войници с подкованите си копита. След това единственото, което можеше да види, бе меле от войни и коне, единственото, което можеше да чуе, бяха виковете на мъжете и цвиленето на животните, трясъкът на метал и разкъсването на плът.

Беше храбър последен удар, но не бе достатъчен. Портите на дворцовата стена бяха отворени и стотици вражи войници се включваха към нападателите. Троянците все още отстъпваха, сражаваха се храбро, но постоянно губеха позиции.

— Пригответе се — заповяда Андромаха на Жените на Коня. — Не стреляйте напосоки. Отделете време да се прицелите. Не можем да рискуваме да улучим нашите. Направете така, че всяка стрела да е от значение. Винаги се целете високо. Ако пропуснете нечие лице, може да улучите мъжа след него.

Това бяха инструкциите, които бе повтаряла на стрелците си толкова пъти през последните дни, че бе започнала да ги мърмори в просъница.

Вражеските войни си бяха пробили път на един изстрел разстояние, но тя все още изчакваше. След това видя брадат войник, покрит с кръв, носещ микенски шлем, който погледна нагоре към нея и се ухили.

— Сега! — изкрещя тя.

Прицели се високо в лицето му и пусна стрелата. Острието ѝ се заби в бузата му. За по-малко от един удар на сърцето зареди нова. Изстреля я по посока на друг войник с вдигнат меч, тя се заби дълбоко в бицепса му и Андромаха видя как изпуска оръжието.

За момент спря, за да погледне другите жени, стрелящи по прииждащата орда. Лицата им бяха решителни, движенията — уверени. Стрела след стрела намираха мишените си. Сърцето ѝ заликува.

— Ние сме троянските жени — изкрещя тя на врага. — Елате срещу нас и ще ви убием.

Вече не можеше да види троянските защитници под себе си, скрити от надвисналата тераса. Заедно с останалите продължи да изпраща стрели в масата от вражески лица. Не чу затварянето на вратите на мегарона.

Времето сякаш бе спряло, докато стреляше, но все пак осъзна, че започва да се стъмва. Рамото я болеше.

— Андромаха, отстъпи! Андромаха!

Почувства нечия ръка на рамото си и установи, че я извличат от балкона. Погледна нагоре, докато се дърпаше.

— Калиадес! Трябва да продължим да се бием!

— Бием се, Андромаха. Но ти трябва да си починеш. Ранена си.

— Затворени ли са вратите?

— Отстъпихме в мегарона и вратите са затворени. Врагът носи стълби към балкона. Битката там ще е ръкопашна. Това е единственото място, на което могат да се надяват да пробият, докато не успеят да разбият вратите долу. Жените ти бяха великолепни и все още им предстои роля в битката. Нужна си заедно със стрелците си в коридора. Но първо трябва да си починеш — настоя той. — Има време. След това ще си готова да продължиш да се биеш.

Тя кимна и погледна към раната на рамото си. Кръвта течеше свободно. Предположи, че е от стрела, въпреки че не можеше да си спомни.

— Ще ги накарам да се погрижат за раната ми веднага щом помогнат на другите жени.

— Вече е направено. Ти напусна балкона последна.

— Някоя от тях пострадала ли е?

— Да, но са само леки наранявания.

— Тогава трябва да видя сина си.

Той кимна.

— Добре. Върви, виж сина си. Аз ще намеря някой, който да се погрижи за раната ти.

Андромаха тръгна през двореца, пробивайки си път през скупчените в мегарона хора и коне, без да забелязва почти нищо от кипящата дейност около нея, а мислите ѝ препускаха в безпорядък. Все още можеше да почувства гладкото дърво в дланта си, изяществото на всяка стрела в пръстите си, стягането на мускулите си, докато опъваше тетивата, плавното отпускане. Отново и отново.

Покоите на царицата бяха прашни и тъмни. Тишината тегнеше над тях също като праха. В преддверието се грижеха за ранените, така че тя ги подмина и се отправи към задната стая, където спяха момчетата. Астианакс и Декс бяха потънали дълбоко в прегръдките на съня, и двамата настанени в едно легло.

Андромаха наблюдаваше дишането им и погали всяка от малките главици, едната червенокоса, другата светлокоса. Умът ѝ бавно се успокои.

— Андромаха? — изрече колеблив глас зад гърба ѝ.

Тя се стресна и се обърна.

— Ксандер! — изрече изненадано и прегърна луничавия лечител. Калиадес, който го бе довел, повдигна вежди.

— Момъкът твърди, че е лечител. Явно го познаваш.

— Той е мой добър приятел, както и на Одисей. Пътувахме заедно. Страхувах се, че си загинал, Ксандер. Нямахте те толкова дълго.

Докато преглеждаше рамото ѝ и слагаше мехлем и превръзка, тя му разказа за пътешествията си и за внезапното напускане на Гершом. Ксандер ѝ обясни как се бе оказал във вражеския лагер и ѝ разказа за времето, прекарано с Одисей и Ахил.

— Трябваше да последваш съвета на Грозния цар — каза му тя — и да напуснеш града.

— Ти не го направи — отвърна ѝ той тихо.

Тя си спомни последния си разговор с Политес и поклати глава с усмивка.

— Прав си, Ксандер. Не е моя работа да те съдя.

Ксандер огледа дълбоката рана на бедрото на Калиадес.

— Много е люта — каза той намръщено — и мисля, че е започнала да се инфектира.

Извади от торбата си някакво сухо кафеникаво растение.

— Това е дървесен мъх. Стар е, но все още има свойството да пречиства — прикрепи го към раната с превръзка. — Трябвало е да бъде защита отдавна. Опасявам се, че винаги ще те наболява.

— Ако преживея днешния ден, ще посрещам болката с радост — отвърна му Калиадес.

След като войнът и лечителят си тръгнаха, Андромаха седна при спящите момчета. Огледа лицето на Астианакс, търсейки нещо от баща му в ъгъла на веждите, извивките на ушите. Отново се зачуди къде са Хеликаон и „Ксантос“. След това познатият демон на вината се надигна в сърцето ѝ и си помисли за Хектор. Осъзна колко много ѝ липсва и откри, че ѝ се иска да е тук до нея. Винаги се чувстваше в безопасност с Хектор. С Хеликаон опасността винаги беше наблизо.

Отиде до северния прозорец, където светлината избледняваше над равнината на река Симоент. Припомни си собственото си пътуване към града в теглена от магаре каруца, натоварена с калай. През онази вечер бе погледнала към високите прозорци и се бе зачудила дали някой стои и се визира надолу. Сега тя гледаше надолу в мрака и предполагаше, че там няма никой. Агамемнон не би хабил мъже, които да охраняват отвесните северни стени при положение че градът беше отворен за него.

Северните стени. Погледни към северните стени. Внезапно Андромаха осъзна какво означават думите. Наведе се през перваза на прозореца и погледна далече надолу към основата на скалите. Ако намереше въже, дали би могла да спусне две деца надолу в бездната? Раздвижи раненото си рамо. Напред и назад не болеше чак толкова, но когато вдигна ръка над главата си, болката бе пронизваща. Никога не би успяла да го направи.

И все пак Одисей и Касандра винаги даваха добри съвети, всеки по свой собствен начин. И бяха прави. Това бе единственият път, останал пред нея, ако се надяваше да спаси сина си. Отново се наведе през прозореца. Тъмнината се сгъстяваше, но докато гледаше надолу, успя да различи фигура, катереща се към нея.

Сърцето ѝ сякаш забави ритъма си и ударите му отекнаха в ушите ѝ. Не можеше да види лицето на катерача, нито възрастта или

телосложението му, но знаеше без капка съмнение, че това е Хеликаон.

По-рано същия ден, докато слънцето все още бе високо на небосклона, Хеликаон стоеше нетърпеливо на носа на „Ксантос“, докато великата бирема правеше последното си пътешествие нагоре по река Симоент.

Чувствата му бяха в безпорядък, откакто бяха напуснали Лесбос два дни по-рано и бяха срещнали кипърски кораб, натоварен с бежанци от Троя, донесъл вестта за смъртта на Хектор и падането на града. Хектор — мъртъв! Беше му невъзможно да го повярва. И преди се бяха страхували, че Хектор е загинал. Но сега бе чул разказите на бежанците за дуела с Ахил, отровата и предателството, и за огромната погребална клада и с болка в сърцето знаеше, че е истина.

Нямаше новини за Андромаха, но бе сигурен, че още е жива, знаеше, че всяка костичка в тялото му ще го заболи, ако тя вече не бе на този свят.

Сега, докато галерата се плъзгаше нагоре по тясната река, отправи погледа си на юг към Троя. Гребците също не спираха да поглеждат към града с мрачни лица и наблюдаваха пламъците, издигащи се от стените и затъмняващи бледото небе до бронзово.

Внезапно Хеликаон усети, че не може да чака повече. Накара гребците от десния борд да приберат греблата, а останалите насочиха галерата до брега. Докато се удряха меко в обраслия с тръстики бряг, Хеликаон се обърна към екипажа:

— Всички вие сте дарданци — каза им той, а дълбокият му глас бе мрачен. — Моята битка не е ваша. Аз ще ида в града сам. Ако някой от вас желае да се върне в Дардания, нека напусне тук и сега и дано боговете го закрилят. „Ксантос“ ще отплава на зазоряване с останалите. Ако не се върна, Оникаус ще бъде ваш капитан. Той ще закара кораба първо до Тера, а след това ще последва троянската флота към Седемте хълма.

Погледна към Оникаус, който кимна. Бяха го обсъдили внимателно и знаеше, че той ще последва заповедите му.

Но сред мъжете се разнесоха викове:

— Ще дойдем с теб, Златни!

Хеликаон поклати глава.

— Ще ида сам — повтори той. — Не знам дали сега някой може да влезе в града. А и дори да успеем, даже и вие осемдесетте, мои храбри и верни мъже, няма да имате особено значение срещу вражеските орди. Вървете в Седемте хълма. Много от вас вече имат семейства там. Сега това е вашият дом.

От екипажа се разнесоха още викове и настойчиви молби, но Хеликаон ги пренебрегна и закрепил на гърба си мечовете с листовидни остриета, след което праметна през рамо здраво намотано въже.

Виковете заглъхнаха, а после един глас запита:

— Нима планираш да умреш в Троя, господарю?

Той погледна студено питащия:

— Планирам да живея.

После скочи чевръсто през борда на речния бряг. Без да поглежда назад към „Ксантос“, се отправи с равномерни скокове към Златния град.

Докато тичаше, мислите му бяха с Андромаха и момчетата. Ако все още бе жива, значи и Декс и Астианакс трябваше да са живи. Той беше сигурен, че тя ще се бори до смърт за тях. Бяха изминали два дни и две нощи, откакто врагът бе влязъл в града. Възможно ли бе някой все още да е жив? Колко дълго можеха да удържат двореца на Приам? При предишната обсада защитниците бяха едва една шепа и все пак бяха удържали нашествениците цяла нощ. Този път броят на враговете можеше да е стотици пъти по-голям. Той поклати глава в опит да прогони безкрайните предположения. Първо трябваше да открие начин да проникне вътре.

Стъмваше се, когато стигна до северните стени на града. Отиде до мястото, което се намираще точно под покоите на царицата. Като погледнеше нагоре, можеше да види светлините от високите прозорци. Изглеждаха толкова близо. Въпреки това, за да стигне до тях трябваше да се изкатери по сухата, ронлива отвесна скала. Това беше лесната част. Над нея беше стръмната варовикова стена на самата Троя.

Когато двамата с Хектор бяха младежи, веднъж се бяха състезавали на това изкачване. Бързо се бяха изкачили рамо до рамо по долната скала с безбройните удобни места, където да стъпиш или да се захванеш. След това бяха стигнали до мястото, където скалата свършваше и започваше стената. Там имаше широк корниз и двамата бяха спрели на него. Бяха погледнали нагоре към златните камъни, от

които бе изградена стената. Бяха огромни, всеки по-висок от човешки бой и толкова изкусно изработени, че нямаше дори и съвсем тесен процеп, където човек да захване пръстите си. Двамата се бяха спогледали и разсмели. Съгласиха се, че е невъзможно и се бяха спуснали обратно долу, слагайки край на приятелското състезание.

Сега, като десет години по-възрастен мъж, той планираше да направи нещо, което дори младеж в разцвета на силите си не бе могъл. Единствено отчаянието го подтикваше да опита, но не виждаше друг избор.

Започна да се катери. Доколкото си спомняше, местата за ръцете и краката бяха много, макар и сухи и ронливи след горещото лято. Първоначалното изкачване не беше трудно и не след дълго беше на перваза, който отбелязваше върха на скалата и началото на стената. Той спря да си поеме дъх и погледна нагоре. Беше стигнал толкова далече. Не можеше да се откаже сега. Но в сгъстяващия се мрак не виждаше нито едно място, където да се захване.

Пусна навитото въже на перваза до себе си. В отчаянието си погледна отново нагоре. И като по чудо, над перваза на прозореца точно над него се беше навела Андромаха, а кестенявата ѝ коса приличаше на огнен ореол на светлината от прозореца.

„Богиньо — прошепна на себе си, — наистина съм благословен.“
— Андромаха! — извика Хеликаон. — Хвани въжето!

Тя кимна тихо. Той вдигна въжето, внимателно застъпвайки единия му край. Застана стабилно и с мощно усилие хвърли намотката нагоре. Предпазливостта му направи хвърлянето твърде късо. Андромаха напразно се протегна във въздуха и въжето падна обратно, пропускайки Хеликаон и увисвайки надолу от скалата. Той търпеливо го нави отново. Този път вече имаше опит и го хвърли по-силно, така че се озова право в очакващите ръце на Андромаха.

Тя изчезна от погледа му, след което се върна бързо и се провикна към него:

— Завързано е!

Той внимателно отпусна теглото си на въжето, за да изпита здравината му. След няколко мига се бе изкатерил нагоре и се прехвърляше през перваза на прозореца.

Андромаха падна в прегръдките му. Едва тогава си позволи да повярва, че тя е все още жива. Притисна лицето си в косите ѝ.

Миришеше на дим и цветя.

— Обичам те — каза простичко.

— Не мога да повярвам, че си тук — отвърна тя, взирайки се в очите му. — Страхувах се, че никога повече няма да те видя.

В очите ѝ имаше сълзи и той я притисна към себе си, усещайки ударите на сърцето ѝ. За един дълъг момент времето забави ход. Той забрави за войната и се отдаде на прегръдката им. Страховете, които го тормозеха — че ще я открие мъртва, а синовете им убити — изчезнаха, докато я държеше притисната до себе си и сърцата им биеха като едно.

— Декс? — прошепна той.

Тя се отдръпна от него и го хвана за ръка. Заведе го до малкото легло в съседната стая, където лежаха момчетата. Той се наведе, за да погледне лицето на сина си и докосна светлата му коса.

Когато се обърна обратно към Андромаха, лицето ѝ бе станало мрачно. Излязоха от стаята, след което тя обви ръце около кръста му и си пое дълбоко дъх.

— Любов моя, има нещо, което трябва да ти кажа.

В този момент вратата на стаята се отвори и вътре нахлуха двама войни. Калиадес и Банокъл спряха шокирани. Хеликаон не знаеше кое ги изненада повече — присъствието му в стаята или това, че държеше Андромаха в прегръдките си.

Калиадес се съвзе пръв.

— Хеликаон! Пристигаш неочаквано! — погледна към прозореца и видя въжето с възлите.

— Не очаквайте армия, която да плъзне по стените — изрече бързо той. — Дойдох при вас сам. Но имате меча ми, ако смятате, че ще помогне.

— Присъствието ти винаги е от помощ, господарю — отвърна Калиадес, — макар ситуацията да е тежка.

— Опиши ми я.

— Агамемнон е изпратил срещу нас хиляди. Броят ни е по-малко от сто. Завладяха стената на двореца. Ще им отнеме известно време да пробият през вратите на мегарона, но няма да издържат още дълго.

Хеликаон си припомни, че Приам бе наредил да заякчат вратите след предишната обсада. Бяха изработени от три слоя дъб, подсилени с метални прътове, които влизаха в дупки в пода и тавана. Не беше вероятно да бъдат разбити, а просто бавно насечени на парчета.

— Царят?

— Приам и всичките му синове са мъртви. Сега Астианакс е цар.

Андромаха хвърли на Хеликаон изпълнен с мъка поглед и се взря в прозореца. Той кимна.

— Имам задължение тук. След това ще спасим децата.

Войните минаха през двореца към мегарона, където Хеликаон с гордост видя, че цари ред и спокойствие, макар въздухът да бе натезжал от миризмата на смърт. Там бяха стотината тежковъоръжени войници, повечето ранени и покрити с кръв, всички толкова изтощени, че едва се държаха прави. Неколцина стояха в готовност с лице към вратите, където дори сега дървото започваше да поддава под тежките удари на брадвите. Повечето стояха или лежах и пазеха силите си, твърде уморени, за да говорят. Но един от тях, облечен в доспехите на орел, се изправи, докато минаваха покрай него.

— Хеликаон — извика той.

Хеликаон се обърна и се усмихна.

— Полидорус, приятно ми е да те видя жив.

— Доведе ли армия, приятелю?

— Не. Нося само меча си.

— Тогава ни носиш надежда. Сега имаме нужда от нея.

Хеликаон кимна. Щом погледна надолу към пода, видя конски изпражнения. Намръщи се.

— Конне?

Банокъл се ухили.

— Има няколко останали. Заклучил съм ги на сигурно място.

— Кой командва тук? — попита Хеликаон. — Лукан?

Банокъл поклати глава.

— Лукан падна при Скейската порта. Корово старо копеле. Мислех, че ще живее вечно. Ти си единственият цар от тази страна на вратите, господарю.

Но Хеликаон поклати глава.

— Цяло лято се сражава за този град, генерале. Познаваш всеки мъж тук и знаеш на какво е способен. Ти командваш. Аз съм просто пешак, Банокъл. Мечът и животът ми са твои.

Банокъл въздъхна и хвърли поглед към Калиадес, който отметна глава назад и избухна в смях. Смахът прокълтя из мегарона и мъжете

обърнаха глави при необичайния звук.

— В такъв случай ни кажи плана си, генерале — ухили се на приятеля си Калиадес.

— Навън има хиляди от онези копелета и повечето са микенски ветерани — отвърна Банокъл, — измежду които няма нито един мекушав пикльо. Ние сме само сто. Когато започнат гръмотевиците, те ще имат предимство над нас. Но кълна се в кървавото копие на Арес, ще ги накараме да платят за всяка стъпка, която направят.

Стоте защитника стояха в три редици с лица към вратите. В предните две бяха последните орли. Отпред в центъра беше Хеликаон, облечен в доспехите на царски орел, задно с Банокъл и Калиадес. Зад тях стоеше Полидорус. От външната страна от двете страни на вратите имаше двама тракийски стрелци.

Андромаха беше в коридора и ги наблюдаваше с лък в ръка. Тя си припомни последния път, когато четиримата мъже бяха заедно в мегарона, тогава Банокъл и Калиадес се биеха за микенците, а Хеликаон и Полидорус защитаваха стълбището. Зачуди се на иронията на живота и тираничните прищевки на боговете, които отново ги бяха събрали заедно.

Можеше да види профила на Хеликаон и забеляза как обръща глава колкото да ѝ хвърли бърз поглед. Зачуди се дали това ще е последният път, в който го вижда жив. Знаеше, че е дошъл с намерението да я спаси. Но след като бе пристигнал, не можеше да изостави приятелите и бойните си другари да се сражават без него. В разгара на битката щеше да забрави за нея и момчетата. Само за момент почувства самосъжаление. Да бъде отново в прегръдките му и след това да ѝ го отнемат дългът и лоялността ѝ изглеждаше толкова жестоко. След това втвърди сърцето си. Хеликаон трябваше да следва дълга си и щеше да живее или да умре. Нейният дълг днес беше да се бие, докато битката е загубена, след което някак да избяга със синовете си надолу по скалите. Отново си помисли за думите на Касандра: „Отново ще се видим преди края, сестро“, и почерпи кураж от тях.

Тежките остриета на брадвите, които неуморно удряха масивните дъбови врати, най-накрая пробиха дупка. Можеше да види движение от другата страна. След това забеляза как Банокъл прави

стъпка напред от първата линия, грабва копие и с невероятна точност и сила го мята през процепа. От другата страна последва взрив от проклетия, а троянците нададоха радостни възгласи. Викът бе подет из целия мегарон:

— Банокъл! Банокъл! БАНОКЪЛ!

После дупката във вратите бе разширена и войните започнаха да си проправят път през нея. Двамата стрелци изпращаха стрела след стрела към тях. Шестима микенци паднаха преди другарите им да успеят да стигнат до троянската линия. В началото се катереха един по един и мъжете от предните линии ги убиваха с лекота. След това започнаха да нахлуват и успяха да освободят металните пръти. Разбитите врати изскърцаха отворени.

Андромаха наблюдаваше с гордост и страх как малката група троянци задържа бойците на Агамемнон. Въпреки силата на микенската атака, жертвите от тяхна страна бяха ужасяващи. Хеликаон, Калиадес и Банокъл се биеха със студена ефективност, всеки въоръжен с меч и щит. Нападателята падаха бързо под остриетата им и за момент Андромаха си позволи да изпита надежда. След това погледна през вратите и видя редиците на врага, всички въоръжени до зъби, готови да заменят падналите си другари, и всяка надежда се изпари.

Огледа се наоколо. Тясната троянска линия през мегарона защитаваше стълбището и коридора. Ако бъдеха изтикани дори няколко стъпки назад, врагът можеше да стигне до коридора, да подпре стълби и да мине зад защитниците. Микенците нямаше да повторят грешката от последния път и да се оставят арогантността им да ги подведе да атакуват стълбите, докато пренебрегват коридора. Агамемнон, който беше хладнокръвен стратег, щеше да се погрижи за това.

На жените стрелци бе наредено да защитават коридора. С тях имаше неколцина жители на града, търговци и фермери, както и малко стари войници, отдавна преминали възрастта за битки, на които бе наредено да отблъскват стълбите и да пазят жените.

Грубата сила на микенската атака скоро започна да оказва влияние върху изтощените защитници и линията бе изтласквана назад от двата края. Андромаха видя как падналите троянци моментално са заменени от другарите им, чакащи зад тях. И все пак двата фланга на

линията започнаха бавно да се извиват назад. Само центърът още се държеше.

— Бъдете готови — извика тя и жените вдигнаха лъковете си.

Микенците започнаха да подават стълби над главите си, след което тя чу как една се удари в стената на коридора. Половин дузина стрели се забиха в първия войн, която се покатери по нея.

Под тях единият фланг на защитната линия беше избутан още назад.

— Задръжете линията! — извика някой.

Група стари войници забързаха надолу по стълбите, надавайки бойни викове, за да добавят подкрепата си към огъващия се фланг.

Още и още стълби се вдигаха и скоро микенците се катереха към коридора. Андромаха видя как троянците ги нападат с мечове и топори, биейки се без умения, но с отчаяние. Жените все още удържаха позицията си и изсипваха стрели върху врага.

Долу защитниците бяха изтикани до каменното стълбище и Андромаха видя неколцина троянски войници да бягат по стълбите. След това осъзна, че бързат да защитят коридора.

Калиадес остави Хеликаон и Банокъл да се бият рамо до рамо и пробяга стъпалата до нея. Докато притичваше, изръмжа:

— Отстъпвай сега, Андромаха!

Въоръжен с два меча, той се вряза в настъпващите микенци.

Андромаха извика на жените да отстъпят в покоите на царицата. Една вече бе мъртва, но неколцина ранени стрелци изкуцукаха покрай нея, включително дребничката Анио, от чието рамо течеше кръв. Другите продължиха да се бият, изпращайки стрела след стрела по микенците. Две бяха съсечени. Единствено Пентезилея удържа позицията си, след което падна с кинжал, забит в тялото.

Андромаха грабна колчана със стрелите си и понечи да побегне, но видя двама микенци, които се прокрадваха към нея, отрязвайки пътя ѝ за отстъпление. Първият се хвърли насреща ѝ с меч. Тя инстинктивно блокира удара с колчана, след което сграбчи една стрела в юмрук и пристъпи напред. Заби я с вик в окото на нападателя. Той падна, сграбчил с ръце стрелата.

Вторият войн вдигна меча си, за да нанесе смъртоносен удар. После падна на колене, ударен отзад в главата от мъж, въоръжен с топор. Зашеметеният микенец се завъртя и заби меча си в корема на

нападателя. Андромаха вдигна меча на първия нападател и започна да удря по врата на война, докато той не се отпусна неподвижно. Прекрачи телата, за да стигне до спасителя си, който се беше отпуснал до стената, а дрехата му бе напоена с гъста кръв. Тя коленичи до него.

— Помниш ли ме, господарке? — прошепна мъжът, а от устата му се процеждаше кръв.

За момента Андромаха не можа да го познае. После видя трите отрязани пръста на дясната му ръка и си спомни за момента, когато един пиян мъж, ветеран от Троянския кон, я беше нарекъл богиня.

— Ти си Пардонес. Благодаря ти, че спаси живота ми, Пардонес.

Умиращият мъж каза нещо, но гласът му бе толкова слаб, че тя не го чу. Наведе се към него.

— Запазих я — промърмори той, след което хрипящият му дъх внезапно секна.

Андромаха се отпусна назад със сълзи на очи и видя на пода до ръката му златната брошка, която му бе дала за любезността и предаността.

Изтри лицето си с опакото на ръката, изправи се, хвърли поглед към мегарона, където Хеликаон се биеше, след което последва заповедите на Калиадес и побягна по каменния коридор към покоите на царицата.

Преддверието беше кланица. Дюзини смъртноранени войници лежах по пода, довлечени от другарите си или други троянци. Имаше няколко ранени жени. Андромаха видя, че Пентезилея бе доведена тук, все още жива, но с пепеляво лице. Край нея бе легнала Анио, с глава в скута на сестра си. Младият Ксандер се движеше от човек на човек, смазан от броя на ранените и все пак продължаваше, превързваше рани, успокояваше хората, държеше ръцете на умиращите. Погледна към нея и тя видя, че лицето му също е посивяло.

Калиадес я беше последвал, покрит с кръв, част от която бликаше от рана високо на гърдите му.

— Овладеях галерията — каза ѝ той задъхано. — Можем да удържим каменния коридор за малко, но трябва да си готова да избягаш с момчетата.

— Хеликаон? — попита тя със свито сърце.

В този момент Хеликаон и Банокъл влязоха в преддверието, помъкнали тежко ранения Полидорус. Оставиха орела на пода и

Хеликаон се обърна към Андромаха.

— Трябва да тръгнеш сега — каза ѝ той и тя почувства агонията в гласа му.

„Ти трябва да тръгнеш, помисли си тя, прободена от страх. Не, ние трябва да тръгнем.“ Знаеше, че той ще остане и ще се бие докрай. Нямахше да се опита да промени намерението му.

Побързаха към стаята, където спяха момчетата. Събуди ги и те заразтриваха очи и погледнаха с почуда окървавените бойци край леглата им.

Хеликаон вдигна ръката на Андромаха до устните си и тя потрепна.

— Ранена ли си? — попита той притеснено.

— Вчера — призна тя и му показа рамото си. — Отвори се отново. Ще ми е нужна помощ с момчетата.

— И без това не можеш да свалиш две деца надолу по въжето — отвърна той. — Аз ще го направя.

За момент я обзе надежда, но умря, щом той сведе очи.

— После трябва да се върна.

— Вземи Декс — предложи му Калиадес. — Аз ще нося Астианакс. Той ме познава и двамата сме имали приключения и преди.

Той вдигна малкото момче, което доверчиво обви ръчички около врата му.

— Каквото и да смятате да правите, правете го бързо — подкани ги Банокъл, който слушаше шума от битката в каменния коридор.

— Завържи детето за мен — каза му Калиадес и му подаде превръзка. Банокъл моментално я уви около него и завърза здраво детето за гърдите му. Калиадес пристъпи през прозореца. Астианакс се ухили над рамото му към Андромаха и ѝ помахна, обхванат от вълнение.

— По-добре вземи това — каза внезапно Банокъл. Калиадес погледна към оръжието, което държеше.

— Мечът на Аргуриос! Бях го изгубил!

— Намерих го на стълбите. Вземи го със себе си.

— Ще ми пречи при спускането. Дръж го, докато се върна.

— Не знаеш какво може да се случи там долу. Вземи го.

Калиадес сви рамене и прибра меча. Спусна се надолу през прозореца и изчезна в нощта.

— Ти си следващата, любов моя — каза Хеликаон на Андромаха.
— Можеш ли да се спуснеш с тази рана?

— Мога — успокои го Андромаха, макар всъщност да изпитваше съмнения. Сърцето ѝ туптеше бясно в гърдите. Хвърли последен поглед на русия войн. — Благодаря ти, Банокъл.

Звучеше ѝ недостатъчно след всичко, което бе сторил за нея. Преди да успее да отстъпи, тя се стрелна напред и го целуна по бузата. Банокъл кимна, а по лицето му пропълзяха руменина.

Андромаха седна на перваза на прозореца и праметна краката си. После сграбчи въжето и започна да се спуска.

XXXIII

ПОСЛЕДНИЯТ ЦАР НА ТРОЯ

Хеликаон се спускаше по въжето след Калиадес и Андромаха с малкия си син Декс, завързан за гърба му. Нямахше търпение да се върне бързо в двореца и единственото, за което можеше да мисли, бе предстоящият сблъсък. Знаеше, че Агамемнон ще се появи накрая и щеше да го чака. Нямахше значение колко елитни войни щеше да изпрати насреща му микенският цар, той беше решен да оцелее достатъчно дълго, че да се изправи срещу него и ако е по силите му, да го убие.

Краката му стъпиха на земята и Калиадес ловко махна превръзките, които придържаха Декс.

— Все още е тъмно — отбеляза високият войн. — Андромаха ще се нуждае от факла. Банокъл, хвърли ни факла!

След няколко мига една пламтяща факла прелетя през въздуха и падна на няколко крачки от тях. Калиадес изтича да я вземе, стъпка искрите, изпопадали върху сухата растителност и я пхна в ръката на Андромаха. Изправена под светлината на факлата в пламтящо червена дреха, Хеликаон си помисли, че тя никога не бе изглеждала по-красива.

— „Ксантос“ ще чака само до изгрев-слънце, така че трябва да побързаш. Върви право на север. Виж, северната звезда свети ярко тази нощ — каза ѝ той настойчиво.

Осъзнавайки, че ръцете ѝ треперят от усилията при спускането, Хеликаон я придърпа в прегръдка. Андромаха хвърли умолителен поглед на Калиадес, които се отдалечи, така че да не ги чува.

— Ела с нас, любов моя — примоли се тя. — Заклех се, че няма да го изричам, но двамата с Калиадес отивате на сигурна смърт.

Хеликаон поклати глава.

— Знаеш, че не мога. Там имам приятели, другари, които съм познавал през целия си живот. Някои от тях защитаваха Дардания за мен. Не мога да ги изоставя. Такъв е дългът ми.

— И двамата избирахме пътя на дълга преди — заспори тя. — Беше тежък път, но го вървахме знаейки, че това е правилно. Но Троя

вече е град на мъртвите. Единствената причина да се върнеш, е да умреш с приятелите си. Как ще им помогне това? Трябва да оставим мъртвите зад гърба си и да насочим поглед към изгрева. Дългът ти сега е към кораба и семейството ти — към мен и синовете ти.

Последните й думи се изгубиха във вика на Калиадес. Той бе дръпнал въжето, готов да се изкатери обратно нагоре по скалата, но то бе паднало към него и се бе събрало на купчина на земята под високия прозорец. Хеликаон се взираше в намотките на въжето и чисто отрязания край. Гърдите му се стегнаха от гняв заради предателството.

Калиадес изкрещя ядосано на фигурата, която тримата можеха да видят ясно очертана в прозореца.

— Банокъл!

Гласът му се понесе надолу към тях:

— Нека Арес насочва копие то ти, Калиадес!

Хеликаон видя как Калиадес наведе за момент глава с потъмняло лице, след което си пое дълбоко въздух и извика към приятеля си:

— Винаги го прави, братко!

Видяха как Банокъл вдигна ръка за сбогом, после прозорецът беше празен.

Хеликаон усещаше гнева в гърдите си.

— Какво, в името на Хадес, прави този идиот? — изкрещя той.

— Спасява ми живота — отвърна Калиадес тихо и потърка очи с опакото на ръката си, а после добави сякаш на себе си: — Нещо, което умее.

Хеликаон погледна нагоре към стръмната стена.

— Ще се изкача сам.

Андромаха се обърна към него, а на лицето й бе изписан гняв:

— Не можеш да се изкачиш обратно! Този път няма кой да ти хвърли въже — освен ако врагът не го направи. Трябва да тръгнеш сега, Хеликаон. Приеми този дар от съдбата и Банокъл. Върни се на „Ксантос“ и отплавай надалече от мъртвото минало.

Тя погледна към Калиадес, но войнът все още стоеше взрян във високия прозорец, потънал в собствените си мисли. Андромаха постави ръка на гърдите на Хеликаон и се облегна на него.

— Не чу какво ти казах, любов моя. Исках да ти го съобщя в подобър момент, но Астианакс е твой син. Наш син. Трябва да спасиш сина си.

Хеликаон се взря учудено в нея. Думите ѝ нямаха смисъл.

— Как е възможно това?

Тя се усмихна леко.

— Повярвай ми, Хеликаон. Истина е. Случи се, когато беше болен, изпаднал в дълбок делириум. Ще ти разкажа, когато имаме време и сме сами. Но и двете момчета са твои синове. Трябва да ми помогнеш да ги отведа в безопасност. Зората приближава и няма да мога да ги отведа до „Ксантос“ сама.

Хеликаон поклати невярващо глава. Внезапно се почувства като кораб, понесен по течението, всички сигурни неща, които бяха насочвали живота му, бяха отнесени от бурите на съдбата.

Той погледна нагоре към прозореца, гърдите му се разкъсваха от агонията на нерешителността. Всеки инстинкт в тялото му му казваше да се покатери обратно в двореца. Дори сега вярваше, че присъствието му би имало значение и някак щеше да помогне да победят ордите, въпреки обстоятелствата. След това си припомни какво бе казал на екипажа си: „Смятам да живея.“

Кимна, приемайки съдбата си.

— Много добре, ще идем на кораба. Калиадес?

Войнът се обърна към него и призна:

— Не мога да се изкатери по скалата без въже. Кракът ми не е достатъчно силен. Приемам дара на стария си приятел. Ще дойда с теб до „Ксантос“, ако успеем да стигнем навреме — той погледна на изток, където на небето започваше да се появява тъмночервена светлина. — Но ще е на косъм.

Вървенето на светлината на факлата бе трудно. Теренът представляваше равни конски пасбища, разделени от малки потоци, но в момента всичко беше напълно изсушено и им се налагаше да прескачат каналите или да се спъват в тях. Хеликаон, който познаваше добре местността, водеше с факла в едната ръка и Декс в другата. Умът му все още бе объркан и той си мислеше за думите на Андромаха. Припомни си еротичните мечти за нея, които бе имал, докато лежеше трескав в двореца на Хектор. Беше ги пазил в мислите си през всичките тези години, докато прекрасната реалност на тялото ѝ не ги замени в спомените му. Зачуди се какво ли я бе накарало да мълчи за това по време на съвместното им пътешествие, после си помисли за смъртта на Хектор и разбра.

Спря се и погледна назад, където Калиадес ги следваше с Астианакс в ръце. Лицето на война бе бледо, кракът му явно го тормозеше.

— Не се притеснявай за мен, Златни — каза той, улавяйки погледа на Хеликаон. — Няма да изоставам.

— Съжалявам за Банокъл.

— Банокъл живееше всеки ден сякаш му е последен. Никога не съм познавал друг мъж, който да взима толкова много от живота. Няма да тъгуваме за него.

Светлината започваше да се усилва, когато Хеликаон спря, чул някакъв шум, и от мрака изникна група мъже. Той бързо остави момчето на земята и извади мечовете си. Калиадес застана до него с Меча на Аргуриос в ръка.

Бяха парцалива армия от двадесет или повече мъже, някои в доспехи, мнозина ранени. Всички имаха яростните изражения на хора, преминали границата на отчаянието. Водачът им излезе напред. Имаше сребристочерна брада. Сега изгледаше посивял и по-слаб, но кръвта на Хеликаон изстина, щом разпозна микенския адмирал Менадос.

— Е, Хеликаон, странна среща наред нощна разходка — каза адмиралът приветливо. — Микенският отстъпник Калиадес, Подпалвача — най-мразеният враг на Микена — и семейство бежанци. Нека да помисля. Възможно ли е едно от тези момчета да е законният цар на Троя?

Хеликаон не каза нищо, наблюдаваше мъжете, преценяваше силата им, планираше в какъв ред да ги нападне. Двамата с Калиадес се раздалечиха малко, така че да имат място да размахват мечовете си.

— Благодарение на теб, Хеликаон, тези храбри мъже и аз сме прокудени. Агамемнон не беше доволен, че унищожил цяла микенска флота. Но може и да спечелим обратно благоразположението на царя, ако му заведем последния наследник на Троя.

— Действай, Менадос. Нямаме цяла нощ — каза Хеликаон. С ъгълчето на очите си видя, че първите лъчи на слънцето се подават над хоризонта.

Менадос го игнорира и се обърна към Калиадес:

— Свободен си да се присъединиш към нас, Калиадес, и ти самият си изгнаник. Не сме тръгнали към Златния град, а обратно към

Микена и Лъвската зала, където да понесем присъдата на Агамемнон, ако той въобще се върне.

— Законът на пътя гласи, че битката на Хеликаон е и моя. Ще остана до него — отвърна спокойно Калиадес.

Менадос кимна, сякаш бе очаквал този отговор.

— Лоялността винаги е била високо ценена сред микенците, макар често да изглежда не на място. Не си първият микенски войн, който застава рамо до рамо с троянците. Великият Аргуриос беше мой другар. Сражавахме се заедно в много битки. Възхищавах му се повече, отколкото на всеки друг мъж, когото някога съм познавал. Хеликаон, последният път, когато се срещнахме, ти избра пътя на милостта. Без съмнение сега съжаляваш за това. И ми каза, че ако отново се срещнем, ще изтръгнеш сърцето ми и ще го дадеш на гарваните. Все още ли имаш подобно намерение?

— Опитай, Менадос! — изръмжа Хеликаон.

— Нека го убием, адмирале! Подпалвача е прокълнат и трябва да умре! — извика глас иззад Менадос.

— Боговете са с нас, господарю — извика друг. — Доведоха Подпалвача в ръцете ни!

Последва хор от съгласия и в мрака, предшестваш зората, Хеликаон чу звука от мечове, излизащи от ножниците.

Менадос се обърна към мъжете, а в гласа му имаше раздражение.

— Говорех за лоялност и милост, две качества, които някога бяха ценени от микенците.

Зад Хеликаон едното от момчета се разплака, от умора или от страх.

Адмиралът въздъхна и прибра меча си.

— Върви по пътя си, Хеликаон. Сметките ни са разчистени. Подарявам живота на теб и на хората ти точно както ти веднъж пощади моя. В името на великия Аргуриос.

Откъм хората на Менадос се разнесоха ядосани викове, но никой не предприе нищо. Хеликаон предположи, че лоялността им към Менадос или пък страхът им от него бяха по-силни от желанието за отмъщение.

Докато тичаха напред, Хеликаон напрегна очите си, за да различи тъмното туловище на „Ксантос“ в далечината. Слънчевото

кълбо, издигащо се от мъглата вдясно от тях почти бе изгряло на хоризонта, а все още им предстоеше доста път.

— Няма да успеем — каза Калиадес.

Сърцето на Хеликаон се сви. Той беше прав. Бе невъзможно да стигнат до кораба, преди да отплава.

И тогава чу вик от запад. Спря и се обърна. Към тях през суровата земя препускаше кон, прескачаше канавките, а ездачът му им махаше и викаше. Когато се приближи, Хеликаон видя, че е облечен в доспехите на Троянския кон.

— Скорпиос! — извика щастливо Калиадес. — Как, в името на Хадес, се озова тук? Смятахме, че си отдавна мъртъв!

— Няма значение! — извика Хеликаон. — Слизай, момко! Не знам кой си и какво правиш тук, но този кон ми трябва!

Светлокосият ездач бързо слезе от жребеца си, а Хеликаон се метна отгоре. Сграбчи юздите и пришпори животното в галоп, отправяйки се с пълна скорост на север към реката. Чу зад себе си как новодошлият попита:

— Къде тръгна с коня ми? И къде е Банокъл?

Банокъл наблюдаваше как Хеликаон се спуска по въжето и изчезва в нощта. След това чу Калиадес, който викаше за факла. Сграбчи една от стената и я хвърли долу. Погледна как се запремята в мрака, после се върна в претъпканото преддверие, за да види кой още може да бъде спасен. Но сред множеството ранени и умиращи нямаше никой с достатъчно сили да се спусне в безопасност. Само лечителят.

— Тръгвай, момко — каза му отсечено. — От прозореца в задната стая виси въже, което води към земята. Спусни се и се спасявай.

Момчето продължи да шие раната на скалпа на един от войниците. Навсякъде имаше кръв и пръстите му се хлъзгаха по бронзовата игла, докато работеше.

— Ще остана — отвърна, без да поглежда нагоре.

Банокъл го сграбчи за предната част на дрехата и го изправи, разтърсвайки го като плъх.

— Това не беше учтива молба, момче, а заповед. Тръгвай, когато ти казвам!

— При цялото ми уважение — отвърна лечителят с почервенияло лице, — не съм войник под ваше командване и няма да тръгна. Тук имат нужда от мен.

Раздразнен, Банокъл го пусна на земята. Нямахше как да накара момчето да тръгне. Какво можеше да направи — да го хвърли през прозореца ли? Отиде обратно в задната стая и без колебание сръза въжето. Изчака ухилено и след малко чу вика на Калиадес:

— Банокъл!

Наведе се през прозореца и извика на стария си приятел:

— Нека Арес насочва копието ти, Калиадес!

Последва моментна пауза, после Калиадес отвърна:

— Той винаги го прави, братко!

Банокъл помахаша за сбогом. Руж винаги му бе казвала, че ще го убият заради Калиадес и ето че сега спасяваше приятеля си от сигурна смърт. Вече в добро настроение, се върна обратно в каменния коридор, където последните трима орли удържаха врага. Имаше място само за един мъж, който да размахва меч, така че всеки боец участваше в дуел до смърт. Видя как посичат един орел с меч в корема и негов другар заема мястото му. Остават още двама, помисли си и се върна обратно в преддверието.

Видя адютанта на царя Полидорус, легнал подпрян до една от стените, със засъхваща кръв по гърдите и корема. Винаги беше харесвал този мъж. Мислител като Калиадес и храбър войник. Докато оглеждаше лицето на Полидорус с погледа на ветеран, предположи, че боецът би оцелял, ако му се дадеше време да оздравее. Банокъл винаги беше казвал на Калиадес, че знае кога ранен войник ще оживее или ще умре и много рядко грешеше. Всъщност често грешеше, но беше единственият, който си водеше сметка.

Приклепна до него.

— Как се справяме? — попита Полидорус с немощна усмивка.

— Останаха двама орли, които държат коридора, после ще се включа аз.

— Тогава е добре да отидеш сега, Банокъл.

Банокъл сви рамене.

— След малко. Вие орлите сте корава банда. Можеш ли да повярваш, че момчето отказа да тръгне? — кимна намръщено в посока на лечителя.

Полидорус се усмихна.

— И ти можеше да си тръгнеш, Банокъл, но избра да не го правиш. Каква е разликата?

За момент Банокъл бе удивен. Никога дори не му бе хрумвало, че също би могъл да се спусне по въжето.

— Аз съм войн — отвърна неубедително.

— Не си под ничие командване. Хрумвало ли ти е, че сега, след като синът на Хектор напусна града, като най-старши офицер, ти всъщност си цар на Троя?

Банокъл беше очарован от идеята и се разсмя.

— Цар? Никога не съм мислил, че ще стана цар. Не трябва ли да имам корона или нещо подобно?

Полидорус поклати измъчено глава.

— Никога не съм виждал Приам да носи корона.

— Тогава как хората ще разберат, че съм цар?

— Предполагам, че ако имаш възможност, сам ще им кажеш, приятелю — лицето на Полидорус стана мрачно. — Нека Вседържителя те закриля, Банокъл. Време е.

Банокъл се изправи, обърна се и тръгна към коридора.

Последният орел се сражаваше храбро. Каменният коридор беше претъпкан с тела и Банокъл издърпа два трупа в преддверието, за да си разчисти място за действие. Един троянски войник лежеше превит срещу стената на коридора, притиснал рана в стомаха. Вдигна ръка срещу приближаващия се Банокъл.

— Бих предпочел да умра тук, отколкото там.

Банокъл кимна. Затвори дъбовата врата към преддверието зад себе си и зачака. Не се наложи да го чака дълго. Последният орел падна на едно коляно, изтощен от раните си, и микенският му противник нанесе удар по врата, като почти го обезглави.

Банокъл пристъпи напред. Микенецът му изглеждаше познат, но не можеше да се сети за името му. Така или иначе, нямаше значение, помисли си Банокъл. Извади единия меч от ножницата, блокира яростен посичащ удар и нанесе контраудар през лицето на мъжа. Той залитна и Банокъл заби острието в гърдите му.

Обърна се за кратко към ранения троянец.

— Един — каза той.

После извади и втория меч. Почувства познатото спокойствие. Единственото задоволство, което бе усещал след смъртта на Руж, бе в разгара на битката. Сега скръбта по жена му, тежестта на отговорностите, всичко изчезна и Банокъл отново изпита радост.

Насреща му с вдигнат меч се хвърли огромен войн с лъвска туника. Банокъл парира удара и нанесе ответен удар във врата на мъжа. Острието се удари в бронята и се счупи. Банокъл го пусна, приклепна, за да избегне втори удар, после изви китката си и другият му меч изсвистя във въздуха и се заби в слабините на мъжа. Докато последният залиташе, той му нанесе удар отзад във врата, който срязва гръбнака му. Вдигна меча му, докато мъжът падаше на пода.

— Двама — чу зад гърба си гласа на ранения троянец и се разсмя.

Отне му повече време да убие следващия войн. Той успя да нанесе две леки рани на Банокъл, едната на крака, а другата на бузата, преди той да блокира едно промушване, да завърти острието си и да го забие под шлема на нападателя.

— Трима.

С четвъртия приличаше на дуел. Банокъл пробва лъжливо движение, последвано от атака към сърцето. Микенецът парира и нанесе ответен удар, който засегна врата на Банокъл и разряза кожата. Темпото се забърза, а двамата мъже сечаха и кълцаха, блокираха и се движеха. Банокъл осъзна, че започва да се уморява. Знаеше, че не може да си позволи да се изтощи. Трябваше да приключва всяко единоборство бързо. Направи лъжливо движение с левия си меч и докато микенецът го парираше, замахна нагоре с десния и го прекара през корема и гърдите на мъжа, като го изкорми.

Последваха няколко мига на почивка, докато микенците издърпваха телата на мъртъвците си, след което към него пристъпи следващият войн.

Докато сутринта се влачеше, Банокъл почувства, че започва да губи концентрация. След едно убийство погледна надолу към себе си и видя, че от раната на крака му все още тече кръв. Имаше и други дребни наранявания, включително едно на лявото рамо. Тази ръка реагираше твърде бавно.

— Умиращ, Банокъл — изрече някой.

Осъзна, че е мъжът пред него, микенец в старите доспехи на личната гвардия на Атрей. Банокъл залитна, когато острието на мъжа го удари под ребрата и се плъзна по бронзовите дискове на кожения му нагръдник. После възстанови равновесието си и нападна, замахвайки яростно с десния меч. Острието се вряза в бронята на врата, разкъса я и отвори дълбока рана в гърлото на мъжа. Той се строполи назад, давейки се в кръв, а Банокъл скочи отгоре му и заби меча си в лицето му.

— Колко станаха? — извика той.

Отговор не последва и когато погледна зад себе си към ранения троянец, видя, че войникът е издъхнал.

Седемнадесет, реши Банокъл. Може би повече. Вдигна щита на последния мъж, с който смени левия меч, за да предпазва тази страна.

По коридора насреща му вървеше огромен воин. Банокъл се подготви да го посрещне, но мечът му се струваше твърде тежък и той го влачеше пред себе си с огромно усилие.

— Банокъл — прогърмя дълбокият глас на война и той видя, че това е Аякс Черепотрошача.

Банокъл се радваше, че микенският шампион е оцелял в битката при Скейската порта. Знаеше, че ще му е нужна цялата сила и концентрация, за да го убие, но изпитваше сериозна нужда от сън.

— Калиадес? — запита Аякс.

Банокъл успя да се ухили.

— Отзад е, почива си и хапва. Той е следващият. А нали знаеш, че би могъл да ми покаже това-онова с меча.

Аякс се разсмя и дълбокият тътен накара камъните в коридора да завибрират.

— Значи ще поемете по Тъмния път заедно — обеща той.

Атакува с неочаквана за огромния му размер скорост. Беше бърз, но Банокъл вече се движеше. Наведе се под замаха на широкия меч и нанесе ритник, улучвайки Аякс в коляното. Грамадният мъж залитна, но имаше добър баланс, възстанови равновесието си моментално и нанесе удар към гърлото на Банокъл. Той го блокира и отскочи крачка назад.

Аякс атакува отново. Остриетата им се срещнаха. Микенецът сечеше и кълцаше, но Банокъл блокираше всеки удар, движейки се

инстинктивно, с облято от болката тяло. Внезапно Аякс се завъртя и удари Банокъл в лицето с огромния си юмрук. Той залитна назад.

Примигна. В очите му имаше пот или кръв, понеже зрението му се замъгляваше. Внезапно установи, че е паднал на коляно и не може да се изправи. Скоро ще успее да поспя, помисли си.

С изненада видя, че Аякс прибира меча си в ножницата, обръща се и тръгва надолу по коридора. Банокъл знаеше, че трябва да скочи и да забие меча си в гърба на стария си другар. Смяташе да го направи, но времето продължаваше да тече и откри, че все така стои, коленичил на пода. Надолу по коридора се разнесоха ядосани гласове. Там имаше въоръжени мъже, които го гледаха.

— Наредих ти да го убиеш — крещеше единият ядосано. Дълбокият му глас звучеше познато, но Банокъл не можеше да си спомни чий е.

— Няма да го убия за теб, царю Агамемнон — изръмжа Аякс, а в гласа му имаше гняв. — Някога и ти бе войн.

Последното, което Банокъл видя, бе висока фигура, идваща по коридора към него. Осъзна, че е Руж и се ухили насреща ѝ, докато светлината угасваше.

Днес беше хубав ден, помисли си щастливо.

XXXIV

БОГЪТ НА МИШКИТЕ

Агамемнон измъкна меч си от гърдите на Банокъл и го подаде на един от адютантите, за да го почисти. Беше в добро настроение. Убийството беше като да сложи край на дразнещо ухапване от бълха, което не може да почеше. Не се съмняваше, че съучастникът на предателя, Калиадес, лежи мъртъв нейде из купчините троянски трупове, които бе видял между Скейската порта и този последен коридор.

Бе чакал цяла сутрин заедно с братята си, царете Менелай и Идомений, а гневът му нарастваше, когато войн след войн, изпратени в каменния коридор се проваляха в опитите да убият ренегата. Но сега той бе мъртъв и нищо не стоеше между Агамемнон и двете му амбиции: да убие момчето цар, наследника на Хектор; и най-сетне да вземе наградата си — съкровището на Приам. Знаеше, че трябва да се намира близо до тях, щом толкова много троянци бяха загинали, защитавайки този път.

В края на каменния коридор имаше проста дъбова врата.

— Отворете я! — нареди той и двама мъже с брадви се втурнаха напред.

Но тя не беше залостена и се отвори с едно докосване. Заедно с мъжете с брадвите пред него и заобиколен от телохранителите си, Агамемнон пристъпи вътре.

Стаята изглежда бе болница. Мъртви и умиращи троянци, вероятно около четиридесет, включително няколко жени, лежаха на пода на голяма квадратна стая. Вонята бе отвратителна и във въздуха витаеше смърт, подобно на пушек. Всички очи се обърнаха към него. Някои бяха изпълнени със страх, повечето изразяваха примирение със съдбата.

Пред ранените, стиснал меч в двете си ръце, стоеше нисък младеж в окървавена роба.

Агамемнон се огледа, без да му обръща внимание. В стаята нямаше деца. Явно ги бяха скрили. Намръщи се, а доброто му

настроение се изпари.

Момчето с меча казваше нещо, Агамемнон се заслуша нетърпеливо.

— Не убивайте тези хора — каза то с треперещ глас. — Вече не могат да навредят на вас и армията ви.

— Убийте го — заповяда Агамемнон.

— Почакайте! — Мерионес, адютантът на Идоменей, застана пред момчето. Мъжете с брадвите спряха и погледнаха несигурно към Агамемнон.

— Познавам те, момко — каза Мерионес. — Виждал съм те с Одисей.

Младежът кимна и наведе леко меча си.

— аз съм Ксандер. Имах честта да бъда лечител на великия Ахил и неговите мирмидонци. Приятел съм на Одисей.

— Тогава какво правиш тук с троянците, момко?

— Това е дълга история — призна Ксандер.

— История, която бих искал да чуя — каза му Мерионес, като гледаше към Агамемнон. — Пощади момчето, царю. Една-две истории ще ни дойдат добре, след като Одисей си замина.

— И по-добре, че се отървахме — излая Идоменей. — Не искам повече небивалици. Убийте момчето и да намерим съкровищницата.

Раздразнен почти до краен предел от царя на Крит, след като бе прекарал дългото лято в компанията му, Агамемнон отвърна рязко:

— Много добре, Мерионес. Както винаги, ти ми даваш добър съвет. Лечителю, ще пощадя теб и ранените, ако ми кажеш къде е синът на Хектор.

— Астианакс го няма — отвърна нервно младежът. — Златния го отведе миналата нощ.

Отново Хеликаон! Агамемнон почувства как гневът му нараства със скоростта на лятна буря.

— Хеликаон е бил тук? При това миналата нощ? Как е възможно? Лъжеш, момче!

— Не, господарю. Казвам истината. Покатери се по северната стена и отведе момчетата. Господарката Андромаха тръгна с него, както и...

— Северната стена? Но тя не може да бъде изкатерена!

— Истина е, господарю. Предполагам, че въжето все още е там и можете да го видите.

Той посочи към задните стаи и Агамемнон направи знак на един войник да иде да провери. Менелай го последва.

„Винаги Хеликаон разваля плановете ми на всяка крачка — помисли си царят-войн. Дори в мига на победата ми.“

— Не ме вълнува убийството на сина на Хектор — каза грубо Идоменей. — С Троя е свършено, независимо дали родът на Приам ще оцелее или не. Нима се страхуваш, че Хеликаон и момчето цар ще съберат армия и ще се опитат да си върнат града? Защо да се притесняваме? Ще открием съкровището на Приам и ще се върнем по нашите земи.

Агамемнон кимна. Острозъб беше мотивиран, както обикновено, единствено от собствената си алчност, но в случая бе прав. Можеше да залови момчето в свободното си време. Никъде из Великата зеленина нямаше да е безопасно за него. Веднъж щом подсигуряха микенската власт над Троя и поставеха начело владетел, предан на Агамемнон, царят можеше да се върне обратно в Лъвската зала при жена си и сина си и да празнува победата си над Приам и златния му град. Цар Агамемнон, Завоевателят на Изтока! Името му щеше да остане в легендите като унищожителя на Троя.

Доброто му настроение се върна и той се обърна към Ксандер:

— Аз държа на думата си, момче. Грижи се за ранените. Няма повече троянци да умират от ръцете на царя-войн.

— Братко!

Агамемнон се обърна. Менелай се бе върнал от стаята с пребледняло лице.

— Е? Там ли беше въжето? Истината ли каза лечителят?

— Да, братко, но има нещо друго, което трябва да видиш — той направи нетърпеливо знак на Агамемнон да го последва.

Царят на Микена въздъхна. Придружен от телохранителите си, последва Менелай в малката задна стая. Прозорецът ѝ гледаше на север и за каменната му колона бе завързано здраво въже. Беше отрязано близо до върха.

По настояване на Менелай, Агамемнон отиде до прозореца и погледна навън.

Пладне отдавна бе минало и слънцето грееше жарко над ливадите, заобикалящи река Симоент. Сухи през лятото, обширните поля се бяха раззеленили от скорошните дъждове. Но сега се виждаше твърде малко зеленина. Докъдето стигаше погледът, полята бяха покрити с въоръжени мъже, конница и пехота в дисциплиниран строй, неподвижна и чакаща заповеди.

— Хитите, братко! Хитската армия е тук! — ахна Менелай.

На една камениста скала на изток от града старият ковач Калкеус спеше, свил изтощеното си тяло в защитна прегръдка около съвършения меч. Ръцете му бяха лошо изгорени от опита да хване оръжието. Вкочаняването на пръстите му първоначално бе прикрило болката. Освен това, помисли си той, не бе ял от няколко дни, макар с интерес да установи, че изглежда вече не се нуждаеше от храна. Топящият се запас от вода миришеше лошо, но от време на време отпиваше от нея.

По здрач реши да се върне в града и да представи меча на царя. Малкото му лични вещи, заедно с палатката, която го бе приютявала цяло лято, бяха унищожени в огъня. Той пъхна полупразния мях под едната си мишница и внимателно закрепяйки меча върху двете си ръце, потегли.

Болката в дланите му бе истинско мъчение. Беше ядосан на себе си. Ковач с неговия опит не би трябвало да прави чирашка грешка. Щеше да отнеме много време, докато суровите рани заздравееха и това щеше да затрудни работата му.

Окуражи се, като си представи изражението на почуда и доволство, което щеше да се изпише по лицето на микенския цар, щом видеше меча, нетърпението му, докато молеше Калкеус да му каже как е изработен. За момент старецът почувства съжаление, че не Хеликаон ще е човекът, който ще получи оръжието. Винаги бе давал най-доброто от себе си, окуражаван от царя на Дардания, но не се съмняваше, че досега троянците и всичките им съюзници вече са били унищожени. Докато вървеше към града, можеше да види как пламъците се издигат високо над стените и да чуе звуците от битката. Беше му любопитно да разбере как западните царе са успели най-накрая да превземат Троя. В главата му беше започнала да се оформя идея за огромен таран, висящ

на вериги върху платформа на колела. Разсеян от мислите си, той се спъна по каменистата земя и почти падна. „Внимателно — помисли си в момент на прояснение — не можеш да си позволиш да паднеш на ръцете си.“ Започна да се движи по-бавно, подбирайки пътя си в мрака.

Спря се да си поеме дъх под североизточния бастион на Троя, и да отпие малко от водата си. Седна за момент и веднага заспа.

Когато отново отвори очи, отдавна се бе съмнало. Ръцете му горяха, а главата му щеше да се пръсне от болка. Изпи водата от мяха на една глътка, после повърна по-голямата част на земята. Захвърли го и бавно се изправи на крака. Един дълъг поглед към съвършения меч го въодушеви и той тръгна покрай стените. Мина покрай Дарданската и Източната порти, но откри и двете затворени и залостени, така че се отпрати към Скейската.

Когато най-сетне стигна дотам, тя също бе затворена. Изви врата си назад, за да погледне към върха на стените, но не можа да види никакви стражи. Разходи се из разрушения долен град, но той бе изоставен. Почти на края на силите си седна в прахоляка пред стената. Шестте каменни статуи, пазещи Скейската порта го гледаха злобно.

Измина много време преди портите да се отворят със скърцане, за да пропуснат отряд войници. Видя, че са облечени с микенски доспехи и с мъка се изправи на крака.

— Ей, войниците, заведете ме при Агамемнон! — извика той.

Пренебрегна вълните на агония, сграбчи меча с две ръце и го размаха към тях.

Войниците не му обърнаха никакво внимание и продължиха да маршируват надолу през града.

— Царят ме очаква! — изкрещя отчаяно. — Този меч е за него, идиоти такива!

Един-единствен мъж се отдели от задната част на колоната и тръгна към него, вадейки меча си от ножницата. Калкеус забеляза, че половината му лице е жестоко обезобразено. Пясък, каза си с внезапен интерес. Това трябва да е резултатът от нагорещения до червено пясък върху кожата и плътта.

Войнът не се поколеба.

— Идиоти сме, така ли? — попита той и заби меча си в гърдите на Калкеус, а после го изтегли и се върна обратно при другарите си.

„Все едно ме удари чук“ — помисли си Калкеус, докато падаше, а съвършеният меч се изтърколи в прахоляка до него. Болката в ръцете му бе изчезнала, осъзна с облекчение.

Присъни му се странен сън. Беше на „Ксантос“ и силен бриз изпълваше платното с черния кон. Корабът пореше тъмнозелената, странно неподвижна вода. Златния крачеше към него, а слънчевата светлина зад гърба му изостряше очертанията, но скриваше чертите му. Калкеус не виждаше добре и се чувстваше много слаб. След това осъзна, че златният мъж бе по-голям от Хеликаон. Всъщност беше гигант и светлината наоколо не беше слънчева, а идваше от него самия. „Нима това е Аполон, богът на слънцето?“ — почуди се той. След това шокирано осъзна, че гигантът куца.

Богът се наведе към него и нежно взе съвършения меч от ръцете му.

— Справи се добре, ковачо — избумтя дълбокият му глас. — Сега спи, а утре ще ти намерим работа.

Тудалияс IV, император на хитите, вървеше през мегарона на Приам, заобиколен от кортежа си. Ксандер гледаше с интерес.

Никога преди не бе виждал император. С изключение на хитските наемници, които бе лекувал и които приличаха на всички останали наемници, единственият хит, който Ксандер бе срещал, бе Зидантас. Зидантас бе огромен, с бръсната глава и брада, оформена като вилица. Императорът беше слаб и много висок, с извита брада и облечен в блестящи дрехи като жена. Свитата му бе още по-странно облечена в поли с ярки цветове и раирани шалове. Но всички бяха въоръжени до зъби, както и домакините им.

Ксандер искаше да остане при ранените, но след като бе напуснал преддверието към покоите на кралицата, Агамемнон внезапно се бе обърнал към Мерионес и му беше наредил да доведе лечителя.

Сега Ксандер стоеше нервно до Мерионес и чувстваше, че облеченият в черно критянин е единственият му приятел в стаята.

Император и цар се срещнаха в центъра на мегарона, който все още беше осеян с трупове и захвърлени оръжия. Тудалияс мълчаливо се огледа наоколо, а тъмните му очи не издаваха нищо.

Агамемнон проговори пръв:

— Съболезнования за смъртта на баща ти. Хатусилис беше велик мъж и мъдър водач — каза той и Ксандер бе изненадан от искреността в гласа му. — Добре дошъл в Троя, град от Микенската империя.

Тудалияс го изгледа за момент, после отговори благо:

— Хетският император е свикнал да вижда васалите си по очи пред него.

Погледът на Агамемнон стана твърд, но той отговори безизразно:

— Не съм васал на никого. Сражавах се за този град и ти си в него с моето разрешение. Отворих Скейската порта като жест на приятелство. Всичко тук принадлежи на мен и на моите братя царе — добави бързо, щом видя смръщването на Идомений.

— Сражавал си се за тази кланица? — изкоментира Тудалияс и отново огледа труповете, кръвта и вътрешностите. — Трябва да си много горд.

— Нека да избегнем недоразуменията — отвърна Агамемнон лицемерно. — Съюзените царе на Запада се биха, за да спечелят този град и с помощта на по-добрата си стратегия и военна сила, и по волята на боговете, успяхме. Славата ти на стратегос те предхожда, императоре. И знаеш, че който иска да владее Великата зеленина, трябва да владее Троя.

— Прав си, микенецо — отвърна Тудалияс, — важно е да няма недоразумения. Приам владееше този град с мълчаливото съгласие на хитските императори. Под негова власт Троя процъфтяваше и стана богата, и в земите цареше мир. Градът пазеше търговските пътища на хитите по море и суша, и нашият велик град Хатушаш просперираше. Троянски бойци се сражаваха за империята в много битки. Моят приятел Хектор — той спря, за да придаде тежест на думите си — беше частично отговорен за триумфа над египтяните при Кадеш.

— Сега — продължи Тудалияс, а гласът му се втвърди — Троя е в развалини, а пристанището ѝ е неизползваемо. Всичките ѝ жители са мъртви или избягали, а армията ѝ е унищожена. Околността е безплодна, посевите са унищожени, а добитъкът измира. Ето защо си направих труда да дойда лично с моите тридесет хиляди войни.

Той спря и във въздуха надвисна многозначително мълчание.

— Хитската империя не се интересува особено много кой владее Троя, стига градът да процъфтява и да сипе богатството си наоколо. Но

един мъртъв град и сушава земя привличат единствено мрак и хаос. Империята е принудена да се намеси.

Ксандер почувства как атмосферата в мегарона става ледена. В залата имаше по-малко хити отколкото микенци, но те бяха по-свежи, по-добре въоръжени и изглеждаха сякаш си търсят повод, за да се сбият.

Агамемнон се огледа наоколо преценяващо, вероятно си мислеше същото.

— Троя ще просперира отново под микенска власт — заяви той. — До следващото лято пристанището отново ще е пълно с търговски кораби. Градът ще бъде построен наново и ще процъфтява под силното ни ръководство.

Тудалияс внезапно пристъпи напред и Агамемнон инстинктивно направи крачка назад. Императорът, придружен от телохранителите си, се отправи към обкования със злато трон на Приам и седна елегантно. Агамемнон бе принуден да застане пред него, за да може да разговарят.

— Казвали са ми, че през последните стотина години пристанището на Троя се е задръствало с тиня — каза Тудалияс. — Сега там се намира и разрушената микенска флота, а около корабите вече се образуват нови плитчини. Според моите съветници до едно поколение пристанището ще изчезне напълно и градът ще се окаже в плен на сушата. Търговските кораби ще го подминават в полза на помладите градове, процъфтяващи нагоре по Хелеспонт. Троя е свършена, благодарение на теб, Агамемнон.

— Не аз започнах тази война, императоре! — изплю думите Агамемнон, губейки самообладание. — Но видях преди всички други опасността, която представляваше Троя за народите на Великата зеленина. Амбицията на Приам, подкрепен от конницата на сина му и дарданската пиратска флота, бе да подчини всички свободни хора на волята си. И докато другите бяха подкупени или подмамани от него, Микена не се поддаде.

Тудалияс се облегна назад в трона и се разсмя, а гласът му проехтя богато в огромната каменна зала. После каза:

— Тези глупости може и да са подлъгали марионетните ти царе, докато сте стояли нощно време край огньовете и сте си повтаряли, че Приам е амбициозно чудовище, решено да завладее света. Но същото

това чудовище донесе четиридесет години мир, докато ти не реши да го унищожиш.

— Бих се за този град — изрева Агамемнон. — Мой е по силата на оръжието.

В този момент в мегарона влезе един хитски войн и кимна на императора. Тудалияс премести поглед към него, после го върна обратно на микенския цар.

— Значи се позоваваш на силата на оръжието — отвърна му с усмивка. — Най-накрая нещо, по което можем да постигнем съгласие.

Изправи се и погледна надолу към Агамемнон.

— Пред стените на града има тридесет хиляди хитски воини. Всички те са добре нахранени и добре въоръжени и са марширували дълго без възможност за добра битка.

Замълча за момент, щом в мегарона влезе микенски войн и забърза към Агамемнон. Прошепна нещо в ухото на царя и Ксандер видя, че той пребледнява.

— Виждам, че вече си чул, царю — каза Тудалияс. — Войните ми завзеха Скейската порта и вече са започнали да я разглобяват. Ще разпечатат всички велики порти и ще ги разглобят една по една. За известно време Троя ще бъде отворен град.

Ксандер затаи дъх, докато очакваше избухването, за което бе сигурен, че ще последва от страна на Агамемнон. Но такава нямаше.

— По-рано обсъждахме недоразуменията — продължи Тудалияс приятелски. — Аз не искам Троя. Преди да напусна столицата ни Хатушаш с армията си се консултирах с нашите... мисля, че ги наричате гадатели. Един от тях ми разказа легендата за основаването на града. Каза, че когато бащата на Троя, полубогът Скамандър за пръв път пътувал до тези земи от далечния запад, бил посрещнат на брега от бога на слънцето. Хапнали заедно и слънчевият бог посъветвал Скамандър хората му да се установят на мястото, където ще ги нападнат родени на сушата врагове, под прикритието на мрака. Скамандър се почудил на думите на бога, но вечерта направили лагер на същия този хълм, когато орда прегладнели полски мишки нахлули в палатките им и прегризали кожените тетиви на лъковете им и каишите на нагръдниците им, както и цялото им бойно облекло. Скамандър се заклек, че хората му ще останат тук и построил храм, посветен на бога на слънцето. Само че боговете, които троянците донесли от Запада, не

са нашите богове. Вашият бог на слънцето се нарича Аполон, известен още като Повелителя на сребърния лък и Унищожителя. Той е бог на мощта и битките. Нашият бог на слънцето е лечител, наречен Мишия бог. Когато децата ни са болни, им даваме мишка, потопена в мед, която да изядат в знак на почит към бога лечител. През годините, с разрастването на града, храмът на Мишия бог бе занемарен. Троянците построиха по-големи храмове, украсени със злато, мед и слонова кост, посветени на Зевс, Атина и Хермес. При издигането на великите стени около града, храмът на Мишия бог останал извън тях. Когато малкото светилище се срути по време на едно земетресение, не бе построено отново и върху него поникна трева, а за да е пълна иронията — залите му бяха завладени от полските мишки. Сега и последните троянци напуснаха града и взеха със себе си жестоките си богове. Вие, които почитате същите богове на Запад, ще ги последвате. Може би Мишият бог отново ще стои на брега и ще наблюдава заминаването ви, чудейки се защо сте дошли до тук.

Докато императорът разказваше историята си, още тежковъоръжени хити влязоха тихо в мегарона. Агамемнон се огледа наоколо и Ксандер видя, че лицето му е бледо, а очите — диви, докато гледаше как с всеки удар на сърцето от амбициите му не остава нищо.

Тудалияс се изправи и гласът му стана по-мрачен:

— Обявявам, че градът ще бъде разрушен — заяви той. — Ще бъде раздробен, камък по камък, след което самите камъни ще бъдат натрошени. Този град на мрака ще изчезне от земята.

Идоменей пристъпи напред.

— Не ме интересуват историите ти, нито Троя и съдбата ѝ — изсъска срещу императора. — Дойдох само заради прословутите богатства на Приам. Това ни се полага. Не можеш да ни лишиш от плячката ни!

— А ти си? — попита императорът презрително.

— Идоменей, цар на Крит — отвърна мъжът, кипящ от гняв.

Императорът махна с ръка в знак, че ги отпуска.

— Вървете, дребни царчета, потърсете плячката си, но я пренесете на корабите си бързо. Всяка галера, която още се намира в Залива на Херкулес на разсъмване, ще бъде превзета, а екипажът ѝ — обезглавен.

Той се обърна и даде кратка заповед на родния си език, след което излезе гордо от мегарона. Свитата му го последва, но другите хитски войни останаха.

Агамемнон изглеждаше по-малък, сякаш смален от неговото презрение. Той се огледа из залата и очите му, пълни с гняв, се спряха на Ксандер.

— Ти! — извика той. — Лечителю! Заведи ме в съкровищницата на Приам!

За момент Ксандер остана неподвижен, после Мерионес го побутна леко и той отвърна:

— Да, царю.

Знаеше къде се намира съкровищницата. Това не беше тайна. Повече царете по един коридор в задната част на мегарона, после надолу по дълго стълбище. Тръгнаха по протежението на широк коридор дълбоко под земята. Над главите им от двете страни на тунела изсечените в камъка форми сезираха в тях — митични зверове със зъби и нокти, чиито очи проблясваха, заслепени от светлината на факлата.

Коридорът свършваше в кръгла зала. Ксандер, Мерионес, тримата царе и тяхната стража се струпаха вътре. Ксандер забеляза силната животинска миризма. Пред тях имаше врата, пишно украсена с бронз, рог и слонова кост. В дните на Приам тя се пазеше от шестима орли. Сега нямаше стражи, само просто резе от дъб и бронз спираше натрапниците.

Помощникът на царя, Клейтос, изтича напред и вдигна резето. Отвори врата и Агамемнон влезе вътре. Разнесе се остра миризма и Ксандер сбърчи нос.

Царят-войн влезе в мрака на съкровищницата на Приам, последван от Идомений и Менелай, после и тримата спряха. Разнесе се изумено ахване, а след това порой от ругатни. Ксандер се промъкна до отворената врата, за да види какво става вътре.

Дузина коне примигваха насреща им на светлината на факлите. Пристъпяха нервно в купчини изпражнения, които покриваха пода, и острата миризма от стаята стана дори по-силна.

Агамемнон изруга и сграбчи факла от един войник. Проби си път между животните в търсене на съкровището. Оглеждаше се като обезумял из ниската квадратна стая, последван от Идомений и

Менелай. Помещението бе празно, с изключение на конете и изпращанията им. Единствено в далечния му ъгъл откриха два прашасали бокала и голяма дървена ракла, чийто похлупак бе отворен. Агамемнон стигна до нея и извади три медника, които хвърли на каменния под. Гласът му бе изпълнен с гняв, когато се обърна към други царе.

— Хеликаон! — изрева той. — Подпалвача е откраднал съкровището на Приам изпод носовете ни!

Менелай се намръщи.

— Но, братко, това е невъзможно! — каза нервно. — Как би могъл да го изнесе от града?

— Той и екипажът му вероятно са го спуснали от северната стена през нощта — предположи Агамемнон. — Затова въжето бе срязано! За да попречи на всеки, който се опита да ги последва и да им го отнеме! Вече са се отдалечили значително на борда на „Ксантос“.

— Това е най-бързият кораб във Великата зеленина — добави Менелай отчаяно. — Никога няма да успеем да го настигнем.

— Ще успеем, ако знаем накъде е тръгнал Хеликаон! — извика Агамемнон, обърна се към Ксандер и го сграбчи за туниката. — Кажни, момче — изръмжа в лицето му. — Хитите няма да спасят ранените ти приятели. Няма да ги е грижа дали ще живеят или ще умрат! Кажни къде отива Хеликаон или ще накарам да ги нарежат на парчета един по един пред очите ти!

Ксандер се огледа трескаво наоколо, но не можа да види защитника си Мерионес, само лицата на тримата царе, взиращи се алчно в него.

„Моля те прости ми, Златни“, помисли си той, а на глас каза:

— Отиват на Тера.

XXXV

БЯГСТВОТО ОТ ТЕРА

Андромаха наблюдаваше облаците птици в небето над Тера и се чудеше какви са. Бяха хиляди, малки и черни, въртяха се, спускаха се и се издигаха, разделяха се на два, после три, после четири облака, след което се събираха отново в плавен, грациозен полет. Целият екипаж на „Ксантос“ ги гледаше и корабът дрейфуваше в топлия сутрешен бриз. Внезапно, сякаш им бе заповядано, птиците оформиха едно ято и отлетяха от острова. За няколко мига бяха над кораба, неизброими и закриващи светлината. Някои моряци инстинктивно приклекнаха, после птиците отлетяха на север и скоро изчезнаха от поглед.

Гребците отново подхванаха ритъма и „Ксантос“ се плъзна към Благословения остров. Андромаха седна на дървената пейка до мачтата и хвърли поглед към долната палуба, където момчетата си играеха щастливо. Усмихна се на себе си. През първите няколко дни на пътуването ги бе наблюдавала постоянно, уплашена, че може да паднат зад борда. Но скоро откри, че на „Ксантос“ имаше повече от шестдесет бащи, които да ги наглеждат. Гребците, повечето от които имаха свои деца, се отнасяха с тях, сякаш им бяха синове, и им разказваха истории за морето. Понякога поставяха момчетата на пейките и им позволяваха да се преструват, че гребат.

Астианакс и Декс разцъфтяха през времето, прекарано в морето. И двамата бяха добили лешников загар от постоянното излагане на слънцето и Андромаха бе сигурна, че са пораснали на ръст през последните няколко дни. Декс все още бе предпазлив и малко срамежлив, размиваше се по-трудно от брат си. Астианакс беше смел, понякога безразсъден и винаги щом се намираше на откритата горна палуба, Андромаха го наблюдаваше със загрижения поглед на любяща майка.

След като напуснаха Троя, Хеликаон се беше отправил бързо към Тера. Намерението му бе да спрат за кратко на Благословения остров, за да вземат Касандра, после да отплуват до Итака, където Калиадес и Скорпиос щяха да напуснат кораба. След това „Ксантос“ щеше да

предприеме дългото пътуване към Седемте хълма навреме за зимата, може би за последен път.

Щом се озоваха в открито море и на безопасно разстояние от троянските води, нямаха причина да бързат към Тера, но въпреки това през цялото време Андромаха усещаше някакво чувство на неотложност. Не можеше да го разбере. Вече нямаше защо да се страхуват от микенците, а времето бе меко и спокойно, но тя страдаше от постоянно усещане на потисната паника, сякаш закъсняваха за нещо. Хеликаон бе признал, че чувства същото и двамата вярваха, че това важи и за останалата част от екипажа, въпреки че никога не бе обсъждано.

Андромаха се изправи и тръгна надолу към предната палуба, където си почиваха двамата войни. Тя харесваше светлокосия ездач Скорпиос. Не приличаше на никой войник, който някога бе срещала. Разговаряше с него по време на дългите спокойни вечери, прекарани на каменисти брегове и песъчливи плажове. Младият мъж знаеше имената на птиците и малките създания в каменните басейни. Имаше собствени имена за съзвездията на нощното небе и ѝ разказваше истории за тях. Беше купил комплект гайди от търговец на Лесбос и понякога свиреше тихи тъжни мелодии, докато слънцето залязваше. Разказваше ѝ истории за детството си, една част тъжни, за жестокия си баща и измъчена майка, други по-весели, за братята и сестрите си и всекидневния живот в селото им. Планираше да напусне „Ксантос“ в Итака, но тя се надяваше, че ще остане с тях до Седемте хълма.

Калиадес погледна нагоре, докато тя се приближаваше и Андромаха му се усмихна топло. Благодарение на почивката по време на пътуването, кракът му бе започнал да оздравява. Всеки ден тя бе сменяла превръзките на раната му, докато днес най-накрая бе изхвърлила останалото лечебно растение, дадено ѝ от Ксандер.

— Делфини! — извика един от моряците и тя погледна в посоката, която сочеше.

Често виждаха делфин или два по време на пътешествията си и тя се учуди на вълнението в гласа му. След това осъзна, че той сочи стотици от тях, преминаващи покрай десния борд. Лъскавите им сиви гърбове се издигаха и спускаха, докато бързаха на север.

— Делфини, делфини! — чу вика на едно от момчетата и двете се затичаха нагоре по палубата и към перилата. Видя, че двама моряци

ги хващат и ги задържат в безопасност, докато те извиваха вратлетата си, за да наблюдават преминаващите създания.

— Това е необичайно — промърмори Калиадес, който също бе станал, за да гледа.

Седна обратно, но Скорпиос продължи да се визира в морето, дълго след като делфините бяха изчезнали. Когато седна, лицето му бе пламнало от вълнение като на момчетата.

— Никога преди не съм виждал делфини — обясни той. — Всъщност никога преди не съм пътувал по море, като изключим преминаването на Хелеспонта.

— Значи никога не си виждал Тера, Благословения остров — каза му тя. — Уникален е.

— Как така? — попита той и хвърли поглед към острова, който се издигаше пред тях. — Защото не е позволено там да стъпват мъже ли?

— Отчасти. Но има форма, която не се среща при никой друг остров. Като пръстен с един-единствен пролив, през който могат да преминават корабите. В средата има широко, кръгло пристанище, което е много дълбоко. Корабите не могат да спират там, защото котвите им не стигат до дъното. В средата на пристанището има малък черен остров, наречен Изгореният остров.

Скоро навлязоха в пристанището и Калиадес, който гледаше напред, отбеляза:

— Не е толкова малък остров!

Андромаха го погледна и ахна. Изгореният остров, черен и сив като купчина въглища, беше два пъти по-голям, отколкото го помнеше. Сега изпълваше по-голямата част от пристанището и „Ксантос“ трябваше да го заобиколи, за да стигне до брега на Тера. Можеше да види как от върха му се издига гъст черен дим и се разнася на изток. Погледна назад към кърмата, където Хеликаон и Ониякус разговаряха настойчиво, сочеха и се визираха в растящия остров с почуда.

Младият Праксос извика:

— Кораб отпред, господарю!

Андромаха също виждаше галерата, изтеглена на далечния бряг. От това разстояние не можеше да различи подробности, но след миг наблюдателният Праксос извика:

— Това е „Кървавият ястреб“, Златни!

Одисей! Какъв добър късмет! Андромаха се усмихна. В същият момент под тях се чу тътенът на земетресение, морето се разпени и тя видя как едно свлачище на Изгореният остров се изсипва с плясък във водата. Вълните, които предизвика, удариха „Ксантос“ и корабът се разлюля напред-назад. Андромаха погледна към децата, но и двете бяха прибрани на сигурно място на долната палуба. Отново погледна към острова и потрепери.

Не след дълго „Ксантос“ стигна до брега и моряците се запускаха по въжетата, готови да изтеглят кораба до „Кървавия ястреб“. Хеликаон също се спусна с тях, а за Андромаха бе поставена стълба. Когато стигна до брега, Одисей вече чакаше, обвил с ръка раменете на Хеликаон. Двамата се хилеха насреща ѝ и тя им се усмихна в отговор. С нотка на тъга забеляза, че някога червената коса на царя на Итака сега е изцяло сива.

Той взе ръката ѝ и я целуна.

— В името на Зевс, богиньо, старото ми сърце се радва да види и двама ви в безопасност. Чух че Троя е паднала и е превзета, но никой не споменаваше за оцелели. Готов съм да се обзаложа, че имате да ми разкажете вълнуваща история.

— Наистина имаме, Одисей, но освен това е и тъжна история — отвърна Хеликаон, взирайки се с привързаност в стария си другар. — Какво правиш тук? Мислехме, че вече си в безопасност в прегръдките на Пенелопа.

— Ще ми се да беше така. Имам син, когото още не съм виждал. Но дойдох да спася Касандра. След превземането на Троя микенските боклуци нямат причина да уважават светостта на Тера. Но мястото изглежда изоставено — той се огледа наоколо. — Пристигнахме по залез-слънце миналата вечер и не видяхме никого. Винаги е имало жрица, която да посреща пристигащите кораби... — той сви рамене. — Обмислях да се противопоставя на полубога и лично да се изкача до Великия кон. После видяхме „Ксантос“.

При думите му през тялото на Андромаха премина тръпка и чувството за неотложност се завърна. Едва успя да се удържи да не хукне нагоре по стръмните скали.

— Ще ида да намеря Касандра и ще я доведа на кораба — каза бързо на Хеликаон.

— Ако все още е тук — отвърна любимият ѝ, гледайки намръщено към върха на острова, където се виждаше конската глава.

— Знам, че е тук, макар да не знам защо не дойде да ни посрещне — тя видя изражението му и предположи какво си мисли. — Не трябва да гневиш Минотавъра като се качваш до храма. Аз ще ида и ще я открия.

Хеликаон погледна към небето и я хвана за ръка.

— Ако не се върнеш до пладне, ще дойда и ще те прибера и никакви полубогове и чудовища няма да ми попречат.

— И аз ще съм с него — добави Одисей. — Нещо опасно се усеща наоколо и нямам предвид жестоки мъже — той потрепери под слънчевата светлина и кимна към Изгореният остров. — И моля, кажете ми, че този остров нараства, а не става дума за старческо слабоумие.

— Твърдят, че е изникнал от водата едва преди стотина години — отвърна Андромаха. — И да, прав си, нараства много бързо и се опасявам, че това е лоша поличба. Ще побързам.

Усмихна се на Хеликаон и се отдалечи през черния пясък на брега, после тръгна уверено нагоре по каменистата пътека. На половината път спря и погледна надолу към корабите и мъжете. Погледът ѝ се насочи към Изгорения остров и тя с потрес установи, че е почти толкова висок, колкото скалите на заобикалящата го земя. От върха му излизаше дим и въздухът бе наситен с него. По ръцете и раменете ѝ имаше лек слой от сив прах. Андромаха забърза нагоре, подтиквана от огнените камшици на страха и предчувствията.

Щом стигна върха на скалата, спря отново и погледна Великия кон. Огромният бял храм сякаш се люлееше над нея и Андромаха се зачуди дали пък тя не се движи. След това с дълбок тътен, който ѝ причини болка в зъбите, островът бе разлюлян от още едно земетресение. Андромаха падна по очи и се прилепи към каменистата земя, ужасена, че ще се разцепи и ще я хвърли от скалите. Чу свистене на криле и дрезгав крясък. Погледна зад себе си и видя огромно ято чайки, което летеше покрай края на скалите на юг.

— Всички създания напускат острова — изрече нечий глас. — Дори птиците във въздуха и рибите в морето.

Андромаха се изправи на крака. От храма на Великия кон насреща ѝ вървеше Първата жрица. Ифигения видя изненадата по

лицето ѝ и се изкиска.

— Смяташе, че отдавна съм умряла, нали, Андромаха? Е, костите ми наистина са стари, но времето ми още не е дошло.

— Радвам се да те видя — отвърна Андромаха и наистина го мислеше. Ифигения изглеждаше по-стара от света, но блясъкът в очите ѝ бе все така интелигентен и пресметлив, както винаги. — Нима и жените напускат острова? Изглежда изоставен.

Ифигения се намръщи.

— Когато започнаха земетресенията, по време на празника на Артемида, Касандра убеди момичетата, че островът ще бъде унищожен. Сънищата и виденията на сестра ти могат да са доста настоятелни. Последната жрица, малката Мелиса, си тръгна преди два дни. — Тя бе разтърсена от кашлица и Андромаха осъзна, че се смее. — Взе дори магаретата, като каза, че не искала да страдат, щом краят настъпи. Кораб, пълен с магарета — тя поклати глава. — Глупаво момиче — изрече нежно.

— Как е Касандра?

Ифигения я погледна, изпълнена със съчувствие, и Андромаха се зачуди как е могла да смята старата жена за безчувствена.

— Тя умира, Андромаха. Виденията ѝ... нараняват ума ѝ и ѝ причиняват жестоки припадъци. Всеки припадък отнема от жизнеността ѝ, а напоследък стават все по-чести. Тя е много крехка, а виденията продължават безкрайно.

— Къде е? Трябва да ѝ помогна.

— В храма е. Ела с мен, скъпа.

Андромаха едва успяваше да контролира паниката си. Въпреки това хвана ръката на старата жрица и двете заедно влязоха бавно в тъмната сграда.

Касандра лежеше на тясно легло в ъгъла на пустата стая. Беше тъмно и много студено. Единствените прозорци се намираха високо горе и тя се взираше в прашните снопове светлина, които пропускаха, а устните ѝ се движеха сякаш разговаряше с някого.

— Касандра — каза нежно Андромаха.

Сестра ѝ я погледна след дълга пауза. Андромаха бе шокирана да я види в това състояние. Беше мръсна, а косата ѝ падаше на сплъстени кичури. Бе слаба като скелет, а когато погледна в трескавите ѝ очи, сякаш се взря в черна пещ.

— Време ли е? — попита тя немощно. — Мога ли вече да тръгвам?

До нея имаше кана с вода и бокал. Андромаха го напълни, повдигна нежно сестра си и изсипа малко вода в устата ѝ. Касандра започна да пие жадно, стиснала здраво бокала, а водата се стичаше на пода по мръсната ѝ дреха.

— Андромаха — изрече най-накрая, вкопчена в нея с костеливите си пръсти. — Толкова се радвам, че дойде. Имам да ти казвам толкова много, а ми остава толкова малко време...

— Чуй ме, сестро — подкани я Андромаха. — Трябва да дойдеш с мен. Ще те заведа на „Ксантос“. Корабът е тук заедно с Хеликаон. Отново ще пътуваме заедно.

— Тя е твърде болна, за да бъде местена — каза Ифигения укорително.

— Ще доведе мъже от „Ксантос“. Хеликаон ще дойде да те вземе, любов моя.

— Този храм няма да бъде осквернен от мъже — излая старата жрица. — Не бъди толкова арогантна, че да предизвикаш изсипването на божия гняв върху ни, Андромаха.

— Тогава аз ще я нося — отвърна ѝ Андромаха предизвикателно.

— Чуй ме, Андромаха. Никога не слушаш — изплака Касандра и я придърпа по-близо. — Умирам и винаги съм знаела, че ще умра тук. Ти също го знаеш. Казвала съм ти го толкова много пъти. Това е съдбата ми и аз ѝ се радвам. Отново ще видя мама. Тя ме чака отвъд, толкова близо, че почти мога да я докосна. Знае, че идвам. Това е съдбата ми. Трябва да ме оставиш на нея.

Андромаха почувства как по лицето ѝ се стичат сълзи и Касандра ги изтри нежно.

— За мен ли плачеш, сестро? Плака и за Хектор. Видях те. Не трябваше да го убиват, разбираш ли. Хектор и Ахил бяха последните велики герои. След Епохата на Героите идва Епохата на Мрака — Касандра сякаш добиваше сили, докато говореше. — Дори и сега варварите идват от Севера, спускат се през земите на западните царе. Скоро ще научат тайната на звездния метал и нищо няма да може да ги спре. След едно поколение ще разрушат каменните дворци на могъщите владетели. В Залата на лъва, където са вървели герои, ще

има само пльхове и бръмбари, търсеци храна, а после зелената трева ще покрие руините и ще ги превърне в пасище за овце.

— А Троя, сестрице?

— Троя ще се превърне в легенда. Само имената на героите ѝ ще продължат да живеят.

— Нима всички са загинали?

Но Касандра бе спряла, заслушана в гласовете.

— Астианакс и Декс? — попита изведнъж. — В безопасност ли са?

— Да, в безопасност са. Истина ли е пророчеството на Мелите, сестро? Астианакс наистина ли е Орловото дете?

Касандра се усмихна. Загрижеността ѝ се стопи, гласът ѝ стана глас на нормална млада жена, страстта и неотложността изчезнаха от него.

— Пророчествата са хлъзгави — каза тя на Андромаха и я потупа по ръката. — Като мазни змии. Дълги години Приам и Хекуба търсиха значението на думите на Мелите. Накрая откриха гадател, който ги изтълкува, както на тях им харесваше. Той им каза, че пророчеството означава, че синът на царя, роден от Гръмотевичния щит, от теб, никога няма да бъде победен в битка и че градът му ще е вечен.

— Но ти не вярваш в това? — попита Андромаха. — Нима Астианакс не е Орловото дете? Приам вярваше, че той ще е основател на династия.

Касандра се разсмя, а ясният и весел звук отекна из храма. За момент изглеждаше сякаш пращинките танцуват в сноповете светлина.

— Също като баща си Хектор, Астианакс няма да има синове — отвърна тя, усмихвайки се на противоречието. — Но заради него ще бъде основана династия и тя ще просъществува хиляда години. Истина е, Андромаха. Видях го изсечено върху камъните на бъдещето.

— Но това не е пророчеството на Мелите.

— Не, това е пророчеството на Касандра.

Стените на храма потрепериха от още едно малко земетресение, ъгълът на покрива поддаде, срути се на пода и запрати облаци прахоляк в стаята.

— Трябва да тръгваш — каза ѝ Касандра.

Погледнаха се една друга спокойно. Андромаха почувства, че вълнението в сърцето ѝ стихва, заместено от примирение. Но Касандра

внезапно се дръпна от нея, а очите ѝ отново станаха диви.

— Тръгвай сега! — извика, размахвайки ръце. — Агамемнон идва! Трябва да вървиш сега!

Тя заблъска настоятелно Андромаха, докато сестра ѝ не се изправи.

— Агамемнон?

— Идва да ме спаси — обясни Ифигения. — Касандра ми каза, че ще е тук преди пладне с флотата си. Ще се върна с него в Микена.

Андромаха не се колеба повече, а изтича към вратата, спирайки за миг, за да помахва за последен път на Касандра, но девойката се бе обърнала и отново разговаряше с невидимите си приятели. Андромаха запретна полите си и побягна към скалистата пътека.

Хеликаон гледеше как Андромаха се изкачва по пътеката към храма. Гърбът ѝ бе изправен и бедрата ѝ се поклащаха прекрасно изпод роклята с цвят на пламък.

Одисей го наблюдаваше ухилено.

— Ти си късметлия, Хеликаон.

— Винаги съм имал късмет с приятелите си, Одисей. Ти ме научи да се изправлям пред страховете си и да ги побеждавам. Андромаха ме научи, че човек може да се наслади на живота само ако гледа към бъдещето и остави отмъщението на боговете.

— Добра жена и хубава философия — съгласи се Одисей. — Ако Агамемнон слезе на този бряг сега?

— Моментално ще го убия — призна Хеликаон с усмивка. — Но повече няма да търся отмъщението и няма да го оставя да ръководи живота ми.

— Ще отплаваш за Седемте хълма за през зимата ли?

Хеликаон кимна.

— Троянската флота тръгна преди нас. С всички тези допълнителни мъже в селището ще има много за вършене.

— Много мъже и недостатъчно жени — отбеляза Одисей. — Определено ще имаш работа за вършене, отсъждания при спорове и жалби. Опитай се да го правиш, без да режеш главите им.

Хеликаон се разсмя и чувството за неотложност в гърдите му олекна. След това видя Калиадес и Скорпиос, които идваха насреща им

и сърцето му се сви. Беше се опитал да убеди двамата войни да останат на кораба за Седемте хълма, но предположи какво са дошли да го попитат.

— Калиадес! — извика Одисей. — Радвам се да те видя! Къде е нашият приятел Банокъл?

— Падна при Троя — отвърна Калиадес.

— Тогава се обзалагам, че е взел мнозина врагове със себе си?

— Банокъл никога не оставяше нещата наполовина свършени. Беше храбър мъж и добър другар. Често говореше за Залата на героите. Сигурен съм, че сега мирува там с Хектор и Ахил и им разказва колко добър войн е.

Другите се усмигнаха, а Калиадес продължи:

— Това е Скорпиос от Троянския кон. Двата бихме искали да идем в Итака. Ще ме вземеш ли на борда си за последен път, Одисей?

— Да, момко, с удоволствие. А ти можеш да ми разкажеш историята за падането на Троя, за да си платиш пътя.

Високият войн разпаса колана с меча си и го подаде на Хеликаон.

— Дължа живота си на теб господарю, както и на Аргуриос. Вземи Меча на Аргуриос със себе си. Той принадлежи на народа на Троя, а не на един странстващ микенец.

Хеликаон го прие мълчаливо. Извади го от ножницата и го погледна с възхита.

— Това е прекрасен дар. Но няма ли да ти е нужен, приятелю?

— Все още не знам какво ще е бъдещето ми, Златни, но знам, че няма да го изградя с меч.

Седнаха на черния пясък и Калиадес разказа за последните дни на Троя, а Хеликаон за бягството им от града. Слънцето се издигаше бързо на небосклона, когато Златния отново зърна ярката рокля на Андромаха на скалистата пътека. Тя сякаш бързаше, макар да се движеше предпазливо по опасния склон. Нямахте и следа от Касандра.

Той се изправи и отиде да я посрещне. Видя дузини плъхове, които излизаха от дупките си в основата на скалите и се отправяха към морето.

— Къде е Касандра? — попита, хващайки ръката на Андромаха.

— Няма да дойде. Умира.

Когато Хеликаон се намръщи и тръгна към пътеката, тя го спря.

— Касандра иска да умре тук. Каза, че това е съдбата ѝ. Няма да дойде и няма да е правилно да я принуждаваш.

— Тогава ще ида да ѝ кажа сбогом.

Андромаха го сграбчи за ръката.

— Тя твърди, че Агамемнон идва с флотата си. Ще е тук по обяд. Знам, че не вярваш в предсказанията ѝ. Нейната съдба е никога да не ѝ вярват. Но Първата жрица потвърди, че брат ѝ идва за нея. Трябва да тръгваме, любими, колкото се може по-бързо — в гласа ѝ се долавяше паника.

Той погледна към стръмната пътека, но се обърна отново към нея, към жената, която обичаше повече от всичко.

— Както винаги, ще приема съвета ти. Ела.

Докато вървяха към кораба, Хеликаон извика на екипажа си да се приготи. Съобщи бързо новината на Одисей и царят на Итака забърза към „Кървавия ястреб“, без да се сбогува. Хеликаон почувства, че нещо се отърква в крака му и погледна надолу. Още плъхове се отправяха към корабите, дузини, бягаха през краката му и се катереха по въжетата.

Чу викове, щом екипажът ги забеляза и погледна обратно към брега. Черният пясък гъмжеше от създанията. И всички се бяха отправили към корабите.

Откъм екипажа на „Ксантос“ се разнесоха викове и проклетия, когато гризачите започнаха да се катерят на борда. Мъжете скачаха наоколо и ги пробождаха с мечовете си, но отвсякъде прииждаха нови и нови.

— Не се опитвайте да ги убивате! — извика Хеликаон. — Разкарайте кораба от брега!

Бързо повдигна Андромаха по стълбата. Видя, че лицето ѝ е бледо от притеснение за момчетата, докато се качваше на залетия от плъхове кораб. После, опитвайки се да игнорира създанията, които тичаха и хапеха краката му, Хеликаон подпря с рамо борда, наравно с другите от екипажа. Видя моряци, тичащи от „Кървавия ястреб“, за да помогнат в изтикването на „Ксантос“. Огромната бирема започна бавно да се накланя, след което наред стържене на дърво върху пясък се спусна в морето и заплава свободно, заобиколена от плъхове.

Моряците от „Кървавия ястреб“ изтичаха обратно на кораба си и Хеликаон отиде с тях. Беше невъзможно да се тича през килима от

плъхове, без да ги настъпват, и мъжете се хлъзгаха върху смачканите тела и кръвта на гризачите. Облегнаха се на дъските и след миг избутаха по-малкия кораб във водата. Хеликаон се качи на борда. Мъжете трескаво избиваха плъхове, пробождаха ги с мечове и кинжали и ги хвърляха през борда. Все по-малко успяваха да се качат на кораба, докато излизаше в открити води. Хеликаон погледна към „Ксантос“. Биремата също се отдалечаваше и гребците спускаха греблата си.

Той уби още дузина гризачи, хвърли телата им във водата, после отиде при Одисеи, който енергично мушкеше всеки плъх, изпречил се пред очите му.

— От това ще излезе хубава история, приятелю — каза му Хеликаон, а в гърлото му се надигаше смях, докато гледаше как дебелият цар подскача наоколо и ръга плъхове с меч си.

Одисей спря задъхано и се ухили.

— Не са ми нужни повече истории, дори и с плъхове. Историите винаги бръмчат из главата ми като рояк пчели! — после изражението му се отрезви. — Връщай се на кораба си, Хеликаон. И двамата трябва да побързаме. Не можем да се справим с цялата микенска флота.

Хеликаон пристъпи напред и прегърна стария си наставник за последен път.

— Успешно плаване, приятелю.

Одисей кимна.

— Очаквай ме през пролетта — обеща той.

С поздрав за сбогом към Калиадес и Скорпиос Хеликаон изтича към кърмата и се гмурна в морето. Докато плуваше към „Ксантос“ се опита да не обръща внимание на килима от мъртви и умиращи плъхове и драскането на нокти, докато давеците се животинки се опитваха да се покатерят на гърба му. Сграбчи въжетото, което му спуснаха от екипажа, и се изкатери на палубата. Едва тогава си позволи да потрепери и да изтупа несъществуващи плъхове от рамената си.

Огледа се наоколо. Андромаха стоеше при мачтата и гледаше нагоре към Великият кон. Ониякус беше застанал на руля. Гребците гледаха Хеликаон и чакаха думите му.

— По моя команда! — извика той и греблата се врязаха във водата. Следвайки „Кървавия ястреб“, „Ксантос“ напусна острова, докато слънцето се издигаше към пладне.

XXXVI ОГЪН В НЕБЕТО

Агамемнон обичаше да мисли за себе си като за прагматик. Застанал на палубата на флагманския кораб на път към Тера, той все още бе ядосан, но като си припомняше последния ден в Троя, знаеше, че не би могъл да вземе различно решение.

Онзи самохвалко Идомоней го беше сгълчал, че е отворил Скейската порта пред хитската армия, но нима имаше избор? Ако бяха залостили вратите, за да задържат хитите навън, войниците на Агамемнон щяха да се окажат в капан в града, точно като троянците преди тях, с малко вода и храна. Щяха да започнат да гладуват след няколко дни и да бъдат принудени да се изправят пред превъзхождащите ги като численост хити, отслабени и уязвими.

Макар да бе унизително да бъдат изгонени от Троя от жалкия император, всъщност това бе сработило в негова полза. Агамемнон нямаше намерение да строи отново разрушения град. Целта му бе постигната. Всички из Великата зеленина знаеха, че е унищожил Троя, победил е Приам и е избил всичките му синове. Той беше Агамемнон Завоевателя и всички мъже трепереха пред него. Името му щеше да отеква завинаги в сърца и умове, както му бе предсказал жрецът в Пещерата на крилете.

Усмихна се на себе си. Щом откриеше откраднатото съкровище на Приам, щеше да се завърне триумфално в Залата на лъва. Нямаше защо да се притеснява от момчето Астианакс. Микенски воители, шпиони и агенти щяха да го преследват неуморно, както и Хеликаон Подпалвача и кучката Андромаха — макар все още да таеше надежди да ги открие на Тера. Смъртта им, бавна и агонизираща, щеше да му достави огромно удоволствие.

Докато флотът се приближаваше към пристанището, царят на Микена забеляза тежък сив покров върху Тера. Черният остров в средата бе много по-голям, отколкото го помнеше и от върха му се издигаше стълб дим. Чу звуците на малко земетресение, сякаш предвещаващо гибел. Потръпна.

— Царю — каза адютантът му Клейтос, — брегът е пуст. „Ксантос“ не е тук.

— Значи подлият Хеликаон е бил на острова и вече го е напуснал. Не може да има повече от ден преднина. Няма да очаква, че е преследван и няма да бърза.

— Какво да правим, царю?

— Изпрати шест кораба от другата страна на черния остров, за да се уверим, че „Ксантос“ не се крие там. Ние ще идем на брега и ще открием лудата дъщеря на Приам. Ще я накарам да ми каже къде е Хеликаон. Твърди, че е пророчица и сега може да го докаже. Ако не е тук и не намерим съкровище, ще отплаваме към Итака.

Отдавна трябваше да посетя Итака, помисли си Агамемнон. Ще се насладя на смъртта на този дебел глупак Одисей и семейството му.

Флагманът на Агамемнон и критският боен кораб акостираха на черния пясък и тримата крале слязоха на брега заедно с телохранителите си. Върху пясъка имаше стотици мъртви плъхове и бе трудно да се пресече плажът без да стъпват върху телата им. Над острова се носеше остра миризма на кръв и изгорено.

— Защо са тук всички тези плъхове? — попита нервно Менелай. — И този черен остров нараства. Мирише ми на вещерство. Това място не ми харесва.

Идоменей, който както винаги бе облечен с доспехите си, изръмжа:

— Остров, обитаван само от жени, е мерзост. Всички сме слушали истории за протиеестествените ритуали, които извършват. Ще е приятно да видя вещиците продадени в робство.

Менелай беше удивен.

— Но те всички са принцеси, някои от тях дъщери на нашите съюзници!

Идоменей се обърна към него:

— И ти ще изтичаш да им кажеш, така ли, дебел подлизурко?

— Близко сме до края на пътешествието си — каза им раздражено Агамемнон. — Няма да е нужно да търпим компанията си още дълго. Сега ме последвайте!

Наложи бързо темпо по скалистата пътека и разпредели телохранителите отпред и отзад. Бяха близо до върха, когато се чу ниският тътен на ново земетресение. За миг всички замръзнаха, после

се хвърлиха по очи, докато земята под тях се тресеше. Двама от телохранителите отпред бяха изхвърлени от пътеката и паднаха на скалистия бряг. Агамемнон затвори очи и зачака мрачно земята да спре да се движи. Нещо дълбоко в него му крещеше да бяга далече от острова на вещиците, но той го потисна безкомпромисно.

Измина известно време преди царете да се изправят предпазливо. Върху тях бе полепнал дебел пласт сива пепел и те я изтупаха от дрехите си. Агамемнон закрачи ядосано.

— Този остров е прокълнат — съгласи се с брат си. — Ще вземем, каквото ни е нужно, и ще напуснем бързо!

Менелай се огледа и промърмори:

— Много е тихо.

Щом стигна до върха на скалата, Агамемнон видя храма на Великия кон да се извисява над него. Един избледняващ спомен докосна крайчеца на съзнанието му, но той го забрави, щом видя една жрица да залита насреща му. Беше стара вещица и имаше трудности с ходенето, но се препъваше напред с протегнати ръце, сякаш да го докосне. Агамемнон извади меча си. Заби го в костеливите гърди на старицата и продължи напред, оставяйки я потънала в локва кръв.

Царят-войн подаде гравирания и украсен меч на един войник да го почисти, после го прибра в ножницата. От дни не се бе чувствал толкова въодушевен. Мина между предните копита на коня и влезе в храма.

Вътре беше студено и много тъмно. Всичко, което можеше да види, бяха ярките снопове дневна светлина, струящи вертикално от покрива. Спря за момент, за да даде възможност на телохранителите да се построят пред него. Тук имаше само жени, но въпреки това се почувства изнервен от странността на острова.

— Царю! — Един от последователите посочи с меча си към мрачен ъгъл, където със затворени очи лежеше тъмнокоса жена и тихичко си тананикаше нещо.

Без да ги отваря, тя извика:

— Огън в небето и планина от вода, докосваща облаците! Пази се от Великия кон, царю Агамемнон! — Думите подхраниха изплъзващия се спомен в ума на Агамемнон.

Тогава девойката се изправи и се обърна към тях, седнала на края на леглото, люлееща краката си като малко дете. Какво грозно

създание, помисли си той, мръсна и тънка като острие.

— Пророчески думи, царю! — каза му тя. — Могъщи думи! Но ти не ги послуша тогава, няма да ме чуеш и сега.

Агамемнон осъзна, че лудото момиче говори за думите на жреца от Пещерата на крилете, изречени толкова отдавна. Откъде би могла да знае? Той бе единственият все още жив от всички чули пророчеството.

Момичето наведе глава и се намръщи.

— Убил си Ифигения — каза тъжно. — Не го предвидих. Горката Ифигения.

Агамемнон чу възклицание и се обърна, за да види Менелай, който изтича навън от храма. Значи онази стара вещица е била сестра ни, помисли си той. Никога нямаше да мога да я изтърпя.

— Осквернихте храма с блестящите си доспехи и остри мечове — каза му Касандра. — Убихте девица от храма.

Агамемнон изсумтя.

— И какво, полубогът ще ме изяде, така ли? — попита презрително.

Тя го погледна в очите.

— Да — отвърна му простичко. — Нещо се надига.

Той почувства студена струйка пот по гърба си и осъзна, че земята трепери постоянно, издавайки безкрайно дълбок звук, които караше зъбите му да изтръпнат. Зад очите му пропълзя болка.

— Изправете я! — заповяда той и отново извади меча си.

Двама войници сграбчиха Касандра за ръцете и я изправиха. Тя увисна между тях като кукла, а пръстите ѝ едва докосваха земята. Микенският цар постави острието на меча си на корема ѝ, но то сякаш блещукаше и се деформираше пред очите му, все едно бе поставено в пещ. Примигна и отново бе цяло. Потърка праха и мръсотията в очите си.

— Къде е Хеликаон? — настоя и с облекчение чу, че гласът му не трепва.

— Щях да ти предложа гора от истини, но ти избра да говорим за едно листо — произнесе тя. — Хеликаон е далече — погледът ѝ се вгълби и тя се намръщи. — Побързай, Хеликаон. Трябва да побързаш!

— В Итака ли отива?

Момичето поклати глава.

— Хеликаон никога повече няма да види Итака.

— А съкровището на Приам, момиче? В него ли е съкровището?

— Няма съкровище, царю. Беше похарчено отдавна, за остри мечове и блестящи нагръдници. Политес ми каза. Видях го с жена му. Те са много щастливи. Останали са само три медника — каза му тя. — Колкото за една курва.

В яда си Агамемнон посегна да я удари, но друго яростно земетресение ги накара да залитнат. Касандра се изплъзна от хватката на войниците и се измъкна покрай бронираните мъже извън храма. Агамемнон я последва с проклетия на уста.

Не беше стигнала далече. Стоеше отвън и се взираше в Изгорения остров, от чийто връх излизаше гъст черен дим. По земята имаше гъст слой прах. Наблизо Менелай ридаше до тялото на сестра си. И двамата бяха покрити с пепел и приличаха на каменни статуи.

Касандра погледна към Агамемнон.

— Виждаш ли, под Тера има огромна стая, пълна с нагорещена скала. Може би там живее богът — не знам. Но от поколения нараства и сега е на път да разкъса оковите си. Горещ въздух, прах и скали ще изригнат навън. Тогава, щом стаята се изпразни, покривът ще се срути и морето ще нахлуе в нея. Морската вода и огънят са врагове, нали знаеш. Те ще се борят, за да се отдалечат един от друг и островът ще се понесе в небето като камъче, хвърлено от дете. А ние ще го яздим. Ще бъде прекрасно! — Тя се обърна към него с усмивка, подканяше го да се присъедини към радостта ѝ.

— Момичето е ненормално — извика Идоменей, но гласът му звучеше изтънял и ужасен.

Небето притъмня и Агамемнон видя огромно ято птици, което прелетя над главата му и се отправи на запад. Бяха хиляди и затъмниха сивата мараня, а крещящите им гласове напомнях на харпии. Касандра им помаха с детински жест, ръката ѝ се движеше нагоре и надолу.

— Сбогом, птички — каза тя. — Сбогом.

Царят на Микена потрепери и почувства как паниката стяга гърдите му.

— Всички ме чакат — обърна се щастливо към царете Касандра, когато земята отново се разтреса яростно. — Майка ме чака. И Хектор, и Лаодика. Те са отвъд.

Внезапно се изправи на пръсти и посочи към Изгорения остров. Разнесе се шум като от хиляди гръмотевици и от върха на вулкана изригна черен горещ стълб, който се понесе в небето. Чудовищният звук, който издаде, счупи нещо в ушите му и Агамемнон падна с крясъци на земята, докато от тях потече кръв. С ръце на главата си той погледна нагоре, за да види кула от черен огън, която се издигаше все по-високо и по-високо. Звукът бе непоносим, а последвалата го гореща струя опърли кожата по лицето му. Вулканът захвърли в небето огромни канари, сякаш бяха камъчета, и ги запрати в морето и по острова близо до тях, разрушавайки сградите и пропускайки за малко храма. Звукът беше ужасяващ и Агамемнон помисли, че ще полудее от силата му.

Касандра беше единствената, която все още се държеше на крака и безстрашно се взираше в кулата от огън. Изглеждаше сякаш тя ще продължи да се издига нагоре безкрайно, но движението ѝ се забави и върхът ѝ започна да изтича навън, разпръсквайки покрива от дим и пепел все по-широко и по-широко, почерняйки земята и затъмнявайки слънцето.

Момичето погледна надолу към Агамемнон със съчувствие. Изглеждаше сякаш е пораснала по-висока и силна и той се почуди защо я е смятал за грозна. Лицето ѝ бе сияйно и блестеше с красотата на пламтящ меч. Тогава тя посочи отново и от върха на вулкана започна да извира червено-кафяв поток, като блестяща лавина, която бавно се движеше надолу по склоновете. Плъзна се бързо по черните скали на Изгорения остров и скоро достигна морето. Агамемнон с мъка се изправи на крака, защото топлата пепел вече стигаше до коленете му. Видя, че корабите му гребат колкото могат по-бързо към изхода на пристанището. „Страхливците ме изоставят“, изкрещя мислено. Видя, че и Идомоней крещи, но не можеше да чуе какво казва.

Агамемнон помисли, че горещата лавина ще спре, щом стигне морето, ала вместо това тя продължи напред, търкаляйки се по повърхността на водата към флота. Дълго преди да стигне до първия кораб, съдът избухна в пламъци и изгоря, още преди да бъде погълнат от чудовищния поток. Една по една галерите бяха залети и унищожени, а екипажите им — овъглени и изпепелени на мига. Когато стигна до основата на скалите, на които стояха те, огнената лавина

започна да пълзи нагоре към тях, но после забави и спря. Агамемнон издиша разтреперано.

Облекчението му продължи само няколко мига. От дълбините се разнесе още един ужасяващ звук. Докато наблюдаваше залива, водите в пристанището сякаш хлътнаха и по средата им започна да се оформя огромен водовъртеж, в началото по-бавно, после с все по-голяма скорост. Последва нов страховит шум, армия от гръмотевици, и морето внезапно се отдръпна от тях, погълнато моментално от земята. Цялата флота овъглени кораби изчезна за секунди, когато водата нахлу в пристанището и се изля във водовъртежа.

В дълбините се зароди тътен и земята диво се разлюля.

Последното, което Агамемнон видя, бе щастливо усмихнатата Касандра, която му махаше за сбогом.

Затвори очите си. Островът под тях се надигна и запрати крещящите царе в небесата.

Недалече на запад Хеликаон стоеше на кърмата на „Ксантос“ с ръка, поставена небрежно на руля, и гледаше нагоре към платното, опънато срещу вятъра. Беше най-щастлив, когато черният кон танцуваше над вълните. Макар по палубите да имаше още шестдесет или повече мъже, които ядяха и пиеха, смееха се и си разказваха небивалици, той винаги се чувстваше сам с кораба си, когато плаваше с опънато платно. Можеше да почувства движенията и стенанията на дъските под голите си крака, да чуе нежните вибрации на огромното платно и да почувства през дървото на руля храброто сърце на галерата. „Ти си кралицата на моретата“, каза той на кораба си, докато пореше вълните и се издигаше и спускаше с грация и мощ.

Очите му се преместиха, както винаги, когато имаше възможност, към Андромаха. Тя бе седнала на предната палуба под жълтия навес. Момчетата се бяха свили до нея. Цяла сутрин бяха тичали из кораба, зарадвани, че гребците са на тяхно разположение да си играят и да им разказват истории за морето. Сега, уморени, и двамата бяха заспали под навеса, защитени от обедното слънце.

Андромаха се вираше назад към Тера, макар островът да бе потънал зад хоризонта. Хеликаон вече я познаваше добре и знаеше, че тя не съжالياва, че е оставила Касандра, както я бе помолило

момичето. Въпреки това, Андромаха се бе натъжила, че оставя сестра си да умре сама, единствено с жрицата, която да се грижи за нея. Известно време след отпътуването им Хеликаон се проклрнаше, че не бе изкачил скалите, за да вземе девойката, след което безмилостно бе отхвърлил тези чувства. Решението бе взето. Винаги щеше да си спомня Касандра с любов, но тя вече бе част от миналото му.

Остави руля на Ониякус и тръгна по палубата, неумолимо привлечен към любимата си. Насили се да спре, уж за да огледа стойките на оръжията, мечовете, щитовете, лъковете и стрелите, струпани под релингите. Както обикновено, благодарение на зоркото око на Ониякус, всички бяха безупречно почистени и готови при нужда.

— Къде ще спрем за нощта, Златни? — попита сивобрадият Науболос, ветеран, който бе плавал с „Ксантос“ от пускането му на вода в Кипър, а преди това и с „Итака“.

— В Залива на свинската глава или на Калисте, ако източният вятър ни е приятел.

Сред мъжете се разнесоха одобрителни викове и мърморене. Дори и преди войната проститутките от Калисте бяха по-приветливи от всички други из Великата зеленина. Сега имаше по-малко кораби, които плаваха из тези води, и галера с размерите на „Ксантос“ щеше да получи ентузиазизирано посрещане.

Хеликаон продължи напред. Провери огромните сандъци, в които бяха сферите с нефтар, обвити в защитни пашкули от слама. Бяха останали само десет. Той се намръщи, после отхвърли тревожните мисли. Нямахше какво да се направи. Имаше добра вероятност да стигнат до местоназначението си, без да видят друг кораб, какво оставаше за вражески.

Усети лека промяна в курса на кораба и погледна назад към палубата. Ониякус правеше завой, за да хване вятъра, който бе сменил посоката си леко на север. Хеликаон се взря назад в посоката, от която бяха дошли. Вече не се виждаше и следа от „Кървавия ястреб“. Повисоката скорост на „Ксантос“ бе оставила малкия кораб далече назад.

— Как си, Агриос? — попита съсухрен стар моряк, който бе седнал на палубата с гръб към пейките на гребците.

Мъжът беше получил ужасяваща рана в ръката по време на битката при Киос през лятото, когато микенски боен кораб се бе връзал

в борда на „Ксантос“ и бе изпотрошил греблата му. Агриос беше ударен от гребло, преди да успее да се махне от пътя му. Ръката му бе счупена на толкова много места, че нямаше как да бъде наместена и бе отрязана близо до рамото. Старецът бе преживял ампутацията и когато се възстанови, Хеликаон му позволи да се върне на пейките, защото Агриос се бе заклел, че може да гребе с една ръка толкова добре, колкото повечето мъже с две.

Сега той кимна.

— Още по-добре, като знам, че тази вечер ще сме на Калисте — ухили се и му намигна.

Хеликаон се разсмя и го предупреди:

— Само ако вятърът остане благоприятен.

Отиде на предната палуба с ясното съзнание, че Андромаха наблюдава всяка негова стъпка. „Днес изглежда прекрасно, помисли си той, в тази шафранена роба, отрязана до коленете.“ Носеше изящно изработения кехлибарен медальон, който ѝ бе подарил и топлите искрици в камъка отиваха на огъня в косите ѝ.

Лицето ѝ обаче бе мрачно.

— Мислиш за Касандра — предположи той.

— Истина е, че Касандра никога не е далече от мислите ми — призна тя, — но в този момент си мислех за теб.

— Какво си мислеше, богиньо? — попита той и покри дланта ѝ с целувки.

Тя повдигна вежди.

— Чудех се колко дълго трябва да се преструваме, че не сме любовници — отвърна му усмихнато. — Изглежда получих отговора си.

С гръб към екипажа, Хеликаон почувства стотина очи, насочени към него и чу как мъжете спряха да говорят. После, почти моментално, обичайната глъчка се възобнови, сякаш не се беше случило нищо.

— Изглежда не са изненадани — каза той.

Тя поклати глава, а лицето ѝ сияеше от щастие.

— Златни! — Хеликаон се обърна и видя Праксос да тича по палубата към тях. Момчето се опитваше да посочи нещо зад гърба си, докато тичаше.

— Мисля, че идва буря!

Хеликаон погледна бързо в посоката, която сочеше Праксос, към Тера. На чистата линия на хоризонта се виждаше малко тъмно петно, подобно на буря. Но не беше буря. Докато го наблюдаваше, то се издигна нагоре под формата на тъмна кула.

В стомаха му се зароди чувство на ужас. В далечината се чува гръмотевици и целият екипаж се обърна да наблюдава тъмната кула, която се издигаше заплашително в бледото небе.

Миговете отминаваха, а тя растеше и растеше, после внезапно бе погълната от масивно изригване на пламъци, което изпълни небето на изток. Звукът ги удари подобно на звука от гръмотевица, усилен стотици пъти, като дълбокия звук на бойния рог на Арес или тътенът на самата съдба.

— Това е Тера! — извика някой. — Богът е разкъсал оковите си!

Хеликаон погледна към Андромаха. Лицето ѝ бе пребледняло като ленено платно, а в очите ѝ се четеше страх. Тя посочи към хоризонта и той погледна отново натам. Облакът от експлозията се разпространяваше бързо и нагоре, затъмнявайки източното небе, но мистериозно изчезваше нагоре от нивото на водата. Смаян, Хеликаон се взря в хоризонта, който се надигаше пред очите му.

Осъзна какво се случва с ужасяваща яснота.

— Приберете платното! — изкрещя. — Грабвайте греблата!

Заповяда на Оникаус да обърне кораба и докато помощникът му крещеше на гребците, сграбчи едно въже от палубата. Срязва го на три с бронзовия си кинжал и хвърли парчетата на Андромаха.

— Заведи момчетата на долната палуба и ги вържи здраво за нещо. Вържи и себе си.

Тя го изгледа.

— Защо? Какво става?

— Просто го направи, жено! — извика ѝ той. Посочи към хоризонта и се обърна към екипажа: — Насреща ни идва стена от вода, висока като планина! След миг ще се стовари върху нас. Всички трябва да се завържем. Всеки, който не е здраво вързан, ще умре! Ще гребем право срещу вълната и „Ксантос“ ще я изкатери. Това е единственият ни шанс!

Вече всички виждаха ясно за какво говори той, тъмна линия на хоризонта, твърде високо в небето, която идваше насреща им със скоростта на спускащ се орел. Пред нея френетично летеше огромно

ято чайки. Когато преминаха над „Ксантос“, небето потъмня, крясъците им отекнаха в ушите на мъжете, а крилете им създадоха вятър, който разклати кораба.

Гребците натиснаха веслата с всичка сила, за да обърнат огромната галера. Другите от екипажа режеха въжетата на парчета за себе си и за тях. Всички продължаваха да хвърлят уплашени погледи към гигантската вълна, която се спускаше върху тях.

Хеликаон грабна парче въже и изтича на кърмата, където Ониякус имаше нужда от цялата си сила, за да извие руля. „Ксантос“ правеше пълен кръг. Хеликаон също натисна руля и хвърли бърз поглед на вълната. Беше огромна като планина и ставаше все по-голяма и по-голяма с всеки изминал миг, закривайки целия хоризонт. „Ще успее ли корабът да я изкачи?“ — запита се той. Беше сигурен само, че не бива да ги удря странично. Щеше да разруши галерата за миг. Единствената им надежда беше да се врежат право в нея. Греблата и дървените килове, които Калкеус беше заковал по борда, щяха да удържат кораба стабилен.

— Ще завържем руля централно — каза той на Ониякус, — но ще е нужна цялата сила и на двама ни, за да го задържим неподвижен.

— Ако въобще можем да го направим — отвърна мрачно приятелят му, а ужасът му бе осезаем.

Корабът се насочи право към вълната. Хеликаон срязва въжето на две, после преметна своята половина през кръста си и я завърза за страничните перила. Направи същото и за Ониякус, който бе хванал руля в мъртва хватка.

— Нефтарът, Златни! — извика той внезапно. — Какво ще правим с глинените топки? Дори да оцелеем, те ще бъдат счупени.

Хеликаон погледна нагоре към вълната, която почти ги бе връхлетяла.

— Ще бъдат отнесени — извика той. — Това е най-малкият ни проблем.

Носът на кораба се извиси във въздуха, когато надигащите се води пред вълната ги достигнаха. Навсякъде по палубата Хеликаон виждаше разширените очи на изплашените мъже, наведени над греблата, с надигащия се ужас зад тях, които гребяха, сякаш бяха обладани от демони.

— Гребете, копелета! Гребете за живота си! — изкрещя им той.

Вълната ги удари и Хеликаон почувства как целият кораб се разтресе, сякаш се разцепва на две. Чу се ужасяващо скърцане и „Ксантос“ започна да се издига. „Не е възможно, каза си. Вълната е твърде висока.“ Започна да се бори с паниката в гърдите си. „Ако има кораб, който да може да го направи, това е «Ксантос»“, помисли си той.

После се озоваха под водата. Хеликаон не виждаше нищо, освен завихрената морска вода и почувства как въздухът изскача от гърдите му, когато галерата се наклони на една страна и го запрати към руля. Размяташе се като парцалена кукла и единственото, върху което можеше да се съсредоточи, бе да държи ръцете си здраво върху руля. Ръцете на Оникаус също бяха там. Беше невъзможно да го помръднат. Единственото, което можеха да направят бе да се държат здраво и да се опитат да не се удавят.

За момент изплува от водата и мерна ужасяващата гледка на кораба, застинал вертикално над него, докато моряците гребяха като луди, макар повечето от греблата да бяха извън водата. После морето отново захлупи главата му и единственото, което виждаше бяха синьо-зелените му дълбини.

Корабът се наклони и завъртя, залюля се и се издигна. Това продължи толкова дълго, че Хеликаон си помисли, че никога няма да свърши. Вече не можеше да каже кое е горе и кое — долу, дали се издигат в морето или потъват към дълбините му. Не можеше да каже дали ужасяващите звуци в ушите му бяха от скърцането на кораба, от виковете на мъжете или писъците на собствените му измъчени дробове.

Внезапно отново имаше въздух за дишане и той бързо си пое дъх, готов за ново потапяне. После осъзна, че вече не са под водата. Корабът бе яхнал огромната вълна.

За момент се уплаши, че падат, че галерата ще потъне рязко в дълбините зад вълната. Но щом погледна напред осъзна, че нямаше страховито падане, само нежно спускане. Сякаш сърцатият „Ксантос“ бе изкачил гигантско стъпало в морето.

Хеликаон се наведе през борда и изпразни стомаха си, пълен с морска вода.

Погледна към палубата. Почти половината от пейките бяха празни, там където гребците бяха взети от Посейдон. Много от мъжете

висяха привързани на въжетата, удавени или в безсъзнание. Мачтата беше прекършена, както и повечето от перилата и много от греблата.

Ониакус лежеше на палубата до него, полуудавен, с една ръка жестоко измъкната от ставата. Хеликаон започна да отвързва въжетата си, а сърцето му беше изпълнено с ужас. Трябваше да открие Андромаха и момчетата. Щом той почти се беше удавил на горната палуба, как бе възможно някой да оцелее в долната част на кораба?

Почувства нечия длан върху ръката си. С посивяло от болка и шок лице Ониакус се беше изправил и бе използвал здравата си ръка, за да го спре. Посочи пред тях, а в очите му имаше ужас.

— Идва още една!

XXXVII

ЗОРАТА НА НОВИЯ ДЕН

Мъжът, когото някога наричаха Гершом, стоеше в мрака, погълнал Египет и се взираше на север.

Търпението бе качество, което бе усвоил едва наскоро. Като млад мъж се нуждаеше само от търпението, изисквано от млад принц, свикнал всяка негова прищявка да бъде изпълнявана моментално. Което ще рече от никакво. После бе дошъл денят, когато в пристъп на пиянски гняв уби двама царски стражи. Имаше избор да бъде ослепен и погребан жив или да избяга от Египет. Беше избягал. Като изгнаник, работещ в медните мини в Кипър бе имал малка нужда от търпение. Работеше до пълно изтощение, спеше и пак работеше.

После се бе събрал с морските хора, скитащи търговци, пирати и разбойници от далечните северни краища на Великата зеленина. Вече рядко мислеше за тези дни, за времето, прекарано с Хеликаон на великата галера „Ксантос“, за добрия му приятел Ониякус, за Ксандер и хората от Троя, които бе познавал няколко кратки години. До него бяха достигнали вести за армиите, обсадили града. Едва наскоро бе чул за смъртта на Хектор и бе тъгувал за мъжа, когото едва познаваше. Зачуди се за съдбата на Андромаха и сина ѝ и се надяваше, че е с Хеликаон и е щастлива.

Бедствието, сполетяло Египет преди два дни, бе дошло от север — огромни вълни, които опустошиха земята и тъмен облак пепел, носещ се в небесата, който бе предизвикал постоянна нощ. Вълните тръгнаха нагоре по течението на река Нил, заляха ниските ѝ брегове, унищожиха посевите и къщите и удавиха хиляди хора. После от реката, отровена от валящата пепел и с кървавочервени води от яростното разбиване в червената пръст на Нил, излязоха милиони жаби и облаци от летящи, хапещи насекоми. Жабите нападаха земята, пропълзяваха и подскачаха в оскъдните хранителни запаси. Насекомите изпълниха въздуха, така че стана трудно да се диша, без човек да ги поглъща. Хапеха всяка открита кожа и разпространяваха болести.

Застанал на един покрив в мрака, пророкът чу шум зад себе си. Обърна се и видя Йешуа.

— Слънцето няма да изгрее днес — каза приятелят му и в гласа му се долавяше страх. — Хората се молят да ги спасиш. Вярват, че ти си предизвикал тази катастрофа.

— Защо биха помислили подобно нещо?

— Ти поиска от фараона да освободи пустинните хора от робството, а той отказа. После слънцето изчезна и дойдоха вълните. Египтяните вярват, че нашият бог, Единственият Бог, е по-силен от техните божества и ги наказва.

— А фараонът вярва ли го?

— Той е твой брат. Какво мислиш?

Ахмоз бе отишъл да види полубрат си, фараона Рамзес, рискувайки да си навлече жестокото наказание, от което някога бе избягал, и бе поискал от владетеля да позволи на пустинния народ да напусне земите на Египет. Рамзес беше отказал. Седнал на високия си, обкован със злато трон, с любимия си син до себе си, Рамзес се бе изсмял на наивността на брат си.

— В името на детското ни приятелство — беше му казал той, — този път няма да те убия. Но не разчитай повече на него. Нима наистина очакваше да махна с ръка и да освободя робите само защото ти, известен престъпник, си ме помолил?

Докато Ахмоз си тръгваше разочарован, синът на фараона дотича след него. Ахмоз спря и се усмихна. Момчето бе на около десет години, с рошава черна коса, умни очи и изпълнена с желание усмивка.

— Казват, че си мой чичо. Вярно ли е?

— Може би — отвърна Ахмоз.

— Съжалявам, че не можем да бъдем приятели — каза момчето. — Но ще говоря с баща си за робите. Майка ми твърди, че той не може да ми откаже нищо.

Ухили се и изтича обратно при трона на баща си.

Застанал в мрака, Ахмоз каза на Йешуа:

— Мисля, че Рамзес е твърдоглав мъж с противоречив характер. Казах му какво искам, следователно това ще е последното, което ще ми даде.

— Тогава може би трябваше да поискаш да принуди хората ни да останат в Египет.

Пророкът погледна назад сепнато и осъзна, че хладният Йешуа се бе пошегувал. Разсмя се и звукът прозвуча странно в обзетата от отчаяние земя.

— Ще отида да разговарям с него отново. Може би сега ще отстъпи.

Докато потегляше към двореца, мислите му се понесоха към онази далечна нощ на остров Миноя, когато лежеше край горящия храст, и към сънищата и виденията, които бе получил в резултат на опиятите, дадени му от принцесата пророчица Касандра. Бе видял огромни вълни, реки, оцветени в червено, мрак по пладне, опустошение и отчаяние. Бе видял полубрат си със зачервени от тъга очи. Зачуди се каква трагедия би накарала коравосърдечния фараон да страда така.

Йешуа забърза след него и го сграбчи за ръката.

— Не можеш да отидеш! Този път със сигурност ще те убие.

— Имай вяра, приятелю — каза му Ахмоз. — Бог е велик.

Беше сутринта на третия ден след разрушаването на Тера и идването на вълните. Хеликаон и синът му вървяха в сумрака по сивия бряг на някакъв безименен остров и газеха с босите си крака в плитчините.

Астианакс постоянно се спираше, за да надникне в плитките води. Един от моряците му бе направил мрежа за скариди и той бе нетърпелив да реализира първия си улов. Засега на дъното на мрежата му се подмятаха само няколко мънички мекотели с прозрачни черупки. Хеликаон изчакваше търпеливо всеки път щом момчето спреше, за да добави още една или две. В крайна сметка нямаше закъде да бързат.

Астианакс отново вдигна мрежата, за да може баща му да я огледа.

— Добро момче — каза баща му. — Нека сега се върнем в лагера и да ги изядем.

Небето все още бе затъмнено от пепел, която продължаваше да вали и оставаше мазни сиви следи по всичко. Дори лагерните огньове на екипажа трябваше да бъдат предпазвани от нея, в противен случай щяха бързо да угаснат. Докато баща и син минаваха покрай купчината малки камъни, издигната, за да отбележи костите на техните другари,

Хеликаон забеляза, че сега изглеждаше сякаш е издялана от масивна гладка скала.

„Ксантос“ бе преживял и четирите огромни вълни, всяка следваща, по-малка от предишните. След бруталното наказание на първата Хеликаон дори не се бе опитал да направлява кораба. Просто се бе държал мрачно с една ръка за перилото на кърмата, а с другата придържаше Ониакус, който бе изгубил съзнание. И все пак корабът храбро се бе плъзвал като копие във всяка чудовищна вълна, сякаш се управляваше сам. Когато отмина и четвъртата, Хеликаон се взря в морето. Бяха отнесени в непознати води. Нямаше идея къде се намират. Бързо бе развързал себе си и Ониакус, после бе изтичал на долната палуба.

Никога нямаше да забрави ужасяващата гледка, която се разкри пред очите му. Андромаха висеше безпомощна и отпусната на възетата, с които се бе завързала за една от задните пейки на гребците. Лицето ѝ бе бледо, косата ѝ се носеше като водорасло в плитката вода по дъските на палубата. Все още държеше момчетата в здрава прегръдка. И двете деца бяха живи, но подгизнали и с преbledнели лица, онемели от шока.

Хеликаон ги развърза, после вдигна Андромаха с ужас в сърцето. Главата ѝ висеше отпусната, а наполовина отворените ѝ очи бяха невиждащи. Той я постави на мократа палуба по корем и я натисна по гърба в опит да изкара погълната вода. Първоначално това сякаш нямаше ефект. Тялото ѝ бе отпуснато и неподвижно. Хеликаон изплака изтерзано, вдигна я за кръста, така че главата ѝ остана да виси надолу и я разтърси като парцалена кукла. Най-накрая тя издаде слаба въздишка, после от устата ѝ потече вода и се разкашля слабо. Той я разтърси отново и тя изплю още вода, след което се разкашля по-силно и се опита да се измъкне от хватката му. Хеликаон я вдигна и я притисна здраво към себе си, а по лицето му се стичаха сълзи на благодарност и облекчение.

Бяха изгубили двадесет и девет от шестдесет и осемте души на борда. Странно, но едноръкият ветеран Агриос бе оцелял, докато младокът Праксос бе отнесен от вълните. Мнозина от оцелелите бяха ранени, а двама умряха по-късно същия ден.

Хеликаон бе наместил измъкнатото рамо на Ониякус, бе го превързал здраво и му бе връчил руля. После двамата с Андромаха се бяха присъединили към ранените моряци, за да гребат бавно в покритото с пепел море. Бе трудно да се види каквото и да било в постоянната сивота и Хеликаон почти се бе отчаял, че няма да успеят да намерят убежище за през нощта, когато от сумрака бе изникнала тъмна форма. Беше малък, нисък остров, до голяма степен опустошен от вълните. Не можеха да изтеглят кораба на брега, защото нямаха достатъчно хора да го избутат отново в морето, така че пуснаха каменната котва в плитчините и се добраха до брега. Изтощени, всички заспаха, където бяха паднали, без да усещат вълните, мокреци краката им. На сутринта Хеликаон бе изпратил неколцина мъже да потърсят прясна вода. Те бързо откриха чист поток край брега и за пръв път, откакто напуснаха Тера, Хеликаон знаеше, че поне за малко са в безопасност.

Същата вечер разбраха, че слънцето залязва, единствено по странните цветове — бронзово, червено и лилаво — на потъмнялото небе. Хеликаон вече знаеше накъде е запад и се почувства окуражен.

На следващия ден изпълниха погребалните ритуали за другарите си. При липсата на животни, които да принесат в жертва, мъжете пийнаха по глътка вино от единствената оцеляла амфора, за да омилостивят Посейдон, който ги бе довел на това място, и Аполон с молби да върне слънцето. Като капитан, Хеликаон беше взел участие в ритуалите, но се бе махнал веднага щом можа. Намираше простичката отдаденост на мъжете за необяснима и си припомни един разговор, който бе водил с Одисей относно вярата им в такива ненадеждни богове.

— Всички моряци са суеверни или набожни, както и да го погледнеш — бе казал царят на Итака. — Постоянно са изложени на опасност, на милостта на ветровете и коварното море. Даването на имена на стихии и третирането им като живи хора с човешки емоции ги кара да чувстват, че имат контрол над събития, които в противен случай биха изглеждали случайни и безсмислени. Те са простички мъже и почитат боговете, както са почитали собствените си бащи. Когато са разярени, бащите им може да им се нахвърлят и да ги наранят. Когато са щастливи, ще ги нахранят и ще ги пазят. Така че те се опитват да държат боговете доволни, като им дават храна и вино и

ги възхваляват и почитат. Не презирай вярата им, Хеликаон. Всички имаме нужда от нещо, в което да вярваме.

— Ти не вярваш в боговете, Одисей.

— Не съм казвал подобно нещо — отвърна по-възрастният мъж. — Не смятам, че богът на слънцето Аполон кара колесницата си през небесата всеки ден, като роб, натоварен със скучна задача, но това не означава, че не вярвам. Пътувал съм навред из Великата зеленина и съм срещал мъже, които почитат хитския бог на времето и Озирис, богът на мъртвите на египтяните, и поглъщача на деца Молох, и мрачния самотен бог на пустинните хора, но никой народ не изглежда по-благословен от другите. Всеки има своите триумфи и трагедии.

Беше се замислил за малко.

— Вярвам, че съществува някакво създание, отвъд нашите разбирания, което ни насочва и съди. Това е всичко, което знам — ухили се той и добави: — И страстно се надявам, че няма Зала на героите, където трябва да прекараме вечността, пиянствайки с кръвожадните Херкулес и Алектруон.

На сивия бряг в техния застинал, сумрачен свят, Хеликаон погледна на изток. Стори му се, че може да усети полъха на бриза и небето сякаш просветляваше. Зачуди се дали някога пак ще могат да видят безоблачен ден или звездно небе. После се усмихна. Насреща му идваха Андромаха и Декс. Дори дрехата ѝ с цвят на пламък изглеждаше избледняла на сивата светлина.

Срещнаха се и застанаха лице в лице. Той вдигна ръка и почисти пепелта от бузата ѝ, като гледаше в сиво-зелените ѝ очи.

— Красива си. Как може да си толкова красива, когато си покрита с пепел?

Тя се усмихна и го попита:

— Отново ли си ходил до носа? Все още ли се надяваш да видиш „Кървавия ястреб“?

— Не — отвърна той опечалено. — Корабът е по-малък от „Ксантос“ и беше по-близо до Тера. Не мисля, че е оцелял. Но може би екипажът е. Или поне някои от тях. Одисей беше добър плувец, макар да ми отне доста време, докато разбере това — той се усмихна при спомена. — И твърдеше, че може да се носи по гръб цял ден с бокал вино върху корема.

Тя се разсмя и въздухът сякаш олекна от този звук. Погледна нагоре.

— Мисля, че небето изсветлява.

Той кимна.

— Ако се появи бриз, днес може да отплаваме.

Главната мачта на „Ксантос“ бе отнесена от морето заедно с платното с черния кон, но по дължината на кораба имаше резервна и моряците я бяха изправили в готовност. В трюма на галерата имаше резервни гребла и ново платно от безцветен лен. Когато мъжете го развиха, за да проверят здравината му, Ониякус бе попитал:

— Да нарисуваме ли черния кон на Дардания върху него, Златни? Хеликаон бе поклатил отрицателно глава.

— Не мисля.

Беше си казал, че имат нужда от нов символ за бъдещето.

— Но ти не знаеш къде сме. Как можеш да знаеш къде отиваме?

— попита Андромаха.

— Ще отплаваме на запад и евентуално ще видим позната земя.

— Може би сме отнесени далече отвъд познатите ни морета.

Той поклати глава.

— В ужасените ни умове вълните сякаш продължиха цяла вечност, но в действителност не беше твърде дълго. Не може да сме далече от познати земи, но е възможно те да са били променени и да са трудни за разпознаване.

— Тогава все още може да успеем да стигнем до Седемте хълма преди зимата?

— Сигурен съм, че ще успеем — отвърна й честно.

Сърцето му бе олекнало при мисълта за новоосновения град, където семействата от Троя и Дардания изграждаха новия си живот. Земята бе тучна и плодородна, въздухът — сладък, а почвата — плодородна, хълмовете гъмжаха от животни. Четиримата щяха да започнат на чисто, като семейство, и да оставят стария свят зад гърба си. Зачуди се дали някога ще се върне в Троя, но дори докато го помисли, знаеше, че няма. Това щеше да е последното голямо пътешествие на „Ксантос“.

— Щом стигнем суша или някой голям остров, ще можем да наемем още гребци — каза Хеликаон.

— Аз мога да гребя отново, ако е нужно.

Той нежно хвана ръцете ѝ и ги обърна нагоре. Дланите ѝ бяха разранени и покрити с мехури от усилията ѝ да им помогне да докарат „Ксантос“ до този пуст остров. Не каза нищо, но я погледна втренчено.

— Ще ги превържа, както правят мъжете, и отново ще мога да греба — настоя тя с твърдо изражение. — Силна съм като мъж.

Сърцето му се изпълни с любов към нея.

— Ти си най-силната жена, която познавам — прошепна ѝ. — Влюбих се в теб в мига, в който те видях. Ти си моят живот, моите мечти и моето бъдеще. Аз съм нищо без теб.

Тя го погледна онемяла и в очите ѝ се появиха сълзи. Той я грабна в прегръдките си и я притисна, усещайки туптенето на сърцето ѝ до своето. Двамата се обърнаха и тръгнаха по брега, хванати ръка за ръка, а синовете им ги последваха.

Лекият бриз от изток се усили. Небето започна да изсветлява и не след дълго слънцето изгря.

ЕПИЛОГ

Царица Андромаха стоеше неподвижно на тревистия връх на хълма от сутринта. Слънцето вече се спускаше на запад, а тя все още гледаше подготовката на стария кораб в подножието му. Беше облечена в избеляла кафява роба и увита в стария си зелен шал. Чувстваше тежестта на годините. Коленете я боляха, а гърбът ѝ гореше, но въпреки това стоеше.

Видя някой да се отделя от хората на брега и въздъхна. Може би бе поредната слугиня с чаша топло козе мляко и съвет да си почине малко. Присви отслабналите си очи, после се усмихна. „Ах, колко хитро“, помисли си.

Малкият ѝ внук се изкатери по хълма и без да каже и дума, седна на тревата в краката ѝ. След малко тя коленичи до него, пренебрегвайки болката в коленете.

— Е, Диос — попита го, — какво ти нареди да ми кажеш баща ти?

Седемгодишното момче погледна накриво към нея през тъмния си бретон и тя нетърпеливо отмести косата от лицето му. „Толкова прилича на съименника си“, помисли си тя.

— Тате казва, че е време.

Тя погледна към слънцето.

— Не още — отвърна му.

Поседяха за малко в мълчание. Тя видя, че погледът му е прикован върху „Ксантос“.

— Какво си мислиш, момче?

— Казват, че тази вечер дядо ще вечеря с боговете в Залата на героите — започна той.

— Може би.

Диос погледна към нея с разширени очи.

— Нима не е истина, бабо? Дядо наистина ще вечеря с Аргуриос и Хектор, и Ахил, и Одисей, нали? — настоя разтревожено.

— Определено не и с Одисей — отвърна Андромаха категорично.

— Защо не? Защото е Принца на лъжите ли?

Тя се усмихна.

— Одисей е най-честният мъж, когото съм познавала. Не, защото Одисей не е мъртъв.

Хората от Седемте хълма бяха чули новини от Итака за последен път преди десет години. Разпадането на Микенската империя, чиито водачи бяха мъртви, армиите ѝ — разбити, а съкровищниците — празни, бе отворило пътя за варварите от Севера, които завладяха сушата. На мястото на някогашните горди градове имаше само мрак и страх. Но малката Итака все още се държеше и Пенелопа и растящият ѝ син Телемах заставаха на скалите всеки залез и чакаха техният цар да се прибере. Андромаха си спомни как Одисей рисуваше лицето на жена си в пясъка и се зачуди дали все още не го прави някъде.

— Откъде знаеш, че не е мъртъв? — попита малкият Диос.

— Защото Одисей е разказвач, а разказвачите не умират, докато историите им живеят.

Ободрена от мисълта, тя се изправи, изруга, когато колената ѝ изпукаха и тръгна надолу по хълма, а момчето се затича след нея. Щом я видяха, от тълпата се отделиха двама мъже и забързаха по склона на хълма, за да я срещнат при лагерния огън, разпален в малка кухня. Край него бе поставен старият лък на Андромаха и специално подготвени стрели.

Тя хвана ръцете на всеки от синовете си и ги погледна с любов. Астианакс имаше нейната огнена коса и сините очи на Хеликаон, а на красивото му лице се виждаше ужасяваща рана от меч, наследство от битка със сикулите преди осем години, когато почти бе загинал, спасявайки брат си. Въпреки това щом се усмихнеше, изглеждаше точно като баща си. Декс имаше светлата коса на майка си и мощното телосложение и тъмните очи на асирийския си баща. Беше приел името Илос в знак на вяроност към осиновилия го народ, но местните го наричаха Юлос.

— Готова съм — каза им тя. — Сбогувах се.

Беше прекарала цялата нощ, раздирана от мъка край погребалната клада на царя, с разбито и пресъхнало сърце, лишена от

надежда душа и облени в сълзи лице и ръце. На сутринта бе изсушила очите си, беше целунала студените му устни и чело и го бе оставила.

Сега Астианакс се обърна и по даден сигнал десетки мъже подпряха рамене на „Ксантос“. Чу се стърженето на дървото по пясъка и скърцането на протестиращите греди, после старият кораб отново се озова във водата. Мачтата бе разглобена, а рулят завързан. Галерата бе напълнена с ароматни кедрови клонки и билки. В средата върху златен плат бе поставено тялото на Хеликаон. Беше облечен в проста бяла роба, а на гърдите му лежеше Мечът на Аргуриос. Носеше само един стар сандал на десния си крак.

Когато дрейфуващият кораб стигна средата на реката и бе подхванат от течението, слънцето докосна хоризонта. Андромаха се наведе да вдигне лъка си. Сложи главата на една стрела в огъня и тя пламна ярко. Постави я на тетивата и затвори очи, за да призове някогашната си сила и кураж. После въздъхна и я изстреля.

Стрелата се понесе в небето като издигаща се звезда, наклони се и удари кораба в кърмата. Моментално избухнаха пламъци. В следващите мигове стрелците, разположени по дължината на брега, изстреляха своите огнени стрели по кораба. Последва експлозия от пламъци и „Ксантос“ бе осветен от кърмата до носа. Огънят беше толкова ярък, че хората по брега закриваха очите си, а грохотът на горящото дърво приличаше на гръмотевица. Високо в синьото небе, подхванат от топлия въздух, се издигна орел.

Неканени, в ума на Андромаха изникнаха лица — Хектор, най-храбрият сред троянците, братята му Диос и Антифон, разказвачът Одисей, храбрите микенски войни Аргуриос, Калиадес и Банокъл. И Хеликаон, нейният любим, съпруг, пазителят на сърцето ѝ.

„Вървах редом с герои“, помисли си тя.

Андромаха почувства как сърцето ѝ отново се изпълва и се усмихна. После вдигна лъка си в юмрук като последен знак за сбогом, докато горящият кораб се носеше на запад.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.